Lxxij

5 Albertus Magnus de Natura Rerum, cum expositione et glossis—Boecius de Consolatione Philosophiae, cum commentario et glossis, *manuscript of German origin of the fifteenth century, in the original oak boards covered with leather stamped with dragons, roses, fleurs-de-lys, parts of brass fastenings* *thick 4to.* XV Cent.

*** This volume was completed in 1473, and on the margin of the first leaf are some interesting particulars dated 1476 and 1477. The commentaries are very extensive.

notandum

Explicit opus

10225

2

2

Germany, 1473

Prob. Phillipps 1830

[illegible] Mette z [illegible] libelli hunus

a 36. 442

MS Phillipps MS 4738 and 10225

Sotheby's Sale April 24. 1911. No. 5.

£ 22.

10225

Vide notes by Hen Lafferd
on the outer margin of the
opposite page

Debilius q[ue] sit mane q[uod] vere nimis dat [illegible]

[illegible] sacio the p[ri]m[um] [illegible] quodcunque

Ad unum qual[is] petra [illegible] dissipat ad

Ad tue madine q[ui]b[us] sit ubera varie

Ut semp[er] sint [illegible] proprietatis pater

Ad q[uo]d dico tibi non est copula poni

Con[fi]ciet forma stimet ad u[n]a quedam

Est vera super hiis q[uod] clausula tum [illegible]

Iste viri q[uam]vis dicit / petra non tulit constat

A henrico lassarde

It[em] a[nn]o 1417 dedi nicolao 1 floren[um] [illegible] beate [illegible] donando suo [illegible] patria germanie [illegible] eod[em] anno dedi [illegible] michael [illegible] flor[enum] [illegible]

1416 [illegible] makere

dedi [illegible] westfalie flor[enum] [illegible] [illegible] letare [illegible] [illegible] clerici [illegible] p[ro] henrici lassarde

It[em] eod[em] die [illegible] dedi henrico lassarde ij florenos [illegible] [illegible] [illegible]

It[em] a[nn]o [illegible] gherardo [illegible] 1 flor[enum] [illegible] eod[em] [illegible] de [illegible] in [illegible]

It[em] eod[em] anno 1 flor[enum] [illegible] die [illegible]

[illegible] ad relatiuum [illegible] | [illegible] | [illegible]

Illatiuus relatiui tamen sit nominis vnctus

[illegible] placitum [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible]

Ut vis ponere sin sit vt plebs sua poscit

[illegible] vbi [illegible] | vbi [illegible]

Cor est et ille caret se diligit ille

[illegible] de possessiuo [illegible] | [illegible] vbi [illegible]

Diligit ille suum natum petrus quomodo marcus

[illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible]

Illius sceleratus bis punit peior esse

[illegible] | admiratoria | [illegible] | [illegible] | [illegible]

Possidet adiungit recipit ut claudia fulget

[illegible] de [illegible] possessiua | [illegible] de admiratoria

[illegible] possessiua [illegible] | vbi ille [illegible]

Iste suum natum vndit vel petrus rem [illegible]

[illegible] de [illegible] | [illegible]

Operat se vidit vel rogat [illegible] videt se

[illegible] loco [illegible] | [illegible]

Pro pronominibus latina nota ponit

vere secretum

Jtem mira

alberti magni

Incipit

Quod est mirabile in omnibus delecta-
bile habetur pro certo sicut philosophus 2o
ethicorum et rethorice habetur [illegible] mirabilis
est res mirabiles et in
perceptione sunt omnibus delectabiles quia
in perceptione est ratio ad percipiendum
illud quod habet delectationem sed pro directi-
ore pro ista sit primum ut patet in argumento
declaratio sicut quod est mirabile est rarum
quod est rarum est ignotum et preciosum quod
est ignotum et preciosum est delectabile ergo de
primo ad ultimum quod est mirabile est
delectabile prima patet per philosophum quia
de rebus cottidianis non ad modum
admiramur nec res cottidiane di-
cuntur in aliquo esse mirabiles 2a
patet per philosophum sicut illud quod
est rarum est carum et preciosum teste
ovidio in libro de arte quia dicit
quod multo plures sunt res detestande
res quam bone et quanto res bone
sunt pauciores et preciosiores et
vulgariter dicitur omne rarum carum et
est incertum omne quod est rarum et
3a patet per philosophum illud quod est carum
et preciosum est delectabile patet quia quod
est preciosum est bonum et bonum est
delectabile patet quia appetitus non
tendit ad res non delectabiles
sed delectabiles et ad res bonas
licet per philosophum primo ethicorum bonum est

Quod bonum appetitur et non quod
bonum appetitur nisi esset delectabile
ergo omne bonum et preciosum et
carum est delectabile et per consequens ex opposito
vera quare dicitur quod est mirabile
est omnibus delectabile ergo qua
quidem propositione declarata duo dicuntur
primum est effectuum mirabilium dispositio
mirabilis 2um est cognitio eorum
delectabilis primum dicitur quia sunt dicti
mirabiles sed ubi est omnibus delectabile
primum patet quia illorum effectuum loco
generationis non locus generationis illorum ef-
fectuum sunt aer aqua et terra que sunt
mirabilis dispositionis primum quia ad situm
quia aer est superior et subtilior quam
aqua aqua tamen in medio est sub
aere sub aqua terra tamen est infimum
elementorum 2o sunt mirabilis dis-
positionis quantum ad receptionem influentie
corporum supercelestium et istis dicuntur
mirabiles effectus in eis producuntur
non corpora supercelestia per varias
suas varias effectus mirabiles
sunt producuntur et loquimur de effectibus
quia sunt corpora mixta creata de
quibus est principalis intentio hic sed
videbitur inferius de effectibus comitu-
um que sunt corpora mixta et in dictatis
est de effectibus chorusca-
tionibus radiis et aliis comitentibus mira-
bilis autem vocabatur primum est
quod dicitur 2um patet per non quia
dependet ex cognitione sua causa
ut patet per philosophum et que causa sunt
mirabiles est quod ipsarum investi-
gatio fore delectabilem ex quo
ultra sequitur quanto effectus est
mirabilior tanto ipsius est investigatio
delectabilior unde aristoteles 1o
phisicorum methaurorum ait admirari antiqui
in egipto ceperunt philosophari
et vult quod antiqui non doctores de ef-
fectibus mirabilibus propter delectationem
illorum effectuum causas eorum
investigaverunt et in quanto aliquid

mirabilibus tanto plus ad ipsius causas
investigandas nos inducit. Ex
quo in istis inferioribus multa mira causas
contingit. Dicitur ergo quod investigatio et
notitia eorum per suas causas sit de-
lectabilis, et quia causae illorum effectuum
sunt sufficienter traditae in hoc
libro Alberti, dicitur quod cognitio illius
tractatus sit delectabilis secundum textum

[D]icto de corpore

Iste liber est [illegible] tractatus [illegible]
[illegible] totius summe continentes libri
meteororum [illegible] in ethe-
reorum Aristotelis, scilicet subiectum assig-
natum mobile ad formam mixti [illegible]
et dividitur primo in partes principales
et executivam quas [illegible] dicitur
[illegible] primo sunt [illegible] illius trac-
tatus ad praecedentes [illegible]
[illegible] patebunt [illegible]
Notandum [illegible] ordinis [illegible]
primo [illegible] dicit quod [illegible]
tractatum [illegible] de ente [illegible]
[illegible] tractabitur de ente
[illegible] praecedit [illegible]
tractatus praecedens praecedit [illegible]
[illegible] ordine [illegible]
[illegible] libri [illegible] liber physicae
[illegible] Aristoteles ordinat
libros de [illegible] libros metheo-
rorum [illegible] tractatus praecedens cor-
[illegible] libro de generatione ordina-
[illegible] libro me-
theororum [illegible] tractatum
[illegible] de elemen-
talis imperfecte [illegible] elementa
sunt mixta [illegible]
[illegible]
illa [illegible] de illis
tractabitur in quarto tractatu [illegible]
[illegible] in libro de animalibus
et de vegetabilibus et plantis [illegible]
[illegible] sunt [illegible] nunquam
[illegible] magis imperfecta nunquam
[illegible] sunt mineralia [illegible] sunt

metalla scilicet argentum aurum plumbum
[illegible] illa [illegible]
[illegible] sunt genita [illegible]
magis imperfecta [illegible]
metheologicae [illegible] grando
[illegible] et illa [illegible]
in hoc in primo [illegible] quibus sunt [illegible]
et multo [illegible]
videmus [illegible] plures effectus
mirabiles [illegible] generantes
de quibus [illegible]
[illegible] illorum ignoramus [illegible]
ignorantia illa a nobis [illegible]
tractatus [illegible] debemus
[illegible] illorum effectuum [illegible]
ostendit [illegible] textus

[D]e quibus primo

[illegible] fecit [illegible] praesentis
tractatus ad [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] in quo [illegible]
[illegible] de quadruplicibus [illegible]
et [illegible] sive
elementa [illegible] Sciendum
quod [illegible] et [illegible]
[illegible] maiorem et [illegible]
[illegible] prima sit [illegible]
[illegible] et tertia [illegible] et
[illegible] omnium perfectissima
et [illegible] illas [illegible]
[illegible] videntur ubi qualitates
[illegible] magis [illegible] ad [illegible]
[illegible] et ad medium [illegible]
qualitates [illegible] et [illegible]
[illegible] ad et ad [illegible]
[illegible] et [illegible] Notandum
[illegible] vapor [illegible] quod vadens
per poros [illegible] calidum
[illegible] calidus et
humidus [illegible] secundo dicitur
[illegible] vapor [illegible] quod talis

vapor dr̄ elementatum prime
compositionis non quia non sit compositus
sed pro tanto quia immediate ab ele-
mentis resolvitur quam dicitur esse
corpora similia ut patet super
secundo secundum primum textum quod ipsi
arrabat quem vaporem dicebat
esse elementum **Notandum**
2a autor dicit resolutum ex terra
et aqua ad innuendum quod ex pura
aqua et pura terra non sit resolutio
sed ex aqua et terra simul mixtis **No-
tandum** quod loca dicit prae-
terea solis et ista sola non sunt
immediate quod evaporationes sive
exalationes non fiant per alia
corpora celestia nisi per solem
sed primo celi quod alia sunt evaporationes
et exalationes nam alia corpora celi sunt
minora calefactive **Et dicitur**
natura per calorem solis propter
hoc quod sol est maior evaporationis
vaporis quam aliter ex luminaribus
tum propter corporis magnitudinem
sive alia corpora calefactiva
ut autor astronomiae dicit
sole esse causa evaporationis Ista
evaporatio fit quia ipse sol calefa-
ciendo terram aperit poros terre
et partes subtiliat quibus sic
subtiliatis non fuerit partibus
constringentibus terram in eius superficie
sicut parum condensat sic subtiliate
et si fuerit prohibentes ut frigus
constringens superficiem terre tunc
istas partes subtiliatas elevan-
do rompit viscera terre sicut in
motu proprio terre motus
terre et alia atque terremoti
eius resolvitur vapor sive ut
calefaciendi et atque subti-
liandi quod causa evaporandi

non sit nisi sit subtiliatum donec
ad illa nisi triplex nisi secundum
aeris Propter hoc dicit quod 3es sunt
regiones aeris scilicet infima media
et suprema infima est calida et
humida 2a frigida et humida
3a calida et sicca Et in prima generantur
ros pruina nebule et cetera In
2a generantur grando nix gla-
cies et cetera In 3a generantur impres-
siones ignite que sunt lancia
ardens draco volans capre
saltantes et cetera **Et dicitur**
sic quod ex eadem materia generantur diversi
effectus Ratio quia hic non est inconveniens
quod ex eadem materia aliter et aliter disposita
diversi procreantur effectus et est in
proposito quod vapor si manserit in
infima regione aeris aliter disponitur
quam si fuerit subtilior et ad
mediam regionem ascendit sic etiam
aliter disponitur si fuerit magis
subtilis et ad supremam aeris ascen-
dit regionem et pro tanto generantur
alie et alie impressiones super sunt ex ipsis
ut inferius alibi declarabitur de quibus

Omne enim eleuatur

sic alibi omne quod sunt elementata
sunt composita **Notandum** elementata
b...a non habita et ..., composita ...
...to talia elementata ...
sunt composita quod non resultat
ex elementatis prime compositionis
quia talia ..., terra manent
conclusa ut elementa ad aera
... vapor qui est elementatum
... compositum ..., terra
terra ... constringit ... m...
sicut ... vapores resoluti a terra
per calorem solis per frigus superveniens
in superficie terre quod constringit

ten claudit poros terre prohibet
exire et de hoc dicit vaporibus
inflammantibus quantum ad duos
effectus quia quidam metalla quidam
lapides preciosi et alii producit
effectus de quibus per ea videbitur
Notandum 2o sulphur quod fit
ex vapore disposito congluti-
nato in visceribus terre et combusto
per calorem solis virtualiter contento
dicto Notandum 3o quod ex combustione
eiusdem vaporis etiam fiunt creme
unde et creme dicuntur a cremando
quia fiunt concremati et per combustionem
sulphuris unde aqua transiens
per terram sulphuream seu dicta loca
in quibus talis vapor conglutinatus
combustus est calescit et inde aqua
de terra ebullit sicut cernitur balnea
calida et ideo sunt assignati 20
quare fontes tempore hyemali fu-
mant quia venti et sunt digestis
calidi fontes qui videntur super loca
calida Notandum 4o ex illa dictum
argentum vivum et sulphur dicuntur
genera omnium metallorum quia argentum
vivum dicitur principium materiale et prin-
sulphur cipium formale et ex diversa gene-
ratione sulphuris cum argento vivo
mediantibus aliis transmutationibus
et alterationibus principiis quantum ad diver-
sas metallorum conflationes seu
sub diversis constellationibus diversis
aliis sub planete ita et proprie sunt
sunt metalla super que planete
dominantur nam saturnus dominatur
super plumbum quia est frigidus et siccus
sicut plumbum Jupiter vero super es
quia est humidus et calidus sicut es
Mars vero dominatur super cuprum quia
est calidus et siccus sicut cuprum
Luna super argentum quia est frigida
et humida sicut argentum Sol super
aurum quia est calidus et siccus sicut
aurum Mercurius vero super auri-
calcum quia sicut mercurius convenit
tum omnibus sic auricalcum cum aliis
metallis hoc tamen aliqui intelligunt
de argento vivo sed venus dominatur
super stannum quia calidus et siccus
sicut stannum ad illud intelligitur
est illud quod quidam alii planetarum
predictorum est in domo sua propria et
illud metallum super quod dominatur
ille planeta per artificium sic alterare
in speciem alterius metalli ut alia
metalla transmutentur facilius dispositum
sicut experiuntur alchimiste
Et dicere sic avicenna in
libro de mineralibus gaudeant
alchimiste quia species rerum trans-
mutari non possunt nisi quod rerum
est sicut habetur quia primitus
prime nullus tunc una materia prius
stat sub diversis formis successive
sicut una omnium rerum stat sub
sub forma omnium corporum sub forma
in proposito et textu electrum

Electrum autem non

fit albertus ponens quoddam dubium
quia dicitur a quibus electrum etiam
est metallum quod plura sint quam ista
septem enumerata Et removet illud
dubium intendens tale quod illud
electrum non est simpliciter metallum
sed omne metallum tamen generatur
a natura ita quod non ab arte sed electrum
quandoque fit ab arte quandoque a natura sed
conclusio vera est tamen fit ab arte
quia fit ex commixtione aliorum me-
tallorum ut communiter est apud
alchimistas unde dicitur per hoc
quod electrum sit est species aurea
in meta ab hiis duobus principiis
metallorum scilicet ab argento vivo
et a sulphure sed illud dicitur
principium sive metallum non simpliciter
quod fit ex commixtione aliorum
elementatorum ad invicem

scilicet metallorum fiunt scilicet quod fit elec-
trum per arte Notandum
ingredit quod illud electrum quod
fit a natura melius quam quod fit
ab arte racione quod quod fit a natura
fit a causa non [illegible] et ab agente in
fallibili quod non contingit errare
Sed quod fit ab arte fit a vo
luntate per instrumenta certa
per que contingit fieri errorem Et
illud electrum quod fit a natura est
ad plures infirmitates [illegible]
de tali quod fiunt ciphi pincer-
nas sicut dicendum est quod fit ab
arte non quod natura perfectiva
operatur et multum sufficiens quod
[illegible] materia et pura [illegible]
[illegible] et [illegible] aut [illegible] et minus
perfectas et [illegible] quod
non medio omnibus natura vero
producit aliquod metallum sicut al
chimista facit hoc in brevi tempore
Notandum ulterius quod electrum
est sub 2a specie compositorum sed
sub 2a metalla et quodlibet
fit ab arte non tamen potest hoc
diu in natura esse [illegible] finalem
ut dicitur [illegible] quantum
ex purgatione [illegible] et aqua
ex putrefactione [illegible] super
[illegible] ita est dicendum de
electro et [illegible] metall[illegible]
tertio Sunt autem elementa

Sunt autem

Albertus ostendit quod sunt elementa
[illegible] compositorum Sciendum vero
omnia animata plus animata vegeta-
tiva sunt elementa 2e compositionis
sicut sunt omnes plante et omnia
[illegible] elementata
quantum est elementata prime
compositionis et vaporibus [illegible]
scilicet mediate et immediate [illegible]
[illegible] et quod [illegible] habe-

quantum de mixto ex vaporibus
sunt prime [illegible] in suo precepto
sed mixte quantum ex vaporibus
arbores et que sunt vegetabiles que quantum
ex vaporibus mixte prime et
plurima Notandum 2o quod spongia
marina dicitur esse ad imperfectum
[illegible] radices
[illegible] fila [illegible] per quas [illegible]
et suum alterum nutrimentum ut alie
plante sed est spongia marina
[illegible] imperfecte quod non
sentit [illegible] dolorosa et
[illegible] non movetur motu progressivo
sed tamen motu [illegible] motu
progressivo scilicet motu dilatationis
et constrictionis et [illegible] spongie per
sub 3o [illegible] simplex quod sunt
[illegible] Notandum 3o quod omnia
elementa 3e compositionis [illegible] quam
ex elementatis prime compositionis et
[illegible] sicut elementa
secunde compositionis [illegible] elementa
talis 3e compositionis [illegible] primarum
qualitatum et magis [illegible]
proportionata [illegible]
elementatis secunde compositionis [illegible]
et [illegible] nobiliore scilicet [illegible]
vegetativa non de [illegible]
subiectum et magis [illegible]
proportionatum qualitatibus [illegible]
[illegible] nobiliorem
formam et [illegible] elementa [illegible]
maiorem [illegible]
compositionis [illegible] corr[illegible]
[illegible] ad vaporem [illegible]
maiorem et [illegible]
[illegible] scilicet clare
[illegible] Et quia vapores

Et quia vapores

Albertus ostendit quod sunt elementa
[illegible] compositionis Notandum
ex vaporibus generantur pluvie
[illegible]

nectunt plante et terre nascentia
ex quibus creaturis quantum
generes et ex fructibus herbarum
et arborum assumptis ab anima-
libus [illegible] animale ex quo sustentantur
quantum semine et viris et mestrum
in mulieribus et ovum in volatilibus
hoc semine ex quibus patet quod va-
pores sunt prima omnium mixtorum
nutrimentum et [illegible] [illegible] causa et [illegible]
[illegible] **Notandum 2o**
quod animalia bruta habent maiorem quam
creaturam et perfectiorem quam plante
quia plante sunt nimis sicce
et terra nimis frigide sed animali-
bus brutis quomodo est temperatum
medium et ideo habent animam
perfectiorem et fortiorem aliud [illegible]
corpus quam plante similiter animalia
bruta ad habent maiorem temperan-
ciam formarum quantum quod elemen-
tum aliarum compositorum et homo habet
in se formam nobilissimam scilicet
animam rationalem et per quod [illegible] [illegible]
omnia elementa quante [illegible] composita
quam sunt animalia bruta sunt no-
bilissima **Sed dicitis** quare
homo nobilior est ab temperancia quam
brutis ex quo tamen bruta quam homines
[illegible] terre nascentibus [illegible]
quod homo et ideo quod homines videntur esse
ordinate sunt per deteriorem
sunt bruta eius videntur inordinate
quod assumunt cum [illegible] [illegible]
quod brutis est bona temperancia quam
hominibus **Dicendum** non ibi et
[illegible] homines [illegible] [illegible] [illegible]
temperatissime et optime complexionatus
sunt [illegible] [illegible] scribit quidam de
[illegible] [illegible] quod non moriturum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et per **illa videtur**
complexionem et in corpore [illegible]
[illegible] habuisse animam nobiliorem
aliis hominibus non quo ad spe-
ciem quo ad essenciam sed solum
[illegible] [illegible] [illegible] dispositionem [illegible] corporis

Tria ergo homo

hic albertus infert quoddam corol-
larium [illegible] **Notandum** quod ista sa-
cienda [illegible] conclusionem quam
[illegible] et homo est finis omnium creaturarum
[illegible] [illegible] genesi ubi dicitur quando
piscibus maris et volatilibus celi
[illegible] terre animantibus [illegible] pre-
[illegible] [illegible] [illegible] subiecisti sub
pedibus eius **oves et boves** universas pe-
cora campi conclusionem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] ubi [illegible]
quod homo est finis et complementum omnium
[illegible] [illegible] per illa conclusio sic
perfectius et nobilius est finis [illegible]
perfectorum sed [illegible] omnes creaturas
homo est nobilior et perfectior [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod ad [illegible]
[illegible] [illegible] ignobiliora ordinantur ad no-
biliora tamquam ad finem sed [illegible] patet quod
[illegible] quod homo [illegible] meliorem temperanciam et
animam nobilissimam [illegible] conclusio
[illegible] est finis omnium quod sit aliorum
[illegible] omnium sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] patet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est finis omnium aliarum creaturarum
[illegible] est finis illius quod est finis omnium
[illegible] patet [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] omnium
creaturarum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est quod non ordinatur ad aliud
finem sed ita non est de homine [illegible]
[illegible] [illegible] In unione enim

In unione enim

hic albertus ponit nobile [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed quod [illegible]
sit finis omnis creature **Dicendum**
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mundi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] filius et spiritus sanctus fuerunt
uniti in una natura [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mundi una natura est creata [illegible]

Dicto de corpore mobili quantum sufficit

et motu de corpore mobili quantum ad corpora

de elementatis de quibus primo notandum est quod quedam

elementata sunt prime elementata sicut que sicut vapor resolutus ex

aqua et terra per calorem solis sive maneat inclusus in visceribus terre

sive elevetur ad aerem secundum plus et minus ... in ista vel aeris sicut

quod causat diverse passiones sive impressiones aeris secundum quod vapor

elevatur super terram prout constat quod sunt in aere sive diversa in ista

sicut sunt comete assub candele draconis sive halon iris ...

ventus fulgur choruscatio nubes pluvia/ grando/ nix/ pruina/

ros ... maris in visceribus terre ipse [redacted] calefacit

fontes in hyeme ... ipse est principium motus terre et ...

quantum corpora mineralia sicut sulphur ex cuius combustione sunt

terme et calida balnea lapis argentum vivum quod est principium

omnium metallorum que sunt plumbum/ [redacted] stannum/ es/ auricalcum/ aurichalcum

talibus/ cuprum/ argentum/ electrum/ aurum non est secundum metalla

quod quod [redacted] fit ab arte in natura et quod fit a natura melius est ista

sunt mixta elementata et corpora composita sunt autem que elementata mixta

que sunt sub terra neque super terram et hoc que sunt infixa

terre sicut terre nascentia sunt plante arbores et herbe

Et quia sunt [illegible] terre sed animalia que ponuntur quasi media esse inter animalia

et plantas ut spongia marina que radicibus inheret ut plante et

tactu sentit ut animalia. Et horum prima vapores sunt ipse ex terra

generantur quod plante sunt ex seminibus ut in morte pluuia sine

commixtione inueniuntur cum terre nascentia ex mixtione terre et aque

Et ista sunt 2e composita in que composita [illegible] ad 3 genera complexionata

et complexionabat elementa primo et 2e composita [illegible] animam vnde plante

sunt habent animam vegetabilem et ex vaporibus sunt prima terre nascen

tium generantur humores naturales ex quibus humoribus ipsa naturalia

inueniuntur et semen [illegible] forma de quibus animalia generantur

complexionata 3 [illegible] ex vaporibus sunt prima animalium [illegible] quia sunt

[illegible] compositionis et ex in animalibus [illegible] magis generatur 3 comple

tas que inter nascentibus [illegible] recipiunt nobiliorem animam sed

sensitiuam [illegible] in hominibus [illegible] temperantia et [illegible] de

complexionate secundum actum [illegible] temperantia ad nobiliorem

et digniorem animam quam [illegible] animalia. Et ideo recipit animam no

bilissimam sed rationalem. Et ut homines sunt nobiliore et digniore

habuisse [illegible] inter [illegible] creaturas [illegible] temperantia tenet

et ideo recipit animam nobiliorem. Et [illegible] finis omnium crea

turarum [illegible] phisicorum [illegible] et nos

finis omnium [illegible] homo finis 3

in una persona sed patet de ista quali
positiva vero gratia lapsus hominis
angelice nature sunt create due
nature in una persona scilicet in persona
humana in qua est unio materie
et forme ut sic ordo universitatis
compleretur ut finis corresponderet
principio nec nature fuerunt unite
in una persona sed patet in persona verbi
sed in deitate una est essentia
et tres persone ita in persona est corpus
una persona et tres continet scilicet dei-
tatem animam et carnem et sic tunc per-
ficiatur ordo universi completus unde
dicit apostolus Nos sumus ad quos
fines seculorum devenerunt No-
tandum 2o quod illa tria que
in persona sunt unita habent se sic quod
unum est eternum aliud novum
et medium et utrumque unit dei-
tas est eterna et caro nova
et anima assumpta humane nature
creata sed caro utrumque quia ab
adam propagata unde patet sunt
natura deitatis generatus sed
anima creatus sed caro carne
factus Notandum quod in persona
Christi fuit unio una deitatis
ad animam et carnem 2a deitatis ad
carnem et corpus 3a anime ad carnem
et corporis unde prime due uniones
manserunt sed 3a erat dissoluta
in morte Christi quia tunc erat separata
anima a corpore Ubi sciendum
quod deitas et humanitas sunt uni-
te in persona ad unitatem nature quia ex
duabus naturis non fit una sed
unitur in unitate persone quia due
nature manent in una persona unde
ita intelligitur quod dicitur in simbolo
athanasii sicut anima rationalis et caro
unus homo ita deus et homo unus
est quod caro et anima dicunt in homine
concurrunt ad naturam et essentiam consti-
tuunt unam naturam sed non eodem modo
in deitate et humanitate in Christo
et in unitate persone No-
tandum ultimo ubi et cetera
Albertus reddit aliam causam carna-
tionis Christi et dicit quod per divinitatem et
divinitatem humanitati ut sic tamquam bonus
mediator per fidem spem et caritatem
nos deo eternaliter uniret unde
absque fide et caritate nullus deo unitur
nec sufficit fides sine caritate sed
quod patet per apostolum dicentem si fidem
habeo et cetera unde patet quod ad hoc quod
quis uniatur deo non sufficit deitatem animam
volentem et cetera omnibus fidelibus vel per
fidem et caritatem quod dicit apostolus Cari-
tas est vinculum perfectionis et
sic est cum superiori et cetera Et sed divina

Et licet divina

Postquam albertus ostendit ad quod ho-
mines ... ad essentia
divina Sciendum quod prima
clausula continet conclusiones ...
correspondent tribus conclusionibus
circa divinitatem prima conclusio est
sic localiter est deo non fide
credimus que correspondet prime conclusioni
circa deitatem scilicet hunc deus est ubique
... 2a conclusio est in pluribus
... et alteribus que correspondet
hunc deus est in pluribus sed 3a
conclusio est divina non est ...
correspondet hunc essentia divina est in
Sed dicendum
...
... filium ...
na humana ...
... et hoc videtur
... sed
... filio
in divinis ... nature humane
... ut ... et cetera

Ulterius dicendum est

... albertus ... dubitandum ...

pducta ⁊ incidit sic qȝ dend ȝ
q̄ p̄ō d diuina mā quō ē in
aliis hominibꝫ cōp̄tg̃ redēt aq̄
po͞r fuisse aq̄ noue cōpo̅l ⁊ al
teius quia sut cetei hoiēs sic q̄
ptea pdeat ꝑ cōpacta ad hut
ad noua cōpo cūm cū cōpa̅l repte
pe fuisse **Ad secundum**
Con̄clu͞o q̄ elia cū ſ̄a dista ꝯ
nō ē elementatū sꝫ cōpositū
q̄ sic ad elementā noue cōpo̅l
sup addit aq̄ vlr̄ elementatū
altis cōpo̅l noc cū ipa dica noue
cōpo̅l sꝫ pe nō sradd̄ sꝫ elemē
tatū ytē cōpo̅l i q̄clo̅ rea ap̄
nō sꝫ cōr q̄ aut supaddit aq̄
essenale d accidentale nō aut
sunt ibi addo aq̄ essenat pfecō
pe pfectio essenal maior nui
sꝫ ut dicit q̄dā doctores ꝑoc
volunt porfirius qui dicit q̄
ꝑ ea essenalis sūt aq̄ we ꝑfecte
accidentali nō ē dū̄ s̄a nō
variat spēs sꝫ solū alterat vnd
q̄ntu ad pfectioꝫ essenalem
dr̄ aeque acceptū seu in ea pduc
nō pt face pfecte seu meliore
ita q̄ res talis indicat cuius
sei pt sed tū face re pfectiore
q̄ntu ad pfectioꝫ accidentale co
q̄ accidentalis pfectio sꝫ lati
tudines ⁊ gd̄s qualit nō ē de
pfectioe essenali ⁊ sed isto g̅oid
at aplic̄ q ꝯ dꝫ nō inēte dicit
ꝑ̄ r̄t tunc seut mi ꝫ sed a
hominē d oppositu sꝫ q̄ res taliter
possit pfici ita sed q̄ maneat
cuius spēs sꝫ hꝫ sed pfecō ac
vlat habꝫ gd̄s ⁊ latitudines
ita ⁊ essenialis ⁊ ybi notata nō
ut? ap̄o q̄ quid pficeres
q̄uiunt eius ꝑi eē pfectiore
aud̄ nꝫ q̄ sꝫ istam opinione
ꝑo nō debet de pfectioe accidenta
li cū de illa non sit dubiū sed
de essenciali ꝯa ista opinio ē
cancior ⁊ pbabilior Ob ā

p̄ro pbat aut q̄clu͞o sic cū vnio
nō sentit cōpoꝫ neqꝫ i mixtioꝫ
neqꝫ cōfusioꝫ hō nō erit sꝫ cōpo̅l
sꝫ pe ē hoi i q̄ or ūi ē nō sꝫ bor
ptꝫ q̄ d ponō sūt cōpo q̄ cōpo
aū plura cōpoūt ⁊ cōstituūt vnū
ꝫ ad oēs distinctū remanētibꝫ
sed ptibꝫ iūlibꝫ ⁊ 2a iūs vnd
ptes pūles sūt ptes fozles ⁊
ptes zarie sꝫ materialis Oꝫ d q̄ni
hūane ⁊ diuinae mi nō q̄
p̄us sūt resalta pot eē ibi cōp
cōpo p̄m integrū ut d cōpoe
spūē sed sic ergo d tali q̄mpone
nō eē cōfu͞o nec mixtio ut dedu
p albertū in fa q̄ d dend q̄ d p̄ono
sit cōpo ūite q̄ntū ad hūanitateꝫ
q̄ diuinitate Oꝫ cōsideratio r̄i q̄ d
hūanitateꝫ solū sūt a pe cōt veā
cōpo̅ noc q̄ dr̄ eē cōpo̅l sicut
aliis ho̅ ī Sic ergo elementatorꝫ

Sic ergo elementato

rum aliquis cōsūt ten epilogat distinctō
elementatoꝫ ꝑmꝫ habitā ⁊ pi sūt
hō ꝑo d ptioꝫ quartimēbrem ad
bimēbrē reducit **Secundo**
q̄ sūt elementū q̄da pe sꝫ pūatoꝫ
p ablatoꝫ aq̄ fort̄ dignior
q̄ sūt silia elementatis alitū cōpo̅l
aut sūt aialia mortua
d p ablaciōꝫ aiā q̄ sūt silia eleme
tatis d aiale ⁊ silē pꝫ hꝫ de placet
mortuus sꝫ azestetiꝫ ⁊ illa ele
mentā nō sūt pue d aq̄o q̄ue cōpo̅l
hꝫ sꝫ reductiue sūt in eodē que cōpo̅l
d fuerūt pus ad ablatoꝫ fore
ut hō mortuus reductiue ē in ꝯto
q̄ue cōpo̅l ut de singulis dꝫ
Sunt ibi secundo q̄
ibi reducit diuisioꝫ pbaꝫ q̄ntri-
mēbrē ad bimēbrē sic oē
elementatū l ē pfectū l ipfectū
l d pfectū sic ē corpor q̄ ē in
regitādu q̄rōe l pfectū hꝫ
ē d̄plicat nō aiātū nō d aiātū

Si d[icitur] quando sic e[st] 29 g[ra]dus conpositio[n]e
elementatorum si quando h[oc] e[st]
dupl[ex] [con]gressiu[m] vel non [con]gressiu[m] et si
vo sic e[st] 29 g[ra]dus si p[ri]mo q[uod] e[st] dur[um]
vel r[ati]o[n]ale vel irr[ati]o[n]ale si irr[ati]o[n]ale sic
e[st] e[ti]am si r[ati]o[n]ale sic e[st] q[ua]ntu[m] et l[ibr]o
3 sic g[ra]dus elementatorum vel q[ui]b[us]
g[ra]duu[m] v[e]l a[nim]a[rum] infinit[a]s [illegible]
[illegible] duo d[illegible] a[ni]m[ali]s
q[ue] sit [illegible]

Notandum ultimo

[illegible] ordine dicendor[um]
[illegible] q[uod] [illegible] sit detrahendu[m] de
elementatis d[illegible] p[ro] [illegible]
[illegible] detrahendu[m]
de ordinat[illegible] in fine q[ui]d de sic
q[uod] [illegible] d[e]terminat[illegible] et
[illegible]
p[ro]p[ter] [illegible]
ordinate [illegible] ad [illegible]

Revertamus igitur ad

[illegible] libri [illegible] alb[er]tus
[illegible] malis omnium impressio[n]um
metheolorum [illegible] et
dividit[ur] in 3 p[ar]tes in p[ri]ma ponit
[illegible] impressionum in 2a po[nit]
loca impressionum in 3a recapitulat
2a ibi loca 3a ibi [illegible]
[illegible] in [illegible] p[ri]mo [con]tinuat
[illegible] 2a [illegible]
ibi [illegible] Notandum ex
[illegible] 3 [con]clusiones [illegible] p[ri]ma
q[uod] vapor [illegible] aq[ua]
[et] t[er]ra [illegible] sunt elementata
evaporabilia [illegible] vapor
s[ed] aq[ua] [et] t[er]ra [illegible] 2a [con]clusio
aer non evaporabil[is] [illegible]
[illegible] p[er] rarefactio[n]em [illegible]
[illegible] in ignem [illegible]
sic [illegible] vapor esset subtilior q[ua]m
[illegible]
q[uod] [illegible] sit vapor p[er] [con]densatio[n]em
[illegible] vapor [illegible]
[illegible] non e[st] inspissatio
[illegible] subtiliare q[uod] vapor non
[illegible] ab aere [illegible] inspissatio[n]e 3a
[con]clusio ignis non e[st] evaporabil[is]
q[uia] sic [illegible] non e[st] eva-
porabile [illegible] ignis e[st] [illegible]
aer [illegible] q[uod] vapor [illegible] esse subti-
lior [illegible] aq[ua] [illegible] Sed dicis
aer e[st] evaporabil[is] [illegible] videmus
ad [illegible] q[uod] aer [illegible] rarefit
[et] subtiliat[ur] [illegible] [con]densat[ur] [illegible]
[illegible] de aere [illegible]
[illegible] p[ro]cedit de aere [illegible]
[illegible] q[uod] aer [illegible]
non e[st] evaporabil[is] [illegible]
[illegible] humiditate[m] aq[ue]
[illegible] admixta [illegible]
[illegible] **Ulterius sciendum**
q[uod] vapor e[st] elementata [illegible]
[illegible] non p[otes]t fieri evapora-
[illegible] a sola aq[ua] vel a t[er]ra [illegible]
ad [illegible] [con]curr[un]t plura
elementa [illegible] alb[er]tus [illegible]
[illegible] vapor [illegible] ab aq[ua]
[et] [illegible] a t[er]ra [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] vapore [illegible] [qua]litates
aq[ue] [illegible] vapore [illegible]
[illegible] [qua]lit[at]es t[er]re [illegible]
[illegible] vapore [illegible] autoris
manet [illegible] vapor[illegible]

Sic igitur duplex

[illegible] alb[er]tus infert [illegible]
ostendentes q[uod] vapor e[st] [illegible]
[illegible] omnium impressionum [illegible]
vapores distinguit **Unde**
q[uod] vapor [illegible] malis [illegible]
impressionum [illegible]
[illegible] malis
[illegible] vapor [illegible] illarum
impressionum [illegible]
[illegible] **Item**
q[uod] vapores distinguu[n]t[ur] [illegible]

In consummacione aliarum creaturarum quod cum sint omnium creator dicitur in
psalmo omnibus consummatorum vidi sunt tamen in animo aut divine
et humane nature ordo universitatis complexus est sunt eum ab
[redacted] cuius unius tamen compositum in una natura scilicet patris
et filii et spiritus sancti et in prima creatione angelice nature sunt
una natura in una persona ut videtur esse in homine cum homine ad
sunt due nature scilicet essentie distincte scilicet natura materie et natura forme
et a deo sibi unitam in una natura scilicet in natura humana et ut prima
rudeat ultimo oportuit de ratione complexionis divini ut sicut
primus sunt unio tamen personarum in una natura ita ultimo esset
tamen naturarum in una persona ut complexio est in quo christo et ideo ipse
sit unita divinitati et humanitati unitas nobis deus per fidem spem
et caritatem ut reducerent homines ad primum a quo sunt est et sancto
divina natura est ubique etiam ipse apparet per potentie divine prius
et in sanctis per gratiam apparet spiritum sanctum et in homine per
unionem quam apparet filio et eadem unita divina natura humane.
in persona filii sic et natura per solum est in celo sunt et quod
ubique esse in pluribus altaribus de sacramento quod rudeat
ei quod est et in sanctis divina autem natura est per unionem
... est in quo sunt persone corporales
persona duarum naturarum in una persona

ꝫ modꝫ p̄o penes q̄litatē
q̄ma quedā sūt hūidi q̄dam
sicci q̄dā calidi magis quedā
frigidi magis 2o distīguūt
penes q̄ntitatē q̄ quedā
sūt magni quedā p̄ui q̄dā
multi q̄dā pauci 3o penes
figurā q̄ quedā sūt vapores
hn̄t figurā oblongā ꝫ quedā
aliā ut inf̄ra ptebit 4to
penes lo̅ q̄ q̄dā remanēt sub
tr̄a ꝫ q̄uedā eleuāt ad alta
quedā sūt ꝺ̄ locꝫ frigidis
quedā v̄o ꝺ calidis isto dis
tīguūt penes tp̄a q̄ q̄dā
eleuāt tp̄e calido q̄dā tp̄e
frigido ꝫ quedā diu ꝑmanēt
ꝫ quedā ꝺ̄ cito ꝯsumūt ꝫ sic
q̄ vapores sic inf̄a diuisi
strat̄ sic ꝫ hec eciā diuisi
tiue impressiōes ꝯgnū gn̄a
te sūt q̄ h̄ clariꝰ ptebit ꝺ
p̄cessu p̄s loca autē gñātor

Loca autē gñāc

Ordo p̄s p̄mo calī 2i m̄ q̄ albē
ondit loca ꝺ q̄bꝫ impressiōes gñan
ꝫ p̄o facit hō ꝺ gñali emiādo
qꝫ ꝫ q̄sit 2o in speali deq̄bꝫ
loꝯ determiat ondēs ꝯ ꝓprietates
ꝫ q̄litates ꝺ supior aut̄ etc Se
cundum hec medias inter
speciā ignis ꝫ t̄rā distīguūt
in tā inferia. ꝫ dem̄o q̄ gñan
speciales impressiōes q̄ in supmo
gñant ignite ꝫ in medio v̄o
impressiōes frigide ꝫ ꝺ infimo
impressiōes tparate sicut addit
loca etc̄ sic vetere t̄re ꝺ gñan
tur motꝰ ꝫ mineralia Nota
ꝺ̄ scdo q̄ diuisio aeris in tres

regiones nō ē q̄ nā aeris sic ꝯ
ꝯuiceret ꝓprietatibꝫ q̄ sūt in aliis
sunt q̄ partibꝫ unde sic p̄ maiorē
aer ꝺ suā spāciem ē calidꝫ ꝫ
ꝯ frigidꝫ tñ ip̄e aer non
distīguēntur ꝺ tribus regiones ꝫ ptāto
nō distīguūtur aq̄ ut alia ele
ꝺ regiones q̄ ip̄a in omnibus
ptibꝫ eīt sūt disposita q̄ ad suas
q̄litates ꝫ et ab hīs ꝺ aliis
clemētis nō apparent tā notabiles
effectꝰ ꝺ quibꝰ possēꝰ ꝯcludē
diu̅sa interstīcia q̄libꝫ ꝫ de aere
vn̄ inf̄ima aeris arguunt ex
diu̅sitē effectuū seu ꝯ diu̅sitē
impressiōn Nota q̄ supma regio
aeris ē tanta q̄ntū de aere ignis
p̄t calefacē et reddē ꝫ q̄ ignis
aerē p̄pinq̄ ꝯmuīter p̄t calefaciat
tr̄a aūt regio nō ē multū mag̃
sic et infima regio ꝫ illa inferia
tūc sūt maiora q̄ mora nō in
ꝯstate ignis ad minimū radioꝝ
solarium multū aere corrūpit ꝫ
ꝺ sua nāz q̄ntitē ꝫ ignis sit maior
ꝫ ꝑ opp̄ositū ꝺ hyeme q̄ absēnte
sole aer sub polis corrūpit ignē
ip̄m ingrossādo ꝫ adēsādo aerē
ꝺ sua nāz q̄uertēdo vn̄ ignis
ꝫ aer sūt ꝯcentra p̄ totū orbē circumd
orbis lune sed ignis sub polis ē
satis tenuis ꝫ ibi aer ē multū
densꝰ sic eꝯ sub equinoctiali ignis
ē multū latꝰ ꝫ aer valde tenuis
Sꝫ dicet q̄uis aūt sp̄a ignis
nō possit eē locꝫ gñaꝯ impressionum
tn̄ sūt albertū sup p̄ methcororꝫ
q̄ nō ꝫ hic ꝺ q̄ ignis ꝓpt suā
caliditatē ꝯsumet citꝫ ~~materiam~~ / mā
ad se venientē ꝫ nō fieret aliq̄
ꝺ p̄ssio ꝯtra sꝫ aliq̄ mā impressionē
ascendet ad locū ignis tantū

sicut patet primi hominis qui tamen ex hoc unio non dat ei aliquam novam

compositionem quam compositio simul et per consequens nullus naturalis [illegible] una na-

Compositio — tura non [illegible] et mixtio vel confusio vel compositio [illegible] unio. Compositio vero est

qua ex pluribus fit unum remanentibus partibus principalibus et solidariis

Confusio — ut ex pariete tecto et fundamento fit domus. Confusio autem

est qua ex pluribus fit unum remanentibus partibus solidariis sed

Mixtio — non principalibus ut ex modio frumenti et ordei fit unum. Mixtio

est qua ex pluribus fit unum non remanentibus partibus principalibus

nec solidariis ut ex aqua et melle fit mixtio que vocatur ydro-

Unio — mellis. Unio vero est qua plura remanentia in sua natura

conveniunt in aliquo sicut plures homines uniuntur in fraternitate

nature et due nature in persona una. Item dicitur elementatorum

quedam sunt prime compositionis ut vapor virtute solis resolutus de

terra et aqua [illegible] quedam secunde compositionis ut corpora

mineralia. Quedam tertie compositionis sicut terre nascentia ut vege-

tabilia. Quedam quarte compositionis ut animalia bruta. Quedam quinte compositionis

ut homines. Est [illegible] elementatorum quantumcumque [illegible] dispo-

sitio propinquior ad [illegible] sit elementatorum quedam sunt animata

quedam inanimata. Inanimatorum quedam sunt temperata [illegible] ab

elementis sicut vapores quedam magis sicut corpora mineralia etc.

rarefieri et quod ea vna impressio possit
generari **Notandum vltimo**
illa que dicuntur dimissio et ducuntur ad
diuersa loca sicut ex loco impressionis
vt de terra vt supra terram si primo sit
de eis locus frigidus qui uocatur terre vnde
si secundo hoc de dicitur quod vnde iste locus
frigidus vel calidus sic frigidus
sic de media regione aeris si sit calidus
hoc de dicitur vel hoc de moderate
vt excessiue si moderate scilicet supra
terre sicut de infima regione aeris si sit
excessiue sicut de suprema regione aeris
que uocatur ignis a philosophis et hic
minimum est caliditas secundum superiorem

Superior autem pars

Halli que ostendit qualificationes
dispositiones superioris regionis aeris
Sciendum est quod prima sit gratia
caliditatis superioris partis aeris secunda
quod aer de mediante calidus ut patet secundo
de generatione secunda causa prebet
propinquiorem igni qui est calidus iam de
luminositas stellarum et tercia causa
quod primi quia ista pars aeris mouetur
circulariter vt patet primo metheororum
per orbem lune per suo motu secum
rapit ignem et motus de cale
facitque salte eorum inferiorum
vt patet per commentatorem secundo celi
Notandum 2o quod prima superior
pars aeris est luminosa propter hoc
ingreditur de sola quod talis luminositas
non adueniat sibi ab igne
quia ignis de sua specie in sua specie non
est lucidus neque visibilis sed tamen
sunt luminositatis de dimensione quoniam
radiorum solarium dicimus regionem
supremam in ipsa vmbra terre et taliter
vt cum eius vmbra non quandam
luminositatem propter radios suos
ad corpus denique spacium quod
de numquam eo tunc ideo aliud corpus
opacum tangat quod vmbra pira
midalis quia ipse opacum est latissima
et de quanto plus elongatur de terra
sit strictior vnde sit sicut
commentum sicut sentencies sexagesies
septies maior terra quod piramidaliter
conteniment vmbra terre et tandem deficit
vt de spera mercurii etc. et hoc in
superiori parte aeris talis vmbra
multum acuitur et aer per multa
illuminatur **Notandum 3o** quod
suprema regio aeris propter nimiam
caliditatem dicitur locus inflammacionis
et hoc de ipsa generantur solum impressiones
ignite salte de per se **Ostendi**
tur eo de cometis et de pa
tibilibus tempore noctis apparentes
candele ardentes et vidimus quod
de infima regione aeris etc. propter
generari impressiones ignite propter hoc
quia ibi vero sed iste non causantur
ibi nisi de per accidens si quia ibi sunt
vapores totaliter frigidi
quod multum faciliter inflammantur
vnde dicitur quod hoc non fiat ex proprietate
regionis illius sed solum ex proprietate
materie **Etiam dicitur** quod regio
superior regio aeris propter hoc luminosa
generatur tunc nos habemus nocte propter hoc
quod cum semper de vmbra terre natura
conspicimus de base vmbre terre
sine dicimus propter lucem vt tunc
nocte non obstante luminositate
superioris regionis aeris **Iste**
dicitur 2o quare hec luminositas
non videtur de nocte propter hoc quia
eam de se ablata impedimentum
videtur de nocte suprema regio
aeris si propter regionem mediam
que absumit et est tenebrosa habens
in se multitudinem vaporum
non videtur luminositas de nocte
suprema regionis aeris secundum inferior vero

Inferior vero ni

Et animal quod non mutat locum motu progressivo sicud plante
arbores et herbe que mutant locum et corpora que agunt a natura sed
irracionabilia que opposito ut racionabilia

Et elementatis igitur de animalibus dictum est post hec dicendum
igitur ad vaporem de quo temperantur elementa generata
sed in sublimi impressiones de visceribus terre dicendum quod est omne
vaporem esse ex aqua et terra ut aliquando materialiter / unde aut terra
vaporatur non est quod cum rarefiat ut quod de sic natura et tunc sicut
in eis ignis qui inspissatur amplius tunc non est vapor quod vapor
generatur per subtiliacionem et rarefactionem sed aer tunc efficitur
aqua ut terra. Sic quod duplex vapor est ea materia corporum
omnium que in imo et in alto generantur Et distinguitur cum sic / quod
vapor est humidus et aqua sicut / et quidam siccus / sed hic dicitur impres-
sionibus quare aut impressio ex vapore sicco tunc ut humido sicut
ut aliquando fiunt loca aut generacionem vaporis sicut ergo /
superior regio aeris est ex vicina ad ignem ut ignis novit
a philosophis esto vocatur Est autem media regio quod vocatur a zona
optimus frigoris Est autem inferior pars aeris non longa super terra
que dictus calor ut aqua frigida Superior autem pars aeris
A ... dimitte terre

Hic albertus ondit qualificatam
dispositionem inferioris regionis aeris
Sciendum quod inferior regio aeris
est calida naturaliter utique et caliditas
est naturalis licet producta sit ab arte
contra naturam licet sit qualitas que producit
actus consequitur eius secundum qua-
litatibus quas natura producit unde ab-
stracto radio reflectente ista regio
est in natura disposita sed lumen eius
[illegible] reducit ipsam regionem ad ipsa
medium et licet lumen calefaciat non
tamen est formaliter calidum quia multa lucida
sunt calida non sicut ut [illegible]
[illegible] et lignum delectatum
Alii dicunt quod hec regio [illegible] que in
[illegible] per speras celestes quoniam
calefaciunt sicut quod lux sit causa cali-
ditatis propter [illegible] non [illegible]
radii congregati sicut [illegible]
[illegible] generant seu producunt
ignem **Item notandum** quod ista
regio non est [illegible] vapo-
ribus et tunc vapor fuit multum
[illegible] et [illegible] ut [illegible]
in cimiteriis et sub patibulo
ubi sunt vapores [illegible]
[illegible] et videntur ut
candele ardentes et ista regio
aeris deficit [illegible]
radiorum et [illegible]
et [illegible] hoc est ista regio
est maior et [illegible] in sui
quod dicitur ultima autem sunt inferior
ubi dicunt quidam expositores
[illegible] subdividat [illegible] locum
[illegible] et [illegible] nobis et
[illegible] a nobis [illegible]
una regio utrique et infima
regio aeris [illegible] regio autem

[illegible] Regio autem

Hic albertus ondit dispositionem qualifi-
catam medie regionis aeris et dicit
quod [illegible] media regio aeris

est [illegible] frigiditatis quod sit depro
deficit utique cum [illegible] [illegible] et
[illegible] frigiditatis locum medium
aeris et [illegible] [illegible] non [illegible]
quod [illegible] media regio aeris est [illegible]
frigiditatis quod [illegible]
[illegible] positam sunt [illegible]
[illegible] et [illegible] caliditate
[illegible] alie regiones calide sunt et
[illegible] [illegible] sicut alie
[illegible] regio [illegible] media
est [illegible] **Item notandum**
quod hic locus est deputatus spiritibus
malignis quidam autem [illegible] locus
est celum [illegible] hunc locum [illegible] aliqui
est locus deputatus [illegible] officio [illegible]
[illegible] et [illegible] hic locus est [illegible]
[illegible] et ille locus de quo dicitur
[illegible] media regio aeris [illegible] locus est
[illegible] deputatus [illegible] lapsu angelorum sive
[illegible] et hic locus est [illegible]
Item notandum quod [illegible]
[illegible] seu tonitrua non
[illegible] et causantur effective [illegible]
[illegible] a causis naturalibus producuntur
[illegible] agitantur et fortius moventur
quam [illegible] [illegible] moveretur
et hoc [illegible] [illegible]
[illegible] et de tonitruis et choruscationibus
[illegible] [illegible] tempore tonitrui
orare ne [illegible] spiritibus malignis
[illegible] aliquid [illegible] tale
effectum naturalem [illegible]
[illegible] [illegible] et to-
nitrua [illegible] ad [illegible]
in tempore non [illegible] fieret
tonitrua [illegible] media [illegible]
[illegible] magni
[illegible] regio autem [illegible] media

Regio autem [illegible]

Hic albertus [illegible] ad declarandum
dispositionem infime regionis aeris
que habitabilis **Ro[illegible]**

est pura et rara propter vicinitatem ignis calida et vehementer [illegible]

et propter radios stellarum et lucem sparsam in sphera sibi vicinioris aliis

et est lucida et magis tranquilla et subtilis aer. Illa autem

lumine non videtur nec ab igne vincitur sed a vicinitate

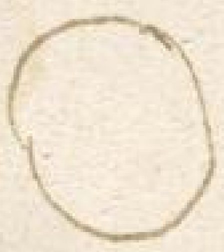
stellarum. Et quia umbre sunt ibi, conflictus et mora propter

radii solis divisi commorantur. Infra vero est locus infra

maior propter superiorum radiorum sit terra terra super eam

habet quidem frigus est propter aquam et terram calida vero

ex repercussione sive reflexione radiorum solis ad solidum

planum terre et aque. Et ideo efficitur illa non est inflammabilis sed ex

spirans vaporem, sine natura quidem est prohibet nec comburat

ut incendatur in terris et caliditate. Ex reflexione autem

radiorum et exspirans ex se vapore unde regio

sive aer superior quam terra nobis est frigidior calentium solidum est

terra et corpus politum plane superficiei ut est aqua et ideo

fit hic reflexio magis radiorum. Unde est hic generatur a lux

¶ Regio autem media aeris pro opposito [illegible] ab hiis duabus distans

sumpta est valde frigida propter causam oppositam

quia nec habet calorem ex vicino igne nec ex

quia regio aeris media est inter media
et terra illa debet esse frigida temperate
set quia propinquius est valde calida
eo quod contingit quia perpendiculariter
dirigit radios suos super terram sicud
fit in estate et quia sive magis frigida
est quando sol obliquius et minus directe respicit
superficiem terre ut in yeme sicud testantur naturales
et sic in aliis partibus est continue calida
et continue frigida sicud in autumpno
et in vere et ita regio temperata
frigiditatem habet non solum propter absen-
tiam solis set etiam propter regionem me-
diam que est continue frigiditatis

Item notandum quod due partes ter-
re dicuntur inhabitabiles de regione aeris
habitabili quarum una est in sua regione
aeris de temperate frigida quod est quia
ex parte est extensive frigida scilicet de
hac parte que est sub axe polorum quod propter
propter nimiam frigiditatem est inhabitabilis
et non potest talis frigiditas obte-
perari per radios solis eo quod talis regio
nimium distet a via solis Secunda
autem pars est sub regionibus inferioribus est aquosa
calida quia eo excessive [illegible] illa
que est sub equinoctiali et sub tropico cancri
que propter propter nimiam caliditatem est inha-
bitabilis et vocatur torrida zona et ista
nimiam caliditatem habet propter radios
solis qui directe et perpendiculariter in
ista parte multiplicantur scilicet Causa vero

Causa vero efficiens

Causa aliud est quod aliquibus debet dici
causa efficiente impressionum et dicun-
tur de hoc quod principales sunt quod potest duas
causas efficientes principales secundum ubi frigus
est dictum Sciendum calor et
frigus sunt cause efficientes impressionum
et non humiditas et siccitas quia calor
et frigus sunt cause active alie vero sunt passive

qualitates passive et calor est
magis principalis causa eo quod
aperit poros terre et aqua elevat
vapores et exalaciones set frigus
inmo contrarium quia [illegible] illos set [illegible]
non esset frigus tunc vapor autem
elevare consumeretur per nimiam
caumam seu caliditatem et non
possent generari impressiones Et
sciendum dicunt quod calor sit
admixtus et elevatus et ita calores
diversificantur per actiones plures magis
et minus intensas ita quod calor
admixtus est excessive intensus et
calor vero elevatus seu elevans
est magis remissus et temperatus Notandum 3o Calor admixtus
fit aliquando effectus ex diversis ca-
usis ex diversa situacione ipsius solis
cum sit perpendicularitas radii
recti qui procedit a corpore
luminoso per lineam rectam et perpendi-
cularem et non est frangibilis
sicud radius obliquus et per consequens
talis radius perpendicularis
reflectitur in se ipsum et efficitur
talis radius confunditur quia testatur
nona propositio [illegible] perspective
quod a quolibet puncto corporis luminosi
procedit unus radius ad unum
infiniti sicut sunt puncta ipsius
solis confunditur et radii eorum
et quando magis [illegible]
[illegible] efficitur
[illegible] inperfec-
ta quod quanto radius magis
perpendiculariter incidit de
tanto magis generatur calor unde
ergo radii directe incidunt ibi
causatur calor admixtus 2a
causa caloris admixti est etiam motus
ipsius solis sub signis zodiaci
cum quia signa zodiaci sunt

radiorum reflectat eo quod radius non reflectitur ad transparens
sive perspicuum vel diaphanum sed tantum ad politum planum
et plus si fuerit tersum ut est aque superficies vel speculum vel aliquod
aliud politum corpus quod planum et sic est regio illa nigra
tenebrosa et abstinua per racionem cum utrisque illud corpus et ideo
est tempestuosa et gravis ibi sunt tempestates [illegible] et
grandines et hec est habitacio demonum et acrium et pestium
quibus locis est caliginosa et depuritas / unde dicunt quidam quod sit
ibi demones commovent ventos tempestates tonitrua et hijs
iac ad fratres homines [illegible] regio aut quod est media que
[illegible] et in illo loco habitacionis terre quod est de se temperate
est frigida que suscipit aer ab utroque distinctione per accidens
in ipsa et in quibusdam [illegible] temporibus est intemperate calida
sicut quando venit ab inferioribus In quibusdam temporibus intemperate
frigida sicut quando venit a superiori In quibusdam vero temporibus
temperata inter [illegible] equale utriusque temperie inducit ta
sic ergo declaratum est de media regione vaporis et de loco ipsius
Causa vero effectus est speciali et multis [illegible] sed quod est media [illegible]
sed calor et frigus calido aut est [illegible] sed plus elevando

insolidum calliditate et siccitate et ideo sol mouetur sub talibus signis tunc calor eius fortificatur propter eius calorem maiorem virtutem vapores quos debet eleuare consumit et admittit aliquid caloris euocatus eius de parte caliditas et ideo propter sui temporis [illegible] sol [illegible] humiditatem [illegible] et aquam et [illegible] de vapore [illegible] et iste calor [illegible] ex dictis causa [illegible] quod [illegible] supponitur [illegible] sol [illegible] [illegible] aque [illegible] distat ali[illegible] quantulum a via solis sic quod radii solares obliqui [illegible] [illegible] cum tempore calor debilior [illegible] radii magis [illegible] oblique de tanto angulus [illegible] est latior et amplior ita quod reflexio radiorum est magis [illegible] et [illegible] distantia [illegible] incidencie et reflexionis [illegible] [illegible] supposito soli et de quanto ille angulus est latior de tanto calor debilior et per oppositum de [illegible] radii magis [illegible] incidunt de tanto strictior est angulus et [illegible] acutior et [illegible] magis [illegible] calor [illegible] calor euocatus [illegible] motus sol sub signis [illegible] frigidis [illegible] calor solis [illegible] [illegible] et [illegible] eleuat vapores et eleuatos [illegible] non consumit

Sciendum [illegible] et [illegible] latitudinem [illegible] [illegible] quod terra [illegible] per [illegible] et [illegible] solum habitabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a via solis de tanto sol obliquius [illegible] [illegible] [illegible]

excellenter calida ita quod ibi calor admiscetur [illegible] [illegible] excellenter frigida [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] excellenter calida quia excellenter frigida et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ut de pluuiam [illegible] frigida [illegible] parte ut [illegible] ibi [illegible] est magis caliditas [illegible] minimum distat ab equinoctiali [illegible] frigus autem [illegible]

Frigus autem de

[illegible] albertus declarat de [illegible] causa efficiente vaporum et impressionum que [illegible] frigiditate

Sciendum [illegible] quemadmodum calidum [illegible] distinctum [illegible] magis et [illegible] intensum ita [illegible] [illegible] [illegible] frigus quod est [illegible] [illegible] [illegible] frigus [illegible] quod [illegible] [illegible] terram et aquam et impedit ne sol [illegible] vapor attrahat [illegible] frigus [illegible] quod impedit solem ne vapore [illegible] [illegible] [illegible] tamen quod sol vaporem attrahat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calor admixtus [illegible] frigus [illegible] [illegible] impeditiue impressionum [illegible] frigus [illegible] calidum euocatas impressiones [illegible] ita [illegible] [illegible] congregantur [illegible] plures fiunt impressiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frigiditatem [illegible] quod distantia [illegible] a via solis [illegible] frigore [illegible] quod de [illegible] plaga seu regio distat magis a via solis de tanto est frigidior [illegible] radii solis [illegible] [illegible] talem plagam [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] polo [illegible] fiunt impressiones [illegible] [illegible] magis intenso [illegible] plage magis distat a via solis [illegible] [illegible] [illegible]

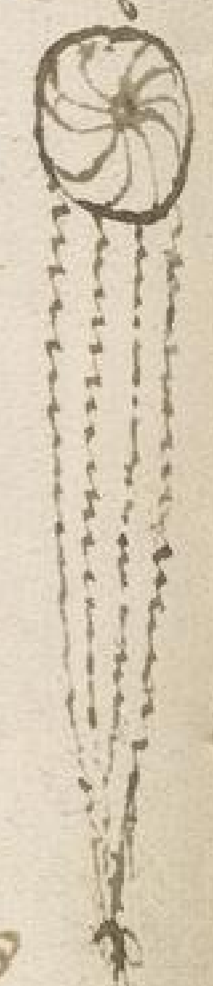
Ex dictis igitur [illegible]

Calido q̄ tunc magis ingit oppositu in qua
hic determinat de impressionibus cuius cau
sas et loco impressionis hic in speciali
incipit determinare de quadam singu
lari impressione et dividitur in tres partes quia primo determinat
de impressionibus generatis ex vapore sicco
tantum secundo determinat de impressionibus
generatis ex vapore sicco et vehementer
calido tertia determinat de impressionibus genera
tis ex vapore sicco et non vehementer
calido Secunda ibi Si vero vehementer calidus
tertia ibi Si autem non vehementer calidus prima
adhuc in duas in prima premittit quod
secunda exequitur ibi omne quod in
alto Sciendum ergo quod dicit vapor
ex quo talis impressio a quo ita denis gene
ratur Et sicut frigidum dicit secundum gene
rationem ab ag.. et humidus
et quia non potest dici vapor distinctus ab
his gestet quia ex ... impressio generatur
ex vapore sicco tantum et ex humido tantum
et ex ... Item sciendum ergo
dicit vapor sicut a ... terrestris
... habebit de natura et proprie
tates terre quia ... sapit naturam sui fontis
... proprietates habet vapor
... a natura terre ... et grossus et
solidus ... in se calorem
sibi impressum ... est
magis solidus ... calor magis
... fit ... solido ... caloris
... proprietas quia vapor est
inflammabilis ... siccitate quia
... et inflammabile tertia quia vapor
ex ... penetrativa habet proprietatem
... vapor ... siccitatis quia
sicut non ita ... sicut humidum
... et male ... ab alio
... impressio igni
ta ... sicut calida
calida et sicca opposita humido aquoso
... humiditate
aerea ... impressi
onem igneam ... sphera
... clara ... turbida
... motus

sit quam in ... quam ... quam
... Si tamen vapor

Sicut vapor vehe

menter calidus ... impressionibus intendit
determinando de impressionibus ex vapore
sicco tantum generatis Sciendum si
vapor ex quo generatur impressio fuerit
siccus et vehementer calidus tunc pertransit
duas regiones aeris scilicet inferiorem
et mediam tendens ad supremam regionem
aeris ... vapor ...
... et fortis ... calor
... a frigore medie
regionis tendit usque ad supremam non
... a frigiditate medie regionis tendit
usque ad supremam ... inflammatur
et ... inflammatur ... aliud et aliud
... vapores ... diversas
... impressio ex ... generatur
Item sciendum si vapor sit ...
... subtilis quantum ad ...
... sicut ...
... subtilis ...
partibus grossior et magis terrestris
tunc vapor quantum ad partes subtiliores
... quantum ad partes gros
siores ... subtilis et
levius ... magis ...
quia vapor ... subtilis ...
... terrestres quia ...
... ad paucas partes terrestres
... Si vero tunc
vapor inflammatus ... superiori
... subtilitatem
... ad ... partibus
superioribus et grossioribus vapor
... inflammatus ...
latam ... ex vapore generatur
impressio ... columne piramidalis
et vocatur ignis perpendicularis
Si vero vapor ... et ...
partes terrestres tunc talis

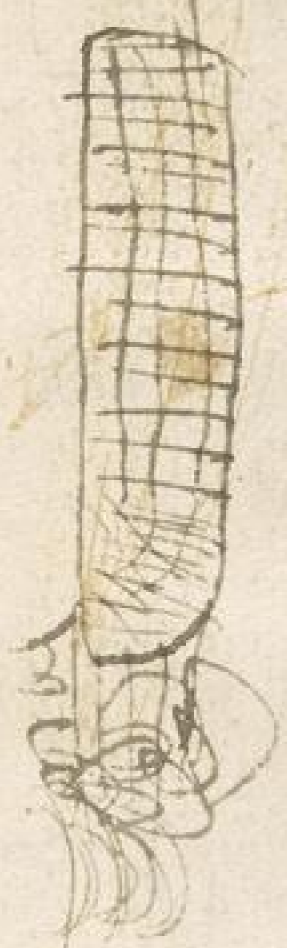
vapor de quibus sursum partibus apparet
equalis spissitudinis et quia partes ipsius
sunt equaliter subtiles tunc quantum ad partes
leviores tendit sursum et quantum ad partes
graviores tendit deorsum et quia partes
supreme sunt subtilissime tunc tales
partes inflammate tendunt ad quandam
acutiem ad modum ferri acuti ipsius
lancee et talis impressio apparet in aere
sicut lancea ardens et patet quod quando
vero vapor fuit vehementer calidus
et equaliter subtilis in suis partibus generatur
tunc due impressiones ignite quarum
prima quia non tendit sursum ad lati-
tudinem sicut prima sed equalis spissi-
tudinis apparet sicut lancea ardens
Secundo dicit quod huiusmodi impressiones
faciliter corrumpuntur et apparent nobis
tantum momentanee Nam cum fuerint
calida et sicca et rarefacta per
consequens faciliter consumuntur et in ele-
mentum igneum convertuntur sed dicit quod

Si autem equaliter

In hac parte ponit [illegible] quod est tertia impres-
sionis generatio ex vapore vehementer
calido qui est equaliter subtilis in omnibus
suis partibus Sciendum quod vapor
si vehementer calidus fuerit equaliter
subtilis in omnibus suis partibus tunc quantum ad
[illegible] partes [illegible] ascendit et in suis
partibus una [illegible] et alia [illegible]
[illegible] sunt [illegible] et subtiles quod vapor
[illegible] sit subtilis dicitur sed [illegible] vel autem
continuus sicut omnes partes eius adinvicem
dependent non est discontinuus in partibus
sed continuus tunc est discontinue
inflammatur sic quod [illegible] sub una
parte inflammatur et statim post hoc alia et
impressio sic generata ex illa parte vapore [illegible]
a [illegible] partes [illegible] sub [illegible]
post inflammata ascendit [illegible]
[illegible] si vero [illegible] vapor
[illegible] continuus in partibus tunc [illegible]
se [illegible] discontinuus [illegible]
[illegible] sunt omnes dimensiones
[illegible] impressio lata [illegible]
[illegible] [illegible] minima

distans a nobis quantum sit [illegible] apparet
ut rotunda et talis impressio vocatur
candela accensa vel si vapor sic
[illegible] et solidus est [illegible] [illegible]
una dimensione semper quam [illegible]
[illegible] et [illegible] minorata secundum lon-
gitudinem et spissitudinem et quantum
[illegible] impressio que vocatur a sub [illegible]
[illegible] impressione [illegible] non fuit [illegible]
[illegible] inflammatione quia vapor [illegible]
[illegible] quantitas et [illegible]
[illegible] visum [illegible]
patet quando vapor fuit vehementer
calidus generantur tres impressiones ignite
[illegible] quarum [illegible] generantur
[illegible] et [illegible]
sursum ad [illegible] ignis [illegible]
impressiones fuerint inflammate
et ignite tunc [illegible] subtilia
subtilia [illegible] tunc tendit [illegible]
[illegible] ignis [illegible]
[illegible] ignis semper [illegible]
[illegible] deorsum [illegible]
[illegible] vapor non

Si autem vapor

Secundo ponit [illegible] celi [illegible]
[illegible] non [illegible] impressiones generatas
ex vapore [illegible] non vehementer calido
[illegible] [illegible] [illegible]
impressiones ex [illegible] vapore generata
Sciendum [illegible] colligi [illegible]
[illegible] impressiones generate ex vapore
[illegible] non vehementer calido non
[illegible] a calido loci [illegible]
[illegible] [illegible] vapor
[illegible] diversa [illegible] vapor
[illegible] generantur diverse impressiones
a [illegible] vapor continuus in suis
partibus a discontinuus [illegible] discon-
tinuus tunc ex [illegible] inflammato
generatur impressio [illegible]
[illegible] ignis discontinuus [illegible]
[illegible] impressio [illegible] frigida
[illegible] superius [illegible] fugiens
[illegible] descendit et
[illegible] deorsum talis impressio

apparet [illegible] sicut stuppa accensa de
[illegible] proiecta et quandoque apparet
[illegible] [illegible] sicut plume
ad terram descendit [illegible] impul
sus per nubem frigidam et descendit [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] sicut candela [illegible]
[illegible] Si autem talis vapor fuerit
[illegible] compulsus a nube frigida
superius abundante tunc talis vapor ad
[illegible] apparentia
[illegible] agitatus per [illegible]
frigiditatem inflammatur et quia nube frigi
da sibi superius abundante [illegible]
[illegible] sicut [illegible] compellitur deorsum
[illegible] descendit apparet quasi
stella cadens deorsum et [illegible]
[illegible] a philosophis
vocatur candela ardens candela [illegible]
[illegible] quasi una candela descendit
aliud sic apparet sicut flamma [illegible]
Si vero talis vapor [illegible]
[illegible] apparentia tunc talis vapor
[illegible] multas [illegible]
ad ipsius frigiditatem inflammationem
[illegible] quod sibi [illegible]
nubes [illegible] dispositae [illegible]
Si autem vapor non abundat [illegible]
nubes tunc [illegible] frigiditate aeris
[illegible] talis vapor
inflammatur et quia non habet nubem
sibi abundantem pellere [illegible]
[illegible] aere [illegible]
[illegible] impressio quae am
bulantes de nocte vocatur lumen
[illegible] lumen appa
[illegible] moveri [illegible] supra aere
[illegible] ambulantes
movere [illegible] apparet [illegible]
lumen [illegible]
[illegible] navigare [illegible]
[illegible] navi [illegible]
[illegible] arbores stare [illegible] littore
[illegible] et ambulare [illegible]
[illegible] lumen [illegible]
[illegible] vulgares vocant [illegible] lumen

l. dwellichte

[illegible] Si vero talis vapor [illegible] nube
sibi abundante desuper tunc talis
vapor [illegible] descendit et a vulgo
vocatur stella cadens [illegible] necessitate
non est stella [illegible] inflammationem
[illegible] apparet esse stella
[illegible] a philosophis vocatur a [illegible] descendendo
[illegible] descendit a stellis id est a superiori
[illegible] Unde cum talis vapor deorsum
descendit [illegible] terram tunc [illegible]
[illegible] [illegible] est quod
[illegible] vapor inflammatus [illegible]
[illegible] deorsum [illegible] est
[illegible] quae sequitur in [illegible]
[illegible] apparet Si autem talis
vapor [illegible] inflammatur [illegible] nubes
sibi [illegible] ad latera [illegible]
[illegible] nube calida et ad aliud
nube frigida tunc talis vapor [illegible]
inflammationem [illegible] et [illegible] tendit
sursum et quia ad unum latus [illegible] nube
calida tunc [illegible] altius [illegible]
[illegible] tunc talis nube calida [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad inflammationem [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
vaporis [illegible] ad malignitatem
et quia ad aliud latus [illegible] nube frigida
[illegible] [illegible] et
[illegible] frigiditate tunc talis vapor
[illegible] ad [illegible] [illegible]
tendit deorsum [illegible] [illegible]
magni dracones volantes [illegible] [illegible]
figura [illegible] nube
calida apparet [illegible] dracones
et quia ibi apparet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dracones
[illegible] [illegible] dilatata [illegible]
[illegible] nube apparet sicut venter draconis
[illegible] nube frigida
[illegible] apparet sicut cauda draconis
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] impressio apparet tunc

De dracone volante

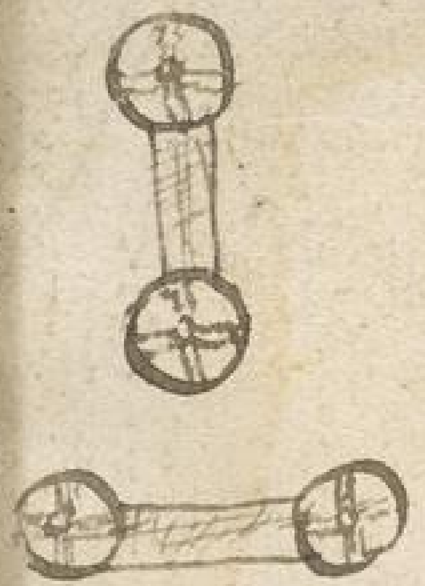
apparet volans de aere ad terram
latus non modo directe sursum vel
deorsum. Ratio quia iste vapor est
valde calidus et attractus per nubem
calidam qui procedit ille vapor
per [illegible] applaudit suo
[illegible] est nubes est frigida [illegible]
impellit illam impressionem deorsum
descendere. Sed dicitur
[illegible] ipsa [illegible] frigidos
aeris non [illegible] [illegible]
[illegible] vapore [illegible]
[illegible] tamen
ubi plures tempestates [illegible]
[illegible] frigoris
[illegible] vapore
agitare ut [illegible] Et dicunt
rustici quod ubi iste draco [illegible]
[illegible] quod ibi [illegible]
aurum et argentum. Ratio est quia
materia evaporat de terra sulphu-
rea [illegible] cum [illegible] est
argentum vivum et sulphur
et quia ipsa metalla ibi
generantur. Si autem vapor

Si autem vapor

hic [illegible] impressionem
[illegible] et ultima [illegible] impressiones
ex vapore sicco tunc generatur.
Sciendum quod [illegible] impressio [illegible]
[illegible] ab aliis [illegible]
[illegible]
[illegible] generatur [illegible] impressio
generatur ex vapore sicco qui est subtilior
[illegible] vapor [illegible] impressiones
generantur [illegible] impressi-
ones generantur [illegible] regione [illegible]
[illegible] generatur [illegible] regione
[illegible] aliorum [illegible] impressiones
[illegible] subtiles [illegible]
impressionem [illegible] generatur hec
impressio [illegible] vapor
[illegible] tenuis et calidus [illegible]
[illegible] aeris [illegible]
[illegible] calidus [illegible]

[illegible] penetrare [illegible]
[illegible] vapore [illegible] vapore
[illegible] calor [illegible]
[illegible] procedit [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] vapor est [illegible]
[illegible] impressio [illegible] apparet
[illegible] sub [illegible] impressione [illegible]
nubes [illegible]
[illegible] nubes [illegible] impressio [illegible] apparet [illegible]
[illegible] tenues [illegible] non apparet
[illegible] nubes [illegible]
[illegible] de [illegible] Item
sciendum quod [illegible] impressio-
[illegible] impressio que generatur ex vapore
sicco et calido [illegible]
vapor [illegible] tenuis [illegible]
[illegible]
[illegible] capre saltantes [illegible]
[illegible] multe [illegible]
[illegible] candela ardens [illegible] candela
[illegible] draco volans [illegible] talis
vapor tenuis [illegible] modico
[illegible] aeris
[illegible] apparet [illegible] nubibus [illegible]
Notandum [illegible] plures apparent impressiones
ignite [illegible] ut ignis magnus
[illegible] ardens [illegible]
impressiones [illegible] ad flores [illegible]
[illegible] multiplicata [illegible]
[illegible] multa et dispersa tunc generatur
ignis magnus [illegible]
[illegible] ardens [illegible]
[illegible] magis frequenter apparent.
Item nota [illegible] impressiones
ignite [illegible] apparentes sunt signa
pestilentie. Ratio quia omnes [illegible]
[illegible] evaporat [illegible]
radicale [illegible] calidum [illegible]
[illegible] putrescit [illegible]
[illegible] aer [illegible]
inflammatus [illegible] impressio [illegible]
[illegible] corrumpit [illegible]
[illegible] vegetabilia [illegible]
[illegible] animalia [illegible]
ille impressiones ignite sunt signa [illegible]
[illegible] perturbationum aeris [illegible] Ratio quia
[illegible] vapores [illegible] terra [illegible]
[illegible] venire [illegible]
[illegible] ventus [illegible]

No[illegible]

Nunc autem

Calidi et sicci [illegible] magister albertus
debeat de generacione impressionum ex vapore
humido [illegible] in [illegible]
tales impressiones [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] omnes impressiones ignite [illegible]
[illegible]
[illegible] aque [illegible]
[illegible] sit rara
[illegible] turbida [illegible] amara [illegible]
[illegible] ventosa sit [illegible] impressi-
onibus ignite [illegible] impressiones tales
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] impressiones aquee [illegible]
[illegible] impressiones [illegible] va-
pore humido [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Secundum autem quod

[illegible] albertus [illegible] debeat [illegible]
impressionibus [illegible]
[illegible]
impressionum [illegible] Notandum quod [illegible]
[illegible] vna [illegible] impressio
[illegible] ignita [illegible] vna [illegible] impressi-
onum aquearum [illegible]
[illegible] debeat [illegible]
impressionum [illegible] vapor
humidus [illegible] vapor humidus non
[illegible] impressiones ignite [illegible]
non [illegible] inflammabilis [illegible]
[illegible]
vapor humidus sit inflammabilis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] vapor

humidus aliquo [illegible] possit
[illegible] Quod non
aliquis vapor inflammetur [illegible]
[illegible] vapor
humidus [illegible]
[illegible] ut probat [illegible]
[illegible] vapor humidus [illegible]
[illegible]
[illegible] de vapore [illegible]
[illegible]
[illegible] humido [illegible] humidus
[illegible] inflamma-
[illegible] ad huius vero [illegible]

Ad huius vero

[illegible] albertus [illegible]
[illegible] Secundum
quod [illegible] impressio-
[illegible] vapore humido [illegible]
[illegible]
[illegible]
vapore [illegible] aque
[illegible]
[illegible] vapor [illegible]
[illegible]
[illegible]
aque a superficie [illegible]
[illegible]
vapore [illegible]
[illegible] impressio-
[illegible] sicut pluuia [illegible]
[illegible] sicut [illegible]
[illegible] Secundum quod [illegible]
aeris [illegible]
superiore [illegible] suprema regio
aeris [illegible]
[illegible] vapore
[illegible]
[illegible] vapore [illegible]
[illegible]
aeris [illegible] yeme
[illegible]
[illegible] aque [illegible]

Item notandum quod

[illegible] albertus [illegible]

omnem vaporem et loci calidi disgregatio et inflammatio elevatio
Dico autem calidi solis esse dux sit admixtus et evocans
Dut non sufficit proposito nostro. Videmus vero quod duabus de
causis . . . una de dictis supposita alia vero in dicta
et de sole exeunte designans estimans propterea sine topicum ꝗ
similem ut sunt gemini cancer leo virgo. Tunc et radii solis
videntur suppositis regionibus descendunt de terra et modo predi
cti eadem de centro solis et infringuntur in se ipsos et effi
ciuntur infiniti et inducunt in terra calorem admixtum et ideo
tunc non penetrat in illis locis quos desinit sol toto . . . . .
elevari In locis autem . . . quod per latitudinem climatum magis
accedit ad equalem quanto plus recedunt a via solis et
tanto plus obliquiter respiciunt et anguli radiorum magis ampliantur
et hoc idem fit a . . . . . . magis . . . . . . ma
ne evaporacio et sic per latitudinem omnium climatum
a via solis sunt temporales facile . . . . . .

calore plus et minus adurente. Et frigus est eciam duplex

scilicet frigus constringens et plus potens constringere quam sol

elevare per suum accessum et hoc impedit omnem vaporem

constringendo tunc porositatem terre et superficiem aque. Nec radii solis

incidentes ibi tantum possunt attrahere vaporem. Est et frigus

[illegible] generans quando solem [illegible] accendat sed [illegible]

ne elevet et hoc [illegible] est latitudinis regionum a via solis

in motu solis per latitudinem zodiaci dum meridionales

plagas tunc non potest [illegible] circa tempus hyemale in illis

signis sagittario et capricorno et aquario valde remotus sol

a climatibus septentrionalibus et eius radii sunt [illegible]

valde obliqui [illegible] illorum climatum [illegible]

vincit frigus in locis illis et abscindit evaporacionem constringendo

superficiem terre et aque et hec duo sunt de causis efficientibus vaporum

Ex dictis igitur de speciebus vaporum locorum et temporum

et de causis [illegible] generacionis [illegible]

assignandum est [illegible] quod in alto vel in imo aut in medio

sibi ad oppositum secundum set dicto
sicut nolle quod est ius timoris
dubii nisi secundum est quod vapor ele-
vatus per frigus impressa et contra-
riam generatio accidit quod aque quod
sicut ita esset quod dicit impossibile tunc
inest dicitur quod non propter vapor elevatus
generetur de aqua sed quia licet se desupe-
rius descendat aqua ita quod ex
ipso facilius propter sicut aqua [illegible]
quod ex radium quod dicitur est vapor
aqueus sicut humidus tamen quod adimple-
tur quasi de aqua quando non adimple-
tur quasi sed cum de via quasi [illegible]
sicut hic quod vapor propter dici magis
[illegible] ideo magis remota dispersio
agant. Tunc ibi dicendum quod [illegible]
albertus concludit quod sicut de quando
[illegible] aqua venit [illegible]
dicit generaliter hic [illegible] vapor humidus
non propter generari aqua de pressio igitur
ex quo vapor [illegible] non est inflamma-
bilis sed [illegible] sunt contraries
quia vapor humidus non est in-
flammabilis sed [illegible] sunt contra-
rie de motu [illegible] ut de diebus
caniculariis vapores humidi
ascendentes non generentur de aqua
ut videmus quod [illegible] tempore non sit
pluvia si [illegible] tempore fuerit
[illegible] sicut [illegible] et tunc eodem tempore
multi vapores [illegible] plures
quam alio tempore elevantur [illegible]
quod de canicularibus calor solis
est [illegible] et [illegible]
vapores elevatos impediens ne
generatur de aqua [illegible] possit dici
quod isti vapores ascendentes sunt
magni caloris [illegible]
per calorem solis de vaporibus [illegible]
et calidos [illegible] quod hic [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] elevantur [illegible]
sed aliud est humidum [illegible]
quando [illegible] secundum [illegible]

[illegible] [illegible] est humidus [illegible]
[illegible] sed [illegible] per medicos dicentes
quod [illegible] inflammatoria [illegible] generatur
febris [illegible] quod humidum sit inflam-
mabile [illegible] quod non est [illegible]
[illegible] de oleo [illegible]
tali humido de [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod oleum est humidum aereum et
calidum et [illegible] calidi aerei [illegible]
[illegible] sed [illegible] est de [illegible]
[illegible] humido de quo [illegible]
est humidum [illegible] aqueum et frigidum
[illegible] inflammatorium [illegible]
[illegible] aqua [illegible] magis

Item aqua etc.

[illegible] albertus [illegible] aliud nolle [illegible]
[illegible] quatuor impressionum
ex vapore humido tamen [illegible]
[illegible] quod [illegible] vapor
humidus a dominio est nature aquee et
quod aqua est [illegible] magis tenuis et
[illegible] quam terra [illegible] vapor
aqueus non est [illegible] calorem
sed per frigus facilius ex illo vapore
calor [illegible] vapor
[illegible] non [illegible] calidus [illegible] non
propter elevatur ad supremam regionem
aeris sed solum elevatur ad infimam
regionem [illegible] ad mediam [illegible]
[illegible] magis [illegible] calidus [illegible]
[illegible] calidior est de toto aliis
elevatur [illegible] partibus et [illegible]
[illegible] elevatur [illegible]
generantur [illegible] impressiones in
[illegible] regione [illegible] generantur
grandines et nives et in infima
[illegible] generantur pluvie rores et
pruine [illegible]
[illegible] Si ergo sit vapor [illegible]

Si ergo vapor

[illegible] principalis [illegible] in quo albertus
[illegible] de impressionibus [illegible]

[illegible]

vapor humidus tunc generatur ad modum
quartum cuius est dicendum notandum primo fuit
hoc de grandine 2o de causis ibi [illegible]
ut prima pars dividitur in duas in prima
fuit quod dicendum 2o dicendum fuit declarat
per causa ibi huius autem sunt duo signa
Sciendum quod ita primo modo generatur
fit grandinis vapor enim humidus
et calidus rarefactus elevatur usque ad regi-
onem frigoris et ibi condensatur et fit
penetrabile quod frigus circumstans ipsum
vaporem cito penetrat cum calore
sibi inexistente expellit et si frigus est
intensum tunc vapor est congelando
et inspissando generatur de aqua et aere
quedam impressiones glaciales constringit
et grando generatur [illegible]
[illegible] sed in pluvia gutta cadit per
guttam quia grando nichil aliud est nisi
gutte pluviales congelate ex ipso
[illegible] propter causa efficiens grandinis est frigus
intensum et forte quia grando generatur
per congelationem aque que prius congelari
non potest nisi per frigus intensum ergo frigus intensum
est causa generativa grandinis **Item**
sciendum pluvia et grando generantur
ex eadem materia sed diversas efficientes
quia pluvia generatur ex vapore humido
qui prius in aqua que guttatim descendit
sed grando generatur ex eadem congelata
per frigus intensum sed tactum est supra
Notandum secundum Albertum magnum super
libros metheororum quod magnitudinis
et parvitatis grandinis [illegible]
[illegible] vaporis humidi ascendentis et
frigoris constringentis quia si vapor est
magnus et multum frigus et forte tunc
fiunt magne grandines si autem
frigus est minus forte et vapor est parvus
et tenuis tunc fiunt grandines
minores etc. huius autem signa sunt

Huius autem sig

[na] sunt Albertus confirmat modum generationis
grandinis per duo signa quorum primum est
quod vapor calidus est elevatus usque
ad regionem tunc propter contrarietatem
cito recipit frigus et congelatur fortissime
et ideo tempore veris spissius cadunt
grandines propter hoc quia tunc calor plus
est fortificatus quam sufficit ad elevandum
vaporem humidum ad locum frigidum [illegible]
et quia vapor tunc est calor [illegible]
[illegible] cito recipit frigus circumstans
et per consequens cito congelatur **Sed diceres**
quare sepius in vere cadunt grandines
quam in autumpno ut vult sonare littera
[illegible] quia ver est tempus calidum et humidum
et assimilatur aeri autumpnus vero est
tempus frigidum et siccum et assimilatur
terre ideo in vere plures sunt vapores
propter caliditatem et humiditatem temporis quia
calidum generat [illegible] humidum
[illegible] grandines sepius
cadunt in vere quam in autumpno **Item**
queritur quare in mense [illegible]
sunt frequenter cadunt grandines
[illegible] tempore sit magis calidum quam
aliquod aliud tempus anni respondetur quod va-
pores non solum tunc elevantur per calorem
solis sed etiam [illegible]
[illegible] in vaporibus calidis [illegible]
[illegible] ascendunt super regionem
et inflammantur **Tertio** ubi sicut aqua
calida exposita sub celo [illegible] dicit
quod [illegible] aqua calefacta [illegible]
congelatur quam frigida saltem [illegible]
partibus [illegible] in eodem [illegible]
eadem quantitate [illegible] vapor [illegible]
[illegible]
[illegible] aqua frigida [illegible]
congelatur quam aqua calida [illegible]
[illegible] consistat respondetur quod aqua calefacta
est rarefacta per calorem et ex consequenti [illegible]
congelatur [illegible] congelatio fit per [illegible]
frigoris sed aqua frigida spissa est et magis
densa [illegible] magis [illegible]
[illegible] frigori circumstanti et per consequens
tardius congelatur **Sed diceres**
[illegible]
humiditatis aerea et calida

sed quandoque est vapor siccus tantum vel ex vapore humido tantum

quam ex utroque. Si ex sicco tantum tunc materia omnis impressionis est talis

qualis vapor terre calidus et terra sit elevatus solidus et frigidus propter

naturam sicci et grossi quod siccum efficitur in fine acuitas penetrativa

quod siccum non extenditur de facili et ideo talem vaporem diuidendo per

tria loca scilicet calidum plus et calidum minus et minus calidum. Et causatur

ex eo ad minus [illegible] impressiones apparentes in aere et de aliis

si que apparent est plus [illegible]. Si vero vapor ascendens sit

calidus et siccus pertingit ad duas regiones aeris scilicet inferiorem

et mediam et eo quod frigus non potest quantum [illegible] [illegible] ad alia

regionis [illegible] [illegible] facit impressiones quandoque [illegible] ambulans

[illegible] et subtilis et [illegible] tenuis aptus inflammationi ex ea

[illegible] aut [illegible] si in [illegible] quandoque impressio sed [illegible] propter

[illegible] dilatabilem quando non [illegible] impressio tunc

[illegible] dilatabitur [illegible] abundantiam pertingit elevatum

ad [illegible] vel altam partem et calidum igneum [illegible] dilatat

partes plus calidas [illegible] plus et plus [illegible] acutum et efficitur

[illegible] siccum [illegible] piramidalis et propter longitudinem de

superiori [illegible] [illegible] [illegible] quod impressio sed

Schi

et non frigidum et ideo non cito congela-
tur quam aqua ut dicit commentator propter
quod liquidum pingue sicut oleum
tardius frigore spissatum tardius conge-
latur quam aqua propter densitatem
et spissitudinem et calidum sicut sanguis
[illegible] sola causa congelationis aque sed est
rarefactio sicut propter talem caliditatem
[illegible] aliud signum est quod

Aliud signum quod

Dicit albertus ponit aliud signum
per quod probat quod grando generatur ex forti
frigore. Sciendum quod grando est fi-
gure lenticularis et hoc accidit per vehementem
frigoris detrusionem vaporis undique
et congelationem ipsum nam vapor elevatus
[illegible] multum plus [illegible] et magis
descendit [illegible] latitu-
dine quam profunditate et ideo dum
incidit frigori [illegible] vapor [illegible]
[illegible] frigus [illegible] constringit
ad partes [illegible] tendit ad figuram
rotundam [illegible] aliquam partem ad
[illegible] rotunditatem [illegible] forte frigus
congelat subito et recipit figuram
lenticularem. Sed dices [illegible] frigus
dicta forte [illegible] vaporem ele-
vatum non congelat totaliter [illegible] et
in una massa [illegible] divisim et [illegible]
ipsum congelat [illegible] causa est ra-
ritas ipsius vaporis [illegible] vapor
est rarus [illegible] dat [illegible]
frigori et a frigore penetratur [illegible]
frigus [illegible] vaporem
[illegible] dividit vaporem [illegible]
congelat [illegible] Si autem inveniantur

Si autem inveniantur

[illegible] solvit quandam [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] quod grando [illegible] forma
et figura lenticulare [illegible]
[illegible] dicit [illegible] grando [illegible]
[illegible] rotunda [illegible]
[illegible]

[illegible] grando [illegible] quando [illegible]
descendit [illegible] cadit per inferiorem
regionem aeris [illegible] calida [illegible]
radios [illegible] a terra [illegible] motus
corporum superiorum quod [illegible] inferiorem
[illegible] regio [illegible] caliditatem
grandinis liquefacit et ipsius tollit
[illegible] per [illegible] ducit
ipsam ad rotunditatem [illegible]
ut [illegible] grando [illegible] superficie
[illegible] liquida [illegible] caliditatem inferioris
regionis aeris per quam descendit [illegible]
[illegible] sic [illegible] colligitur [illegible]
[illegible] cause caliditatis inferioris
regionis aeris [illegible] radiorum
[illegible] vaporum calidorum a terra
elevatorum [illegible] motu aeris [illegible]
agitatur et [illegible] motu corporum inferiorum
et superiorum [illegible]
[illegible] motu aeris inferiorem [illegible]
et calefaciunt [illegible]
[illegible] calorem expulsus a vaporibus
ad mediam regionem elevatis [illegible]
per frigus medie regionis expellitur et
recipitur in inferiorem regionem aeris [illegible]
[illegible] autem quo ad [illegible]

Ubi autem quod

Alia [illegible]
de grandine [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible]
grandinem [illegible]
[illegible] per [illegible]
[illegible] quantitatem [illegible]
patet [illegible] iste
vapor [illegible] aqua calidus [illegible]
calidus quam vapor [illegible] elevatur
ad [illegible] est
intensum frigus et [illegible] tali loco non
est frigus intensum [illegible] vapor [illegible]
calidus et [illegible] non multum rarus et [illegible]
frigus [illegible] non [illegible] penetrare
undique [illegible] vaporis [illegible] frigus
[illegible] partes [illegible] penetrat

S

et continue usque ad sub lune concava hoc idem sit in medio ab
extra loci et ignis dicitur a philosophis ignis perpendicularis si autem
in equaliter calidus et subtilis et siccus non continuus inest multa frustra que
dilatata quaecumque propter earum distantiam tunc totum iter inflamabitur
cadens de celo et vocatur facula ardens propter longum subtile quod
protendit inferius et stat erectus acutus tunc sursum sicut ignis
perpendicularis ¶ Si autem equaliter est subtilis et non equaliter aptus continue
inflamari tunc celum equaliter ascendit de omnibus partibus a
terra et equaliter disgregabitur per calorem de omni parte orbicularis
et efficitur latus et rotundus natans in superficie aeris et illud
est quod a vulgo vocatur candela accensa licet non latum sit in super
ficie tamen non videtur rotundus inspiciatur propter longitudinem
medii vaporis et equaliter subtilis et non est extensibilis in multa
unde propter continuitatem motus sicut corona quod est ad unam partem
extendit continue ad aliam tunc vapor ille accensus dicitur a philosophis
ascendens quando non equaliter est subtilis sed non est continuus nec adherens
secundum omnes partes eius et equaliter distans ab aliis et tunc videbitur a philosophis
ascendens per ea sub sicut scintille evolantes de fornace
et hoc quando impressiones conveniunt et hoc quod autem evolat

|| facula ardens ||

|| candela accensa ||

|| sidus descendens ||

sed calor contrarius equaliter [illegible]
vapor debilis congelatus est quod minus est
et faciliter compressibilis et non ad sta
tum constricta sicut grando. Item
nix dimittit [illegible] quam grando. Item
dubitatur de tempore generationis quia invenitur
quod generatur in hyeme et magis
in medio hyemis. Sed grando generatur
in vere et tempore autumpni ut dictum est.
Causa huius est quia ad generationem grandinis
requiritur calor fortis qui potens est elevare
vapores frigidos et humidos ad
locum altiorem frigoris. Sed ad generationem
nivis sufficit calor debilis et
remissus elevans vapores usque ad
mediam regionem aeris. Et generatur
in tempore frigido, grando vero
in tempore calido scilicet in vere et estate.

Et signum huius

Dicit albertus illud quod supra dixit de
[illegible] et [illegible] in toto
quod post signa [illegible] dictum est supra quod
magis generatur ex vapore calido quam
frigido et quod extrinsecum frigus vincitur
ex [illegible] et causa huius est quia fuit
signum quod vapor calidus [illegible]
[illegible] experientia [illegible]
stat de hoc quod [illegible] in [illegible]
[illegible] multe [illegible] generatur
[illegible] multotiens [illegible]
generatur [illegible] et [illegible]
[illegible] extrinseci [illegible]
[illegible] dimissionem frigoris [illegible]
[illegible] particularum
[illegible] frigiditas quod [illegible]
[illegible] dimiserunt [illegible]
Item alibi aliud videns signum [illegible]
aliud signum salute nivis quod [illegible]
[illegible] in [illegible] est quod va
por [illegible] nivis est [illegible] et
pallidus et multum in [illegible]
[illegible] totorum [illegible]
[illegible] et cum lividus et
[illegible] et pallidus quia de isto vapor
[illegible] spissior et [illegible] obscurior
[illegible] autem [illegible] potest [illegible]
[illegible] generatur in [illegible] vapore

quia dicit quod hoc non est [illegible]
vapor dictus pendet in aere ita quod non
[illegible] vapor iste subingt
quod hoc est ratione caloris [illegible] frigus
non sufficit [illegible] calore [illegible]
Sed non elevatur in tempore hyemis

Sed non elevatur

Hic albertus [illegible] tempore generationis nivis
in quo generatur magis [illegible] quod non generatur
in hyeme et non in estate quia [illegible] cala
[illegible] in estate [illegible] vaporem
alte elevat ad locum medie regionis
aeris ubi [illegible] vapor [illegible] et generatur
aqua que [illegible] congelata fit grando
ut supra dictum est. Sed quia [illegible]
congelatum non [illegible] frigus
quod [illegible] vapor [illegible] elevatur in hyeme
[illegible] calorem solis debilem et aliorum
astrorum [illegible]. Item non
autor [illegible] proprietatibus nivis
per quas differt a grandine. Prima quia
[illegible] rarior quam grando. Item quod magis est
mollior quam grando. Item quia
generatur in [illegible] parte [illegible]
[illegible] non [illegible] parte medie
regionis. Sed grando [illegible] medie
regionis generatur. Sed [illegible]
[illegible] magis est mollior et
durior [illegible]
frigus quod magis durior [illegible]
[illegible] frigus [illegible] magis
mollior frigus [illegible] Item
Dicitur quod nix magis est albior quam
grando [illegible] grando generatur in
loco frigidiori et frigiditas est magis
albedinis [illegible] quod [illegible]
[illegible] frigidus
[illegible] frigiditas
[illegible] et albior [illegible]
grando [illegible] magis [illegible]
[illegible] hyemis. Sed [illegible]
grando generatur in loco altiori et frigi
diori [illegible] non colorat
[illegible] qualitate [illegible]
[illegible] qualitate [illegible] generatur

a sub pa asrede

sursum in ignem et mediam aeris descendit infra Si autem

vapor non est vehementer calidus et siccus tunc non per mediam

regionem aeris penetrat quia frigiditas eius et contraria ...

de illo vapore quia si ille vapor est calor et siccus est ...

in partes fortiter giratur vel quia disgregantur Si disgregatur

tunc propter calorem qui fit quando aere de ... ea frig

da nubes frigidas cum quia frigida ... ad partem

et cum ... inflamatur et quia disgregate sunt partes

videtur diversis ignis et quia ... frigida tangente

eius disgregatio videtur ... sicut stuppa disgregata

accensa si consufflatur de terra Si autem vapor est calidus

... appellitur a nube frigida tangente tunc quia

vapor ... conglobatur et fortis quia modica ... multum

spacium Si non multum est spacium tunc cadit quia si non

... et propter ... a philosophis quasi stella

cadens longum ... vestigium ...

philosophis candela accensa ... candela ...

... Si ad ... multa conglobata tunc accipit ... diversitates

a diversis quia sibi occurrunt in aere Sicut ... obviat

Arist. quod autem aqua nimis est turbida et inunda dicitur quidem quod vapori ex quo imp(ressiones) generantur quod elevantur terrestres super quam [illegible] propter [illegible] vapore terra et [illegible] aqua nimis est inunda et turbida. Et 3. d. h. [illegible]

luna [illegible] aquarum [illegible] quod habet in plus frigiditate et hu miditate et quod non adiuvat ca lore solis [illegible] magis impedit [illegible] quando luna [illegible] impedit calore solis [illegible] actus [illegible] calore solis [illegible] accidit sic quod luna [illegible] non habet lu[men] [illegible] a sole [illegible] sol dirigit radios suos ad lunam [illegible] radii tangentes lunam [illegible] flectuntur a corpore lunari [illegible] [illegible] radii talis reflexi a corpore lunari [illegible] multipli [illegible] calore [illegible] [illegible] radiis solaribus [illegible] reflexione radiorum a luna [illegible] actus calefaciendi et calore solis [illegible] luna [illegible] calefacit [illegible] [illegible]

Hic autem locus

Hic [illegible] quod totum quantitas minus [illegible] in infima regione aeris [illegible] ad [illegible] tempore [illegible] hiemale [illegible] tempore [illegible] ad [illegible] vapores [illegible] reflexio radiorum [illegible] et media [illegible] frigus magis [illegible] in infima regione aeris [illegible] vapore minus [illegible] calefacit [illegible] radiorum [illegible] frigus [illegible] ad [illegible] vapore [illegible] grandinem [illegible] accidit [illegible] grando [illegible]

multiplicantur [illegible] estate [illegible] [illegible] de quarto [illegible] plus [illegible] a via solis de [illegible] [illegible] in [illegible] quibus partibus [illegible] septentrionalibus [illegible] cadit nix [illegible] frigus [illegible] frigus [illegible] aliis partibus [illegible] partibus meridionalibus [illegible] cadit [illegible] magis [illegible] distancia [illegible] ab equinoctiali [illegible] calor [illegible] aliis partibus [illegible] ex hiis duabus causis [illegible]

Ex hiis duabus

[illegible] aliis [illegible] calidus [illegible] quantitas [illegible] partibus [illegible] vapor [illegible] grandinem [illegible] vapor [illegible] calidior [illegible] vapor [illegible] grandinem [illegible] grando [illegible] vapore [illegible] calidior vapore [illegible] vapor [illegible] vapor [illegible] partibus [illegible] autore [illegible] autore [illegible] habitabilis [illegible] habitacione [illegible] [illegible] vapor [illegible] calidus [illegible] partibus [illegible] vapor [illegible] calidorem [illegible] [illegible] partibus [illegible] grando [illegible]

tunc attenditur a conspicientibus sub ipsius et stat aliquantulum dum in aere
videtur et quasi descendentes de nocte dicunt lucem procedere [illegible] Si autem
contigerit ei aliquid in aere ante hoc et descensus expellentur ipsum inferius
et vocatur a vulgo cadens stella a philosophis dicitur a sub descendens aut fri
gida nubes est ad latus unum et calida est ad latus aliud et tunc
contingit concrementa ad calidum et ibi intenditur et augmentatur
per primam partem firmat continue intenditur et dilatatur in medio et minuatur
alias [illegible] per contrariam intensionem partis unius et alterius contractione [illegible]
humidum et frigidum videtur effici velud draco volans quem antiqui
per acceptum dixerunt quod spirantes dracones in aere autem nunc [illegible]
contingit hoc quod attrahitur a sua minuat se ut spiritus et volat [illegible] ad
~~aliud~~ illud latus in quo [illegible] ipsum latus calidum eo quod simul attrahit
simul et quando expellit [illegible] Est autem vapor et siccus et terminus
inflammabilis in medio non tunc pertingit ad regionem mediam et penetrare
ipsam et tunc generatur [illegible] a sub quasi ille [illegible] a frigore loci expellitur
et quod multe nubes sub eo sunt et [illegible] intercedens nubes [illegible] et
penetrans nubem iterum apparet et vocatur a philosophis a sub quasi
apparens quasi [illegible] sunt dicta de generatione sicci vaporis
humidum impressiones [illegible] loci sublimibus [illegible] impressio
aeris [illegible] sublimi generantur ex vapore sicco tamen non vehementer calida

ad aliquas partes magis calidas sic
vapor magis dissolvitur quam convertitur in nivem
et ideo ex illis guttis non generatur
grando. Secundo quod grando sit rotunda
hoc videtur ut dicit 2o de celo quod liquida
vapor ex quo generatur grando congela-
tur partes ipsius condensantur et gutta
tunc descendit deorsum et antequam
descendit propter frigus congelatur et
propter compressionem tendit deorsum
et propter quantitatem aquositatis dilata-
tur et propter maiorem subtilitatem
et superius [illegible] ideo talis grando reddit aquam
ad aerem [illegible] figuratur sicut sphera
figurata circulariter [illegible] et ille
[illegible] dispositio sicut sphera propor-
[illegible] superius et aeris. Tunc ubi
et [illegible] figuram et aer [illegible]
[illegible] figuram unde tempore [illegible] qualis
[illegible] granulorum. Ubi secundo
quod interius magis [illegible] vero quod
grando ut frequenter generatur in
temporibus [illegible] frigidis et [illegible] calidis
et hoc et [illegible] figuram contendit quod
generatur propter frigus non minus
[illegible] et notandum dicit in loco
quod talis grando generatur plus
[illegible] vere quam [illegible] cuius
[illegible] et [illegible] vere tunc
[illegible] tempore magis calidum et locus
[illegible] generatur non est sufficiens
frigidus [illegible] sufficit dispositio
ad generandum granula. Et secundo
non quod [illegible] dicit quod granula
magis generantur in vere quam in
autumpno quia tunc [illegible] calor potest
fortificari [illegible] [illegible] va-
porem elevatum [illegible] autumpno
[illegible] vapor [illegible] [illegible]
[illegible] vapore tempore estatis
[illegible] talis vapor aquosus

Unde vapor X

Alia [illegible] libro [illegible] autor
[illegible] generatur pluvia [illegible]
[illegible] [illegible] pluvia
generatur ex vapore humido [illegible]

quia in elevatione ascendit quam fumus
ascendens ut iste vapor [illegible] grossitie
[illegible] non propter [illegible] descendere [illegible] magis
[illegible] aeris [illegible] infime regionis
ad modum [illegible] ubi [illegible] frigus [illegible]
[illegible] vapore elevato in aqua et
propter compressionem [illegible] vapor cadit deorsum
ad terram [illegible] pluvia [illegible] dicuntur
[illegible] pluvia [illegible] generari
[illegible] aliqualiter [illegible] pluviales [illegible]
et cum pluvia cadunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et bruta. Dicit
quod [illegible] frequenter pluvia generatur
quando [illegible] gradu [illegible] [illegible]
[illegible] aeris generatur pluvia
[illegible] [illegible] ut pluvia frigus
sufficiens ad convertendum vaporem in
aquam [illegible] non [illegible] ad congelandum [illegible] loco
generationis pluvie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] impressionem [illegible]
[illegible] vapores grossi et humidi non ascendunt
ad locum superiorem nisi sit calor [illegible]
fortis et [illegible] calor fortior [illegible] ad
elevandum vaporem [illegible] grad[illegible]
[illegible] quam ad vaporem pluvie quia
[illegible] elevat vapores grossi et humidi
qui non sunt apti ad [illegible] ad
[illegible] ex illis generatur pluvia
et [illegible] tempore ad [illegible] quod va-
por ex quo generatur pluvia apparet
[illegible] obscurus quia iste va-
por multum humidus grossus et spissus
[illegible] umbrosa et spissa.
Dicit quod [illegible] [illegible]
nubes iste umbrose et spisse
apparent [illegible] non [illegible] pluvia
[illegible] quia tunc calor [illegible]
fortis [illegible] vapores elevatos [illegible]
[illegible] elevat ad regionem superiorem
alterando [illegible] [illegible] alteratus
[illegible] generatur alie impressiones
[illegible] loci. Dubitatur
[illegible] quare [illegible] futura pluvia
pronosticatur [illegible] [illegible]
determinato signa [illegible]

[illegible] vapor [illegible] generari [illegible] [illegible]

Nunc autem intendamus ad ea que generantur ex vapore humido

tunc sciendum primo inter grandinem stille sive gutte mag

ne que quidem cadunt in estate. Cum ex vapore humido cum fit

aqueus non est conclaudi(?) per hoc ex in duabus qualitatibus agenti communicat

sed in frigida et humida potentia licet in actu quidem sit calidus et siccus

patrum(?) Quia non sunt penitus prohibet ut sciat quod sit qualitas et quantitas

potest vaporem in aquam et constringere et constringere potest et aquam

in glaciem convertere aut vaporem et ipsum in spissitudinem ad magis

aquam redigere. Eius autem frigoris sit condensatio sed calidi dissipatio

Unde patet quod omnis generatio vaporis humidi cum fit per frigus congelatio

aut fit per idem frigus magis confortatum et constringens aquam que

generata est. Item non quod de nubes generata et partibus sunt que sunt

nubes et aqua fit et aqua fit et in via quos loca que sunt et aqua in fi

Ac hiis impressionibus expressis loquitur et generata ex sepius veniunt

ad tractatum dico ergo quod omnis est que generantur ex vapore humido

in est frequentius. Que ex aqua est electum magis tenue quam terra

propter calorem solis qui habet vapores non multum continue

ab ipsis vaporibus et calidis ipsum frigus constringendo

ipsum vaporem et sic iste vapor stat pertingit per regionem frigoris ad
regionem estus si elevatur plus et plus in regionem frigoris ad regionem
frigoris excellentis in temperate sive quod sit calidiores et humidi calidi
Si ergo vapor sit humidus et calidus valde tunc vapor iste valde
rarus ascendet ad regionem frigoris Cum autem sit rarus frigiditas
in loco penetrabit profunditatem eius undique et eo quod rarus est in quibus
partibus et ingressum dat frigori Cum autem ingreditur frigus et sit expulsus calor
et calor frigus incipiat continue constringere cohortatione in ipsis aquam
partes vaporis et quia forte est frigus incipit videlicet fluere post inceptum
et quia frigus est valde durans constringit aquam congelatam et generat
inde grandinem magnam in ipsum sive quod frigus magis in una
partes super vaporem ... sunt due quod una est quod grando
non cadit nisi in temporibus calidis et precipue vere et tempore [illegible]
scilicet in autumpno et huius ratio quod in vere est tunc incipit calor
advenientis et estatis multum attrahit vaporem et alte elevatur
ipsum in loco maioris frigoris scilicet ad medie regionis et ex hoc
vapor rarus undique frigidus factus dat ingressum frigori
et fortissime constringit sicut aqua calida posita sub gelu in hyeme
plus congelatur quam frigida in eodem loco posita eo quod aqua
magis calida magis rara est ideo magis dat ingressum frigori

Aliud signum est quod grando cum est dura et rotunda sicut in forma

lenis extendentis gutte congelate hoc cum ita est ideo accidit ei quod

cum vapor esset expansus in latum frigus circumstans magis constringit

de materia a lateribus quam superiori vel inferiori parte et cum esset

frigus magnum congelavit partem antequam alia flueret ad ipsam partem

quando alia pars antequam fluit ad ipsam adheserit ei sicut gutta

congelata. Si autem inveniretur grando rotunda hoc est propter accidens vel

partibus et eadem de causa quod cadit fit et liquescit et non statim quod

quod cadit a regione frigoris transit per inferiorem aerem qui est rubefactus

radiorum solis a terra et aqua et commixtione vaporum calidi

da et ex motu et caliditate alia aeris liquescit extremum et medium

cadens liquida. Si super autem quod ad tempus [illegible] se habent grandinem [illegible] sit rotunda

scilicet quod cum [illegible] est vapore calidus non sicut non

tempore calido sicut grando et signum huius est pruina et [illegible]

quod in hyeme [illegible] frigus [illegible] [illegible] et vero [illegible]

nubes obscure. Aliud vero signum est quia ego observavi

et non [illegible] quod vapor [illegible] fuerit lucidus et pallidus

[illegible] esse [illegible] et hoc est signum [illegible] [illegible] stat [illegible]

[illegible] [illegible] est signum caloris [illegible] non [illegible]

tempore hyemis vero quia tunc sol debilis est in sui admotione ... sive
vel altius elevare vel ... tunc sufficit elevare et non suf-
ficit in tantum calefacere sicut in estate hinc ergo accidit quod
vapor minus non pertingit ad regionem frigoris sed magis circa
regionem temperate frigidam frigide vel regionem magis vicinam
quam terre et ideo quia frigus non est adeo forte propter ipsum vaporem
nec vapor adeo ... ut ... undique ingressio frigori
ideo contingit quod vapor minus sic congelatur congelata
et non ... congelata ... quia in quantum ... est diffusus
vaporabilis sicut carpiata lana vel lana distracta ideo
nix cadit late sed si est pro lane ... quia ergo frigus forte
non fuit super ipsum ideo de ipso egressum calorem congelat quia ipse
calor egrediens aliquantulum resolvit et quod est congelatum ideo
nix cadit mollis et facile comprehensibilis quod non esset si esset
omnino glacies sed grando ... loca inferiora est ... ideo
in estate facie non ... quia tunc ... reflectionem radiorum calidi
minus est et ... vapor aptus non est conglobatione sed vix sufficit
incorporationi sed accidit de pluviis sicut statim dicemus
Ideo hiis duabus causis concluditur causa grandinis ... cadere

et apparentia nebule sine caligine
ab inferioribus ad superiora cum
tempore quia iste nebule de grossi-
ori [illegible] statim loco superiori sed a
loco [illegible] frigus [illegible] ascendunt de grossi-
tudine et descendunt per modum pluuie
et fallit hoc signum quando calor solis
est adeo fortis quod non solum sufficit
eleuare sed etiam hoc magis eleuato
consumere non [illegible] alterarent prius
2m Secundum signum est [illegible] pru-
ine [illegible] cadere [illegible]
3m Tertium signum est flatus ventorum au-
stralium ratio quia auster est ventus
calidus et ex flante generantur mul-
tos vapores ex quibus fit pluuia
4m Quartum signum est si [illegible] aer est
quia hoc fit de virtute attractiua quadam
ipse forte et sic potest eleuare tan-
dem vapores ex quibus pluuia fit
[illegible] 5m Quintum est humectatio parietum
et lapidum et ymaginum lapide-
arum quia tunc [illegible] fortitudine
virtutis humectatiue aeris [illegible]
de aqua [illegible] et sic [illegible]
[illegible] simplicis de grossi-
tate a [illegible] aer et tunc
de aqua [illegible] 6m est rubedo
solis matutina quia multi vapo-
res grossi [illegible] sunt inter
aerem et solem et visum nostrum
et quia albedo et lucidum visum per
nigrum apparet rubeum [illegible] ex
proportione [illegible] similiter
de igne quia albus et lucidus [illegible] se
[illegible] nigrum [illegible]
apparet nobis rubeus [illegible] quia sol
[illegible] albus [illegible] grossis
non videtur [illegible] fallit hoc signum
calor solis [illegible] 7m
est defectus [illegible] tempore [illegible]
et quia tunc [illegible] superfluum [illegible]
[illegible] non vapores grossi pluuiales

8m signum est magnitudo [illegible] 8m
et aliorum astrorum quia sunt multos va-
pores et in aere inter nos et solem
et corpus aqueum visus [illegible]
apparent maiora 9m est [illegible]
[illegible] de [illegible] visus [illegible]
quia [illegible] apparent maiores 9m 9m
signum est minimus matutinus [illegible]
solis [illegible] est quia [illegible]
[illegible] distantie [illegible]
vasis ut pelvis plene aqua
quod non videtur si pelvis [illegible]
[illegible] ratio quia radius [illegible] ingressu
mediis vaporis frangitur [illegible]
[illegible] sol [illegible]
[illegible] vapores
grossos eleuatos radius solis frangi-
tur [illegible] totum aer est
[illegible] Decimum signum est solis [illegible] 10
[illegible] multitudine vaporum [illegible]
inter nos et solem Undecimum signum 11
est raritas apparentie stellarum quia va-
pores impediunt visum multarum
stellarum Duodecimum signum quando luna 12
[illegible] corona obtusa quia
vaporem [illegible] videtur circumcir-
ca [illegible] Tredecimum signum 13
est casus foliorum ab arboribus et fractura
arborum ratio quia humiditas est [illegible]
eleuata de arboribus ad fortem virtute
[illegible] fit fractura arborum et
casus foliorum de arboribus Decimum quartum 14
signum est cantus ranarum ratio est quia
rane [illegible] sentiunt aerem
humectari [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] ratio est [illegible]
[illegible] Decimum quintum est scintillatio olei 15
in lampade [illegible] fit [illegible]
[illegible] in aqua [illegible]
[illegible] inflammatio et fit scintilla Decimum sextum 16
[illegible] radii solares [illegible]
[illegible] quam solebat [illegible]
[illegible] eleuatio
vaporum fiet Decimum septimum signum

ꝯsuenerit in marcio et aprili in nostris climatibus scilicet septimo et alio

et ultimo scilicet octavo que plus distat a via solis quam alia videlicet

circa cum grando sit rotunda parva et frequenter habet formam [illegible] candele 18

rotunde et tamen generatur ex minus ea tenuius aer scilicet ex vapore

magis calido quam grando et quasi interior duorum locorum

nocturnorum et ideo minus habet paruitatem nimis si non molliat eo quod frigus

magis exigit super eam et etiam ad tenuitatem gradiens compactorum cum

aut aliquantulum continuatur vapor ex exiguitate subito dilatatur

et superius magis attrahitur de calido subtili. Et ideo efficitur in acutum

et hinc signum est quod [illegible] fit in medijs temporibus generatur scilicet

vere et autumpno magis quam quo in tempore ipso veris generatur aut vero

sole existente in piscibus et primo ariete. ¶ Vapor in aqua frigida

non est rarus subtilis et calidus sed potius humidus grossus et frigidus

et ideo alte non ascendit ad regionem magni frigoris sed remanet

in inferiori parte eo quod frigus sufficit ad istum sed non [illegible] congelatur

[illegible] propter actum quod ex illo vapore [illegible] pluvia [illegible]

per actum ex eo frigori accidentali existente in aere ipse gutte

pluvie antequam ad terram veniant congelantur in hyeme et

apparentiis iridis et dico quod ut in isto
ex reflexione radiorum solarium
ad nubem oppositam spissam que non tamen
ita ut pluviam guttis stillat pa-
18 tebit infra. **Ulterius** scitur
quod quandoque pulices multiplicantur et alia
vermes animalia pungentia homines
et alia animalia et etiam animalia
bruta ut oves boves et similia
magis attende quam in aliis quidam
[illegible] ex [illegible] instinctu nature senciunt
[illegible] aere [illegible] corrumpitur
[illegible] imminente tempore pluvie
[illegible] [illegible] **In estate**

In estate autem

[illegible] omnes quidam pluvie
magnarum guttarum **Secundo dicitur**
quod pluvia magnarum guttarum [illegible]
quando ex [illegible] quia calor fortis
elevat vaporem spissum et grossum
[illegible] partes grossas [illegible]
[illegible] magnas [illegible] frigida
et tunc frigus [illegible] partes magnas
vapores et ideo tunc gutte sunt
magne [illegible] causa [illegible]
[illegible] quod vapor
quando pluvie elevatur et aliquis
ventus [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] ventositate
[illegible] minimas seu [illegible]
[illegible] vapor [illegible]
elevatur ad inferiorem regionem aeris
[illegible] pluvia magnarum
guttarum [illegible] quod [illegible]
pluvie elevatur vapor [illegible]
[illegible] magis [illegible]
[illegible] sit [illegible] mi-
nimas [illegible]
[illegible] multum [illegible]
[illegible] gutte
magne **Iterum sciendum** quod
gutte magne quandoque de pluvia
[illegible] a pluvia [illegible]
[illegible] quod gutte magne [illegible]
quando de estate [illegible]
[illegible] [illegible] pluvia [illegible]
frequenter [illegible] communi-
[illegible] causa que assignata

est quod gutte pluviales de estate sunt
[illegible] apud [illegible] et [illegible] ||nota quare
[illegible] de estate potest
multum vaporem grossum elevare
quam [illegible] pluvia **Tunc ibi**
[illegible] Autor probat dictum suum
per signum quod [illegible] gutte magne et
pluvia [illegible] quod vapor calidus
[illegible] elevatur **Secundo** quod hac
[illegible] pluvias et potabilis
[illegible] aqua pluvia
[illegible] dulcis et hec [illegible]
[illegible] potabilis
[illegible] et pluvia pontica [illegible] aqua
[illegible] et magis [illegible]
et de hac pluvia [illegible]
[illegible] sit [illegible] [illegible]
[illegible] terrestreitate [illegible]
[illegible] pluvia putrefacta [illegible]
[illegible] aeris
[illegible] putrefacta [illegible]
pluvia [illegible] minus
[illegible] de aere
[illegible] vapore putrefacto [illegible]
[illegible] putrefacta [illegible]
[illegible] forme [illegible]
[illegible] et alie disposita [illegible]
[illegible] et aliud et aliud
[illegible] pluvia [illegible]
[illegible] valde [illegible] ad potandum
Nota [illegible] pluvia [illegible]
[illegible] pluvia [illegible]
[illegible] calore forte [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] intestina
[illegible] ac
[illegible] intestinis [illegible]
[illegible]

Consequenter vero

Alia [illegible]
de [illegible] vapore [illegible]
[illegible] duas [illegible]
[illegible] vapores [illegible]
[illegible]
[illegible] **Secundo**
[illegible] pluvia [illegible] de hoc

antequam cadat ut glacies. In estate vero quia tunc calor fortior

est et ideo impetuose elevat vaporem spissum non aglutinatum qui

[illegible] in partes elevat grossas partes [illegible] partes frigide [illegible] in

aere [illegible] a calore [illegible] elevate vaporem sunt partes vaporis

spissi [illegible] ibi [illegible] in nube aquatica et [illegible] frigoris et

aliquid caliditatis et [illegible] frigus sit frigus illud [illegible] tangit partes

spissi vaporis [illegible] in nube et subito [illegible] et in pluvie gutte

magne cadunt in estate et sine [illegible] et [illegible] pluvialibus [illegible] ^ dicto

tussis [illegible] pure et sunt calide [illegible] humectabit [illegible]

ad hoc sit [illegible] guttarum et pluviarum [illegible] quod [illegible]

pluvialibus [illegible] calidum vaporatum non est [illegible] in toto

ab eis et ideo [illegible] comparata [illegible] pluvia

[illegible] comparat [illegible] et [illegible]

Q [illegible] dicit aquam tangere [illegible] aliquam [illegible]

[illegible] [illegible] aut [illegible] causa

sunt vapores grossiores quam pluvia et [illegible] calidum [illegible]

aliquam [illegible] ad [illegible] et [illegible] non elevatur in partes et non fit in

in tempore magne caliditatis [illegible] tempore magni frigoris et fit [illegible]

quare non ros quando pluvia generatur ex
vapore frigido a domino 2o quo-
niam contra hoc quia tunc ros quando pluvia
generatur super terram in aere et non
terra sed tunc quando dicitur et per pera
probabit 3o quoniam quare non ros quando
pluvia generatur solum per guttas
et non congelatum. Secundo dicitur ex sensibi-
libus quod in hieme quando ros generatur ex va-
pore terrestri magis et minus calido
quam pluvia et ideo est non elevatur
ita alte sicut vapor pluvie. 2o
dicitur quod ros generatur solum in temporibus
temperatis et non tempore excessive caliditatis
vel frigiditatis. Probatio quia quamvis ros
generatur ex vapore pauco tunc per ex-
cessivam caliditatem iste vapor cito
consumeretur. Similiter ex quo iste vapor est
magis terrestris et paucus tunc per ex-
cessivam frigiditatem [illegible] a
cadere antequam congelare [illegible]
[illegible] 3o dicitur quod
ros generatur [illegible] in infima par-
te [illegible] sicut pluvia generatur
in loco altiori sicut prius patuit. Quarto
dicitur quod ros magis tarde descendit
quam pluvia et valde minutis
[illegible] non cadit guttatim nec
guttatim cadere percipitur nisi adhuc ex
[illegible] et foliis guttatim [illegible] propter
unionem. Tunc ibi [illegible] cum
[illegible] vaporis [illegible]
[illegible] ros [illegible] declara-
[illegible] sive generatio [illegible]
[illegible] dicitur de ros generatio-
ne aeris [illegible] vapor
ros elevatur super terram ad altitu-
dinem unius [illegible] magis
[illegible] ad [illegible]
[illegible] tempore [illegible] appa-
ret [illegible] in aere [illegible] quod
vapor elevatus [illegible] in aere de
die propter calorem solis [illegible]
frigiditatem [illegible] in guttulas [illegible]
[illegible] cadunt super terram et super folia her-
barum et arborum et [illegible] gut-
tulas rotundas aque [illegible]

apparere [illegible] Consequenter [illegible]
colligit quod [illegible] vapor roris
[illegible] causa generationis aque [illegible]
a frigiditate aeris quare [illegible] solis
[illegible] elevatur [illegible] vapores [illegible]
absentia solis non [illegible] calidi et
subtiles [illegible] die [illegible] elevati
[illegible] per frigiditatem aeris [illegible] aqua
[illegible] et descendunt [illegible] frigiditas
aeris [illegible] roris [illegible] 2a
[illegible] [illegible] elevati [illegible] va-
pores elevati ab aqua corpore [illegible]
[illegible] vapores elevati
[illegible] multiplicari ad [illegible]
[illegible] multiplicatur
[illegible] aqua [illegible] de vapore
elevato ab aqua [illegible] ad [illegible]
[illegible] apparentiam
[illegible] roris [illegible] accidens [illegible]
[illegible] quod ros generatur sub [illegible]
[illegible] et [illegible] vapor
[illegible] vapor elevatus
[illegible] attingit [illegible]
[illegible] vapor [illegible] elevatus [illegible]
[illegible] vapores [illegible]
[illegible] aqua [illegible] Consequenter [illegible] quod iste
vapor resolutus valde [illegible]
[illegible] solis [illegible] quod
[illegible] horas
super [illegible] calor
solis attingit [illegible] vapore [illegible]
vapor [illegible] attingit calorem
solis [illegible] non [illegible] totum
[illegible] roris [illegible]
[illegible] terra vel luto [illegible]
[illegible] ad radices plantarum [illegible]
[illegible] fortificato calore solis
[illegible] roris [illegible] totum
[illegible] [illegible] quod
[illegible] vapor [illegible] et magis
[illegible] calorem solis [illegible]
[illegible] sicut [illegible]
tandem [illegible] Consequenter [illegible] quod [illegible]
[illegible] error [illegible] roris
[illegible] et [illegible] radices
[illegible] et tandem [illegible]
folia plantarum [illegible] super plantam

gusto iuxta terram et queunt ad frigiditatem unus transit ut rubicundo

[illegible] palmi ut hoc fit cum gusto huius vaporis dum sursum per se et per

acutus per se fit a frigore aeris in nocte quando non est reflexio luminis

in aere ab ipso plus [illegible] est ros quod prius humorosus [illegible] a

sole sumitur alia et gusto ipsius per actus ex resolutione multi

[illegible] vaporis et cum se ipsum ad aliquid reflectit ipse sicut stilla [illegible]

reflexus fumus generat aquam ex instillatione ut quo fit aqua rorata

[illegible] tenetur [illegible] in [illegible] in crepusculo vespertino fit rorans

sub media aura reflectitur vaporis ad media [illegible] prima aut fit

ex vapore [illegible] [illegible] et non vapore [illegible] rore et frigus

[illegible] desursum in aere [illegible] congelat ipsum sed demum [illegible]

quam frigus magis condensat in corporibus solidis sicut sunt ligna

et lapides [illegible] exteriori frigus ab illis et tangens vaporem

[illegible] generatur constringit ipsum et facit ipsum circa se stare

[illegible] ad [illegible] et sicut familiare [illegible] generatur in [illegible] hyeme

ut ad vestes et ad pilos quod [illegible] humiditas et in hyeme

[illegible] in estate [illegible] generatur [illegible] [illegible] et [illegible] in hyeme

[illegible] Et vapor [illegible] generando congelat et condensat pilos

et vestibus ut pruina [illegible] aut et [illegible] pruine

arboribus et lignis

capitulo citi Item per similitudines opinionem
quod experimur multociens pruinam
super poma sive supra madefacta
ex rore et tamen inferius manet sicca
terra sicut non si staret vitas opi
nionem scilicet quod ros generatur in inferioribus
terre et exaltatur a terra tunc per opposi-
tum pruina deberet esse supra ingressa
et inferius madida quod tamen non fit sed
pruina autem fit

Pruina autem fit

Alia per modum autem declarat de generatione
impressionis generate ex vapore humido
dicendo quod vocatur pruina addit di-
cens quod ipse primo ponit causas pruine
secundo probat dicendo per quandam ex-
perientiam secundo ibi causas dispositionis
pruine tertio ibi quod autem moventur
quarto ibi similiter autem Dicendo quod
ros et pruina differunt et
conveniunt hic primo quod ambo generantur
ex vapore humido a diversis tamen
sed in hoc quod ambo generantur ex frigiditate
congelante non constringente Secundo dicit
quod hic quod ros generatur tempore non
frigoris aeris pruina non est sed
congelando generatur pruina quod ros
quod videmus pruinam supra arbores
altas et frutices et tamen non apparet
ros Tertio dicit quod pruina generatur ex
vapore magis terrestri et grossiori
et minori calido quam ros Quarto dicit
quod ros non est magis humida et
tamen ad congelandum magis mollis
quando pruina apparet Item sicut
ad colligitur ex hoc quod pruina
generatur per humidum modum quo dicit propter
calefactionem terre a radiis solaribus
terra exspirat vapores grossos
et humidos qui propter carentiam
solis ex frigiditate aeris post
elevationem subito frigescunt ad
corpora solida et ideo propter dictam
frigiditatem scilicet aeris et aliorum
corporum solidorum et sic vaporem

subito congelatur et sic pruina generatur et apparet
super corporibus quam in die Unde patet
quod rore et pruine est similis modus generationis
nisi quod causa efficiens pruine est frigus magis
intensum et forte quod frigus generans rorem
Unde dicunt quidam quod in locis quod
tempore veris et estatis in locis generatur ros
quod ibidem tempore autumpni et hyemali in
locis generatur pruina Tunc ibi quod
hoc verum sit Albertus declarat per quandam
experientiam non generatur pruine supra
dictum Et primo notandum experimur quod
in hyeme tunc homines ambulantes in
frigore de albatur et similiter vestimenta propter
vaporem congelatum exspiratum ab ore
aliorum quam vaporem anhelitum sed
anhelitus in hyeme est magis humidus
quam est de causis primo propter frigiditatem
aeris inspirati non nisi aeris in hyeme
est magis humidus quam in estate secundo
quod in hyeme generatur multum deplecione
in corporibus animalium et quod hyeme est
tempus multum pluviosum unde Ulterius
Secundum quod hyeme et aliis animalibus
plus sit de calore intra quam in estate
et ideo plures quam de musca ex quibus
quod ibi sunt multi generantur multi humores
pluviosi quam tamen vero exspirato sed exspirantur
et ideo dicit magister quod spiritus est
humidus in hyeme quam in estate etc.
Exspirati tamen multi statim per frigus
congelantur et patet de vestibus
adheret ad modum pruine Tunc ulterius
autem causas dispositionis pruine per quandam
animi scilicet quare pruina sit minor in-
ne ibi similiter autem Primo ex quo corpora
quibus pruina adheret sunt terrestria et
etiam sunt naturaliter frigida et quod sunt solida
tamen ideo in se retinent frigiditatem
quod si essent rara et porosa et ideo quam ita
corpora supermultum frigida ex quibus
frigiditas in ipsis accepta cum frigiditate
aeris vehementer penetrat vaporem
pruine et calorem ex toto in illo vapore
vehementer expellunt et sic vaporem
quantum forte congelant ad vitam et eam
adhereat pruina est magis dura et frigida
quam non fit autem quod de rore

super minime causa est quia interposito frigori circa terram condensatur ipsius in

corporibus terrestribus expellit verbi calidum a vapore nedum liquidum ipsa

vapor condensatur congelatur fit ros frigus eo quod in maiori de calore

elevate maiori que resolvens ut mollificet ipsum efficit autem

roris gutta que fit a pastoribus quod ab ipsis pluvia dicta Cum de

ex dicto dictis a pastoribus frequenter observat et diligentius et autem

vapor ad modum spissum quod olei fumus ut cepi ab ipsis guttis ex quibus

ex elementorum commixtione scilicet aqua terre et aeris et calidi igneis est

in ea digerens et ideo ex eo efficitur humiditas unctuosa dulcis valde

ad modum mellis et quod cadit super vegetabilia ipsa efficiuntur quasi

melle uncta vel speciosa preciosa aut evaporato humido a subtili

aeris maiori grosso terrestre et quod per ventum presumpto et digesto est

vir sicut farina molendini volatur dispersa super folia arborum

olerum et herbarum et quorum ex siccitate incendat et glutinat ea et induerat

siccitate terre aut evaporato calido corpore ad superficiem glutinat scilicet

humido et quod ex frigore aeris generatur pellicula alba scilicet et ideo aer

nichilominus agit in hoc maior et generatur et ad speciem sensibile ut dicatur

et generatur inde dimittitur ut pene invisibilis sit Prosequitur de his duo

actiua ut sequitur quorum tria quatuor ducere nominum et mores omnium et

aliorum pertinet et perpetue omnium et istius in duabus causis assignentur

frigiditatem una est quia ex dulcedine in sua quiescit et fit cum eo communi

Efficit aut ros

Alia p̄s p̄ut⁹ 7 ultima q̄ ca
d q̄ albertus declarat de generacione
eiusdem roris de q̄ aristoteles 7 alij
ph̄i n[illegible] faciunt mencionem 7 ro[illegible] roris
melliti 7 dulcis dicatur p̄s p̄ulas
d p̄a pont q̄ualis est iste ros d a
ponit q̄ actiua talis ros quod i
3 p̄nosticum **Secundo** q̄ q̄ quie
ros ele[illegible] sed aque fere 7
aeris [illegible] plus [illegible] q̄ vapor
[illegible] 7 grossitudo sed fumus
[illegible] vapor [illegible]
p̄ calore solis [illegible] a radijs solaris
cum calor [illegible] grossitudine 7
[illegible]
[illegible]
[illegible] vapor [illegible]
[illegible]
[illegible] vapor [illegible]
[illegible] q̄ ros e [illegible]
dulcis 7 h⁹ [illegible]
[illegible] bona digestione [illegible]
[illegible]
[illegible] **Oz di q̄ueritur** quod
[illegible] ros [illegible]
[illegible] vapor [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **Et secundo** q̄
[illegible] ros [illegible] sup folia [illegible] plantarum
dulcorat [illegible]
[illegible] calor [illegible]
[illegible]
[illegible] et apparent
[illegible]
[illegible]
[illegible] folia [illegible]

q̄ ca[illegible] q̄ pellicula [illegible] q̄ a aere
[illegible] q̄ [illegible] motu [illegible]
[illegible] delectat [illegible]
[illegible]
[illegible] vitale [illegible]
[illegible] [illegible] alia [illegible]
[illegible] vermes [illegible] Et p̄

Et prosternit in

hic albertus [illegible] quorundam [illegible]
[illegible] roris [illegible] p̄nosticum
Secundo [illegible] roris melliti
[illegible] plantarum [illegible]
[illegible] morbi [illegible]
[illegible] pestilencia [illegible] Et quamuis [illegible]
[illegible] ros [illegible] p̄ nostrum
[illegible]
[illegible]
[illegible] delectu [illegible] ros [illegible]
[illegible] plantas
[illegible]
[illegible]
[illegible] ros [illegible] dulcis
ros [illegible] dulcedine
plantas [illegible]
[illegible]
[illegible] plantas [illegible]
[illegible]
[illegible] digestio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] bilis appellatur [illegible]
[illegible] bilem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] corrodit [illegible]
[illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ros
[illegible] ros [illegible] dulcedine
[illegible] ros [illegible]
[illegible]
dulcoratis [illegible]
[illegible] opilat

ten obscurit operandi fit 2a discus
sequens per ipse digeri ipsi ob
fumitur operacio et vocatur ab ipso pre
cedens per ultimus sufficit ad
alia media sed inde operatio pu
trefacit et per putrefactionem indiget
caliditas que ad introductionem forme
malis disposita et tunc ex hiis in
fundo putrefacto operata queda
media que vocantur sagittis fuge
media continue et confugiunt
operacio et corrodunt operar et
per quas secundo modo ex hiis duabus
causis accidit 2i similis patet ra
[illegible] accidit per [illegible] minima
[illegible] defectibus 1o [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

In utroque autem pre

[illegible]

Quoniam vero dce

[illegible]

alteram partem mandit fortitudine
et ad oppositum expulsio impressionis
fit magis ardens impetuose sive per
fugam magis ardens duratur super ma
lum impressionis videtur etiam [illegible]
[illegible] de vapore sicco expellere
[illegible] [illegible] vi expulsio
est magis ardens et impetuosa sive magis
et [illegible] dominium [illegible] super aliam
Dicens [illegible] accidit fit quantitas
[illegible] illorum impressionum [illegible]
[illegible] magis [illegible]
magis [illegible] impressio descend
[illegible]
[illegible]

[illegible]

colera [illegible] ita quod [illegible] fellis scinditur et fel per intestina diffun-

ditur cum multitudine et acumine suo scindit ea et per quod [illegible]

[illegible] et sanguis [illegible] dissolvitur in pectoribus [illegible] Alia causa

est quia nimis [illegible] [illegible] dulce corpus copula et intestina

intrinseca ab ipso corpore calefacta eadem per ultima digeri ad alia

membra que replet [illegible] corporalia et ibidem intrinseca fiunt

nam generat et [illegible] et debilitatem sentit [illegible] et prima

corporis [illegible] magis sentit, [illegible] generatio ergo ma-

terialis in corpore et [illegible] gravatur [illegible] et repleat totum

corpus et [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible]

de sub [illegible] generatione ex vapore calido et sublimi

Tunc visus probabitur ex vapore sicco et inflammati-

one unum actum [illegible] [illegible] sed quod quando subito

et repentinose descendunt et quando suaviter cadunt [illegible] est

cum quarta est frigus expellit calidum sibi contrarium sed accidit

in a sub[illegible] et dracones [illegible] ad latus [illegible] non directe

inflammatus est cum vapor non equaliter levis et gravis [illegible] per

[illegible] motu et inflammatur ex constrictione quia ad unum latus

expellit frigus obvians et ad alterum attrahit calidum [illegible]

et sub [illegible] accidit compulsio [illegible] quod inclinat se ad unum

aer non corpus ventatur sed bene
patet quod causa predicti Sed dubitatur
vapor ille sicus grossus et terre-
stris non conflatur sed subtilis
quia causa congressionis et terrestri-
tas eius vaporis quia de aqua aque
congressis et densis de facto diffi-
cile recipit vaporem et terrestris
siccus continuat de quanto autem aliquis
sint subtilis et rarius de tanto
facilius dat congressionem quantitatem actuem
ab optimo operanti Sicut et de
ignis facilius comburit stuppam quam
(?) quamdiu ligna et ferrum et aerem
et ipsa terra non ventatur vapor
subtilis de quo dicendum est sine complexione
mobilis vapor est qui est materia
ventorum non Tunc ubi efficiunt
autem validius aut fortius efficacius
ventorum et cuius est philosophus hyeme
tempore efficaces ventorum et calor
solis et aliorum astrorum calefaciens
tamen quia fit aliud quod est resolu-
tionem vaporum de terra et elevationem
eorum ad regionem superiorem sicut et in
aliorum ad efficiens ventorum Sed calor solis et aliorum
astrorum calefactiorum est hyeme tamen tunc
aer propter quod venti non congregantur in
vapore sicco et terrestri resoluto a
terra et elevato ad aerem quia ideo quod
resolvit vaporem de terra et elevat
ipsum ad aerem est causa efficiens ventorum
hoc patet sicut et cum aliquibus prius
Sed dubitatur si calor elevans
vaporem est causa efficiens ventorum separatim
quia causa est causa ventorum efficiens et
aliarum impressionum quia videtur quia
diversi effectus habent diversas causas
efficientes Sed dicendum primo quod prius dicitur
sicut quod calor causa est causa efficiens aliarum
impressionum et ventorum et quod habent
causam et efficientem solis elevare
est hoc et cui inconveniens quod modi
vaporum sunt diversi quia calor ignis
causa est causa effectiva impressionum
ignitarum Sed calor solis est causa
effectiva et completiva ventorum quia
quando vapor ventorum depurinatur
tunc a calore solis eius elevatur et tunc
non depurinatur tunc solvitur (?)

ipsum elevat quod non fit in aliis impressionibus
et sic illud modo continuatur ventus et hoc est
uerum per calor solis non est adveniens quia si sic
tunc continuaretur magis venti scilicet vaporem et elevat
ipsum ut in pluribus dicitur Item notandum quod
quod autumpno sunt venti fortes quia tunc
temporis frigidus et siccus et calor solis non
est sufficiens ad consumendum vaporem sic tunc
elevat ipsos ideo ascendunt multi vapores
grossi et terrestres qui non consumuntur sed
consumuntur a frigido autem tunc ascendunt
in autumpno vapores grossiores et magis
terrestres quam in aliis partibus sicut quia tunc sunt
venti fortiores hoc eciam in estate multum
vapor elevatur tunc calor solis est nimis
intensus et magis consumptivus et rarefactivus
eorum quia tunc non generantur fortes venti
Quare tempore locorum aut grandinis

lonis aut grando

Alia pars probatur capitulo in quo aliquis autem locus
grandinosus ventus Primo sciendum quod
scilicet ymaginandum primum grando ventorum talis
quod vapor siccus et terrestris elevatus per ca-
lorem solis ad tertiam partem aeris quando contra
medium interstitium aeris et non est vapor de
se sit grossus terrestris et calidus racione caloris
habet dispositionem temperatam ipsum effugiens aut
obviandum est de media regione aeris congelat
et impressat ipsum et repellit ipsum deorsum
Sed quia calor solis non semper separatur ab ipso
quia densus et terrestre est bene refectum calori
ut plurimum super dicendum quod compulsione
frigoris per calorem descendit et tunc sic
a frigido sibi obmanente compellitur deorsum
et ex illo descensu et ascensu tunc quam magis
et sunt compulsio aeris quia dicitur ventus Item
quod predictis eciam dicitur est gelu locorum grandinosorum
ventorum et terra media regione aeris quia sic
quod scilicet est locorum grandinosus ventorum ubi est
frigus obmanens compellens vaporem ele-
vatum sed hoc est circa mediam regionem
aeris et gelu vero aer patet quod ad grandinosum
ventorum repulsum frigus compellens ipsum
vaporem hoc patet quod scilicet quia ibi regio est
magis frigida ut plurimum super Sed dicendum
est quomodo innatur vapor ex quo
generatur ventus non resolvitur in aquam sicut
alii vapores grossi quia dicendum quod hoc est
propter siccitatem quia sed quia non resolubilis

ex plaga mundi contrarii maiori quam venti sublimiores flant ad istam partem
et puto verum esse. Alia causa est fortissima et compulsio impel-
lente quorundam ventorum et frigiditas loci ut dictum est. Et huius signum est
quod ignis effunditur in aqua tanta fit eius ibi impulsio quod
ab alto subdita et dispertitur. Aliud signum est vapor siccus ex-
pellens humidum a casu et ideo dispertitur pluvia per extenditur parte
dissoluta et inspissata nube et ideo sufficiat de generatione
de alto ex vapore sicco et inflammato et deinflammato humido vapore

Dicamus modo omnes ventos et causam ventorum malam et effi-
et locum generationis eorum. Ventus igitur fit ex vapore sicco
grosso et terrestri multum effunditur autem a calore solis huius vapore
elevante et non consumente tamen a causa effectiva. Et huius signum
est quod venti fortes principue sunt in autumpno sole contracta consumpcionem
autumpnale quia sol tunc comburendo consumavit elementa. Et ideo vapor
elevatus magis consumptus et terreus. Et ideo autumpno dicitur compleccio
terre scilicet frigida et sicca. Illorum autem generatio est circa mediam regionem
aeris quae est mater frigoris. Ascendit enim illuc vapor siccus et cum
sit per naturam calidus et frigidus obviat ei frigiditas loci et inspissat
et generat ipsum et facit ipsum descendere aliquantulum calore
autem solis non est in ipso se facili separabilis ab ipso quia magis

in aqua sit aqua calidior. Et iste
vapor est siccus et densus ideo non repellitur
per frigus in aqua sed magis expellitur
deorsum propter quantitatem eius quamvis a fri-
gore impellatur. Ad nonum autem
dicitur quod calor fortificatus magis in sicco
terrestri quam in humido, secundo quia per hoc quod in
eis calor est in vapore sicco et frigido
quam in vapore humido et frigido quia va-
por humidus et frigidus contrariatur calori in duabus
qualitatibus. Et vapor frigidus et siccus
contrariatur ei in una qualitate, et quia siccum terrestre
est bene receptivum caloris et quia est densum tunc
calidum receptum in eo fortius continetur
et in ipso confortatur et augmentatur eo quod
virtus unita est fortior seipsa dispersa
sed quia humidum facilius est receptivum sed minus
retentivum propter eius fluxibilitatem ideo ca-
lor magis confortatur in sicco terrestri quam
in humido. Ultimo nota quod dicto fine
[illegible] fit violenta impulsio quia continua
impulsio fit ab agente extrinseco et talis
impulsio [illegible] ex opposito motus naturalis fit agentis
[illegible] ut patet supra in tractatu primo
capitulo de motu [illegible] Sic igitur declarata

Sic igitur declarata

causa per [illegible] in qua Albertus declarat
causas motus [illegible] ad
quasdam [illegible] et dicit [illegible]
[illegible] ad hanc questionem [illegible]
[illegible] per ordinem [illegible]
in prima [illegible] secundo [illegible]
[illegible] Oriens
Albertus [illegible]
quare ventus [illegible] nos flat a latere
ab oriente ad occidente a medio [illegible]
[illegible] et non descendit [illegible] pluvia
[illegible] Albertus
[illegible] locus [illegible] ventorum
[illegible] quando in loco [illegible] fit [illegible]
[illegible] et loco
[illegible] medio [illegible] aeris ut [illegible]
[illegible] alius in loco [illegible] ventorum
[illegible] et loco [illegible] frigidis
[illegible] terre habitabilis et aer [illegible]
terre [illegible] ventus terre [illegible]
[illegible] medio [illegible]
medio terre [illegible]

medio [illegible] terre [illegible] finem
quam homines inhabitant [illegible]
aer [illegible] quae [illegible] maxime [illegible]
[illegible] partibus terre habitabilis et [illegible]
veniunt ad nos [illegible] partibus [illegible]
radii solares [illegible] non [illegible]
vapore [illegible] et terrestre alte elevando
propter frigus obviantes [illegible]
[illegible] et [illegible] per calorem
solis elevando [illegible] expelli
[illegible] incipit [illegible]
partibus ad partes medias terre habitabilis
[illegible] aer motus [illegible] impulsu
vaporum movet aliam partem [illegible]
parte mota movet aliam partem [illegible]
[illegible] aliam partem donec [illegible]
[illegible] a latere veniat
ad nos. Item sciendum [illegible]
parte [illegible] quod radii solares de
quanto per reflexionem [illegible] multiplicantur
et multiplicando [illegible] de tanto maiorem
causant calorem quia fortiores [illegible]
quam dispersa. Et radii solares [illegible]
incidentes magis multiplicantur et [illegible]
ideo [illegible] magis causant caliditatem
[illegible] de quanto magis [illegible]
[illegible] multiplicantur et [illegible]
[illegible] causant calorem [illegible] declarat
Albertus per angulos [illegible] obtusos
et acutos [illegible] auctoritate [illegible]
[illegible] anguli
[illegible]
ideo de quanto radius solis magis
[illegible] de tanto angulus [illegible]
radius [illegible]
[illegible] et de quanto [illegible]
[illegible] obtusior [illegible]
[illegible] angulum acutum
[illegible] quam [illegible]
angulum obtusum [illegible]
terre calor solis [illegible] fortificatur
propter [illegible] radiorum [illegible]
[illegible] calor solis est debilior propter
maiorem [illegible] radiorum ab invicem [illegible]
Et [illegible] a quo [illegible] vapor [illegible]
confortatur [illegible] quia confortatur a calore
solis quia [illegible] calor solis in ipso [illegible]
et augmentatur [illegible] vapor [illegible]
a frigore [illegible] aeris [illegible]

cfortat in situ terrestri quando vapor humidus s̄ ṫio p̄uelat
ipsum et ideo fit violenta impulsio aeris quam flatus venti vocat

Est igitur declarata causa materialis et efficiens et locus venti quia oritur
aut magis ad specialia terre ut sunt que venti spirant a lateribus
montium et non descendat ab impetu flatus sui de sublimi quemadmodum
pluvia dico autem quod locus generationis eius est flatus incipit est circa extremitates
terre habitabilis et non supra terram quia non descendit de sublimi sicut dictum est
causa autem huius est quia reflectio radiorum in extremitatibus est debilis quia motus
fortis et alterius est propter angulos radii solis cadentes supra extremitates
terre et anguli autem in medio sphere acuti non erecti non ob-
tusi et cum igitur causa efficiens ventorum sit calor qui debilis fuerit
talis vapor et ideo confortatur materia venti in extremitatibus terre in habitabili
et non dicitur supra terram causa autem quare venti dicitur flatus et
sed flatus unde et cessat ad horam et iterum flat est debilitas
caloris quando est in illo vapore et frigiditas loci et natura sui superius
partem ipsius expellit valde vehementer et cum latissimus vapor
fit inspissatus a frigore multo agitat aerem et dat flatus
donec descendit amissio superioris extremitatis ipsius superficie
terre deinde resurgit calor ex radiis circa terram et iterum calor suo
elevatione ipsum et in multitudine cum materia ex elevatione surgit vapor

Causa autem quare

Hic albertus solvit questionem unam racione cuius magis videtur consyderare quare quandoque videtur quasi discontinue fieri ita quod una hora fit flamma et alia hora cessat et iterum recipit flammam secundum quod sub [illegible] semper quia vapor non videtur esse magne latitudinis quia fiat per magnam partem mundi quia [illegible] vapore condensatus a frigiditate descendit violenter impetuose movendo aerem sibi obviantem donec veniat ad superficiem terre et ita erit unda flamma et cum venit ad superficiem terre calescit per virtutem solis et fortificatur per vaporem sibi similem et multiplicatus et confortatus condensatur rursus alia flamma et cum pervenit ad regionem frigoris et iterum descendit sursum alia flamma et ita quandoque videtur ad modum [illegible] et apparet videtur flamma discontinue [illegible] ascensus et descensus fiunt per motus contrarios et non potest esse continuum ut habetur secundo physicorum ubi queritur quod inter motus contrarios cadit quies media itaque non est ibi motus unus continuus [illegible] ad propositum [illegible] discontinuitas flamma [illegible] vaporis [illegible] sursum sit [illegible] descendit [illegible] [illegible] et non descendit [illegible] non ascendit [illegible] subtiliatus [illegible] calore confortatus [illegible] non [illegible] apparet flamma discontinue [illegible]

Oportet enim

Hic albertus solvit aliam questionem scilicet quare videtur esse fortior et minus flamma sit quandoque fortior et quandoque debilior et [illegible] propinquius [illegible] [illegible] [illegible]

Secundo

vapor videtur esse [illegible] difformis ita quod non habet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] descendit [illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible] sursum [illegible] [illegible] [illegible] magis deorsum procedit [illegible] magis sursum ut apparet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] superior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est eadem vapor [illegible] terrestris

si frequencitas tendit deorsum [illegible] [illegible] deorsum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis ascendit et [illegible] apparet [illegible]

Et secundo

fortitudo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex maiori [illegible] [illegible] vaporis [illegible] [illegible] ex maiori [illegible] mundi [illegible] vaporis [illegible] [illegible] [illegible] flamma [illegible] a vapore descendente [illegible] ascendente descendit [illegible] vapor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] descendit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Hic autem necessarium

Hic albertus solvit aliam questionem quare videtur flamma per tam magnam distanciam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vapor [illegible] non [illegible] [illegible] distancia [illegible] aer [illegible] [illegible] latitudinem [illegible] flamma et non est alia [illegible] facilis [illegible] mobilitas et ideo facilius per ipsum [illegible] motus videtur per magnum spacium [illegible] motor ut mobilis aeris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si aqua sagitta vel lapis [illegible] ad aquam [illegible] ibi [illegible] quendam circulum [illegible] [illegible] aliud [illegible] et ille [illegible] aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in aqua [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] aer [illegible] multo subtilior aqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis subtilis [illegible]

d ipud et ideo confortatur et dat aliud flatum forte ascendendo

Videmus enim nos et doctores quod vapor frigidus inde qui ascendit consilii

de omnibus suis partibus que sunt de eo opposita virtutibus valde suis

levis et grossus et non est consilii subtilitatis propter quod diminuere sicut

vapores et ideo ascendit sicut patet in fecta ab inferiori ad

superius relative ista et ad nos. Ubi vis facile est videre

quare unus flatus fortior est aliis et quomodo cor sed cum superiores

extremitates ob frigus loci inspissata descendit ad spissitudinem aeris

et foras intendit et impellit quod rarum unde foras eius flatus

descensionem quam ascensionem et istam descensionem et ascensionem vocat

propter motum tortuosum frequens vapores vocat ipsum magis

propter spiritum propter suam frequentiam et aquam magis propter dicunt ipsum

motum vaporem. Ubi autem necessarium est scire quod aer dicitur

unde et obediens impulsionem facile remotus fit ad aerem partem loci

per naturam loci sui. Signum autem huius est quod sagittam et aer locum

impulsum ipsius violenta fortissime impellit aer et undat partem

compressa cessat vis violentie. Sic ergo tantum ipsum impellens adeo

forte dat sibi motum non est inde sed motus suus fit latissimus

dat cuilibet flatum et cum est causa quod spiritum ipsum necesse ad

modum unda et consurgentem propter hoc quod una de unda procedit

aer est autem quia ignis est calidior quam
aer non de qualitate aqua cum est frigida
de facto facilius cedit et non undique
quod ignis non est obediens omni
impulsioni et est mobilis facilius
ad quodcumque partem sed aer et ratio huius
quia ignis est simpliciter levis quamvis non sit
simpliciter non deorsum ad latus
facilius quia aer non est simpliciter communis
sed simpliciter levis levis tamen sed quod
est quia aqua similitudinem ut dicitur primo celi
quia aer simpliciter cum sit communis
et non levibus levis deorsum ignis non
debeat sibi positum simpliciter sursum
deorsum sed medium et ad quodcumque
positum facilius movetur ad omnes
partes sed Ex quo planum potest patere

Ex hinc plane

hic albertus intendit ad tertiam questionem
secundam albertus intendit rationem causa
quare ex causa deficit ventus
quia aqua non fuit venti et ...
sicut quia aqua quare sic dicit super dispositionem
causam quare sic frigus et calor disponit
sicut frigus disponit et calor ...
sic per accidens sicut pluvia et ...
dicit albertus ... quod frigus
constringit poros terre ita quod
vapor seu fumus ventus non potest
... calor ... constringit
... vapores elevatos et ...
non potest ventus et ...
... ratio ... generationis ...
... materie venti
... ad ... deficiunt
... frigus ...
et calor ... deficiunt et ...
... materiam venti ... deficit
... ventus ... non ...
effectus ... non potest fieri ... causa
materialis ... sicut ...
... frigus ... et calor
... pluvia ... ventus ...
ad ... materie sed vaporem
siccum et ... sed ... pluvia

impeditur ventus per adventum ... quia ... appellatur
vaporem siccum et aggregat ipsum quia materia venti
elevanda per calorem solis cadit deorsum cum
aggregatione sicut pluvia quia removet ventum
quia humectat terram et calidum ... dicit
aptam materiam cum ... fumus elevatur et ...
... albertus magnus dicit etiam metheororum
quod per defectum pluvie est ... defectus venti
quia ... terra est minus ... sufficere ... potest
... vapores ... elevantur
de terra ... pauci sunt venti quia magis
constringit ... magne siccitatis Et
non dicit pluvia ... et ...
ventus ut dicitur ... alia longe ...
... quia ... dependet ...
... victoriam super
vaporem siccum ... aggregando
quod vapor ... non potest
sufficienter ad ... quia pluvia ...
... deficit cum ... contraria ei
... frigiditate et humiditate ... liquet

Ex hinc etiam liquet

hic albertus ponit tertiam questionem ...
ponit unam causam ... alia ... alia ...
... intendit ... questionem
dubitationem seu questionem quare vapor ...
... ventus non ... deorsum
sicut pluvia ...
... vapor et grossus ...
... aliud ...
aqua virtualiter ... iste vapor terrestris
... sua siccitate ...
est ... de causa materiali
impressionum ... iste vapor non ... cadit
super nos sicut pluvia Sed dicerem
... auctor implicet ...
auctor ... quod vapor venti non est ...
... et ... dicit ...
... sicut ...
et non ... vapore ...
... alia ...
... et ...
... vapore venti non est ...

et quia ab(s)c(on)ditis q(uo)d c(um) no(n) sint sibi
invice(m) concordantes et pugnant q(uia) q(uod)
q(uo)d c(on)t(ra)rium q(ua)ntu(m) q(ui)d fu(n)damentum q(uo)d
q(ui)d d(e) densitate et grossicie d(e)
illis p(ro)b(atur) ut no(n) est c(on)t(ra)dictio
p(ri)mo fit ab [illegible] sic(ut)
autor d(icit) vapore(m) venti
q(uo)nia(m) p(ar)tes minime resolute in
corpa attenuata sunt in d(i)
visibilia q(uia) no(n) apparent nob(is)
ad sensum et ca(usa) h(uius) [illegible] ip(s)e
vapor no(n) est p(ro)p(ri)e resolutus
s(ed) p(ro)p(ter) humidu(m) [illegible] aliud
resolvit(ur) [illegible] in minutissimas
p(ar)ticulas [illegible] corpa sicca
[illegible] p(ar)tes [illegible] insensibiles
actu. Tunc [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
ita q(uod) [illegible] eade(m) sup(er) nos
[illegible] sensu ut sup(er) terra(m)
[illegible] s(ed) vapor venti no(n)
[illegible] sup(er) nos s(ed) magis
[illegible] terre [illegible]
[illegible] sup(er) nos [illegible] Cum
[illegible] [illegible] [illegible] ventus
[illegible] [illegible] p(ro)b(atur)
[illegible] s(cilicet) [illegible] aer
[illegible] appellat(ur) [illegible]
[illegible] aerem [illegible] quoque no(n)
quoque aere(m) [illegible] d(icit)
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] apparet nob(is) [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] oriso [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] venti
Tunc ubi [illegible] [illegible] [illegible]
quoque aer [illegible] terre [illegible]
[illegible] q(uia) aq(u)e [illegible] [illegible]
[illegible] q(uia) venti [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] q(uia) [illegible] est
q(uia) ip(s)e no(n) [illegible] sunt [illegible]
terre s(ed) [illegible] [illegible]
[illegible] d(icit) [illegible] terre
[illegible] flat ventus [illegible]

Hiis visis po[illegible]

alia q(uam) p(er) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ponit p(ri)mo distinct(ionem) cont(ra) [illegible]
2(o) [illegible] d(e) q(u)alitatib(us) et [illegible]
cont(ra) ibi [illegible] ad [illegible] in [illegible]
p(ri)mo [illegible] [illegible] 2(o) [illegible] d(e) [illegible]
[illegible] q(ue) antiq(ui) posuerit ibi [illegible]
[illegible] distinctio ventor(um) [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cont(ra) [illegible]
[illegible] aq(ua)m [illegible] frigidi aq(ua)m calidi [illegible]
[illegible] aq(ua)m [illegible] [illegible] magis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alio mo(do)
distinctio vento(rum) [illegible] [illegible] p(ri)ncipali
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
distantia [illegible] distantia [illegible]
[illegible] aq(u)e [illegible] orizontis [illegible]
[illegible] mobiles [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ventos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] duos p(ri)ncipales dyametros mundi
[illegible] [illegible] ab oriente [illegible]
[illegible] a septentrione ad [illegible]
[illegible] p(ri)ncipalioribus angulis
mundi [illegible] [illegible] [illegible] anguli
[illegible] mundi p(ri)ncipales s(cilicet) oriens [illegible]
septentrio [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] venti [illegible] [illegible] [illegible]
ita q(uod) [illegible] no(n) ab oriente
[illegible] ab [illegible] [illegible]
oriens [illegible] [illegible] sol [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sol [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sol [illegible]
[illegible] meridie [illegible] septentrio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sol [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ventos [illegible]
[illegible] sol p(ri)ncipaliss(imi) s(cilicet) auster et
boreas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] maiore [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] frigidus [illegible]
[illegible] [illegible] duos [illegible]
[illegible] duos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dyametros mundi
[illegible] [illegible] collaterales
[illegible] [illegible] ab angulis

secundario aque / diffundit / secundario

aliud et effundit se super eam. Ex hiis plane patet per rationem

abscisiones venti scilicet intensum frigus et intensus calor et absumdat

sunt et pluvia sequitur et hic absumdit sic quod frigus considera

intensum non permittit exire terram ut elevetur fumus. Calor

autem intensus consumit fumum. Cum pluvia est hic quod infrigidat

aerem generat vaporem ita quod totum descendat et subito potest

elevari a debili calore et hinc terra fit et refrigerari poros

et obstruuntur omnes per quos exit fumus. Ergo respondetur modo ad

argumentum venti et quare non continue requiratur cito deficit et non cessat

flatus venti per magnas pluvias et quod cessante pluvia

iterum aliquando resurgit in terra et aere et desiccat et elevat

vapores per quos ut frequenter ad aliquam horam ab aliis diebus

iterum resurgit ventus nisi sit pluvia valde longa que per multa

frigiditate sua victoriam dominat venti. Ex hiis liquet causa

quare vapor ventorum non generatur non cadit super nos aliquando pluet

sicut super terram due sunt rationes quarum una est principalior in materia

venti que est sicca et non bene continuatur sed tamen hic aliquando materia

humida quod continuatur ut fumus et est dissoluta per suum

non apparet sensibiliter sed diffungit admodum athomorum

Alia causa quod vapor venti non natat super super cum digr

mundi principalibus sed a lateribus horum
angulorum. Et sic secundum quod ventus
imponunt diversa nomina ex diversis
regionibus et eis sub diversis rationibus
[illegible] subsolanus dicitur quia sub sole
natus quia venit ab oriente. Secundo
aquilo dicitur quasi aquas ligans
quia est ventus multum frigidus et aliis
[illegible] cum [illegible] dicitur a
Tertio vulturnus dicitur quia suo flatu [illegible]
ventos [illegible] Quartus nothus
dicitur a noto quia [illegible]
Quintus circius dicitur quia [illegible] flatus
Sextus favonius dicitur a fovendo quia
fovet [illegible] et [illegible]
quia [illegible] plante [illegible] florent
Septimus zephirus dicitur quia [illegible]
Octavus affricus dicitur ab affrica regione
[illegible] duos [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] ab aliquibus [illegible]
[illegible] corruptis [illegible]
[illegible] loco [illegible]
[illegible] dubium quia videtur aliquam
[illegible] venti quia [illegible]
[illegible] hos quando [illegible]
addit duos alios de quibus [illegible]
[illegible] dicitur [illegible]
[illegible] et tiphon [illegible]
[illegible] ventus fortissimus flatus
[illegible] et [illegible]
[illegible] destruunt magna
edificia et [illegible] magnas [illegible]
[illegible] et eradicant arbores
[illegible] et [illegible]
[illegible] Secundo tiphon [illegible]
[illegible] ad modum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sed quando [illegible]
[illegible] ad alta edificia

fuerit ab ipsis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Capitulum 3 aut declarare

Alia [illegible] magis [illegible]
qualitates et proprietates [illegible]
[illegible] effectus [illegible]
[illegible] proprietates
venti septentrionalis secundo meridionalis
3o subsolani et quarto favonii [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] Secundo
[illegible] de [illegible] ventorum
de [illegible] ventorum de locis ventorum
et de [illegible] non sufficiunt
ad totam [illegible]
proprietates [illegible]
[illegible] de proprietatibus et effectibus
ventorum quia isti venti [illegible]
proprietates [illegible]
[illegible] multiplicat [illegible]
quia [illegible] magna tempestate
aque magna pluvia [illegible] magna
[illegible] et [illegible] frigiditate
et [illegible]
[illegible] quedam [illegible]
[illegible] caliditates et frigiditates [illegible]
[illegible] venti [illegible]
[illegible] Secundo dicit quod
quidem albertus non declarat proprietates
ventorum mediorum sicud declarat proprietates
ventorum principalium [illegible]
quia ipsi venti medii sumunt suas
qualitates et proprietates ab illis ventis
principalibus [illegible] propinquitate vel distancia

medio[rum] uentorum ad uentos p[ri]n[cipa]les
[illegible] [com]plexiones uentorum p[rin]cipal[ium] s[e]c[un]d[u]m
[illegible] [com]plexiones uentorum
mediorum apparebit ex q[ui]b[us] h[e]c d[ic]ta s[un]t

Dico aut[em] q[uod] aq[ui]lo

s[ecundu]m alb[er]tu[m] [illegible] uentus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] uenti septentrionalis
[illegible] uentorum p[ri]ncipalium [illegible]
[illegible] [illegible] uentos p[ri]ncipales Sed
cum uentus septentrionalis h[abe]t [com]ple[xi]o[n]e[m]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] p[ro]pt[er] q[uod]
[illegible] flatus fortissi[mus] [illegible] [illegible] [illegible]
frigiditate[m] q[ue] [illegible] uapore
[illegible] aque [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] uapore[m] [illegible] q[ui]de[m] p[ar]ti
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] flatu[m] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] magnu[m]
frigore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] herbarum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] apocalipsi ab aquilo[n]e
[illegible] [illegible] malu[m] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aquilone
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
aereas [illegible] [illegible] [illegible] flant
austeri [illegible] fugiunt aquilone[m] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pluuiam
aere[m] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] frigiditate[m] [illegible] [illegible] po
ros t[er]re [illegible] aque [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] uapor[um] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] frigidus [illegible]
[illegible] [illegible] quantu[m] ad natura[m] suam
[illegible] [illegible] calidus [illegible] [illegible] frigidus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] calore[m] [illegible] corporibus a[n]i[m]aliu[m] [illegible]
[illegible] digestio[n]e[m] bona[m] [illegible] [illegible] fri
gidus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] po
ros [illegible] corporibus a[n]i[m]aliu[m] ne [illegible] ab [illegible]
[illegible] [illegible] calor natur[alis] frigid[us] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad interiora
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Hui[us] signa ponam

[Left margin:] [illegible] [illegible] [illegible] frigidus

s[ecundu]m alb[er]tu[m] [illegible] q[uod] d[icitu]r [illegible] uento
septentrionali [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] signa [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] uentus [illegible] septentrio
nalis [illegible] contra a[n]i[m]alia [illegible]
[illegible] [illegible] medium [illegible] [illegible] am
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a[n]i[m]alia [illegible] calidiores [illegible] [illegible]
[illegible] in estate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] signo [illegible] [illegible] q[uod] iacob
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad laban
auunculu[m] suu[m] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
filia[m] sua[m] pulchriore[m] s[cilicet] rachael [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] laban [illegible] iacob
tradens sibi filia[m] [illegible] s[cilicet] liam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] laban ut aliis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filia[m] pulchriori[m]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] apparerent [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad aq[ua]s [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ethiopi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] alba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alba [illegible]
[illegible] ymaginacio[n]e ethiopis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] autor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ad extremum inhabitabile ubi quantitas aeris unius terre quam terra co
lumbia est et ideo venti qui de una terra est et non de alia consimilis vapor
non sunt in extremo sit et tunc ibi quantitas aeris super terre et aqua flat

Huius vero ponam ventos 12 et locum quantitatem eorum singulorum
et inspirationes eorum de hiis qui sunt in habitabili nostro. Cum autem
orizon veri sunt 4 puncti per quos quatuor usque orizontis angulos plus
super nostro orizonte distincte. Cum sunt arcus solis septentrio meridies
subsolanus favonius (unius) inter quos 4 sunt duo sunt alii duo ut sunt
8 medii inter septentrionem et subsolanum est aquilo proximus septen
trioni et vulturnus proximus subsolano inter subsolanum et
meridiem est eurus proximus meridionali scilicet austro. Inter austrum
et favonium (unius) sunt duo ~~affricus~~ (affricus) proximus austro et zephirus proximus
favonio. Inter favonium et septentrionem duo sunt scilicet circius proximus
favonio et chorus proximus septentrionali. Arcticus reperitur

Duos preter hos inter flatus et vagi ponunt quidam qui scilicet
non deputantur ab aliis sed ponuntur ab aliis loca quantum ita scilicet quod
elevatur vapor de quo qui ... non ... ad declarandum
quando unus istorum scilicet ventorum sunt magne flatus et parve
facte pluvie et frigide aut aliter ... levius flatus inter pluvie

calid(us) q(uia) ou(n)ctus generant masculos
fac(iun)t e(nim) c(ontra) coitu(m) flante aquilone tu(n)c
flatus venti aquilonaris r(ati)o e(st) q(uia) ca
lor excellens e(st) et generat mas
culos ergo excellens caliditas
[illegible] tunc dicit ipud mascu
li [illegible] calor excellit
et tunc generat a illa cellula que masculus
Sz ex quo ventus septentrionalis gene
rat poros tunc generat caliditatem
[illegible] ut p(re)dictu(m) [illegible] movet ad
masculos. Tunc e(st) fine ibi [illegible]
ventus autem [illegible] tacite q(ue)stio(n)e
q(ue) dicit quod [illegible] ventus sep
tentrionalis flat directus et no(n)
tortuose ad [illegible] albertus q(uod)
flatus [illegible] ab aquilo(n)e
ad meridiem et de q(ua)nto plus ve(n)t(us)
[illegible] de tanto plus accedit
ad calidu(m) [illegible] hoc [illegible]
[illegible] vapor frigus [illegible] vel
[illegible] flat [illegible] meridionalis

Meridionalis aut(em)

[illegible] ista p(ar)te albertus ou(n)dit p(ro)prietates venti
meridionalis [illegible] contrarie et oppo
site [illegible] effectus et oppositoru(m)
effectu(um) oppo(si)te sunt p(ro)prietates [illegible]
[illegible] ventus aquilonaris est frigidus et
[illegible] et abstersiv(us) [illegible]
et in fine [illegible] flatu(m) directu(m) sic
ventus meridionalis [illegible] calidus
multiplicans [illegible] morbos
et fine [illegible] flatu(m) tortuosu(m) [illegible]
[illegible] est caliditas q(uia) [illegible] ventus
ille adducat morbos [illegible] ille
ventus adducit morbos [illegible] calor
calor [illegible] et calor [illegible]
[illegible] de vento meridio
nali [illegible] [illegible]
ventus calidus est [illegible] aperit poros
corporis et calor [illegible]
et calor [illegible] subintrat [illegible]
[illegible] et [illegible] corp(us)
morbosu(m) [illegible] ventus ille [illegible] flat
tortuose sic [illegible] ventus [illegible]
[illegible] calido [illegible] frigido
flat tortuose [illegible] vento [illegible]
[illegible] ventus sic [illegible] loco
frigido a frigore [illegible]

[illegible] et p(ro) calore [illegible]
[illegible] [illegible] continua [illegible]
[illegible] flat tortuose
[illegible] est [illegible] tortuose

Quod aut(em) [illegible]

[illegible] albertus [illegible] movet questio
dubia [illegible] sic [illegible]
[illegible] ventus aquilonaris flat directe
ventus vero meridionalis tortuose [illegible]
[illegible] aquis [illegible] effectu(m) [illegible]
albertus [illegible] dicit q(uod) [illegible] aqua [illegible]
[illegible] [illegible] aqua [illegible]
[illegible] ventus aquilonaris flat tortuose in
[illegible] ubi sunt montes [illegible]
[illegible] flat tortuose sic
[illegible] ventus meridionalis [illegible] flat directe
[illegible] [illegible] calid(us)
[illegible] frigus [illegible]
[illegible] flat directe. Tunc ibi
[illegible] movet [illegible]
[illegible] ventus meridio
nalis adducat morbos [illegible]
aliquis [illegible] effectus [illegible]
[illegible] movet [illegible]
[illegible] ventus meridionalis [illegible]
[illegible] ad [illegible] frigus
[illegible] septentrionali [illegible]
veniet ad nos [illegible]
[illegible] de corporibus [illegible]
[illegible] aperiendo poros [illegible]
[illegible] calidus [illegible] est [illegible]
[illegible] ventus
meridionalis adducat morbos [illegible]
[illegible] meridiem
[illegible] [illegible]
[illegible] ventus meridionalis [illegible]
sit [illegible] calidior et maioris flatus
[illegible] [illegible] sit [illegible]
[illegible] movet morbos [illegible]

Tempus autem

[illegible] albertus ou(n)dit [illegible] flat ventus
aquilonaris [illegible] frequenter
flat vere et autumpno [illegible]
vere quod autumpno [illegible]
incipit aliquat(enus) calor [illegible]

corrumpere aerem. Dicendum quod aliud est de multorum flatuum, sed non sufficit

unus abscondens pluviam. Sed orientalis sunt subsolanus. Aliud est

quod vocant pluviales. Secundo obicitur quia dicit auctor quod aquilo fortissime

flat et abscondit pluviam. Depurat aerem et hoc causatur a

frigiditate sua vaporis et quia condensat vaporem et venit a loco frigido

quia est in medio polo arctico. Ideo frigidus est ventus et quia claudit poros

cutis et replet superficiem cutis ne evaporare possit. Ideo de-

purat aerem abscondendo materiam pluviae. Secundo ratione claudit poros

nostrorum corporum ne dimittet ab ingressu exteriori in nos vapor-

abilis et ex hoc contingit nunc nos calor naturalis confortat homo et

sunt efficiunt hic secundum ponitur dico quod oportet et quod Hippocrates dicit

in hyeme ventres calidiores ex quo in aestate sicut dicit [illegible]

et aliud est signum quod habent ex artificio corporis quod [illegible] possunt

in aqua quae per prima admissum sunt et hoc fecit secundum [illegible] probatur

in quo flat aquilo corpus quod continet illic poros in generalibus et

semine ne evaporentur spiritus quae debilitetur corporum. Sicut dicit auctor

in libro de animalibus quod pastores qui volunt quod oves generant

masculos faciunt coire pastores [illegible] tempore venti aquilonis

hoc contingit dicit a philosopho flatu venti. Dicendum non habent motum

poros terre de quibus vapores exeunt compre
ssi tempore hyemali et ideo quia va
pores levantur ad aerem tempore
quo oritur ventus dictus in autumpno vero non
sunt vapores in terra collecti propter
adustionem estatis precedentis id
eo venti qui in autumpno fiunt
sunt quasi terminativi et sic tempus speciale
non habent et propter hoc dicit quod aliquis
flat quando venti fiunt de aliis partibus
sed non est quod autumpnus est frigidus et
siccus frigidus racione hyemis subse
quentis siccus racione estatis prece
dentis et in illo tempore terra est multum
sicca quia ex siccata per estatem ante
precedentem solari et ideo vapores tunc elevati
non sunt multum sicut racione siccitatis
aliquando elevantur et alii vapores non
sunt siccati ideo tempore isto vento qui
non flat multum alte scilicet subso

Subsolanus autem

hic albertus determinat de aliis duo
bus ventis principalibus scilicet subsolano et
favonio Sciendum quod sub
solanus dicitur eo quod vento septentriona
li consimilis est dicitur ab eodem ca
lidus et ex parte calidus sed septentrio
nalis est frigidus et racione caliditatis
non impedit pluviam quam sep
tentrionalis Notandum secundum quod
albertus dicit quod iste ventus scilicet subso
lanus qui motu firmamenti
ex parte ad [illegible] ventus
est subsolanus orientalis propter ea
quod meridie et meridionalis
qui est ab oriente meridiem
et de meridie in occidente quia
motu solis et ex hoc quod dicitur
[illegible] ventus orientalis
solem et illud attrahit proprie
ductus multum calidus quia calor sol
est potens [illegible] vapores
quia motum Notandum tercio
quod venti occidentalis alio nomine
dicitur favonius habet contrarias proprietates
quam venti orientalis nam sicut

venti orientalis est calidus et siccus sic
oppositus ventus occidentalis est frigidus
et humidus et ideo magis habet aliam racionem
quod quidem frigidus et humidus
et sic multiplicat pluviam scilicet dominans

De medijs autem istorum

hic albertus ostendit quod sit sentiendum de
proprietatibus ventorum mediorum et cetera
Sciendum est quod omne
medium sapit naturam suorum extremorum
et venti medii inter quatuor ventos principales
[illegible] sunt propter hoc mixti sunt
[illegible] ventorum extremorum
capiunt ideo naturam extremorum sunt magis
et minus hic est secundum maiorem et minorem appro
ximacionem ad unum extremorum Notandum secundo si aliquis
ventus mediat inter ventum calidum et siccum
et inter calidum et humidum ille ventus medius
est ad siccitatem et humiditatem sed tamen quod
ventus medius plus appropinquat ad unum
extremorum quam ad aliud sicut
ex proprietatibus istius venti quod
alterius et ideo aurora que est inter subsolanum
et meridionalem quia propinquior est subsolano
est ex plaga propter subsolanum quam
meridionalem Deinde hoc autem
est oppositum et hoc est [illegible] declarando
de aliis ventis mediis sicut est ex nota

Est autem notandum

hic albertus ponit proprietatem [illegible] venti
et dividitur in duas partes [illegible]
secundo in qua [illegible] declarata
Sciendum albertus quod quidam vapo
venti [illegible] per noctem frigiditatem et
[illegible] et frigidior die [illegible]
solis et sic tunc vapor [illegible]
calidus et [illegible] calor [illegible]
tunc venti cessant de nocte et de
mane [illegible] solis [illegible]
vapores ad regionem frigoris [illegible]
ex frigiditate loci [illegible] et [illegible]
et calor solis [illegible] de [illegible]
vapor et ita fit [illegible] aerie

eleuatur nec de prosperitate in fine flatus et contrarium est quia eius
flatus mundat ab aquilone in meridiem cataplsis accidit
ad calidum corpus rarefactum vapor et subtiliatur et non defini-
tur. ¶ Meridionalis autem ventus oppositum causa huius accidentia
opposita quia cum calidus est vapor et a longe congregat calidum
et ideo adducit morbos contrarios cum naturae calidum et subito
trahit calidum aerem turbatum et corrumpit quia vero conducit
vapores contra modum multiplicat pluvias flat autem tortuose quia flatus
est et ad aquilonem ad meridiem et ideo dum vadat vapo-
rem vapor aquilonis et ideo inspissat et per consequens in facie sua con-
tingit suum flatum et quia tortuositate flatus et refrigerium
comprimit nubes inundatas aquas et hac de causa facit pluvias
¶ Quando autem dicitur et unus tortuose flat alius dicit sibi lis quod
huius impeditur per actus sed dextro aspectu quemadmodum orientalis flat
aquilo tortuose ideo contingit propter remotionem in undantem
vaporem ad quosdam montes altissimos ibique concrescit ita quod
propter loca calida que pertransit meridionalis et magis digi conflatus
causa de causa dimissis thalis secundum quod dicto Amo ventus meri-
dionalis non adducit morbos eo quod inde quasi adnos adiciat

et per quod ventus. Sed quare fit
appositum scilicet quod de die non flant
sicut plerumque de nocte licet non sit quod de
die quando vapor venti emittitur per ca
lorem solis et subtiliatur et rarefit ad
tantum quod propter eius subtilitatem flatus venti
non percipitur licet modicum flet. Sed in
nocte propter frigiditatem noctis et vapo
r conspissatur et ingrossatur et continuatur licet
emittitur propter calorem solis elevetur et ra
vel de nocte. Ultimo notandum
est quod de sole vincente et calo
re solis propter hoc vincit et consumit va
pores et maxime si [illegible] est
quia de die calore solis advenien
te quando plures vapores consumuntur
et elevantur. Sed per oppositum propter frigidi
tatem constringentem et comprimentem tempore noct
urnali vapores elevati descendunt
comprimuntur et descendunt ut dictum est.
Tunc in fine autem declarata [illegible]
[illegible] ponendo que inest [illegible]
[illegible] meteororum [illegible] patet [illegible]

Deinde incipit

capitulum aliud ponit albertus libri [illegible]
[illegible] albertus declarat de impressionibus
[illegible] ex vapore [illegible] continua
[illegible] predicta sic [illegible]
de impressionibus [illegible] generantur ex vap
ore [illegible] scilicet ex vapore [illegible]
[illegible] sicco [illegible] declarat
de aliis impressionibus que generantur
ex vapore [illegible] sicut [illegible] sit
vapore humido et sicco sive
[illegible] sicco et [illegible] humido
et humido [illegible] [illegible]
sit et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] producuntur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in terra
[illegible] [illegible] dicendum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] prohibet [illegible] locis
suis. Dicendum [illegible]
[illegible] capitulum [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vapor
[illegible] [illegible] humido [illegible]

quod flet [illegible] generatur. Sed oppo
[illegible] hic capitulum [illegible] positionem
[illegible] vaporum [illegible] [illegible] sed
[illegible] vapor [illegible] humidi [illegible] sicco
[illegible] in [illegible] tonitrui et [illegible]
[illegible] sicci [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] humidi [illegible] humido [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] prohibet [illegible] dico [illegible] [illegible]

Dico ergo quod ista

hic albertus [illegible] declarat
modum tonitrui et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tonitruum
et locum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ibi elevat
[illegible] calore. Sciendum [illegible] toni
trui et [illegible] vapor calidus
[illegible] elevatus [illegible]
[illegible] humido et [illegible] vapor frigidus [illegible]
[illegible] ad nubes humida et [illegible]
[illegible] ad [illegible] interiora [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] globo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] expellit [illegible] [illegible]
vapore [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] apparet [illegible] flamma
[illegible] vapor [illegible] [illegible] inflamma
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
inflamma [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dicendum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] autor [illegible]
Sciendum [illegible] tonitrui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vapor [illegible] calidus

et infrigidatur a nubibus aer motu septentrionali et non eo
aperit poros corporis quod nocet multum sanitati
Tempus autem flatus aquilonis est in vere plus et in au-
tumpno minus. Et similiter quod tempus calidum est quod ex frigore hiemis
vapores multi congelati et aggregati sunt in terra qui de caliditate
veris evocantur et faciunt velocius et per consequens aquilonem ubi multo
est de frigore et tenuis calor quem consumit non potest. In autumpno
autem terra est exsiccata a calore solis et ideo tenuis calor
de facili evaporat vapores eo quod terra non est constricta et tunc
egreditur vapor siccus et valde et vertitur altius in aere flat
inmediate et ideo convenienter [illegible] vulgi quod venti altius flant
in autumpno. ¶ Subsolanus autem est ventus calidus et siccus abscondens
pluvias sed non tantum ut aquilo eo quod ipse est de vapore septentrionali
qui siccus est. Motus autem firmamenti mutat ad hoc quod venti est
motus venti contra motum diurnum et ideo dissolvitur vapor et
exsiccatur. Favonius autem propter causam oppositam adducit pluvias
¶ De mediis autem sciendum natura inmediate est in mundo. Est autem notandum
quod de mane ut frequenter aer diluculo est ventus et quando de die cessat
et flat in nocte et causa huius est quod de mane evaporatur ...

ex forti calore plus sicut et vapor hu-
midus elevatus quia vapor siccus prius
et comburatur propter intensionem et ita in-
flammatus impetuose nubes aquosas
et grossas eius spissitudinem rumpit sonum
qui dicitur tonitrus. Secundo elevatur fortis

Elevantur autem

Hic ostendit modum quomodo fit tonitruum et
choruscatio in speciali. Sciendum
quod solet communiter magis fieri in aestate
quam [illegible] vapor siccus qui est materia toni-
trui et aqueus qui est materia nubis eleva-
tur et ideo in hyeme non audiuntur tonitrua
[illegible] tonitrus et pluvia de nube facta
in tempore aestivali calor solet esse fortis
ut dictum est tunc elevatur vapor ter-
restris siccus et calidus sicut et vapor
aqueus qui est humidus. Ergo primo
veniunt ad locum frigoris vapores
humidi dilatantur et ingrossantur et in
[illegible] aquas resolvuntur et extenditur [illegible]
vapore sicco admixto [illegible]
et quia vapor siccus et calidus contrariatur va-
pori humido [illegible] frigido ad superius
[illegible] nubes et inclusus [illegible] nube
[illegible] in globo et nubes exterior
constringitur a frigiditate loci et magis
impellitur et [illegible] agitat vaporem
siccum inclusum et ex illo impulsione
[illegible] vapor [illegible] comburitur et ad
[illegible] ad latera vaporis [illegible]
et ex illo [illegible] inflammatur et
ignis [illegible] ubi aqueae [illegible] inflam-
matus frangit nubem [illegible]
et agit [illegible] in [illegible]
[illegible] nube [illegible]
et [illegible] nubes aliquid [illegible] [illegible]
et rumpit nubem vehementer et impetuose
et tali spissitudine [illegible] magna [illegible]
ignis et [illegible] ruptura et [illegible]
[illegible] quod dicitur tonitruum [illegible]
[illegible] nubis [illegible] splendor [illegible]
vapor ignitus qui descendit [illegible]
dicitur chorusca. Item sciendum
quod licet chorusca et tonitrus [illegible]
[illegible] tempore [illegible] tamen quia [illegible] prius percipitur
[illegible] et quia ambo percipiuntur [illegible]

Nō pro [illegible]

sed tamen quia aliud [illegible] aliud appre-
hendit choruscam quam sonum tonitrui [illegible]
chorusca percipitur a visu tonitrus vero
ab auditu. Sed visus [illegible] apprehendit
suum obiectum quam auditus [illegible]
[illegible] fit auditus [illegible]
ad [illegible] aeris [illegible]
[illegible] ad oculum [illegible]
et [illegible] visio fiat per
lineas pyramidales quarum conus est ad oculos
et basis in re visa. Tunc [illegible]
est [illegible] quam auditus
[illegible] indicat de suo
obiecto quam auditus. Ergo licet toni-
trus et chorusca simul fiant tempore [illegible]
[illegible] a nobis percipitur ut dictum
est. [illegible]

Observandum est

Alia [illegible] magister Albertus [illegible] de
diversitate [illegible] tonitrui et de [illegible]
[illegible] a nube et sunt [illegible]
in duas partes [illegible]
[illegible] Sciendum [illegible]
diversitas sonorum tonitruorum est vapor
elevatus [illegible] magis [illegible]
[illegible] calidus et siccus [illegible]
aqueus [illegible] magis spissa [illegible]
[illegible] quia vapor siccus inflamma-
tus est fortis et nubes [illegible]
[illegible] est frigida et multum spissa et
tunc [illegible] vehemens
et magnus quia vapor siccus fortiter [illegible]
[illegible] et [illegible] nube spissa
et [illegible] violenta et horribilis ruptura
[illegible] vapor sit
fortis et nubes [illegible] sit tenuis
[illegible] nubes [illegible] sit spissa [illegible]
paulatim [illegible]
paulatim ingreditur [illegible] nube [illegible]
sonus [illegible] ad [illegible] sonum [illegible] vapor
terrestris inflammatus sit debilis et
nubes [illegible] tenuis [illegible] nubes [illegible]
absque [illegible] sit fortis [illegible]
sufficit [illegible] vapore [illegible]
[illegible] modo [illegible]

solis vapores a frigiditate noctis compressos de oriente et ideo elevat
sepius et ipse etiam a frigiditate loci descendit et non fit licet
quando cessat solis intentio vel advenientie [illegible] confortatur
et quod sol non sufficit videre sed sufficit elevatio repugnare
contra depressionem vapor[is] quia frigiditas depressum de nocte et elevatur
de die et ventat [illegible] calidior vapor vincitur in die et alia
quando tunc a frigiditate noctis depressum et per calorem etiam elevatur et
ideo ventat de nocte et hec dicta sunt de generatione ex vapore
humido ut sicco et de loco alto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sub planis [illegible] aurea [illegible] Circius [illegible]
[illegible] et [illegible] afflat [illegible] afflat et [illegible]
austri [illegible] aquilo boreas et chorus ab oriente etc.

Cum vero ex interioris [illegible] causa depressionis de
compositione vaporis sicci et humidi vel sicci humidi sicci
vel humidi vel humido vel lumine stellarum [illegible] vel quod
in alto generatur ex vapore [illegible] aut vapore composito humidi
vel sicco non commixto vaporibus sed distinctis quod causat
tonitrua et choruscationes [illegible] sub terre motu [illegible]
causatur ex vapore sicco non permixto [illegible] elemento

vocatur coruscatio et fulguratio et similia

Sed dices quare vapor ignitus
magis egreditur ex una parte nubis quam
ex alia. Dicendum quod causa huius est
quia nubes aquosa non est ubique
[illegible] in omnibus suis partibus sed densior
in una parte et rarior in alia. Ideo va-
por magis petit exitum in parte rariori
quam densiori, quia ibi est minor resistentia,
et aqua exit in parte inferiori nubis
quam in parte superiori quam in partibus lateralibus
et ideo haec [illegible] coruscatio
apparet nobis quandoque ut [illegible]
linea [illegible] a superiori ad deorsum
quandoque apparet nobis lateraliter
[illegible] ad partem dextram vel
sinistram. Item raritas et densitas
vaporis est causa quare tonitrua
[illegible] aliquando fortiora et [illegible]
calor [illegible] de [illegible] vaporem
grossiorem et densiorem elevat et quanto
calor est debilior tanto vapores
elevati rariores et propter hoc frequentius
audiuntur tonitrua in temporibus ex-
calidis quam in temporibus frigidis [illegible]

Templuatur etiam

hic Albertus dicit quod [illegible] egredi-
tur vaporis fieri a nube frigida et aquo-
sa. Dividitur in 2 partes. Secundum [illegible]
[illegible] [illegible] inflammationem [illegible]
[illegible] inflammatur. Sciendum [illegible]
contingit quod vapor siccus et frigidus [illegible]
deberet inflammari per generationem coruscationis
[illegible] exit nubem aquosam [illegible]
inflammetur [illegible] vapor ille [illegible]
[illegible] a nube densata ex
[illegible] vapor ille [illegible]
[illegible] et ita [illegible] petit exitum
[illegible] nubis et tunc vapor ille
descendens ad aerem inferiorem fortiter
[illegible] ad modum [illegible] 2o [illegible]
[illegible] quod vapor [illegible] fulgure [illegible]
inflammationem egreditur [illegible]
[illegible] inflammatur [illegible] vapor
[illegible] nubes [illegible]
[illegible] vapor [illegible]

forte resistentia [illegible] egreditur sine sono
[illegible] a nobis sit [illegible] est hic
[illegible] coruscatio [illegible]
coruscationem sed non audimus sonum propter
distantiam quia [illegible] [illegible] aere
distantia [illegible] sonum [illegible] audimus
[illegible] contingit quod vapor ille [illegible] plus
inflammationem ut [illegible] vapor [illegible]
nubes spissa et aquosa tunc [illegible] nube [illegible]
[illegible] penetret et tunc ad audiendum
sonum ad modum [illegible] hominis
sed non videt coruscationem propter [illegible]
nube. Item sciendum quod sepius audiuntur to-
nitrua sive fortes venti cum [illegible] ex-
[illegible] inter vapores frigidos [illegible]
[illegible] nube [illegible]
quando [illegible] [illegible]
aliquis vapor [illegible] inflammatur et talis
venti [illegible] sunt et more [illegible]
quia sunt [illegible] propter [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] de nube
ad terram et [illegible]
[illegible] calorem [illegible] Ulte-
rius autem dicit [illegible]
[illegible] propter hoc quia [illegible]
[illegible] tempore [illegible]
[illegible] tonitrua sunt
magis de nocte quam de die [illegible]
quia noctes sunt frigidiores [illegible] propter
solis absentiam et quia tunc frigus est fortius
in aere quam propter [illegible] va-
pores elevatos [illegible] calorem [illegible]

Diam autem

Tertia pars [illegible] tali [illegible] Albertus
[illegible] diversitates coloris in nubibus
[illegible] tonitrua et dividitur in duas partes
[illegible] 2o [illegible] ibi
[illegible] nubes. Sciendum [illegible] [illegible]
[illegible] colores nubium [illegible]
tonitrua ut ex hoc aquositas diversitates
[illegible] coruscationum [illegible] talis
[illegible] colores [illegible] diversitate nubium [illegible]
[illegible] colorem [illegible]
coruscationem et tonitruorum [illegible]

sicco et solido ut terra. 3o dabimus causas de vento tonitruo quia cum a
vento sicco obviatur vento opposito et in superficie cadit nix et colores
pluvie et nebulationes et rorationes et galaxia et tunc procreantur ad sonum
et generantur ex vapore in alto. Dicendum ergo quod prima tonitrui est alia
et alia loca etc. et vas generatorum cuius causa autem est vapor siccus
valde et calidus esse et cum diverse facultatis tactus miscetur hic signum est
quod licet cum sit turpe tamen est generatum in vento stantibus
vapores qui ex sicce sunt et frigescunt ideo emisse sunt modicum ab
igne tangitur et trepidat locus autem ubi vas est nubes aqua ubi
generatur ¶ Ratio cum forte calore solis ambo sunt vapores
Cum autem vapor terre non sit adeo dilatabilis ut aqueus constringitur
dimensionem sicut ad expandendum sicut rotundo ipsum et quod exterior
est frigidus interior autem siccus interior autem fugit contra imperfundo
nubes exterius extendit autem a loco frigiditate contrarie et amplius
interiore coagitatur et interior agitatus conficatur parte ad partem et ad ~~alteram~~
latera exteriora et expoimentum et confricatione generatur ipsum ignem
igneum ut expelli a suo contrario quod in frigidis scindit nubem aquosam
et spissam et cadit cum rumore et prius quam sit ipse sonus non sit
apprehenditur quoniam velocior est auditu et hic est sensus arcus
corruptionem tunc est quod ubi mollis sit prius tamen sed corpus ad partem suo

vapor tonitrui qui generatur in nube diversificatur secundum diversitatem nubis generantis [illegible] ipsum. Aliud est quod vapor adeo [illegible] seipsum, sicud patet in [illegible] 3o de [illegible] ut [illegible] autor possit investigare diversas proprietates tonitruorum ex diversitate vaporum ipsius tonitrui, [illegible] investigat diversitatem nubis generantis ipsum vaporem. Tunc ibi [illegible] nubes ibi [illegible] volens [illegible] diversitas nubium generantium tonitrua [illegible] magis et spissa [illegible] frigida magis [illegible] undique et sic ipsa spissa [illegible] frigidi constringi et condensari [illegible] est magis [illegible] hoc quod non permittit radios solis penetrare propter eius spissitudinem. Nec valde de causa [illegible] ignis sive vapor igneus inclusus sibi [illegible] et hoc [illegible] apparet nobis ad oculum quod nubes multum spissa interponitur nobis et soli. Tunc radii solares ad nos non attingunt cum nube spissa penetrare non possunt. Item nota autor [illegible] proprietate ipsius nubis [illegible] ad tonitruum quia [illegible] illa nubes est frigida et multum spissa [illegible] fortius generat vaporem tonitrualem inclusum in nube [illegible] vapor [illegible] spissus [illegible] ascendere [illegible] et calidus [illegible] et violenter frangit nubem spissam sibi resistentem [illegible] tonitrui [illegible] quanto corpus frangendum et corpus fractum fuerint magis spissa et firma [illegible]

Tunc ibi [illegible] albus [illegible] diversitatem nubium generantium tonitrua [illegible] nubes est [illegible] multum spissa [illegible] magnum sonum [illegible] vapor grossus [illegible] vapor valde igneus [illegible] velocius et [illegible] frangit nubem spissam densam et firmam [illegible] sonum [illegible]

[illegible] albus [illegible] nubes [illegible] quia vapor igneus inclusus in nube [illegible] singulas partes nubium [illegible] nubes apparet rubicunda propter [illegible] vaporis ignei [illegible].

Item secundum tonitruum [illegible] nube [illegible] quo ad [illegible] ignis [illegible] incendia [illegible] vapor iste [illegible] ignis [illegible] descensu [illegible] sibi [illegible] incendit. Tunc ibi [illegible] autor tangit diversitatem nubium aliam generantium tonitrua [illegible] nubes apparet rubicundi coloris [illegible] multum nocive propter hoc quod [illegible] multum de igne et de [illegible] ignis [illegible] tonitrui [illegible] edificia. Item nota [illegible] aliquando [illegible] aquae [illegible] nube [illegible] vapor [illegible] aquositatem [illegible] nube [illegible] tonitrui [illegible] lapides [illegible] ligna et arbores [illegible] materia [illegible] descendit impetuose a [illegible] velocitate mota nube [illegible] incendit [illegible] fortitudine [illegible] incendit [illegible] arbores ligna [illegible]

Item sciendum [illegible] et frigidum [illegible] pugnant violenter [illegible] nube [illegible] magnus sonus [illegible] ignis [illegible] fractura nubium. Tunc ibi albus [illegible] tangit aliam diversitatem nubium [illegible] nubes alba [illegible] tonitrua [illegible] multum de [illegible] spissa [illegible] albedo [illegible] nubes [illegible] vapor [illegible] magnus sonus [illegible] valde [illegible]

Valde aut obscura

tempore et ubi mox fit egressio vaporis vnique ab alto et ita sequitur
conveniencia sicut fit cum quando egressio violenta per expulsionem
vnique ab alto procedendo dicit aliquis quod tamen ad non fit tunc si vapor
concludatur ab sonitibus nube sicut in quod est nubes dicitur alia sicca
constricta et spissa et impinget aliam et ex collisione fit sonus scilicet
tonitruum et choruscatione et quando fit sine coruscatione sed quando solum colliditur zos
cum egreditur vapor per ignis rarus inflammatus ex nube tenui
et non multum aquosa et tunc videtur ignis sed alba flamma
quia multum fumum et non facit sonum in ipsa nube sed si obviat ei
alia nubes valde aquosa et spissa extinguit in flamma extinguitur
in ista nube aquosa fumus sonum quod sonat sicut fit ferrum
candens in aqua. Triplex cum egreditur vapor sicut ex ipsa nube
scilicet ante inflammationem et in ipsa inflammatione et post inflammationem. Ante
quando egreditur quando incipit ascendere ex fundo nubis ascendit sicut
eo quod constringitur vapor et penetrat nubem et egreditur ad inferiora aere
et commovet ipsum fortius vel debilius secundum densitatem sive virtutem
et hoc est causa quare aliquando cum tonitruo sunt fortes venti et validi. In
ipsa inflammatione quando vero vapor est calidus et rarus et debilis
et tunc quando non invenit resistentiam egreditur sine sono vel vento qui pervenit
ad aures nostras sed in estate accidit in continuis et pluribus choruscationibus
tacendo pertransit at vapor inflammatus est quod est prius et in expulsione
facta in nube fit sonus sed audimus post transeat extinguitur et tunc

hic albertus postquam determinavit de premissis scilicet de coloribus choruscationum et post ista de eo quod [illegible] celi. Sciendum secundum ingenium valde obscurandi sunt colores choruscationum quia sunt diversi choruscationum quantum ad diversitatem coloris argumentum magis vel minus [illegible] et ideo ut possit cognosci que choruscatio sit nocive et quid ad considerandi sunt colores choruscationum [illegible] sufficienter [illegible]. Item sciendum quod [illegible] colores choruscationum sunt et rubei et clari quorum causa est quia vapor siccus inflammatus aliquantulum admixta humiditate non humido admixto sicco combustibili tunc rubet [illegible] flamma sicud patet in flamma videmus lignorum non multum humiditatis permixta sit tunc et talis choruscatio est magis calida et faciliter incendit quam alba et quelibet alia choruscatio [illegible] quia humiditate [illegible] fortificatur [illegible] videmus quod flamma videmus lignorum [illegible] inflammatione quantum ad aspectum magis planida propter humiditatem et sit tamen flamma calidior quam flamma lignorum siccorum. Et ideo dicit videtur quod autor dicit [illegible] quod [illegible] tonitrui de vapore sicco et valde calido [illegible] quod color rubeus et clarus choruscationes generantur ex vapore non multum sicco sed humido [illegible] sibi [illegible] vapor qui generantur [illegible] calidus et siccus est magis et minus quam aliquis vapor magis siccus [illegible] predicta humiditas [illegible] ad vaporem magis siccum et hoc [illegible] autore videtur color rubeus et clarus causatur quod vapor non multum sicco sed aquahumido et hoc [illegible] ad vaporem magis siccum [illegible] intendit [illegible] sit humidus quod tunc non [illegible]. Item sciendum quod diversitas coloris causatur ex mixtione per qualitatem [illegible] descensionis [illegible] quia mixta

et sunt diverse choruscationes quoad earum [illegible] sunt diversi colores et quia vapor [illegible] diversificatur [illegible] qualitatibus [illegible] magis siccus [illegible] minus et magis humidus ideo diversi colores apparent in choruscationibus ut color clarus propter densitatem et siccitatem vaporis quia non densa est magis [illegible] rubeus color est propter humiditatem ad mixtam [illegible] aliquantulum grossa [illegible] color sit albus causa est quod vapor [illegible] et talis choruscatio apparet alba sicud flamma lignorum siccorum [illegible] quia [illegible] aere [illegible] non [illegible] humiditate sibi admixto per quam coherent [illegible] sit valde [illegible] sit [illegible] aglutinata [illegible] non apparet ita rubea sicud [illegible] color [illegible] sibi admixto [illegible] vaporis [illegible] talis choruscatio est valde humida [illegible] non [illegible] fortis [illegible] corporibus [illegible] subiectis non [illegible] dividit [illegible]

Casus autem ipsius

Ista est pars [illegible] celi in qua albertus [illegible] de modo descensionis choruscationum de nube et dividitur in tot partes quot sunt modos descensionis. Sciendum quod isti modi descensionis choruscationum de nubibus diversificantur secundum diversitatem [illegible] ad [illegible] vaporis [illegible] inflammabilis [illegible] vapor humidus nubis [illegible] descensionis et quia vapor siccus [illegible] vapor humidus [illegible] vapor siccus [illegible] inflammatus [illegible] habet colorem [illegible] vapor humidus [illegible] nubis [illegible] albertus [illegible] descensionis [illegible] lapis [illegible] corpora frangit [illegible] vapor [illegible]

auditur prius sonus choruscationis et iste diuersitates a parua quantitate

sicut quod omnes oculi videant prius ex predicta [illegible] obseruauerit

nocte aurad in estate

Diuersa autem diuersitate nubis que contingunt in tonitru

tura et per ea diuersitate vaporis sunt et temperatus calore

ignis in ipsa nube et tamen diuersitate decisionis eius ad nos

est autem nubes ut frequenter quod duplex dispositio que continet forte

tonitrua sunt magis rubea vero et alba aliquotiens magis quam nubes

est spissa propter frigidum et non dat locum radiis solaribus ut pe-

netrando albam faciant ipsam et in spissa forte includitur vapor

et frangit et dat forte tonitruum Sed vapor intus sicut super

multum et spissus [illegible] aut et magis nubes de se valde

spissa Sed vapor igneus non resultat per ipsam nubem et ideo

a frequenter fortior dat ictum quam magis [illegible] aut cum ingreditur

et rubore prius [illegible] circa nubem et tendat in directe sicut

super aquam [illegible] et multum [illegible] igne propter ruborem et multum

magis vaporem propter ingrediens et multum [illegible] aquam propter vaporem

et ideo fit [illegible] fortissime calidi cum frigida et humidi cum

sicco [illegible] ut [illegible] emittit frequenter fulmina magnorum lapidum

que destruunt terras et [illegible] domos et homines albos aut non

et tunc [illegible] de [illegible] et in fulmina eius cadit

super edificia [illegible] dat eam [illegible] sit

sicca sicut stuppa et cremabilia ¶ Valde autem obscura dicit esse
colores et aspectus choruscationum quia multiplicatur esse sub terminis sed
rubeus et clarus et albus flamme et ruffus quia in eorum terminis habetis
rubeus causa quia vapor non multum siccus humidus vero dat ei colorem
rubeum sicut in flamma ignis videmus lignorum et contrarium color ...
quia humidus et compacta generatur quando non perficitur et non fortis et facilis
accenditur et flammescit autem et albus color est vaporis valde sicci
sicut in flamma sicca lignorum et ideo de facili perficitur et non cremat
nisi facile cremabilia sicut stuppa et huius ruffus autem [illegible]
color non habet et valde cito quia est vapor conglutinati valde terrestris
et valde spissus quod findit et impedit edificia
Fiet autem ipsius de nube quadruplex est quia primus modus est
quando cadit vapor inflammatus ruffus de nube videri et confunda
a terra generat lapidem quod [illegible] et est modus quia vapor est
generatio terrestris vaporis [illegible] et [illegible] videt nubem quia
non est [illegible] aqua conglutinata sed [illegible] fortissime
autem [illegible] ita quia ex humore nubis non conglutinatur
et ideo sic conglutinatur ex vapore humido et fortissime calido
ut later [illegible] calido [illegible] humiditas in [illegible] [illegible]
lapis [illegible] incipit distillare vapor et de grosso [illegible]
hic lapis scindit et descendit [illegible] ¶ Secundus modus
[illegible] vapore [illegible] conglutinatur et [illegible] aquosa

nube tunc est et aliqualiter humidus
sicud est ibi continuatibus ad modum
fictilis terrae et ideo conglutinatur in
nube sicud sed fiunt per admixtionem
tionem aquae glutinosam et pastam
et quia iam sic conglutinatus agitatur
a nube circumstante ideo inspissatur
et inspissatus forti calore decoquitur
sicud later et formatur et cadens
de nube quia compactus et durus
impetuose mittitur sicud telum de ba
lista hoc autem exemplo sic probat
quia humidum admixtum per distillationem
et per factum videtur tale tempus et lapis
multum vero aurifabri ad alios
lapides examinandos et nominant
lapidem quem quantitate durant et clauditur
sursum et ibi per ardorem caloris
fit decoctio illius materiae **Sed**
Secundo secundum hoc vapor descen
dit terrestris et igneus et calidus et
calidi est ascendere propter quod licet
vapor quantum ad ignitum ascendit
sursum tamen quia igneus est ideo consequenter
tur tamen descendit propterea quod quia
de sua natura est grossus et terrestris
unde hic vapor tamen aliud descen
dit per compressionem ignibus a nube
et ideo consumptio magis conti
nuatur secundum secundum modum

Secundus modus

hic autor declarat secundum modum
descensus vaporis de nube et dicit
quod secundus modus descensionis vaporis de
nube dicitur a priori quia iste vapor
qui descendit non est ita compactus et
conglutinatus sicud vapor qui descen
dens hoc modo quia nube quae continue
et vapor non est mixtus aqua propter hoc et
ille vapor non est ita continuus et sicut
probatum sicud vapor primo descendens
et ideo etiam non est ita necessarium quod va
por condescendens propterea scindit intrarium
et de mixtum continuum et sed compactum
sicut praedictum est descensui illius va
poris non generatur lapis eo quod vapor
non est ita conglutinatus quod ex materia possit

generari lapis propter calidi decoctionem sed
potius primo descensus **Item nota**
ille vapor secundo descendens non scindit
corpora dura sicud lapides quia non est
mixtus et descensus non compactus sed scindit
corpora mollia dura sicud ligna et alia
corpora levia et tamen liquet per scindere
lapides ut si multum fortis et velo
citer a nube expellatur tunc propter fortem
sui expulsionem a nube saxa scindit propter
spiritus **Propter quod ultimo sciendum**
quod tale fulmen quando est ita forte
et ita intense calidum quod per suum ictum et
tactum resolvit corpora in pulverem et magis
corpora terrea propter suam superfluitatem sub
tilitatis compressionis et caliditatis Unde narrat
Albertus quod semel accidit duobus fratribus
de ordine praedicatorum quod unus apud alium
in campo per choruscationem tactus in cinerem
versus est et quod vestes eius et alia apparatus non duxit
de eo in modum de cineribus **Item**
ita fulmina multa prava sunt de
calidatibus corpora plus propter dispari
descensum sicut tertius autor modus
mus

Tercius modus

Albertus ponit tertium descensum fulminis
de nube **Sciendum** vapor tertius
est subtilis et ideo penetrat corpora
rara et subtilia sine laesione sed
quando pervenit ad corpora dura sine compressa
et continue descendit et laedit sed declarat
de se dicit quod quidam vulgares quod tempore
choruscationis dixerunt ut se abscondat ab
ictu tonitrui dicebat vaginam gladii et
gladium corrupit sed hoc est quia tactus et
gladius fuit valde quia consequenter valde
et compactus dixit sed aliquis hic lapi
des in sacco et pervenit lapides et alio
tamen nunquam pulverizat lapis pulverizatur
quod saxa fuit etiam imaginabile est de
fulmine **Postea sciendum** vapor ille
inficit quando facit eius tamen non apparet
vulnus quia propter sui caliditatem humidum
radicale de corporibus hominum consumit et
propter porositatem corporis ea subintrat
sine sensibili laesione et corpora illorum
ut frequenter apparet nigra propter sanguinis
et humoris fusionem glutinosi **Tunc ibi
alius etiam modus** Albertus subdit

aliud modum sunt 300 anglis [illegible] alio
[illegible] quidam subalternatur
Item iuxta tertium splendorem quod
vapor [illegible] modi [illegible] quinque
[illegible] que [illegible] sunt rubii et clari [illegible]
[illegible] a vaporibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] colore ru
beo [illegible] [illegible] vapor [illegible]
[illegible] [illegible] a vapore [illegible]
[illegible] magis [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] choruscatio [illegible]
vaporis non [illegible] ita [illegible]
choruscatio [illegible] vapor Item
splendorem [illegible] choruscatio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] foliis [illegible]
radiis choruscationis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] foliis [illegible] coopertum
foliorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Nisi splendorem [illegible] va
por [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maiorem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] subtilitatem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sunt [illegible] rubie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Item splendorem iste vapor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cristallum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fulmina
[illegible] [illegible] fulminationes in [illegible]
cum aliis [illegible] [illegible]

Quartus mo[dus]

[illegible] [illegible] [illegible] modum [illegible]
fulminis a nube splendorem
[illegible] [illegible] [illegible] choruscatio
[illegible] alba [illegible] [illegible] [illegible] vapor
[illegible] non [illegible] [illegible] qui [illegible]

[illegible] [illegible] aere [illegible] non est
magne [illegible] nisi [illegible] [illegible]
[illegible] magnus [illegible] [illegible] impetus
possit [illegible] [illegible] aut [illegible] corpora
sibi obiecta [illegible] [illegible] forte [illegible]
[illegible] [illegible] corpora [illegible] [illegible]
choruscationem non apparet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Item
nonum [illegible] [illegible] [illegible]
alicuius vaporis [illegible] reflecti ab [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reflecti [illegible]
[illegible] [illegible] ad aliud [illegible] [illegible]
[illegible] magnus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vapor [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] alicuius vaporis Unde
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Item
splendorem iste vapor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] debilis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] corpora [illegible]
[illegible] [illegible] calore debilitate
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] non sufficit [illegible]
[illegible] Unde albertus dicit [illegible]
[illegible] [illegible] accidisse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quintus mo[dus]

[illegible] albertus [illegible] [illegible] modum [illegible]
[illegible] choruscationis [illegible] fulminis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] choruscatio
alba [illegible] nube debili [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] vapor
grossus [illegible] fortis possit [illegible]
[illegible] [illegible] violenter impellere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et tunc non congelatur sed inspissatur egreditur cum impetu et scindit et
et non scindit sed non scindit nisi ligna et non lapides nisi raro
Contingit autem quod cum impetu et non scindit ex condensatione per terras
motus et vaporis rubei et clari quando inde fiunt lapides sed cum
sua flamma a vapore non separatur et hoc inde quod scindit corpora
valde compacta que non sunt magne quantitatis quia si essent non tam
compacta et maioris quantitatis resisterent ei et hoc efficit horum
et apparet ex odore combustionis et non tamen vulnus quia tam subtilis
sit sibi virtus sine vulnere et si inveniat aurum in bursa consumit
aurum et bursam non ledit quia bursa est rara dans locum et consumit
de facili aurum autem incompactum resistit et ideo consumitur est
quod corpus compactius ad pulverem convertitur et hoc accidit temporibus nostris
quod gladius cuius vagina periclitatur et non lesit vaginam et lapidem perforavit
et consumit. Alius est de motu cuius vapor rubei magis
rarus et cum nube inde aqua egrediens et ideo et cum subtilis
et non ledit dicitur vero descendens. Sed chorusca rubea est
valde nociva ita quod vineas ut dixerunt in vindemiis
et precipue botros quando fulgur cooperit est quod tamen per
aliquam fulmine generat chorusca ille vapor tamen radio suo eo
quod iste vino sic evaporare non potest. Est et chorusca
non tamen nociva arboribus vino et aliis corporibus tamen
dicit. Sed est sine radius nocivus et ei quod tangit et corrumpit

co q aer constrictus aliquid frigid
et calor illius vapor debilis
ergo a frigiditate aeris cito extinguitur
Item nota quod omnes iste quadruplices vaporum differentie
generantur et [illegible] omnes
sunt maxime frequentes et
sunt magis et minus
fortissimi et debilissimi
intermedii et generantur variant
magis et minus [illegible] dispositio
vaporis [illegible] nube [illegible]
[illegible] dispositione
vaporis [illegible]
Item [illegible] quod iste quadruplices
differentie vaporum [illegible]
colores [illegible] colore [illegible]
et [illegible] duo modo differentie
[illegible] colore rubeo et clara
[illegible] colore [illegible] albo [illegible]
[illegible]
magis [illegible] nube
[illegible] et clara [illegible] addi

Sed huius addi

[illegible] albus
[illegible] magis tonitrua
[illegible] coruscationes
tonitrua et coruscationes
[illegible] frigido [illegible]
[illegible] leone [illegible]
tonitrua et coruscationes
[illegible] frigidi [illegible]
[illegible] potest
[illegible] quo sufficit
[illegible] calor solis fortis [illegible] vapo-
res grossos elevat [illegible] generantur
tonitrua et coruscationes [illegible]
tempore tonitrua et coruscationes in regionibus
calidis [illegible] tempore [illegible] tempore
vernali et autumpnali [illegible]
[illegible] calor sufficiens ad ele-
vandum [illegible] tonitrua
[illegible] regionibus calidis
[illegible] maxime
[illegible] calidis impedit tonitrua
et coruscationes [illegible]
[illegible] in regionibus [illegible]
[illegible] **Tunc ibi**

vere [illegible] quandam
[illegible] dictum [illegible]
[illegible] calor [illegible] multum
fortis tunc [illegible] vapores [illegible]
ergo [illegible] estate non [illegible]
vapores elevat [illegible] generatur tonitrua
et coruscationes [illegible] calor solis
sit multum fortis [illegible] albus
[illegible] vapor
[illegible] debilis [illegible]
multum fortis [illegible]
a calore solis [illegible] forti [illegible]
[illegible] frigid [illegible]
vapores elevat [illegible] generatur coru-
scationes [illegible] estate **Tunc ibi** [illegible]
[illegible] questio [illegible]
[illegible] in regionibus [illegible]
[illegible] elevat [illegible] vapores [illegible] estate
[illegible] generantur [illegible] tonitrua
[illegible] vapores [illegible] estate [illegible]
[illegible] estate [illegible] yeme [illegible]
[illegible]
[illegible] tonitrua [illegible]
[illegible] tonitrua et coruscationes
estate **Queret** [illegible]
[illegible] in yeme possunt [illegible]
[illegible] duobus [illegible]
fieri tonitrua [illegible]
estate precedenti [illegible] vapores
elevati [illegible] non sunt [illegible]
[illegible] tempore yemis ille vapores
[illegible] generant tonitrua et
coruscationes [illegible] predicto
[illegible] tonitrua tempore yemali
[illegible] quadam [illegible]
[illegible] placere [illegible]
[illegible] sufficiunt tales vapores ele-
vare [illegible] regula [illegible]
[illegible] tonitrua
tonitrua in yeme [illegible]
plurimi [illegible] anno [illegible]
[illegible] elevata [illegible]
[illegible]
[illegible] tempore [illegible]
[illegible] multis [illegible]
[illegible] vapor [illegible] estate

ipsum eo quod hec sit de materia eius. Sed hec ac de ea quod de [illegible]
inflammari [illegible] in facie et quod de [illegible] [illegible] [illegible] aliud modo
de vapore albi qui egreditur inflammata sicca non coadunata
et videtur [illegible] de aere si non egreditur cum magno impetu propter
[illegible] nube de qua et que de [illegible] [illegible] et [illegible] scindit [illegible] [illegible]
extinguitur ita quod [illegible] scindit videtur alba et non apparent in
eo signa combustionis et comburit et quia non [illegible] [illegible] forte est
[illegible] et quia [illegible] sine disgregatione penetrat unum de alio loco
et non ledit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et penetrat eo [illegible] stat
fumosa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad aliud et penetrat
eo et quia est debilior quod consumit vestes et extinguitur et cessat
eius violentia non ledit homines et hic casus accidit in [illegible]
de egressu eius vapor [illegible] debili et [illegible] [illegible]
et statim cum tactu aeris extinguitur et [illegible] ita quod [illegible] cessat
[illegible] eius et violenta impulsus impeditur

Sed hic addubitandum est [illegible] [illegible] tempore tonitrui [illegible] quia
aliud [illegible] [illegible] [illegible] scilicet de [illegible] [illegible] [illegible] anno [illegible]
de calidis scilicet [illegible] 3° 2° et 1° in [illegible] [illegible] [illegible] tonat [illegible]
nisi [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
eo quod tunc calor [illegible] [illegible] [illegible] elevat vaporem aque
et [illegible] [illegible] [illegible] tonitrua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

pauciores et debiliores propter vaporum compressionem unde ex illo accidente etiam pronosticatur mors hominum quia propter multitudinem vaporum in aere continue aer [illegible] et [illegible] homines moriuntur

Videbatur autem

Alia ponit [illegible] opinionem [illegible] alberti [illegible] quandam [illegible] tonitruo. Et ideo fuit [illegible] hoc [illegible] diversos effectus et mirabiles ipsius choruscationis et quorum effectuum mirabilitate [illegible] moti sunt ad sic opinandum. Dicit enim quidam antiqui dixerunt tonitrua et choruscationes specialiter causari a diis et fuerunt moti ex illo quia considerabant diversos effectus mirabiles causari a choruscatione et tonitruo et ignorabant causas naturales eorum effectuum et quod ipsi ponebant plures deos [illegible] sunt mirabiliores in suis effectibus ideo dixerunt iovem tonare et fulminare [illegible] hic dicit quidam [illegible] tonat fulminat [illegible] contra [illegible] non [illegible] sufficienter [illegible] quod omnis sufficiens [illegible] hic suppositum [illegible] ut tonat i. [illegible] tonat [illegible] movere [illegible] ab [illegible] naturalis [illegible] [illegible] effectus [illegible] effectus tonitruorum et choruscationum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agenti [illegible] assignare [illegible] voluntario et libera [illegible] sua libertate [illegible] effectus mirabiles possit producere [illegible] non [illegible] esse [illegible] nisi [illegible]

Sciendum quod opinio antiquorum philosophorum [illegible] a [illegible] vulgaribus [illegible] vulgaribus opinantur tonitrua [illegible] a deo [illegible] hominum [illegible] homines [illegible] multa tonitrua in aere ad [illegible] [illegible] opinantur [illegible] tonitrua fiat a demonibus dicunt [illegible] demones [illegible] in aere [illegible] aere et [illegible] [illegible] [illegible] opinio [illegible] subtilius [illegible] tonitruum [illegible]

[illegible] vapores [illegible] sine [illegible] [illegible] elevantur ad supremam regionem aeris et [illegible] ab igne [illegible] tonitrui et [illegible] choruscatio [illegible] opinio [illegible] tonitruum non sit aliud nisi [illegible] [illegible] aere [illegible] omnes [illegible] opiniones [illegible] sunt [illegible] [illegible] tonitrua fieret a deo propter [illegible] hominum [illegible] fieret in hyeme sed in estate [illegible] hyeme [illegible] estate [illegible] tempore [illegible] et forte magis [illegible] opinio [illegible] tonitruum [illegible] a demonibus quia demones non sunt [illegible] [illegible] plures [illegible] opinio [illegible] quia [illegible] tonitrui non [illegible] nisi ad mediam regionem [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opinio [illegible] ultima opinio non [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] non [illegible] tonitruum [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pauciora sunt tonitrua et [illegible]

Similiter ergo enim

[illegible] in qua albertus assignat causas naturales eorum effectuum [illegible] opiniones antiquorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sciendum quod albertus assignat causas naturales effectuum [illegible] [illegible] ut [illegible] opiniones antiquorum [illegible] [illegible] causas naturales illa non [illegible] specialiter [illegible] diis [illegible] effectus tonitruorum et choruscationum [illegible] causas naturales [illegible] [illegible] [illegible] albertus [illegible] passibus [illegible] effectuum [illegible] illorum effectuum [illegible] causas naturales [illegible] ad [illegible] [illegible] vapore [illegible] [illegible] fulmine [illegible] [illegible] subtile [illegible] grossum [illegible] [illegible] [illegible] effectus [illegible] vapor [illegible] subtilior [illegible] porosa ut [illegible] [illegible] radicale [illegible] [illegible]

Et dicit [illegible] [illegible] vapor [illegible] subtilius [illegible] vapor [illegible] corpus subtile [illegible] vapor subtilior [illegible] grossum [illegible] vapor subtilior [illegible] [illegible] aqua ut [illegible] [illegible]

No[illegible] [illegible] opiniones de tonitruo

et libere. Quando enim est in tauro vel post eum ascendit vapor quod ele-
vat non est tonitruum quia supra dictum est quod sol in estate absumit gene-
ratos vapores. Hoc non verum est de vaporibus debilibus sed cum fortis est
calor non potest consumere vapores grossos sed tunc elevat ut magnus ignis
elevat ligna in stipa et facit ea volare per aerem. Unde obser-
vaverunt rustici quod vocem esse expertum sepius audiverunt in hyemalibus
scilicet in capricorno aquario tonitrua quod tunc in ventos versi et forte per totum
annum tempestas vix cessabit quam alio tempore sunt hec omnia et quia sunt multa ma-
teria et vapores et in aere quia non de facili absumuntur calore propter hoc annum
[illegible] At a diversis philosophis quod tonitruum esse res divina propter miracula et
divinos effectus eius proprie aut directe ab creatore et ideo
fuerunt duo magni philosophi et divinis poetarum precipue scilicet Italicus et Seneca
qui dixerunt tonitrui de tempestate tonitrui et caumate et diversos effectus
quod sic probatur quia aliquando ledit flores vineas et mellea et lanam
et nihil apparet adustum signum aliquando inde fulmine liquefacit
aurum et non ledit continens sicut sacculum in quo est aliquando comminuit sicut
liquefacit gladium et perforat foramina in vagina aliquando lesio vagine
aliquando comburit calceos et non ledit crus nec pedem illius. Et quandoque adurit
crines capitis et totum corpus suum et non adurit vestes eius ut dicunt philosophi de
Anglia quod sed accidit eis de vestes occultis locis et non tunica nec
birrhetum quam in tegumentis et accidit quod specie aliquando est alterius coloris aliquando
habitus non altius ut in quod primo et ultimo amplius facit et aliquando inficit et
tamen nihil apparet adustum et aliquando apparet signum dispositum et

[illegible]

Inter ligna aut

[illegible]

Tunc ibi [illegible]
porositas probat per experientiam [illegible]
pororum ligni [illegible]
quando [illegible] lignum [illegible] est
magis porosum [illegible] nodum quam in
alia parte [illegible] ibi [illegible]
humidum radicale [illegible] folia [illegible]
fructus [illegible] folia et quod ramus lignorum
fructuosorum [illegible] de nodis et rami [illegible]
[illegible] vita [illegible]

Hec autem eadem

[illegible]

Si autem r

[illegible]

... a medulla ad superficiem ... que in vite videtur infundi quo ad nodum apparuit albi ...
... ligni vite ... nodum ... parte ... radicale ...
... vita ... in ista parte ... folia ad legendum ...
... de toto ... nodos ... ... toto ... nodos ...

non adustios sed precipue in lignis per corpus a tonitrua que in loco ... — [in margin:] et partes pau... ... fructus ... nodos
albissima medulla et admiratione quod omnibus lignum ... quod dicit seneca
quod consumit et aduritur dolium et aliquando per tempus stat vinum et non defluit
ut effunderetur ... a pluribus quibusdam ... percussa et veneno ~~permittitur~~
amittit venenum ... signum ... species fulmine percussa ... pau
cos dies ... pisces ... vene... ... nasci
... ad fulminandum ... accidit ... omne
percussum fulmine ... odorem sulphureum et ab percussa fulmine ...
... ... impetum fulminis arbor aliud plantatum ... a vulpe
... fulmine ... fulmine ... in ... effectibus fulminis
... apparuit multa ... dixerunt ... antiqui theologi ...
... fulmine ... a diis ... attribuerunt ... iovem appellabant ...
... causas naturales ut ... error ... attri
buendo ... vel ... inter ... placita
... habeat ... tonitruus et fulmine ...
... fulmine vapor aqueus descendit in terra aqua ... descendit ... ad
... non descendit ... et non adurit ... penetrat aqua
... ad quod descendit aqua ... aqua grossa ... ad penetrandum
valde ... calore
... effectus subtilis magis ... magis porosa penetrat
et ... non videatur vestigium ... floribus et
... ligni ... porosa ... ligna ... porosa
... porositates ... obliquis ... tortuosus
... nodosa ligna ... non ... porositates ...

laedit. Accidit [illegible] ab ipso va-
pore [illegible] considerari [illegible]
de ipso vapore de violentia [illegible] ictus
[illegible] quod impetuose descendit de nube
[illegible] quod [illegible] impetuose [illegible]
calor [illegible] ille vapor [illegible]
[illegible] et frangit [illegible] particulas [illegible]
[illegible] et [illegible] aurum et ar-
gentum [illegible] pulverizat [illegible]
et liquefit [illegible] calor [illegible] sibi
[illegible] convertit [illegible] pulveres [illegible]

Tunc ubi [illegible] Albertus [illegible]
[illegible] quod [illegible] obiec-
[illegible] combustio laedit aurum
et argentum in bursa [illegible] magis le-
dat bursam [illegible] activa ma-
iore [illegible] potentie [illegible] passivam minus
resistentem [illegible] magis resistit
[illegible] substantie [illegible]
[illegible] activa [illegible] ad
[illegible] passivam [illegible] impossito
[illegible] ignis combustionis [illegible] corpore [illegible]
[illegible] ignis [illegible] non adurit ad [illegible]
[illegible] Albertus [illegible] adducit [illegible]
[illegible] vero [illegible]
[illegible] declarari [illegible] sensibile
[illegible] calce [illegible] ignis [illegible]
[illegible] ignis [illegible] est
[illegible] sit adurens [illegible] ignis ma-
gis [illegible] resistit
[illegible] appositione aque super calce
[illegible] sit adurens magis [illegible]
[illegible] de vapore fulminis [illegible] ignis
de ipso [illegible] non multum [illegible]
[illegible] ut accidit cum vapor iste
[illegible] descendit et [illegible] non [illegible]
[illegible] resistens [illegible] bursa ma-
[illegible] resistens [illegible]
[illegible] Si autem ignis de ipso est
[illegible] fortissime [illegible]
[illegible] accidit cum vapor iste
[illegible] bursa
[illegible] penetrat [illegible] resistit [illegible]
[illegible] metallum [illegible] resistit [illegible]
[illegible] volens
[illegible] resistens [illegible]
[illegible] adurit ut [illegible]
[illegible] autem [illegible]

Quod autem

[illegible] Albertus [illegible] de vapore debilior
[illegible] va-
por [illegible] vestes
[illegible] non laedit [illegible]

de vapore debilissimo [illegible]
[illegible] fulmine [illegible] tunc [illegible]
non laedit [illegible] Accidit [illegible] va-
por fulminis fuerit debilissimus tunc
[illegible] corpora [illegible]
[illegible] sanitate et [illegible]
[illegible] inflammat [illegible] vestes [illegible]
[illegible] debilitate [illegible]
[illegible] magis
[illegible] corporis
[illegible] fulminis [illegible] Item
[illegible] pili [illegible]
[illegible] per poros corporis
[illegible] frigiditate
[illegible] magis [illegible] pili
de capite [illegible] alibi [illegible] plures [illegible]
[illegible] ad ipsum [illegible]
pellis de capite [illegible] porosior [illegible] pili
non aliud [illegible] per poros [illegible]
[illegible] aere [illegible] calor
[illegible] finaliter ordinati [illegible]
ad defendendum membra [illegible]
[illegible] capiti [illegible]
[illegible] ad [illegible] membra
[illegible] vapor [illegible]

Vapor autem sub

[illegible] Albertus [illegible] aliorum [illegible]
[illegible] combustionis [illegible]
[illegible] enarrata sunt [illegible]
[illegible] calor [illegible] ipsum [illegible]
[illegible] magis [illegible] non
laedit [illegible] vapor ful-
minis [illegible] non multum adurens
[illegible] magni impetus [illegible]
[illegible] sub pelle et laedit ipsum [illegible]
et ideo [illegible] vero [illegible] sub [illegible]
[illegible] aliud [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] ad
[illegible] dissolvat [illegible]
[illegible] cum [illegible] illa [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible] combustio [illegible]
[illegible] non apparet [illegible]
[illegible] vapor [illegible] combustionis
[illegible] multum subtilis fortissime [illegible]
[illegible] corpora penetrando [illegible]
[illegible] mortificando
[illegible] combustionis

subtile vapore sicut inflammatum aerem sic comprehendendum sint. Ideo non adurit
inflatione que habet secundum poros rectos directe secundum eos qui ascendunt ab imo
imo per longitudinem sunt [illegible] ligni sicut cursus sui nutrimenti a
radice et secundum eos de medulla vadentes ad superficiem circumferentie
sicut radii stelle a centro pungitur vadentes a centro imo ideo ad secundum primos
poros non secundum eos patulos sed secundum eos strictos que fulgur et ideo
de speciali non adurit de fulgure et purpure sicut secundum corticem duram
et spissam sicut quercus et pirus et malus. Hoc autem quod secundum 2os poros
patulos secundum ad fulgur circumferentiam undique et quod habuit ignem subtile
emissum a fulgure et purpure sicut secundum corticem densum et subtile sibi
adherentem. Ideo patet lignum ex flatione ligni vitis adurit quia
talis secundum oppositos poros et corticem sui non bene adheret ei [illegible]
ut patet disponendum postea sunt [illegible] sicut vitis videlicet [illegible] in modo te
non apparent radii albi porum [illegible] de medulla stelle ad
superficiem vadentium et non congeniosa natura et folia lata data sibi
cui quibus defendit se et fructus suos quod autem sunt prunellis vimitibus
[illegible] cum ipso lignum vitis [illegible] inflatione folia autem et botros
[illegible] tempore maturitatis aufert ut sol possit tangere uvam et maturare
[illegible] secundum eadem [illegible] que dum apparuerit secundum fulgura faciens [illegible]
et quod concitatur [illegible] cum hoc sit post sua [illegible] et subtile haurit
ignem et poros [illegible] [illegible] [illegible] ubi et [illegible] fortiter
ad oculos intrat magis difficulter et [illegible] sicut concitat [illegible]
cristallum [illegible] concitat ignem [illegible] sicut aut fuerit ignis magis ad
[illegible] non spissus sed subtilis et bene [illegible] et [illegible] vaporis [illegible]

Membra vitalia

magis ledit vitam i. corrupcionem [illegible]
Et membra vitalia dicuntur illa in quibus
consistit vita animalium ut sunt cor cerebrum
epar et pulmo [illegible]
[illegible] cor epar cerebrum [illegible]
[illegible] membra officialia dicuntur [illegible]
[illegible] Et diceretis quare iste
vapor penetrat plus corpora hominum
quam vapor [illegible]
propter eius grossitiem non obstante [illegible]
sit corpus hominis vapor iste [illegible]
ibi inveniunt ipsum [illegible] vapor
[illegible] subtilis penetrat [illegible]

Sit autem sit

[illegible] dicere de vapore
grosso qui dicit [illegible]
animalibus [illegible] quod apparet [illegible]
[illegible] non va-
por grossus [illegible] fuerit
calidus valde non potest [illegible] po-
ros animalis sive [illegible] exteriori
[illegible] grossitatem [illegible]
[illegible] licet sit calidus valde [illegible]
corpus [illegible] equaliter [illegible]
fortiter ledit [illegible]
[illegible] caliditate [illegible]
[illegible] ad [illegible]
magis et minus [illegible] vapor [illegible] magis
et minus [illegible] calor [illegible]
fuerit magis vel minus [illegible] Et
diceretis quare iste vapor non penetrat
cor hominis sed alii vapores [illegible]
[illegible] grossus [illegible]
[illegible] corpus [illegible] spacium [illegible]
non potest [illegible] ibi [illegible] corpus ubi [illegible]
[illegible] fortiter ledit ipsum Item
diceretis quare in corporibus [illegible]
[illegible] quod apparet maiora [illegible]
[illegible] quando sit [illegible] caloris [illegible]
[illegible] effectum non [illegible]
[illegible]
[illegible] non deberet esse maiora quan-
[illegible] calor [illegible]
[illegible] sunt maiora quando [illegible]
[illegible] caloris [illegible]
[illegible] impermeabilitate [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] effectum [illegible]

dicit [illegible] combustionis [illegible]
[illegible] calor adiunctus [illegible]
[illegible] combustionis [illegible]
[illegible] calor [illegible] adiunctus
[illegible] maiora
[illegible] combustiones quando sit [illegible]
caloris [illegible]

De doloribus autem

[illegible] octavum
[illegible] non
[illegible] secundo [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
[illegible] duo [illegible] primo [illegible]
[illegible] secundo [illegible] ubi [illegible]
[illegible] Notandum octavum [illegible]
sunt [illegible] aqua [illegible]
[illegible] sive aliud vas vini et in
[illegible] sit
[illegible] quod habent
[illegible]
[illegible] vas [illegible] a
[illegible]
[illegible] ad aliquod
tempus [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] videt [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] sufficiens [illegible] non potest
[illegible] sufficit aliud [illegible]
[illegible] non sufficit
[illegible] aliud [illegible]
[illegible] dicat [illegible]
[illegible] ad hoc
[illegible] sit [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
non corpus [illegible] male Et
diceretis quare [illegible] primo [illegible]
[illegible] corporale [illegible]
corporale [illegible]
[illegible] corporale [illegible]
[illegible] non [illegible] que [illegible]
[illegible] corpus [illegible] movet [illegible]
[illegible]
movet ipsum motu alteracionis [illegible]

spirituale contrarium

tus mutatus per esse motu locali [illegible] non est talis propter dicta quod spirituale est dux quia est forma specialis corporis aliquis [illegible] quod ipsius corporis spirituale propter [illegible] quam corporale et [illegible] de [illegible] corporis spirituale quia [illegible] aliorum non [illegible] ipsius [illegible] fecit non [illegible] et est de spiritu qui posset [illegible] continere vinum

Tunc ibi sciendum quod Albertus [illegible] vero [illegible] effectus [illegible] quod fuit [illegible] vini fulminati non alterius [illegible] fulmine tacti est [illegible] morbidum et venenosum [illegible] quia fulmine in se venenosum est [illegible] calidus et non [illegible] liquore [illegible] in ipso [illegible] grossum et indigestum et [illegible] venenosum quia [illegible] venenositas non est [illegible] grossi et indigesti non [illegible] calidi [illegible] adiuvans et [illegible] aquis [illegible] de [illegible] vino fulminato [illegible] non [illegible] sic [illegible] est quia [illegible] in [illegible] non inficit [illegible] [illegible] et [illegible] morte et [illegible] non inficit [illegible] [illegible]

Consequens [illegible] fulmen

vinum [illegible] non defluit [illegible] quia [illegible] fulmine est sulphureum [illegible] vinum [illegible] vapor [illegible] viscosus [illegible] ad alios liquores [illegible] vapor viscosus [illegible] liquore fulminato ad modum pellis viscose [illegible] in se est calide nature [illegible] [illegible] vinum [illegible] viscositate [illegible] fulmine [illegible] [illegible] ibi pellicula viscosa continet vinum [illegible] ne defluat [illegible] declarat Albertus [illegible] de [illegible] [illegible] medicinam [illegible] frigida et humida et [illegible] [illegible] vinum [illegible] caliditate et [illegible]

[illegible] aquis consilium [illegible] a medicis [illegible] herba [illegible] [illegible] ad [illegible] non aquis non vinum [illegible] vis[illegible] costitate et coagulationem [illegible] sufficie[illegible]

Quod autem

Hic Albertus dat causam nomi[illegible] [illegible] non effectus [illegible] quare [illegible] venenosa [illegible] [illegible] infecta a fulmine [illegible] quod [illegible] venenum [illegible] prohibet [illegible] venenum [illegible] [illegible] [illegible] alias [illegible] in [illegible]

Sciendum quod [illegible] venenosa sunt frigida et humida et [illegible] indigestorum [illegible] venenosa [illegible] calor fulminis [illegible] [illegible] venenosum quod [illegible] et [illegible] fulmini exalato de [illegible] [illegible] actuali caliditate [illegible] ad [illegible] [illegible] quidam medici [illegible] tangere [illegible] ipse non [illegible] [illegible] a veneno per modum ipsius [illegible] a [illegible] et [illegible] fulminis exalato

Tunc ibi [illegible] odore sunt sulphureum [illegible] dat causam [illegible] effectus [illegible] corpora percussa a fulmine sunt fetida et huius odore sulphureum [illegible] quia vapor fulminis est vapor sulphureus [illegible] penetrans corpora [illegible] odor sulphureus [illegible] est bona [illegible] quia vapor fulminis est [illegible] vapor aqueus et terrestris [illegible] vapor [illegible] sua caliditate adurit vaporem aqueum [illegible] ad viscositatem sulphuream [illegible] ibi odor sulphureus [illegible] sulphureus [illegible] vapore [illegible] vapore terrestri [illegible] non posset [illegible] alios effectus [illegible] effectus [illegible] non [illegible] sufficiat [illegible]

Quod autem

Albertus reddit causam [illegible] alterius effectus [illegible] percussa a

Nota

Sulfur [illegible]

penetrat porosa sed terrea quod non resistit et frangit duriciem sed facit

in aure et si dico cum maior impetus ictus quam calor generauit audiuimus

vel tonitruum forte erit de fulmine. Sed quod ibi est impetus ictus et calor

sufficit auri et facit ipsum terreum eo quod propter porositatem terrei vel ligni

non aggregatur multus ignis sicut dum fecit fortis ictus de ipso et sufficit proprium

ut cum plumbis quod ignis diffusus non adurit quod quando aggregatus in

uno corpore comprimendo ipsum fortitudine adustionis et hoc quod est in

calefugida de quo est diffusus ignis quod quando congregatur ad unum locum

et est expelli de quibusdam partibus caloris propter quod aqua

frigida [illegible] talem efficaciam adurit quod ad dictam aquam adurit

calorem et sub vestes et non ledit homines [illegible] quod vapor

ille debilis est adustionis alterius combustionis statim quando tangit

et non potest aliud propter medietatem naturam sue [illegible]

siccitatis ut altius conglobetur igne dispersio debilissimus ab

vapor et dimittatur est valde quod tamen pelles comprimit quod pelissis

sed sunt de aere consistentes statim et fortiter inflammationem respicientes et ideo

vapor id est non alterare est propter flammam sue debilitatem vapor

ad subtil magis ictus quando aduritur inficit colorem preussi et

sed terre sigillum subpelle et id inficit hominem ac si fuerit

pelle inflatum et homo id vidi. Vapor autem si sit fortis

ictus inficit hominem eo quod penetrat membra vitalia et interiora

prout propter subtilitatem sua et dum adurit vulnus non apparet ut

etiam adustio eo quod magis ictu ledit quando calor ad

grossis adherens sicut fit vinum et si est valde calidum plurimum
facit adustiones maiora fumi [illegible] sicut calore et [illegible] adhe
rens sibi [illegible] et si inspectum [illegible] et non valde [illegible] flamme
ducendo facit alba et dimittit [illegible] est [illegible] valde et [illegible]
¶ De dolio [illegible] grossis quando [illegible] vinum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fulmine remanet [illegible] [illegible] [illegible] humore [illegible]
coagulatum et [illegible] alleganu [illegible] [illegible]
[illegible] additum [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] corporale [illegible] [illegible] vinum [illegible] non est
[illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit illud
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vinum
[illegible] [illegible] liquoris fulminis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et si aliquis biberet moritur vel [illegible] sit si
[illegible] fuerit [illegible] aliud [illegible] fulminatum [illegible] illud vinum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] liquore [illegible] [illegible] sapor [illegible] corruptum
et [illegible] humore liquoris fulminati [illegible] [illegible]
pellis [illegible] illa pellis [illegible] liquorem [illegible] ne defluat
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] valde [illegible] [illegible] [illegible]
vini [illegible] [illegible] vini [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de dolio [illegible] vini ad magnum tempus
[illegible] [illegible] ¶ [illegible] aut liquida [illegible] et efficit [illegible]

fulmine origine sed q impetus ful
minis est intendit aer et hoc
accidit quod hic quod non fulmen
defectus sed wolt de nube tunc
per reflexionem rapit secum et quando
illa que percussit quod impetus eius
et hic est ideo quod ante ictum defectus
sepe minuet aer repercussus et reflexus
sicut per reflexiones fulminis a terra
quorum ea quae percussit illud tunc sed non
accidit sed ut frequenter dicitur subingit
quando homo percussus a fulmine videt fa
ciem quod impetus quia ante propter nocumen
sibi advenientis vult indicare de
nocumento superveniente ipsum impetum
ipsum ut vel percussus est majore
indicatum ut patet ex ipsius ...
et dicitur ipsius indicans ...
ante quod percussus respicit in faciem
ipsius ictum vel ... sic patet
pluribus primum caelorum et rapitur quan
... et ... sed non ...
propter nocumentum vult rapi ...
ipse intendit de nocumento et non ...
tunc ipse indicat ... ideo
faciem ... ipsum de collo
catur. Tunc ... super hic aer
oportet ... divinationibus quae
solet ... augures ... et ho
... futura
... de quibus in
... de ... declarandum est
... subalterna ... naturali et
astronomie ... pyromantia dicta
a pyros quod est ignis et mantia divinatio
... de divinatione. Et si secundum
... effectus fulminis sed
... dormi
... fulmine ... oculos
... velocitate mortis
... et dormiunt ... statim
et ... fulminis ... in
... oculos ut indicet de nocumento
... et aperiendo moritur ...
... effectus ... lediti
et accidit fulmine ... manente
... subtilitate
et fragilitate que ... lediti hoc est
valde mediocre nocumentum ... Sed major

quod fortior est et ... sensibili a
... aliud
effectus ... lac quod sic coagulat
Et ratio est caliditas fulminis ... calidi
tas ... coagulatione ...
... lac in estate non coagulatur quam
in hyeme ... quia forte ... in
fulminis tangendo lac ... quod
... lac ... et
coagulatum ... in ...

Oportet autem

Alia ... in qua ... quod
... ictu fulminis descendit et
... effectus ... in...
... et hoc potest ... aliorum qua
... opus ...
... opinionis ...
... Secundum ...
... ictu ...
... descendit de nube
... lapides et ...
... corpora ...
... et de illo ... aliud ...
vapor ... aer ...
... non ...
... vel ...
... et hoc ...
... est
... descendit de nube
... corpora
... ut ... est
... aer ... vapor ... hoc ...
... aer et vapor
... corpora ... et mollia ...
... subtilitatem
... corpora
... tangit ...
... et ...
... corpore ...
... impellit ... non ...
... corpora ... vapor
et aer ... aer ...
... corpo
... impellere
illa corpora ... per
aer ...

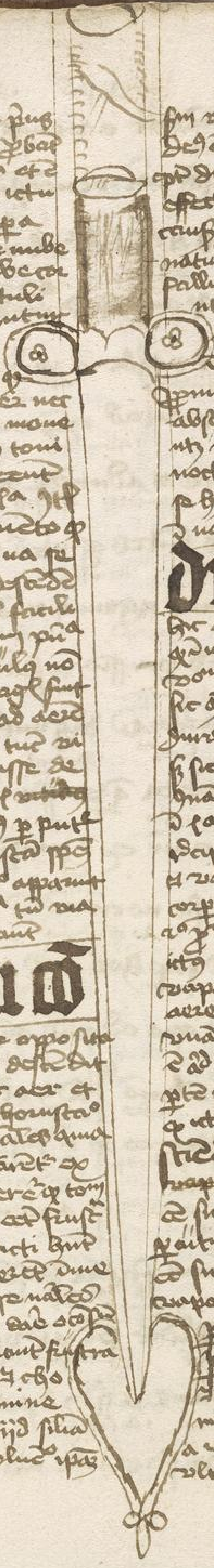
Ista aa venata videat a ventis qr caloe suo extinguit suo colae
nale hudda in cis qz cat venenosa et qz a prauitas esspirat
ab cis vapor fulminis et lib a ab ultre veneno et tunc non cadant
conmiculat illud corpa q aut hud ordiri sulphureus enad
fulminata et fetida sit valde e ppt vaporem sulphureum qm
ff agit et nube qr exquicitas ipius vaporis mixt cum frig
tre calor contrahente et adurente et pdicta nubibus aquis nubibus ad unctuositate sulphurea
mixte frescies vapores habentes ignitos et e qua sulphurea eo qz vapor prod
ut nos ostendimus in nos agemus et id sulphurea vult qz de meteorolibus
plamma illud aut ab percusso a fulmine dicitur cum et forte
ad fulmine et hastule arborum digniunt ad ipsum compleca
utque vehemente elquitit ea q percussit in impetu pstra natu
nale dige se qz nocivum et dicitur prius et vocent super ipsum
ut eo nos teptat qle sit no enimetur qz p fulmine vult vc
ad fulmine quiqz sup hoc aut aliquis diuersa spuq
de quibus non e curandum quo ad pnt qz d aa sna e missis dehor
vit hear aquis venis ut no ... at si inqre qz sit hoc
qr tu de nube descendit eo qz id super e mpmiss a cad
illud e vapor a aer a utqz a ncuta vi cum a gbyd
horum mentes de extremis facile descendens non quiniuit
corpa dura et fortia videlicet ut vapor ut aer non et
amplius eiciendi qz facilime aqbus expelli non vc esse qz
pellit fortissime et vapor facilime ab eo aa terre impellatur

experimentum

cum impulsus vapor in pug-
nam et ra non tangitur ibi probat
hoc quidem per experimenta et e-
tiam non quia visum est quod ictu
fulminis lapides et quaedam corpora
mineralia cecidere de nube
apud dicitur cecidisse de nube cor-
pus aeralis perfecti scilicet vituli
mortui sed talia non generantur
de simili vapore nec de
simili aere ergo verum quod id quod
descendit de nube nec fit aer nec
vapor et ista sunt miracula mone-
tur antiquis ad dicendum quod toni-
trua vel coruscationes sunt cont-
rarie divine [illegible] patet consequentia. Item
secundo quod de experimento quod
post consequentia quod dicit Avicenna se
vidisse quemdam vitulum descende-
re de aere quidam vident faciliter
me dicentes quod loquitur [illegible]
pigritia vel tunc ille vitulus non
fuit generatus in aere sed magis fuit
raptus per impetum venti ad aerem
et aliquam magnam portionem et tunc vi-
debatur quod de nube cecidisse de
aere. Alii tamen dicunt quod ille vitulus
in aere fuit generatus per putre-
factionem et per constellationem istam propter
apparentiam etiam descendere apparuit
sicut vituli mortuus propterea tamen vera
hec probabilior est. Si autem

Si autem co

hic albertus arguit quod parte opposita
volens probare quod illud quod descen-
dit ictu fulminis utrumque fit aer et
vapor et quod tonitrua et coruscationes
non sunt res divine sed naturales quia
si essent res divine non quaererent quod
vapor naturalis tunc sequeretur quod tonitrua
opus nature sunt [illegible]
quod ut dicitur et effectus perfecti sunt
causas naturales quod si fierent divine
virtute a deo tunc iste causae naturales
essent otiose sed natura non est actus otio-
sus quod deus et natura nihil faciunt frustra
ergo de causa tonitrua et cho-
rusca non sunt res divine
Tunc ibi [illegible] et huius [illegible]
[illegible] opposita plus ipsa

sim veritatem. Ubi notandum quod sicut
deus concurrit cum omni actione ita similiter vide-
tur dici quod deus sit causa omnium productorum
effectuum non tamen immediate sed mediantibus
causis naturalibus quibus ipse concurrit superior cor-
naturalis non tamen dirigitur ab agente
fallibili hoc est ab intelligentia non errante
nisi quando tunc mere iste ergo sunt
naturales et propinque a nobis sunt
investigande quia ille sunt nobis
propinquiores quando contra sed quod sua
abstractiones a nobis multum distant
nisi secundo modo [illegible] se habent
noctua ad lucem solis prout [illegible]
secundum metaphysicam [illegible] ad ea que manifestissima
in natura sunt dicitur etc.

Dico autem q

hic albertus finaliter ostendit quod fit illud
quod ictu fulminis et tamen descendit
non est aer et vapor et hoc probat
sic quia fortissime scindit et penetrat
dura corpora sed descendit ictu tonitrui
si fit de aere vel vapore igitur
[illegible]
[illegible] maior portio quam magis
[illegible] ictu [illegible] sed aer
et vapor [illegible]
corpora rara et [illegible] faciliter [illegible]
[illegible] quod aliud [illegible] fit
ictu [illegible]
vapor [illegible] ictu fulminis fit materia
aere et vapore [illegible]
[illegible]
et ad quod vapor [illegible]
[illegible]
quod ictu vapore [illegible]
Dicendum quod vapor [illegible] aliquis
vapor et [illegible] est quod vapor [illegible]
et sine aere [illegible]
[illegible] aere [illegible]
et sine vapore [illegible]
vapore [illegible] vaporum
[illegible] ad terram quod [illegible] vapor
[illegible] aere et aere [illegible]
[illegible] debilis [illegible]
[illegible] sicut [illegible]
a vapore quod vapor [illegible] aerem [illegible]
[illegible] corpora est [illegible]

Ut aut quod non pellat aliud probat quidam per experimenta ex quo la
pides et alia mineralia que de nube descendunt sicut experimentum ea
ptae non est quia aliquid dicitur reddisse corpus duobus post sed vituli licet
corpus mortuum erat ad hoc reddit ad placorum et hoc expulsum est
nobis dum ex ictu fulminis dicitur vita de hoc quod fuerat voluntas eius
ut timeat insidias sed pitagoras dicit tonat tonare ut timeant qui
sunt in tartaro ¶ Sed ad questionem primo ex opinione non est ad dicendum
ut audiuit densitate vaporis qui exit de nube primo est quod
exit aer sed primo de aere sicut aer cum tamen ictu scindit
licet tamen hoc est dissolutio dicitur quod de sublimis naturalis simul fiat
naturales causa et alia potest quicumque hic ex diuinis sed non sunt expressius
et de finali possunt causas inuestigari ¶ Dicto aut quod aqua est vapor
cum aere uterque aqua est aer sed est ad sensum sed id est quia in sensu
precedente ictu maior trapit sed ita rapit uterque precedentem
sicut vapor et aer quia aqua hoc de forti aere ex radicitate sed fortis
fortissime sufficiunt aer et vapor sufficiunt aer et vapor vapor
aut uterque sunt aere precedit sed fortis non precedit vapor hoc ad
secundum est uterque et terremotus quando uterque sunt vapores
¶ Sed quod obiicitur primo et secundo facile solutum quia aqua est dicitur de vapore et
aere in se absolute et aliud est dicitur de eis absolute inspectu et
violentia sicut cum sunt violentie inspectu precedente aut in aliquo uo
lentia hoc ceterum quod non alioque corporum uterque et quod fieri efficit
quia aer est in terremotus aer ad aquam precedit sed vapor quod vapor

nisi vapores aer quando confundit ... [illegible]

violentus et hec est causa quare cometes impellitur ab aere et non violenta

propter eius fortis sicut aer et vapor et ideo scindit eum tonitru

aer sicut dicit aristoteles alia enim corpora non efficiuntur sibi forte quia

fugatur ab ictu percussionis corporis eo quod spissitudine sua resistunt

et violenta ... [illegible] non percipit ... aut mineralia ...

de nocte nube contingit propter ... vapor elevator ...

ma tendit ad naturam argenti vivi ... et sulphuris terrestris

non depuratum ... argenti ... [illegible] ... sic cadit et hoc

fit ex terrestri ... et viscoso et quod ... [illegible] ab

aque nubis propter hoc cadit ... calidum ... durissimum congelatur

et deporatur et ... congelationis ... guttarum

distillat ab inferiori vapore ... massa ... [illegible] ... et

terre ... corpora aut ... [illegible] ... formatur ...

hoc ... dicit contingit ... et hoc magis ...

... stellarum et tempore ... aut mineralia ...

sunt desiccata quod non liquescunt nisi ... [illegible]

porem in ... et ... [illegible] ...

aut ... impressiones ... tonitrua et choruscationes ... in estate et

... magis ... et tempore magis ... impressiones

fiunt de ... grossis ... nubes magna

... sic ... fiunt a vapore terrestri ... [illegible]

... superiori ... ut terra ... est et aqua ...

Quod ergo ob

hic albertus solvit rationes quibus probatur quod illud quod descendit cum fulmine non est aer nec vapor et dividitur in duas partes. In prima solvit rationem primam et secundam, in secunda solvit tertiam [illegible] quod aer [illegible] solutione duarum rationum primarum quod sciendum [illegible] quod licet vapor et aer duplicat[illegible] considerari [illegible] secundum se et absque [illegible] impulsu violentie [illegible] ut in [illegible] in impulsa [illegible] violentia [illegible] aer et vapor [illegible] violentiam [illegible] aliis [illegible] corporibus [illegible] propter raritatem et subtilitatem [illegible] considerata [illegible] aliquam violentiam [illegible] violentia [illegible] magna violentia [illegible] [illegible]

Quod autem

[illegible] albertus solvit tertiam rationem antiquorum [illegible] adductam. Pro qua sciendum quod vapor [illegible] elevatur [illegible] ex terra et aqua [illegible] et aquositate [illegible] quod [illegible] in [illegible] vaporibus [illegible] lapides et metalla [illegible] per calores [illegible] elevantur vapores [illegible] [illegible] [illegible] metalla [illegible] Tunc ibi corpora [illegible] [illegible]

Item sciendum [illegible]

Tempus autem

[illegible]

[illegible] hec impressiones [illegible] generantur ex
vapore grosso elevato ex profundo ter-
re solum generantur tempore estatis quod [illegible]
quia ad generandum huiusmodi vapores ex profundo
terre requiritur fortis calor solis sed hic plus
est in estate et sole tunc [illegible]
ad huiusmodi vapores elevandum ex profundo
terre propter quod vapores elevati sunt
terrestres et ideo non sunt grossi sed subtiles quia
per calorem solis plus et plus subtiliantur
quia ad huiusmodi vaporibus generantur alie
impressiones non multum grosse sed pruina
ros pluvia et cetera [illegible] ex profundo [illegible]
terra [illegible] magis grossa [illegible] et ideo in
[illegible] vapores grossiores elevari.
Ex dictis [illegible] dicebatur quod ca-
lor fortis et expellens et adiuvans [illegible]
[illegible] magis elevata ideo [illegible] quod in
tempore magni caloris non fiunt tonitrua
et choruscationes [illegible] quod tempore magni caloris
vapores consumuntur [illegible] quod illud
tempore calido [illegible] duo [illegible]
ad frigidas [illegible] et ad frigidas [illegible]
[illegible] ideo sic non fiunt impressiones
isto tempore quia tunc omnes vapores
elevati consumuntur ut [illegible]
et [illegible] tunc fiunt
[illegible] impressiones [illegible]
[illegible] non fit

Ad hoc autem

[illegible] Albertus [illegible] tempore
[illegible] tonitrua esse estate et fort[illegible]
[illegible] generantur ex vapo-
ribus terrestribus [illegible] solis
generantur [illegible] estate sed [illegible]
[illegible] quia calor solis [illegible]
solis in tempore estatis ut [illegible] sed [illegible]
[illegible] ad generationem toni-
truum et choruscationum [illegible] vapor [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
tonitrui [illegible]
[illegible] et fit a fortiori
[illegible] solis generantur tempore
estatis sed tonitrua et choruscationes
non fiunt nisi per forte [illegible]
[illegible] aeris [illegible] solis generantur
estate et [illegible] estate [illegible] magis cali-
ditatis [illegible] ex [illegible]
[illegible] caliditatis [illegible]

[illegible] ad frigiditatem [illegible]
aeris et ideo frigiditas illius [illegible] magis
confortatur et ideo aer aptus ad generandum
tonitrua et choruscationes ex vaporibus [illegible]
elevatis [illegible] circa [illegible]
[illegible] tonitrui non fit [illegible] tempore estatis [illegible]
[illegible] fit tempore hyemali [illegible]
[illegible] multitudinem vaporum grossorum
[illegible] in aere [illegible] vapores [illegible]
[illegible] tonitrui [illegible]
[illegible] ex isto [illegible]
[illegible]

Ex hoc autem

[illegible] facili [illegible]
[illegible] tonitrua et
choruscationes [illegible] aura
[illegible] et clara [illegible] tempore [illegible]
[illegible] offuscatur per nubes grossas
[illegible] alie impressiones
[illegible] vapores aeris
[illegible] splendore solis
[illegible] ad nubes [illegible]
[illegible] tempore serenitatis calor solis [illegible]
[illegible] aeris [illegible] forte operatur [illegible] tempore
obnubilationis tunc calor magis [illegible]
et [illegible] magis fortificatur [illegible]
operatur tonitrui et choruscationes [illegible]
dictis [illegible] serenitate magis
generantur [illegible] impressiones [illegible]
[illegible] tempore [illegible] calor [illegible]
[illegible] forte non [illegible] nubes [illegible]
[illegible] vapores grossos sufficienter elevare ex
profundo terre ex quibus vaporibus elevatis
generantur tonitrua et choruscationes [illegible]
[illegible] vapores grossi [illegible]
[illegible] in aere [illegible]
[illegible] impressionum [illegible]
[illegible] estate [illegible] tempore [illegible]
choruscationes [illegible] aere [illegible]
[illegible] accidit [illegible]
[illegible] choruscationes [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] choruscationes [illegible]

Quare pluuia descendit ad terram sicud vapor iste erigitur a profundo terre

vapor est impura et terrestris spissa grossa et aglutinata quod conclusus spiritus vapor

terre compressionem exigit est de fumis terre non potest fieri nisi calor magnus Etiam

non potest fieri nisi in tempore estatis ¶ Adhuc quare non fit tonitrus nisi de vapore adusto

qui in sui adustione incipit inflammari sed quare tonitrus calidus quare non admiscetur

non est nisi in tempore estatis et ideo vapor tonitrui et fulguris vel nubes non eleuantur

nisi in estate Amplius quando tonitrui et choruscationes non fit nisi a frigore

fortissime impellente nubes aquosas et comprimente vapores Tales quare frigus non

est in aere nisi sit compulsio vndique ad locum virium aeris ergo quare compulsio

non est fortis nisi in tempore caliditatis propter ardorem quando quare tonitrui et choruscationes

possunt non esse in tempore estatis ¶ Et hoc quare sit quod quando per serenitatem

... celum obnubilatur tempore nubiloso frigus depressum est in aere

et non potest operationem ... in loco ... non sunt impedimento nubibus

... ut celum ab nubibus ... descendit ... cum aqua non videntur nubes

cum mittit fulgura sed estate cum non choruscationes sereno celo propter in

crepusculo ... ubi sol nubes ... choruscationes et ad nos vel altera

splendores ¶ Quod dicitis autem de fulguri fit ... loco ... impressionum

... grauitas ... fortis ... et loca ... et eleuata ...

... in loco alteri quam alie ... et ille

superior frigidior est ... ad ... frigus repellit ab inferiori calido

... et ... auditur et tonitrus et visus cho-

ruscationes Et propter ... magis ... tonitrua quod ... magis ... spacio quam

cum ... tonitrua loca ... grossa ...

aque ... non aglutinatum non de facili ... quod ...

Trinus: fulmen, fulgur, chorusca[tio]

[illegible] tonitr[u]. Sed [illegible]
[illegible] fulgur fulmen et chorusca[tio]
[illegible] fulmen [illegible]
[illegible] vapore [illegible]
[illegible] fulmen [illegible]
[illegible] choruscatio [illegible] ignis
[illegible]
[illegible] aer [illegible]
[illegible] ignis [illegible]
[illegible] ignis [illegible] vapore
[illegible]
[illegible]

Ex dictis autem

[illegible]

Quod autem

[illegible] tonitru et choruscatio [illegible]

[illegible]

[illegible] tonitrua [illegible] vapores [illegible]

[illegible] Terre motus [illegible]

Terremotus

[illegible] terremotu [illegible]

[illegible] terremotus [illegible] vapores [illegible]

[illegible] terremotus [illegible] vapor [illegible] terra [illegible] vaporis [illegible]

[illegible] terremotus [illegible] calor [illegible]

[illegible] vapores [illegible] terra [illegible] terremotus [illegible]

[illegible] vapor [illegible] vapores [illegible]

Pedo autem dis[illegible]

igne ad nubes congregatum magis et in nube impressa [illegible] Sed aer impletur
virtute in tonitruo factis obmissis auguriis inspice eius congruentibus
dicas quod propter hoc tamen quandoque [illegible] placitarum tonitrui attribuerunt cum
nulla alia causa sit nisi quod impletur [illegible] elevantur forcius [illegible] victor
magis et proprie quod fuit [illegible] virtute aqua in marte tempore estivo
in signis aquilonaribus quia tunc [illegible] dico quia inde est scintillacio
et tonitrua fiunt in aere ita ut [illegible] periculum sit futurum [illegible]
aere pestilencia quia nimia chorusticacio facta [illegible] vapores inflammatos
pestiferos et mixtos aeri quod impletur [illegible] elevat quos amaras inficere
corrumpit corpora magis aer sit venenosus [illegible] de tonitruo sufficiat

Terremotus causatur sed vapore [illegible] grosso valde frigido
[illegible] penetrante [illegible] ventre terre
locum [illegible] terra opilata ad superficiem [illegible]
a loco [illegible] opilatis [illegible] causis [illegible] ad maius [illegible]
ita quod [illegible] ad [illegible] opila loca
[illegible] maris et concludi vapor sit quod non potest evalare [illegible]
[illegible] pororum [illegible] pluviis continuis [illegible] terra [illegible]
[illegible] in hiis [illegible] vapor a calore solis suspensus
[illegible] poros opilatos ad superficiem [illegible] multiplicatur
in ventre terre [illegible] vaporis [illegible]
grosso et subtile et calido [illegible] et frigido [illegible] hiis ad
duobus [illegible] tempore [illegible] tempore [illegible]
[illegible] tempore [illegible] multiplicatur vapor [illegible]
quod multitudo [illegible] terra et [illegible] tunc terremotus magis multo tempore

Dicit Albertus quod etiam in speciali de hiis superius declaratis qualiter est. Primo declarat quod modo contingit terram oppilari et tunc est propter locum [illegible] frigoris et potest etiam terra oppilari a parte ipsius terrae. Deinde assignat modum quo frigus adhuc in hiis locis [illegible] caliditas penetrat terram in profundum [illegible] vapores siccos et frescos et tunc sunt terrae oppilationes [illegible] portat tunc vapores isti [illegible] terra et ad partes [illegible] propter caliditatem solis [illegible] secundum naturam [illegible] moventur in terra [illegible] terrae motus [illegible] et agitationes [illegible] latera terrae et causatur tremor terrae [illegible] vapores [illegible] fortes et [illegible] terra et [illegible] magis [illegible] tunc ibi [illegible] frigus [illegible] vapor frescus [illegible] frigus [illegible] pauci [illegible] fortis caloris [illegible] hoc argumentum [illegible] frigus [illegible] multum et calidum frigus et magis si [illegible] modicum frigus [illegible] pauci [illegible] modicum [illegible] duobus

Ex hiis duobus

[illegible] Albertus [illegible] frigus [illegible] duas [illegible] tempore [illegible] frigus [illegible] vapor [illegible] tempore [illegible] frigus ut frequenter [illegible] terra [illegible] calor plus [illegible] potest [illegible] vapor [illegible] vapor [illegible] terra [illegible] frigus [illegible] estate [illegible] terra [illegible] calor [illegible] frequenter frigus sunt [illegible] et in autumpno quia calor [illegible] terra [illegible] frigus [illegible] estate [illegible] in hyeme [illegible] Albertus [illegible] Lombardia [illegible] terra [illegible] frigus [illegible] calor [illegible] vapores [illegible] terra [illegible] septentrionalibus

[illegible] calor [illegible] frigus quia ibi calor [illegible] vapores in regionibus [illegible] frigus quia ibi calor fortis [illegible] frigus [illegible] Lombardia [illegible] tempore autem diurno

Tempore autem

Dicit Albertus [illegible] tempore diurni [illegible] frigus [illegible] frigus frequentius fiat de nocte quam de die [illegible] fit de mane [illegible] meridie [illegible] frequentius fit de nocte quam de die quia vapor frigus [illegible] frequenter [illegible] calidus [illegible] die per calorem solis [illegible] de nocte per frigiditatem noctis [illegible] frigus [illegible] die [illegible] frigiditatem vapor [illegible] pauci [illegible] de mane [illegible] frigus [illegible] a modico calore [illegible] calor maior [illegible] frigus [illegible] meridie. Ex dictis [illegible] maior caliditas [illegible] meridie [illegible] de mane [illegible] calefactio [illegible] calefacit [illegible] hora nona [illegible] hora matutinalis [illegible] calefactio [illegible] magis continuata ad horam nonam quam ad horam matutinalem [illegible] hora [illegible] maior caliditas quam hora matutina [illegible] calefactio [illegible] magis continuata [illegible] meliori [illegible] meridie magis [illegible] diametraliter [illegible] radios suos super terram [illegible] de mane [illegible] radios suos [illegible] lateraliter [illegible] caliditas [illegible] inferioribus [illegible] radiorum [illegible] maior [illegible] radiorum tanto maior [illegible] caliditas [illegible] meridie [illegible] radiorum [illegible] maior [illegible] angulus [illegible] calor [illegible] excessus autem

Excessus autem

[illegible] calor [illegible] Albertus dicit

Effectus frigoris temporis

dimisa accidit terra in cathaclismus ... et q
huius dimisionis accidit sicut effectus
grauis tunc ad terremotum contingit quod dimisa
disposicio sua vapore ideo huius dimisionis
effectum notificat per dimisione vaporis
quod hic secundo sequitur patet in duabus partibus quarum
prima declarat accidit terremotus quod contingit
ex vapore pauco et subtili secunda de-
clarat accidit terremotus ex vapore multo
et grosso contra secunda ubi si vero multus
grossus. Secundum vapor paucus et
subtilis ... terre non potest
fortiter ... terram sed subtiliter
exit per poros terre sine magna
violencia quia tamen fuerit pori terre
lati et apti huius vapor solum causat
quendam parvum tremorem terre absque
eo sono si vero fuerit pori terre ma-
le ... tunc ... sonum quendam
parvum ... ex ... voce absque
... Si vero est multus et grossus

Si vero est m

Hic albertus ... declarare de vapore
multo et grosso declarando effectum
terremotus quod tali vapore ... et
... vapor distinguitur
... in ... Secundum
quod ... dimisio ... dimisione
effectibus ... dimisio dispersio vapor
... causa maius terremotus ... dimisio
dispersio terre ... huius va-
por dimisi effectum ad terremotum ...
... albertus dicit distinguitur de
isto vapore ... quia est frigidus
... quia calidus ... tamen
... vapor ille ... sit ... causa
... ...
... ... maior ... ...
... sicut ... vapor dicitur ... ...
... ...
... ...
... distinguitur de terra dicit ... ubi
... terremotus ... ...
... ... flumina ... vero non
... ... albertus ...

Effectus terremotus causa ... vapor frigidus multus et grossus
... non ... nam si ille vapor
... fortitudinem ... sufficit elevare
terram ... ad latus ... ...
... per elevacionem terre ... ...
... montes ... collis ... maiore
... ... si ... ...

tate magnitudinis ... possit ... terram ad
aliud locum tunc ... ... suo elevat terram
... modo et ... vapor ... exeunt
... terra ... elevata ... ...
ad ... locum sit ... non ... ...
... Si autem est vapor frigidus

Si autem vapor

Hic albertus declarat aliud effectum terremotus ... si
... vapor terremotus sit multus frigidus et
... ... tunc vapor ...
... ... flumina ... ita ...
... aque ... ... terre ... sicut ...
vapor absorbet a terra et aqua ...
... ... non apparet
... terra elevata ... ad locum suum
... et adhuc addit albertus quod ...
... quod dicit accidisse temporibus suis
... ... sunt ab-
... per ... ...
... ... integra
... ... de aqua ... ...
... terra ... ad pristinum
statum ... aqua ... ... et ...
... ... habitus ... magna
... quia ... ...
... huius vapor ... apparere aquam ... ...
non ... aque ut si fuit multus
... terra aqua ... aqua ... sub terra ...
... per obstructionem ... ...
... ... et super terram apparere
... Si autem est vapor siccus

Si autem est va

Hic ... aliud effectum terremotus ... si
vapor ... sit siccus et multum calidus
... ... minima caliditate ... terram
... ... huius ...
quia ... ... et hoc ... ...
modo ... sit terremotus ... aqua ...
terre sub aqua ... ... vapor ...
... ut ... fundus ... terre
... ... minima calore ... ...
... huius vapor et ... terra ...
... ... fundata ...
... ... terra ... ...
... huius vapor ... vapore
... ... obstruit
flumina et ... ... ad aliquos
... ...

in lombardia que fuit circa tempus hyemale et ex eo accidit quia ibi sunt
multa et profunda concava terre et poris isto tempore valde oppilatis infra itaque
non potest evaporare nisi paulatim et ideo movetur per partes. Erat autem vapor
calidus valde et diffusus per latitudinem provincie et quia erat calidus valde
et siccus in die hora autem sue subtiliationis a parte etiam movere non poterat
terram de frigore autem noctis condensatur et compressabatur et tamen movere valuit
et precipue mediis noctibus videbatur fere durat per quadraginta dies
¶ Tempore autem hyemis magis et maxime contingit quam in alio tempore et magis
de nocte quam in die cuius causa est quia actus videatur quia enim vapor est
calidus et siccus tunc magis subtiliatur de die et minus spissatur movet terram
terram de nocte sed autem frigus paucus paucum superat tunc de nocte et tunc paucus
de spiritu propter de modicum subtiliatur et movet terram. Si vero frigidus est et
spissus et nebulosus tunc non subtiliatur nisi ad movendum non potest confortato
semper spiritu de meridie ¶ Egressus autem eius quando est paucus subtilis
in poris terre sub lapide tunc sine sono fit egressio et non indicat
nisi parvum tremorem. Si autem est subtilis spiritus et pori terre sunt constricti
indicant tunc sono tremorem quendam sibilum ¶ Si vero est multus spissus
et pori terre sunt constricti in sono tumore tunc autem est frigus et non adurit
a calido aduritur. Ideo aliter est vapor terremotum precipue a duorum oppositorum
spiritu aquilonis et austri et subsolani et favonii. Ideo quia sunt in locis
ubi sunt aque quam ubi non sunt aque. Si vapor est nimis frigidus de loco
non egressus et nubes et poros terre oppilatis elevabit terram itaque fiet
quasi mons vel colles. Et hoc non potuit ad aliquem locum exspirare vel respirare
itaque egressus vapor vel in toto vel in parte. Si autem est frigidus et nubes in loco

oppilato vero spiritu aquis / tunc si aque sunt densissime elevantur cum absorbent eas ad tempus
donec rescindat quod elevatum est / et hoc sepe accidit quod per miraculo habetur et de
compotibus in civitate in loco qui dicitur Leyone eum absorbentes sunt vectales se
ad viam levatam ... per vii dies et perdebant maria aqua sicut et contra leucam
eo quod in loco motus terre absorbebantur et egrediebantur post et terre rescindere
fundo emanabat ut patet et eo tempore quo Albertus scribit mencionem ducens fuit
per terremotum civitas fuit de fundo terre quam perit terra et sunt eo aperte
civitas vapor sicut est et adustivus et de loco oppilato non aqua sit ... dies
suppletur inde cineres terre aduste ita quod quidem aperit ... vicinas et destruit
eas sicut est ... quod per terremotus perierunt terra non cineres in fluminum et
aperit ita quod videtur absorbere / et quandoque est obstruendo flumina in
una parte et cogunt aperire de alia parte // Si autem vapor calidus operibus alti
hic est valde periculosum quia confundat fiunt voragines et quandoque
[illegible] montes aque vomentes a parte una et alia a parte alia et inducunt
ex ipso diluvium partem et hoc principaliter obstruendo flumina ostia
ad plurium [illegible] Exemplum autem de terremotu ponitur in castanea
et ovo que si ponantur ad ignem nec fracte corticibus vapor qui
dentibus constringitur a calore exteriori et incipit subtiliari et vero
[illegible] resistencia impetu magno frangit testam ita quod
sepius perit ovum vel castanea de igne // Signa autem predicti
terremotus sunt frigus et vapor calidus et sonus et motus
subterraneus Signum autem est caligo et tabe circa solem et stellas
Explicit [illegible] hoc de terremotu dictum sit

Sequitur videre tandem de vento [illegible] et de isto de facili
[illegible] quia non causatur nisi a ventis [illegible]
et [illegible] quorum utrumque potest esse alterius (effectus)

ps albertus subiungit quod dicit alia causa et effectus terremotus volens quod quando vapor conclusus in terra est qui ex materiis valde contrariis oppositis itaque unus vapor oppositus alteri in concavitatibus terre hoc est valde periculosum et fiendum quia isti vapores oppositi inter se repugnantes in quantum maior maiorem rumpit terram hoc causat confundas [illegible] voragines seu foveas et gignit hiis terremotus de terra [illegible] faciliter possit causare diluvium generaliter [illegible] vapor in visceribus [illegible] oppositis [illegible] una movet aquam ex una parte veniente et quia alia aliam ita quod ex hiis duobus motibus aque quandoque [illegible] diluvium et hoc accidit quando obstruuntur meatus fluminum quia [illegible] [illegible] aliquando absorbetur [illegible] loco [illegible] ubi [illegible] de terremotu albertus ponit [illegible] quod [illegible] terremotus ad videndum quomodo vapor inclusus terra posset se movere [illegible] accidit de castanea quando [illegible] ponitur ad ignem testa manente [illegible] subtiliatur vapor [illegible] ad castaneam per calorem [illegible] quod vapor subtiliatus [illegible] petit maiorem locum quam [illegible] habuit et quia non potest habere maiorem locum propter resistentiam [illegible] teste tunc videtur impetuose rumpit testam et exit [illegible] sonum et quandoque proicit [illegible] castaneam de igne sic [illegible] de terremotu [illegible]

Signa autem

In ista parte albertus ponit signa precedentia et [illegible] terremotum [illegible] signum precedens terremotum est [illegible] quod ad quandam [illegible] quod [illegible] terre sit [illegible] obscuratur et ideo tunc vapores [illegible] non [illegible] de terra [illegible] aer debet calefieri [illegible] signum est [illegible] non [illegible] motu vaporis in terra [illegible] signum [illegible] aer non [illegible] ventos [illegible] in visceribus terre per quod nubes debent dissolvi et perturbari Ultimo [illegible] ita [illegible] in [illegible] alia [illegible] terremotum [illegible] aqua [illegible] sine vento

[illegible] sonum [illegible] in [illegible] subtiliata sub obscuritate [illegible] et multitudo ventorum non [illegible] vapor [illegible] terremotus exit a terra tunc [illegible] in aere [illegible] [illegible] vapor [illegible] a terra [illegible] elevato [illegible] venti [illegible] ventos terremotus non [illegible] in [illegible] terre inclusa et [illegible] elevari [illegible] tandem videre

Sequitur tandem

[illegible] aliud in quo albertus determinat de vento turbinis [illegible] quod [illegible] ubi fit [illegible] venti turbinis [illegible] ubi [illegible] ventorum oppositorum [illegible] opposito [illegible] resistentia [illegible] ventus [illegible] in aere non [illegible] ventos [illegible] alio [illegible] resistentia ad fortiorem [illegible] turbinis non [illegible] valde [illegible] opposito [illegible] quod ultra [illegible] terra [illegible] supra [illegible] de terra [illegible] distantia [illegible] in aere [illegible] albertus [illegible] tempore suo [illegible] ipsum [illegible] dyabolus non actu [illegible] vetule [illegible] sustinet [illegible] vento [illegible] Ultimo [illegible] in nubilo [illegible] collisio ventorum oppositorum [illegible] vetule [illegible] clamore [illegible] illo tempore [illegible] dyabolus [illegible] nunc videre

Restat nunc videre

[illegible] aliud in quo albertus determinat de [illegible] et aliorum [illegible] vapor [illegible] in quo [illegible] de [illegible] caloribus [illegible] de [illegible] de tempore [illegible] ubi [illegible] ubi [illegible]

et est etiam quae elevant pulverem et quae eradicant arbores sicut per for-
tiores ad debiliores sunt / quia vincit debilior aer / sed est resistentia
aque et tunc cadit per totam viam flatus venti et ipse elevant et pulverem
involvuntur sicut ventus cessit et tunc quae per aeris a vento vel sicut
qui convertitur ad proprietatem aque / vel sicut flatum sunt ipsi etc.
Sequitur nunc videre de causis quatuor ventorum quadruplicis [sive vapor] cum hec post

ubi est lux solis. Sciendum quod secundum autorem iste modus est quod in ista reflexione radiorum solarium de nube ad vaporem oppositum ita quod splendor ipsius solis pertingit ad nubem et de nube reflectitur ad vaporem et apparet in illo vapore [illegible] et hoc declarat ad modum speculi quod splendorem solis splendorem suum quem emittit ad aquam et ab aqua illuminata radius solis reflectitur ad parietem et ostendit quadam [illegible] splendoris radius lucis sive splendor ista pariformiter imaginandum est de reflexione radiorum cadentium super nubem et reflexione a nube ad vaporem aliquando tamen habet alium modum imaginandi [illegible] dicitur quod ipsius modus est quod in ipsis illuminatis nube quod a sole [illegible] quando nubes aquosa opposita soli tunc radii solares pertingunt ad nubem istam aquosam et ibi [illegible] dispositis nubibus diversos generant colores.

Et est sciendum quod ad generationem iridis requiritur quod nubes opposita sit spissa et sit ita aquosa et polita et superficie rotunda [illegible] et quod sit uniformis et regularis et quod radii solares ibi confundentur [illegible] nec reflectentur ad ipsam sed magis penetrare sparsim [illegible] quod ad corpus tunc reflexio radiorum fit ad corpus [illegible] et spissum quod non permittit se radios penetrare sed magis reflectit et tunc spissitudo et planities in nube causa est [illegible] ad iridem [illegible] colores sunt [illegible] quod generant [illegible] applanabat [illegible] et de quanto maior est [illegible] nubes de tanto nubes est spissior et planior et [illegible] sit reflexio radiorum manifestior et hanc [illegible] quod [illegible] apparet magis lucida aqua [illegible] lucida quam nubes [illegible] spissior [illegible] et aqua est profundior et [illegible] variior et magis spissa. Item sciendum [illegible] adducit [illegible] de hoc [illegible] lux sive radius ad aliud et reflectitur ab eodem quod [illegible] lucida plana et polita [illegible] reflectuntur radii venientes ad se et hoc [illegible] accidit quod [illegible] ambulantes de mane speculantur ymaginem suam [illegible] per [illegible] et hoc est [illegible] [illegible] communi [illegible]

spissi habet virtutem reflectendi radios de [illegible] ad ipsos [illegible] habet [illegible] est lux solis.

Et habet sol cir[culum]

quod albedo [illegible] [illegible] sol sit rotundus [illegible] lux [illegible] et de corpore [illegible] [illegible] sub eadem [illegible] semicirculare [illegible] albedo [illegible] alius [illegible] sol est multum maior quam [illegible] quod non generat [illegible] nube [illegible] sub eadem [illegible] magis [illegible] semicircular[illegible] ad [illegible] hoc [illegible] [illegible] quantitatis [illegible] in [illegible] non [illegible] quantitate comparabile [illegible] non [illegible] de [illegible] et de sole. Item dicitur quod [illegible] sol [illegible] rotundus [illegible] illuminat nubem [illegible] opposita [illegible] circulare et hoc [illegible] colligitur reflexio radiorum [illegible] ad [illegible] et apparet ibi figura semicircularis et non [illegible]. Item dicitur ad [illegible] quanta distantia cum altitudine [illegible] ad distantiam [illegible] modicum [illegible] locum plurimum grossarum [illegible] albedo [illegible]. Item dicitur [illegible] quanto sol [illegible] [illegible] apparet maior [illegible] sol [illegible] radii [illegible] diametraliter [illegible] ad nubem [illegible] et centrum solis [illegible] et [illegible] maior [illegible] semicirculo [illegible] sol [illegible] elevatur super orizontem [illegible] centrum [illegible] sub orizonte et [illegible] minor [illegible] sol [illegible] magis elevatus super [illegible] [illegible] minor [illegible] colores de [illegible]

Colores autem

[illegible] determinat de coloribus iridis et primo [illegible] quot [illegible] illorum colorum [illegible] secundo [illegible] [illegible] antiquorum de [illegible] coloribus [illegible] ibi [illegible] colores [illegible] ibi [illegible] dicitur [illegible]

Ducit [illegible] gibbositatem [illegible] et nubem [illegible] [illegible] sol [illegible] nubem et [illegible] nubem que apparet aquam [illegible] terra

que diversi colores [illegible] causantur a diversitate [illegible] nubis illuminate a sole nam [illegible] nubes [illegible] quasdam partes grossiores et quasdam subtiliores [illegible] quasdam partes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reflexionem radiorum solarium [illegible] a nube diversificantur colores [illegible] partibus [illegible] [illegible] diversitate [illegible] partes nubis sunt grosse et [illegible] parte [illegible] color [illegible] qui tendit ad nigredinem [illegible] partes [illegible] magis subtiliores et rare [illegible] color magis tendit ad albedinem [illegible] [illegible] [illegible] albedinem [illegible] color [illegible] [illegible] rubeum colorem [illegible] [illegible] nubes [illegible] alta [illegible] [illegible] altitudinem et [illegible] apparet ubi color [illegible] color [illegible] et ille [illegible] partem nubis magis [illegible] [illegible] [illegible] apparet color albus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparentes [illegible] [illegible] albus qui [illegible] apparet [illegible] et [illegible] color [illegible] [illegible] ille in parte nubis [illegible] et [illegible] apparet colores [illegible] [illegible] [illegible] positione [illegible] [illegible] duos primos apparet [illegible] color a parte [illegible] color [illegible] [illegible] in aliis [illegible] ubi [illegible] [illegible] positione [illegible] color [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Yris autem

Alia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparet [illegible] meridie [illegible] hyeme [illegible] [illegible] futurum [illegible] magnum [illegible] [illegible] que [illegible] meridie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] grossi vapores [illegible] elevati [illegible] [illegible] [illegible] et pluvia [illegible] grossi vapores [illegible] [illegible] meridie non apparet [illegible] apparet de vespere [illegible] [illegible] futurum [illegible] et [illegible] pluvia [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] nubes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a nobis [illegible] grossa nubium [illegible] [illegible] de nocte [illegible] nubibus [illegible] aqua [illegible] [illegible] [illegible] pluvia [illegible] apparet [illegible] [illegible] futurum [illegible] [illegible] grossa nubium [illegible] sol [illegible] [illegible] calore [illegible] [illegible] [illegible] magis et [illegible] de [illegible] [illegible]

Ut arai autem

Alia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparitionem [illegible] [illegible] apparet [illegible] [illegible] non apparet in meridie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vapores grosse [illegible] nubes grosse et aquose [illegible] [illegible] sol [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparet [illegible] [illegible] apparet [illegible] estate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparet [illegible] estate [illegible] sol [illegible] meridie [illegible] [illegible] sol [illegible] magis elevatus super orizonte [illegible] magis [illegible] sub orizonte [illegible] [illegible] [illegible] estate [illegible] meridie sol [illegible] magis elevatus super orizonte [illegible] [illegible] sub orizonte [illegible] [illegible] fieri yris [illegible] aqua nubem illuminatam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] estate sol [illegible] vapores grossi [illegible] elevatos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aquosum [illegible] [illegible] apparere [illegible] sol [illegible] a nobis [illegible] apparitionem [illegible] difficultatem [illegible] meridie [illegible] [illegible] [illegible] meridie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] super orizonte [illegible] apparet [illegible] meridie [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] depingere [illegible] colores [illegible] [illegible] [illegible] colores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colores [illegible] [illegible] [illegible] colorata [illegible] [illegible] [illegible] apparere [illegible] colores [illegible] [illegible] [illegible] sol [illegible] apparet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sepius mattutini tunc videtur sibi partem
modicam maiorem sui circuitus et vl
terius ascendere sibi magis et magis et [illegible]
de vice dicitur yrideis

[illegible]

[Slip]

// Item aliter et effectus eius quod pallidus appareret tempore pluvie plurimum fit sem
per quod tunc nubes dissoluitur et ita eis dissergitur et ideo quando sic apparet pressior
tempore claro tunc est pluvia futura et iste est effectus in se [illegible] necessarius [illegible]
locatur Duo quod [illegible] ita quod sitietur ab aliis partibus ut est de pa
Arcum appareri etiam Alio modo intelligitur sibi tempore sic quod appareret circa ortum solis directe
medie ortum ut ut appareret versus occidentem vel sole quando sol petit occasum
occasum medie dicitur et versus occidentem appareret vel meridiem quando sole circa tempus medii
diei ut appareret ad eam partem habet nubes

Alio sciendum ab eius sic fragit
[illegible] sibi quod duo vnum medi dicitur
nubes aeris et per aere dispendit ad
sua et aer fragit tam duplici colore
videlicet quod nube et aqua termini sunt
grossa aer lucidus et diaphanus
et quia ista nubes sic disposita a sole
illuminatur tunc recipit illuminationem duplicem
sibi duplicis dispositionis nubes ut [illegible]
duplici colore in nube ut circulus aut quod

Circulus aut

Ex alud nunquam albus dicitur de halo
et dicitur in diversis partibus [illegible] et ideo dicitur
quando ibi circuli qui vocantur halo secundo circa
illa circulus sit sibi circuli ut iste Oc
cidenti quod halo maior causatur quia va
por humidus et grossus ascendere et tunc
multiplicatur in aere Oc effectus causatur
a luna solis [illegible] per vaporem
grossum nunquam fit et [illegible] ut videlicet
sunt splendor ut causa [illegible] circuli et non
apparet circulus ille a parte [illegible] sibi
alia et causa dispositionem potentie [illegible]
quod [illegible] debiles tunc iste circulus [illegible]
[illegible] Oi [illegible]
dispositus tunc circulus non appareret nisi
[illegible] [illegible] quod de locis fumosis

secundum dicitur halo verbis dicitur autem estuarii de appar
[illegible] quando circulus circa lunam [illegible]
et sic magis congregat illis quod sunt debile
[illegible] tunc ibi et [illegible] ille circulus
[illegible]

[illegible] circulus apparet
a [illegible] distantia quia est [illegible]
quod dicitur [illegible] circuli [illegible] circa quod
stellas magis appareret [illegible] circuli
[illegible] quod [illegible] circa lunam a [illegible]
stellas [illegible] de nocte et [illegible] circa
sole [illegible] ut vapores elevati de
die ut [illegible] consumuntur per calorem
solis vapor [illegible] [illegible] et
stellas [illegible] calore [illegible] [illegible]
[illegible] consumere et [illegible] vapores
grossos quando alie stelle ut impediuntur
illa [illegible] que vocatur circulus [illegible]
por elevatus est nimium multiplicatus
et [illegible] propter non possunt [illegible]
per calorem solis sed circuli [illegible]

Circulus si di

[illegible] albus potest effectus [illegible] halone
Sciendum quod halo [illegible] corrumpitur
et sibi [illegible] [illegible] aliquando
equaliter corrumpitur [illegible] partibus
[illegible] [illegible] deficit sibi
[illegible] ut sit aura [illegible] corrumpitur
ab una parte et [illegible] ab alia sic [illegible]
[illegible] [illegible] corrumpitur versus
vnam partem mundi [illegible] oriente vel
aliam [illegible] alteram partem mundi
[illegible] [illegible] aura vel
[illegible] corrumpitur halo [illegible]

Dicit que in hiis gibbositas [illegible] et [illegible] [illegible] quod sol [illegible] [illegible]
nubem et [illegible] [illegible] nubem que apparet aliquando [illegible] hic in terra

Item [illegible] [illegible] metheororum [illegible] non apparet solum de die sed etiam de nocte
[illegible] in [illegible] ad nos et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
apparet aliquid in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tunc apud nos [illegible] nox
quia [illegible] dies et [illegible] non [illegible] [illegible]
Duos modos [illegible] [illegible]
Alius quod apparet dicitur non [illegible] irradiatione solis sed lune [illegible]
apparere aliquid de nocte

quod [illegible] colores [illegible] [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] illuminate a sole
[illegible] [illegible] nubes [illegible] quasdam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quasdam subtiliores [illegible]
[illegible] quasdam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
color [illegible] et ille quasi [illegible] [illegible]
magis [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] apparet color albus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] apparentes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] albus [illegible] [illegible] apparet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] color citrinus
[illegible] [illegible] quasi ille in parte nubis
[illegible] [illegible] alii apparent colores [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] posicione
[illegible] [illegible] duos [illegible] apparet
quasi [illegible] [illegible] color a [illegible] [illegible]
[illegible] color [illegible] [illegible] [illegible] in aliis [illegible]
[illegible] ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
color [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

[H]yemis autem

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
pronosticationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pronosticant [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] apparet [illegible] [illegible] [illegible] dici [illegible] [illegible]
apparet circa meridiem [illegible] hieme [illegible] [illegible]
[illegible] futuram [illegible] magnam [illegible] [illegible] que
[illegible] meridie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tunc
[illegible] [illegible] grossi vapores [illegible] [illegible] eleva
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et pluvia [illegible] illi
grossi vapores [illegible] [illegible] [illegible] tunc
[illegible] meridie non apparet [illegible] [illegible] apparet
de [illegible] circa occasum tunc [illegible] futuram [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia

tunc [illegible] nubes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] solis [illegible] [illegible] [illegible] tunc sol [illegible]
a nobis [illegible] [illegible] grossa nubium [illegible] [illegible]
[illegible] de nocte [illegible] [illegible] nubibus [illegible]
[illegible] aqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tunc [illegible] vapores grosse et [illegible]
[illegible] nubes grosse et aquose [illegible] [illegible]
tunc [illegible] sol [illegible] directe [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquando appareat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] apparet [illegible] aliquando [illegible] estate
sole [illegible] [illegible] [illegible] occasum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] appareat [illegible] estate quando sol [illegible]
meridiem circa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sol [illegible] magis elevatus super
orizonte [illegible] [illegible] magis [illegible]
[illegible] sub orizonte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] estate circa
meridiem sol [illegible] magis elevatus super orizon
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tunc sub
orizonte circa [illegible] tunc [illegible] [illegible] [illegible] aqua
nubem [illegible] illuminatam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] estate sol
[illegible] [illegible] [illegible] vapores grossos
et elevatos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] autumpnale [illegible]
[illegible] dici [illegible] apparere [illegible] [illegible] tunc sol [illegible]
[illegible] a nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
difficultatis [illegible] [illegible] meridie non circa [illegible] [illegible]
[illegible] meridie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] valde [illegible] [illegible] [illegible] super
orizonte [illegible] apparet [illegible] meridie [illegible]

Item [illegible] non [illegible]
depingere [illegible] colores
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] colo
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] colores
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] elevatior
[illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] elevata de
[illegible] non [illegible] colorata
ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] apparere [illegible]
color non [illegible] [illegible]
[illegible] apparet [illegible]
[illegible] sol [illegible] apparet
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

festum martini tunc videt[ur] sum[m]e porcio
modicum maiore s[e]mi[circulo] circuli et vl
terius ascendente sole magis et minus fit de cir-
culo et de iride dicitur ysidorus

De iride dicit

Aliud ponitur quidam alii magister circa albertum
quod antiquitus dicitur de iride sunt ysi-
dorus et alii s[e]c[un]d[u]m qui opinio antiquorum
erat quod iris esset circulus celestis constitutus
in celo sublimi et quando descendit super aera
aere aduersa sicut aestivo sole quem rotunditate
plena et quia semper non apparet in
celo propter hoc quia aliquando ille vapor
elevatur de aere non congregatur in
aere pro nobili distantia et tempore hoc
vulgariter dicitur gratia in celo et ita ysi-
dorus locutus est secundum opinionem vulgi
Aliud secundum autem ista tangit
aliquod commentum quod dicit unde vel dicitur
imber aeris et pro aere descendit ad
terram et aer tangit cum dupliciter colores
de iride quod de nube et aqua terminatur
grossus aer lucidus et diaphanus
et quando ista nubes sic disposita a sole
illuminatur tunc recipit illuminationem diversos
secundum diversas dispositiones nubis et causantur
diversi colores in nube sic circulus autem

Circulus autem

Scilicet aliud magister albertus dicitur de halo
et dicitur in diversis partibus prius et postea debet
quantum est circuli qui vocatur halo etc. circa
ille circulus fit ubi circuli autem fit. Sci-
endum quod halo maior causatur circa va-
pore humido et grosso ascendente et tunc
multiplicatur de aere etc. efficitur causatur
a luna solis virtute per vaporem
grossum magis fit et reflexio ut vidi cum
lucis solaris etc. causatur sic circuli et non
apparet circulus iste circa nos sed
alia et alia dispositione potest esse
et si vapor debilis tunc iste circulus appa-
ret non dirigitur dicit circa eorum
dispositionem tunc circulus non apparet nisi
etc. longius sed quod de loco sumitur

sicut de bal. ucis autem existunt de apparitione
nobis quando de circulus circa lunam quoniam
in hac materia congregat illius quod habet debile
visum circa ubi et longe ille circulus
a et vaporis quod dicitur quando minus circa
quod de circulo et quod
in circuitu solis ideo dubitatur quare
ante hunc circulum valens circa solem
ut lauli hoc dicit commune dicit
quod non de circulis circa solem quare quomodo
vapor de humidus et grossus tunc non potest
alte elevari sed solis elevatio propter adhuc
distantia a terra. Secundum hoc quare apparet
circa solem nigrum dicitur propter
eius debilitatem et etiam propter nimiam
distantiam solis non congregat quod
propria vi a vapore et luna
apparet propter eam tunc circulus apparet
de inferiori distantia quia est solem
quod dicitur habet circuli circa omnem circa quando
stellas magis apparet circuli
quod frequenter circa lunam ad
stellas et ac de nocte et raro circa
solem vero de quod vapores elevati de
die ut frequenter consumuntur per calorem
solis vapores vel circa planetas et
stellas licet calore fortissimo ideo plus
potest consumere et dissipare vapores
grossos quam aliae stellae et impedit
illa dispositio quae vocatur circulus nisi va-
por elevatus esset nimium multiplicatus
et congregatus semper non possit dissipari
per calorem solis sic circuli sunt dilapsi

Circuli sunt

Sed albertus ponit effectus quosdam halonis
Sciendum quod halo fit corrumpitur
et fit hic causa prosteritur aliquam cir-
cumquaque corrumpitur de. quibus superioribus
semper aliquibus per aliquas deficit sed
et fit autem secundum corrumpitur
ab una parte et hoc ab alia sic vi
comites ex partibus corrumpuntur usque
una parte mundi secundum orientem vel
aliam unde versus alteram partem mundi
fit et etiam hic prosternitur aura vel
copia secundum corrumpitur halo propter etc.

[illegible] ... partibus ... [illegible]
[illegible] ... solem ... [illegible]
perturbacionem aeris fructuas ... [illegible]
... quod halo ... [illegible]
... aer ... vaporibus
... [illegible] ... terra ... [illegible]
... de novo alii vapores elevantur
... aere perturbet ... [illegible]
... magis vapores ... [illegible]
... vapores ... [illegible]
... halonis ... [illegible]
... collige ... [illegible]
... multarum ... [illegible]
... magnam indicat tempestatem
futuram. Tunc ibi ... albus
... corporis solaris
... halo ...
... albitas ...
... de halone

Est sciendum quod sol duobus temporibus ... apparet colorum ... sol apparet albus ... rubeus et ... pallidus ... vapores ... vapores grossi et ... apparet ... rubeus ... [illegible] ... vapores ... apparet rubeus ... vapores ... apparet ... albus ... vapores ... aere ... aquosi ... apparet pallidus ... aqua apparet ... pallidus ... rubeus ... pallidus ... colorata ... colores ... rubedinis ... pallidus ... colores ... [illegible]

Colores vero

... [illegible] ... albitas ... colores nubium ... [illegible] ... rubedo matutina ... vespertina ... rubeus ... [illegible]

... colores nubium ... diaphonitatem et transparenciam ... magis transparentes ... ad colorem album ... transparentes ... ad nigrum colorem ... transparencia maior ... vapores ... nubibus ... colores nubium ... albus ... vapores ... radii solares transparent ... color niger ... vapores grossi ... radii solares non possunt faciliter transparere ... color ... vapores ... color citrinus ... vapores ... Tunc ibi color albus ... niger ... medium apparent ... albus et niger ... [illegible] ... albus ... niger ... medii colores ... [illegible] ... rubedo ... [illegible]

Rubedo autem

... albus ... specialiter ... de rubedine matutina et vespertina ... rubedo ... modo ... color ... rubedo ... matutina ... vaporibus ... albus ... transparent ... apparet rubeus. Est sciendum ... niger ... rubeus ... calida et adusta et caliditas ... humidi ... vapores aquosi ... terra ... rubeus ... albedinem ... tendit ad nigredinem ... magne pluvie ... vapores ... aere ... [illegible]

[illegible] ... colorata ... colorata ... [illegible] ... de sole ... [illegible]

facilius consumitur a calore solis. Ergo adueniente maiori frigiditate noctis eleuati vapores aquosi resoluuntur et causant pluuiam. Sed rubedo matutina designat futuram pluuiam propter hoc quia multi vapores grossi et aquosi tempore noctis vel diei fuerunt sursum eleuati et quia sunt multi tunc non possunt facilius consumi a calore solis et ergo propter grossitudinem aqua guttatim descendit et fiunt pluuia. Et quia sol circa eorum finem rubedo tendit ad meridiem nam ibi tendit ad albedinem sed si esset quod essent vapores grossi non essent multi et ergo facilius consumerentur a sole.

¶ Dicendum ad dictum argumentum. Etiam vulgus dicit: Nocte rubet celum, cras aduenit esse serenum; si rubet mane, tempus signat pluuiale. Sed hoc est solum assignatum. Et ergo dicitur quando apparet nona luna: Dimostrat aura, pallida luna pluit, rubea flat, alba serenat.

Ultimo sciendum quod luna apparet nobis diuersi coloris secundum diuersos vapores intermedios. Si enim vapor est humidus et aquosus apparet luna pallida et designat pluuiam. Si vero apparet rubea hoc est quia vapores terrestres dominantur qui sunt materia ventorum. Sed si apparet alba hoc est quia vapores subtiles qui sunt multum transparentes et rari et ergo albedo lune representat auram serenam.

De galaxia

Sciendum quod philosophus in libro primo determinat de galaxia. Est enim galaxia quedam via alba que apparet tempore nocturno in celo tendens ad septentrionem vel meridiem. Et vulgares nominant eam ... viam ... Anglia ... et Scocia ... via ad sanctum Iacobum. Et dicitur galaxia a gala quod est album lac et via quasi alba via. Secundum aliquos autem galaxia causatur ex quadam congregatione multarum stellarum ... a sole ... ignis ... admiscetur. Secundum alios quod sit ignis ... sub ... stellarum multitudine ... attractiua ... et ... eleuata

multi vapores subtiles qui per lucem stellarum ... illuminantur quia sunt illuminati fiunt celum apparere album. Tertio ... galaxia ... plures stellas sit ... stelle ... corpus ... ut ... lucem ... galaxia ... stellarum ... galaxia ... elementorum sub ... alie ... galaxia ... de natura ... alia opinio quod galaxia sit de natura celesti et ... non ... sub ... stelle ... que ... lucidas et ... lucidas et ... de nocte videntur ... galaxia ... ad ... probabiles ... probabili sapientie ... in topicis. Vel dicitur aliter quod ... galaxia in antiqua translatione et ... nova ... vult quod galaxia sit de natura elementorum ... difficultas quod ... in loco cum elementa ... tabilia et mouentur de loco ad locum ... et ergo ... nona translatione vult quod galaxia sit de natura celesti et causatur ... quantitate stellarum ... loco quo illuminatur a sole ... apparet albior quam alia pars celi ... galaxia sit quedam impressio mixta ex natura celi et natura elementorum ... apparet in celo ... tamen ...

vel via sicud patet consideranti celum
tempore sereno **Ulterius notandum** quod de
galaxia dixerunt pictagorici quod
quondam vice sol exivisset extra viam
suam [illegible] sol [illegible] eius calidi stante
istum locum quem nos vocamus galaxiam
combussisset et ideo facta est ista via
alba sed [illegible] eius dicti patet quod
[illegible] sunt sol iam dudum
[illegible] combussisset eum [illegible] ambu-
bulat [illegible] oppositum secundum textum

Comete sunt

Calido ultimum istius tractatus et quartum tercium
libri primi quo albertus determinat de quadam
[illegible] opinione
antiquorum de cometa [illegible] eius
opinionum [illegible] antiquorum
[illegible] ibi [illegible]
Sciendum quod opinio quorundam antiquorum
fuit quod cometa esset una de planetis [illegible]
[illegible] planete [illegible]
[illegible] secundum motum [illegible]
[illegible] motum [illegible]
[illegible] quandoque
[illegible] apparet [illegible]
[illegible] opinione [illegible]
[illegible] vaporis
[illegible] quanta sicud infra patebit [illegible]
[illegible] dicit [illegible] inflammari
[illegible] planetas [illegible]
[illegible] inflammari [illegible]
[illegible] ut flamma
[illegible] valde [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] planetas [illegible] aeris
[illegible] a [illegible] planetarum [illegible]
non posse inflammari a motu planetarum
[illegible] ad [illegible] efficienter
[illegible] calidum [illegible] efficiente
[illegible] ut patebit [illegible]
ad [illegible] cometes
Sciendum alia opinio antiquorum fuit
[illegible] quod planeta [illegible] apparens
ut [illegible] sub radiis solaribus
[illegible] cometa [illegible]
[illegible] opinio quod cometa sit stella de novo
a deo creata [illegible] planeta situata ad [illegible]
[illegible] designanda [illegible] vita
[illegible] opinio [illegible]
[illegible] cometa [illegible] impressio
[illegible] vapore [illegible] secundum [illegible]

Dico ergo quod

[illegible] calidi [illegible] albertus [illegible]
[illegible] opinionum [illegible] de [illegible] comete
Sciendum quod cometa secundum opinionem alberti
[illegible] vapore grosso et terrestri [illegible]
aliquid [illegible] et [illegible]
[illegible] ad supremam partem aeris [illegible]
ad [illegible] calor ignis [illegible]
[illegible] inflammatur et
[illegible] vaporis [illegible] inflammati [illegible]
[illegible] impressio sicud stella habens
[illegible] ardentes **Corrolarie** sequitur
quod cometa [illegible] vapor grosso
et terrestri [illegible] calor [illegible]
[illegible] aeris una cum calore
[illegible] talis
vapor [illegible]
[illegible] a calore
[illegible] vapor sit
[illegible] posset penetrare media
regione aeris [illegible] non pe-
netraret [illegible] regio est [illegible]
frigida non obstante [illegible] ista grossitate
vaporis [illegible] caliditate dif-
fundit [illegible] magis quam
[illegible] inferioribus [illegible]
ma [illegible] apparet [illegible]
[illegible] sibi [illegible]
Item sciendum cometa [illegible]
[illegible] impressio [illegible]
[illegible] vapores
[illegible] vaporem [illegible] cometa [illegible]
vaporem [illegible] vocatur [illegible] cometa
[illegible] tempore apparitionis comete ut [illegible]
[illegible] diebus [illegible] tempore
[illegible] cometa [illegible]
[illegible] vapores [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] cometa [illegible] ergo albertus [illegible]

Ego albertus

Ultima pars totius libri primi [illegible] albertus
adducit quandam experientiam per quam
[illegible] opinionem [illegible]
[illegible] albertus quondam ipse vidit quandam
[illegible] radios
[illegible] meridie [illegible]
magis [illegible] ad orientem
[illegible] sufficit [illegible]
[illegible] dicunt cometam [illegible]
sub aliquo planeta [illegible] non fuit
[illegible] alia planeta [illegible] planeta
movetur [illegible] zodiaco [illegible] zodiaci

at non tendit usque ad pabulum alterius quam
ignis primam speram. **Sciendum**
demum quod pronosticatur de apparitione co
mete. Secundo mundi magnus fuit apparuerit
significat terre sterilitatem et caristiam
futuram in illa terra et pestilentiam
et mortem hominum et maxime mortem
principum. Item significat lites inter homines fu
turas et bella. Sed istud [illegible]
effectus est quia cum generatur cometa
fit de magna caliditate de terra ex qua
[illegible] et ipsa terra facta
et magna [illegible] quod fit sterili
tas terre et per consequens caristia et fames
[illegible] effectus. Secundus effectus
est quia ad generationem comete requiritur
intensa caliditas ut dictum est. Que penetrat
in corpora hominum et evaporat
humidum radicale et calidum naturale
in quibus vita hominis consistit ut dicitur de lon
gitudine et brevitate vite. Et ideo
apparitio comete significat mortem hominum fu
turam. Sed quia principes sunt subtiliores
aliis hominibus in corpore et utuntur cibariis
magis delicatis et ideo dicitur quod cometa
significat proprie mortem principum. Sed
dicitur quod significat mortem principum proprie
[illegible] quia mortis principum est magis
[illegible] quam aliorum hominum quia moriuntur
[illegible] mille hominibus [illegible] principe
[illegible] principes [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] homines effi
[illegible] [illegible] quod [illegible] calidum quod
[illegible] [illegible] [illegible] quod
[illegible] et [illegible] fit
[illegible] alius effectus est quia fit [illegible]
[illegible] multi vapores sicci et
[illegible] [illegible] terra [illegible]
[illegible] et [illegible] terra [illegible]
[illegible] multa [illegible] de aere
[illegible] vapores calidi et sicci
[illegible] ex quibus [illegible]
[illegible] significat lites futuras et [illegible]
[illegible] calor [illegible] [illegible]
homines [illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] pacis [illegible]
et [illegible] nobis omnibus concedat
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] benedictus. Amen

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] duplex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a corpore [illegible] a sole
et ab igne [illegible] calor [illegible]
de [illegible] corporibus [illegible] [illegible]
et aliis corporibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in nubibus [illegible]
vero [illegible] apparentes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] apparent [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] Albertus [illegible] quod ibi sunt
[illegible] et [illegible] quod in nubibus sunt
[illegible] [illegible] colores [illegible]
[illegible] aliqui dicunt quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
ab [illegible] [illegible] [illegible]

Tunc [illegible] est [illegible] acre
[illegible] quia pacem necesse est pax

[illegible]

[redacted]

Materia horum claudit hec metra librorum
Primus autorem miserum dabit esse plorandum
Tristicie causas liber explicat iste secundus
Tercia in rebus mundi non esse dolendum
Et consolatur autorem denique quartus
Quintus questionum facit hic et omne certum

[illegible] quod [illegible] metra [illegible] metrice [illegible] a metro [illegible]
[illegible] sunt [illegible] sic [illegible]
[illegible] amara delectabilia [illegible] sunt aliqua dulcia
[illegible] sic [illegible] philosophie consolatio [illegible] tradite libertatis [illegible]
[illegible] inmixte ut auditores [illegible] metra [illegible]
[illegible] delectabile [illegible]
[illegible] attendenda [illegible] passiones [illegible]
[illegible] stilo [illegible]
[illegible] metrorum [illegible] stilo [illegible]
[illegible] metra [illegible] delectabilia [illegible]
[illegible] a metro [illegible]
aut [illegible] parte [illegible]
[illegible] poetas [illegible]
[illegible] metra [illegible]

Veni sancte spiritus reple tuorum

Carmina qui- quondam studio florente peregi

Iste liber boecii de consolacione philosophie intitulatus cuius subiectum est consolacio applicata prudentis nominis ex toto conspectu nec desperatio in adversis. Dividitur primo sic: dividitur in quinque libros partiales et in quolibet illorum incipit et que docet in quolibet precedit et hoc sunt. Iste liber dividitur in tractatum principalem et metra. Et est primum metrum quod dividitur in quatuor partes. Primo deplangit statum sue miserie ex parte commutacionis studii. Secundo ex parte defectus corporalis ibi gloria felicis. Tercio ex parte prolongacionis mortis ibi mors hominum felix. Quarto in michi a suos amicos ibi quid me felicem. Primo dicit in textu ego hoc quod quondam tempore prius studio florente confeci multa carmina ego nunc meus coactus flebilis cogor incipere versus de mea miseria tractantes. Sciendum illud metrum quod vocatur metrum elegiacum quia de miseria conscriptum et dicitur elegiacum quod constat ex uno metro examentro et alio pentametro et dicitur pentametro quia quinque pedibus constat elegiacum ab elegos quod est miseria quia huius metri sunt apti describendo miseriam. Et dicit florente quod est aliquis specialis et studio florente est duo. Ablativi positi in designacione est studium et applicacio animi ad aliquid agendum cum bona voluntate ad quod requiritur continua et quo studium est duplex scilicet studium florens

et est aridum. Ad studium florens tamen acquirendum requiruntur multa que in veneris conspiracionis scilicet scribendo senes aut magis diuciores sed secundo requiritur habitus necessarios quia non est sensus sufficiens ad conservandum tamen et necessaria vite sicut victus et amictus et pecunia secundum politicos unde plus indigentes sunt principaliter studio vacare et tercio ad tranquillitatem que acquiritur per sedacionem passionum quia anima in residencia et quiete fit prudens secundum philosophum. Ubi enim passiones dominantur ibi intellectus obtenebratur. Ideo hoc in fine quinti libri hortatur nos ad fugam passionum dicit gaudia pelle timorem. Sed studium hoc habuit tempore sue prosperitatis. Studium aridum est ad quod concurrunt opposita generaliter scilicet senectus et necessarium defectus et ad perturbacionem. Et tale studium aridum fuit hoc tempore quo ipse presentem librum conscripsit. Et in imbecillitate ipsius vite. Et nunc metra dictanda: mesti modi. Meste dicuntur racione materie quia sunt de miseria modi autem dicuntur quia certis pedibus regulantur scripture tractare ecce michi

Ecce michi la

Postquam hoc deplanxit statum sue miserie ex parte permutacionis studii hic ponit sui dicti applicacionem quia prius dixit quod cogatur dicere mestos modos hoc ipse probat dicens ecce vide quod cogor componere tristes versiculos de mea miseria tractantes. Ecce demonstrat hoc ad sensum muse monentes me ad scribendum et ad opus huius libri. Ille id dictant michi quid debeo scribere ego pono dicere scribere. Item quia nunc tractatus de mea miseria et per hoc faciunt mea rigare cum delectabilia. Sciendum quod secundum poetas nonne fingunt fuisse muse in monte elicone iuxta fontem caballinum que nunc dicitur novem fuisse studiantes componentes delectabilia et ille muse vocabantur camene quasi canentes amena et quasi sunt

Studium florens 2 3 Studium aridum 8 8 8 8 8

integra et quod lacerate Camene
integre sunt artes perspicue et
racione firmate Camene ut la-
cerate dicuntur artes poetice que carent
firmitate unde vult boecius quod omnia
strata sunt ... ame et eum non deli-
quisse preter sunt scelerum interrogatus
cum omnia amisit per incendium utrum
omnia amisisset respondit nichil
amisi quia omnia bona mecum sunt
habeo enim iusticiam prudenciam et cetera
Et dicit lacere quia ea dicuntur que actione
lacerat et destruunt mentes hominum
subicientes eas diversis passionibus
nunc passione amoris nunc doloris Secundo
possunt lacere vel lacerate que sunt
poetice non sunt firmitate ra-
cionis stabilite quia ille nunc mentes
hominum trahunt ad merorem nunc ad
dolorem nunc ad voluptatem et aliis pas-
sionibus Et illa dicit ... dum spiri-
tus tenet suos in vita ut et ... [illegible]
elevet vel suos misere ... miseri
Bilis Sed quod ... Camene dic-
tat in scribenda per carmina ele-
vet vel suos misere secundo Has salte

Has saltem

Hic boecius respondit tacite questioni
quereret enim aliquis ab eo quid
nunc dictat ubi carmina scribenda
cum sit in exilio relegatus quia
nunc ad proprietatem intrinsece noticie
sue poetice dimiserunt te tempore
tribulacionis Ad illam questionem re-
spondet intendens licet omnes amici
mei dimiserunt me in exilio posi-
tum et imperialem tamen has musas
nullus terror imperialis potuit vin-
cere scilicet ... iter ... ipsi comitem
dictantes nobis carmina Sciendum licet
bona exteriora possunt auferri ab homine
per violenciam scilicet per furtum per
rapinam per incendium tamen sciencia
non potest auferri per violenciam
scilicet per furtum et ideo nec vetusta e-
stimatur ut aurum vel argentum
ita quod ... ut ... in tribulacione non minuitur
etiam in tribulacione non minuitur
... nova ad ...
... et ... scelerum amissa
... sua et aliis bonis ...

Et dicit boecius Deplangit statum sue
miserie propter defectus corporalis et
propter preventum in qualitate intendens
Ego boecius prius consolabar dulci-
ter iuventute mea aut scilicet tempore iuventu-
tis et ... senectute Sciendum sunt
dicit ... et iuventus scilicet felix
et videtur ... nunc et bonis
exterioribus et adornatus de illis bonis
dicitur ... in de bona fortuna sine illis
exterioribus Et dicit conferunt fortuna non
contingit esse felicem Et videtur vel dele-
tabilis iuventus scilicet illa que bonis natu-
ralibus ornata scilicet fortitudine pulchritudine
et agilitate et ideo dicit primo ... non
omnes felices sed qui propter ... sunt
aut sine ... vel amicis secundo Venit

Venit enim properata

Hic in speciali deplangit statum sue
miserie et penas sunt hoc secundo confirmat
hoc signis intendens quod facta mesti
senectutis me compellant quia
... defectus et ... corporalibus quia
... festinacio venit ad me senectus
sine ... per ... meditacione et ...
... et ... dolore ... habeo
etate et hoc probat per duo signa ...
et quia ante debitum tempus capilli mei fu-
erunt cani ... fuit canus ... Aliud
signum senectutis quia cutis mea est
rugosa et dissoluta tamquam in senibus
Sciendum ... et ... dicitur
scilicet per etatem infirmitatem et adu-
ersitatem ... et ... secundo duo ... adver-
s ... fuerunt in boecio ... ...
... non fuisse senem sed canum
seu rugosum ex etate sed ex infirmitate

Carmina qui quondam studio florente peregi

Flebilis heu mestos cogor inire modos

Ecce michi lacere dictant scribenda camene

Et veris elegi fletibus ora rigant

Has saltem nullus potuit peruincere terror

Ne nostrum comites prosequerentur iter

Gloria felicis olim viridisque iuuente

Solantur mesti nunc mea fata senis

Intempestiui funduntur vertice cani

Venit enim properata malis inopina senectus

Et dolor etatem iussit inesse suam

Et tremit effeto corpore laxa cutis

Mors hominum felix que se nec dulcibus annis

Inserit et mestis sepe vocata venit

Heu heu quam surda miseros auertitur aure

Et flentes oculos claudere seua negat

Dum levibus bonis fortuna faveret malefida
Pene caput tristis merserat hora meum
Nunc quia fallacem mutavit nubila vultum
Protrahit ingratas impia vita moras
Quid me felicem totiens iactastis amici
Qui cecidit stabili non erat ille gradu

Prosa prima libri primi

Hec dum mecum tacitus ipse reputarem
querimoniamque lacrimabilem stili officio designarem astitisse
mihi supra verticem visa est mulier reverendi admodum
vultus oculis ardentibus et ultra communem hominum valentiam
perspicacibus colore vivido atque inexhausti vigoris
quamvis ita evi plena foret ut nullo modo nostre crederetur
etatis esse statura discretionis ambigue nam
nunc quidem ad communem sese hominum mensuram cohibebat
nunc vero pulsare celum summi verticis cacumine videbatur
que cum altius caput extulisset ipsum etiam celum
penetrabat respicientiumque hominum frustrabatur intuitum
Vestes erant tenuissimis filis subtili artificio in-

Quia nanu boecij de co

racõe phie p^o videm^9 q̃d
sit phia 2° quo diuidat^r 3°
q̃ sit sbm̄ i phia morali
4to videndu quae z ubi s̃p̃n-
tem libez copilauit 5to vide-
bit^r q̃ de ysti qualibz q̃ et d
uia librum solet vitarj p
pmo Sciend^m q̃ phia d^r a phi-
los q̃ z amor z sophos sapientia
q̃z aabilid sapia atiq-
tq n. sapientes sophi voba^r
et scia sophia Sz pitago-
ras vir prudentissi^9 esti-
mas se no foe dignu so-
phu vocari ta deuotoid ap-
posuit philos ita vrz/ut
no sophus q̃i sapiens Sz
phi q̃i aator sapie vocar^e^
Secundo scien^d q̃ phia a diuis
diuisinoe d^r sm ysagoge
n. sit diffin^r est disciplina
om̄ rerz diuinaz at hua-
naz cu studio bn̄ viuendi
Sz sm̄ lidomiesz sz vni-
usi ee cogito cu studio bn̄
viuedi Secundu ysidoz aut
3° ethiologiaz sic diffin^r
phia z rez diuinaz huana-
rũ q̃z cogito cu studio bn̄
viuedi quietas//phus aut e
methaphizare sic desbit
phia z veritatis scia z sm
ysidoz phia q̃stat qo scia
et opioe et pt diffinito
ysidori st declarand q̃o d^r
cogito rerz d^r diuinaz
rerũ ad includendum ista
phiaz q̃ est de pmis caus rez
in cendo sz deo z intelligentijs
q̃ d^r sapia ul methaphi
zica d^r huaz ad inclu-
dendu ista phiaz q̃ est
de rebz huanis sz q̃ sct
sbl volutate z opeio mo
d^r cu studio bn̄ viue-
di ad includendu phiaz
moralem sic patet Sz^r
pmo q̃ ois notia m̄edi
pt dici phia pz corr^m p
diffinitioz 2° sc^r q̃ phie
d^r hc diuinaz huanaz
rerz q̃ cogitoz cu studio
bn̄ viuendi hnd Pro
2° sc^m q̃ phia pma sua
disioe diuidi^r in mora-
lem n̄alem et fmalez
Phia moralis z scia
tractans de hoie felicitabi
li pro ut hq^i vel de a-
liquo alio de pse ptine-
te ad spm//Sz phia n̄a-
lis z scia tractans de ente

Sci^m phia

2° phia sc d^r

sm ysidoz

3° sc^m

Sermoc^l

n̄alis

mobili p ut dicebatur // Sed [redacted]

[redacted]

phia moralis est scientia tractans de homine p ut dicebatur

Et phia moralis dividitur in tres partes scilicet monasticam politicam et yconomicam

Monastica

Monastica est pars phie moralis docens qualiter et quomodo quilibet debeat regere se ipsum moraliter et virtuose vivendo et a viciis abstinendo et traditur in decem libris ethicorum Et dicitur a monos quod est unum et ycos scientia quasi scientia pertinens ad unum Et alio nomine ethica

Politica

// Politica est phia docens qualiter quilibet debeat virtuose vivere ad gubernacionem communitatis puta civitatis vel regni vel regionis etc. et traditur in 8o libris politicorum Et dicitur a polis quod est pluralitas et civitas et ycos scientia quasi scientia de modo regendi plures

// Tercia est yconomica phia docens qualiter quis debeat dispensare et regere domum vel familiam et se virtuose habere in gubernacione civitatis domestice Et traditur in duobus libris yconomicorum Et dicitur ab yconomos id est rector vel dispensator domus et ycos scientia Ex predictis satis claret de quibus tractat phia moralis

Capitulum 3o de felicitate

// Circa 3m est sciendum quod de felicitate moralis phie sunt opiniones // prima est opinio tullii qui notat quod honestum sit felicitas moralis phie dicit enim in libro de officiis omnia moralia honestum est Et vulgariter dicitur honestum est quod sua vi nos trahit et nos dignitate sua allicit Alia est opinio domini alberti qui dicit quod bonum honestum sit felicitas contemplativa scientie Alii vero dicunt quod operacio humana non quecumque sed in qua felicitas humana consistit sit felicitas contemplativa humane scientie secundum quem modum dicitur quod honestum quod felicitas hominis et quomodo ad ea que sibi conveniunt ad ducendum feliciter vitam sit felicitas moralis phie et hoc apparet quia et tanquam quod in hac scientia consideratur ut dicitur et felicitas tamquam quod locum a diffinicione ad diffinitum Et ipsa passio humana est aptum natum bonificari bono humano honesto vel et aptum natum esse felice et de demonstratur de suo subiecto ut habetur primo posteriorum mediante diffinicione subiecti per medium ipsarum passionem majorum cum mitate et felicitas pro modo facienda homini in barbarum ut est homo animal rationale et aptum natum bonificari bono humano honesto et hoc est animal rationale // Circa quartum notandum quod tempore b regnavit quidam rex gottorum nomine theodoricus qui romana

citatem que prius fuit libera compress-
it et ipsam sub potestate subegit et
multas molestias pauperibus
in civitate inferebat / Vel consules et
senatores illius subpeditavit / modo
vero [illegible] vir doctissimus ar-
tibus liberalibus atheniensis imbutus et
fide catholica illustratus atque per or-
dinaciam electionem populi in senatoriam
dignitatem electus diligenter inde
malicias regis theoderici cum
sociis in suis erroribus cor-
rexit et eciam disputavit de
fide catholica contra duos he-
reticos scilicet nestorium et eutice-
tem nisi esset qui eis resisteret
boecius ipsos in quodam concilio devi-
cit / videns autem theodoricus
rex tirannicus solum ipsum boe-
cium sibi resistentem die noc-
tuque studuit qualiter fraudu-
lenter sibi eum suppeditaret Ta-
dem quando nichil mali posset in-
ferre ipsi boecio cum viro
fidelissimo et virtuosissimo finxit
tot cum reperit duas cartas
falsas et per personas quesivit tes-
tes super eum. dixit enim boe-
cium impedivisse quendam de-
latorem sibi fraudem deferen-
tem qui retinebat accusa-
torem senatus romanorum ut sic

senatus redderetur reus lese ma-
iestatis illud tamen tangit quarto metro
primi dicens delatorem ne docume-
ta deferret / 2° dixit quod quas-
dam literas miserit ad regem constantinopo-
litanum per quas restitueret [illegible]
pristinam libertatem ipsis romanis
hec tamen tangit eadem prosa dicens
Nam de ceteris [illegible] tot cum
adductus missus erat boecius in
exilium scilicet in una insula ubi
non modicum fuit Tandem de
insula fuit redemptus et in car-
cere positus ubi multas penas
sustinuit et [illegible] ut attes-
tatur alibi scilicet in de disciplina scho-
larium dicens In tiriano regis
gottorum carcere [illegible] Et in illo car-
cere composuit boecius presentem librum
et etiam alium librum de trinitate
et de duabus naturis christi etc
ibi composuit in [illegible] tribularetur
finxit sibi philosophiam sub forma mulieris
constituisse et eum docuisse non
desperare / composuit ergo presentem
librum volens docere quod hoc in
isto statu positum non tenere neque
desperare Et hec per [illegible] consola-
tores Sequitur causa efficiens ¶ Causa
[illegible] et nomen [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

qr 7 cas iu Efficiens for fia
lis malis vy vtilitas hg lib
est dux pa3 qr dor3 modeare
passiones et eas ad mediu r
ducere p quo nond qr i nobis st
duo vtutes qr q ssnales q i
clinat nos ad appetitu mali
ut ad crapula fornicatore ut
Alie sunt intellectuales et illeecli
nat nos sp ad bonu na ro sp
depra ad ~~nos~~ optia vt3 p o c
theorz Cu go vtutes ssnales
dnant d nobis te ipse pus
ndicit n/ Aurorig Sicut ozut
puer viuat ad preptu pedagogi
itaq qt mia gcupiscencia roc
guberne et go hic dor3 modea
re passioes ut eo melig qs poss
ssste studio z vtutibg na aia se
dendo z quiescendo fit pdes vt3
io phicor Scdo pus noti z o
tilius qr hi vestiga vltig fud om
stiarz s3 felicitas sta pute sciaz
dees alie sic ordinat ps3 titulg hi
libri z lib de gsularoe phie anicij
maly torquatij seuerini boecij
ordinarij ex co(n)sul patricij de phi
lozo ta gsolacoe ps3 q quac
tat noia ponit i titlo p de dua
causis pma qr gsuetudo erat
rome ut noia auoz ul pdeces
sor assibe deri Secunda ca 3 pp
honorem boecij qr sm seneca
mlta gnoia honori sunt data
Sicut em vilis psso no volt
noiari qr de quato plg noiat
de tanto plg ipig malicia gs

nosta z sordesit Sic honesta
psso vult plubg noibg noiari
ut sit eig laus z fama mag
clarescat na oe bo n que de
ductio mg clarescit Sed q a so i
q b/ po dutg fuit auicig a qda
nobili Rono deg gnte erat b
dici dcus fuit sit ab a qs z fr z
vicin qr sine vicio nuq cu
potuit flecti a scita iusticie
ut dicit pha qi Nuq me a iuic
z iniusticia ut Secundo dic
bat mallig qr erat qnome bo
eu qr erat degnte malliorz q
erant nobiles rom dicti a mal
lio atti vio a q tota pgenies
nomen i titulit 3o h dcus
torquatg est a mallio qi noia
ba / Na qr quoda tpe init sin
glare bellu cu vno gallico q gal
lig ab eo supatg gerebat i
collo torque aureu z illu sibi
abstulit z in collo suo portauit
et ab eo nos i titulit Go noiatg
est seuerng z hoc dut p a seui
Seuerz n erat cor i ege theodi
cu cui se opposuit Secundo dcs
fuit ita qr sequebat veritate qui
qs n i i udicijs amore ut odio
flecti potuit a veritate Sexto
diceba boetig a pp suo noie
z pt dici a boetes gre qz adiu
tor lune qr fuit adiutor z def
sor pauperz z go dicut qd gst
cug de nos seior ud si pp noie
s sic i o noie seuering Septo di
ceba ordiarig qr re pupplica bij
ordianit ut qr i dignitate sena
toria p ordiaria ceterz fuit eleuat

dolore ad adversitate. Et hec carmina
boecij sunt intempestiva quia non
possunt quod non est tempore convenienti ab
quod non est congruum tempori quia boecius
fuit iuvenis etate et iam senuit
per adversitatem suam canicies effecti sunt
intempestivi. Dicitur intempestiva
canicies quia ex superfluitate
humoris indigesti et corrupti et ex
defectu caloris naturalis non potentis
humidum digerere quia pili generantur
ex vapore fumoso et quando ... va
pores digerunt calorem naturalem
non generantur canicies sed quando non digeritur
tunc capilli canescunt. ...
quia in iuvenibus cutis est densa propter
multitudinem sanguinis ex quo ex sanguine
fit calor sed quia sanguis diminuitur
in senibus inde tunc cutis ... est laxa
non senes sunt frigidi et sicci ...
... in de generatione quia ...
materia generatur in ... aliter et
primo in sanguine et sanguinis ...
... nichil aliud est nisi sanguinis
coagulatus et ... et illud
quod generatur nutrimentum et calor
naturalis et ille est fortis in iuvenibus
et fervens et ideo fortissime agit et ...
totum nutrimentum et generatur sanguis
ita quod omnes vene ... replentur
sed tempore senectutis calor est debilis
et non potest generare nutrimentum et
tunc vene sunt vacue et cutis est
laxa. Et hec dicitur effeto ... ...
est natura mulieris adhuc in ...
... a femina ... ...
ubi femina ... fetu ... plena
... fetu ... fertilis ... effetum
i. debilis ... vires enervatum
... fetu ... plena fetu ...
... ... fetus i. plena
fetu ... ... effeti
... fetu posito quia senectus
... apta ad generandum fetus

Mors hominum

... deplangit statum suum
...

Heu heu quam surda

... que sit mors infelix i.
crudelis ... heu quam surda
aure ... ...
miseros et ... ...
flentes oculos qui dicit non permittit
miseros ... ...
... ... passim ...
... ... ut autor
... ... ut
... ...
... ut autor ...
... mors ...
miseros ... dum levibus ...

Dum levibus

... deplangit ... ...
... quomodo mors habet
se ad ... sunt crudelissima ...
... illa crudelissima
mors ... ...
... ...
non ... mori ... ...

dolose ad adu[er]sitate ... amicos
boecij sunt intempestiua qr inte
positum est nd est tpe ydoneo ut
13 nd e qud q tpe rquia boec[ius]
sunt inuenis etate q'n semicat
ex aduersitate ... amicos d fuit
d tempestiua ... campa[?]
... ad ... aduersitate

q[uod] a de morte felici 2a de morte
infelici hec ... 3o gelu
dit morte quo ad ipm fuisse
crudelissima intendens illa mors
hominu dicit felix q nd venit
temporibus prosperis quia tunc homo
delectatur viuere et longo tpe
appetit ...

Hec dum mecum

Ille boecius appellat eu' philiam mulierem et ... viri ... de causa
... mulierem d q mulieres hec 1 dum qr sicut mulier dulcibus
verbis allicit virum ita phia sua admirabili delectatione allicit
... sua eum ... mirabiles ... et
... 2a qr sicut mulier nutrit p[ro]les
lacte ... ita phia ... nutrit ... scolares
doctrina ... 3a sicut mulier
... ad ... viris mollibus ita phia ...
hominis ... gracia ad ... ita ... qr sicut mulier ... compatitur
dolorem ... ad ... vir ut dicit
... Ubi ... mulier ... et qr boecius fuit ...
... qr phia et mulier ... vel allicit et
nutrit ... mulier sapientia dicitur esse

... phia ... et ... ita phia ...
hominis ad delectationes ... eadem ...
... et ... ut phia
... nullius organi corporalis ... vel ... d ...
... ut dicit salomon
... altissimi ... etc

... vultus qr ... post ...
... qr hominis ... ad ...
... et ... phia ... sola sapientia
est q meretur honores ... vultus qr sicut vultus e comune

... ad fertilis ... effectu
... ut verbo ...
... ad ... plures ...
... fructu ...
... effectu
... et ... post qr ...
... ad ...

... bona et felix que
... quia illi
... in maxima ...
... morte ut ...
... penas
... sua ... pul
... qr tpe
... bona ...
... mors ...
... quia ...
... et tpe adu[er]sitatis
... mala qr ...
... quo nd ... mors
... vita tunc illa
... q nd venit tpe
... futuram vita
... bona ...
... tpe aduersitatis

...u qd firma

... mors infelix 1
... hec q firma
... auctoris
... negat ...
... qr dicit nd ...
... auctor
... passim ...
... ut autor
... 2o ut
... deponetale ...
... ut autor ... et tunc ...
... mors ...
... lenibus ...

Mors hominum

... deplangit statum sue
antique ... vita
miserabilis ...

Dum levibus

... deplangit ... sue vite
... hoc quomodo mors habent
... ad ... crudelissime
... illa crudelissima
mors ... me ...
... non ...
nd possum mori et mors ...

qre et cas est Efficiens scor fia
lis malus vii utilitas hz lib
est dur e paz qr dorz modeare
passiones et cas ad medium
duce qp quo nomen qr i nos sc
du res virtutes qr a ssnales a i
clinat nos ad
ut ad rapula
Alie sunt intellua
nat nos sp ad
depra ad nos
thicoz Cu go
dnand d nos
induit n Autt
pncez viuat ad
itatez est ma g
guberne et go
re passios ut c
istu studio z v
dendo z quiescd
so phioz Scd
tilus qr h nesti
stiaz sz felicita
bes alie sunt ordin
libri z lib de g
maly torquatu
ordinariu est to
lozo ca gsolatoe
tat noia ppom
causis pma qr gsuetudo cat
zonie ut noia amoz ut pdecs
soz assibe aciu Secuda ca zsst
honorem bocin qr sm senera
mlta ggnoia honoi sut data
fuint em vilus pso no volt
noiazi qr de quato plz noiab
de tanto plz ipig maliciam qz

ps mes secs a ab ppl sic pphia e degor mes a dis artes et ro
a vo volo ms ro qr e disspoz vultz maxie indicatur
appetitz inteior vn est vultz testis etc

Color vincendo

Color z triplex
- Prima e color cuius a cau ut erubescens sit ro
- Secunda color z qr intinctura scl alq multus ple
- se fuco ornare
- Tercia color q z qo nat z ce dr vincendo i dele
- et pphia dr esse color vincendo

nosca z sordescit Sec honesta
ppo vel pluribus noibus noiari
ut sit eius laus z fama magis
clarescat na de bo tu que de
ductio magis clarescit Ap q sm
qz b / po dicta sunt aucio a a

z pt deri a boeb gre qz adiu
tor hic qr sunt adiutor z des
sor principez z go dicut qd gsu
ang de no sooz ud sc ppo noie
s sc io noie scuezing Boeto d
ba ordiazig qr zi p pplica by
ordianit ut qr i dignitate sena
toia p ordiaria aboz sunt elud

vana ad me etc. Secundum
bona fortune dicit bona [excellentia]
et tristicia non eum dimittat cera
horum. Et nominat fortunam mu
bilem et obscuram sue facie rerum
depingebat cum cera. Et similiter non
quod fortuna circa ipsum mutat fallacem
vultum quia fortuna olim depinge
bat duos vultus scilicet vultu ante
riori albo et posteriori nigro
quod albo vultu designatur prosperitas
et per nigrum adversitas. Ideo fortuna
prius respexit boetium albo vultu
et postea nigro scilicet facie nigra
ideo dicit quod mutat circa ipsum fallacem
vultum etc.

Quid me felicem

Hoc alloquitur amicos suos depla
[n]gendo statum pristine felicitatis
intendens quod non totiens dixisse
[n]t eum dixisti quod felicitas erat
stabilis et cum cecidit et qui cecidit
de prosperitate ad adversitatem non erat de
stabili gradu. Et ideo concludit [illegible]
felix. Et non [illegible] boetius
ipse erat in propria corpore et predicamento
ad felicitatem non ipse ut [illegible] felici
tas est summum bonum et perfe
ctissimum et sufficientissimum et
vita perfecta et [illegible] et nullus
[illegible] erat miser quia
si fuisset felix non cecidisset a felici
tate in miseriam ideo [illegible] decepit
ipsum esse felicem in [illegible]. Et non
felicitas et duplex politica et
que consistit in bonis exterioribus
et hec felicitas non est stabilis sicut
bona exteriora. Alia est speculativa
et est que consistit in actu spe
culativo scilicet in speculacione sub
[illegible] [illegible] scilicet ipsius dei
et hec felicitas est stabilis et inmobi
lis sicut bonum optimum et delectabi
lissimum etc. Hec dum mecum

[illegible]

Hec dum mecum

Illa[m] ergo summa illius mecum hoc [illegible]
qua[m] intendo ipsum lamentatione et
consolacione indigentem. Hic intendit ducit
ipsum consolantem et primo ostendit que et qualis
ipsa fuit. Secundo ostendit quod circa ipsum egit ibi
[illegible] ubi poeticas musas intendens
et cetera. Hoc dicit [illegible] in me cogita
[illegible] quam super dixi et designatur la
mentabilem querimoniam et via [illegible]
[illegible] scribendi intervenit quod ita cogitanti
[illegible] apparuit michi quod mulier stans supra
verticem capitis et illa erat valde honesta
reverenda mulier. Dicit ideo stetisse super
verticem quia philosophia [illegible] [illegible]
qui non est alligata alicui corporali orga
no [illegible] quo ad operationem sua de
pendet a virtutibus sensitivis [illegible]
[illegible] scilicet fantasia cogitativa et memorativa
[illegible] [illegible] virtutes habent sua orga
na et virtute fantasia est in anteriori parte
capitis cogitativa et in media parte capi
tis memorativa in occipite et quo
[illegible] quod dicit stetisse supra verticem quia
est super omnes virtutes corporales nobi
litate et perfectione.

Oculis ardentibus

Hic boetius describit apparentiam philosophie
intendens hec mulier que est philosophia
habuit oculos ardentes et oculi eius
fuerunt magis perspicaces quam sunt oculi
[illegible] [illegible] hominum id est habuit oculos
ita [illegible] quod [illegible] quadam non
[illegible] [illegible] oculos. Et quo non quod
philosophie sunt duo scilicet [illegible] [illegible]
[illegible] ea de quibus tractat philosophia
et illi oculi dicuntur ardentes quia sicut
lux illuminat tenebras ita philosophia
illuminat intellectum offuscatum per ignoranciam
quod videmus quia studentes in ea [illegible]
[illegible] oculos valde perspicaces et multum
perspicaces. Et [illegible] dicit ultra communem hominum
valentiam [illegible] [illegible] valentia dicitur
quod [illegible] [illegible] ut [illegible] videre
[illegible] et [illegible] [illegible] valentia hominum
[illegible] [illegible] [illegible] sicut paulus
[illegible] philosophia [illegible] ultra communem hominum valentiam

amicos

dissolubili materia perfecte quas uti post eadem prodente
cognovi suis manibus ipsa texuerat. Quarum speciem
veluti fumosas ymagines solet caligo quedam neglec-
te vetustatis obduxerat. Harum in extremo margine
π grecum in supremo vero θ legebatur intextum. Atque
inter utrasque litteras in scalarum modum quidam gradus
videbantur insigniti quibus ab inferiori ad superius
elementum esset ascensus. Eandem tamen vestem violentorum
quorundam sciderant manus et particulas quas quisque
potuit abstulerant. Et dextera quidem eius libellos
sceptrum vero sinistra gestabat. Que ubi poeticas
musas vidit nostro assistentes thoro fletibusque
meis verba dictantes commota paulisper ac torvis
inflammata luminibus. Quis inquit has scenicas
meretriculas ad hunc egrum permisit accedere, que
dolores eius non modo nullis remediis foverent verum dul-
cibus insuper alerent venenis. Hee sunt enim que in fruc-
tuosis affectuum spinis uberem fructibus rationis segetem
necant hominumque mentes assuefaciunt morbo non li-
berant. At si quem prophanum uti vulgo solitum vobis

blandicie vero detraherent minus moleste ferendum pu-
tarem nichil quippe in eo nostre opere lederentur. Hunc vero
Eleaticis atque achademicis studiis innutritum. Sed abite
potius Sirenes usque in exitium dulces meisque eum
Musis curandum sanandumque relinquite. His ille chorus
increpitus deiecit humi mestior vultum confessusque
rubore verecundiam limen tristis excessit. At ego cuius
acies lacrimis mersa caligabat nec dinoscere possem
quenam hec esset mulier tam imperiose auctoritatis obstupui
visuque in terram defixo quidnam deinceps esset
actura expectare tacitus cepi. Tum illa propius accedens
in extrema lectuli mei parte consedit meumque
intuens vultum luctu gravem atque in humum merore
deiectum his versibus de nostre mentis perturbacione conquesta est.

Metrum ii libri primi

Heu quam precipiti mersa profundo
Mens hebet et propria luce relicta
Tendit in externas ire tenebras
Terrenis quociens flatibus aucta
Crescit in immensum noxia cura.
Hic quondam celo liber aperto.

qz no omnis e q3 lib' inqsico phie

Colore vivido at[que]

h[ic] describit philosophiam quo ad qualitatem
intrinsecam philosophia sic in apparens q[uia]
ad eius qualitatem tria sunt apparens vi
vido colore y colore delectabili et
habuit fortitudinem consimabile
Non color phie no e color viridis
vel rubeus s[ed] eius delectatio et pulchritudo
consistit in ipsa philosophia vel ut dicit in exhaus
ti vigoris quia philosophia e in pnnibus
qui corruptibilis ideo quesitum iri no
potest ideo qz n[on] e adeo perspicax
ingenij qui habz totam philosophiam qz
quantumcumqz ho scit et cognoscit
de philosophia adhuc restat plura scienda
et cognoscenda Vel ideo qz vigor
phie e virtus quodoz q[uia] pu[n]ca exhau
riri no potest qz no tot conclusiones
qu[e] adhuc plures qz eius eadem qui pit

Statura discretio[nis]

hic iam describit eam quo ad etatem
et inquit illa scilicet sit grandeva
q[uia] philosophia erat in exhausti vigoris
et h[oc] qz de ppetit innumeris credere
quod aliquis q[uia] philosophia erat nunc cula
et exhot aliquis contract eam intelligens
quibus ipsa philosophia fuit ita repleta
senectute q[uia] nullo crederet
esse etatis tamen ipsa adhuc habuit
vigorem in exhausta Non qz
philosophia e etiam et perseverat quia
boecium quod dicit eam no esse sue
etatis nam sapientia ab etno fuit
cum Salomon est sapiens a deo
deo z et cu co fuit Vel dici
eo esse me etatis qz no subiacz
transmutacioni temporali vnde philosophi p[ro]
pter hoc est scientia e perpetuorum

Ruauib ple

h[ic] describit philosophiam q[ua]d ad quantitatem
intrinsecam q[uia] philosophia q[ua]d ad staturam
fuit dubie cognitionis qz no loqz sta
tura qz quz eum apparent sub
statura ut homines q[uia] quidem pt q[uia]
eum apparent ut tetigit celum

cum vertice quz eum apparent q[ui]a
capud suum penetrabat celum et
ad ipsius apparent capud ultra celum
tunc sic erant intuentes volentes
eam erigere se ultra celum Non
statura philosophia nichil aliud est
n[isi] altitudo sue. eorum quam vsu
in ma deo q[uia] tractat philosophia
quz e alia quz e quid quz
vero z uel ultra celum
ex quo no iam sed partes phie
principales ut orto sue vel s[ecundu]m naturalis
mathematica et diuina nam philosophia dicit
se cohibere ad communem mensuram hominum
nunc tractat de naturalibus q[uia] via
sensus cognoscuntur. S[ed] philosophia dicitur pulsare
celum q[uia] ad metaphysicam s[ed] astronomia
inquantum tractat de motibus astrorum
S[ed] dicitur penetrare celum quo ad metaphysica
inquantum diriget in cognitionem dei et sbarum
separatarum et philosophia sinstre intuentium
hominum ad spirant qz perfecta cognitionem
sbarum separatarum in hac vita ha
bere non possumus nam sicut se hz
oculus nocticorax ad lumen solis
sic intellectus noster ad manifes
tissima i[n] natura ut 2o me
taphisice s[ed] de vestes erat

Vestes erant.

h[ic] h[ic] describit ipsius ornatum exteriorem
et dividitur in 3s partes primo describit
ornatum ipsius phie 2o quod vestes
eius aliquantulum essent offuscatas 3o
quod eas aliqui scissas 2a ibi ea
spere 3a ibi eam ipsi veste
Non q[uia] aliquis vestes dicit quemadmodum
duo q[ua]d ad materiam ut q[uia] sit de bona
lana 2o quemadmodum quo ad ornatum et
stancias id est q[ua]d ad picturas insigni
tas et sic h[oc] dividitur in duas ea
primo quedat vestes q[ua]d ad materiam
2o quantum ad picturas insignitas
ibi harum autem in extrema Vo
q[uia] vestes phie erant ornate
et facte de nobilissimis filis et
facte eas erant subtili arti
ficio y eas erant facte de ma
indissolubili et propria cognoscit

quod ipsa philosophia texerat vestes suas propriis manibus ut ipsa in prosa manifestat. Per quos secundo quod vestes philosophie intelliguntur sunt nisi septem artes liberales, quia sicut corpus indutum vestes tegunt et occultant, eodem modo philosophia in septem artibus liberalibus continetur. Et hoc secundo quod fila ex quibus vestes philosophie sunt contexte intelliguntur sunt nisi sententie subtilissime et preclare et documenta philosophica, sicut enim filum quod fit de lana grossa, sic philosophia que inventa fuit ab antiquis postea venerunt alii subtilitates eciam. 3o considera materia philosophie est indissolubilis, id est firma [illegible] et semper philosophie nec potest corrumpi, licet enim quidam qui errores [illegible] fantasias male intelligentes [illegible] se firme et vere sit. Et per manus philosophie intelliguntur philosophi qui preclare philosophica composuerunt et documenta racionabiliter [illegible] philosophie [illegible] nisi [illegible] philosophi [illegible] ponere non potuissent. Vel sic illi dicuntur manus philosophie qui solum verba docent precepta philosophica et non opere adimplent. Unde Seneca: turpissimum quod nobis obicitur est quod verba philosophie pertractamus et non operamur [illegible].

Quarum spe(ciem)

[illegible] istas vestes [illegible] esse offuscatas intendit hic vestes philosophie erant [illegible] tenuissimis filis [illegible] fuerunt offuscate per negligenciam antiquorum philosophorum, sicut fumus denigrat faciem [illegible] vultum, ita eodem modo negligencia antiquorum obscurat philosophiam. Et hoc vestes dicuntur offuscate per negligenciam [illegible] per [illegible] Boecii artes non [illegible] [illegible] Boecii transtulit philosophiam de greco in latinum sicut Boecius [illegible].

Harum in extrema margine

[illegible] describit vestem philosophie quo ad [illegible] et [illegible] intendens in inferiori et superiori illarum vestium fuit scripta [illegible] velut in [illegible] per [illegible] in superiori fuit scripta [illegible] ut [illegible] fuerunt quidam gradus [illegible] ad modum scalarum ita quod [illegible] ab inferiori elemento ad superius. Et per [illegible] singula sunt [illegible] partes philosophie. Unde philosophia dividitur in practicam et theoricam sive speculativam, modo per [illegible] designatur philosophia theorica sive speculativa [illegible] mathematica et metaphisica. Et per [illegible] practica sive moralis philosophia que habetur in libris ethicorum, yconomicorum et politicorum [illegible] ponebatur in inferiori et [illegible] in superiori [illegible] quod philosophia speculativa est dignior quam practica [illegible] gradus [illegible] artes [illegible] [illegible] esse sufficienter [illegible] practice [illegible] [illegible].

Eandem tamen vestem

[illegible] eandem vestem [illegible] esse scissam intendens [illegible] illa vestis fuit [illegible] de nobilissimis filis [illegible] violenta manus quorundam [illegible] vestem philosophie [illegible] potuit de illa veste. Et hoc illi dicuntur scindere vestem philosophie qui [illegible] philosophie [illegible] ad suas opiniones [illegible] illi dicuntur scindere vestes philosophie qui [illegible] in philosophia et non amplius [illegible].

Dextera quidem eius

[illegible] describit philosophiam quantum ad [illegible] que in manibus portavit philosophia [illegible] manu habuit libellos [illegible] manu [illegible] sceptrum. Et hoc [illegible] duo [illegible] duo requisita ad [illegible] [illegible] speculativam [illegible]

Unde ad sapientem pertinet legere et
non legi studium innuit autem per librum p[ro]
[illegible] frac et in utriusque vigentes
valent sed diversis aliorum pro tanto
habuit in manu dextera libellum ad re-
movendum occupatorum studiis et contempla-
cionis et sceptrum in sinistra manu ad
diruendum signum legit per dextram regere
et per speculacionem cognoscere quod regi-
dex liber tenuit in manu dextera
Vel per sceptrum designatur potestas et autor-
itas in dextera quia libellum tenens sapiens
quamdiu est in terra sapiencia ut sciat
discernere verum a falso et libro est auc-
toritate ut sciat reficere superbos

Que ubi poe

Postquam boecius descripsit philosophiam sibi
assistentem quoad ortum hic ostendit
contra ipsum egit intendens quod quia ipsa
philosophia vidit poeticas musas assi-
stentes meo lecto et vidisset eas dictare
dictamina meis fletibus tunc philosophia
fuit modicum commota ad iram obliq-
uatis aspiciendo has musas et
dixit ad boecium quis permisit illas
meretriculas accedere ad hunc egrum quia
boecius ille sicut musa poetice nul-
lis remediis sanant egritudinem ani-
mi immo plus auferunt dolorem dul-
cibus venenis et ideo iste muse vera-
citer errant et destruunt fructus
spinis destruunt segetes rationis muse
assuefaciunt mentes hominum in malo
et non liberant a malo seu morbo
sed magis morbum augmentant Sequitur
quia per rhetoricam boecii dictum sic sunt
studium sicut enim hic in theatra
que fuit ita est in scena homo videt
aliqua que esse a passionibus
et quibus volunt considerare sed in-
fixa mente quia ideo muse sibi assi-
stentes deducerent sibi carmina
Ideo philosophia fuit modicum commota
in hoc in re sapiencie ad sapientes
eius et in irascitur indignata in suo
excessu Unde irascitur indignata

quia est in inquibus in te virtus
moralis quia virtus est mansuetu-
do et ideo dicit per philosophiam irascitur et
noluit peccare Signum
iracundie iracundie et in affectu
aliquorum cum non vultu sed in affectu
ac aliquorum pio vultu consignum
amicicie est dicit a mortis non
liberant quia dicit conductor quasi
tanto audiens fabulas et majus
impedimenta vicii se [illegible]

Que si p[ro]phanum q

Hic reddit causam cur idem dicendum
est fuit quia philosophia fuit modicum
commota illis quia assignat dicens
o vos muse si vestre blandicie de-
traherent in hominem fatuum de hoc
non turbarer propter hoc quod nostri labores
essent in illo quia in detrimentum eius
hominis sapientis quia intrinsecus stu-
diis aristotelicis et platonicis ho-
mo provocat ad iram Sciendum
quod multum magis est dolendum de er-
rore sapientis quam insipientis dicitur de
eo quia error sapientis non est
malum unius sed malum plurium
et quia sapiens errat dat aliis occa-
sionem errandi et ideo ex errore illius
multi errores veniunt Sed error
stulti quia in plures ad errorem sed
trahit quia si aliquis ager bene
cultus non profert magis dolendum
est quam si terra non bene preparata
non profert fructum sic magis est dolendum
de errore sapientis quam fatui Sed habite

Sed abite potius

Hic ostendit quibus verbis philosophia fugavit
has musas dicens o vos artes poe-
tice recedite dulces usque in mortem
et relinquite eum curandum meis
artibus Sciendum philosophia appellat
has musas sirenes quia dicuntur monstra
marina ex una parte homines quoad
caput et ex alia parte volucres quia
ex dulci cantu subiugunt navigantes

Suetus metheoros ire meatus
Cernebat rosei lumina solis
Visebat gelide sidera lune
Et que cumque vagos stella recursus
Exercet varios flexa per orbes
Comprensam numeris victor habebat
Quin etiam causas unde sonora
Flamina sollicitent equora ponti
Quis volvat stabilem spiritus orbem
Vel cur hesperias sidus in undas
Casurum rutilo surgat ab ortu
Quid veris placidas temperet horas
Ut terram roseis floribus ornet
Quis dedit ut pleno fertilis anno
Autumnus gravidis influat uvis
Rimari solitus atque latentis
Nature varias reddere causas
Nunc iacet effeto lumine mentis
Et pressus gravibus colla catenis

sic erat musa dicit syrenes que
latebant habentes blandimenta et per
subsequens musica viro non vide-
ri a via vite sic hys ille

Hys ille chorus

hic ostendit confusionem musarum fugatarum
intendens per hoc quod philosophia sic increpa-
bat illas musas tunc congregatas
illarum musarum fuit tristis et vul-
tu inclinato cum rubore et confu-
sione recesserunt Non illa musa
erat rhetorice quia prius sic quidam
aliquis impedimentum in sua propria operatione
tunc inclinato probat modo sic in
musarum vero decepte tamen non potuerunt
decipere erat probate et confuse
rubore et verecundia sicut cum aliquis
cognoscit se peccasse tunc fit rubicun-
dus sic iste muse fuerunt confuse
rubore et verecundia sic dicit c

At ego cui iam des

hic ostendit quod boecius obstupuit de
auctoritate philosophie intendens quod boecius
cuius vigor racionis offuscatus
erat non bene potuit cognoscere que
esset mulier tante auctoritatis et
inclinavit vultum ad terram expecta-
tans quid ulterius vellet facere
philosophia in presenti mulieris Iste dicit ta-
cit ubi tangit modalitates quam
plures defectus quod auditus opera mi-
rabilia non statim est cognoscere
veniet primo tacitus est expectare
finem sic sic tunc primus

Tum illa primus

hic ostendit quod philosophia magis appro-
pinquat sibi statum suum deplangens
intendens dicit quod philosophia accedens
me sedit in extrema parte lectuli
mei et inspiciens me tristem et merore
repletum sic verba que sequuntur questa
fuit de mea perturbacione Nota
dicit in extrema parte lectuli Mo-
dus sunt aspectus intellectus deffendit
speculatori sic fantasie cogi-

tatio et incorrecta modo boecius in a
virtute verba a mea memoria velut
si lectus hominis dicitur intellectus quia
sic non quiescit nisi de suo intellectu
sicut per eius cognicionem intellectus philosophice
speculativus sic intellectus Iste non
si vultus intellectus racio que sunt sibi
... et passione sensitiva ad bona
temporalia quod hoc philosophia eum revelat

Heu quam precipiti

Primus ostendit quod philosophia sibi appropinquat
et musas poeticas ab eo fugat
hic ostendit quod philosophia perturbacionem suam
deplangit et dividitur in duas partes
primo planctum proponit tercio humanum
2o applicat hunc planctum specialiter
ad boecium ibi hic quondam celo et cetera
intendens heu quam velociter confunditur
mens humana mersa curis tem-
poralium et ad subtilitatem privata
et oblita propria luce vadit in tene-
bras exteriores et hoc fit quando mens
humana agitatur motibus temporalium
et per curam crescit racio terrenorum tunc
mens humana est ... Nota dicitur
quod virtus duas sunt scilicet racionalis et
sensualis semper ad se adversa sicut
sicut caro concupiscit adversus spiritum et
spiritus adversus carnem sed cum sensuali-
tas vincit racionem tunc homo est in malo
statu ... et efficitur bestialis
sicut quando homines magis insistunt bonis corpo-
ribus et delectacionibus et sensualitati
quam racioni sed que impediuntur in cogi-
tacione et speculacione summi boni et
deplangit hoc sic philosophia dicens heu
quam precipiti Iste metrum dicitur vo-
dactilicum tetrametrum ipercatalecticum
constans ex spondeo et dactilo et
cathalecto in medio et a circa ...
sup et loquitur ... ad ... ipercata-
lecticum ... in ...
... in medio sed in fine versus ... cata-
cathalecticum quod deficit unus pes
dicitur tetrametrum a numero pedum quia
habet quatuor pedes sicut dicit quondam

Hic quondam celo

Hic philosophia procedit contra se ad
plangendum Boecium et primo sunt
ista que placebant Boecio primus vi-
git Intendens Boecius quod ipse so-
lutus a cura rerum temporalium a contem-
platione celo sibi aperto consuetus
erat cognoscere motus astrorum et
planetarum consideravit etiam proprie-
tates rosei solis et eius motus
consideravit etiam proprietates gelide
lune similiter consideravit motus stel-
larum erraticarum et hec omnia Boecius
[illegible] ignorata considerat
[illegible] [illegible]
Sciendum quod liberato a cura hu-
manis consilio et philosophia
ideo quidem artes liberales dicun-
tur quia filii liberorum id est nobilium qui erant
liberati a curis et laboribus talibus
artibus vacabant et ideo dicit philosophia
quod iste Boecius quondam libe-
ratus a curis et laboribus talibus artibus
vacabat Item dicit rosei solis quia
sol de mane apparet roseus et
rubicundus cum primo ascendit super ori-
zonte et hoc secundum perspectivistas
propter vapores existentes in medio
inter solem et visum nostrum vel albus vi-
detur in meridie apparet rubeus sed sero

Quin etiam cau[sas]

Hic philosophia commendat Boecium a natu-
rali philosophia intendens Boecius similiter causas
ventorum et similiter quo venti so-
nantes faciunt impetum in mari
et perturbant maria Sciendum ut in libro
methaurorum ventus generatur ex va-
pore calido et sicco et elevatur per
calorem solis qui pervenit ad locum
nubium frigiditate ibi reperta
et repercussus vertitur in latus et facit
primum impulsum aerem et quia aer facile
alterabilis et divisibilis est faciliter cedit
et perturbatur per ventos sic etiam
[illegible] mare cedit faciliter mo-
tui ventorum et perturbatur mare et
hoc venti dicuntur sonare sed quis volvat

Quis volvat sta[bilem]

Hic philosophia commendat per hoc anima[m]
et [illegible] a philosophia naturali intendens Boecius
etiam pluries fuit rimari quod intelligentia
movet firmamentum vel ad placita
quibus ortum et occasum cadat in aquis maris
occidentalis etiam sunt que postea
ascenderent et descenderent placida celi
similiter causam quare tempore vernali quod videtur
et terra ornata floribus etiam similiter causam
quare autumpnus dat quandam vinum
etc pluries fuit assignare varias causas
rerum naturalium Item sciendum quod stabilem
orbem intelligit firmamentum et illud
dicitur stabile quia non movetur in uno loco quod ad se
totum et secundum partes quantum ad motum illud quod
motum ab oriente in occidentem primo philosophus
etc celum ab oriente in occidentem motum cum celum a
diurni motus ab uno quieto et appetito
ab oriente in occidentem [illegible] fuit que a fuit [illegible]

Nunc iacet effeto

Hic philosophia ostendit quomodo Boecius destitutus
propria speculatione tantum de rebus
cogitabat Intendens ille qui tantas
virtutes considerabat operatus et qui tanta
similiter videbatur iacet et depressus in
lumine et non potest erigere mentem et
depravatus lumine intellectus non curat et de
temporalibus depressus et sic inquietus et
declinans vultum quia quondam aspiciebat
celum sed ipse iam coactus et inspicere
terram et bona temporalia Sciendum dicit
in sua similitudinibus catthenis qui sicut ha-
bentes tenent aliquem impediunt
aliquem ambulare ita metaphorice
Boecius catena non permittitur aliquem
studio philosophie insistere sed [illegible] medicine

Sed medicine inquit

Ista est in qua investigat morbum Boecii
et quibus signis ex quo sciendum quod ipsa
[illegible] [illegible] infirmitatem contempla-
[illegible] ad modum medicine et quod Boecius
dicitur infirmus et philosophia consolans dicitur

Declivemque gerens pondere vultum

Cogitur heu stolidam cernere terram

Sed medicine inquit tempus est quam querele. Tum — prosa 2a libri primi

vero totis in me luminibus intenta: Tune ille es ait

qui nostro quondam lacte nutritus nostris educatus ali-

mentis in virilis animi robur evaseras. Atqui talia

contuleramus arma que nisi prius abiecisses invicta firmitate

tuerentur. Agnoscisne me? quid taces? pu-

dore an stupore siluisti? Mallem pudore sed te

ut video stupor oppressit. Cumque me non modo tacitum

sed elinguem prorsus mutumque vidisset, admovit pec-

tori meo leniter manum et: Nichil inquit pericli est, le-

thargum patitur communem illusarum mentium morbum.

Sui paulisper oblitus est, recordabitur facile siquidem

nos ante cognoverit. Quod ut possit paulisper lumina

eius mortalium rerum nube caligantia tergamus.

Hec dixit oculosque meos fletibus undantes contracta

in rugam veste siccavit.

Tunc me discussa liquerunt nocte tenebre — Metrum 3m libri primi

Luminibusque prior rediit vigor

Ut cum precipiti glomerantur sydera choro

Nimbosisque polus stetit imbribus

Sol latet ac nondum celo venientibus astris

Desuper in terram nox funditur

Hanc si thraicio boreas emissus ab antro

Verberet et clausum diem reserat

Emicat et subito vibratus lumine phebus

Mirantes oculos radiis ferit

Haud aliter tristicie nebulis dissolutis hausi celum

Et ad cognoscendam medicantis faciem mentem recepi

Itaque ubi in eam deduxi oculos intuitumque defixi respicio

nutricem meam cuius ab adolescentia laribus obversatus fueram philosophiam

Et quid inquam tu in has exilii nostri solitudines

o omnium magistra virtutum supero cardine delapsa ve-

nisti An ut tu quoque mecum rea falsis criminibus agiteris

An inquit illa te alumne desererem nec sarcinam

quam mei nominis invidia sustulisti communicato tecum labore

partirer Atqui philosophie fas non erat incomitatum relinquere

iter innocentis meam scilicet criminationem vererer et quasi

novum aliquid acciderit perhorrescerem Nunc enim primum censes

apud improbos mores lacessitam periculis esse sapientiam

[illegible]

medicum philosophia i(n) vo(cati)o(n)e com(m)plac(uit) p(er) hoc / facit ad m(od)um fidelis medici qui / p(rimo) investigat qualitatem morbi q(uia) / destructio morbo(rum) fit distincta / [illegible] et secundum hoc dividi(tur) in duas / partes p(ri)mo ponit quo(modo) philosophia investigat / [illegible] morbi ipsius boetii s(ecun)do ponit / quo adhibuit [illegible] ibi paulisper h(oc) / paulisper ut quo sciendum q(uod) p(ri)mus / medicus investigat condiciones morbi / du(plic)it(er) p(ri)mo [illegible] evidentia ut per / colorem faciei vel per urinam vel per / tactum pulsus s(ecun)da considerat morbum / ex inclamatione infirmi s(ecundu)m hoc [illegible] / dividi(tur) in duo p(ri)mo dicit h(oc) p(rimu)m s(ecun)do / ex inclamatione intendens [illegible] / boetii q(uia) video te ita depressum / cum temporalibus tunc m(a)g(is) est tempus / medicine q(uam) querele ipsa philosophia / inspiciens me tot(is) vi(ri)b(us) [illegible] / es tu ne ille q(ui) quondam fuit / nutritus nostris facilioribus doctrinis / et postea doctrinis subtilioribus et / philosophia dixit ad eum nos dedimus / tibi talia arma que si obtinuisses / vicisses om(n)es infirmitates et dolores

Agnoscis ne me

Hic investigat philosophia condi(ciones) morbi / ex inclamatione infirmi [illegible] / qui ab accedit ad infirmum et / cognoscis ne me q(uasi) [illegible] / [illegible] et [illegible] sensibus suis / occupatum ita ut [illegible] fit q(uod) philosophia / quer(it) a boecio si cognoscit ne me et / q(uia) boecius nil reddit dixit philosophia / quid taces taceres pudore vel / stupore ita nichil reddidit dixit / philosophia ego [illegible] vellem q(uod) taceres / p(ro)pter pudorem quam stupor(em) s(ed) ego / video q(uod) es oppressus stupore [illegible] / [illegible] pudor et stupor sicut y(dem) [illegible] / q(uod) pudor est verecundia illata ab / aliquo [illegible] medicina [illegible] auferens / [illegible] linguam impediens ex [illegible] / [illegible] per motum sanguinis

pudor

q(uia) c(onsidera)t ad vultum [illegible] de(pressi)s / [illegible] tunc [illegible] fit rubeus s(ed) [illegible] / ad hoc [illegible] medicina s(ed) stupor / est alienatio mentis [illegible] aufferens / racionem destruens et linguam impe/diens [illegible] cum extasi tali / infirmitate que d(icitu)r oblivio m(entis) / [illegible] stupor est peyor quam [illegible] / pudor [illegible] mallem pudore / [illegible] me tacitum

Stupor

Cumque me no

Hic philosophia considerat boecium [illegible] ne / depressus quem philosophia videns me ita / tacitum et sine lingua [illegible] leviter / tetigit pectus meum sicut medicus tangit / infirmum [illegible] tetigisset statim / [illegible] boecius dixit nichil periculi / in isto morbo et novit illam / infirmitatem et dixit ipse patitur / letargiam id est patitur morbum / [illegible] oblivionem mentis [illegible] tacitum / [illegible] ille qui non loquitur licet habeat / potestatem loqui s(ed) elinguis vel / mutus [illegible] ille q(ui) non loquitur nec habet / potestatem ad loquendum [illegible] / hoc [illegible] stupor id est mentis alienacio / [illegible] dicit letargia est morbus / [illegible] medicina [illegible] letargia / [illegible] infirmitas causata ex oppressione / cerebri [illegible] ex oblivione / et boecius illa posita paciebatur / q(uia) [illegible] memoria ha/buisset [illegible] de amissione [illegible] / [illegible] [illegible] recordabitur

letargia

Recordabitur

Hic dat [illegible] et philosophia alloquitur / boecium ipse patitur letargiam [illegible] / ipse faciliter recordabitur oblitorum / si prius nos cognoverit et q(uod) possit / cognoscere et intueri nos oculis [illegible] / debemus tergere lacrimas ab oculis suis / [illegible] sunt obscurati [illegible] / [illegible] [illegible] in oculis boecii sed

medicus phia i° vo[b] applicat p hoc
facit ad mo fidelis medici qui
p° investigat qualitatem morbi q
distinctos morbos sit distincta
...

Cu me discussa

Cum tue fidem dicit glomerari cum nubibus dissolut
quod video ut patet. Item sciendum loquitur polus c a stella
que apparet de uno loco ... axe ... p ... sedato
... Item stella ... que e obdu
ta nubibus ... motus ... appare
tur ... motu ... stellarum
... celum e obstructo nubibus ... stella ... qui
non movetur ... polus ... stare

Nota quod ... plus a suo
imperio
Nota e ... qui ... nubium ita quod
celum videri non potest ... ad ...
... — stare

q° ... ad vultum deco...
... fit rubeus ... ad hec ... medicina ... stupor
c alienacio mentis medicina auferens
... destorsit z linguam impe
... extasi tali
... oblivione ...
stupor est peyor quod ...
... mallem pudor
... me taciturn

Stupor

...nnosme no

... Boecius ...
... quod phia videat me ita
... et sine lingua ... levi
... medici ...
... statim
... Boecius ... nichil ...
... morbo et noverit illam
... et dixit ipse pati
... morbum
... Cum taceret
... ille qui non ... habet
... loqui ... vel
... non habet
... ad loquendum ... fuit
Boecius ... stupor ... mentis alienatus
Item dicitur letargicus ... morbum
... letargia
... oblivione
... Boecius illa ... patiebatur
... memoria ha
... de amissione ...
... sed ... retardabatur

letargia

Aguolas ue me

... investigat phia ... morbi
ex ... infirmi ...
... attendit ad infirmum et
cognoscit ue me ... si tue ...
signum ... virtutes ...
occupate ita quod ... fit ... phia
querit a Boecio si cognoscit ue me et
... Boecio ... reddit dixit phia ...
quid taces tacet ... pudore vel
stupor ita nichil reddidit dixit
phia ... vellem quod taceret
... pudore ... stupor ... ego
video quod est oppressus stupore ...
... pudor et stupor ...
... pudor ... verecundia illata ab
aliquo ... medicina ... auferens
... linguam impediens ... virtutes
... motum sanguinis

pudor

Retardabatur

... dat ... et phia allocuta
Boecium ipse pati letargicum ...
... retardabatur oblitus
... nos cognoverit ... posset
cognoscere ... oculis ...
... lacrimas ab oculis ...
... obsuscati ...
... Item in oculo Boecii ...

Ut cum precipiti glomerantur sydera choro
Nimbosisque polus stetit imbribus
Sol latet ac nondum ...
Desuper in terram nox fu...
Hanc si threicio boreas ...
Verberet et clausam diem ...
Emicat et subito vibra...
Mirantes oculos radi...
Haud aliter tristi...
et ad cognoscendam medicantis faciem mentem recepi.
Itaque ubi in eam deduxi oculos intuitumque defixi respicio
nutricem meam cuius ab adolescentia laribus obversatus fueram philo-
sophiam. Et quid inquam tu in has exilii nostri solitudines
o omnium magistra virtutum supero cardine delapsa ve-
nisti. An ut tu quoque mecum rea falsis criminibus agiteris. phil.
An inquit illa te alumne desererem nec sarcinam
quam mei nominis invidia sustulisti communicato tecum labore
partirer. Atqui philosophie fas non erat incomitatum relinquere
iter innocentis. Meam scilicet criminationem vererer et
quasi novum aliquid acciderit perhorrescerem. Num nunc primum censes
apud improbos mores lacessitam periculis esse sapientiam

tristitia et miseria nec illi oculi fuerunt obscurati nisi nube i. cura temporali nec ad [illegible] illas obscuritates philosophia convertit vestes in rugam et unam et recepit oculos Boecii [illegible] septem artes philosophie [illegible] in septem rugas duas artes liberales collecte de multis sententiis de uno volumine [illegible]

Tunc me dis·

Dicit tertium quod postquam philosophia consolabatur Boetium tersit oculos suos fletibus. Secundo ostendit quod Boetius cepit cognoscere philosophiam et dividitur in duas. Primo ostendit quod recuperavit vires amissas. Secundo ostendit quod cognovit philosophiam ibi Haud aliter. Continuatio dicens postquam philosophia apparuit mihi et de veste sua tersit oculos meos et visus nebulositate ignorantie [illegible] pristinus vigor redit oculis meis [illegible] et [illegible] et tunc declarat [illegible] quandam similitudinem et dicit similitudo sicut Chorus tali vento [illegible] nubibus [illegible] et [illegible] nubibus sol et [illegible] obscuratur sicut adveniente [illegible] affici i. pluribus passionibus obscurantibus mentem sic autem [illegible] nubibus [illegible] et radii solares [illegible] sic adveniente consolatione philosophica passiones cedunt et mens illuminatur. Tunc [illegible] sciendum quod [illegible] Boreas [illegible] fabulas et Tracia est quedam regio [illegible] in qua [illegible] vapores [illegible] possunt [illegible] Boecii [illegible] congregatam [illegible] fortune [illegible] plenam [illegible]

fortune que fuit in Boecio obnubilat mentem suam sed per Boream [illegible] philosophia [illegible] Boreas [illegible] ita philosophia que consolabatur Boecium [illegible] ab eo ignorantiam [illegible] ut [illegible] pluribus [illegible] serenitatem ita [illegible] ad videndum [illegible] et [illegible] subito consolatione [illegible] Haud aliter

Haud aliter tristicie

[illegible] in qua ostendit quo Boecius incepit cognoscere philosophiam et primo facit hoc secundo ostendit [illegible] sapientes a vulgaribus [illegible] ibi [illegible] intendens postquam philosophia sic fugavit a me ignorantiam et [illegible] temporalium [illegible] et [illegible] ad [illegible] mea [illegible] statim cognovi faciem medicantis et postquam [illegible] oculos meos in philosophiam [illegible] cognosco meam nutricem que nutrivit me ab adolescentia [illegible] domibus [illegible] [illegible] celum [illegible] conservat [illegible] caloris [illegible] celum [illegible] sic [illegible] Boecius fuit confortatus ex consolatione philosophie [illegible] ad cognoscendam faciem medicantis [illegible] faciem philosophie [illegible] ut [illegible] sapientes ab insipientibus [illegible] philosophia [illegible] medicina [illegible] morbo sanitatem inducit sic philosophia ignorantiam [illegible] vita [illegible] libro de pomo et morte [illegible] qui ducunt philosophiam [illegible] vita in [illegible] [illegible] nostre [illegible] Boecius [illegible] quedam [illegible] philosophie [illegible] [illegible] oculos in philosophiam [illegible] in ea [illegible]

quod dicit qui uere philosophiam ex se totum philosophie tradere quia continue studiet quia una modo adueniens non sic et recessit ut una dies calida estate sit ut speculator fit philosophus

Item dicit in eius ab adolescencia id est tempus oportunum ad philosophandum quia adolescentia quia haec non possunt scire ... in sti... ... et sic ... aliis certe ... ... respicit sibi ... ... sit ... ... non respicit ... ... illa ... ... non possunt ... ... veram ... quia ... ... ab adolescencia ... ... loca studii quia boecius visitauit ... ... philosophorum scilicet aristotelis et platonis ... ... Et quid inquam

Et quid inqua

id est quid boecius admiratur de ... philosophie ... o philosophia magistra omnium virtutum ... tu venisti in exilium in ... ... ad quid tu es elapsa de altitudine celi fortassis tu venisti ut velis mecum ... falsis criminibus ... dicit ... boecius ... ... gratis ... ... quo ad ... ... in corpore ... in ... ... de ... ... in libro de pomo ... ... ad locum ... ...

Item dicit magistra quia ipsa philosophia est magistra omnium virtutum quia omnes virtutes morales docentur in ethicis ... docens quid sit agendum et quo sic ... ... merito dicitur magistra ... An inquit

An inquit illa te

id est philosophia concludit admirationem boecii dicens tu admirando voluisti deserere ... sufficientes ... admiratus ... sit philosophia ... pulchra ... ... quasi diceret tu non debes admirari quia ... non debeo te delinquere ... ... philosophia ... ... non debeo deserere ... ... philosophie ... ... non debeo delinquere ... ... scilicet meam

Meam scilicet ...

id est concludit admirationem boecii ... causa sue ... intendens boecius admirans ... philosophie ... a philosophia ... ... venisti ut velis ... ... ad ... ... quia non ... nomine ... sapiens ... ... philosophia ... nulla ... ... dicit philosophia ad boecium ... ... sapientes ... fatigatos ... ... non debes admirari ... ... Nonne

Nonne apud

... ... antiquitus ... ... intendens quod est nomen ... valde antiquum quia sapientes ... ... philosophia ... ... apud antiquos philosophos ... ... de ... quia ipse ... ... victoria mortis ... sua sapiencia et prudencia ... dicit ... platonis ... ...

Nonne apud veteres quoque ante nostri platonis etatem magnum
sepe certamen cum stultitie temeritate certavimus eodemque
superstite preceptor eius promeruit cuius hereditatem cum deinceps
epicureum vulgus ac stoicum ceterique pro sua quisque parte
raptum ire molirentur meque reclamantem renitentemque
velut in partem prede traherent vestem quam meis
manibus texueram disciderunt abreptisque ab ea pan-
niculis totam me sibi cessisse credentes abierunt
In quibus quoniam quedam nostri habitus vestigia videbantur
meos esse familiares imprudentia rata nonnullos eorum
prophane multitudinis errore pervertit. Quod si nec anaxagore
fugam nec socratis venenum et zenonis tormenta quoniam sunt
peregrina novisti at canios at senecas at soranos
quorum nec pervetusta nec incelebris memoria est scire potuisti
quos nihil aliud in cladem detraxit nisi quod nostris
moribus instituti studiis improborum dissimillimi videbantur
Itaque nihil est quod admirere si in hoc vite salo
circumflantibus agitemur procellis quibus hoc maxime
propositum pessimis displicere quorum quidem tametsi

Sciendum quod ante tempora Platonis multi sapientes persecuti sunt a vulgaribus sed tempore Platonis Socrates qui fuit magister Platonis passus est mortem propter sapientiam et viri sapientes tempore Boecii fuerunt maxime persecuti. Unde alios nobiles et filios ducum Athenienses et ille Socrates reduxit in viam veritatis et quendam librum fecit in quo precepit colere unum deum et non ydola. Tunc sacerdotes deorum accusaverunt eum ad principem quod filios informaret tantis blasphemationibus. Quem princeps iussit ut biberet venenum in nomine sui dei et nichil nocuit ei et postea iussit ut biberet in nomine deorum plurimorum et statim mortuus est. Alii dicunt quod ... est relegatus ut fame moreretur et non est novum sapientes pati.

Cuius hereditatem

Hic tangit persecucionem discipulorum Socratis et primo ostendit quomodo post mortem Socratis discipuli eius fuerant divisi in opinionibus. 2o quod persecuti fuerunt a malis intendens post mortem discipuli eius iure hereditario vendicabant sibi suam scientiam et tunc tangit illas sectas ut vulgus epicureum stoicum et parypateticum. Illi rapiebant suam sectam quilibet suam opinionem volunt defendere per dicta Socratis et ipsius auctoritate. Et postea subiungit philosophia sicut quod dixerim sed ipsi diviserunt meas vestes quas propriis fecerant manibus et quilibet accepit unam partem laniatam et tunc credidit me sibi totam cessisse. Sciendum quod post obitum Socratis discipuli eius maxime erraverunt et erat diversificatio in opinionibus Socratis eum non intelligentes ostendit quod esse summum bonum et postquam mortuus est discipuli eius certaverunt de summo bono quidam eorum dixerunt summum bonum consistere in voluptatibus carnalibus et illi dicuntur epicurei ab epi quod est super et curos ... quod curabant super ... sensuum. Alii dicebant summum bonum consistere in virtutibus et illi dicuntur stoyci a stoy quod est porticus ubi a stoycis ... reprehensio quia illi reprehendebant vicia. Alii dicebant summum bonum consistere in speculacione et cognicione prime cause et illi dicuntur parypatetici quorum princeps fuit Aristoteles.

In quibus si

Hic ostendit quomodo stoyci et epicurei passi fuerunt persecucionem quia licet discipuli Socratis non haberent veram scienciam et quia vulgares homines credebant eos esse philosophos propterea eos persequebantur et destruxerunt eos ...

Et si tu boeci

Hic philosophia confirmat persecucionem sapientum per exempla magis moderna et enumerat plures qui persecucionem passi fuerunt propter philosophiam intendens ergo Boecio non novisti fugam Anaxagore et venenum non novisti Socratis et non tormenta Zenonis quia forte fuerunt tibi aliena sed tu potuisti scire Canios Senecas et Soranos quorum memoria non est valde antiqua ... nichil aliud erat in causa nisi quod erant imbuti studiis philosophicis et quia fuerunt dissimiles improbis. Sciendum Anaxagoras reprehendit stulticiam hominum colencium solem pro deo et dixit solem non esse deum sed lampadem ardentem propter quod ad fugam compulsus erat. Item Canius Seneca et Soranus fuerunt nobiles romani et moribus philosophie imbuti propter quod perierunt. De Seneca in de disciplina scolarium quod Nero iussit Senecam eligere genus mortis. Item quod sapientes dissiliebant propter mores improborum quia dicit Seneca dispares mores ~~dispares~~ disparia sequuntur studia quorum dissilit ...

de secta lana

Canios persecucionem

Seneca

Sciendum quod ante tempore Platonis multi
sapientes persecuti sunt a vulgaribus
sed tempore Platonis Socrates qui fuit magister Pla
tonis sustinuit mortem propter sapientiam
et usque ad tempora Boecii fuit maxima
persecutio ... nobiles scilicet filios ducum
athenienses et illi Socrates ... in v...
... in quo precepit
... ydolis
... fuerunt
... informaret
... precepit
... nomine sui
... unde et
... mortem et
... precepit
... moriebatur
... paciendum

...ntate

... illorum Socratis
... Socratis qui
... 2o quod
... antecedens
... hereditate
... sciencia
... vulgus
... illi
... sed
... Socratis
... philosophia
... dimiserunt
... machina
... clamor et
... lacerat me sibi totam cessisse
Sciendum quod post obitum Socratis discipuli eius
maxime erraverunt et erat diversi
tas in opinionibus Socratis eum non intel
ligentes unde quidam dixerunt summum bonum
ergo ipso mortuo alii eius erraverunt
circa summum bonum quidam eius dixerunt
summum bonum consistere in voluptatibus
carnalibus et illi dicuntur epicuri ab
epi quod est supra et curus ... quia ... curantes
... Alii dice
bant summum bonum consistere in virtutibus
et illi dicuntur stoyci a stoa quod est

porticus ut a stoa ... reprehensio
quia ... reprehendebant vicia
Alii dicebant summum bonum consistere
in speculacione et cogitacione prime
cause et illi dicuntur parapatetici
quorum princeps fuit aristoteles

In quibus eum

scilicet omnem quam stoyci et epicuri passi
fuerunt persecucionem ... quia ...
...non habuerunt vera studia
et quia vulgares homines crediderunt
eos esse philosophos propter hoc eos persequebantur
et destruxerunt eos ...

Si tu boeci

philosophia confirmat persecucionem
sapientum per exempla magis moderna
et enumerat plures qui persecucionem
passi fuerunt propter philosophiam
dicens o boeci non novisti
fugam anaxagore et non novisti
venenum Socratis nec non tormenta
zenonis quia fortassis ... tibi
aliena sunt tu potuisti scire canios persecucionem
senecas ac sorranos quorum
memoria non est valde antiqua ymmo
... nichil aliud erat
... erant imbuti stu
diis philosophiis et quia fuerunt
dissimiles moribus Sciendum anaxa
goras reprehendit stulticiam
hominum colencium solem pro deo
et dixit solem non esse deum
sed lampadem ardentem propter quod
ad fugam compulsus erat. Item
canius seneca et soranus
fuerunt nobiles romani et
moribus philosophie instructi propter quod pe
rierunt. de seneca in de disci
plina scolarium ... nero ... seneca
eligere genus mortis. Item quod
sapientes dissimiles sunt moribus
improborum quia dicit seneca dispares
mores ~~disparia~~ disparia
sequuntur studia quorum dissimilitudo

Seneca

Nonne apud veteres quoque ante nostri Platonis etatem magnum
sepe certamen cum stultitie temeritate certavimus eademque
superstite preceptor eius meruit. Cuius hereditatem cum deinceps
Epicureum vulgus ac Stoicum ceteri[que] ...
raptum ire molirentur meque reclam[antem] ...
velut in partem prede (sue) traherent ...
manibus quam texueram disciderunt abr[eptis] ...
micularum totam me sibi cessisse cred[entes] ...
In quibus quoniam quedam nostri habitus ...
meos esse familiares imprudentia ...
profane multitudinis errore periit ...
fugam nec Socratis venenum et Zenon[is] ...
peregrina novisti at Canios at ...
sunt quorum nec pervetusta nec incelebris m[emoria] ...
scire quos nihil aliud in cladem detraxit nisi quod nostris
moribus instituti studiis improborum dissimillimi videbantur.
Itaque nihil est quod admirere si in hoc vite salo
circumflantibus agitemur procellis quibus hoc maxime propositum est
pessimis displicere. Quorum quidem ...

Cuius Socrates iniuste mortis me astante

Epicurus cum ceteris

... in cladem ... mortis

... in hoc salo ... mare ... tot quasi undis

amicicia nec unquam impleri possit
secundo esse puit amici sed itaque

Itaque nichil quod

conclud(it) boecius non esse admi-
randum super suo dolore cum non sit
novum ut patuit per allegacionem
multorum intendens tunc dicere
admirari si nos boecius sustinemus
adversitates in hoc mundo et hoc est
merito oppositum sapientis quod volunt
displicere malis circa ... dicit
salo id est non salum sit mundus qui
tamen sit mare non ... sicut mare
et amarum et plenum sicut hoc mundo
sed diversis impugnacionibus ipse
... vel id est sicut in mari
sunt multa monstra mirabilia et
inundaciones procellarum sicut dicit
in ... et in mari mundo sicut
in homo sed ... mirabilia sicut
calcei rostrati vestes abbreviate
vestimenta diversis scissuris et caludis
depicta et sicut in mari sed parel
... sic hic sed strepitus conturbans
... non est minus ... dicit possi-
mus displicere unde seneca
Malis displicere laudabile est
... quoniam displicuit malis
... ut ... metrista dicit
...to placare bonis malis
odiosum ... catho dicit
... non ... ...a ma-
lorum arbitrii nostri non est quia
... loquuntur sed ... quidem

Quorum quidem et si numerosus exercitus spernendus tamen est quoniam nullo

hic autem quod magnam multitudinem stultorum non
est timenda intendens hic excitans
stultorum non est timendus a sapiente
sed ille minus non habent ducem sed carent
racione et intellectu sed verum dicit ... ...
dicit stultorum in medio ... quia
stultorum infinitus est numerus unde dicit
Salomon in ... ... quod mali
non regunt ... racione ... quia
racio est deputata ad optimum sed illi per-
sonam operantur quod non habent ducem ...

Quibus si quando con

hic autem philosophia quod sit agendum contra
insultos et persecuciones malorum intendens
si ... malorum invadant nos quia
... adhuc non perierunt ... nostra ...
racio nostra ... et ... sibi castra
ad altum ita quod ... virtute et contra
ascendimus ad contemplacionem celestium
... malorum et ... malorum
... ad ... bona et ...
... ita nos hic videbis
deridemus fatuos ... ...
qui habitant ... ... sed
fatuos tunc concludit dicens nos
... qui ... ... in ...
... nostre quod sunt immuniti
... quod non ... ascende sublimi
... dicit seneca ... valeat
... ... ut ... ... mala
... virtutes quas adhuc philosophia ...
... ...

Quisquis coto

... in qua ... philosophia
racionabiliter corripit admiracionem boecii
quam habuit de sua iniuria ... ... autem
... bonorum a malis non est nova
... antiqua hic autem quod ... possit ...
... ita quod ... malorum non ...
... et ... autem hic in ... ...
... ...
... ... in ... et ...
... vita ... et ... et ...
... fortune bona et mala ...
... ... in ...
non ... vinci ab aliquo ... malo

Seneca

exercitus spernendus tamen quoniam nullo duce regitur sed errore
tantum temere ac passim lymphante raptatur. Qui si quando
nos aciem struens valentior incubuerit nostra quidem
dux copias suas in arcem contrahit. Illi vero circa diripien-
das inutiles sarcinulas occupantur. At nos desuper irridemus vilissima
rerum quaeque rapientes securi totius furiosi tumultus eoque vallo
muniti quo grassanti stultitiae adspirare fas non sit.

Quisquis composito serenus aevo
Fatum sub pedibus egit superbum
Fortunamque tuens utramque rectus
Invictum potuit tenere vultum
Non illum rabies minaeque ponti
Versum funditus exagitantis aestum
Nec ruptis quotiens vagus caminis
Torquet fumificos Vesaevus ignes
Aut celsas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis movebit
Quid tantum miseri saevos tyrannos
Mirantur sine viribus furentes

Nec speres aliquid nec extimescas
Exarmaveris impotentis iram
At quisquis trepidus pavet vel optat
Quod non sit stabilis suique iuris
Abiecit clipeum locoque motus
Nectit qua valeat trahi cathenam

Prosa prima libri primi

Sentisne inquit haec atque illabuntur animo tuo an es onos lyras? Quid fles, quid lacrimis manas? Exere, ne occulte mala tua abscondas. Si operam medicantis expectas, oportet vulnus detegas. Tum ego collecto in vires animo: Anne adhuc eget admonitione nec per se satis eminet fortunae in nos saevientis asperitas? Nihil ne te ipsa loci facies movet? Haecine est bibliotheca quam certissimam tibi sedem nostris in laribus ipsa delegeras, in qua mecum saepe residens de humanarum divinarumque rerum scientia disserebas? Talis habitus talisque vultus erat, cum tecum naturae secreta rimarer, cum mihi siderum vias radio describeres, cum mores nostros totiusque vitae rationem ad caelestis ordinis exempla formares? Haecine praemia referimus tibi obsequentes?

Et hic declarat per 3m similitudinem istam partem in compendio [illegible]

Non illum rabies

Hic declarat deus per 3m similitudinem
et primo ponit quia illum non potest
conturbare [illegible] rabies ipsius maris
[illegible]

[illegible]

Tunc ibi [illegible]
Declarat [illegible]

[illegible]

[illegible]

Quid tantum

Hic ostendit [illegible]

[illegible]

At quisquis

Hic ostendit [illegible]

[illegible]

Sentis ne ·

Dra xxi in q pte qr in vestigat
mo infirmitas boecij qo q'busda
signis q phia inuestigat mo
infirmitatis boecij qo sui incla
y p° ppt opus phie cohorta°
2° subiungit opus boecij rsio
ibi Tu ego collecto Quere des
Dboeci qo dormi te iam quo
no des dolor de pseruatoe malor
qr ho mod c nouit se ofectium
Scriad dormi quo possis vinc
crine ita qr pseruatos malor
locuetur tibi mo dit phia
qrens a boec° Sentis ne q q
dixi tibi y ne capis in aio
tuo y post qrens qd in litere
vz es ne asinus ad liram pot
ymo plus cupis mea va
mus sic asinus ad sonu lire
y subiungit phia qo q boeci
tacet y no respondet eius plas
dic m quid ad z t° y tunc ita
post qrend qd tu vises qste
m tua mala ne abscondas
et y assisit causa qare dz co
fitea quia si desideratis mitti ame
medici oz ut detegat vulnus
y aperias inimici tua ipsum dicit

Cum ego collatam

q p° rsio inclu° morbum dolor
sum intendes tu phia qr causa
mee ptbacois dicit quid qo qua
pt aduersitatis male fortune no eget
interogaco tua satis appareat de se
no qsideris mea ptbacoz qo lo°
in quo sum qr in carcere y tunc locz
rsiones no vides bibliotecam mea
esse h° e mea bibliotecam in q tu
habuisti firmissima sedem y sepe
disputasti mecu de rebus humanis y
diuinis y ecl diuis m q tale
vultum seu veste habui rome
sicut nunc qr quos vdne pte qr
dolos et tunc post in sa q quodda
ius a phia ipsd cuij studij
accepta dormisti cum me ipa
astra et tu ordinasti totam vitam
mea ad celestia Tunc subiungit
o phia qsideraui nos c sincitas
cpoisbinq q pma ita depiniui
ita sum abiectus plebis se at gm

Atqui tu hanc

q boec° sub obiectionem facit cum
sic phia obicit dicit qle premiu
debuisti reportare cum nos tu
studuisti dicit qmo bonu siue vana
glorias huic obiectioni rndet boec
dicit o phia tu qo ad platonis
qfirmasti ita sumz qr pp sapient
deberent regerent rem publicam ne
gubernacula rei qmissa malis
sinibus infestat diminuat bonis
y ho ppt ea dica y a decta c°
boec° subsequente hanc auctoritatem
ita qr quicquid dedici a te mi
scienta sum no volui esse occul
tam apud meus volui tussere
d qe bonu Et tunc subiungit
tu phia tedens eum in testes
qr michi monebat me ad ingre
dienda mi qs vtilitatem Quam
qr suam plene bea c rspublica
cum dux a phie y rege gentium cum
dux puer y hoc racionabiliter qr
qphia y sapiencia vita disponit
actoris ymit agenda y obmittenda
demerat Ipse Seneca si vis tibi omnia
subiace subice te roi multos cum
ipxerit si ro te rexerit y ad hec
m po mea eapietis a rege y or
dinare Ite phus 2° ethicorum pfalco
d ciuitas qr ppcles sunt phi Ro phi
qr felices sunt vtiosi qr ecl qstex
tum tacs ciuitas reddit vtuosa Ite qr
tussere daretur ubi diuinit qr sunt
student ita fecit qui sumercium y no
legem medicos qfert ad vtilitatem s
viro in acus ia z Ipse qd bonu
studet sungit ut dignitas aliquis
sibi ideo qr plus studet offendere
qr defendere ipln si studet p pledda
qr omnia sa teotz ho cu mplus

Atqui tu hanc sententiam platonis ore sanxisti beatas fore
res publicas si eas vel studiosi sapientiae regerent vel earum
rectores studere sapientiae contigisset. Tu eiusdem viri ore hanc
sapientibus capessendae rei publicae necessariam causam
monuisti, ut ne improbis flagitiosisque civibus urbium relicta
gubernacula pestem bonis ac perniciem ferrent. Hanc igitur auctoritatem
secutus quod a te inter secreta otia didiceram transferre
in actum publicae administrationis optavi. Tu mihi et qui
te sapientium mentibus inseruit deus conscii nullum me ad
magistratum nisi commune bonorum omnium studium detulisse. Inde cum improbis
graves inexorabilesque discordiae et quod conscientiae libertas
habet, pro tuendo iure spreta potentiorum semper offensio.
Quotiens ego conigastum in imbecillis cuiusque fortunas
impetum facientem obvius excepi, quotiens trigguillam
regiae praepositum domus ab incepta, perpetrata iam prorsus iniuria
deieci, quotiens miseros quos infinitis calumniis impu
nita barbarorum semper avaritia vexabat obiecta periculis

auctoritate protexi. Nunquam me ab iure ad iniuriam quisquam detraxit.
Provinciarum fortunas tum privatis rapinis
tum publicis vectigalibus pessumdari non aliter quam qui patiebantur
indolui. Cum acerbe famis tempore gravis atque inexplicabilis
indicta coemptio profligatura inopia Campaniam provinciam
videretur, certamen adversum prefectum pretorii communis commodi ratione
suscepi, rege cognoscente contendi et ne coemptio exigeretur
evici. Paulinum consularem virum cuius opes Palatine canes
iam spe atque ambitione devorassent ab ipsis hiantium
faucibus traxi. Ne Albinum consularem virum preiudicate accusationis
pena corriperet odiis me Cypriani delatoris opposui.
Satisne in me magnas videor exacerbasse dis-
cordias? Sed esse apud ceteros tutior debui qui mihi
amore iustitie nichil apud aulicos quo magis essem
tutior reservavi. Quibus autem deferentibus perculsi
sumus? Quorum Basilius olim regio ministerio depulsus
Opilionem vero atque Gaudentium cum ob innumeras multiplices-
que fraudes ire in exilium regia censura decrevisset
cumque illi parere nolentes sacrarum sese edium defensione

Inde cum inprobis

Hic boecius ostendit quod omne studium suum et omnes actus suos ordinavit ad commune bonum et primo declarat hoc in generali intendens quod ordinavi omnes actus meos ad commune bonum et propter commune bonum sepe habui discordias inexorabiles et propter habui consciencia libera ad protegendum pauperes et propter offensiones divitum scilicet quociens ego Conigastum

Kuonaeus est

Hic declarat per exempla et dividitur in tot partes quot ponit exempla intendens quod ordinavi actus meos ad bonum commune quia intuitu amoris Conigastum in volentem bonorum fortunam facientem [illegible] Sciendum fuit quidam rex rome nomine theodericus qui posuit thelonium in roma et in aliis civitatibus quod boecius dictat non potuit nec ille rex habuit alium Conigastum qui fuit eius officialis et iste fecit multa mala contra alios modo dicit boecius quod illum propter dimisit a suo proposito malo Tunc ibi quociens Triguillam regie domus etc. quociens volens ego quasi traxi a malo proposito et ad iniuria facienda Triguillam illum virum qui erat prepositus curie regis theoderici Tunc ibi quociens miseros [illegible] etc. quociens dicit ego miseros protexi mea auctoritate et potestate miseros a calumpniis quos avaricia barbarorum vexabat etc. Et quod non sciunt quare barbari dicuntur omnes gentes excepto grecis et latinis et venit a nomine barbarus crudelis quod venit a nomine barba quia vero barbari videntur crudeles unde barbarissimus id est crudelissimus Tunc ibi provincialium fortunas [illegible] omnes non beneficium de hiis quod non potuit salvare [illegible] provincias [illegible] intendens quod utique ordinavi studium meum in communem utilitatem

quia quando ego vidi quod bona provincialium rapiebantur et multas exactiones [illegible] ad publicas tunc ego boecius tunc dolui [illegible] sicut illi qui paciebantur illa dampna scilicet Tunc acerbe

Cum acerbe fa

Hic exequitur de aliis operibus seu beneficiis maioribus intendens quod quodam tempore magna caristia tunc fuit prima coempcio propter ad destruendum unam terram que dicitur campania tunc ego boecius domini propterea certavi contra prefectum qui instituit rex theodericus propter quod bonum et ego obtinui victoriam ne illis coempcio exigeretur Sciendum quod illis [illegible] tempore famis tunc rex edixit quod frumenta non deberent vendi nisi certo [illegible] debebant emi [illegible] et campania destruebatur ubi erat magna fames et hoc impedivit boecius Et nota quod coempcio dicitur coempcio vnde [illegible] institucio [illegible] ita quod [illegible] ita tempore famis rex theodericus habuit multa frumenta tunc precepit quod nullus debebat emere nisi frumenta sua quod dicit boecius [illegible] alias de [illegible] institucio [illegible] statuit quod quicumque emit [illegible] aliquis debet dare [illegible] instituit scilicet Paulinum

Paulinum consularem

Hic ponit sextum beneficium suum intendens [illegible] ego liberavi paulinum virum consularem cum divicias et opes devorare volebant canes palatini Sciendum quod familiares regis qui possidebant palacia vocabantur canes palatini sed eius canes hic [illegible] tirannia ad rapiendum et sic [illegible] habebat ad [illegible] facultates pauperum [illegible] sicut canes [illegible] ad rodendum ossa sic [illegible] ab [illegible] bonis a pauperibus

impeta

q hunc infecerunt ab molestias
ob incarceratio. Isti familiares
regis invidebant paulinos. 2o quod hunc
multa bona et villas comitum romanorum [illegible]
vice invadere et devastare quam inve-
nire deus destruxit sicut ne alienum

Ne alienum

h[oc] patet ultimo biblii intendens
quod cum unus de pro[cessu] erat accu-
satus ad regem a quodam ispi trac-
tatore non cupiens ita quod fuit
condempnatus ad mortem non [illegible] pena
corriperet illud verum eo opposui et
obiciens me odiis cupiani credens
illud sicut satis ne me etc. etc. etc.

Satis ne me

h[oc] dicit aliquis quo sibi acquisi-
verit per studium suum arrogantiam
intendens o philosophia nomine habi-
tus magnos labores et sordidas
status bonum quod unde et cum biblii
eius omnibus appareat quod boetius non
possit ingratus quod utilitate propria
sed bono quod scientie utile
dixit tunc vero odium et offensionem
contraxi quod non fecit ergo quod
dicit indignum quod me a me ad me
unica dexterarum non quod querit propriam
utilitate non quod ad utilitatem electi

Sed esse apud

h[oc] post scias causa probationis
et sit dominatorum frustratione iuste
dixit nullas amicicias regis unum
in apud romanos non per defendi romanos
et miseros etc. debuissem fuisse tutior
ab eis sed non fui sed fui deceptus per
romanos et multis tutior fuissem
quod resignassem amiciciam nullo modo
ideo tunc sentenciatus fui et vile
quia in [illegible] et cum illi quereremus
quod me facerent contra illos [illegible]
et illos sub specie gratie in carcere
post [illegible] deferentibus per
ab illo non defendi quia tunc sit [illegible]

eius e quod deporto sunt delator i. deportator
eius secundum quod honor sunt delator
et honoris exhibitor 3o eius e quod
causa sunt delator et accusator
et sicut quidam accusat et dicit
legat deportat honorat sicut quod

Quod basilius

h[oc] post iam causa probationis
quia fuit de iniusta condempnatione
intendens de uno me acciperent
unus dicebatur basilius ille fuit
a[c]ta villas qui fuit depulsus ab
officio regis [illegible] penuria non
ille propter suam paupertatem coactus
fuit pro precio ut accusaret nos
alii duo fuerunt opilio et gaudencius
qui eis [illegible] testes et nos
[illegible] fuerunt ita [illegible] quod propter [illegible]
[illegible] exempti fuerunt et [illegible] ad
regis [illegible] propter timorem nolebat
[illegible] sed [illegible] sacros
edes ut ibi fuerunt [illegible] et [illegible]
precepit ut nisi [illegible] a ravenna
urbe tali die deberet signi
in fronte [illegible] non illi fuerunt
testes quod nos [illegible] cum [illegible]
[illegible] quod eodem die accu-
saverunt nos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible]
habuisse verecundiam de nostra [illegible]
ad me [illegible] habuisse deberet
de vilitate accusatorum [illegible]
ad testes ydoneos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fama [illegible]
[illegible] in testibus [illegible]
[illegible] [illegible] non sunt testes
[illegible] [illegible] non possunt
[illegible] testes [illegible]
non [illegible] [illegible]
non [illegible] infamate non
[illegible] [illegible] pauperes non [illegible]

et sique ... vnd ... ad defectus in ... vitu

no fiet sine pro ... &
... ut ... no
in basilio fuit defectus fortune
in alijs fuit ... in ...

At cuius criminis

... condempnatum fuerat fuisse
... a ... impositi falsitate
et ... in ... ...
... imponebant boecio
quibus se excusat ... pone-
bant boecius fuit qui impediuisse
et quendam deferentem ...
accusatorem ut senatus redderet
... lese maiestatis
... senatum ... in
... ...
... ...
... ...
... ... in ... ...
... ...
... ...
... nos ... senatum saluum
... regem theodericum ...
... ...
... ...
... ... ne defieret ...
ad regem theodericum quibus
... senatus fuisse ... ma-
iestatis regis theoderici ...

Quid igitur o

... excusat se de ... ...
... ...
... ...
... ... ad illud ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ... senatum
saluum facere ... ...
... saluare ... ...
... ...
... et impedimi ... ...

ad regem theodericum ... ...
... ...
salute ... ... boecius dubitat
... ... sententiatus
... non fuit ... senatu ...
... me ... dampnacio
... ad dubito de ... ...
... ... omnes senatores
... ... in sua
dampnacione ... ...
... ...
... senatores ... ...
prudencia senatorum ...
... ...
fieret malum ... ab dicerent
ad boecium ... ... non ...
... veritate ... non didici
a doctrina ... ille ... ...
... veritatem ... quo ...
... ...
... ...
... in impositi ... veritate ... quia
... ...
... ...
... ...

Nam de compositis

... excusat se ... sibi impo-
sito ... sibi ... scripsisse
litteras ad imperatorem ... ...
et libertate romanorum de manu regis
theoderici ... ...
... ... libertate
romanam quod debet ... ...
... accusatores ... ...
... ...
... ...
... ... accusatores ... ...
... ... scripsisse
... ... libertas ... ...
... ... theodericus
... ...

[illegible]

Spes suas ī dimicādi ciuitatem
Romā utique cū scripsisset sicut cum
qui sunt accusati q̄ regis ꝫ ꝯtra eū
certe ꝛ infrigati a certe ne scripsi
ne scit / ille ꝛ dicit si ego sciuissem
tu nescivisses ꝛ ita est p̄t diu de hoc
q̄ ita p̄deret ꝛ relasset negociū q̄ ad
negocium notitia mea p̄uenisset

Qualia in re nō

… suā dapnacōē esse ꝯuersam
ꝯ p̄olsindicū ꝯcupiscte ꝛ q̄ dei est
… ideo q̄ impedi… ꝯ dimiū
hō q̄ senatu ꝯtendens q̄ q° ꝛ malis
ꝯuiste accusatus … hō … nō
… oppressus dolore q̄ ꝯpor malos
machinari malū bonis si mior q̄
… ꝯ mali ꝯcipiunt ꝯ bonos ꝯpūt
ꝯducere ad effectū nā velle malū
… ꝛ ꝯ defectū … si q̄ mali
hō posse malū pficere ꝯ bonos deo
inspectante est … monstro ꝛ ego
… ꝯ nō ꝯuiste ꝯfirmit si deus
… ꝯcedit mala … sciendū
… ꝯtingit p̄t intentū
ita videbat boecius q̄ mala ꝯtingit
ꝯtra ordinē diuine prudencie …
… deus est sūme bonus nō … quō
ꝯtigit esse tanta mali … si phas

Sed phas fuerit

… boecius … senatu q̄ ꝯsit
in suā dapnacōē ꝯtendentes bene
… licuit q̄ mali ꝯtecti tirāni
ꝛ crudeles ꝯquerunt … sanguinem
… q̄ illi desiderassent … dapna-
cōē si … mirior … marini ꝛ
apud … senatores … boni
o p̄hia tu recordaris … q̄d
… nisi … ꝯstitue … meministi

Meministi ut opi

… declarat q̄ maxime … senatū
senatū intendebat a p̄hia … meministi

quia ciuitas rex theodericus in
ciuitate verone … eciam
imposita albino volunt transferre
in totū senatū q̄ albinus fuit
accusatus q̄ machinabatur ꝯ regem
theodericum … p̄hia p̄t diceret
tu scripsisti … nō nisi …
… tradet o p̄hia tu …
… q̄ nō loquar nisi veritatem ꝛ
hoc pbat q̄ ille minuit virtute
ꝛ … ꝯ vana gloria scripsit
ꝯ … ꝛ tunc dicit boecius ad
p̄hiam … ꝯtigit … dico ꝛ
… nā q̄ … vitas nos
… penas ꝛ tormenta mala
… in ciuitate verona …
albinus fuit accusatus de ꝯ …
ꝯ dimitte ut dicitur … lege
… illud … rex
volunt transferre ad totā ciuitatem
q̄ … ciuitate … regē
quia de vno hoīe … boecius
… se … tota ciuitas
… senatū …
… ꝛ … ꝯmuniunt …
… ꝯ … in laude
ꝛ fama … senecta …
… macrobius sapiencie
gloria sua …
… in laude …

Et tum vniuis

… boecius … ꝯ …
… ciuitate ꝛ …
… ꝯtendens … aliq̄d
… ꝯfessus ꝛ ꝯcessum
a parente … ita …
… ꝛ ita … ciuitate
ꝛ … illi …
… cogitatis ille …
… ad …
… fortuna …
… senatores … aliquā …
… ꝯ …

mererent corrupti id regi foret edixit ut nisi intra

prescriptum diem Ravenna urbe decederent notas insigniti

frontibus pellerentur. Quid huic severitati posse astrui

videtur? Atqui in eodem die deferentibus eisdem nominis nostri delatio

suscepta est. Quid igitur? nostre ne artes ita meruerunt? An illos

accusatores iustos fecit premissa dampnacio? Itane nichil

puduit fortunam? Si minus accusate innocencie, at accu-

sancium vilitatis. At cuius criminis arguimur summam queris?

Senatum dicimur salvum esse voluisse. Modum desideras?

Delatorem ne documenta deferret quibus senatum maiestatis

reum faceret impedisse criminamur. Quid igitur o magistra

censes? Infiabimur crimen ne tibi pudor simus? At volui

nec umquam velle desistam. Fatebimur? Sed impediendi

delatoris opera cessavit. An optasse illius ordinis salutem

nephas vocabo? Ille quidem suis de me decretis uti hoc

nephas esset effecerat. Sed sibi semper mentiens imprudencia

rerum merita non potest immutare. Nec mihi Socratico decreto

phas esse arbitror vel occulisse veritatem vel concessisse mendacium

hanc postea accusatores vel gessisse meditatum verum id
quoniam sit tuo et sapientium iudicio iudicandum huius
rei seriem atque veritatem ne latere posteros queat
stilo etiam memorie commendavi. Nam de compositis falso litteris
quibus libertatem arguor sperasse romanam quid attinet dicere
quarum fraus aperta patuisset si nobis ipsorum confessione delatorum
quod in omnibus negotiis maximas vires habet uti licuisset
Nam que sperari reliqua libertas potest atque utinam posset ulla
respondissem Canii verbo qui cum a Gayo Cesare Germanici
filio conscius contra se facte coniurationis fuisse diceretur si ego inquit
scissem tu nescisses. Qua in re non ita sensus nostros meror
hebetavit ut impios scelerata contra virtutem querar mo
litos sed que speraverint effecisse vehementer admiror
Nam deteriora velle nostri fuerit fortasse defectus posse contra
innocentiam que scelerati conceperit inspectante deo
monstro simile. Unde haud iniuria tuorum quidam familiarium
quesivit si quidem deus inquit est unde mala bona vero unde
si non est. Sed fas fuerit nefarios homines qui bonorum omnium
totiusque senatus sanguinem petunt nos etiam quos propugnare

Sciendum quod indirecte mouetur ad ira
dicitur vos quos critorum quidam ingenij
quod quidam ingenium suum fallit
in iudicio quod ignorat utrum aliquis
iuste de re sic reputat ut non
et simul dolere me iuste indirecte
mouetur ad iram prenda reo secundo modi
recte mouetur ad iram quod sic tacito
fortune quod fortuna est in sensibus
modo boecius multo ut uidetur in sedere
dicitur indirecte sed per comparationem

Sed inflammat

Hic ostendit sua dampnationem esse iniustam
de gratia indiciarij dignitate
Intendens si voluisse esse diuo
diarie et comparatione sacrarum edium
si voluisse inquinasse sacerdotalia
gladio tamen si dicerem necasse
bonos homines que via sunt prauo
tenenda et mala non sicut omnia
fecisse adhuc comdempnacionem
modo debuissent fecisse de magna
prudencia sed ego sum distans a ciuitate
romana quingentis miliaribus ut dicitur
quod me adhuc existente de studio
athenis sic fui condempnatus Circa
non dicitur dicendum quod cum ipsi sit
ut in iudicio confessione
sed non boecius fuit deum condempnatus
distabat a loco condempnacionis per
quingenta miliaria unum per hoc
dicitur quingentis milibus Et nota
stadia quod quatuor digiti faciunt pal
mam et quatuor palme pedem et
quinque pedes unum et centum passus
et viginti passus faciunt unum sta
dium et octo stadia faciunt miliare
et duo miliaria faciunt unam
leucam ut dicitur secundum ytaliam

Cum dignitate

Hic boecius excusat se de quibusdam

obiectis Intendens quod quia sinceram
vitam et innocentem et quo denigraret
illam innocentiam addiderunt unum
aliud peccatum et dicebant me esse
sacrilegum uel malum katholicum
colendo deum alienum et hoc propter
ambitum honoris ut honore meum
diminuerent Nota sacrilegum est
sacrarum rerum violator ut sacrificium
quod demonibus fit sacrilegium est
qui rem sacram violat et fit tribus
modis primo tollendo de sacro ut calicem
de ecclesia secundo non sacrum de sacro ut
equum de cimiterio tercio sacrum de
non sacro ut calicem de aliqua
cista Modo boecius sinceram intendit
quod sic et aliis dixerunt quod boecius
de nigromancia se dicitur commisisse
ut bonus fortune consilio non ex
fructu malorum et insidiosorum est
modo non potest aliquem sua voluntate
auferre intendens ipsum saltem de suo
uiro denigrare et fama boecij
uerij sacrilegio fuit denigratus

Atqui tu insita

Hic boecius excusat se duabus excusacionibus
quod utique non fuit sacrilegus et
quod non adorauit alienos deos et
primo ponit secundam excusacionem
Intendens o philosophia que consita nobis
et essencia in interiori mea tu semper
pellebas a me omnem auariciam et
maliciam etc non de philosophia aliqua
philosophorum colere alienos deos sed de
monstrabas inserendo in cellulas cordibus
meis auctoritate pitagore colere unum
deum ut credere et non deos alienos
et sic unus de deis etc non sensus
deorum quod ille debuisset depredare
immundis malorum spirituum quod
tu fecisti scilicet deo et tibi quod
dicit secundum hoc philosophia commisit
quia est sicut deus mundi per se
factus erat poeneas

Hic ponit secundam conclusionem [illegible] innocentes [illegible] vxor [illegible] et eciam multitudo honestissimorum amicorum meorum [illegible] omnes isti sunt mihi testes [illegible] demonet sed o nephas

Sed o nephas

Hic ponit [illegible] dicebat [illegible] demones [illegible] philosophicis disciplinis [illegible] in studio [illegible] Tunc allegat [illegible] [illegible] demones [illegible] Nota [illegible] et de illis [illegible] At vero

At vero etiam

Hic ponit [illegible] sunt de bone fame lesione [illegible] ita cumulus mei doloris augmentatur [illegible] [illegible]

[illegible] ubi [illegible] et sic [illegible] dignitatibus et sic maculatus mala existimacione [illegible] Vide autem videor

Videre autem

Hic ponit [illegible] alijs [illegible] boni [illegible] deprimuntur et mali extolluntur [illegible] videor [illegible] malorum hominum [illegible] gaudijs et leticijs et video [illegible] fraudibus [illegible] bonos [illegible] video [illegible] [illegible] O stelliferi

O stelliferi

[illegible] divina providencia [illegible] celestium et terrestrium [illegible] a deo [illegible] Nota [illegible] divina providencia [illegible] creator [illegible] stellas [illegible] [illegible] stellas [illegible]

bonis senatuique viderat perditum iri voluisse. Sed num
idem de patribus quoque merebamur. Meministi ut opinor. quoniam
me dicturum quid facturumve presens ipsa dirigebas.
Meministi inquam Verone cum rex avidus exicii communis maiestatis lese
crimen ad Albinum delatum ad cunctum senatus ordinem
transferre moliretur universi innocenciam senatus quanta
mei periculi securitate defenderim. Scis me hec et
vera proferre et in nulla umquam mei laude iactasse.
Minuit enim quodam modo se probantis consciencie secretum quociens ostentando
quis factum recipit fame precium. Sed innocenciam nostram quis
exceperit eventus vides. pro vere virtutis premiis falsi sceleris
penas subimus. Et cuius umquam facinoris manifesta confessio
ita iudices habuit in severitate concordes. ubi non aliquos
vel ipse error ingenii humani vel fortune condicio cunctis
mortalibus incerta submitteret. Sed inflammare
sacras edes voluisse. si sacerdotes impio iugulare
gladio. si bonis omnibus necem struxisse diceremur. presentem

ei sua confessione conuictum ve pud iss | Nunc quingentis fere
passuum milibus procul moti atque indefensi ob studium propensius
in senatum morti proscriptionique dampnamur | O meritos de sim-
ili crimine neminem posse conuinci | cuius dignitatem reatus ipsi etiam qui
detulere uiderunt | quam uti alicuius sceleris ammixtione of-
fuscarent ob ambitum dignitatis sacrilegio me conscientiam
polluisse mentiti sunt | At qui et tu insita nobis omnem rerum mortalium
cupidine de nostri animi sede pellebas et sub tuis oculis
sacrilegio locum esse fas non erat | instillabas enim
auribus cogitacionibusque meis cotidie pitagoricum

Versus | Sequi illud | Non est bonum pluralitas principum sit ergo unus

deo et non diis | solus princeps a h n o n d y i t d h a a h u n

enon ou non | Nec conueniebat uilissimorum me spirituum presidia captare
quem tu in hanc excellenciam componebas ut consimilem deo me

socer Simachus | faceres | Preterea penetral innocens domus | honestissimorum
cetus amicorum | socer etiam sanctus et aeque ac tu ipsa reuerendus
ab omni nos huius criminis suspicione defendunt | Sed o nephas
illi uero de te tanti criminis fidem capiunt | atque hoc ipso ui-
debimur affines fuisse maleficio | quod tuis imbuti disci-
plinis tuis instituti moribus sumus ita non est satis nichil tue profuisse

z obscurā dmā ante et quietā c
quieta poli et sic pdit toto
suo lumine omnia disponit et hes
perus et stella vespertina agit
calorem et frigiditatem in ystis inferi
oribus sed tunc p stonge

Tu frondiflue

hic commendat divina providentia
quo ad tres partes intendens
tu conditor orbis tu cogis tempore
hyemis dies breviori morta
et tu disponis quod quando venit fervida
estas quod tunc dies est longior
nocte et tua providencia tempat
totum annum sed tu facis quod lenitas
zephyrus et ventus facit germina
et flores quos boreas et ventus au
fert frigida tu facis quod ea semina
germinat arcturus et stella que
maturat virtus suo calore tu
omnia gubernas excepto d mutatio d'anus
quicunque omnia sunt legem sed omnia

Omnia certo fine

hic est 2a ps huius metri in qua clamat
quod divina providentia eo quod non bene
regat actus humanos intendens quod
omnia hic gubernat plus sicut actus
humanos et tunc exclamat et dicit
tu omnia deus rege actus hominum quia
lubricat fortuna versat quare nocet
homines et non punias et dimisti iam
pedes in plateas sed boni et miseri
deprimuntur et ad terram ad lectum
et dimittit ... sustinet mala a
penis sed omnia miseros

O iam miseras

3a ps illius metri in qua dirigit pe
ticionem ad deum ut dignetur
gubernare actus hominum supponit homines
eo modo sicut sit et gubernat celum
deus o deus qui regis naturam
hominum respice iam in presenti tempore
miseras homines in terra habitantes
quia nos homines non sumus viles
pars mundi sed valde nobiles pars
tam magni creatoris et nos homines
vocamur amaritudine regis
fortune et corroborata stabiles
in terra habitantes eo regimine quo
qui regis celum immensum sed h[?] vbi

Hec ubi continuato

Ista est 4a huius libri prosa in
qua ptus quam sit querimonia
deo et philosophia de doloribus suis et
aliis circumstanciis hic ostendit qualiter
philosophia se habuit ad suam querimoniam
dicit philosophia quando boecius quernnato
meo dolore et racionem suam locutus
tunc philosophia placido vultu non
commota et meis querimoniis
dixit tu eo vidissem te tristem
et flentem statim cognovi te
miserum sed quam longe est illud
exilium nescirem nisi sermo tuus
hoc manifestasset sed tu non es
procul pulsus a patria sed tamen
sed aberrasti in corde et si
vis te estimare pulsum a
patria tunc tamen repulisti
nam nulli homini per se hoc recte
pelle de patria mea quando deus
dixit illa patria .. vera sis
omnibus tunc sed quod illa patria non sistes
ut rudes dominus sicut alius popu
larius ciuitas athenienssis sed rex
et unus deus quod letatur de frequentia
et inhabitancium sicut omnia
et non depulsione eorundem
Deus hic vero obedire precepte

ewangelio

Seneca

et ab eo gubernari est summa libertas
Seneca summa libertas est nulli parti
deo servire [illegible] et adversa ex
[illegible] communicandum sunt
et non extolli in prosperis nec deprimi
in adversis et ideo alibi dicitur quod nullus est
liber nisi qui non est implicatus viciis
et peccatis et ideo dicitur in ewangelio
qui facit peccatum servus est peccati et
per consequens non est liber. Item dicit Seneca
servire philosophie et deo est quedam
libertas sed obedire aliis regibus
et principibus est quedam captivitas.
Item non est [illegible] commoventi
ex hiis que supra dicuntur ab inspicien-
te quod ratio sed magis sapiens [illegible]
inspectum instruere et ipsum con-
solari et ideo ipsa philosophia non fuit
ignota ex querimonia ipsius boecij
sed magis ipsum consolabatur et hoc est
quod dicit textus nichil quod mentis [illegible]
nota est [illegible] iterum non te me

Itaque non tam

Hic philosophia quedam dicta boecij [illegible]
respondet dicens o boeci quamquam [illegible]
ti a priori ratione non indiget me
commonet dispositio huius loci sed [illegible]
quod me monet et probat disposi-
tio mentis tue dicta deiecta et
adversitate fortune et quod supra conquestus
fuit boecius de carentia bibliotece
et suorum librorum illa materia
philosophia [illegible] dicit ego non
requiro [illegible] parietes bibliotece
[illegible] compositos et ornatos ebore
et vitro ac gemmis preciosis sed [illegible]
[illegible] tue mentis in qua nunc
non collocavi [illegible] libros [illegible]
sed [illegible]
libris tuis [illegible]
[illegible] libros [illegible]
fuit [illegible]
[illegible] quidem

Et tua quidem

Illa est 3a pars huius prose in qua
philosophia sub brevitate colligit ea
que ipse boecius probaverat dicens
tu [illegible] dixisti de tuis multis
beneficijs que me fecisti [illegible]
bonum et modicum de merito [illegible]
[illegible] et tu memorasti [illegible]
[illegible] manifesta [illegible]
tibi obiectorum sed quod salvare
voluisti senatum et eos de falsitate
tibi obiectorum [illegible] de impedito
delatorum de [illegible] ad impera-
torem super libertate romanorum et
dixisti de falsitatibus et fraudibus
tuorum accusatorum et breviter putasti
attingendum ut [illegible] et tale
[illegible] vulgi [illegible]
[illegible]
[illegible] senatus
qui [illegible] dampnavit
[illegible] tu doluisti de mea
[illegible] me philosophiam
[illegible] privilegium et appel-
[illegible] itaque ad
[illegible]
ut te [illegible] in dignitatibus
et tu flevisti [illegible]
[illegible]
[illegible] dolor tuus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] petens ut [illegible]
pax que regeret [illegible]
[illegible]
[illegible] boecius [illegible]
omnes [illegible]

Sed quia plurimus

Hic est 4a pars huius prose in qua
philosophia [illegible] ad curam [illegible]
et boecij [illegible]
valde multos tumultos et [illegible]
passionibus [illegible] dolorum [illegible]

Sucrentia/ ut volo/ tu porrige mea offensiae lateris

At vero etiam h[ic] nostris malis cumulus accedit quod existimatio

plurimorum non rerum merita sed fortune spectat

eventum/ eaque tantum iudicat esse provisa/ que feli-

citas commendaverit/ Quo fit existimatio bona prima

omnium deserat infelices/ Qui nunc populi rumores/ quam dissone

multiplicesque sententie piget dicere/ hoc tamen dixerim ultimam

esse adverse fortune sarcinam/ quod dum miseris aliquod

crimen affingitur que perferunt meruisse creduntur Et ego quidem

ego bonis omnibus pulsus/ dignitatibus exutus/ existi-

matione fedatus ob beneficium supplicium pertuli/ Videre

autem videor nepharias sceleratorum officinas gaudio

letitia que fluitantes/ perditissimum quemque novis delationum

fraudibus imminentem/ iacere bonos nostri discriminis terrore

prostratos/ flagitiosum quemque ad audendum quidem

facinus impunitate/ ad efficiendum vero premiis incitari

insontes autem non modo securitate verum ipsa etiam defensione

privatos/ Itaque libet exclamare ad deum celi

Metrum quintum primi libri

O stelliferi conditor orbis

Qui perpetuo nixus solio
Rapido celum turbine versas
Legem(que) pati sidera cogis
Ut nunc pleno lucida cornu
Totis fratris obvia flammis
Condat stellas luna minores
Nunc obscuro pallida cornu
Phebo propior lumina perdit
Et qui prime tempore noctis
Agit algentes hesperus ortus
Solitas iterum mutat habenas
Phebi pallens lucifer ortu
Tu frondiflue frigore brume
Stringis lucem breviore mora
Tu cum fervida venerit estas
Agiles nocti dividis horas
Tua vis varium temperat annum
Ut quas borree spiritus aufert

declinet te ad diuersa et ideo sicut
tu nunc es mentis tue adhuc
non valet tibi forcia medicamina
ideo nos philosophia vtamur paulisper
lenioribus remediis consolationis
ita ut ea que sunt incorrat dura
te conforte adiuuant per tractacionem
molestat sua mori tantum ad
recipiendum vim actionis sine
fortioris medicaminis sed philosophie

Cum phebi

Istud metrum in quo philosophia probat
deus sicut et quod quodlibet
in suo perfici quod boecius non debet
remedia fortiora sed faciliora
ordo quod omne certo tempore sunt agenda
et primo ponit exempla diuersa secundo concludit
hoc generaliter ibi sic tractat omnia
sunt agenda certo tempore quod sicut
ager seminatus non colit qui utile
in tercio ut in mense iulii et
quia debet metere predictam
illum anno sicut si quis vellet
metere oporteret tollere fructus
quercuum scilicet glandes et tunc
ubi probat quod ponit 2 et exempla
quod actio respondet tempore sibi
conformi et quo etc. exemplum sicut
ille fallitur qui vellet colligere
flores quando et ventus aquilo flat
scilicet in hyeme sic etiam ille fallitur
qui vellet dare medicinam tempore
indebito Tunc ibi graf
ibi ponit 3m exemplum intendens
tu non debes querere palmites
et capere vuas tempore vernali
quia tunc non respondet vue sed tempore
autumpnali quo primo maturantur
tunc bachus i. deus vini primo
dat sua dona modo sic etiam

medicus tempore indebito debet dare
sua medicina sed tempus congrua

Signat tempora

Ista pars prima libri huius metri in qua
philosophia ostendit in generali tempore non prius
terit seu ammittat quod deus distinxit
quia deus ordinat tempora disponens
ea propriis officiis ac operacionibus
ut tempore deus premittit permisceri
seu ammitti vices seu successiones
temporum ad quas vices temporum deus
distinxit et subiungit philosophia quod
sicut ab quercu aliquis non suo debito
tempore frustra querit sic etc. id est qui
deserit certum ordinem velocis conf
sit non habet letos exitus i. bonos
fines per comparationem cuiusque sic ad id
scilicet philosophia velocito et debito tempore ammi
nistrans boecio fortem medicina
tunc sed sunt comparata ad meditationem
apud boecium sed primus cum ergo pateris

Primum igitur

Ista est prosa 3 et ultima huius libri primi
in qua philosophia ponit causam radicalem
infirmitatis boecii quibusdam interroga
tionibus et primo captat beniuolentiam
boecii 2o ponit suas interrogaciones
ibi Tum illa Intendens o boeci
antequam adhibeam tibi remedia
pateris ne me quibusdam pauculis ro
gationibus tangere te per quas etc.
pateris ne me temptare statum tue
mentis ut intelligam quis sit
modus tue curationis boecius videt
et dixit tu philosophia interrogato per tua
voluntate tu habebis me responsurum
et dat ergo ordinem per interrogationibus
suis sed tum

Tum ego hume

h' p' po' quadam interrogacõe
p casus investigando morbum boecij ⁊
po sunt h' 2° recolligit omnes infirmi
tates boecij ibi tenuisse plenissime
3° inuestigat ipius curabilem dando
modum procedendi circa eius curam ibi s
opportunitatem intendens o boeci utrum
dum inferior regatur a fortuna ut ab
ente infallibili scz deo ⁊ boecius dicit
credo quod omia ista inflora sunt etc. ⁊
ipse verum est quod omnia regimur per
suum creatorem scz deum et subiungit
c° scio deum conditorem presidere operi
suo ⁊ mundo regimini ipsius nec umquam
fuit dies qui me depellat ab hac
vite. Tunc phia explanans verba
boecij dicit ita est nam illud est paulo
ante in metro precedenti deplorasti homines
esse exortes cura diuine prouidencie
Tunc subdit phia ⁊ dicit ergo valde
mirror admiror curam boeci cum
tantis sis locatus ⁊ positus in tam salubri
sententia cognoscens eum deum te regere ⁊
mundum eius ergo presentem presumimus
quod opinor tibi aliquid abesse s necio
quid scilicet sed dic michi

Sed dic michi.

h' phia monet racionem questionis querendo
de circumstanciis gubernacionis mundi dicens
o boeci quod non dubitas mundum regi ⁊
gubernari ab ipso deo dic michi quibus gubernaculis
mundus regatur a deo respondit boecius
⁊ dicit ego vix cognosco tenorem tue interrogacionis
nec adhuc possum respondere s ad questionem
tuam. Phia dicit numquid fefellit
me tibi aliquid abesse per quod morbus perturbacionum
tuam intraverat animum tuum quod sicut
dimitti interiat munitorum sinistre valli
apta conte sic morbus perturbacionum
intrauit animum boecij ideo ut dicit phia

Sed dic num meministi

Nunc phia interrogat boecium secundo de dubijs
in fine quem interrogat ipsum de cognicione sui
mouet 3as questiones dicens o boeci dic michi
meministi ne quod sit finis omnium rerum et
ad quem finem intendat intencio tocius nature
respondit boecius quod audiuerat hec s tristicia
mea abstulit memoriam meam quod nequeo
cognoscere scilicet atqui scis

Atqui satis unde

h' po' redarguit quod inscios boecium ⁊
phia vocat redarguere boecium videns
quem eum quod grossus ut quod ab omnibus
⁊ dicit interroganti scis ne tu eum unde
incepte processerit boecius respondit et dicit
hic nouum hoc ⁊ scio quod hoc a deo fuit
phia corrigit boecium de inscicione principij
sed dicit eo miror quid hoc posset
fieri quod cogito principium omnium rerum ignorans
finem omnium rerum deum quod principium ⁊
finem coincidunt in vno sicut in circulo
sed ibi principium ⁊ est finis ⁊ non principium
male quod principium cognitum ⁊ finis ignarum
quod ergo deus sit principium ⁊ finis omnium
rerum cognito ipso sub racione principij et
non est cognitus sub racione finis quod at
deus sit principium omnium patet quod ab ipso
omne ⁊ vniuersum derivatum est sicut dicit Ps
celi enarrant quod sit finis patet quod gracia
cuius omnia sunt ut patet per aristotelem in primo
metaphisice ⁊ est ergo politicorum in omnibus
constitutis ad artem ⁊ naturam propter vilius
est melius non inter melius et deorsum

Vix hii perturbacionum

h' phia comparat oppositum boecij
dicens non est mirandum quod boecius
male sentit quod perturbaciones faciunt
errare quod illi sunt morbi quod mouent
corporum passiones de loco ad locum s
ter i. perturbaciones non possunt extirpare
totum intellectum ⁊ totam racionem

Sed hoc quod respon[deas]

h' phia interrogat boecium de cognicione

Revehat mitis zephirus frondes

Queque arcturus semina vidit

Sirius altas urat segetes

Nil antiqua lege solutum

Linquit proprie stationis opus

Omnia certo fine gubernans

Hominum solos respuis actus

Merito rector cohibere modo

Nam cur tantas lubrica versat

Fortuna vices premit insontes

Debita sceleri noxia pena

At perversi resident celso

Mores solio sanctaque calcant

Iniusti colla nocentes

Latet in obscuris condita virtus

Clara tenebris iustusque tulit

Crimen iniqui | nec pena nil nocet ipsis

Fraus mendaci compta colore

Sed cum libuit viribus uti

Quos innumeri metuunt populi

Summos gaudent subdere reges

O iam miseras respice terras

Quisquis rerum federa nectis

Operis tanti pars non vilis

Homines quatimur fortune salo

Rapidos rector comprime fluctus

Et quo celum regis immensum

Firma stabiles federe terras

Prosa quinta libri primi

Hec ubi continuato dolore delatravi | Illa vultu

placido nichil que meis questibus mota | Cum te inquit mestum la-

crimantemque vidissem | Illico miserum exulemque cognovi | Sed

quam id longinquum esset exilium | esset exilium

nisi tua prodidisset oratio nesciebam | Sed tu quam procul a

patria non quidem pulsus es sed aberrasti | Ac si te pulsum

quadue nc̄ mand° ptra qoꝫ intedect
eo vdo q adhuc indicatis in ac veo
ppito stus tu ho q eß ho ꝑt bocꝰ
q nichil nc meminerit qꝛ dicat si ig-
norare ho° me nō cognoscere ꝑhia
nugꝫ mirefugre dꝛt ꝑstere ne ꝑsre
q sit ho° vnū bocꝰ interroganti vtꝫ
sciam me ꝑ ab racionale morale
eo byꝫ scio ho ꝑhia q̄ruit vtꝫ
sis te ꝑul ad esse q̄ ad rō le mortale
bocꝰ ꝛꝑt et dꝛt q nichil/ q ho° ꝑhia
qolndt ꝑhia ad scio maxiā cā
tue infirmitatꝫ q nō cognoscere
teipsum quid sis ꝫ scio alia cā
tue infirmitatꝫ ꝑt illa q̄ ē ignoracia

Quare plenissime

3a ꝑs ꝑn lib illiꝰ ꝑse in q̄ ꝑhia
recolligit oēs infirmitates bocij ꝫ
viā temperande sanitatꝫ que se due
misse dꝛt eo dicēm plenissime
causā seu radicalē tue infirmitatis
seu egritudinis ꝫ viā temperande
vitatꝫ qꝛ tu ꝑfudere oblivione
tui i. es oblitus tui ipius qꝛ dolusti
te ꝑ exulem ꝫ ꝑspoliatum ꝑprijs
bonis tuis exterioribꝫ et ēē igno-
ras quis sit finis om̄ium rerū ēē
ignoras actꝰ humanos regi ab ipo
deo ꝫ tu bocij opinaris malos
hoīes esse felices ꝫ potentes dn̄ando
ꝫ ꝑo vere es oblitus quibꝰ gubna
culis regaᵗ mundꝰ vniuꝫ ꝫ ꝑo tu bocij
estimas ꝫ opinaris vices has
fortunaꝫ fluitare sꝫ racione ꝫ ꝑo
illa sunt magne cā nō tm̄ ad
morbū sꝫ sunt desperacōnꝫ ad mortē
ꝑpetuā ꝑ ꝑpetuitate

Sed solicitatis

Sta ꝑs illiꝰ ꝑse in q̄ dicit boeciꝰ
ēē inabilem intendendi nos

ꝑhia agimus ꝫtes autori sanitꝫ
ipse deo qꝛ nō nō dū totaliter
te totum i. q nō es totꝰ/ ꝑuatꝫ
racōe quia tu credis vera
siꝫ de gubernacōe mundi ꝫ
credis q sua infiniꝫa sit sub-
iecta deo ꝫ subiacit ē nichil
optimeꝫ qꝛ ex i. a. minima
scintillula tibi apparuit calor
vitalis vnā sanitas dabiᵗ
tibi Nō q sicut in morbo
corpali aliqua pte corporis
existente sana totū corpꝰ ꝑt
restitui ꝑstine sanitati sꝫ in a
pte existente sana nō ē ꝑpossibile
de aliqua sanitate dum impossibile
est ~~adquirere~~ adquirere sanitate
eadem est de morbo spuali
ꝫ in intellectu sꝫ in a vitas maꝫ
dinitꝫ tue impossibile est reformacō
scientie sꝫ aliqua ē
scintillula remanet tue ꝑt
fieri reformacō scientie seu
cognitō vitꝫ ꝑ sꝫ ꝑ ꝑꝫ fit

Sed quoniam

Hꝰ ꝑhia ostēdit ꝑquod nō ꝑt
bocꝰ ꝑt inabilis dꝛt quia
adhuc nō ē tempꝰ uti remedijs
sed medicinis forcioribus
ꝑ manifestū est illa natura
esse aliquis mentem ut quociens
abiecerit veras opiniones ꝑ
se induant sꝫ falsis ymaginacōibꝫ
ex quibꝫ falsis opinionibus
obscuritas ꝑturbacōnis tacta
confundit vera aspectū ꝫ ꝑo
ego ꝑhia temptabo attenuare
seu removere mediocribus seu
lenibus medicamentis ita ut
remotis fomentis tenebris affectoꝫ
i. fallentibus videas lucē veraꝫ

quod tu boeci possis agnoscere claritatem
lucide veritatis sed in nubibus atris

Nubibus atris

Dicit huius 7 ultimi huius libri primi
in quo probat quod terrena exempla id
quod sensus dixit dictum eius quod sensus
quod caligo perturbacionum impedit
intuitum veritatis 7 cognicionem et
postquam philosophia inquisivit causas
doloris infirmitatis 7 supposuit
philosophia quod turbaciones 7 passiones
impediunt veri intuitum animi
et intellectus hic quod supponit probat 7 di-
vidi in duas primo declarat per
terrena exempla quod passiones impe-
diunt veritatem secundo hortatur boecium
ad fugam passionum dicit tunc quod primo
solitudo est sicut sidera obducta
nubibus non possunt effundere radios
nec possunt videri a nobis ita
eodem modo mens racionis quando est obduc-
ta 7 circumdata passionibus non potest
in sua operacione opacum sed
veri intuitum tunc ubi si male
volucres possunt racionis solitudinem
7 ideo ista questio sol spargit
suos radios solutos tunc cale-
facit operacionem superficie maris sed
tunc maris non perturbatur per ventos
collaterales sed per austrum
tunc aqua maris fit serena
7 clara sed quando auster et ventus
flat tunc superficies maris perturba-
ta que claritas maris per visum
non comprehendi non potest sic solitudo
quam animus non est quietus et
pacificus tunc potest speculari
de deo sicut afficitur passionibus
sed timore et dolore seu amis-
sione rei temporalis tunc non potest
speculari de deo et veritate tunc

ubi quoque vagatur zona solitudo est
recte sicut aqua procedens ab altis
montibus directo tramite procedit
si non habuerit aliquod obstaculum
sed si obviatur sibi saxum vel lapis
tunc resolutus a monte non procedit
directe sed diffugit 7 procedit a latere
ita eodem modo animus si non impeditur
passionibus directo modo procedit circa
speculacionem adeptam et postea exemplificat
si obviatur ei aqua fluxus tunc impe-
ditur in vero medio recte racionis sed et cetera

Tu quoque si vis

hic philosophia hortatur boecium ad fugam passionum
dicens ei quod per quem modo ipse potest deponere
perfectam cognicionem veritatis dicens o boeci
si vis animo cognoscere verum claro
lumine intellectus tunc accipe viam que ducit
te ad veritatem directo ordine 7 amove
a te vana gaudia de presenti bono
mundano 7 remove a te timorem
de futuro malo committendo et pelle
a te spem de futuro bono habendo
et pelle de te dolorem de presenti
malo videlicet de amissione bonorum temporalium
et ubi ista regnant scilicet gaudium spes
dolor 7 timor ibi mens est obfusca-
ta 7 ligata frenis ut non potest aspicere
veritatem quia iste 4 sunt passiones
ad quas omnes alie passiones redu-
cuntur scilicet spes gaudium timor 7 dolor
quarum sufficiencia sic sumitur quia passio
aut est respectu boni aut respectu
mali si boni hoc fit dupliciter vel
fit respectu boni presentis sic est gaudium
vel respectu boni absentis et est spes
que est de futuro bono si autem est
respectu mali hoc est dupliciter vel presentis sic est
dolor vel absentis sic est timor sed
ideo philosophia hortatur boecium ad fugam
illarum passionum quia impediunt veri
intuitum racionis et cetera Sequitur 2us liber

estimari mavis potius ipse pepulisti nam illud quidem
de te nunquam cuiquam fas fuisset Si enim cuius oriundo sis
patrie reminiscare non uti Atheniensium quondam multitudinis
imperio regitur Sed eius est unus dux unus princeps
unus rex qui frequentia civium non depulsione letatur
cuius agi frenis atque obtemperare iusticie summa libertas est
An ignoras illam tue civitatis antiquissimam legem qua sancitum
est ei ius exulare non esse quisquis in ea sedem fundare
maluerit nam qui eius vallo munimine continetur nullus metuat
ne exul esse mereatur At quisquis inhabitare eam velle
desierit pariter desinit etiam mereri Itaque non tam me loci huius
quam tua facies movet nec bibliothece potius
comptos ebore ac vitro parietes quam tue mentis sedem
requiro in qua non libros sed illud quod libris precium facit librorum
quondam meorum sententias collocavi Et tu quidem de tuis
in commune bonum meritis vera quidem sed pro multitudine gestorum
tibi pauca dixisti De obiectorum tibi vel honestate
vel falsitate cunctis nota memorasti De sceleribus

fraudibus quod delatoris recte tu quidem strictim attigisti

putasti eo quod ea melius uberiusque recognoscentis omnia

vulgi ore celebrentur. Increpuisti etiam vehementer

iniusti factum senatus. De nostra etiam criminatione doluisti

lese quoque opinionis dampna flevisti. Postremo adversum

fortunam dolor incanduit conquestusque non equa meritis

premia pensari. In extremo muse sevientis uti celum

terras quoque pax regeret vota posuisti. Sed quoniam plurimus tibi

affectuum tumultus incubuit diversumque te dolor ira meror

distrahunt uti nunc mentis es nondum te validiora re-

media contingunt. Itaque lenioribus paulisper utemur

ut que in tumorem perturbationibus influentibus induruerunt

ad acrioris vim medicaminis recipiendam tactu blandiore mollescant.

Metrum sextum libri primi

Cum phebi radiis grave

Cancri sidus inestuat

Tunc qui larga negantibus

Sulcis semina credidit

Elusus cereris fide

Quernas pergat ad arbores

Item tercius gradus ... fuga ... remissa

Item quercus ... a ... quercus

i. in vere · i. rubeam silvam

Nunquam purpureum nemus
[illegible] · i. collecturus · i. rosas · i. accedas

Lecturus violas petas
i. tempore · i. saevis ventis · [illegible] tempore hiemali mensis [illegible] [illegible] · [illegible] anni in qua [illegible] flat [illegible] ventus

Cum saevis aquilonibus
i. [illegible] · i. horribiliter apparuit

Stridens campus inhorruit
i. petas · i. cupida manu

Nec quaeras avida manu
i. carpere · i. vites [illegible] [illegible] botros vineas

Vernos stringere palmites
i. botris · i. placeat · i. vini

Uvis si libeat frui
[illegible] · i. [illegible]

Autumpno potius sua
[illegible] · i. uvas · i. dedit

Bacchus munera contulit
i. ordinat · i. praesidens · i. deputat [illegible] [illegible] quibus et aliis temporibus aliud et aliud [illegible]

Signat tempora propriis
i. deputans [illegible] · [illegible]

Aptans officiis deus
i. deus · [illegible] · [illegible] · i. destinavit

Nec quas ipse coercuit
i. admisceri · i. permittit · i. alternationes

Misceri patitur vices
i. [illegible] · i. velox via

Sic quod praecipiti via
i. [illegible] · i. debitum · [illegible]

Certum deserit ordinem
[illegible] via

Laetos non habet exitus

Post hec paulisper

liber 2us de consolatione boecij et con-
tinua. Sic postquam philosophia in primo libro
cognovit infirmitatem boecij hic ostendit
quo adhibuit sibi remedia contra
infirmitatem. Et quia remedia sunt du-
plicia quedam faciliora et sunt que pre-
ducunt de difficilioribus. Alia sunt gra-
viora et sunt que procedunt ex principiis
1o rationibus et scientijs dividitur in duas
partes in prima parte ostendit quomodo philosophia
adhibuit sibi remedia faciliora
in 2a quomodo adhibuit sibi remedia
difficiliora et hoc in principio 3ij libri
Ibi sed liber dividitur in sedecim
partes quia 8 sunt prose et 8 sunt metra
prima prosa dividitur in 3es partes
In prima ostendit quod philosophia egit propterea
quod remansit una tantum dolor ipsius
boecij. Alie partes patebunt per ordi-
nem. Et intendit sic. Postquam
quedam sunt ipsa philosophia paulisper
tenuit et postquam ipsa collegit attenti-
onem diligentia modesta taci-
turnitate sic incepit loqui. Dicens o
boeci si ego novi cognovi causas
affectus et dispositiones tue egritu-
dinis quod tu desideras statum pristinum
in animo tuo quia ipsa fortuna que
fuit prospera ymmo mutata est
sicut tu tibi fingis et potest status
tui sicut intelligo multiformes.

Intelligo multiformes

2a pars illius prose in qua philosophia ponit
quemdam effectum fortune dicens
ego philosophia cognosco multiformes
deceptiones ipsius fortune quia ipsa for-
tuna tamdiu exhibet blandissimam
familiaritatem cum hijs quos vult
illicere decipere donec confundat eos
intolerabili dolore quos ipsa for-
tuna sine spe relinquit sed
si consideres [illegible] si naturam mores

Eius si naturam mores

que declarat quomodo de amissione prosperorum
non est dolere. Intendens o boeci
si tu rememoraris naturam fortune et mores
eius sed tu videbis quod nichil boni ha-
buisti per fortunam et nichil amisisti
per absentiam eius. Secundum hunc asserit
in libro de remedio fortuitorum dolere de
prosperis est debilium mulierum. Ego hoc
non est admirabile illapsa et perdita nec
est dolere de amissione rerum. Sed ut arbitror

Sed ut arbitror

3a pars illius prose in qua philosophia excepit
se de assumpta ponendo et dicit sic ego
philosophia credo quod non multum laborem
adduce dimouendo que sunt mores ipsius
ipsius fortune quia tu fortunam tibi
presentem et alludentem sua prosperitate
solebas provocare viribus et
expugnare cum sumptis et cum tractare
de nostro auditu per que [illegible] add
vitatem sed quod omnis subita mutatio
rerum non contingit sine quadam conflictu
et absque [illegible] deorum [illegible] est facta
quod tu boeci descendebas paulisper a tua
tranquillitate propter subitam mutacionem
circa te factam. Non quod sapientes
et magnanimi viri contra fortunam
constantes militant et non pusillo-
animo succumbunt. Unde seneca o ingeni-
um viri qui malignitate fortune succumbere
nescit. Et philosophus aristoteles 1o ethicorum
dicit quod sapiens debet ferre imposi-
tum fortunas quia sic se stat. tetra-
gonus sine vituperio quod corpus te-
tragonum id est quadrangulum quod-
cumque firmiter stat sic animus sapientis
viri constans permanet quacumque for-
tuna eveniente sed si tempus et

Sed tempus est

pars illius prose in qua philosophia [illegible]

Primum ergo pateris me pauculis rogacionibus
statum tue mentis attingere atque temptare ut qui modus sit
tue curacionis intelligam. Tu vero arbitratu inquit tuo
voles ut responsurum rogato. Tum ego huncine inquam
mundum temerariis agi fortuitisque casibus putas
an ullum credis ei inesse regimen racionis. Atqui inquit
nullo existimaverim modo ut fortuita temeritate tam
certa moveantur verum operi suo conditorem deum presidere scio
nec umquam fuerit dies qui me ab hac sentencie veritate depellat
Ita est inquam nam id paulo ante cecinisti hominum tantum divine
exortem cure esse deplorasti. Nam de ceteris quin racione
regerentur nichil movebare. Pape autem vehementer
admiror cur in tam salubri sentencia locatus egrotes. Verum
alcius perscrutemur nescio quid abesse coniecto. Sed dic
michi quoniam a deo mundum regi non ambigis quibus etiam
gubernaculis regatur animadvertis. Vix inquam rogacionis
tue sentenciam nosco nedum ad inquisita respondere valeam

Num me igitur fefellit tibi abesse aliquid per quod velut
hiante valli robore in animum tuum perturbacionum morbus in-
repserit. Sed dic mihi meministi ne quis sit rerum finis quo-
ve totius nature tendat intencio. Audieram inquam sed
memoriam meror hebetavit. Atqui scis unde cuncta processe-
rint. Novi inquam deumque esse respondi. Et qui
fieri potest ut principio cognito quis sit rerum finis ignores.
Verum hii perturbacionum mores ea valencia ut movere
loco possint hominem convellere autem sibique totum extirpare
non possint. Sed hoc quoque respondeas velim. Hominemne te
esse meministi. Quidni inquam meminerim. Quid igitur
homo sit poterisne proferre. Hocine interrogas an esse
me sciam racionale animal atque mortale. Scio et id me esse
confiteor. Et illa nichil aliud te esse novisti. Nichil.
Iam scio inquit morbi tui aliam vel maximam causam
quid ipse sis nosse desisti. Quare plenissime
vel egritudinis tue racionem vel aditum reconciliande

prosperitatis nescis. Nunc quoniam tui oblivione confunderis

exulem te et expoliatum propriis bonis esse doluisti.

Quoniam vero quis sit rerum finis ignoras, nequam homines

atque nefarios potentes felicesque arbitraris. Quoniam vero

quibus gubernaculis mundus regatur oblitus es, has

fortunarum vices estimas sine rectore fluitare.

Magne non ad morbum modo verum ad interitum quoque cause.

Sed sospitatis auctori grates ago quod te nondum totam

natura destituit. Habemus maximum tue fomitem salutis

veram de mundi gubernatione sententiam, quod eam non casuum te-

meritati sed divine rationi subditam esse credis.

Nichil igitur pertimescas, iam tibi ex hac minima scin-

tillula vitalis calor illuxerit. Sed quoniam firmioribus

remediis nondum tempus est, et eam mentium constat esse

naturam ut quotiens abiecerint veras, falsis opinionibus

induantur, ex quibus orta perturbacionum caligo verum

illum confundit intuitum, hanc paulisper lenibus

Metrum septimum

mediocribus quibus fomentis attemptare temptabo. ut dimotis omnium affectionum fallacium tenebris splendorem vere lucis possis agnoscere etc.

prima sententia — Nubibus atris	Condita nulla
Fundere possunt	Sidera lumen
2a sententia — a Si mare volvens	c Misceat estum
b Turbidus auster	d Vitrea dudum
e Parque serenis	f Unda diebus
g Mox resoluto	Sordida ceno
h Visibus obstat	i Quique vagatur
k Montibus altis	l Defluus amnis
m Sepe resistit	n Rupe soluti
o Obice saxi	p Tu quoque si vis
q Lumine claro	r Cernere verum
s Tramite recto	t Carpere callem
v Gaudia pelle	x Pelle timorem
y Spemque fugato	z Nec dolor assit

Nubila mens — Vincta [est] frenis

Hec ubi regnant

Explicit liber primus. Incipit liber secundus

opportunitate meditandi boe[tius] et dicit o boeti tempus est te consumere et degustare aliquid molle ac delectabile quod transmissum ad interiora id est ad animum fuerit viam fortioribus remedijs et hoc dat boetio duo lenia remedia et dicit assit igitur tibi boe[ti] persuasio rethorice dulcedinis ornata que rethorica procedit tantum recta via quando non deserit instituta sapientie et cum hac rethorica assit tibi boe[ti] musica illa scilicet que nunc decantat modos acutiores nunc graviores sequitur textus

Quid est igitur o

Ista est ista pars in qua ponit in qua philosophia ponit in speciali adhibendo remedia infirmitati ipsius boecij et remedia que philosophia dat boe[tio] sunt rationes persuadentes seu probantes quod non est dolendum neque conquerendum de adversitate fortune et hoc declarat quinque rationibus quod de illo non dolendum neque conquerendum quod est valde et non est novum neque insolitum sed mos fortune non est aliquid novum et insolitum sed mos eius nam dicit dicere in dolore et ista ratio sic dicit unde dixit quid est quod dicit quod decepit te in maerore et dolore

fortassis credis quod aliud sit nunc quoad te sed quod dixit fortunam erga te esse mutatam qualiter sunt mores fortune et quod fortuna servat suam constantiam erga te tunc subdit nunc reginam vultum ipsius fortune et quod tu potius debes gaudere de adversitate fortune quam dolere quod consultum aliis hoc est et persuasio sed si eam probas

Si eam probas

Hic philosophia ponit secundam rationem et dicit quod de illa amissione non est dolendum quod in principio et quo hoc non est modicum est fortuna est fortuna non est de fortuna et de amissione sua talium non est dolendum ut vis enim intendens si tu approbas fortunam utere moribus eius non queraris si perhorrescis eius perfidiam sperne atque abice a te fortunam tibi perniciose alludentem quod ipsa fortuna quoniam nunc est tibi boetio causa tanti maeroris hec debuisset tibi esse tranquillitatis ac securitatis sed ipsa te reliquit quoniam nunquam hoc relinquat neque per securitatem sed aliud

An tu proprios

Hic ponit tertiam rationem persuadentem non esse dolendum de adversitate fortune et de illo non est

Post hec paulisper obticuit atque ubi attentionem

meam modesta taciturnitate collegit

sic exorsa est si penitus egritudinis tue causas

habitumque cognovi fortune prioris affectu desiderioque

tabescis ea tantum animi tui statum sicuti tu tibi fingis

mutata pervertit intelligo multiformes illius prodigii

fucos et eo usque cum hiis quos eludere nititur blan

dissimam familiaritatem dum intollerabili dolore confun

dat quos insperata reliquerit cuius si naturam mores ac

meritum reminiscaris nec habuisse te in ea pulchrum aliquid

nec amisisse cognosces sed ut arbitror haud multum

tibi hec in memoriam revocare laboraverim solebas enim

presentem quoque blandientemque virilibus incessere verbis eamque

de nostro adytu prolatis insectabare sententiis verum omnis

subita mutatio rerum non sine quodam quasi fluctu

contingit animorum sic factum est ut tu quoque paulisper

a tua tranquillitate descisceres sed tempus est haurire te

dolendum nec est reputandum cara
et prospera quia non est permansura
sed bone fortune sit sequi est
sit illa declarat sic in lra dicens tu
credis fortunam prosperam quod est
mansura et quod quod est prius est male
fida et quod recedit a te est producta
meroris quia quod homo sentit eam
a se recedere dimissus in tribulacionibus
memoratur de preterito sed quod sunt
in divitiis collocatus sicut quis non

Quam si nec ex ar

hic ponit rationem tertiam que est
signum miserie et calamitatis
hec est causa non prospera et per quas
de ipsius dicitur amissione non
dolendum sed fortuna est huiusmodi quod
non est mansura ita homini cum quod
sit indicium future miserie ergo
de ea non est dolendum et ideo dicit
hic philosophia quod si fortuna non potest retineri
secundum voluntatem hominis et
ipsa fortuna fugiens ab homine
facit homines calamitosos et
plenos miseriis in ipsa non est
reputanda cara vel prospera quia
fortuna fugax non est aliud quam
signum future miserie et calamitatis
Sed posset aliquis dicere
hoc fortuna sit signum future miserie
tamen quod est prius tunc est
bona hoc removet philosophia dicens
in lra quod non sufficit solum
intueri illud quod est positum ante
oculos et quod est prius quia prudens
homo mensurat finem omnium rerum
per eandem mobilitatem fortune in prosperitate
et adversitate sicut in prosperitate
dans per adversitatem fortune
non esse timendas nec etiam prosperitates
esse optandas sicut
textus Postremo equo

Postremo equo animo

hic ponit quartam rationem et est quia aliquis
iugo se submittit oportet ut mores
eius patienter sustineat sed homo in asperitate
fortune est temporalium submittit se
iugo fortune ergo oportet ut mores
eius patienter tollerat scilicet prosperitatem
et adversitatem quia sicut est iniuste agit
qui vult imponere legem domino suo
ita homo volens imponere legem fortune
agit iniuste et ideo dicit philosophia in lra
ultimo philosophia dicens quod tu boeci
oportet tollerare constanti animo quicquid
geritur seu fit intra aream fortune
id est intra mundum cum semel submisisti
colla tua iugo fortune appetendo
bona temporalia tamquam premia tuorum
meritorum et o boeci si velis
abeundo imponere legem fortune
manendi et abeundi quam tu tibi
dominam elegisti nonne tu homo fueris
iniustus et tu per tuam impatientiam
exasperas fortunam quam tamen tu non
potes potestate permutare

Si ventis vela

hic philosophia quintam rationem per quam declarat
sed quod fortuna non est in potestate hominis
et est sententia sic dicens tu si quis committeret
vela navis ventis tunc tu non
duceris quo tua voluntas vellet
sed quo ventus pellet Si committeres
agri semina et pensares annos
fertiles et steriles inter se non est
in tua potestate ita similiter tu boeci dedisti
te regendum fortune et ideo oportet ut
obtemperes te in moribus domine tue
tu laborares nunc fortuna retine
in motibus tuis sed semper laborans
tunc intrasset boecius o boeci omnium
mortalium stultissime nescis quod ipsa

fortuna maneret esse stabilis tunc non
esset fortuna. Item illud vel bona
fortuna tunc non esset omnibus una.
Respondet si non mutaretur tunc non
fortuna vocaretur. Sequitur textus heu quam superba

Heu quam superba

Metrum primum libri secundi in quo describit
mores fortune et continuatur sic. Prius
philosophia ostendit non esse conquerendum neque
dolendum de adversitate fortune nec
mutabilitate eius. Hic potest conditiones fortune
intendens quod ipsa fortuna superba
mutat vices ad modum euripi estuantis
i. ad modum maris ebullientis et fluentis
tunc ipsa se convertit regibus timendos
dejicit et illa fallax fortuna que tamen
dejiciat quem pauperem et depressum
elevat. Et ipsa fortuna quando
trudit aliquem ad infima non
curat fletus miserorum. Immo voluntarie
deridet fletus et gemitus
illorum. Tertio ipsa fortuna alludit quod
hunc spoliat et exaltat. Tertio probat
vires suas et suam potentiam. Unde
dicit hoc miraculum demonstrat hominibus prodi-
giosum et miraculosum quod unus et idem homo
in una hora est felix et miser.

Vellem autem.

Ista secunda in qua ostendit non esse dolendum
de adversitate fortune eo quod fortuna
nichil abstulit ab eo. Et continuatur
prius philosophia ostendit boetium non dolere
neque tristari de adversitate fortune eo
quod mutare suam vicem semper servat. Hic ostendit
philosophia boetium non debere tristari de
adversitate fortune eo quod fortuna nichil
iniuste abstulit. Et primo philosophia promittit
intentionem suam. Secundo ponit verba boetii eo
vellem sub forma fortune aliquantulum
tractare verbis tuis quod prodicta

utique nunc admittit. Sequitur quid tu homo

Quid tu homo

Hic ponit intentionem et loquitur sub forma
fortune et dividitur in duo. Primo
ostendit quod nichil iniuste abstulit
a boetio. Secundo concludit quandam
conclusionem boetii ibi Sed tu modo. Primo
sic pro ratione ista ratio ab isto non
iniuste aufertur a quo aufertur
illud quod suum non est sed est sibi
accomodatum. Sed ergo fortuna abstuli
a te non propria bona tua
sed bona mea tibi accomodata.
Secundo tertio consequentem declarat in textu
dicens vel homo scilicet tu boeti quare
quotidianis me querelis accusas
et dicis quod fecerim tibi iniuriam
quod receperim bona contra
meam voluntatem unde contendis. Unde
propter hoc sed tibi videlicet quod nulla
facta tibi iniuria. Unde si potes
probare quod ista bona temporalia sint
tua propria ego paratus sum tibi
restituere quod recepi que fuisse
tua bona et quod illa bona temporalia
non fuerunt propria boetii ut dicit
quodlibet probat sic quando natura produxit
te de ventre matris tue nudum
spoliatum omnibus rebus temporalibus nomine
fuisti rebus produxit te natura
ego fortuna nutrivi te quando
eras in cunabulis et que gratias
unde eo dedi tibi affluentiam
omnium bonorum tua exemplar in
nunc ego manum a te et aufero
a te unde quemadmodum habuisti a
mea gratia habuisti nunc iam mihi licet
facere quemcumque de me et
debet unde fletus nulla ratione
tibi fiunt ego enim sum domina
divitiarum et rerum temporalium et ille

aliquid et degustaveris molle atque iocundum quod ad
interiora transmissum validioribus haustibus viam sc. rhetorica
fecerit. Adsit igitur rhetorice suadela dulcedinis
que tum tantum recto calle procedit cum nostra instituta non
deserit. Cumque hac musica laris nostri vernacula
nunc leviores nunc graviores modos succinat. Quid
est igitur o homo quod te in mestitiam luctumque deiecit?
Novum credo aliquid inusitatumque vidisti
Tu an fortunam erga te putas esse
mutatam? Erras. Hi semper eius mores sunt ista natura.
Servavit circa te propriam potius in ipsa sui mutabilitate constantiam.
Talis erat cum blandiebatur cum tibi falsae inlecebris
felicitatis alluderet. Deprehendisti ceci numinis
ambiguos vultus. Que sese adhuc velat aliis sc. fortuna
tota tibi prorsus innotuit. Si probas, utere moribus.
Ne queraris. Si perfidiam perhorrescis
sperne atque abice perniciosa ludentem. Nam que sc. fortuna

sic me pedisseque que me
venientem venimus et me re-
cedente recedunt. Ego dixisse
[illegible] me [illegible] ferocissim-
[illegible] [illegible] ego sola

An ego sola.

Hic videt tacite questionem que
diceret quomodo fortune licet bona
cetera sint tua ut dixisti
tamen [illegible] hoc contulisti
[illegible] debes amplius hanc au-
ferre hanc questionem videt
fortuna intendens quod hoc
[illegible] fortune
quando [illegible] sibi auferre
ideo [illegible] sicut cete-
res [illegible] dicit
[illegible] sola prohibeor
[illegible] ius [illegible]
[illegible] sua [illegible] declarat
celum [illegible] dies et noctes
[illegible] ut [illegible] placet [illegible]
[illegible] floribus [illegible] placet
[illegible] plenius et [illegible]
[illegible] et [illegible]
nos [illegible] insaciabilis avari-
cia hominum alligavit nos ad
constantiam alienam [illegible]
[illegible] dicit non
[illegible] hoc [illegible] nostris [illegible]
ludum hunc ludum et nos [illegible]
tamen [illegible] rotam volubi-
[illegible] gaudemus [illegible]
[illegible] boeci
si tibi placet ascende [illegible]
rotam [illegible]
[illegible] postulat descendere [illegible]
debes [illegible] tibi iniuria

An tu ignorabas

Hic fortuna concludit quandam [illegible]
boecii [illegible] fortuna
[illegible] de tua mutabilitate
[illegible] ignorarem mores [illegible]
concludit [illegible]
boecius [illegible] quibus [illegible]
mores et instabilitatem fortune
ostendens tu boeci ignorabas mores
meos [illegible] diceret non ymmo tu bene
sciebas [illegible] regem lidorum
[illegible] hominum qui multum timebat
[illegible] regem [illegible]
fuit a rege [illegible] et traditus fuit
igni ad cremandum sed pluvia
missa de [illegible] rex
fuit defensus et evasit. Tunc ibi
[illegible] te paulum ibi [illegible]
nonne recordaris tu quod paulus consul
romanus in quodam conflictu detinuit
regem persarum motus pietate cepit
lacrimare et dimisit ipsum a captivitate
et quomodo potest tibi esse ignotum quod cla-
mat poete [illegible] deflet clamor
tragediarum reprehendentium [illegible]
hominum [illegible] fortuna subvertente
regna [illegible] nonne [illegible]
[illegible] adolescentulus [illegible]
duo dolia esse in domo Iovis
unum repletum nectare et melle
aliud repletum felle de quibus
oportuit degustare [illegible]
intrante ut in [illegible] ordine
Tunc ibi [illegible] fortuna
tangit duas historias [illegible]
probat sua [illegible] historia
[illegible] regem lidorum pugnaturum [illegible]
[illegible]
[illegible] consulunt apolline
de successu pugne cui appollo
[illegible]
[illegible] plurima [illegible]
[illegible] plenius [illegible]

nunc est tanti causa meroris hec eadem tranquillitatis
esse debuisset. Reliquit enim te quam non relicturam umquam
nemo poterat esse securus. An tu preciosam estimas
abituram felicitatem et cara tibi presens fortuna nec
manendi fida et cum discesserit allatura merorem.
Quod si nec ex arbitrio retineri potest et calamitosos fu-
giens facit, quid est aliud fugax quam quoddam
future calamitatis indicium. Neque enim quod ante
oculos situm est suffecerit intueri, rerum
exitus prudentia metitur, eademque in alterutro
mutabilitas nec formidandas fortune minas
nec exoptandas facit esse blandicias. Poste-
mo equo animo toleres oportet quicquid intra fortune aream geri-
tur, cum semel colla iugo eius submiseris. Quod si ei ma-
nendi abeundique legem quam scribere velis quam
tu tibi dominam elegisti sponte, nonne iniurius
fueris et inpaciencia sortem exacerbes quam

permanere non possis. Si ventis vela committeres non quo
voluntas peteret sed quo flatus impellerent promoveres
si arvis semina crederes feraces inter se annos steriles
pensares. Fortune te regendum dedisti domine moribus
oportet obtemperes. Tu vero volventis rote impetum
retinere conaris. At omnium mortalium stolidissime si manere
incipit fors esse desistit.

Metrum primum libri secundi

Hec cum superba verterit vices dextra
Et estuantis more fertur euripi
Dudum tremendos seva proterit reges
Humilemque victi sublevat fallax vultum
Non illa miseros audit aut curat fletus
Ultroque gemitus dura quos fecit ridet
Sic illa ludit sic suas probat vires
Magnumque suis monstrat ostentum si quis
Visatur una stratus ac felix hora.

Prosa 2a libri 2i

Vellem autem pauca tecum fortune ipsius verbis agitare

sic intelligitur quod Cresus tunc temporis perdet i. deseruit
plurima regna sua tunc sed Apollo sic =
= devovit Cresus transgressus alvum illud flu-
vium perderet i. amitteret plurima
regna sua. Et hoc contingebat ut
Cirus captivaret Cresum et Cirus
captivavit eum sua gubernatione
sed ac Cresus fuit ligatus duobus
lignorum et ligna incensa Cirus
credens eum sua verba finxisset eum
et accidit quod nunquam posset eva-
de morte qua fuit ligatus
et ligna fuerunt incensa propterea
venit pluvia de celo et extinxit
ignem et Cresus fuit liberatus et
evasit propterea i. Cresus veniens
domum gloriabatur multum de illo
cui filia eius dixit noli nimis
multum gloriari dum videbis
sive sompnium Cresus habuit sompnium
quod esset ligatus ad arborem et
aves morderent eum quod filia
sua exposuit dixit ei ecce denuo
bellabis cum illo qui tunc te cepit
ligans te ad arborem et ibi oportet te
fuit mori et ita factum fuit
¶ Alia historia Paulus rex de
senatu Romanorum postquam ca-
pitaneus qui debuit bellare
cum tyrus rege Persarum hic fuit
superbissimus hominum et ille Paulus
cepit regem Persarum damnavit eum
ad mortem. Sed cum debuit mori
ad maiorem mortem dedit regi vitam
propterea quod rex captivus Paulum
ut fecit eum esse quo prius for-
tunatus propterea infortunatus sed etc.

Si quantas ra

Metrum in quo poeta quod fortuna
dixit quod nichil iniuste abstulit
a bonis. Hic modo comparat fortunam de
avaricia insaciabili hominum sic dicit
Deus si ipsa fortuna daret opes
et divicias habundanter sicut stare
tot marinis quot super arenae
maris et tot opes quot sunt sidera
in celo adhuc genus humanum non
cessaret deflere et non sit saciatum
et declarat sicut ipse deus sit
prodigus et largus et sufficienter dat
et liberaliter audit preces et desideria
hominum et omnes avaros diviciis
adeo omnia illa data nichil esset
pro modo adhuc plus appareret capto de
et plus desiderarent. Nulla
sed frena que possit refrenare
cupidinem et avariciam humanam
et possidet plus habere tunc eo
claudit unde contra aquas tedium
semper adhuc se credit esse pauperem
Sicut dicit pleno copia cornu p
quod intelligitur fortuna quem poete
dea copie vocabant. Unde est
fabula quod Hercules quodam
tempore luctans cum Athele vicit
Achillem et Achelles sic victus
mutatus est in taurum Hercules
autem apprehendens eum per cornu
effregit unum cornu et illud
cornu repletum erat herbis
odoriferis quod ex dedit fortune
et fortuna comparavit ut nunc
cum cornu constrato fortuna
adhuc comparat sicut poetas et
ambi... dat cornu plenum
sed quibus dat habundanciam
bonorum temporalium aliis vero semi-
plenum aliquibus vero vacuum

His igitur.

Ista ... prosa probat quod licet
non deberet conqueri de mutabilitate
fortune eo quod multa bona ei
abstulit et pro hoc committet ...

2o enumerat bona que contulit ei ibi
Verum ... ad primum philosophia alloquitur
Boecium dicens utrum tu habes ita audivisti
voces fortune si ipsa fortuna
loqueretur hec verba ad te quod velles
ei hic respondere et dicit philosophia tu non
posses reprehendere quod ista verba fortune
quo iure vis defendere tuam
querelam dic hoc quod nos dabimus
tibi licenciam et locum loquendi secundum
textum. Tum ego sponsa

Tum ego sponsa

Hic ponitur responsio boecii et dicit boecius
verba ista fortune sunt valde spe-
ciosa et sunt linita et decorata
melle dulcedinis et solum de-
lectant audientium quando audiuntur
sed quam cito cessat sonus vocis
tunc cor mereret in ... tunc sequitur
philosophia que ... verba boecii et
dicit sicut tu boeci dixisti ita
est quia illa verba non sunt vera
remedia tui morbi sed ... quedam
preparatoria que disponunt te et
faciunt te abilem recipere for-
tiora sed hic quod tempus fuerit
ego adhibebo alia remedia
que penetrabunt egritudinem
interiorem que ponentur in
libris subsequentibus secundum textum. Verum

Dezunnptaune

Hic philosophia enumerat bona que fortuna
contulit boecio racione quorum non
debet se estimare miserum et primo
enumerat bona preterita que ipsum
fecerunt felicem Intendens
ergo philosophia enumerabo tibi bona
que recepisti a fortuna ne te credas
esse miserum tu fortassis es

oblitus de bonis tuis tempore preterito
quod mortuis parentibus tuis cura
procerum socerorum te elegit quando
fuisti electus in affinitatem
principum civitatis i. consules romani
gravissimorum te cum amicicia et
fuisti carus quod preciosum genus est propinquitatis
genus felicitatis et quis non dicit
... te cum tanta prosperitate
splendore socerorum quis non
dicit te felicissimum cum tanto
pudore coniugis vel tanta castitate
tue uxoris quis non dicit te
felicem cum tanta prosperitate prolis
masculine generis quia dicit nullus
est qui non dicit te felicem in
... tue subdit et dicit ergo volo pre-
terire dignitates quas in tua
iuventute recepisti denegatas
senibus et volo accedere ad specialem
cumulum tue felicitatis secundum textum

Si quis rerum mor

Hic philosophia describit in speciali bona
fortune ... boecius non debet se con-
estimare miserum Intendens si fructus
rerum mortalium habet aliquid felicitatis
tunc tu fuisti felix et hoc declarat
ut ne umquam memoria illius felicis
diei deleri ... aliqua tristicia quando
vidisti ambos tuos filios consules
... a tua domo sub
frequencia patrum seniorum ... quo sciendum
quod duo filii boecii fuerunt electi
in consules et erat consuetudo rome
quando aliqui eligebantur in consules
tunc cum magna solempnitate ducebantur
de domo ad theatrum i. ad pallacium
regale et ibi ponebantur ad sedes
regales et postea sentebant quidam

tu igitur an ius postulet animadverte. Quid tu homo
ream me cotidianis agis querelis quam tibi fecimus
iniuriam quae tua tibi detraximus bona quovis
iudice de opum dignitatumque mecum possessione contende
et si cuiusquam mortalium proprium quid horum esse monstraveris
ego iam tua fuisse quae repetis sponte concedam
Cum te matris ex utero natura produxit rebus omnibus
nudum inopemque suscepi meis opibus fovi et quod
te nunc impatientem nostri facit favore prona indul-
gentius educavi omnia quae mei iuris sunt affluentia
et splendore circumdedi. Nunc mihi retrahere manum libet
habes gratiam velut usus alienis non habes ius
querele tamquam prorsus tua perdideris. Quid igitur
ingemiscis nulla tibi a nobis est illata violentia
opes honores ceteraque talium mei sunt iuris
dominam famule cognoscunt mecum veniunt me
abeunte recedunt audacter affirmem si tua

si forent que amissa conqueris tua, nullo modo perdidisses.
An ego sola meum ius exercere prohibebor? Licet
celo proferre lucidos dies eosdemque tenebrosis noctibus
condere; licet anno terre vultum nunc floribus
frugibusque redimire, nunc nimbis frigoribusque confundere.
Ius est mari nunc strato equore blandiri, nunc
procellis ac fluctibus inhorrescere. Nos ad constantiam
nostris moribus alienam inexpleta hominum cupidi-
tas alligabit? Hec nostra vis est, hunc continuum ludum
ludimus; rotam volubili orbe versamus, infima summis,
summa infimis mutare gaudemus. Ascende si placet,
sed ea lege ne uti cum ludicri mei ratio poscit
pᵐ exᵐ descendere iniuriam putes. An tu mores ignora-
bas meos? Nesciebas Cresum regem Lydorum
Ciro paulo ante formidabilem mox deinde
miserandum rogi flammis traditum misso celitus
2ᵐ exᵐ imbre defensum? Num te preterit Paulum Persi
regis a se capti calamitatibus pias impendisse

et fecit sermonem ad commendacionem predictorum
electorum et hoc est quod te fuisti et
fuisti orator de commendacione eorum
scilicet et filiorum tuorum et fuisti com-
mendatus ab hominibus quoad ingenium
et quo ad facundiam. Sunt subiunct
in libro fortassis ut opinor tu dixisti
dedisti via fortune computat bona
contulit tibi que fortuna numquam
contulit alicui privato. Vis in me cal-
culum ponere cum fortuna. Modo ipsa
fortuna primo aspexit te oculis livi-
dis quia dicit non. Si tu vis con-
siderare compotum et adversa tue non
sis te negare felicem quia plurimis
dictis consumpsisti in honoribus et
divitiis ipsis in rebus fortunis etc.

Quid si idcirco

Hic philosophia concludit quandam obiectionem
quam boecius posset facere quia boecius
posset dicere hec preterita non faciunt me
felicem quia sunt preterita. Hoc remo-
vet intendens si bona preterita non
reddunt te felicem quia sunt prete-
rita transitoria ergo eciam mala presencia
que modo sustines non reddunt te
miserum et infelicem quia eciam sunt
transitoria. Et arguit per unam regulam
topicalem dicit oppositum in opposito
sic propositum in proposito. Tunc ibi aptum
tangit primam racionem et dicit quod illud
aliquis non reddebat felicem in quo
non est constancia sed in bonis fortune
non est constancia igitur etc. Et hoc declarat
sic in libro Venisti ne hoc mo-
do ...... quia tu nescis
... in constancia fortune. Quia dicit
tu utique ...... illa que ... constanti
... ... hominis quia ... hora
... mors ... totam et ... sunt
fortuna bona et malam vincit

... quod ... sit felix per totam vitam
adhuc fortuna habet finem scilicet per
mortem. Ideo dicit philosophia ad boecium
quare tu facis querimoniam
super fortuna ... ipsa
fortuna deserat te in sua mobi-
litate ... quam tu deseras eam
scilicet per mortem eligas. Ideo venit
... illa duo ... cum polo

Cum polo.

Metrum ... in quo ... -
pre ... ostendit quod nulla est consta-
ncia in hoc mundo. Hoc declarat per
exemplum et dividitur in ... partes
... quia hic probat ... exempla
primum exemplum est de corporibus ce-
lestibus et dicit quod sole cum fuerit
in celo ipso lucente tunc obscurat
suo lumine aliarum stellarum lumen
stelle enim apparent tempore noctis
sole absente sed sole presente
in die non apparent et hoc
est dicit in sua ... quia phebus
in celo incipit diffundere lumen
suum et splendorem roseo curru
... pulcro in quo vehitur
tunc obscurat omnes alias
stellas per magnitudinem luminis offus-
cat ... luminum etc. Cum nemus

Cum nemus

Hic ponit secundum exemplum et est
de mixtis in terra et dicit quod
Zephiro cum flante flores
deficiunt et hoc dicit ... libro
... quod nemus rubescat et
rubere incipit ... rosis
tempore vernali per flatum Zephi-
ri illius venti ... tunc ... nimbosus
Auster si flat deficit omne
decus rosarum et per hoc dicit
instabilitatem terre etc.

Sepe tranquillo

Hic comparat de mari et dicit quod mare non agitatum ventis manet tranquillum sed ventis agitatibus efficitur tempestuosum et instabile tale est [illegible] et hoc dicit de la [illegible] Mare sepe splendet et est tranquillum sine motu sed sepe movetur per aquilonem [illegible] verten tur turbatum et apparet ibi pro cella ebulientes [illegible] Rara

Rara si constat

Hic philosophia hortatur nos ut non adhibeamus confidenciam fortune instabili attendens eorum fortune id est disposicio fortune raro manet in eodem sed tot mutaciones fortune debes credere caducas et labiles [illegible] qui dicit nichil debes credere quod mundus [illegible] certa lege sic disposita et determinatum quod nil genitum est [illegible] constans et cetera sunt notabilia [illegible]

Tunc ego vera

Hic philosophia ostendit boecio non debere conqueri de fortuna propter multa prospera que accepit a fortuna et ostendit ipsum non debere dolere propter bona perdita et dividitur in duas partes primo facit quod dictum est secundo quod ille est sermonior [illegible] quod possidet [illegible] qui minimum [illegible] quemque velit [illegible] philosophia [illegible] complevit [illegible] boecius dixit [illegible] [illegible] tu dicis vera [illegible] possum negare meam felicitatem [illegible] [illegible] recordari me

fuisse felicem qui vero adversitate fortune infelicissimum [illegible] miser [illegible] fuisse felicem [illegible]

Sed quod tu inquit

Hic philosophia ostendit boecio esse felicem propter bona prospera sibi collata a fortuna [illegible] sciendum quod secundum [illegible] felicitas vera non consistit in bonis temporalibus [illegible] aliquem propter adepcionem temporalium credunt se felices et propter amissionem credunt se infelices decipiuntur et sunt potius [illegible] opinione et [illegible] opinio sit [illegible] quod felicitas consistit in bonis temporalibus [illegible] philosophia supponit [illegible] boecius quod [illegible] ut vincat boecium [illegible] argumentum [illegible] forma [illegible] quod boecius sit felix et non miser [illegible] ille non est miser et infelix qui [illegible] omnes possessiones optinet possessiones prosperitatis sed boecius [illegible] quod non est miser [illegible] non debes conqueri de fortuna [illegible] prosperitatis bona que possidebas [illegible] [illegible] dividit [illegible] [illegible] et involutum et hoc declarat in [illegible] prosperitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] philosophia [illegible] [illegible] [illegible] sanitate [illegible] [illegible] vita tua et totum [illegible] [illegible] et sapiens et non timet [illegible] de [illegible] divitiis et doloribus [illegible] vivit uxor tua [illegible] [illegible] omnes alios [illegible] in [illegible] et [illegible] uxor tua non vivit nisi propter te et dicit

lacrimas. Quid tragediarum clamor aliud deflet

nisi indiscreto ictu fortunam felicia regna vertentem?

Nonne adolescentulus duos dolia unum bonum alterum

malum in Iovis limine iacere didicisti? Quid si

ubertius de bonorum parte sumpsisti? Quid si a te

totum non discessi? Quid si haec ipsa mei mu-

tabilitas iusta tibi causa est sperandi meliora?

Tamen ne animo contabescas et intra commune omnibus

regnum locatus proprio vivere iure desideres.

Metrum 2m libri 2i

Si quantas rapidis flatibus incitus

Pontus versat harenas

Aut quot stelliferis edita noctibus

Celo sidera fulgent

Tantas fundat opes nec retrahat manum

Pleno copia cornu

Humanum miseras haud ideo genus

Cessat flere querelas

Quamuis vota libens excipiat deus

Multi prodigus auri

Et claris auidos ornet honoribus

Nil iam parta videntur

Sed quesita vorat seua rapacitas

Altos pandit hiatus

Que iam precipitem frena cupidinem

Certo fine retentent

Largis cum potius muneribus fluens

Sitis ardescit habendi

Numquam diues agit qui trepidus gemens

Sese credit egentem

Prosa 3a libri 2i

His igitur si pro se tecum fortuna loqueretur quid

profecto contra hisceres non haberes at si quid est quo querelam

tuam iure tuearis proferas oportet dabimus dicendi

locum Tum ego speciosa quidem ista sunt inquam

Generalis [illegible] cupiditatis [illegible] amari [illegible] sit

philosophia ergo consolando tertium quod
per maxima sua felicitas est
hoc minime quod uxor tua tibi
superstit et lacrimatur et dicit
philosophia quod plus dicam tu habes
liberos id est filios consulares
quorum sicut quondam filius patris
et avi eorum imprudentia ultra
etatem promittit et ideo philosophia conclu-
dit dicens siccas lacrimas quia
tempestates tui morbi non sunt
nimis valide et nimis fortiter contra
te primo adhuc tenaces anchore
assunt tibi que sunt tibi gaudium
presentis vite et future etc.

Et hereant inquam

Post philosophia enumeravit bona presen-
tia que adhuc fortuna reliquit
boecio et ostendit non esse dolendum
de adversitate fortune hic philosophia
occasione boetii probat for-
tunam nemini totaliter arrisisse
et primo ponitur verba boetii in-
tendentis o boeci tu dixisti
quod iam adhuc adhereant anchore
fortes et tenaces id est amici
mei ego precor et opto quod
adhereant michi ita quod
omnes se aliquando fuisse felices
per amicos qui consiliarii vestri
sic habent dicendo illi amici
manentibus tuis nos contrahis
id est quacumque nostras adversitates
et tunc acquirimus bona amissa
et dicit sed o philosophia tu bene vides
quantum decus discessit a nobis
ita quod merito conquerimur
et omnes se aliquando fuisse
felicem et aliquando felicem

Et illa primum

hic philosophia occasione boetii ostendit
nemini fortunam totaliter arrisisse
et dividitur in 3 partes. primo philosophia
reprehendit aliqualiter planctum
boetii. 2o probat fortunam nemini
totaliter arrisisse ibi quis est
enim 3o probat quod bonum terrestre
non consistit felicitas ibi Quid
ergo intendens nos aliquantulum
comminuit te a tuis curis quia
non permittit te totaliter sicut tu
eras aliquando et cum ita sit ego non
possum sustinere tuas delicias sicut
tua vita delicata quod tu aliquando
plenus dolore conqueris aliquid
abesse tibi de instabilitate
fortune etc. textus

Quis est enim

Hic probat nemini totaliter evenire
felicitatem et dividitur in duas partes
primo probat quod duas rationes 2a
ibi Quam multos etc. nam illi non
advenit totaliter felicitas et fortu-
na status suus in aliquo sibi dis-
plicet sicut nullus homo in mundo est totaliter
felix quin in aliquo suo statu sibi
aliquid displiceat id est hoc bene habet dicit
primo ille status cuilibet displicet
per quem aliquis non adequat
nec continere potest in quo delectatur
sed status cuilibet hominis est in hoc alio
probat bone divitie et con-
veniunt ad condicio bonorum quando
quia bona quandoque nichil totaliter eve-
niunt nec est sed pecunia et hoc
sic probat quod ille qui habundat
pecunia est felix sed verecundatur
quod natus de ignobili parente
vel que de genere suo quia si
nobilitas notum facit sed inde
datur eius paupertate magis.

oblita quod rhetoricae ac musicae melle dulcedinis

tunc tantum cum audiuntur oblectant, sed miseris malorum

altior sensus est. Itaque cum haec auribus insonare

desierint, insitus animum maeror praegravat. Et illa: ita

inquit est. Haec enim nondum morbi tui remedia, sed adhuc

contumacis adversum curationem doloris fomenta quaedam sunt.

Nam quae in profundum sese penetrent cum tempestivum

fuerit admovebo. Verumtamen ne te existimari

miserum velis, an numerum modumque tuae felicitatis tuae

oblitus es? Taceo quod desolatum parente summorum virorum

cura suscepit, delectus in affinitatem principum

civitatis, quod pretiosissimum propinquitatis genus est,

prius carus quam proximus esse coepisti. Quis non te felicem cum

tanto splendore socerorum, cum coniugis pudore

tanto, cum prolis opportunitate praedicavit? Praetereo, libet

enim praeterire communia, sumptas in adolescentia

negatas senibus dignitates; ad singularem felicitatis

vellet esse ignotus/ aliud huius
videns adhuc testa de vita
casta sed caret uxore
aliud huius habet omnia deflet homo
quod non habet liberos id est filios et
deflet quod de proximo bona
alieno heredi. Aliud huius habet
omnia deflet parum suorum filiorum
et filiarum ita quod nullus potest esse
totaliter fortunatus. Unde singulis
hominibus aliquid inest quod deceptus
ignorat et expertus abhor
ret Nota id est quod totaliter ...
ex ... conditio bonorum huma-
norum est misera ut quod non est
aliquis homo tam felix qui desideraret
aliquam conditionem in se quod non vel
let habere et hoc declarat de quadru-
plicibus hominibus ut in ... de
ordine per textum

Adde quod felicissimi

philosophia commonet unum alterum
Boecium quia posset aliquis dicere Boeci
est bene volo quod michi placet sin-
gularis status cui deest magnum bonum
sed in aliquibus deest modicum bonum
illius adhuc bene placet suus status
hoc commonet philosophia intendens
ostendere quod est felicior tanto
est delicatior unde contornitus (?) ...
magis est delicatus de tanto magis
potest pati et contra tanto magis aliquis potest
pati tanto magis et facilius
tribulare et hoc ille qui est fortunatus
habet defectum modicum bonum tribularet
quod fortuna totaliter illi adveniet

Quam multos

philosophia ... intendens
... nulli homini totaliter evenit

quod sufficienti secundum quantitatem
animorum petencium et desiderancium
Sed ita est quod ipsa fortuna et fe-
licitas temporalis sufficienti
secundum quantitatem animorum petencium
hoc non totaliter evenit. Boecius
probat quia illud quod unus secundum
opinionem suam videtur esse infe-
licitas alteri videtur esse maxima
fortuna ut alius qui istam felicitatem
habet parva pecunia reputat
se valde infortunatum non
unus clamidis ut alius defectuosus
optat id est hoc declarat huius
verbis dicens ad Boecium O Boeci
tu dicis te esse infeliciorem modo
multi sunt homines si haberent
particulatim de tua felicitate
ipsi crederent se esse proximos
celo et est locus in quo ... est
et quod vocatur celum. aliis hominibus
est patria Unde nichil est miserum
nisi quod homo reputat miserum
et contra patienti et tollerabili ad
quod advenit est bonum et beatum
Unde dicit quod est id est homo ita for-
tunatus quin si ... fuerit impa-
ciens optat mutare statum suum
Tunc concludit felicitatem for-
tuitam esse malam id est misceriam
et dicit O quam multis amaritudi-
nibus respersa est dulcedo humane
felicitatis Unde licet sit iocunda
ipsa felicitas fruenti sed non
est perpetua quia recedit quando vult
et est per ... misera et bona fortuna
temporalis quia non est perpetua
nec totaliter advenit per te

Quid igitur o

tue cumulum venire delectat. Si quis rerum

mortalium fructus ullum beatitudinis pondus habet, poterit

ne illius memoria lucis quantalibet ingruentium ma

lorum mole deleri, cum duos pariter consules

liberos tuos domo provehi sub frequentia patrum,

sub plebis alacritate vidisti, cum eisdem in curia curules

insidentibus tu regie laudis orator ingenii gloriam

facundieque meruisti, cum in circo duorum medius

consulum circumfuse multitudinis expectationem triumphali

largitione saciasti? Dedisti ut opinor verba fortune

dum te illa demulcet, dum te ut delicias suas fovet.

Munus quod nunquam ullo privato commodaverat abstulisti.

Visne igitur cum fortuna calculum ponere? Nunc te primum

liventi oculo perstrinxit. Si numerum modumque letorum

tristiumve consideres, adhuc te felicem negare

non poteris. Quod si idcirco te fortunatum

non estimas, quoniam que tunc leta videbantur

Vel per dici liventi oculo quasi [illegible] liventi

Postquam philosophia probavit supra fortunam nulli totaliter convenisse hic probat quod in bonis temporalibus non consistit vera felicitas et dividitur in duas primo ponit in quo sit ponenda ra dix felicitatis 2o probat quod in bonis fortune non consistit felicitas ibi Atque ut cognoscas Intendens O vos mortales quare queritis felici tatem in rebus exterioribus cum tamen ipsa fe licitas vera sit ponenda intra vos scilicet in anima vestra rationali Unde intus aliud decipit vos nisi error et ignorancia et tunc dicit philosophia ego volo tibi ostendere cardinem summe felicitatis et querit a boecio utrum sit alia mundana est aliquid nobilius et carius teipso dicit philosophia nichil inquit et subdit philosophia si tu es compos tui ipsius et si habes ratione refrenatas passiones tunc possidebis aliud bonum quod auferri non potest scilicet bonum anime Secundo dupliciter est vera beatitudo Una est perfecta alia imperfecta Vera beatitudo perfecta tamen consistit post hanc vitam sicut dicitur in quodam ewan gelio hec est vita eterna ut cognoscant te solum deum Sed beatitudo imperfecta tamen potest esse hic in vita et illa bea titudinem philosophi posuerunt consistere in operacione potencie intellective Unde radix et fundamentum istius beatitudinis nichil aliud est nisi tranquillitas animi et moderatio passionum per ha bitus virtutis Unde per talem tranquil litatem homo efficitur compos sui ipsius si congsit semper et agit secundum rationem Unde ille dicitur compos sui ipsius qui non est impeditus in suo intellectu per ignoranciam et non est corruptus in suo appetitu immo habet tranquillitatem animi non est querenda in rebus

transitoriis secundum quod habet anima in hac vita

Atque ut cognoscas

Hic secundo probat quod in bonis for tune et temporalibus non est vera felicitas et dividitur in 3es partes secundum quod tribus racionibus hoc probat prima racio formatur sic In illo non consistit felicitas quod potest auferri et eripi scilicet bona fortuna sed huius est ita ergo maior declaratur quia felicitas est summum bonum sed illud quod potest auferri non est summum bonum quia aliud est melius quod non potest auferri quia de quo aliquid est honorabi lius de tali est melius Secundo capitulo et hoc est quod dicit ibi ut cognoscas beatitudinem non posse stare in rebus fortune sic collige per hanc racionem si beatitudo est summum bonum nature racionalis tunc utique id non est summum bonum quod potest auferri sed magis illud quod nullo modo potest au ferri et per hoc patet quod mutabilitas fortune non attingit ad beatitu dinem percipiendam sicut dicitur

Adhuc quod caduca

Hic ponit secundam racionem ad probandum quod dicit et est racio talis ille qui est felix fortuna felicitate aut scit eam esse mutabilem aut non si nescit tunc est ignarus et per consequens infelix quia nullus ignorans est felix Sed cum ro [illegible] omnis ignorans malus sit Si scit eam mutabilem tunc necessarium est ut timeat ne eam amittat Tunc autem deest quominus talis felix esse non potest quia felix est securus Item sic potest dici ille qui dicit felicitatem esse in bonis fortune hic non curat mutacionem fortune quod non curat

abierunt non est quod te miserum putes quoniam que nunc
mesta creduntur pretereunt / An tu nunc hanc vite scenam
nunc primum subitus hospesque venisti / Ullam
ne humanis rebus inesse constantiam opinaris cum
ipsum sepe hominem velox hora dissolvat / Nam et
si rara est fortuitis manendi fides / Ultimus
tamen vite dies mors quedam fortune est etiam manentis
Quid igitur referre putas tu ne illa moriendo
deseras an te illa fugiendo

Metrum 3m libri 2i

Cum polo phebus roseis quadrigis lucem
spargere ceperit
Pallet albentes hebetata vultus
flammis stella prementibus
Cum nemus flatu zephiri tepentis
Vernis irrubuit rosis

i. flat   i. impetuose   i. nimbosus   et verus

Spirat insanum nebulosus auster
i. de tempore   i. recedit   i. pulcritudo
austro flante   rosarum

Iam spinis abeat decus
i. induetur   i. tempore   i. splendet

Sepe tranquillo radiat sereno
i. non mota   i. undis

In motis mare fluctibus
i. induetur   i. commotis fluxibus   et verus
flatibus

Sepe feruentes aquilo procellas
i. commovet   i. motu
maris

Verso concitat equore
i. non firma   i. permanet   i. ipsa   et sic

Rara si constat sua forma mundo
i. raro   i. magnitudo   et mundus
dispositio

Si tantas variat vices
et tunc o boeci   i. rebus temporalibus   et sic dicitur
i. fiduciam adhibe   transitoriis

Crede fortunis hominum caducis   et nota ironice
i. adhibe   et rebus transitoriis
fidem

Bonis crede fugacibus
i. stabilitum   i. stabilitum
divina

Constat eterna positumque lege
i. invictum   i. nullum productum ab
alio

Ut constet genitum nichil
i. tunc   et boeci   i. inquam   i. dixi

Tum ego vera inquam commemoras   Prosa quarta libri secundi

O virtutum omnium nutrix nec inficiari possum prosperitatis
mee velocissimum cursum   Sed hoc est quod me recolentem

A

Deseruit vehementer. Sed in omni adversitate for-
tune infelicissimum est genus infortunii fuisse felicem.
Sed quod tu inquam false opinionis supplicium luas, id rebus
iure imputare non possis. Nam si te hoc inane nomen
fortuite felicitatis movet, quam pluribus maximisque
habundes mecum reputes licet. Igitur si quod in omni
fortune tue censu preciosissimum possidebas, id tibi
divinitus illesum adhuc inviolatumque servatur,
poterisne meliora quaeque retinens de infortunio
iure causari? Atqui viget incolumis illud preciosissimum
generis humani decus Symachus socer et quod vite precio
non segnis emeres, vir totus ex sapientia virtutibusque
factus, suarum securus tuis ingemiscit iniuriis.
Vivit uxor ingenio modesta, pudicicie pudore
precellens et ut omnes dotes eius breviter conponam
patri similis. Vivit inquam tibique tantum vite huius

vt amittat ea ut non solum hoc
obviat philosophus dicens illud de bonis
valde docile quod amissio non
...at et ideo si non ...at bona for-
tuna mutat ... et vile bonum
quod per quis non potest homo reddere
felicem ... ...

Sed quoniam

H... ponit 3am racionem ad probandum quod
idem cuius ista si felicitas vera
esset beatitudo vera consistens in bonis
temporalibus et in bona fortuna per ...
mortem hominis sequitur quod omnis homo
post mortem esset in felicior ... ...
... et ... felicitas ... ...
... ... adquisiverit felicitatem
post mortem et sustinuit ... multa
supplicia et tormenta ... ... feli-
tate ... ... quisquis

Quisquis volet

Metro ... hic ... in quo philosophia
... dat vitam mediocrem per
talem metaphoram ... ...
... ... loco ... alto ...
tempestatibus ventorum et funda...
in loco arenoso et ... ...
~~fundamentum in loco ...~~
fundatum in loco ... ... in
loco saxoso ... ...
... ... vita ... elevata
prosperitate ... ... ad...
... in ... ... et
calamitatibus ... mediocre
... ... et firma et
... ...
... ...
... ... et qui volt
vitam ... ... mare
... ... et ... malorum
ille non debet fundare domum suam
in alto monte ... ...

... ...
... vertus ... ...
... ... in loco
arenoso ... in ... prosperitate ...
... ... domum
suam ... ... fundare ... ...
... ... saxo ... ...
... ... timet ... ...
... ... voluntaria et ... ...
... ... voluntaria et ... ...
paupertas appetenda et 2a fu-
gienda de ... ... penaria
honesta ... ... leta paupertas
que ... leta ... ...
non ... ... 2a paupertas ...
voluntaria et ... fugienda
... ...
... ...

Sed quoniam

Ista ... hic ... in qua ...
philosophia ... ... debilia
... ...
quod bona fortune non sunt appetenda
et ... ... dolendum de amis-
sione ... ...
... bona ... in quibus dicit
... bona fortune sunt divicie
honores et potestates gloria sive fama
et alii addunt voluptatem ...
... in ... ... quod divicie
non sunt appetende et quod felicitas
non consistat in diviciis 2o probat
hoc ... ... et ... 3o probat
hoc de gloria sive fama ... probat
... ... illa non
sunt appetenda que sunt caduca et
transitoria et ... ... vilescunt
possessore bona fortune sunt huius-
... ... bona fortune
... ... non adherent ... ...
non sunt ... hominum et hoc declarat

Aur

in libro 2° ad boecii quasi mea
medicamenta confirmans tempus te-
net et cognosco et transeunt inimici
sunt tua vota ut medicamentis va-
lidioribus utar post racionem dicta
quod dicit si bona tua cum caduca
temporalia et transitoria quod ergo eis
[illegible] unquam pro sui perfectu qui di-
cet me ipsi sed divicie

Divitie ne vestra

Hic specialiter probat de diviciis quod
eis non consistit felicitas. Et quia [illegible]
quod divicie consistunt in quibus primo in pe-
cunia ut in auro et argento
2° in gemmis 3° in possessionibus ut
agris et domibus etc. 4to in vesti-
mentis 5to in multitudine famulorum
Et probat quod duas vices quod in di-
viciis pecunie non consistit feli-
citas primo quod illa non sunt appete-
nda quia nec ex sui natura nec ex na-
tura sunt preciosa pecunie sunt
hic igitur [illegible] quod dicit in la-
[illegible] divicie non sunt preciose ex sui na-
tura vos possidentes [illegible] suppo-
sito quod aurum ex sui natura sit preciosum tamen
ideo non efficit felicem quia aurum sed
quod divicie non sunt bone respectu
[illegible] patet quia consistit retinendo
vel largiendo. Non potest dici re-
tinendo quia nobilius est dare quam
retinere [illegible] cetera. Et si retinendo
divicie [illegible] dici avarus et essi
cut avarus non potest dici quod divicie
sunt bone largiendo quia tunc non fa-
ciunt felicem ex quo sic ipse est
possessor [illegible] et quod aliquis
non dicitur felix per illud quod caret
ergo divicie ut largiendo ut reti-
nendo sunt preciose sed

At eadem si capiunt

Hic probat illud idem per 2am racionem dicens
ista non sunt multum appetenda que
a pluribus non possunt possideri et non
transeunt in aliud sine paupertate alius
divicie sunt huiusmodi ergo etc. Ideo dicit
sua natura pecunia que in toto mundo
possidetur ab uno homine tunc alii haberent
eum pauperes et carerent diviciis
Unde quanto plus unus habet tanto minus habent
alii ita quod unus non ditatur
nisi quod alter depauperetur. Sed
dolendum quod pecunia non potest possideri 15
a pluribus sicut vox cum vox potest
replere auditum plurium [illegible]
ceteris paribus [illegible] illud
[illegible] vere dignum pecunia et
omnibus diviciis quod dicit [illegible] quia vile
est illud bonum sed pecunia quam habere
non potest [illegible] nec sine paupertate
alterius. Unde seneca dicit divicie
[illegible] superbia pariunt
invidiam [illegible] alienant
[illegible] non sunt
bone. Et dicit sanctus bernhardus
de diviciis auri et argenti [illegible]
[illegible] quod aurum et argentum
putantur preciosa quod non sunt nisi terra
rubea et alba et cetera

An gemmarum fulgor

Hic philosophia probat idem in 2° quod divicie
sunt de gemmis preciosis quod non sunt
appetende tamquam summum bonum hominis
et [illegible] ista racione quia bonitas
et preciositas in gemmis non consistit
in luce et splendore gemmarum
sed lux non est summum bonum hominis
ergo bonum gemmarum [illegible] in quo
non consistit summum bonum hominis et cetera

exosa spiritum servat quod in uno felicitate minui
tua ut ipsa concesserim tui desiderio lacrimis
ac dolore tabescat. Quid dicam liberos consulares
quorum iam in id etatis pueri avunculi vel patrii
specimen elucet ingenii. Cum igitur sit precipua
mortalibus vite cura retinende o te si tua bona
cognoscas felicem cui suppetunt etiam nunc que vita
nemo dubitat esse cariora. Quare sicca iam
lacrimas. Nondum est ad unum omnes exosa fortuna
nec tibi nimium valida tempestas incubuit
quando tenaces herent anchore que nec presentis
solamen nec futuri temporis spem adesse patiantur.
Et hereant inquam precor illis namque manentibus
utcumque se res habeant enatabimus. Sed quantum
ornamentis nostris decesserit vides. Et illa promo-
vimus inquit aliquantulum si te nondum totius

i. tue felicitatis | i. penitet | ph[ilosoph]ia | i. tuas voluptates | i. sustine

fortunis tue piget. Sed delicias tuas ferre non

possum qui abesse aliquid tue beatitudini tam luctuosus

atque anxius conqueraris. Quis est enim tam composite

felicitatis ut non aliqua ex parte cum status sui

qualitate rixetur. Anxia enim res humanorum condicio

bonorum et que vel numquam tota proveniat vel

numquam perpetua subsistat. Huic census exuberat. Sed

pudori est degener sanguis. Hunc nobilitas notum

facit sed angustia rei familiaris inclusus esse

mallet ignotus. Ille utroque circumfluus vitam celibem

deflet. Ille nuptiis felix orbus liberis

alieno censum nutrit heredi. Alius denique prole letatus

filii filieve delictis mestus illacrimat.

Idcirco nemo facile cum fortune sue condicione

concordat. Inest enim singulis quod inexpertus ignoret

expertus exhorreat. Adde quod felicissimi cuiusque

delicatissimus sensus est et nisi ad nutum cuncta

Margin notes:

hic dolet statum miseri

Primus status hominis

2us status hominis

3us status hominis

4us status hominis

5us status hominis

suppetant omnis adversitatis insolens minimis qui-
busque prosternitur adeo perexigua sunt que fortunatissimis
beatitudinis summam detrahunt quam multos esse
coniectas qui sese celo proximos arbitrentur
si fortune tue reliquiis pars eis minima contingat
Hic ipse locus quem tu exilium vocas incolentibus
patria est adeo nichil est miserum nisi cum putes
contraque beata sors omnis est equanimitate tollerantis
Quis est tam felix ille qui cum dederit impatientie
manus statum suum mutare non optet quam multis
amaritudinibus humane felicitatis dulcedo respersa
est que si etiam fruenti iocunda esse videatur
tamen quo minus cum velit abeat retineri non possit
Liquet igitur quam sit mortalium rerum misera
beatitudo que nec apud equanimos perpetua durat

Petra vere anxios te delectat [illegible]

o mortales extra petitis intra vos positam fe-

licitatem Error vos inscitiaque confundit

Ostendam breviter tibi summe cardinem felicitatis

Estne tibi aliquid te ipso preciosius nihil inquies

Igitur si tui compos fueris possidebis quod nec tu

amittere umquam velis nec fortuna possit auferre

Atque ut agnoscas in hiis fortuitis rebus beatitu-

dinem constare non posse sic collige Si beatitudo

est summum bonum nature ratione degentis nec est summum bonum

quod eripi ullo modo potest quoniam precellit id quod nequeat

auferri manifestum est quoniam ad beatitudinem percipiendam

fortune instabilitas aspirare non possit

Ad hec quem caduca ista felicitas vehit vel scit eam

vel nescit eam esse mutabilem Si nescit quae beata

est quod dicit in littera melius et nobi-
lius esse in gemmis hoc est splendor
sed illa lux non est ipsarum gemmarum et quo-
modo multum miror homines desiderare
tales gemmas quando ipsi respectu
ipsarum sunt meliores quod ipse videri
deberet esse pulcher sicut auctor
quasi dicat nihil quod gemme si
recipiant aliquam pulchritudinem ex
diligentia conditoris tamen collocate
infra vestram dignitatem non sunt
merebant vestram admirationem
Sciendum est quod est pulchritudo prima
est animalium secunda est brutorum
tertia est plantarum quarta est rerum inanima-
tarum in qua gradu gemme collocantur
et ideo dicit in littera sed gemme trahunt
aliquid postreme pulchritudinis

An vos agrorum

Hic probat in secundo quod divicie quantum
est agrorum possessione non sunt fe-
licitate et vult ista ratio quod illa
sed illud quod magis videtur esse non dicit
bonum nec quod minus sed magis videtur
quod homo debet gloriari de pulchritudine
celi et stellarum et tamen homo facit non
debet nec mihi hominum est sed quod minus
debet gloriari de pulchritudine agrorum
et aliarum possessionum et hoc est quod
dicit in littera quod possessio agrorum non est multum
appetenda nec etiam bonitas agrorum
consistit in pulchritudine eorum quae
delectat sed tamen pulchritudo non est magis
quam homines quam pulchritudo celi et stellarum
quae etiam gloriantur apparere hominum
et tamen pulchritudo eorum nihil ad homines
nec bonitas agrorum in utilitate agrorum
quae sunt ad sustentationem hominum sed
possessio agrorum non est multum appe-
tenda quia non pertinet ad hominis

pertinentia est Dominum dat scilicet si prudens
nam tamen parvi facile super isto exemplo
de modicalibus dicit vivit una parte
contentus adolescens libidinosus ~~cum~~ senectute
amplectitur in quodam exemplo ad alle-
quem tussientem dicebat non ingenio
A parvo non poteris evadere senectutem
et senium et molestias infirmitatis
quia qui appetit vivere et durare
sed mutuet desiderio esse voluit
in comestione comestionem superaddat
et audivi ab ypocratem quod observat
dietas propter quas debilitate corporis
sustinebat cui dixit sed quidam discipulus
Doctor egregie si velles bene
comedere non sustineres tantam
corporis debilitatem cui respondit
ypocras ego comedo ut vivam
non vivo ut comedam Unde dicit
quidam alius aliter de alimentis propter
dinabilitatem et quando non
dinabilitas propter alimentum et
subdit ibidem multos novi qui
diminuerunt de alimento et
comestione abstinentes a suis
appetitibus et precentes (?) gule
vincentes propter dietam
qui fuerunt prompti corporis vigoris
et bene et boni appetitus

Iam vero pulchris

Hic probat quod decoro quantum divicias
est in pulchritudine vestium non consistit
felicitas et arguit sic de illa pul-
chritudine non est gaudendum quae non
est pulchritudo hominis sed vestium pulchritudo
non est pulchritudo hominis separata vestium
et hoc est quod dicit in littera tu vestis
fulgere quod ornatis induitis pulchritudinem
vestibus primo et hoc non fulgoris
sed pulchritudo est grata et nobilis

Nota

Contentus parvo

Nota

apparatu tue eo non redundat nec
laudo quidem vestem sed ma[illegible]
vestem uel ingenium artificis quod
solum bonum hominis non consistit in
pulcritudine vestium sed artificis

An vero te longus

hic philosophia ostendit quod non pro ordine diuiciarum
vel multitudine famulorum et ut
illa conclusio non esse gaudendum
de multitudine famulorum tamquam
de bono proprio patet quia famuli vel
aut sunt viciosi aut virtuosi si sunt
viciosi tunc sunt dampnosa sarcina
et non habes de ipsis gloriari sed
si virtuosi sunt ita non debes de ipsis
gloriari quia in alieno et tua sunt
opera non nisi habes gloriari de eo
tamquam de proprio et hoc est quod dicit
licet longus ordo famulorum non
facit te felicem quia si sunt corrupti
moribus tunc est tibi palam dispendiosa
sarcina tunc cum sequitur tibi domi-
nantibus ymmo est vicium de consuetudine
tua quod ergo per eos poteris esse fe-
lix sed si sunt boni quod hoc tu non
dicis bonum tuum quia non dicitur bonus per alterius
bonitatem sed textus [illegible]

Ex quibus omnibus

hic concludit suum intentum et infert
istam conclusionem quod dicitur non gaudendum de
diuiciarum sit felicitas et per consequens de
amissione earum non est dolendum et
hoc est quod dicit in lit. ex omnibus hiis
dictis non patet quod nihil horum que recensuimus
esse bonum hominis et cum bonum
sit quod non est appetenda nec eis
in turbaris de diuiciarum amissione
nec letaris de retentione quod cum in
eis non consistit felicitas ut dicit
non debes tristari de amissione
diuiciarum ut dicitur gaudere de retentione
secundum textum vsi nam pulc

Vsi nam pulcra

hic remouet quandam responsionem
Boecii quia Boecius posset dicere ego
quia tanto appeto id bonum quia est pulc
hoc remouet dicens si hoc sit pulc
sit et sua natura quod hoc pertinet
ad te et hoc non sed quod tu sis
felix ymmo diuicias adhuc sic
pulcre sed [illegible] aut tanto

Quid autem tanto

hic philosophia querit cur diuicias nunc
appetendas et hoc facit duabus racionibus
prima ratio in ipso non consistit summum bonum
quod non attingit finem propter quod appeti
et dependentur sed diuicie non attingit
finem propter quod desideratur quod diuicie
non sunt appetende aut non sunt bone
quod diuicie appetuntur propter fugam
indigencie quam hoc non consequimur
per diuicias et hoc est quod dicit in lit.
quare sic tanto labore desideratis
bona fortune videtur philosophia et dicit
ego credo quod propter ea in hoc sic querit
desideratis diuicias nisi quod expellatis
indigenciam et paupertatem non illa
finem hoc non consequimur per diuicias ymmo
accidit sibi contrarium quia quanto plures
habet diuicias tanto pluribus indiget
ut si multa habet suppellectilia
pluribus famulis indiget ad reparacionem
ita ergo illi multa indigent qui multa
possident ymmo hoc contingit ad nature
natura minus indigent Unde
appetitus indigencia sociatur ideo que diuicie
non fugant indigenciam sed magis
auctat Unde Seneca paruulis [illegible]
est quod plurima possidet Ideo dicit
non si habes magis conventi diuicie esse
si sunt ergo [illegible] est pauper Et hoc
dicit Aristoteles 2o politicorum [illegible]

fo

a

e corpis sciencia homi ad eius reple
tionem multi viuunt. Jsti dicit
seneca Tamen paucissimis
graminis impletur et vna
silua complurib; elephantib;
sufficit. hec terra pascit et
mare quid igitur tam insaciam
ventre natura vobis dedit cum tam
modica corpora vobis dedit etc.

Ita ne vllum

hic phia post racionem eius de statu
e querere bona inferiora ad eius
que bona alciora et superiora sicut homo
e nobilior quam alia bona inferiora
quod dicit dicens hoc statum est querere
ista bona inferiora. Ecce statum e
reputari aliquod ornamentum pulc
tudine aliqua in quo sit diuina
suo conditori sicut illi qui querere
bona inferiora sunt quasi qui re
et hoc e quod dicit litera quare
queritis vos bona exteriora
cum tamen sit vobis diuersum proprium
bonum primo vos estis nobilio re
res omnibus rebus exterioribus sicut
quo ad anima estis similis
deo et volitis felicitatem per illas
res vos nescitis quantam diuiciam fa
atis vestro creatori et detrudunt
vos metipsos quod facitis vos vi
liores aliis rebus quia quando appetit
aliquid ut bonum et reputat hoc
esse preciosius et dignius se ille
detrudit seipsum. Nota hoc est
iniquum proprium bonum quod est racio
quod querit proprie depictam ad optima
deorum actu et speculacione consistit
felicitas quia sapiens maxime est
felix dicunt ethicorum et homo
vitas in inferiori deo amatissimus
ubi racio non est querendum bonum
hominis in rebus exterioribus non
sed quod homo mente et racione

vigeris similis es deo prout superius
quod ipse dicit quod iam in alio
quis dixit quod spiritus incarnatus in corpus
humanum et ibidem dicit quod aliquid racio
est quod deus in humano corpore hos
pitatus est etc. quidem dicimus

Quod quidem

hic declarat aliquid dicens quod dicens
quod dicens quod hec dicunt vobis magis
vilissimus esse qui appetit inferiora
et hoc euenit sine racione quia
homo sic cadat quia hic cognoscens seipsum
est nobilior omnibus rebus quod si non
cognoscit seipsum tunc est vilior omnibus
rebus tunc cum hoc ignorat seipsum
est turpior bestiis dicunt quod homo
seipsum ignorans est turpior bes
tiis quia dicit boecius de tractatu de
summo bono allegans quendam
Ne vos qui rebus qui de uno
bestias comparati est dicunt quod in
vobis si non cognoscatis per quod
ad superiora ascendetis et similes
deo quem diligitis et subuertit
dicunt ad in homine vocat me.

Qua vero latet

hic concludit errorem homini esse in
inferiori intendentes ad vos
hominis qualitate propter errorem vestri
qui extimatis aliquid posse
ornari alicuius ornamentis sed
aliud quid non potest si aliqui luce consibi
opposite et non de sua pulcitu
dine tunc apposita laudantur sed
aliud velatum et tectum ipsis
appositis nichilominus perdurat de
sua quantitate scilicet feditate etc.

Ego vero id nego

hic phia post racionem quod sit non

a

multum appetendum quod nocet
possidenti sed divicie nocent possi-
dentibus quia non sunt appetende vel
per se eciam quia [illegible] ipse di-
micias perderent et hoc declarat
quoniam duobus primo quia divicie faciunt pos-
sidentes de se [illegible] consumare [illegible]
ut non [illegible] digni
secundo quia faciunt possidentes amissa
securitate timere et hoc est quod dicit
in littera ergo denique id est bonum
quod nocet sed divicie nocent habenti
ut patet [illegible] in campo
[illegible] latro sed ille
qui est vacuus in bursa non timet
latrones et tunc [illegible]
et [illegible] promittit dicit [illegible]
[illegible]
[illegible]

Felix nimium prior

Metrum quintum in quo philosophia
commendat primam etatem que erat
sine cupiditate diviciarum
deplangendo presentem etatem in qua
durat et regnat avaricia primo com-
mendat etatem antiquorum secundo
nostram etatem deplangit ibi
ubi utinam modo [illegible] intendens
prima etas fuit nimis felix quia
fuit de modico contenta [illegible]
[illegible] crescentibus in campis et
non consumpsit vitam [illegible]
[illegible] quia non gaudebat de
superfluitatibus et illa etas de-
pulit famem et esuriem et
ieiunium per vilem cibum et
facilem scilicet per glandes et
illi homines prime etatis non mi-
scebant vina nec miscebant vi-
num sicut nunc fit illa etas nec est
illa etas vestiunt alba lana
pulchre de colore purpureo
i. non curaverunt vestes [illegible]

nec intincta tyrio veneno i.
liquore [illegible] quo liquore tingitur
et coloratur purpura secundo illa etas
non curabat lectos [illegible]
sed homines capiunt sompnum sub
arboribus [illegible]
herbis habebat salubres
sompnos etc. [illegible] plurimis dabat
[illegible] potum etc. carent domibus
sed alte arbores dederant eis um-
bras etc. illis etatibus [illegible]
navigio sic quod tunc temporis [illegible]
[illegible] non eum habebat
[illegible] mercatores qui contendebant
[illegible] etc. in prima etate
cessabat bellum [illegible] nullum
bellum fuit [illegible]
[illegible] etc. in prima etate [illegible]
[illegible] sanguine [illegible]
[illegible] vellet effundere [illegible]
[illegible] nullum primo [illegible]
effusione sanguinis [illegible] fit
dando [illegible] etates
distinguitur per poetas in prima fue-
runt homines boni et [illegible]
contenti qui comedebant glandes
bibebant aquam non colebant vineas
et hanc etatem poete vocabant auream
sicut enim aurum precellit alia metalla
sic illa etas precellit alias etates
et erat sub Saturno [illegible]
[illegible]
etate fuit Abraham Ysaac et [illegible]
patriarche et eorum filii [illegible]
de omnibus [illegible] simplici-
ter [illegible]
[illegible] antiquos commendat [illegible]
[illegible] sobrie et sine repletionibus [illegible]
[illegible]
[illegible]
diligit epulas [illegible] diligit

fors esse potest ut ignorantie cecitate quis sciat metuat necesse est ne amittat quod amitti non posse non dubitat. Quare continuus timor non sinit esse felicem. An vero si amiserit negligendum putat. Sic quoque perexile bonum est quod equo animo feratur amissum. Et quoniam tu idem es cui persuasum atque insitum permultis demonstrationibus scio mentes hominum nullo modo esse mortales cumque clarum sit fortuitam felicem corporis morte finiri dubitari nequit si hec afferre beatitudinem potest quin omne mortalium genus in miseriam mortis fine labatur. Quod si multos scimus beatitudinis fructum non morte solum verum etiam doloribus suppliciisque quesisse quonam modo presens facere beatos potest que miseros transacta non efficeret

et eam edit pungitiva ut dicitur
2a etas dicebatur argentea que
erat sub Iove et tunc homines
magis astuti invenerunt artem
agriculture et ceperunt habitare
domos et plantaverunt et vocatur
etas argentea sicut enim argentum
est dignius per aurum sic ista etas
est dignior per primam. 3a etas
dicebatur erea sive enea et tunc
fuerunt homines qui primo inceperunt
facere aurum et argentum de metallis
et tunc inceperunt modum emendi et
vendendi et permutandi. 4a enea
dicitur quia homines ipsius erant superbia
quia ceperunt alios depellere et
per aliquod mala committere. Ista etas
vocabatur etate ferrea in qua multum
habundabant homines in malicia et
avaricia quia ut sidus in iustitia magis
contra in qua etate nos sumus
quod Boecius in fine deplangit etc.

Utinam modo nostra

Hic philosophia deplangit presentem etatem
et optat quod homines nunc essent tam
simplices quales fuerunt homines prime
etatis precedentes ego vellem quod
modo nostra tempora sicut fuerunt fuerit
sed non est deliciis ergo enim opto quod
illa antiqua consuetudo rediret in nostra
tempora sed illud iam non potest fieri non est
amor habendi et cumulandi divicias
[illegible] ardet ethne ignis
montis et tunc facit reclamacionem
contra illum qui fuit primus inventor auri
et argenti et gemmarum precedentes
heu quis fuit ille primus homo
qui primo reperiebat illud quod latuit
sub terra quia tecta gemmas
preciosa pericula et loco [illegible]

quia ille qui velit nos nociva dampna
eius auri et gemmas preciosas
possidenti quia per avariciam sunt
pericula. Unde precepit sunt homines
multi avaricia ducti pericula
mortis incurrunt. Sic finitur metrum de

Quid autem

Postquam in quinta prosa ostendit quod dignitas
et potentie non sunt magis diligenda
appetenda a se ipso sicut hic 2o declarat
[illegible] ubi nonnumquam
et velut esse vacuum illa non
sunt multum appetenda quia quando ad
venerunt malis faciunt eos peiores
et bonos non efficiunt meliores
sed dignitates et potestates sunt huius
[illegible] declarat in la
[illegible] dicere non sunt
appetenda non dicta de dignitatibus
et potentiis quas homines appellant
celo et deo et [illegible]
[illegible] tunc potest bene
superbis videntur dignitates et
potentie tunc plura faciunt
mala [illegible] quandocumque
[illegible] plura
mala faciunt quam diluvium
[illegible] posset et hoc probat
per [illegible] Romana ubi potentia
addita superbis fecit eos peiores
et [illegible] dicit philosophia [illegible]
[illegible] quod consules Romani
[illegible] superbiam et maliciam
fuerunt [illegible] qui habuerunt
potentiam tunc plura mala [illegible]
[illegible] et tunc probat aliam partem
precedentis [illegible] aliquis
dignitate [illegible] potentia [illegible]
[illegible] tunc [illegible] non
facit eos bonos sed virtus

Quisquis volet perhennem
Cautus ponere sedem
Stabilisque nec sonori
Sterni flatibus euri
Et fluctibus minantem
Curat spernere pontum
Montis cacumine alti
Bibulas vitet arenas
Illud protervus auster
Totis viribus urget
Hee pendulum solute
Pondus ferre recusant
Fugiens periculosam
Sortem sedis amene

Alia vero cor(um) no(n) h(abe)ndo esset
dignitate s(ed) dig(n)itas cor(um) h(abe)o
modica p(ro)pt(er) virtute (et) h(abe)o potencia
in dignitas no(n) sunt cos me
liores s(ed) p(er) tunc vero c(etera)

Que vero est

h(oc) p(ro)bat dimissum de pot(enti)a q(uod) no(n)
sit appetenda tamq(uam) sum(m)um bo(num)
(et) p(ro)bat 2(bus) r(ati)o(n)ibus p(rim)a illud
no(n) e(st) appetendu(m) tamq(uam) sum(m)um bo(num)
q(uod) e(st) debile bo(num) (et) no(n) firmum
s(ed) huiusmodi pot(enti)a e(st) h(ic) h(abe)o (et)c.
Boecius declarat cu(m) dicit que est
illa pot(enti)a qua vos p(re)ferentes
more vos p(re)ferentes brevi
lia q(ue)dam dignior p(re)esse mo(do)
si videtis tamd(iu) miu(m) s(ed) vesper(tina)le
in vindicatio(n)em pot(enti)a (con)tra alios tu
monde(n)s nemo ipsu(m) no(n) p(re)
mentis velud q(uod) corp(us) h(umanu)m
in corp(us) h(umanu)m d(ic)i velut mine
m(a)g(nu)m p(re)pe nota(n)da morsu(m) mu(s) minore
vel r(ati)o(n)em viribus int(r)antes sector
ponis seu corp(or)is h(umani) p(ro)p(ri)o
p(ro)p(r)ia vi(de)t(ur) q(uod) valde ridiculosu(m) e(st)
si ali(qu)is vellet dominari vel a(liud)
similia sic (et) ridiculosu(m) est s(ed)
ab h(omi)ne vellet dominari vel a(liud)
Ex d(ic)t(is) d(icitu)r (et)c. p(ro)p(ri)o p(ro)fert(ur) h(omin)es
racionis (et) mu(n)d(ani) vigorentes nat(ur)a
s(ed) d(icitu)r d(omi)n(u)m (et) r(ati)o(n)es ip(s)a p(ro)p(r)ia
h(abe)o de illis q(ui) h(abe)nt potencia(m)
sine r(ati)o(n)e ut tyra(n)ni sibi velut
p(ro)p(r)ios n(atur)alis d(icitu)r ip(s)e insipie(n)te(s)

Quoniam vero

h(oc) ponit 2am r(ati)o(ne)m illud no(n) est
sum(m)um bo(num) q(uod) nisi (con)tendat s(ed)
ad corp(us) (et) corp(or)alia s(ed) potencia
huiusmodi (et)c. 1a (et)c. vel bo(num) declat
in h(oc) d(ic)t(u)s quo(n)i(am) ingressus p(otes)t (con)
ferre alique(m) potencia(m) nisi in corp(or)alia
(et) a(n)i(m)a cui nullus p(otes)t (con)ferre sua(m)
potencia(m) (et) ideo n(on) p(otes)t
e(ss)e qui p(otes)t mo(vere) meliore(m) de
sua stabilitate (et) tunc de 1a pot
h(oc) q(uod) q(ui)dam tyra(n)nus i(m)p(erat)o(r) tharos
volunt (con)tra(ria) liberari vir
i(n) p(er)petuu(m) ut p(ro)deret h(omi)nes noct(ur)nos
de quadrare su(m)ma q(uod) sum(m)a h(omi)nes (et)
cogit eu(m) nisi s(ed) no(n) p(ro)deret eos
vellet eu(m) p(ri)vare lingua ille
aut nullus volunt p(ro)dere (et) (con)sp(irare)
abscidit lingua(m) (et) p(ro)iecit in
facie(m) tyra(n)ni (et)c. tyra(n)nus est
manife(s)t(e) illud h(oc) fecisse co(n)tra
dolente s(ed) ille p(ro)p(ri)as sicut virgo
q(uod) illi tyra(n)ni potestas s(ed) solu(m)
h(abe)t p(er)ime(n)di p(otes)tate(m) corp(us)
s(ed) no(n) p(otes)t aliq(ui)d coge(re) in me(n)te

Quid autem z(et)c.

h(oc) ponit 3am r(ati)o(ne)m (et) e(st) i(d) no(n) e(st)
v(er)a pot(enti)a q(ui)dq(ui)d h(ab)et inferri
alii p(otes)t p(otes)t (et) pati ab eod(em) s(ed) q(ui)
agit in aliq(ue)m (con)t(r)ahendo sua(m)
pot(enti)a(m) p(otes)t (et) pati ab eod(em) i(deo) (et)c.
Boecius ponit in s(ecund)a (et) d(ic)i(t) q(uod) e(st) illud q(uod)
p(otes)t facere al(ter)i in alio q(uod) no(n) p(otes)t sust(inere)
ne (et) (con)trahere eo ab alio q(uod) d(icitu)r
no(n) (et) de h(oc) ponit ex(emplu)m no(n) r(ati)o(nis)
d(omi)n(u)m (et) p(ro)p(ri)u(m) busiridem (et)c.
h(omin)es q(ui) ip(s)e fecit hospites
(et) tunc ip(s)e noct(ur)no s(ed) interficit
eos (et) h(omi)ne(m) herculem (con)ducens
e(st) s(ed) hospiciu(m) intrat (et) p(ro)p(ri)a ip(s)e
noct(ur)no cu(m) ip(s)e vellet interfic(ere)
herculem tunc hercules interfecit
busiridem (et)c. (et)c. (et)c.
(et) regulus affectauisse in bello

Humili domum memento
Certus figere saxo
Quamvis tonet ruinis
Miscens aequora ventus
Tu conditus quieti
Felix robore valli
Duces serenus aevum
Ridens aetheris iras

Sed quoniam rationum iam in te mearum fo- Prosa quinta libri 2i
menta descendunt paulo validioribus
utendum puto. Age enim si iam caduca atque mo-
mentanea fortune dona non essent quid in
eis est quod aut vestrum umquam fieri queat aut
non perspectum consideratumque vilescat. Divitiae

ne vestra an sui natura preciosa sunt quid earum
potius aurumne an vis congeste pecunie Atqui
hec effundendo magis quam coacervando melius nitent
Siquidem avaricia semper odiosos claros largitas
facit Quod si manere apud quemque non potest quod transfertur
in alterum tunc est preciosa pecunia cum translata
in alios largiendi usu desinit possideri
At eadem si apud unum quanta est ubique gentium
congregetur ceteros sui inopes fecerit Et vox quidem
tota pariter multorum replet auditum vestre
vero divicie nisi comminute in plures transire
non possunt Quod cum factum est pauperes necesse
est faciant quos relinquunt O igitur angustas
inopesque divicias quas nec habere totas

plurimis liberis et que ad quemlibet sine ceterorum paup-
tate non veniunt. An gemmarum fulgor vestros oculos
trahit. Sed si quid est in hoc splendore precipuum gemmarum
est lux illa, non hominum, quas quidem mirari homines
vehementer admiror. Quid est enim carens anime
motu atque compage membrorum, quod animate rationali-
que nature pulcrum esse iure videatur. Que tamen et
si sui conditoris opera suique distinctione poste-
me aliquid pulcritudinis trahunt, infra tamen vestram
excellenciam collocate admiracionem vestram nullo modo
merebantur. An vos agrorum pulcritudo delectat. Quidni.
Est enim pulcherrimi operis pulcra porcio. Sic
quondam sereni maris facie gaudemus, sic celum
sidera lunam solemque miramur. Num te horum

attingit Num audes alicuius talium splendore gloriari

An vernis floribus ipse distingueris | aut tua in estivos

fructus intumescit vbertas quid inanibus gaudiis

raperis | quid externa bona pro tuis amplexaris

Numquam tua faciet esse fortuna que a te natura rerum

fecit esse aliena. Terrarum quidem fructus animantium

procul dubio debentur alimentis | Sed si quod nature

satis est replere indigentiam velis | nichil est quod

affluentiam fortune petas | Paucis enim mini-

misque natura contenta est | cuius sacietatem si superfluis

vrgere velis aut iniocundum quod infunderis fiet

aut noxium ¶ Jam vero pulchrum varijs fulgere

vestibus putas | quarum si grata intuitu species est

aut materie naturam aut ingenium mirabor artificis

An vero te longus ordo famulorum facit esse
felicem quorum si viciosi moribus sint perniciosa
domus sarcina est et ipsi domino vehementer
inimica Sin vero probi quo modo in tuis
opibus aliena probitas numerabitur Ex quibus
omnibus nichil horum que tu in tuis computas bonis
tuum esse bonum liquide monstratur Quibus si nichil
inest appetende pulchritudinis quid est quod vel de
amissis doleas vel leteris retentis Quod si natura
pulchra sunt quid id tua refert nam per se tuis quoque opibus
sequestrata placuissent Neque enim ideo sunt preciosa quod
in tuas venere divicias sed quoniam preciosa videbantur
tuis ea diviciis annumerare maluisti Quid autem
tanto fortune strepitu desideratis Fugare credo

captivos redactos in captivitatem
sicut Statius propterea ille Regulus consul
cum captus esset captivos ab illis
afficiendo et tunc gaudet putans
nec quod non potest efficere in alium pro aliis
quod non potest efficere in ipsum sic dicit
non et hoc consequenter Statius vic-
tor a victo superatur sic procedens

Ad hec si ipsos dignitatum

hic philosophus probat de dignitatibus et
potenciis quod non habent aliquod bonum
vale in se probatur quod omne appetitum
et vult sibi racione illud quod in se
valet sed bonum hoc non potest
adiungi possessoribus sed dignitates et
potestates pessimis adveniunt ergo et cetera
et hoc est id quod dicit in textu
Nec vulgo at si ipsis boni deest dig-
nitatibus que sepe non adveniret
pessimis patet quia illud quod in se
est bonum nunquam comparari sicut mala
aliis duo contraria erunt in eodem
quod non apparet sic textus quidam

Quod quidem

hic applicat dictum ad omnia bona for-
tune et vult sic arguere omne
naturale bonum agit illud quod est eius proprium
sed fortuna bona non agit illud quod
videtur esse proprium ergo non sunt
bona naturaliter et quod dicit in textu illud
quidem iam dictum sed de potestatibus et
dignitatibus hoc patet quia de omnibus
bonis fortune que copiosa et
uberiora proveniunt ad quosque
nequissimos Nota dictum est bonum
bonum quod quasi in ente et dig-
nitates et potestates sic adveniunt
malis sunt sic bone sed de illo

bono hic non loquitur Aliud est
bonum morale quod est quasi qualitas electa
pro bonis operacionibus illo dig-
nitates et potencie non sunt bone
quod ut in pluribus possessoribus ...

De quibus illud

hic philosophus probat quod bona fortuna
non sunt in suum effectum et per consequens
habent falsam denominacionem
et arguit sic omne quod est naturaliter
bonum efficit illud quod est eius proprium
et expellit contrarium sicut for-
titudo facit fortem et expellit
debilitatem velocitas veloc-
em sed bona fortune sicut
possessio terrena non facit potentem
quia non possunt refrenare appetitum
libidinis que divicie non faciunt
divitem immo magis pauperem
quia non possunt restringere avariciam
hominum ut dignitas terrena facit
dignum immo magis indignum facit
quia quanto aliquis est positus in dicta
dignitate de tanto est ex dictis
magis notus et sic si sed facit ma-
liciam adversus suos subditos
tunc eius magis nota erit et sic
patet quod non agit suum proprium
naturaliter quia omnibus et non agit
effectum suum et remanet a se con-
trarium ut velocitas et depellit pigriciam
sed divicie non faciunt hoc ut possunt
restringere avariciam ergo in illis
rebus utimur falso nomine vocibus
quia dicimus illud esse dignitatem
quod non est dignitas et cetera

Postremo idem

hic contra... conclusione de omnibus
bonis fortune intendens
ultra possumus concludere hoc de

No° de
bon

115

indigentia copiam queritis / Atque hoc vos in grandem cedit

pluribus quippe annuunt opes ad tuendam

preciose supellectilis varietatem / verum quod qui pro dii

vulgo idem quod multos eos indige quam plurimis

possideat / Illum enim quod minimo indiget quam ha

bundantia sua nature utilitate non ambitu superflue

metiantur / Ita ne vllum bonum proprium vobis atque insitum

bonum sit in externis atque sepositis rebus bona vestra

queratis / Sic rerum versa condicio est / ut divinum

merito racionis animal non aliter splendere in deauratam

supellectilis possessione videatur / Et alia quidem suis

contenta sunt / Vos autem deo mente consimiles ab

rebus infimis excellentis nature ornamenta captatis /

Nec intelligitis quantam conditori vestro iniuriam faciatis /

Ille genus humanum terrenis omnibus prestare voluit /

Vos dignitatem vestram infra infima quaeque detruditis. Nam
si omne cuique bonum eo quo constat esse pretiosius
cum vilissima rerum vestra bona esse iudicatis, eisdem
vosmetipsos vestra existimatione summittitis. Quod quidem
haud immerito cadit. Humanae quippe naturae ista est
condicio, ut tum tantum ceteris rebus cum se cognoscit ex-
cellat, eadem tamen infra bestias redigatur si se
nosse desierit. Nam ceteris animantibus sese ignorare
naturae est, hominibus vero vitio venit. Quam vero late patet
vester hic error qui ornari posse aliquid ornamentis
existimatis alienis? At id fieri nequit. Nam si quid ex
appositis luceat, ipsa quidem quae sunt apposita laudantur;
illud vero his tectum atque velatum in sua nihilominus
foeditate perdurat. Ego vero nego ullum esse
bonum quod noceat habenti. Num id mentior? Minime

ingentes atqui diuicie possidentibus persepe nocuerunt

cum pessimus quisque eo quod alieni magis auidus quicquid

usquam auri gemmarumque est se solum qui habeat dignissimum

putat. Tu igitur qui nunc contum gladiumque sollicitus

pertimescis si uite huius callem uacuus uiator

intrasses coram latrone cantares. O

preclara opum mortalium beatitudo quam cum adeptus

fueris securus esse desistis

metrum quintum libri ii

Felix nimium prior etas

Contenta fidelibus aruis

Est hoc res fragilis et durans tempore paruo sicut uicito flos qui residit in agro

Nec inerti perdita luxu

Facili que sera solebat

Ieiunia soluere glande

Non bachica munera norat

ho fortuna quia fortuna naturaliter bona
nichil in se habet nec fortuna facit
homines bonos quibus adiungitur
Non quia bonum facit illud naturaliter
bonum cui adiungitur sicut musica
facit musicum et virtus virtuosum
sed quia fortuna malos quos advenit
non facit bonos sed peyores et ideo
non videtur esse aliquod bonum naturale

Novimus quantas

Metrum 6m in quo declarat exempla-
riter quod dignitates et potestates malis
advenientes non faciunt eos bonos
et hic declarat per Neronem quod quanto
fuit potencior tanto fuit peyor et
tangit in sua [illegible] maliciam Neronis
Prima malicia sua fuit quod urbem
romanam incendit que arsit septem
diebus et septem noctibus quia dicebat
esse sibi gloriosum valde magnum
ignem fuisse in monte tarpeya que
destructa erat per ignem non ut
perfecta illius cognosceret quanta
flamma fuerat ignis ascendit alti-
tudinem et incepit incendere civitatem
romanam // 2a eius malicia fuit
quod multos senatores rome cum [illegible]
incepit interficere sine causa
3a quod incepit interficere fratrem suum sicut
ut solus posset solus regnare
quartum malum quod ipse incepit interficere
matrem suam ut videret locum in
quo iacuisset. Tunc subiungit
potenciam ipsius Neronis per quam
ipse potuit tot mala facere quia
ipse erat rex tocius mundi regebat
enim populum in quatuor partibus mundi
sicut parte orientali occidentali
et meridionali et septentrionali
Tunc facit exclamacionem et dicit
Heu ergo dico hoc quod consequencia
scelesta quando hoc advenit quod potencia

advenit malis et iniquis omnium [illegible]
eorum pro ethicorum / principatus
vir sunt Malicia eorum [illegible]
ubi pluralitas [illegible] principatum
conveniet sicut patet in Nerone
quia malicia et crudelitas in suo
imperio apparuit et ideo dicitur
politicorum quod [illegible] iniusticia
ferens arma / et primo ethicorum
[illegible] multiplex plura mala
facit homo malus quam bestia etc.

Tum ego inquam

Ostendit fama in ista prosa quod quia sunt
quod nec divicie nec dignitates
nec potestates sunt appetende
sed hoc nunc de gloria sive de fama
et hic ostendit quod vana gloria non sit
appetenda 2o quod sit contempnenda
Intendens ostendere philosophia tu scis quod
neque ambicio et avaricia de
declinavi res mortales sed tamen aquam
desideravi materiam gerendi rebus
ne tacito ne virtus mea tacita ab
aliis videtur. Omnium ad regendam
rem publicam tria requiruntur sapiencia
auctoritas et potestas sine sapiencia
res non potest bene regi quia sapiencie
est regere et non regi et primo [illegible]
2o requiritur auctoritas quia auctoritate
res ordinantur ita autem [illegible] libertas
audiuntur et [illegible] ei credi 3o requiritur
potestas ut mali deprimantur et
boni extollantur / hic autem [illegible]
questio [illegible] ne virtus tacita
[illegible] hoc est ne [illegible] ad se
[illegible] pervenerit virtus sua
esset tacita nullus aliquid
loquitur de laude sua sed virtus ubique
[illegible] Et hic nomine [illegible]
[illegible] et adquisita virtus
malis [illegible] instrumentum nac

De nerone

liquido confunde[re] melle

Nec lucida vellera Serum

Tyrio miscere veneno

Somnos dabat herba salubres

Potum quoque lubricus amnis

Umbras altissima pinus

Nondum maris alta secabat

Nec mercibus undique lectis

Nova littora viderat hospes

Tunc classica saeva tacebat

Odiis neque fusus acerbis

Cruor horrida tinxerat arva

Quidenim furor hostium ulla

Vellet prior arma movere

Cum vulnera seva videret

Nec premia sanguinis ulla

Utinam modo nostra redirent

In mores tempora priscos

Sed sevior ignibus ethne

Fervens amor ardet habendi

Heu primus quis fuit ille

Auri qui pondera tecti

Gemmasque latere volentes

Preciosa pericula fodit

Prosa sexta libri

Quid autem de dignitatibus potentiaque disseram

que vos vere dignitatis ac potestatis inscii

celo exequatis que si in improbissimum quemque ceciderunt

que flammis ethne eructuantibus quod diluvium

ut bonum ingenium bonorum corporum
sed virtus adquisita per exercitium
ex operacionibus quia non permittit
hominem extolli in vanam gloriam
quia sapiens semper sunt in contraria
stultus autem in laude ponit
semper cum virtus considerat
quid agens agit unde alii non
loquuntur et inutiles de suis be-
neficiis dicebant […] item ma-
gis gerendarum de ista ma-
teria quia res que geri non possit
et sub tamen sapiencia auctoritas
et ratio ut dictum est secundum 1 elenchorum

Et illa atqui

hic ostendit philosophia gloriam mundi non
appetendam et primo premittit
quod cupido glorie multos allicit
secundo probat eam esse modicam et
vanam ibi omnem terre ambitum
Dicit ergo quod virtus et sapientia quod cupi-
do vane glorie potest bene allicere
et attrahere mentes naturaliter bonas
sed tamen non totaliter perfectas quia dicit
quod aliqui sunt homines boni et insti-
tuti magnifici licet tamen ad imperfectionem
quo ad sapienciam et virtutem inde
[…] bonos homines seducit
vana gloria et ex hoc videtur quod non
sit appetenda et quod sit parva
et modica ut probabit ex sequentibus
Nota duplex est bonitas natu-
ralis et adquisita bonitas
naturalis est quando aliquis natu-
raliter sit pius magnificus sobrius et
castus sed hec bonitas quia non
fundatur in virtute et sapiencia
ideo extollit hominem ad vanam
gloriam Alia est bonitas ad-
quisita ex continuo virtutum

et sciam quod non permittit hominem
extolli in vanam gloriam quia sapiens
semper sunt ponit in consciencia
stultus autem in laude et ideo dicit
philosophia cupido glorie allicit mentes
naturaliter prestantes non adhuc virtutibus
perfectis scilicet […] Omnem terre

Omnem terre

hic ostendit gloriam vanam esse […]
non modicam appetendam et primo ostendit
hoc ex parte spacii in quo dilatatur
et vult talem racionem latitudo
fame consistit in latitudine
terre super quam dilatatur sed terra
non est lata sicut declarabo ergo
fama lata non potest diffundi
et per consequens est contemptibilis et non multum
appetenda et hoc est quod dicit in
littera tu didicisti […] certum sed
quod totus ambitus terre […]
[…] celi sed se ut punctus
ita quod spacium terre respectu celi est
quasi nullius quantitatis et de illo puncto
vix quarta pars est habitabilis sicut
dicit ptholomeus in almagesti
et adhuc illa quarta pars non totaliter
inhabitatur propter paludes et propter
loca deserta et ideo dicit o vos homines
quid ergo cogitatis de fama que
ita modica est pars terre que est
habitabilis Nota dicit secundum quod
solet non sunt torrida zona
tota inhabitabilis […] civitas
dicta est zonarum super quam
ptholomeus dicitur fundasse astrola-
bium dicitur sub equinoctiali circulo
sed dicit inhabitabilis […]
[…] tercia pars terre est
inhabitabilis unde […]

talem / due partes inhabitabiles propter nimiam frigiditatem
sed terra que est inter tropicos propter
caliditatem a nobis inhabitatur
sed quia non adhuc totum inhabitatur
propter maria et paludes et propter magnam
sterilitatem et quod dicit philosophia petita
ipsius terre fere non est habitabile

Adde quod hoc ipsum

hic philosophia ostendit gloriam non esse appe
tendam propter diversitatem nacionum
ad quas non divulgatur ymmo ista
nacionum diverse naciones et diversi mores
mata, non solum impediunt famam
gratiam hominum sed etiam urbium sive in terra
habitabili diverse sunt naciones diversorum
moribus propter quod hic modo fame ex hiis
impeditur et propter quod non multum appe
tenda et hoc est quod dicit in textu illud
habitaculum est valde breve et moderatum
in terra quam inhabitant diverse naciones
et hec diversitas in moribus et in
lingua et in tota vita dicit quod
fama unius civitatis non pervenit
ad diversas naciones quia ipsa fama
unius est et hoc declarat autorem
mercurii quod dicit quod tempore suo
fama romanorum civium non pervenit
adhuc ad montem caucasum et cetera
sunt antiqui et non preter illos hominis

Quid dicam quod

hic ostendit gloriam esse deilem propter diversitatem
morum qui quod apud diversos
gentes iudicatur et vult quod racio
illud non est multum appetendum
quod hic sic dignatur ad diversitatem sed
sic est de fama in textu quod diversi
tas legum et institucionum impedit
fame dilatacionem et quod dicit in textu
gentes diversi in moribus in textu
quod illud quod est dignum laude in
una gente hoc est supplicio in alia gente et
est quedam
regio apud persas ubi laudabile
est quod comedere parentes mortuos et
diversitas hominum sunt tales alios et
assignat causam dicentes quod ponere
vellet comedere corpus mortuum animal
quam quod vermes comedant et illud est hic
supplicium quia multum punitur hic aliquis
quod isto facto si hoc fieret et etiam hoc
per aliud exemplum sicut apud gallos
est laudabile et multum patriam
regenerationem quod apud alios est
vituperabile vel peccatum / Sunt scilicet
supplementa diversa in naciones patria
est phas et pietas ad longa
supponere etatis et cetera et si quamvis tales

Sed quam multos

hic probat fame caducitatem quoad
eius breve duracionem et dividitur
in duo primo ostendit quantum ad illud
quod duracionem subsistunt secundo quod et ad
ipsam duracionem ibi vos vero comparata
secundum quod illud quod subsistunt duracionem
hoc est scriptura quam per scripturam
mancipata est dum fama durat per scripturam
eius quia non tantum memoria ne fiat ob
livio non dicit textus quod multos plurimos
viros in fama delevit oblivio
et hoc propter inopiam scriptorum quia
terminat scriptorum vel lingua aliquorum
aliqua scribitur tunc talis scriptura
delet et perit memoria Vos
quod incipit in tempore / necessario hic
fame in tempore sive sive fama sit temporalis
incipit in tempore spacio est scriptura
illius tempore quantumcumque magnum comparatum
ad eternitatem / modicum reputatur
et quasi nullius reputatum nulla
enim comparatio finiti ad infinitum
ut in textu sequitur si et textus
vos vero.

tantas strages dederit certe uti meministi

te arbitror consulare imperium quod libertatis

principium fuerat ob superbiam consulum vestri veteres

abolere cupiverunt qui ob eandem superbiam

prius regium de civitate nomen abstulerant At si quando

quod perrarum est probis deferantur quid in eis aliud quam

probitas utentium placet Ita fit ut non virtutibus ex

dignitate sed ex virtute dignitatibus honor accedat

Que vero est ista expetibilis ac preclara potentia

nonne o terrena animalia consideratis quibus qui presidere

videamini Nunc si inter mures videres unum aliquem

ius sibi ac potestatem prae ceteris vindicantem

quanto moveris cachinno Quid vero si corpus

spectes imbecillius homine reperire queas

quos sepe muscularum quoque vel morsus vel in secreta
quaeque reptantium necat introitus. Quo vero quisquam
ius aliquod in quempiam nisi in solum corpus et
quod infra corpus est fortunam loquor possit exserere
Num quicquam libero imperabis animo. Num mentem
firma sibi ratione cohaerentem de statu propriae quietis
amovebis. Cum liberum quendam virum suppliciis
se tyrannus adacturum putaret ut adversum se
factae coniurationis conscios proderet linguam ille momordit
atque abscidit et in os tyranni saevientis abiecit
Ita cruciatus quos putabat tyrannus materiam crudelitatis
vir sapiens fecit esse virtutis. Quid autem est quod in alium
quisquam possit quod sustinere ab alio ipse non possit Busi-
ridem accipimus necare hospites solitum ab Hercule

hospite fuisse mactatum | regulus plures peor

bello captos in vincula gicerat | sz mox ipe

victor catheras manibus pbuit | villane i hos

ponis putasq[ue] q[uod] ide ipe iam in an pt facere

ne illud in se alt valeat efficere no[n] posset

¶ Ad h[ec] sit ipsis dignitatibus ac ptatibus iterit

aq[ue] naliis ac ppis bonum | vndeq[ue] pessimis oppruerit

nec n[on] sibi placet sibi placet aduna penas nam

n[on] reppit ut q[ua]ria q[ue]p inganatz cu[m] pessios

pleq[ue]p digtatibus fungi dubium no[n] sit | id col

liquet na[tur]a sua bo[na] no[n] est q[uae] sese pessis adherere

patiatur cetera q[ue] de ultatibus fortune mu-

nebus dignus existimari pt | q[uod] ad in plurissimis

que p[ar]t vberiora pueniunt ¶ De quibus i osidrand

Puto quod nec dubitat [quis] forte tamen fortitu[dinem]
desse conspexerit / et cui velocitas adest / manifestum
est eum velocem. Sic musica quidem musicos medicina
medicos rethorica rethores facit. Agit enim cuiusque rei
natura quod proprium est nec contrariarum rerum miscetur effectibus
et ultro que sunt adversa depellit. Atqui nec opes in
explectam restringere avariciam queunt nec potestas sui
compotem fecerit quem viciose libidines insolubilibus
astrictum retinent cathenis / et collata improbis dignitas
non modo non efficit dignos sed prodit potius et ostentat
indignos. Cur ita provenit? Gaudetis enim res sese
aliter habentes falsis compellare nominibus que facile ipsarum
rerum redarguuntur effectu. Itaque nec ille divitie nec illa potentia
nec hec dignitas iure appellari potest. Postremo idem de
tota concludere fortuna licet in qua nihil expetendum

[illegible]

malis nature boni deesse ma... qui fi bos
ff adiungit et bonos quos fuerit adiuncta non efficit

Metrum 6tum 2i libri

Novimus quantas dederit ruinas
Urbe flammata patribusque cesis
Fratre qui quondam ferus interempto
Matris effuso maduit cruore
Corpus et visu gelidum pererrans
Ora non tinxit lacrimis sed esse
Censor extincti potuit decoris
Hic tamen sceptro populos regebat
Quos videt condens radios sub undas
Phebus extremo veniens ab ortu
Quos premunt septem gelidi triones
Quos notus sicco violentus estu

Torret ardentes recoquens arenas

Celsa num tandem valuit potestas

Vertere pravi rabiem neronis

Heu gravem sortem quotiens iniquus

Additur saevo gladius veneno

Prosa septima 2i libri

Tum ego scis inquam ipsa minimum nobis

ambicionem mortalium rerum fuisse dominatam sed materiam

rebus gerendis optavimus quo ne virtus tacita consenesceret

Et illa atqui hoc unum est quod praestantes quidem natura mentes

sed nondum ad extremam manum virtutum perfectione

perductas allicere possit gloriae scilicet cupido et optime

in rem publicam fama meritorum. Quae quam sit exilis

et totius vacua ponderis sic considera. Omnem

terrae ambitum sicuti astrologicis demonstrationibus

Vos vero immortalitatem

Hic ostendit comparacionem fame quo ad
ipsam durationem in se et wlt ista racio
ad literam illud quod est quasi nullius du
racionis respectu eterne durationis hoc
non est appetendum scilicet talis fa
ma est huiusmodi igitur etc. hoc dicit
in litera dicens non cogitatis famam
future eternitatis si vos cogitatis
mente infinita duratione et in te
vos mutis gaudetis duracione
vestre fame scilicet nichil quia est duracio
fame vestre in respectu durationis eterne
est sicut una morula quantumcumque
breuis scilicet decima parte unius hore
comparatus ad decem milia annorum
certum est quod dicendum quod comparacio est
utrumque est tractum finiti et infiniti
est quedam comparacio scilicet duratio fame
que est habens nullam scilicet comparacionem
respectu eternitatis quia finiti ad infi
nitum non est comparacio sine proporcio ut
dicitur physicorum etc. patet quod ipsa fama
est vilis et quasi nullius valoris respectu
eterne felicitatis etc.

Vos autem nisi

Hic probat quod vana gloria non est appeten
da a virtuosis et ponit duas raciones
prima est illud non est appetendum a virtuosis
quod pertinet ad leuitatem arrogancie
et quod est dignum despicere scilicet fa
ma est huiusmodi igitur etc. et hoc dicit
in litera vos homines non potestis
facere et bene agere nisi appetitis vanam
gloriam ad laudem unde vos petitis
premium bonorum actuum vestrorum a
debilissimis hominibus et hoc de huius
leuitate arrogancie potestis
accipere quoddam exemplum

Erat enim quidam dictus nomine philosophus
et quidam volens eum temptare
utrum esset verus philosophus aggrediebatur e-
bat eum verbis contumeliosis non
ille dictus philosophus in principio sunt
paciens et paciens sustulit
opprobria pacienter inspiciens eum
verecundia et dixit intelligis quid
me esse philosophum dicebat
ille ego dixissem te fuisse
philosophum si tacuisses tu sed econtrario
tu dixisti illa verba propter hoc non
te esse verum philosophum video non
philosophus vult esse inconturbatus
quod dicit quietator et plorator
octaui physicorum verus philosophus
debet esse perfectus in omnibus
quibus virtutibus et precipue debet
esse magnanimus secundum textum

Quid autem est

Hic ponit secundam racionem et est hec
vel aliquis apud homines manet post
mortem vel homo totus cessat esse
non potest dici quod homo totus moriatur
quia hoc est sepius reprobatum et si
dicatur quod homo totus corrumperetur
tunc fama non esset scilicet si aliquid
maneat hoc est intellectus sine ani
ma vel anima soluta a corpore [illegible]
terreno non appetit amplius vanam
gloriam scilicet appetit assimilari suo
principio primo scilicet deo et hoc est quod
dicit in litera quod est illud quod
spectat ad viros nobiles et
virtuosos de illud est in finem
qui quesierunt gloriam et cetera
quid ii est hoc quod spectat ad
eos de fama post mortem
quia si totaliter moriantur tam
in corpore quam in anima tunc non est
fama quam hoc debet appetere
sicut solidos corpus moriatur

accepisti | ad celi spaciu puncti constat optine

racoz id est ut si ad celest globi magnitudine

confer nichil spacii prorsus habere iudicet hui ig

tam exigue in mundo regionis quarta fere porcio

est sicut ptholomeo probante didicisti | que a nob

cognitis ab animantibus incolat hinc quarte si

quantum maria paludesque premunt quantumque siti vasta

regio distenditur cogitacione subtraxeris | vix

angustissima inhabitandi hominibus area relinquet | In hoc igitur

minimo puncti quodam puncto circumsepti atque conclusi

de peruulganda fama de proferendo nomine cogitatis

Aut quid habeat amplum magnificumque gloria tam

angustis exiguisque limitibus artata ¶ Adde

quod hoc ipsum breuis habitaculi septum plures

incolunt nationes lingua moribus totius quoque vite
ratione distantes / Ad quas tum difficultate itinerum
tum loquendi diversitate tum commercii insolentia non modo
fama hominum singulorum sed ne urbium quidem pervenire
queat / Etate denique marci tullii sicut ipse quodam
loco significat nondum caucasum montem romane reipublice
fama transcenderat / et erat tunc adulta parthis
et ceteris id locorum gentibus formidolosa /
Videsne igitur quam sit angusta quam compressa gloria
quam dilatare ac propagare laboratis / An ubi
romani nominis transire fama nequit romani hominis
gloria progredietur / Quid quod diversarum gentium
mores inter se atque instituta discordant / ut
illud quod apud alios laude apud alios supplicio

tur cum alior vivit p mortem et petit celum spiritus omne negocium terrenum et nichil ad eos de terrena gloria spectet curare. Nota quod ad utrosque nichil spectat de fama nec in presenti vita nec in futura. Quod dicit Seneca in proverbiis plurimi curat famam pauci autem conscienciam. Fama curatores conscientia scilicet phylosophi et utrosque de quibus loquitur Boecius in tractatu de summo bono dicens pauci sunt viri honorandi qui spiritum contemnunt desiderium suum et contempnunt dei decretum, inter quos plurimi ad quos curat famam scilicet vulgares quia plurimi scilicet conscientie laudem recipiunt homines scilicet [illegible]

Quicunque sola

mente precepts scilicet i. quod hic docet quod fama sit contempnenda considerando amplitudinem celi et strictitudinem terre et primo facit hoc secundo facit exclamacionem ibi Crudo o superbi. Intendens quod quicunque credit vanam gloriam summum bonum ille inspiciat patentes plagas celi et arta situm terre et quantitudine breve sit spatium terre et illi qui considerat hoc ipse pudebit de augmentacione sui nominis. Nota si aliquis delectatur in humana gloria ille debet respicere latitudinem celi et strictitudinem terre et tempus tunc videbit quod ista gloria nichil valet ut illi quod est in terra.

Quid o superbi

hic ponit exclamacionem ad illos superbos qui in colla illorum extollunt dicit intendens quod ipsi superbi desiderant vanam gloriam et desiderant se extolli per vanam gloriam

frustra hic facit qui leviter fama consplicet per animam videtur in tymore spiritum et fugit eo mors eum ita ut sue subito recipit altum scilicet aufinum nulli parcendo. Unde metrista: Morte deletur quicquid sub sole movetur. Nota exemplo quod superbia vel quod consuetum est quod ab ipso spiritu reputat magnum in oculis suis prius et quod dicit propheta: Excelleas oculorum meorum non desiderent. Et alibi: ve vobis qui sapientes estis in cordibus vestris. Secunda est ore de qua dicit psalmista: disperdat dominus labia dolosa et linguam magniloquam. Tertia est operibus suis de qua etiam dicit psalmista: non habitabit in medio domus tue qui facit superbiam. Quarta est ipsius habitus de qua dicitur in ewangelio qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt.

Ubi nunc fidelis

hic declarat hoc per exempla antecedentia probans dicens quod mors delet famam. Ubi nunc sunt ossa Fabricii fidelis viri quasi diceret deleta est omnis fama eius post mortem. Secundo ubi est nunc rigidus Catho et fidelis Brutus. Unde si aliqua fama manet post mortem hoc est epitaphium i. littere scripte in sepulcro sed per illas literas datur intelligi eos esse mortuos. Sed diceret quis licet homo moriatur tamen adhuc mente aliorum vivit et sic fama respondet quod sic fama hic furem per racionem mortis urget quod amici eius moriuntur. Nota quod fidelis Fabricius viri quasi diceret deleta est omnis fama eius per mortem. Unde in cronica Romanorum legitur quod Birrus rex pugnavit contra Romanos tunc Fabricius fuit capitaneus Romanorum. Birrus rex tunc misit legatos ad Fabricium promittens sibi tertiam partem

dignum iudicetur. Quo fit ut si quem famae
praedicatio delectat, huic in plurimos populos nomen
proferre nullo modo conducat. Erit igitur pervagata inter
suos gloria quisque contentus et intra unius gentis terminos
praeclara illa famae immortalitas coartabitur.
Sed quam multos clarissimos suis temporibus viros
scriptorum inops delevit oblivio! Quamquam quid ipsa
scripta proficiant, quae cum suis auctoribus premit
longior atque obscura vetustas? Vos vero
immortalitatem vobis propagare videmini, cum
de futura fama temporis cogitatis. Quod si ad aeternitatis
infinita spatia pertractes, quid habes quod de
tui nominis diuturnitate laeteris? Unius etenim mora
momenti si 10 milibus conferatur annis, quoniam utrumque

spacium definitum est minimam licet habet tamen aliquam
porcionem / at hic ipse numerus annorum eius et quamlibet
multiplex / ad interminabilem diuturnitatem ne comparari quidem
potest / etenim finitis ad se invicem fuerit quaedam / infiniti
vero finiti atque nulla umquam poterit esse collacio / Ita
fit ut quamvis prolixi temporis fama sit si cum inexhaus-
ta eternitate cogitetur non parva sed plane nulla esse videatur
¶ Vos autem nisi ad populares auras inanesque rumores
recte facere nescitis et relicta consciencie virtutisque
prestancia de alienis premia sermunculis postulatis
Accipe in huiusmodi arrogancie levitate quam festive
aliquis illuserit. Nam cum quidam adortus esset hominem
contumeliis qui non ad vere virtutis usum sed ad
superbam gloriam falsum sibi nomen philosophi induerat
adiecissetque iam se sciturum an ille philosophus esset

siquidem illatas iniurias leniter patienterque tulisset
ille patientiam paulisper assumpsit acceptaque contumelia
velud insultans iam tandem inquit intelligis me non esse
philosophum Tum ille nimium mordaciter intellexeram
inquit si tacuisses Quid autem est quod ad precipuos viros
de hiis enim sermo est qui virtute gloriam petunt quid inquam
est quod ad hos de fama post resolutum morte suprema
corpus attineat Nam si quod nostre rationes credi vetant
toti moriuntur homines nulla est omnino gloria cum is cuius
ea esse dicitur non existat omnino Sin vero bene sibi
mens conscia terreno carcere resoluta celum libera
petit nonne omne terrenum negotium spernit que se
celo fruens terrenis gaudet exemptam

Quicumque solam mente precipiti petit — Metrum [illegible] libri

Summumque credit gloriam

Late patentes aetheris cernat plagas

Artumque terrarum situm

Brevem replere non valentis ambitum

Pudebit aucti nominis fama

Quid o superbi colla mortali iugo

Frustra levare gestiunt

Licet remotos fama per populos means

Diffusa linguas explicet

Et magnis titulis fulgeat clara domus

Mors spernit altam gloriam

Involvit humile pariter et celsum caput

Equatque summis infima

Ubi nunc fidelis ossa Fabricii manent

Quid Brutus aut rigidus Cato

Signat superstes fama tenuis pauculis

Inane nomen litteris

Sed quid decora novimus vocabula

Num scire consumptos datur

Iacetis ergo prorsus ignorabiles

Nec fama notos efficit

Quod si putatis longius vitam trahi

Mortalis aura nominis

Cum vos sera rapiet hoc etiam dies

Iam vos secunda mors manet

Prosa 8a 2i libri

Sed ne me inexorabile contra fortunam gerere

bellum putes est aliquando cum de hominibus illa fallax optime

bene mereatur tum scilicet cum se aperit cum frontem detegit

moresque profitetur / Nondum forte quid loquar intelligis

Mirum est quod dicere gestio / eoque sententiam verbis vix queo

Vix explicare etenim plus hominibus reor adversam

quam prosperam prodesse fortunam. Illa enim semper specie felicitatis

cum videtur blanda mentitur, haec semper vera est cum se insta-

bilem mutatione demonstrat. Illa fallit, haec instruit. Illa men-

dacium specie bonorum mentes fruentium ligat, haec cognitione

fragilis felicitatis absolvit. Itaque illam videas ven-

tosam fluentem suique semper ignaram, hanc sobriam

succinctamque et ipsius adversitatis exercitatione prudentem.

Postremo felix a vero bono devios blanditiis

trahit, adversa plerumque ad vera bona reduces

unco retrahit. An hoc inter minima aestimandum putas

quod amicorum tibi fidelium mentes haec aspera, haec horribilis

fortuna detexit, haec tibi certos sodalium vultus

ambiguosque secrevit, discedens suos abstulit,

tuos reliquit? Quanti hoc integer ut videbaris

Quod excitatur ventilante doctrina
Nam cur rogati sponte recta censetis
Ni mersus alto viveret fomes corde
Quod si platonis musa personat verum
Quod quisque discit immemor recordatur

Prosa 12a lib. 3i

Tum ego platoni inquam vehementer assentior nam me horum
iam secundo commemoras primum quod memoriam corporea contagione
dehinc cum meroris mole pressus amisi tum illa si priora
inquit concessa respicias ne illud quidem longius aberit
quin recordere quod te dudum nescire confessus es quid
inquam hoc ait illa gubernaculis regatur memini inquam me
inscitiam meam fuisse confessum sed quid afferas licet iam prospiciam
planius tamen ex te audire desidero Mundum inquit hunc
a deo regi paulo ante minime dubitandum putabas
nec nunc quidem arbitror inquam nec umquam dubitandum putabo
quibusque in hoc rationibus accedam breviter exponam mundus
hic ex tam diversis contrariisque partibus in unam formam

Nota pro ratione quod mundus regatur a deo

Fortunatus emissas sed nunc desine at amissas

opes querere desine. Sed preciosissimum genus divitiarum

est amicos invenisti

Quod mundus stabili fide

Concordes variat vices

Et pugnantia semina

Federa perpetuum tenet

Et Phebus roseum diem

Curru provehit aureo

Ut quas duxerit hesperus

Phebe noctibus imperet

Ut fluctibus avidum mare

Certo fine coerceat

Ne terris liceat vagis

quod summum bonum consistit in divitiis
si adversa [illegible] scilicet veniret
quia fortuna est instabilis et
adversa tunc homo cognosceret quod in
fortuna non consistit summum bonum

An hoc inter

Hic ponit 3am rationem quod ista fortuna
que docet cognoscere amicos fideles
scilicet veros [illegible] est melior quam ista
que non docet scilicet id est fortuna adversa
docet nos cognoscere veros ami-
cos ergo est melior quam prospera
Boetius ponit in sua [illegible] dicens
in hoc esse minimum bonum quod
adversa fortuna manifestat tibi
mentes fidelium amicorum quia
dicit homo non est minimum bonum
immo est unum de maximis bonis
quod per adversam fortunam quis
discernit et cognoscit inter veros
et falsos amicos unde subiungit
Boetius tu amisisti valde
magnum pretium quod ipse comparavit
cognoscendo veros amicos quia in
infortuniis potest eos cognoscere
unde sicut fortuna dat [illegible] ami-
cum [illegible] sic adversa fortuna
amicum et quod prosperitas [illegible]
amicum est prosperitas [illegible]
dimittat [illegible]

Quod mundus

Metrum 8um et ultimum in quo philosophia
recommendat amicitiam et amorem
[illegible] per quod dicit
per amicum scilicet prosperitas [illegible]
dimittat et sic commendat
amorem divinum 2o ostendit quomodo
humana est amicitia conservatur
ubi hic scilicet philosophia [illegible] in duo
[illegible] quod dicitur est 2o ostendit

quod ablato divino amore omnia
corrumperentur Sed hic primo ostendit inter
dicens amor divinus qui propter
celo efficit et facit amicitiam in orbibus
celestibus id est facit hoc quod mundus variat
vices suas et annus variat vices suas
et unum post aliud redit alternatim ut estas
hiemem et hoc efficit amor divinus Secundo
amor divinus facit quod elementa que sunt
contraria quod ad se invicem stant simul et
se invicem non corrumpunt et facit con-
cordiam inter ipsa quod simul stant Tertio
amor divinus facit hoc quod sol ducit diem
[illegible] Quarto facit hoc quod luna
imperat noctibus quas hesperus
illa stella vespertina adducit Quinto
amor divinus quod mare quod est fluidum facit
[illegible] et ambitu influendo [illegible]
suum motum [illegible] tempore non
sit tolerabile effluet omnia deferre
Sexto amor divinus facit pariter et con-
[illegible] cum omnibus [illegible]

Hic si frena re

Hic ostendit quod amore divino subtracto omnia
corrumperentur intendens si ille amor
divinus dimitteret suum regimen tunc
omnia inciperent discordare sic quod
unum elementum corrumperet aliud mare
autem per suum fluxum destrueret
totam terram et ista tota machina
mundi corrumperetur que nunc
regitur pulcris motibus et fideli
concordia semper tenetur

hiunctos populos

Hic philosophia ostendit quod per amorem divinum
conservatur amicitia humana inter
homines iste divinus amor coniungit in vera
amicitia scilicet homines [illegible]
quos [illegible] coniunctos in amicitia facit con-
sistere [illegible] amor divinus coniungit
[illegible] castis amoribus

Glo^a
prome

ee conservat fideles socios et amicos
et tue sunt reclamaciones contra illud
genus humanum quam felix esset et o
vos homines quam felices essetis si
amor divinus vestras gubernaret mentes

Iam cantum illa fi
nierat cum me

Liber 4us de consolacione philosophie ostendit
quod iniqui florent in hoc mundo
et boni cruciantur Et continuatur sic prius
philosophia in principio huius sententie ipsius dolores
Boecii et in 2° adhibuit sibi remedia facilia
ante in parte 3^a et per totum librum philosophia
adhibuit remedia fortiora Boecio Sed at
remedia fortiora quibus bonis potencialibus
ad quos veram felicitatem ostendendo quod sit
illa vera felicitas et quomodo ad ipsam perve-
niatur et dicitur in tercio sequens quod est libri
prosa 2^a et metra sunt 7 quarum prima
prosa ... sed ... prosa ... Dividitur in
2as partes In prima ostendit quomodo prima parte
Boecius sunt locutus ad philosophiam et declarat
quidam responsiones philosophie ubi tunc Boecius
hoc dixit quod ad petitionem ad ipsam philosophiam
ubi ... 2^a ... philosophie
transcendit metrum quod dicit de co-
medacione dolorum et ... esse
allectus dulcedine metri et ... valde
me esse avidum ad audiendum ... ipsius
dulcedinem ... metri ... stabili-
verat mentem meam quod ... metri fui
attentus ad accipiendum ... philosophie ... pau-
lo plus dixit ad philosophiam o philosophia ... summi
solacii animorum ... quomodo me
recreasti per tuas sublimes sententias et per
tua subtilia metra ... me re-
creasti quod ... possum resistere ictibus
adverse fortune ... dixisti ... remedia
... acriora esse ... non ... tamen
... penitus ... ad ... remedia
Non tamen ... dolor Boecii fuit quod
probat veram felicitatem consistere in
bonis temporalibus ... adeptum

probat homines esse bonos et ... amissio
... et ... quod ipse amisit
multa bona temporalia ... probat se esse
... ... hoc ... racionis
... bonis ... ad ... adeptum ...
... Boecius Sed ... Boecii fuit
quod videt bona fortune magis advenire
malis et plus malis quam bonis ... probat
malos esse potentes et impotentes bonos et
... ipse ... libri ...
quod mali sint impotentes et boni potentes
... ... Boecii fuit quod hoc ...
... gubernatores quod mali sint potentes
et boni impotentes probat quod ista
... non ... a divina ...
sed a casualibus et fortuitis et hoc ...
... ostendendo quod omnia regun[tur]
a divina providencia ... in ...
... ... metrum quod ...
... mensura ... symphonia
et armonia ... metrum ...
... et pedibus ... quod sunt
... delectabiliora ... metrum
metrum a delectabilibus ... vel
ideo quod sicut ... fit ...
et ... ita ... metrum
... corrupte ...
attendit ... et ...
... ... cupidus ...
... audiens sed cupidus audiendi ...
philosophie Similiter dicit Seneca epistola ...
... abs te ... sapis ...
... ad philosophiam magno ...
... quod ... tendere ... hoc ...
... de philosophia quod
ipsa ... ...
... ethicorum ... admirari
... ... philosophiam ...
... lapsorum animorum ... lapsi ...
... ... aliquid ...
... hominum animorum philosophia est
... solacium quod ipsa ... ...
magnanimitate quam ... adip...
... ... militari
... ... aliquid ...
... fatigatus et ... Et lapsus
... ...

Latos tendere terminos

Hanc rerum seriem ligat

Terras ac pelagus regens

Et celo imperitans amor

Hic si frena remiserit

Quicquid nunc amat invicem

Bellum continuo geret

Et quam nunc socia fide

Pulchris motibus incitant

Certent solvere machinam

Hic sancto populos quoque

Iunctos federe continet

Hic et coniugii sacrum

Caritas nectit amoribus

Hic et fidis sua

Dictat iura sodalibus

O felix hominum genus

Si vestros animos amor

Quo celum regitur regat

Incipit liber tercius Boecii de consolatione philosophie. Explicit liber secundus.

Iam cantum illa finierat cum me audiendi

avidum stupentemque arrectis adhuc auribus

carminis dulcedo defixerat. Itaque paulo post

O inquam summum lassorum solamen animorum quantum

tu me vel sententiarum pondere vel canendi etiam iocunditate

refovisti adeo ut me iam posthac imparem

fortune ictibus et non arbitror itaque remedia
que paulo ante acriora esse dicebas non modo non
perhorresco sed audiendi avidus vehementer
efflagito. Tum illa sensi inquit cum verba nostra
tacitus attentusque rapiebas eumque tue mentis habitum
vel expectavi vel quod est verius ipsa perfeci.
Talia sunt quippe que restant ut degustata
quidem mordeant interius autem recepta dulcescant.
Sed quod tu te audiendi avidum dicis quanto
ardore flagrares si quonam te ducere aggrediamur
agnosceres. Quonam inquam. Ad veram inquit felicitatem
quam tuus quoque somniat animus sed occupato
ad imagines visu ipsam illam non potest intueri.
Tum ego fac obsecro et que illa vera sit felicitas
sine cunctatione demonstra. Faciam inquit

magis fiunt libentius causa. Sed que sit nostra est

causa ea tibi prius designare vis atque informare

conabor ut ea perspecta cum in contrariam partem flec-

teris oculos vere specimen beatitudinis possis agnoscere

Metrum primum libri iii

Qui serere ingenuum volet agrum

Liberat arva prius fruticibus

Falce rubos filicemque resecat

Ut nova fruge gravis ceres eat

Dulcior est apium mage labor

Si malus ora prius sapor edat

Gratius astra nitent ubi nothus

Desinit imbriferos dare sonos

Lucifer ut tenebras pepulerit

Pulchra dies roseos agit equos

Tu quoque falsa tuens bona prius

[illegible]

Tum illa sensi

[illegible]

Tum ego fat[eor]

[illegible]

Tu quoque falsa tuens bona prius
Incipe colla iugo retrahe
Vera dehinc animum subierint.

Prosa 2a libri iii

Tum defixo paululum visu et velut
in augustam suae mentis sedem recepta sic coepit.
loqui. Omnis mortalium cura quam multiplicium studiorum
labor exercet diverso quidem calle procedit. Sed ad
unum tamen beatitudinis finem nititur pervenire. Id autem
est bonum quo quis adepto nihil ulterius desiderare
queat. Quod quidem est omnium summum bonorum cunctaque
intra se bona continens. cui si quid aforet summum
esse non posset. quoniam relinqueretur extrinsecus
quod posset optari. Liquet igitur esse beatitudinem statum
bonorum omnium congregatione perfectum. Hunc
uti diximus diverso tramite mortales omnes conantur
adipisci. Est enim mentibus hominum veri boni naturaliter

a tu habent ad inuenit q pa
ticas hom phia habens ad 2
amittit vnu sententia nulli pelagia
e via sapientie omnibus pz omnes
amittit sed diuitias et eligit
donum uerum [illegible] modo homine
[illegible] z [illegible] [illegible] a notior
7 4te [illegible] ad nos via [illegible]
dei a notioribus [illegible] a nobis [illegible] note
ad [illegible] [illegible] physicam [illegible] bona
exteriora sunt magis nota in [illegible]
aliqui posuerunt felicitatem [illegible] exteriora
ideo phia vult declinare de pa fe
licitate [illegible] magis q po in bonis ex
terioribus ipa [illegible] ut [illegible]
cognoscant veram felicitatem [illegible]
[illegible] que apta [illegible] posita
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] virtutibus cardinalibus dicit
[illegible] q [illegible] videntur esse bona
[illegible] que videntur esse bona
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] q phia dicit
[illegible] esse ostendendo [illegible]
felicitatem [illegible] [illegible] vera [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vult [illegible] bona agri
[illegible] [illegible] herbas
nocivas et malas ut ager [illegible]
fructificet sic [illegible] con
[illegible] veram felicitatem [illegible] oportet
[illegible] extirpare falsam felicitatem
[illegible] [illegible] aliquibus
[illegible] ut apparet [illegible]
[illegible] felicitatem [illegible]
veram felicitatem [illegible]
ta ad [illegible]
amaritudine dulcedo [illegible]
grata [illegible] [illegible]
[illegible] tempore [illegible] magis grata

e [illegible] sic [illegible] felicitate
[illegible] grata [illegible] felicitate
[illegible] [illegible] dicit [illegible]
[illegible] [illegible] felicitate [illegible]
felicitatem [illegible] ut apparet [illegible]
[illegible] ad [illegible] tu debes [illegible]
[illegible] bona in [illegible] consistit vera
felicitas et [illegible] extirpare debes
cognoscere in [illegible] consistit felicitas
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] virtutes
sic agri [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] debet
[illegible] [illegible] fructificare
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] herbas
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] terra [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] arbor [illegible]
[illegible] folia ad modum florum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] q phia [illegible]
[illegible] oportet [illegible] felicitatem
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] a vera felicitate
[illegible] erroribus [illegible]
[illegible] [illegible] sine opiniones
[illegible] felicitate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicit
[illegible] phia [illegible] [illegible]
[illegible] ad veram felicitatem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]

inserta cupiditas sed ad falsa devius error abducit

Nam quorum quidam summum bonum esse nihil indigere Prima opinio

credentes ut divitiis affluant ipsi elaborant

Alii vero summum bonum quod sit dignissimum veneratione iudi- 2a opinio

cantes adeptis honoribus reverendi civibus

suis esse nituntur Sunt etiam alii qui summum bonum in summa 3a opinio

potentia esse constituunt hi vel regnare ipsi volunt

vel regnantibus adherere conantur At quibus optimum 4a opinio

quiddam claritas videtur hi vel belli vel pacis artibus

gloriosum nomen propagare festinant plurimi vero boni

fructum gaudio leticiaque metiuntur hi felicissimum 5ta opinio

putant voluptate defluere Sunt etiam qui horum

fines causasque alterutro permutant ut qui divitias

ob voluptates potentiamque desiderant vel qui

potentiam seu pecunie causa seu proferendi nominis

petunt. In his ceterorum quibus diversorum actuum
votorum que varia intentio veluti nobilitatem favoremque
popularem que videntur quandam claritatem comparare uxorem ac
liberosque iocunditatis gratia petuntur. Amicorum vero quod
sacratissimum quidem [illegible] genus est non in fortuna sed in virtute
numeratur. Reliquum vero vel potentie causa vel delectationis

ad delectacionem

assumitur. Iam vero corporis bona promptum est ut ad superiora
referantur. Robur enim magnitudoque videtur prestare valentiam

[illegible] et robur referantur ad potentiam

pulcritudo atque velocitas celebritatem salubritas
voluptatem. Quibus omnibus solam beatitudinem desiderari
liquet. Nam quod quisque pre ceteris petit illud summum
bonum indicat. Sed summum bonum beatitudinem esse diffinivimus.
Quare beatum esse iudicat statum quem pre ceteris quisque
desiderat. Habes igitur ante oculos propositam formam fere felicitatis
humane scilicet opes honores potentiam gloriam voluptates.
Quam quidem solam considerans Epicurus consequenter sibi

sic intell[ectu]s sic sic capit loq[ui]
[illegible] n[on] q[uod] capitis inclinac[i]o c[on]sequi[tur]
subtil[em] imaginacio[n]e[m] s[ed] q[uia] subtilit[er]
et p[ro]funde imaginantes inclinat
capita ita q[uod] h[abent] n[on] videt deca[n]
cata oculis corp[or]is m[od]o ph[ilosoph]ia volens
subtilit[er] speculari de felicitate eius
specula[tio] c[on]sistit ideo ipa incli
nato vis[u] c[on]trahit se c[on]tra volens spe
culacio[n]e sic inc[ipi]t [illegible] se ad moral[ium]

Omnis moralium

[illegible] qua acc[i]d[ere] hoi[bu]s intend[it] p[ro]pri-
me ad alter[um] sive b[ea]titudinis
[illegible] felicitudo ho[m]i[num] moraliu[m]
qua [illegible] labor[um] dur[itas] studior[um]
alia [illegible] dup[lici]t[er] venit [illegible]
p[er]venire ad [illegible] sive b[ea]titudine[m]
[illegible] ad q[uo]d ad ho[c] [illegible] p[ro]pri-
me c[on]tra bo[na] q[uia] q[uo]d adepto
q[uo]d at [illegible] depende[re] et c[on]tra
c[on]tinens c[on]tra o[mn]ia bo[na] cui si aliq[uid]
absit n[on] possit ee summ[um] bonu[m]
[illegible] b[ea]titudo
[illegible] c[on]tra q[uo]d b[ea]titudine c[on]sis[tit]
status [illegible] bonor[um] [illegible] aggregac[i]one
o[mn]i[u]m bonor[um] [illegible] cognit[io] [illegible]
finis [illegible]
[illegible]
[illegible] finis b[ea]titudinis cetera
[illegible]
[illegible] finis [illegible]
[illegible]
[illegible] finis bo[num] [illegible]
[illegible]
[illegible] o[mn]ia sic [illegible] a fine
poeta [illegible] finis bo[num] [illegible]
[illegible] finis [illegible]
[illegible] speculabilis
[illegible]
[illegible] finis [illegible] sic appe-
titus [illegible]
[illegible] bo[num] [illegible]
[illegible] finis [illegible]

[illegible] o[mn]ia finit
[illegible] ad b[ea]titu[din]e
[illegible] appeti ab o[mn]ib[us] [illegible]
[illegible] bo[num] faciat appetitu[m]
ho[m]i[n]is [illegible] operare in ho[m]i[n]e
[illegible] ad[e]pt[us] sive [illegible]
[illegible] opa[tio] o[mn]i[u]m
[illegible] ph[ilosoph]ia [illegible] q[uod] o[mn]ia mor[alium]
ho[m]i[num] [illegible] ad [illegible]
[illegible] ponere
[illegible] felicitat[is] [illegible] summu[m]
bo[num] [illegible] o[mn]ia [illegible]
q[uod] faciat appetitu[m] ita q[uod] appetitus
[illegible] depe[n]dere
[illegible] b[ea]titudo
[illegible] status o[mn]i[u]m bonor[um]
aggregacio [illegible] bo[num]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
o[mn]ia bona q[uia] q[uo]d adepto [illegible]
depe[n]dere [illegible] absit
summu[m] bo[num] [illegible]

hinc viri dexim[us]

[illegible] ph[ilosoph]ia [illegible] q[uod] ho[m]i[n]es [illegible]
a vera felicitate abducu[n]t[ur]
[illegible] status b[ea]titudinis
[illegible] ho[m]i[num] [illegible] error
abducit a vero bono ad [illegible]
[illegible] q[uod] b[ea]titudo [illegible] o[mn]ia bo[na]
[illegible]
[illegible] q[uod] b[ea]titudo [illegible]
o[mn]ia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ita q[uod] b[ea]titudo
[illegible] o[mn]ia bo[na] [illegible] ph[ilosoph]ia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] error [illegible]
[illegible]

summum bonum que constituunt ¶ Preterea omnia iocunditate
quod videantur afferre ¶ Sed ad hominum studia revertor
quorum animus etsi caligante memoria tamen summum bonum
repetit Sed velut ebrius domum quo itineris revertatur
tramite ignorat ¶ Num enim videntur errare hii
qui nichilo indigere nituntur Atqui non est aliud
quod eque perficere beatitudinem possit quam copiosus bonorum
omnium status nec alieni egens sed sibi ipse sufficiens
¶ Num vero errant hii qui quod bonorum sit
optimum id etiam reverentie cultu dignissimum
putent ¶ Minime ¶ Neque enim vile quiddam contempnendumque
quod adipisci omnium fere mortalium laborat intencio
¶ An in bonis esse numeranda potencia Quid enim igitur
num imbecillum ac sine viribus estimandum est
quod omnibus rebus constat esse prestancius ¶ An claritudo
nichili pendenda est Sed sequestrari nequit

Errorum quidem

Hic philosophus ponit diversas opiniones circa felicitatem quarum quaedam errorum ad falsa bona ducebat et adducit quattuor ponit enim opiniones et quaedam eorum adducebat ad falsa bona scilicet delectationes bona et in indigentia valde laborabat habundantiam divitiarum ponebat sufficientiam divitias et in hoc errabat alii vero errabant [illegible]

[illegible]

Sunt etiam quidam

[illegible]

In hiis ceteris

[illegible]

Nota

ut administrao officiorum ut ea delectamus
sic corporum eorum ut bona corporis
sic reducitur ad supremam bonorum quod robur
et magnitudo videtur prestare potentiam et ad
potentiam reducitur. Sed pulcritudo et velo
citas videtur prestare gloriam ideo ad gloriam
reducuntur salubris autem et sanitas
videtur afferre voluptatem ideo ad ipsam re
ducitur et sic bona fortune reducuntur
ad ista quinque. Nota quod homines aliqui
boni autem deperdiderunt illius boni
id est varia indigentia hominum va
riat eorum desideria unde aliqui
per ethicorum agere sentientes medi
cans divitias esse tale scribitur
ignorantias quod sunt deputatores
hominum ponebant felicitatem in divitiis
bonis fortune que sunt sub per se
comprehendunt. Consequenter non licet omnia
affectata contradicitur quia non sunt
aspirandi nisi bona fortune cum eorum
acteria sit idem tamen quod adhuc virtute
adquisita sed autem virtute adquiritur
per virtute contraria et non potest esse
bonorum fortuitum. Consequenter non quod avaricia
fundata super bono honesto est
stabilita et nisi bona virtutis mutat
sed avaricia super bonum utili et delectabili
fundatum est et nisi bona fortune mutat

[Q]uibus omnibus

Hic philosophia declarat quod sicut predicta que
bat beatitudinem in hiis bonis humanis ab
sedecim ba prima dicta maxime d
spes deperdidisse beatitudinem in bonis
quod esset depositaret ab aliquo bono hor
dicebat de summo bono sed non dis
summum summo bono esse beatitudinem
summa status et esse dixerat per
ceterorum indigeat ad beatitudinem
et tamen recolligit bona sunt felicitatis
dicit in hoc [struck] ut ostendit inter
optata fortuna scilicet honores
potentiam et gloriam et voluptates
comprehendens omnium quod constituit
voluptate esse summum bonum ex per

cetera videbat esse conditione. Nota
honores appetentes bona prima appetebant
beatitudinem in qua quod est elegit pretereo bo
vi sibi ac summum bonum sed aliquis per
ceteris elegit divicias quod dicit sibi vi
debatur summum bonum et quod honores sunt
quod honores petenti appetebant beatitudinem
Consequenter non quod sed petitur bona videtur esse
quamdam conditionem ideo non videntur
esse ordinatam ad conditionem tamen ad finem
et quod in voluptatibus maxima iocunditas
unde quoniam ponebat felicitatem esse
in voluptatibus sunt et tamen in
collatione sunt

Sed hominum studia

Hic ostendit philosophia quod licet homines in petita
bona errarent tamen eorum intentio fuit ad
beatitudinem hominum dicens quod omnium intentio ad
beatitudinem hominum est aliquid quia ob
sensatus deperdicio quorum bonorum sunt
petit per multa meliorem summum bonum
sequeretur quam vita ebrietata ad ipsam
domum sed ebrius est sed ipsa domum sed per
deviis viis nescit quo ad eam veniat
sed quamdam honores etiam qualis sunt et
cognoscunt summum bonum et non tamen
vadit ad aliud tamen ad quem a quo consequitur
sed debeant bonorum temporalium nescientes
quod ad id conveniunt sed tamen videm

Nunc enim videntur

Hic declarat ulterius summum sed quod homines quibus
petita bona querebat aliquid quod ipse
sed summo bono et sed quod declarat de
divitiis dicit modo quod ei videtur egisse
ab interiori summi boni quod laborabatur
sed adquirenda tamen quod querebat divicias
quod non erat a suis bonis quibus indigerat
magis spectat ad bonum summum videlicet
est aliquid quod quod sed possit perficere
beatitudinem quod status in potentiam omnium bonorum
aut alienum esse sed scribitur sufficere

Nunc vero eum laborem

Hic ostendit de honoribus dicens quod ...

omnium quod excellentissimum sit id videatur esse clarissimum

Nec id est anxia tristisque beatitudo nec doloribus

molestiisque subiecta quis autumet dum [illegible] cum

in minimis quoque rebus id appetitur quod habere fruique de-

lectat. Atque haec sunt quae adipisci homines volunt

eaque de causa divitias dignitates regna gloriam volup-

tatesque desiderant quod per haec sibi sufficientiam reverentiam

potentiam celebritatem laetitiam credunt esse venturam.

Bonum est igitur quod tam diversis studiis homines petunt.

In quo quanta sit naturae vis facile monstratur cum licet

variae dissidentesque sententiae tamen in diligendo boni fine consentiunt.

Quantas rerum flectat habenas

Natura potens quibus immensum

Legibus orbem provida servet

Stringatque ligans inresoluto

Singula nexu placet arguto

Metrum 2m lib' 3i

est error ab inferiori superiori bono quia id quod optimum putat esse dignissimum cultu honoris et putat quod minime necessarium est vile et contemnendum quod intra homines laborat adipisci et queratur labor gravat eum quia dum solo bono eo privantur bonum et honorabilissimum fit

ffidibus lentis p̄me̅ cantu

Quamuis penī pulcᷓ leones

Vincula gestant manibusq̄ datas

Captant escas metuantq̄ trucem

Soliti q̄ verbera ferre magistrum

Si cruor horrida tinxerit ora

Resident olim redeunt animi

ffremituq̄ gravi memīere sui

Laxant nodis colla solutis

Primusq̄ lacer dente cruento

Domitor rabidas imbuit iras

Que canit altis garrula ramis

Ales cavee clauditur antͦ

Huic licet illita pocula melle

Largasq̄ dulci q̄ studio

Ludens hominum cura ministrat

Si tamen arto saliens texto

Nemorum gratas viderit umbras

Sparsas pedibus proterit escas

Siluas tantum mesta requirit

Siluas dulci voce susurrat

Validis quondam viribus acta

Pronum flectit virga cacumen

Hanc si curuans dextra remisit

Recto spectat vertice celum

Cadit hesperias phebus undas

Sed secreto tramite rursus

Currum solitos vertit ad ortus

Repetunt proprios queque recursus

Reditu quoque suo singula gaudent

bitu[m] et succedit ipsa s[ed] q[uod] supremo succedit p[ro]bat sibi exemplum p[er] dignitates temporales et de h[oc] ip[s]e ex[em]plificat ut eciam de aliis p[atet]

In quo quanta

[illegible] phia [illegible] pronunciat q[uod] [illegible] intellectus hominum est duplex [illegible] ad bonum et dicit q[uod] h[oc] [illegible] q[uod] vi malicie deleatur q[uod] nulli p[otest] [illegible] cum racione et scientie [illegible] hominum de [illegible] boni [illegible] [illegible] et recordat appetitus boni et h[oc] demonstrat [illegible] [illegible] non [illegible] accionis [illegible] insufficiens [illegible] [illegible] duplex accionum [illegible] duplex [illegible] non posse devenire [illegible] [illegible] et h[oc] [illegible] [illegible] legem [illegible] sententie et studia hominum [illegible] in appetitu [illegible] bonum [illegible]

Quantas rer[um]

[illegible] phia [illegible] appetitus q[uod] intellectus hominum [illegible] tendit [illegible] [illegible] assuefaccione [illegible] ad aliud [illegible] sibi [illegible] ad illud [illegible] sibi [illegible] permittit [illegible] et [illegible] recordatur [illegible]

[illegible] leones domabant [illegible]

ipsa potens natura [illegible] quas [illegible] orbem [illegible] [illegible] a deo sibi instituta [illegible]

Quamvis peni pul[chra]

[illegible] quadrupedibus scilicet leonibus [illegible] aliqua assuefaccione domantur ita q[uod] [illegible] metuunt [illegible] crudelitatem [illegible] in libro ethicorum [illegible] ad cartago [illegible] libie [illegible] regia [illegible] leones libie peni et [illegible] leones [illegible] domantur et assuefaccione [illegible] ad naturalem crudelitatem [illegible]

Que canit altis gar[rula]

[illegible] volatilibus [illegible] avicula capta [illegible] domum [illegible] hominum [illegible] opportuna [illegible] ad silvas [illegible] assuefaccione [illegible]

Validis quondam viribus

Nec manet ulli traditus ordo
Nisi quod fini iunxerit ortum
Stabilemque sui fecerit orbem.

Vos quidem terrena animalia tenui — Prosa 3a libri 3ii
licet ymagine vestrum tamen principium sompniatis
Verumque illud beatitudinis finem licet minime perspicaci
qualicumque tamen cogitacione prospicitis eoque vos ad verum
bonum naturalis ducit intencio sed ab eodem multiplex
error abducit. Considera namque an per ea quibus
se homines adepturos beatitudinem putant ad
destinatum finem valeant pervenire. Si enim
vel pecunie vel honores ceteraque tale quid afferant
cui nichil bonorum abesse videatur nos quoque fateamur
fieri aliquos horum adepcione felices. Quod si neque valent
illud efficere quod promittunt bonisque pluribus

careat. Nonne liquide falsa in eis beatitudinis species
deprehendi(tur). Primum igitur te ipsum qui paulo ante
diuitiis affluebas interrogo. Inter illas habun-
dantissimas opes numquamne animum tuum concepta ex
qualibet iniuria confudit anxietas. Atqui inquam
libero me fuisse animo quin aliquid semper angerer
reminisci non queo. Nonne quia uel aberat quod
abesse non uelles uel aderat quod adesse noluis-
ses. Ita est inquam. Illius igitur presentiam huius absentiam
desiderabas. Confiteor inquam. Eget uero inquit
eo quod quisque desiderat. Eget inquam. Qui uero
eget aliquo non est usquequaque sibi ipse sufficiens.
Minime inquam. Tu itaque hanc insufficientiam
plenus inquit opibus sustinebas. Quidni inquam.
Opes igitur nihilo indigentem sufficientemque sibi facere

nequnt. Et h° cāt q̄d ꝯmitte videbant

Atq̄ h° q̄d maxime considerand. puto ꝑ m̄

?cat suapte nā pecunia ut hys a q̄bus

possidet̃ minutib. nequeat ~~auferri~~ aufferri fateor

michi h. erō in ꝯfactae cū ea quotidie

?ualeantur a q̄ eripiat dīute. Vnd cum forenses

querimonie sint n̄ q̄ vt vi ul fraude volē

tib; pecunie s̄petunt excepte ~~ita e excepte~~

ita ē michi. egebit go m̄ extn̄ petito

presidio quo suā quisqz pecuniā tueat̃

cuius id michi ē neget. atq̄ nō egeret

cum m̄ possideret pecuniā quā poss amitte

dubitaā michi nec in ꝯtua l' relapsa ē

res. nā sufficien sibi facē n̄o putabat

opes alieo potiq presidio facint indigētes

¶ [?]rimus aut[em] n[unc] est quo pellatur diviciis indigentia
Neque enim divites esurire nequeunt neque sitire
non possunt nec frigus hibernum pecuniosorum
membra non sentiunt | Sed adest inquies opulentis
tunc quo famem saciat tunc quo sitim frigusque depel
lat | Sed hoc modo consolari quidem diviciis indigentia potest
auferri penitus non potest | nam si hec hyans semper atque
aliquid posceret opibus non expletur | maneat necesse est
que possit expleri | taceo | quod nature minimum quod avaricie
nichil satis est | Quare si opes nec submovere indi
gentiam possunt | et ipse suam faciunt | quid est quod eas
sufficienciam prestare credatis

Metrum 3m
3ii libri

Quamvis dives fluenti auri gurgite
Non expleturas congregat avarus opes
Oneretque bacis colla rubri littoris

hic ponit tertium quod de vegetabilibus sicut de
signa agricola et de lege regula circa
dicitur per violacias quam plicata ci
ipsa non ipsa ipsa cogit sic non
rerum maiat non scala assue
tit ipsam cum hostibus et de aliis
qualibus indefecte assuetus suo
secunda assuetus et altera nec

Cadit hesperias

hic ponit quartum quod de corporibus supercelesti
bus et de sol motu ab oriente
in occidens cadit in aquam nec
sinas occidentales quod natura de li
nacione redit ad orientem sem ad
partes orientales sic non boetius
loquitur hic more poetarum qui fingebant
solem tempore vespero descendere in mare
occidentale ut ibi lavaretur a sordibus
et a pulveribus quibus sunt maculati
propter cursum in suo circuitu sic non
cursum quod apparet ruditati hominum

Repetunt proprios

hic philosophia concludit in omnibus
aliis rebus quod omnia dependeat
suos naturales motus et gaudent re
deundo ad id quod sibi congruit sic nunc

vel

illi rei magis ordo quam tradit
nisi quam coniunxit principium suum fine suo per
et hic sunt stabilia tradicione
mutacio fine ipsi principio sic non
per orbem in proposito dicitur circulus vel
linea conducta redeat ad suum
punctum a quo incepit quia a medio
distans fit ad hoc scilicet orbe
in circulatum sui quod procedit ad eo
tempore a suo principio tunc sit a te
poralibus quod ad quod non consistit re
deundo ad deum redeunt ad suum
finem per suae mentis contemplacionem

Vos quoque terrena

ponit secundum quod et aliis sicut
philosophia omni quod vera felicitas
non consistit in illis temporalibus quod
putando esse supra bonum sicut est felicitas
felicitatem consistit in illis et pro
philosophia cum quod dicit sicut in metro
applicant specialiter ad homines principalis
intentio suum in pro tertio et dicit sic
dicendo quod omnia sicut suum finem desiderat
et o vos homines terreni quamvis
opposita cogitetis verum finem beatitudinis
et licet cum cogitetis modica cogitacione
tamen aliquam cogitacionem naturalis interior dicit
vos ad verum bonum et multis erroribus
et ab eodem vos ducit tamen propter
defectum suum duobus o boeti quod cum
omnes homines naturaliter appetunt ad
finem predestinatum sicut ad beatitudinem
per eam quam se putant adepturas
beatitudinem dicimus perinde honores
famam potestas ut plures et voluptates
operant tale bonum cuiusmodi videtur
abesse nos fatebimur deus feci
felices adeptione eorum sic non
valent efficere quod promittunt quod
tacet pluribus bonis ratione multe
deest apparet quod sit beatitudo
quod dicat quod sicut homo quod pro omnium
rerum quod deus et vera beatitudo
ut probabit postea sicut talis quamvis
quam communiter cognoscitur ab hominibus
et difficultas ad ipsum perveniunt
non cum ipse in patria statu etiam
nostrum quod interpretatione ut dicit ad
ipsum sicut adquiratur ut nocti
corpore ad lucem plus quod non metra
et ad eius beatitudinem cum diffi
cultate perveniunt (in alanus
in anticlaudiano (difficilius
accessus ad hac / fama quod presso
accessus pauci / rari probatur iniqua
vix hominum transire via quod ab illa
climate via pauci quod prima ambitione
claudit / arta nisi intranti longa ruina

~~nonne liquide~~ Primum igitur

hic philosophia probat intentionem quod ista bona
non ducunt ad effectum id quod promittunt

et sequens in eis quia post ea beatitudo
Et primo ostendit hoc de diviciis 2o ostendit
hoc idem de aliis sibi dignitatibus etc.
Primo in parte quod divicie non conferunt sufficienciam
quam videtur promittere. Et post quod
appetimus 2o parte quod divicie conferunt
indigenciam / hoc ibi maxime etc. 3o probat
quod indigencia non auferat ibi quod
at memini etc. Et primo intendit talem
racionem. Illud quod confert veram felicitatem
quod non reddit hominem sufficientem
sed divicie non sunt huiusmodi ergo etc. non conferunt
felicitatem quia bonum sufficientissimum
[illegible] Et boecius probat in sua et concedit
non dubitat [illegible] interrogat et
respondet. Et dicit ergo philosophia interrogo
te boecium quod inmodica affluebas
diviciis magnis unde anxietas et tristicia
[illegible] aliqua iniuria confundebat [illegible]
ubi animum tuum. Et respondet boecius ego non possum
recordari me unquam fuisse [illegible]
liberi animo quin [illegible] offenderet. Et dicit
philosophia nonne quia aliquid aberat quod abesse
non velles vel quia aderat quod adesse
noluisses. Et respondet boecius ita est. Tunc dicit
philosophia id est quia aberat presenciam desi-
derabas huius autem quod aderat absenciam
optabas. Et dicit boecius concedo. Et dicit
tunc philosophia unumquodque id est eget [illegible]
id est quod desiderat. Dicit boecius eget.
Dicit philosophia qui eget aliquo non est usquequaque
sibi ipsi sufficiens. Dicit boecius minime est
sufficiens. Et hoc concludit philosophia quod tu
tuas opes nequiit aliquis facere nichilo
indigentem [illegible] quod promittere vi-
debantur divicie. Et nota quod omnis
appetitus est [illegible]
[illegible] quia aliquis actu [illegible] non dependet
[illegible] Et dicit philosophia quia eget aliquo non est
sibi sufficiens. Contra hoc dicitur quia
sapiens eget quia indiget bonis temporalibus
sine quibus [illegible] vivere non potest
et tamen sapiens est sibi ipsi sufficiens non
et sibi ipsi sufficientibus [illegible] Seneca
epistola [illegible] sapiens sibi ipso contentus est

Ad hoc dicendum quod sapiens indiget quibusdam
ad vivendum sed ad bene vivendum
sapiens contentus est. Et quod dicit Seneca sapiens
[illegible] sibi ipso contentus est sapiens sed ad bene
vivendum / ad vivendum autem non. Ad
vivendum enim est multorum opus sed ad
bene vivendum tantum contentus est in animo
sano et recto [illegible]

Atqui hoc quoque

Hic philosophia probat quod divicie conferunt indigenciam
et primo quod non conferunt in eis felicitatem veram
in felicitatem [illegible] indigencia
Et dicit ita [illegible] non conferunt veram
felicitatem quod conferunt indigenciam sed
[illegible] non conferunt
veram felicitatem [illegible] quia vera felicitas
excludit indigenciam [illegible] quia pecunia
[illegible] indiget alicuius presidio quo
pecunia sua tueatur ne sibi auferatur
[illegible] violenciam. Et [illegible] multa
[illegible] opes quas [illegible]
[illegible] possessores sufficientes faciunt
indigentes alieno auxilii [illegible]
violencia [illegible] per violenciam [illegible]
auferre [illegible] pecunia [illegible] violencia [illegible]
[illegible]
[illegible] violentis et divicie [illegible]
[illegible] vellet eam [illegible]
alterius [illegible] quod pecunia auferatur
violenter [illegible] violencia [illegible]
[illegible] forenses id est [illegible]
[illegible] iudiciales [illegible]
[illegible]
[illegible] indice [illegible] dicunt
[illegible] indicias

Cuius autem

Hic philosophia probat quod divicie non auferunt
indigenciam et primo quod in eis non confert veram
felicitatem [illegible] in istis
non confert [illegible] felicitatem [illegible]
auferunt indigenciam sed divicie sunt huiusmodi
ergo in eis non confert veram felicitatem
[illegible] felicitatem [illegible]
aufert indigenciam sed [illegible]

Rura que centeno scindat opima boue
Nec cura mordax deserit superstitem
Defunctumque leues non comitantur opes

Prosa quarta libri tercii

Sed cum dignitates honorabilem
reuerendumque cui prouenerint reddunt Num
vis ea est magistratibus ut utentium mentibus
virtutes inserat vicia depellat atqui fugare
Non sed illustrare potius nequitiam solent Quo
fit ut indignemur eas sepe nequissimis
hominibus contigisse Unde catullus licet in curuli
Nonium sedentem strumam tamen appellat
Vides ne quantum malis dedecus addiciant
Dignitates atqui minus eorum manifestat
tunc quam occultat atque minus patebit indignitas eorum
Si nullis honoribus inclaruerit Tu quoque num

tandem tot periculis adduci potuisti ut

cum decorato gerere magistratum putares cum de eo

mente nequissimum scurre delatorisque respiceres

Non enim possumus ob honores reuerentia dignos

iudicare quos ipsis honoribus iudicamus indignos

At si quem sapientia preditum videres num

posses eum vel reuereri vel ea qua est preditus

sapientia non dignum putare minime inquit

P. Inest enim dignitas propria virtuti quam protinus

in eos quibus fuerit adiuncta virtus transfundit

quod quia populares facere nequeunt honores

liquet eos propriam dignitatis pulchritudinem non habere

In quo animaduertendum illud magis nam

si in eo abiectior est eo quo magis a

pluribus quisque contempnitur cum reuereri

facere nequeat | quos pluribus ostendat de-
spectiores potius improbos dignitas facit | verum
non impune | reddunt namque improbi parem dignitatibus
vicem quas sua contagione commaculant || atque
ut cognoscas veram illam reverentiam per has
umbratiles dignitates | non posse contingere sic collige meum
Si quis multiplici consulatu functus in barbaras
nationes forte devenerit | venerandumne
barbaris honor faciet | atqui si hoc naturale
munus dignitatibus foret | ab officio suo quoquo
gentium nullo modo cessarent | sicut ignis ubique
terrarum nequaquam tamen calere desistit | sed quoniam
id eis non propria vis sed hominum fallax adnectit
opinio evanescunt illico cum ad eos pervenerint
qui dignitates eas esse non estimant

Sed hoc fit apud externas nationes. Num
vero apud quos orte sunt in perpetuo perdurant? Atqui
prefectura erat magna olim potestas, nunc inane
nomen et senatorii census gravis sarcina. Si quis
quondam populi curasset annonam magnus habebatur,
nunc ea prefectura quid abiectius? Ut enim paulo
ante diximus, quod nihil habet proprii decoris, opinione utentium
nunc splendorem accipit nunc amittit. Si igitur
reverendos facere nequeunt dignitates, si ultro
improborum contagione sordescunt, si mutatione temporum
i. lucere splendere desinunt, si gentium existimatione vilescunt,
quid est quod in se expetende pulchritudinis
habeant, nedum aliis prestent?

Metrum IIII libri III

Quamvis se tyrio superbus ostro
comeret et niveis lapillis

Invisus tamen omnibus vigebat
luxurie Nero sevientis
Sed quondam dabat improbus verendis
patribus indecores curules
Quis igitur illos putet esse beatos
quos miseri tribuunt honores

Prosa quinta libri tercii

An vero regna regumque familiaritas
efficere potentem valeat? Quid ni, quando eorum fe-
licitas perpetuo perdurat? Atqui plena est exemplorum
vetustas, plena presens etiam est qui reges
felicitatem calamitate mutaverint. O preclara
potentia que ne ad conservationem quidem sui satis efficax
invenitur. Quod si hec regnorum potestas beatitudinis
auctor est, nonne si qua parte defecerit felicitatem
minuat, miseriam importet? Sed quamvis late

potz et ubi indigencia et est tegumenti
vel hiis aliud et divitiis quos famem
patiat et frigus depellat et indigencia
propter hoc placari ... et ponitur au
ferri non potest quantumcumque eius di
vitiis conse et famem indigencia adhi
bis pro amplius ... non est
nimium avaricie mensura et tunc
... si ergo dicis non potest repelli
indigencia si fuerit indigencia
quo potest cadere et prestat suffi ...
... dicit non ad accidendum sed non
... indigencia ... indigencia nec non
avaricie indigencia ... pauci supplere
potest ... non pauci ... conse
quentia ... ut dicit philosophus ... propter hoc
non ... multum querere divitias
... indigencia ... divitias potest
... sicut ... ipsa ... amoneri
potest indigencia et avaricie ... potest
suppleri et ita dicis ... amoneri
sed potest ... divitie non solum
... sufficiencia immo ... superas
... dicit seneca ... ipsum
sulte divitie ... non potest
... ... quantum

Quintus [illegible]

Metaphysice ... philosophus ... videlicet
avaros ... in ... vita solicitudo
divitiarum affligit ... quibus ... habent
... affluunt ... copia ... summi
... divitiis ... et quibus
... tamen ... ...
... et ... habent ... bones
... avaros ... ... vivit
... vivit ... et post mortem
dicit ... appetitus
divitiarum ... ab ipso ... vel ...
... et ... hoc ... si non
... pleno ... et ... hoc ... ab
appetitu ... appetitus ...
potest ... ... omnia ... ...
sed ... avaricie ... divitiis
... malo ... solicitudo et post
mortem ... in ... diebus ... vitae

De quibus aliis ... placitum nec dicit ...
... via ... nunca ...
... ponat ... divitias ... venia ...
Sed ... ... et ... et ...
... et aliis ... plures ... propter ...
... affluencia ... sed non
... ... divicie ... ...
... non ... sicut aquam ...
... ...
[illegible]
... philosophus ... probat ...
dignitates ... non ... honores et
reverenciam quam ... videntur et
... in ... non ... felicitates non
... et ... ... probat ...
... ... dignitates non
... honores honorabiles et reveren ...
... ...
reverenciam ... virtus ... ethicorum
dicit ... operis ... sicut ut
dicit ... libro ethicorum ...
... non posse ... ...
ab ... propter honores ... reverencia
... ... et ... ...
[illegible]
... philosophus ... ...
... dignitates non ... honores et
reverenciam ... ...
... dignitates ... ...
... ... honores ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... non ... honores et non ...
... non ... honores ... non sit
... honores honorabiles et reverendi
dignitates non ... honores ... ...
... ... manifestat ...
... honores si non ... ...
... ... honores ... virtute ...
ethicorum ... ... non honore
dignum reputatur in ... ...

Quarum vis ea est

humana tendantur imperia plures necesse est gentes
relinqui quibus regum quisque non imperet ¶ Qua
vero parte beatos faciens esse desinit potestas
hac impotentia subintrat que miseros facit hoc igitur modo
maiorem regibus inesse necesse est miserie portionem ¶ Expertus
eum sortis sue periculorum tyrannus regni metus
pendentis supra verticem gladii terrore simulavit
¶ Que est igitur hec potestas que sollicitudinum morsus expellere
que formidinum aculeos vitare nequit ¶ Atqui ipsi reges
ipsi vellent vixisse securi sed nequeunt dehinc
de potestate gloriantur ¶ An tu potentem censes
quem videas velle quod non possit efficere potentem
potentem ¶ An tyrannus qui satellite latus
ambit ¶ Item quos terret ipse plus metuit
qui ut potens esse videatur in servientium manu

Philosophia Nam quid ego de regum familiaribus disseram
cum regna ipsa tante imbecillitatis plena demonstrem
quos quidem regia potestas sepe incolumis sepe autem lapsa
prosternit. Nero Senecam familiarem preceptoremque suum
ad eligende mortis coegit arbitrium. Papinianum diu
inter aulicos potentem militum gladiis Antoninus
obiecit. Atqui uterque potentie sue renunciare voluit.
Seneca opes etiam suas tradere Neroni seque
in ocium conferre conatus est. Sed dum
ruituros moles ipsa trahit neuter quod voluit
effecit. Que est igitur ista potentia quam pertimescunt
habentes quam nec cum habere velis tutus sis et cum
deponere cupias vitare non possis. An presidio
sunt amici quos non virtus sed fortuna conciliat. Sed quem
felicitas amicum fecit infortunium faciet inimicum.

sunt constituti ſi ſe vicioſi ſunt ſi ius
ſunt in dignitate ideo dignitates
temporales non conferunt honorem et non
tollunt vicia manifeſtum est quod non ſunt
honorabiles Secundo quod Catullus
erat vir sapiens et virtuoſus qui
nonium sedentem in sede iudiciali
cum dignitate vocabat strumam ideo quia
non tam malicioſus collatus fuit dignitati
ſicut est struma tumor quidam in
collo sub hac ſimilitudine et vocavit
strumam quia in pectore habuit
plures viciorum Tertio non quia rego
rectorum voluit quendam corpus non
dedicatum violenter tradere in
magisterium ut vita eius hoc pro
[illegible] tamen negaret boecius
detestatus [illegible] ſibi consociari
propter quod boecius multas iniurias ac
ceptas fuit a rege theoderico [illegible]
[illegible]
[illegible] ipse ut dicat
[illegible] duorum
[illegible] quod utique fuit honor
reverendum et honorabile non
dignitas Unde generaliter
[illegible] non accipit [illegible] non
conſiſtit [illegible] et
dignus nisi quod [illegible] ad
[illegible] dispoſitus [illegible] fuit
honorem et reverendum [illegible]
ſuos imaginibus [illegible]
fortuna [illegible]
[illegible] proclamacionem ſicut
[illegible] ammittit [illegible]
[illegible] intermisit [illegible]
vane felicitatis In quo

In quo illud

hic philosophia probat secunda racione
hoc quod dignitates non faciunt homines
honorabiles quia manifestant vicia et
improbitates improborum ſicut [illegible]
illud quod ſunt improbos despectos
et a pluribus contempni [illegible] non

ſunt eos honorabiles et reverendos ſi temporales
dignitates ſunt ſi non faciunt eos ho-
norabiles et propter hoc in eis non conſiſtit
vera felicitas Item ſicut dignitas maculat
improbos quia eorum malicia manifeſtat
ſic etiam improbi maculant dignitates
Item non quia per dignitates vicia improborum
manifeſtantur quia perpetrata [illegible] vicia
[illegible] fuit honor contemptus et
contemptibiles temporales dignitates faciunt
eos despectos Unde possumus dicere [illegible]
[illegible] dispoſicionis in preſencia [illegible]
[illegible] Unde generaliter loco
ignominie indignitas [illegible] dignitas [illegible]

Atqui ut agnoscas

hic philosophia probat tercia racione quod dignitates non faciunt
honorem [illegible] opinionem valeſcunt
cum eum dignitati fungimur [illegible] a natura
[illegible] apud [illegible] non eum
[illegible] ad dignitates [illegible]
[illegible] honor et [illegible] ſicut [illegible]
[illegible] uniformiter [illegible]
[illegible] uniformes et regulares ſi dignitates
non faciunt [illegible]
[illegible] conſtitutus in magna dignitate
veniret ad [illegible]
[illegible] de na-
[illegible] non deſtituitur a ſua pro-
pria operacione [illegible] operacio ſit [illegible]
operacionem [illegible] deſtituta
ab operacione deſtituitur a ſuo fine [illegible]
[illegible] reverendum eſſet
[illegible] dignitates [illegible]
faceret [illegible] reverendum [illegible] videmus
quod dignitates [illegible] faciunt [illegible] reverendum
apud ſuos [illegible] non ſunt eum reverendum

Sed hoc ſit apud

hic philosophia probat quartam racionem [illegible]
hoc quod dignitatibus minuitur temporis
[illegible] ut quod olim fuit magna
dignitas moderno tempore [illegible] nichilo
reputatur ſicut [illegible] racionem illud

q̄d innuēd tm̄ splendeā definitus
prebēt aliqd vel ipsis reuerēdi
p dignitates sicut hoc patz qr
illa qr qd quedā sunt magna dig
nitates nō qr nichilo tñ ista nō
pfectiuā apud romanos olim erat
magna dignitas et dicebat potestas q̄ui
ceteris magis prefuit et oīm ista
romana dignitates precellebat sz postq̄
inolevit tempore impium dñi agerat
et dignitas imperatoris tribuebat
et diminuebat eius potestas ita qr nō
alliq dignitas manet sine re ista
senatoria dignitas magna fuit
apud romanos qr oppm senatorem
pns fuit honestas sz volūtas rei
publice consule propterea oppul̄i
fuerat senatores hec similiter
voluntati principis dampnū rei
publice et ideo eius dignitas sunt mi
norā ita qr nō sunt aliqui sicut prius

Quamvis se tyrio

Metrum ii hic ostendit in q̄ph'ia ostendit
qr acq̄ dignitates nō faciunt hones
reuerendos qr quibus in eis nō est
quedā beatitudo vera et hoc ostendit
in nerone qui fuit nequissimus hominum
et tamen multis dignitatibus erat sublimatus
quibus eius ipe nō erant sed vicente
superbie induit se purpura veste
et preciosis margaritis tm ab aliis habita
habebat hic est ergo quibus ipe quādā
reuerendis senatoribus dabat dig
nitates tamen illi honores nō sicut bta
que tribuunt ab improbis hominibus esse
et vicente superbie nero qr nar
rat eddā qr ut cronicis nere
fedolius in cronica romanorum
de ipso qr nero erat creata italie
sicut plusquam et pabulam con
scripta varia colore vestitus esse
resistat tragediam et aurigas se
vincere et talibus libidinibus erat
captatus ut nec a uxore nec a sorore
nec regina glorias abstinuisse
videbatur ut ipa wesaliam dicebat

et ipe a quibus in vxor dc acceptus et fuit
luxurie tam incomparabilis ut retibus
aureis piscare q̄ purpureis funibus
extraheba et lauit eos frigidis et
calidis vnguentis q̄ vnq nunquam mille
talentis gerit et muliebris ipe nō
tam viros dignitatem acceptus et pmo
est aliis dignitatibus largitus est sic

An vero regna

Prosa quinta hic ostendit qr regnum
et regum familiaritas nō conferunt vera
potentia qua promittunt et per se quā
appetunt et diuiditur in duas partes
in prima ostendit vera potentia nō conferri regi
nantibus et qr nō fit in regum familiaribus
ibi mox autem prima probat per veritas sed via
secunda ex ponitate extensiosa a qr aliquo
timore secura qr deficit securitatem et al
ibi q̄ si hec regnorum primo 2a ibi quippe
secunde sue priorum certa ibi atqui velli
licet secunda ibi alia ostendit regum et
regum familiaritas nō conferunt vera
potentiam pz qr illud quod nō conferunt
vera potentia quam petunt dicuntur
sic ita est de regnis et regum familiari
tatibus ergo et tamen hoc declarat in sa ista
nō ut a felicitas temporalis perpetue durat
et hoc patet exemplo vetustatis potestas
de regibus lidorum regis hoc est pz qd
quorum q̄ erat tempore boecii sicut de vpatoribus
romanis et crebro et alia tempora numbra
nec bellis nec impedimentis oppressi nē
alios cerenti sicut hic

Quibus si regnorum

Hic ostendit qr potestas regia nō est vera felicitas
potestas nec vera beatitudo propter
ponitatem sue extensiones et ut ista
tota qr sola intrinsece nō consistit vera potestas
est nō crimz de se est bonum sicut regia
potestas est hic i et ratio pz qr q̄diu
vera felicitas et potestas sz contra est sed
bonum ut dicit hic ibi est p̄ino hoc est bonum
pz qr potestas regia nō est extendit se
ad oēs homines tamen sunt plures hoīs

Item de nerone dicitur

Ac nunc vero pestis efficacior ad nocendum quam fa-
miliaris inimicus

Metrum quintum libri tercii

Qui se volet esse potentem
Animos domet ille feroces
Nec victa libidine colla
Foedis submittat habenis
Etenim licet Indica longe
Tellus tua iura tremescat
Et serviat ultima Thyle
Tamen atras pellere curas
Miserasque fugare querelas
Non posse potentia non est

Prosa sexta libri tercii

Gloria vero quam fallax saepe quam turpis
est. Unde non merito tragicus exclamat: O gloria gloria in milibus
mortalium hominum ad nichil aliud es facta aurium

qud subtraccc[illegible] ptate rege / itaq̄
i pt[illegible] regia efficit hoiez betu
tue ∂ ess destitu ptatis regal ibi
est destitu betudis cui i plurib[illegible]
gentes sup q̄s no ∂ptas vnq regi
q q subtrahat se sua ptate se
rex in [illegible] pte est misez et no
betu io in ptate regia no c̄sistit
betutudo vera [illegible] q du e ∂ ea aliq
q e q aliq effectu pduat in esse
i ip̄ m̄ c̄ssuet sicl luci solis
cat die et eu c̄ssuat q at pduat
aliq effcu s̄ no c̄ssuat ip̄ sicl edi
ficator c̄stituit domu s̄ no c̄ssuat
ipaz s̄ ptas regnoz no toz moz
∂a betudinis nc pductis nc c̄ssuas

Expertus sortis

h out q regnab no c̄sistit vera
felicitas pter angoris timoris et [illegible]
ista roi m̄ no c̄sistit vera betudo
cu anctiq [illegible] ∂tiq timor ∂sistit ∂de
regia ptate [illegible] p̄z q̄ vera
betudo no c̄sistit timor s̄ hec p̄z p [illegible]
in la q̄ q̄ [illegible] q fuit q̄dam rex
qd interrogat a quodā suo fami
liari q̄re [illegible] cu no [illegible] bona
vita esse dionisius [illegible] assignare ex
[illegible] iussit [illegible] capillas laute
[illegible] suspende acutu gladiu
sumi [illegible] capit famli [illegible] iste
famlis vns gladio [illegible] nc [illegible]
lari nc letari potuit Cui dixit
dionisius rex / h ∂ vita mea quā
tu bona putabas q̄ cu morte
[illegible] puidēs cogitas q̄ se
lix ee potest q timor no deseruit

Atque ipsi vellent vitam

[illegible] quo ip̄a vita q̄ [illegible] ∂ desu
[illegible] et [illegible] no ∂ vera
poten̄ q̄ [illegible] ∂struct i [illegible]
p̄z q vera pote [illegible]
in se cautes s̄ hec p̄z q̄ [illegible]
nd [illegible] esse [illegible] in vita

assument [illegible] incrciu et m[illegible]
c̄sistit cor[illegible] potestas [illegible] regis [illegible]
[illegible] no [illegible] q̄ incomoditates
[illegible] no time [illegible] c̄st cui se
[illegible] no formidare narrat
enī valeri[illegible] de dionisio sup̄dicto
q ∂tiq timuit [illegible] barbitu
q filias suas docuit abscidere barbā
ipius at [illegible] q̄ [illegible]
[illegible] barba et capillos depo
neret et [illegible] in lata
[illegible] [illegible] ligno pote
[illegible] satellites et barba
[illegible] tenuit [illegible]

Nam quid ego de

[illegible] q̄ familiaribus regu no
c̄sistit vera pote[illegible]
[illegible] quadā abior[illegible] q̄ [illegible]
[illegible] id no fuit [illegible] potate
q̄ducunt ad interitu et ad morte
familiaritas regu multos du
[illegible] ad interitu [illegible] declat
∂ nerone q [illegible] suu seneca
coegit ad eligendu genus mortis
[illegible] p̄z ∂ papiniano [illegible]
nō fingebat se [illegible] seneca
[illegible] timē / papiniā imperator fecit
[illegible] ut vnu mortis gen[illegible]
eligeret q̄ vnde no posset seneca
repletus cibo et potu aperire
fecit venas et ēmortuus ∂ [illegible]
[illegible] imperator [illegible]
[illegible] q̄ papinianu
[illegible] familiarē [illegible] aulicas
[illegible] gladio [illegible]

An praesidio sunt

[illegible] quādā abior[illegible] posse[illegible]
aliq[illegible] [illegible] posse c̄ssuari
[illegible] pote[illegible] p amicos [illegible]
[illegible] potestate [illegible]
amicos [illegible] ipa [illegible]
q̄ hoc no ∂ [illegible] de amicis
qui fortune assimilant [illegible]
[illegible] q̄ [illegible] assimilant

h' de hyps' dnd loqt̄ q' ed nō agu
tert ut bō de quibz h' loq̄
nō de amicis sophisticis loq̄ se
ncca nona epla cum volutate
ea assūpta facit eā dnī placebit
q̄ dm volet facit amicos ī ba
flocentes [illegible] debat s' ita eis
solitudo cui dd pōe ita opio
spēs aur ad [illegible] redit fugi
entat largiō dnāt amicos ite
alq pōe qd fortuna tempat fugi
tivos facit amicos ite amicos hor
rea formice [illegible] ad vacua redit
nullus ad amiciciā ibit auri opes
ite ait in sta [illegible] nō ī pōsse effica
catior ad nocendū q' familiaris
dimicū diripitna illeg tanti nō
possūt eū ci assūt secta mīa
ppter familiaritatem vn pōe
ph nocet ut nosse ad inicia do
mesticus hoste et rex [illegible] docet
q' lit apd notet qd qui se volet

Qui se volet esse

Mciff ut ly' zri in q' phia aut
quo vera pōt sit adgreda d' b' q' vna
potes' q̄sistit in refrenand' motus vicios
ad concupiscencias inordinatas q' sine
hō nulla alia re potest quatenus
panne' licz eius tua ptas extendt
se ad indiam et licz s' funat vlna
tile q' e insula ult' britaniā ubi
sol facit solsticiū estivale et ult'
nō procedit licz si nō pt pelle absti
nas crias et inlas concupiscencias
q' duplex sortitur est n' est pōt
ite nō q' re potest cum q' sensualite
subiecit rōi dm ponera si pōt
sua subicere subire te rōi mīstros
im rpcet si rō te rpt eit ite
ait aristot' zō ... ethicorum quadmo
dū puer vivere sm precepta pedagogi
ita oz concupiscibilitatem spmare rōi

dit seneca migmō imperiū reg[illegible]
ut vt q' sibi ipi dnat' fortior
e expedicō vnicat q' q̄ hostem
subicit est at difficillimū vinci
se ip' et salomo fortior e expug
natori expugnare verbū vel si
vult d' [illegible] q' qui
frangit vrbes vn plato
vincē rōr [illegible] plus q' q' vinct
mudum sc' tractat' glā vob

Gloria vero quae

pa' sta ling zri in q' phia ont q'
glā mudi nō spectat ad beatitudinem
ut sat vel blm et hō ont hō de glā
que vtutes zō de glā q' [illegible] ex
nobilitate sanguinis dī ia vero q' sit
vane et hō vet ista gtiō in q' a nō
e vera btitudo qd fallax et turpe
s' glā mudana sed adquisita e
hōi q' debet et sit q' mulibz hōm
glā mudana n' aliud e q' tirpissi
inflacō auris et q' exubescēcia
ei q' de laude et p'sus in ea nō
cōsistit vera btitudo ite nō sol[illegible]
glā et se[illegible] fama cu laude et e
dr' p' sc vana et vera est at cas
aut nō solū in [illegible] s' et in
moto vnd s' pta glā vidēt e z
bescencia q' amb' cresc'a z tō gla
tāqm q' dq' tpi spectatam s' al
aliq' se cognoscit sed adquisita
glaz timet hō manifestare et q'
manifestacō mndit in glā et m
et verecundia se tacet q' e

Cur licet etiam meritis

h' pbat q' et glā meritis adquisita
nō spectat ad btitudinem vel ita hō
de q' n' aia z sapienti q' nō spectat
ad sapiete btitudinem s' de glā meritis
adquisita n' e contra sapienti q'
q' nō nā sapient btitudinem in ipo
sit ut nō utz etc ethicorum b' s'
ponit in sm dcts laudes spectates

inflacio magna / plures enim magnum sepe nomen falsis vulgi
opinionibus abstulerunt / quo quid turpius excogitari potest
nam qui falso predicantur suis ipsi necesse est laudibus erubescant
Que si etiam meritis conquisita sit quid tamen sapientis adiecerit
consciencie qui bonum suum non populari rumore sed consciencie
veritate metitur / quod si hoc ipsum propagasse nomen pulchrum vi-
detur consequens est ut fedum non extendisse iudicetur / Sed cum uti
paulo ante disserui plures gentes esse necesse
sit ad quas unius fama hominis nequeat pervenire / fit
ut quem tu estimas esse gloriosum pro maxima parte terrarum
videatur inglorius / inter hec vero popularem graciam nec
commemoracione dignam puto que nec iudicio provenit /
nec umquam firma perdurat // Iam vero quam sit inane
quam futile nobilitatis nomen quis non videat / que si ad
claritatem refertur aliena est videtur namque nobilitas
quedam de meritis laus veniens parentum / quod si claritatem predicatio facit
illi sint clari necesse est qui predicantur / quare splendidum
te si tuam non habes aliena claritudo non efficit // Sed
si quid est in nobilitate bonum id esse arbitror solum ut imposita
nobilitatis necessitudo videatur ne a maiorum virtute degeneret

ad gloriam hominis sunt adiuncte mente
non tamen perspicacis [illegible] laudes si
omnino pulcat contra propagasse non tunc
minorem contra non propagasse sed tamen
est magna parte terrarum non sit non
non esse propagatam per orbem parte non
est ista minorem sicut non sopiet in non
contra de gloria quod dicit macrobius
perspicacis fructum conscientie post in virtute
consulit de in gloria sit seneca sa-
piens [illegible] populi que fama alte-
det [illegible] quod fama popularis
non procedit ex vero iudicio populi
omnium plurimum inclinatur [illegible] quod inde
non [illegible] nos dicat consilia
sua [illegible] per varias passiones
vulgi varia fama populi [illegible]
vulgaris indicat [illegible] quod perspicacia
[illegible] nature [illegible] sit [illegible]
[illegible] quod intuitum nos illuminat
[illegible] dicit [illegible] [illegible] vero

Iam vero quam sit inane

[illegible] debeat de gloria quod procedit ex nobi-
litate sanguinis et virtutum [illegible]
ex [illegible] in gloria humana quam provenit
ex nobilitate sanguinis non consistit
vera virtute [illegible] quod de ore
et futile [illegible] non de vera virtute [illegible]
gloria quam provenit ex nobilitate sanguinis
[illegible] nobilitas [illegible]
[illegible] bonum [illegible] nobilitas non
[illegible] gloria [illegible] proposito
[illegible] sanguinis non [illegible]
nobilitas [illegible] gloria [illegible] quia
nobilitas [illegible] laus [illegible]
[illegible] de meritis [illegible] et [illegible] laus
parentum sit claritas [illegible]
ut illi sit clara quam laudantur [illegible]
[illegible] sit [illegible] et non [illegible] et [illegible] si
non habes claritatem quam ex [illegible]
laude provenit aliorum claritas
non efficit te nobilem [illegible] non
nobilitas sanguinis [illegible] inane
et futile nomen [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] fat [illegible]
nobiles [illegible] [illegible] et quod [illegible] [illegible]
et [illegible] bonum reddit et laudabile
[illegible] clarus in de placitu [illegible] quod et
nobilitas quod clarus non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nobilis
et [illegible] si [illegible] virtute refulget
degenerem [illegible] quod [illegible] mala vita
[illegible] [illegible] propter [illegible] [illegible]
[illegible] clarus [illegible] [illegible] [illegible]
vera nobilitas [illegible] [illegible] seneca
[illegible] et nobilior [illegible] cum [illegible]
et ingenium et ad bonum operandum
aptius [illegible] nobilis [illegible] quod nobi-
litat sua [illegible] [illegible] [illegible]

Sed si quid est in no

[illegible] [illegible] [illegible] sit in nobilitate [illegible]
[illegible] et [illegible] nobilitatis [illegible]
quedam [illegible] [illegible] ut si [illegible]
[illegible] quod [illegible] moveat [illegible] ut
[illegible] [illegible] in virtute sua [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible] descende-
re [illegible] [illegible] a [illegible] nobilis des-
cendens [illegible] degenerare [illegible]
non quod nobis [illegible] laude de nobilitate
[illegible] [illegible] si [illegible]
laudat [illegible] si nobilis [illegible] laudat [illegible]
si [illegible] laudat [illegible] si [illegible]
[illegible] laudat si [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible]

Omne hominum genus

[illegible] [illegible] in quo [illegible] probat [illegible]
esse nobiles [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible]
ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible]
creatore [illegible] [illegible] [illegible] quo
[illegible] ministrat [illegible] vis [illegible] dedit
[illegible] [illegible] radios et lune sua cornua
et dedit [illegible] [illegible] in [illegible] dedit
[illegible] [illegible] stellas [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] clausit [illegible] [illegible] corporibus et quod
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mortales
et quod o vos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vos degenerare [illegible] [illegible] consideratis

seneca

Metrum 6tum libri 3ii

Omne hominum genus in terris
Simili surgit ab ortu
Unus enim rerum pater est
Unus qui cuncta ministrat
Ille dedit phebo radios
Dedit et cornua lune
Ille homines etiam terris
Dedit et sidera celo

Hic loquitur more platonicorum qui dixerunt animas esse prius creatas in celo

Hic clausit membris animos
Celsa sede petitos
Mortales igitur cunctos
Edidit nobile germen
Quid genus et proavos strepitis
Si primordia vestra
Auctoremque deum spectes
Nullus degener extat
Ni viciis peiora fovens
Proprium deserat ortum

autorem deum et primordia vestra nullus
ignobilis nisi viciis suis degeneraverit
proprium ortum a deo a quo processit Sed iste
ponit homines ex ea parte qua sunt homines
nobilitas est que contracta
ex origine nobilitatem pri
mi hominis attendit
... ab eis ... eadem
origo anime que anime sunt a deo create
homines sunt ex nobiles solum at illi
sunt ignobiles qui degenerant a sua
origine anima at in sua origine producta
est a deo et ad similitudinem dei illi solum
a nobilitate degenerant qui viciose
moribus similitudinem dei destruant qua
de origine detraxerunt Sed iste
animas celsa ... in hoc loco more platonicorum
qui volunt ... esse creatas in celo
et postea mittere in corpora que non
verum sed anime creantur in corporibus
... mac... ille moduli ...
... accommodat sibi
... et que ipsam accommodant
sibi ... non ... redibit
ad locum a quo processit ... anima
postea ad deum sed cetera inferiora
... sed cetera inferiora
illuminacionem et claritatem a
sole ... anima ... sua ...
recipiat ab ipso deo Unde augustinus
Anima creatur et creando infunditur
vel anima in creando infunditur
et infundendo creatur ... per
... autorem ... deum
... degeneres ... de se
de sua natura sed homines solum
vicia ab eorum nobilitate degenerat
... clarus ... sublimus
nobilis qui ... virtutibus
... sicut ex radice ... procedit
rosa et spina sic ex eadem ...
et eadem ... fuit ... filii

Prosa 7ma libri 3ii

Quid autem de corporis voluptatibus loquar, quarum appetentia quidem plena est anxietatis, satietas vero poenitentiae? Quantos illae morbos, quam intollerabiles dolores quasi quendam fructum nequitiae fruentium solent referre corporibus! Quarum motus quid habeat iocunditatis ignoro. Tristes vero esse voluptatum exitus, quisquis reminisci libidinum suarum volet, intelliget. Quae si beatos explicare possunt, nihil causae est quin pecudes quoque beatae esse dicantur, quarum omnis ad explendam corporalem lacunam festinat intentio. Honestissima quidem coniugis foret liberorumque iocunditas, sed nimis e natura dictum est nescio quem filios invenisse tortorem; quorum quam sit mordax quaecumque condicio, neque alias expertum te neque nunc anxium necesse est admonere. In quo Euripidis mei sententiam probo, qui carentem liberis infortunio dixit esse felicem.

Metrum 7m libri 3ii

Habet hoc voluptas omnis,
Stimulis agit fruentes
Apiumque par volantum
Ubi grata mella fudit

quorum vero et nobilis et alii ignobilis ut saepe degeneret a virtute. Unde Bernhardus: ille solum nobilis qui a deo fuit et ille ignobilis qui deo despexit ... primordia ... sua ... auctore ... (bernhardus)

a

a quo non recedit nisi in ipsa parte incipit contrarie iniquitatis vere divinitati me et vocem sua per beatum augustinum pe ad pacem et aversio ai cum immutabili bono et cui ad quantumlibet bonum

Quid autem de

Ipsa prima dicit quod plura sunt bestiae lato ce de voluptate et secundo sunt ipso de voluptate qualiter secundo de voluptate quod dicitur specialiter in hoc est ipsa quia de qua probat dicens prima est aliud quod de appetitu et plenum anxietate et de satiete et plena penitentia contraria quod non est lectus et cotidiana quod voluptates sunt hec quod pro bonum quod habitus eam patitur valde amicus sed quod ut complexus tunc valde aggravant sit esse de aliis Nota est est

Quid est voluptas

voluptas quod intellectualis quod corporalis ipsa est precipua et consistit in dei perfecta et habet separatas anima lex bestiarum habet ad defigere et consistit de delectatione sensuali corporis mortificans eum dicit seneca epistola prima voluptates pungunt rostra quod latinus more nos amplectuntur et strangulat et talis dicit voluptas pendet ore est et ut virtute quod generatur Nota esse quod voluptates multos morbos afferunt et dicit te neca multos morbos multa fercula fecerunt et voluptas epistola similiter ethica esse laborantes de passionibus venere maxime infirmitate corpora crapula cum plures occidit quam gladius sed esse qui

Nota

Que sibeatos.

Hoc declarat sicut per dicitur a decem duo de dictis et in ista etiam. Bona voluptas est bestia rapere quod pecora esse beata quod et super pecora cum laborat ad appetendum corporis voluptas Nota cum felicitas sit bonum nature solius tunc nullas bestias delectabit quod tunc homo ratione et hoc venit ipso ad fugiendum voluptates bestialem hortatur epistola ad quod qua epistola dicit o altissima de tua a carnalibus bestialem voluptate quod sunt contemptibiles carnali appetitus debiat ad carnales voluptates quod gestat actum subdit causa voluptatis generat carnale anima quod generat avaritia et tertia generat dominationes quod generat verecundia verecundia presumptione presumptio infelicitate infelicitas hominum et que mala vitanda voluptatis

Honestissima quidem

Hoc est quod bestia non consistit quod felicitate speciali sine habitus de matrimonio quod liata et plus quam et ut ista voluptas in ista voluptate non consistit felicitas quod anxietate ambigua sed voluptas sunt hec impedimenta ipso et de anxietate de pueris et malicia filiorum narrat cum exemplum de romanorum historia metelles in superveniens filios duos quod eis inferret et cum esse querit ratione consilium obtinendi perire et videre non posse evadere tempus intersecit et de bonis filiis anxia et interea dilectorum cordis et mortem quia si aliquis aduersus generet et sunt ipsum se esse infelicem Ergo quod ipsa voluptas quam habens anxietate augeam et quod in ea non consistit vera beatitudo quod excludit omni anxietate sed hec voluptas

Habet hec volup[tas]

Metellus dicit quod plura sunt quod mali sequuntur hec voluptas et cum voluptas generat anxietatem et amara de tristitia tristitia

Affligit et nimis tenaci
Ferit corda icta morsu

Nichil igitur dubium est quin hee ad beatitudinem vie devia quedam sint nec perducere eo valeant quemquam ad quod se perducturas esse promittunt. Quantis vero implicate malis sint brevissime demonstrabo. Quid enim? pecunias ne congregare conaberis? sed eripias habenti. Dignitatibus fulgere velis? danti supplicabis et qui preire ceteros honore cupis poscendi humilitate vilesces. Potentiam ne desideras? subiectorum insidiis obnoxius periculis subiacebis. Gloriam petas? sed per aspera queque distractus securus esse desistis. Voluptuariam vitam degas? sed quis non spernat abiciat vilissime fragilissime que rei corporis servum. Jam vero qui bona pre se corporis ferunt quam exigua quam fragili possessione nituntur. Num enim elephantes mole tauros robore superare poteritis num tigres velocitate preibitis. Respicite celi spatium firmitudinem celeritatem et aliquando desinite vilia mirari. Quod quidem celum non his potius est quam sua qua regitur ratione mirandum. Forme vero nitor ut rapidus est ut velox et vernalium

Prosa 8a libri 3ij

Danti

[illegible]

no[ta] p[ro]

Alan

Pamp[hilus] hinrich

Dan

et hoc confirmat per exemplum quia dicit iocunditas nimis et turpitudo sed expectatio quidam affert nimis et cruciamina. Item nota ulterius voluptas carnalis que delectat et postea pungit ad modum apis etc. Hoc magis dicendum in voluptate venerea ad cuius fugam adhortatur alleg[at] illud Clementis compatoris: nolite velud inclinare ad cogitum [= cogitationem?] qui cogitatione conspectus porcorum qui est et gloria secretorum vivendi bestiarum et actus brutorum. Crede in indubitabile quod cogitatio destructio corporis abbreviacio vite corrupcio virtutum legis transgressio et generat feminceos mores. Sequitur ut sit fugienda delectacio venerea dicit alanus de planctu nature. Qui certare potest veneris loca et tempora vita sua longa et tempora pabula donat ei. Item pamphilus henricus: Mesta labor [...] brevis esse [...] reddere [...] fovent [...] totus in...

Nichil igitur dubium

[...] quin hec in quantum sunt mala [...] dissoluta petra bo[na] in quibus hominum [...] posuerit felicitatem et hoc [...] ideo [...] de bonis temporalibus non [...] vera felicitas [...] que [...] [...] honor dominancie et cetera [...] applicare non consistit vera beatitudo sed bona temporalia sed [...] quia felicitas excludit omnia mala [...] bonum [...] de [...] clarum in [...] singula bona temporalia sicut divicias honoribus [...] Nota quod [...] pecuniam mouet [...] [...] violenciam [...] dignitates [...] supplicabit [...] Seneca de bene[ficiis]

[...] molestum [...] non [...] dimisso vultum dicens [...] plenum [...] defende [...] abiciat [...] esse desistit [...] ad voluptatem [...] corporis [...] aliquid [...] mei libertate [...]

Iam vero quam bo[na]

[...] probat de quali [...] bona corporis [...] bona [...] non consistit vera beatitudo [...] [...] bona corporis [...] bestiis [...] bona corporis [...] aliis [...] bona corporis sunt agilitas magnitudo fortitudo pulchritudo [...] non consistit vera felicitas [...] Seneca [...] magnitudinem corporis velocitate [...] virtute [...] consilio [...] late [...] elephante [...] magnitudinem [...] et apud [...] vox [...] bestia variis coloribus [...] velocitate [...] tigris appellatur [...] plurimi [...]

Formae vero nitor

[...] phanum [...] specierum [...]

Florum mobilitate fugacior. Quod si ut aiunt Lincei oculis homines uterentur ut corpus visus obstancia penetraret nonne inspectis visceribus illud Alcibiadis superficie pulcherrimum corpus turpissimum videretur. Igitur te pulchrum videri non tua natura sed oculorum spectancium reddit infirmitas. Sed estimate quam vultis nimium corporis bona dum sciatis hoc quodcumque miramini triduane febris igniculo posse dissolvi. Ex quibus omnibus in summam redigere licet quod hec que nec prestare que pollicentur bona possunt nec omnium bonorum congregacione perfecta sunt, ea nec ad beatitudinem quasi quosdam calles aperire nec beatos ipsa perficere.

Metrum 8m libri 3ii

Heu heu quam miseros tramite devios
Abducit ignorancia.
Non aurum in viridi queritis arbore
Nec vite gemmas carpitis
Non altis laqueos montibus abditis
Ut pisce ditetis dapes

Virgilius

et mirabilis vir virgilius in bucolicis O formose puer nimium ne crede colori Alba ligustra cadunt vaccinia nigra leguntur Item nota alcibiades fuit mulier pulcherrima quam videntes quidam discipuli aristotelis dixerunt ad aristotelem ut viderent eam respondit aristoteles si homines haberent linceos oculos ut respectibus penetrarent corpus quod apparet pulcherrimum turpissimum videretur

nota

Sed estimate quam

Alcibiades

hic ostendit quod in pulchritudine corporis non consistit vera beatitudo quia hec dicitur eciam destrui de facili per non consistit vera beatitudo in sanitate corporis et hec probatur quarto dicit non bene esse bonum quia sanitas corporis per facile destruitur modico calore febris Tunc concludit dicta quod in bonis temporalibus non consistit vera beatitudo quia bona temporalia ea que promittunt non possunt prestare que dicit promittunt sufficientiam quam non prestant sed sunt dicit de aliis bonis temporalibus Nec bona temporalia sunt via ad beatitudinem ut efficiuntur beatos sed magis infelices sequitur heu heu

Sanitas

Heu heu quam miseros

Metrum sextum hic boecius dicit quod philosophia deplangit errorem animi hominis quia ignorat summa bona et perquirendo sed ignorare summum bonum abdicat ignorantia et primo facit hoc secundo precatur ut homines fallibus bonis recedant ad verorum bonorum cognitionem Dicit ergo dicit eo quod multa miserorum quando homines non querunt summum bonum in suo loco tamen alias non sunt ita stulti quod eadem talia in suis locis deberent non ipsi non querunt aurum in arboribus nec lapides preciosos in vineis vel pisces in montibus Nec eciam querunt lepores et

Aurum

capros in piscinis sed ipsi bene sciunt ubi debent querere pisces et cetera quod summum bonum quod est vult esse celestis hoc volunt querere in bonis terrenis scilicet per divicias potestates dignitates Item nota sunt quidam qui etiam cum quedam piscis capiunt quod ab hereditate vel non capere in terra ... possunt ... ad ... ad ... sequitur quid digne

Precor quid

hic philosophia maledicit stultis hominibus et precatur ut possideant falsorum malorum videntes ad summum verorum bonorum dicit ergo quid hic dicendo possum stultis hominibus optare maledicendo optabo eis ut ipsi dum magno labore possideant divicias dignitates et honores et postquam ita fuerint adepti quod ipsi videant per violentiam ad cognitionem summi boni Item nota a maledicto philosophie non est malivolentia sed ex bona voluntate quia non optat ut homines permaneant in tali desiderio bonorum temporalium sed quod istud desiderium sit eis medium remedii ad verorum bonorum Nec ipsa ibi precatur cupiditate nec ambicione honores ad esse sed ut ipsis adesset quare ad verorum bonorum reduceret Et ex hoc philosophia docet quod bona temporalia sunt ea racione ut via ordinentur in deum et ad summi boni cognicionem sequitur

Hactenus me

Prosa nona hic boecius dicit quod philosophia

Nec vobis capreas si libeat sequi
Tirrena captatis vada
Ipsos quin etiam fluctibus abditos
Norunt recessus equoris
Que gemmis niveis unda feracior
Vel que rubentis purpure
Nec non que teneris pisce vel asperis
Prestent echinis littora
Sed quonam lateat quod cupiunt bonum
Nescire ceci sustinent
Et quod stelliferum transabiit polum
Tellure dimersi petunt
Quid dignum stolidis mentibus imprecer
Opes honores ambigant
Et cum falsa gravi mole paraverint
Tum vera cognoscant bona

Prosa nona libri tertii

Hactenus mendacis formam felicitatis ostendisse

Summa malorum non contrarie cognitio
et per cognitionem mali devenit ad cognitionem
boni per oppositum quod primo vult philosophus
assignare causas felicitatis et tunc ostendere
quod sit vera felicitas quia dulcia
non meruit qui non gustaverunt amara

Quod enim simplex

Hic philosophus ostendit in quo sit felicitas
et declarat quomodo ostendit quod sufficientia
reverentia gloria et leticia sunt unum
dicere et ostendit quomodo homines ista se-
parant abinvicem ibi hoc in quo
unum dicere [illegible] et vult ostendere quod ea
[illegible] et eadem est natura sufficientie et potentie
quod potentia et sufficientia et potentia sunt idem
quia tamen si aliquis per dicta [illegible] hec
est causa felicitatis quia error humanus
[illegible] simplex [illegible] natura
dividit et error humanus deducit
a vero et perfecto bono ad falsum et
imperfectum bonum Tunc declarat quod
potentia et sufficientia sunt unum [illegible]
cuius arbitratur id quod nullo
indiget egere potentia [illegible] boecius
minime Tunc concludit philosophus
[illegible] et eadem est natura sufficientie et potentie
Tunc ostendit dignitatem esse eandem
cum potentia et dicit indigere id quod
sufficiens et potens in diebus
[illegible] et dignum [illegible] boecius
non dubii potest quod dignissimum ve-
neracione sit Tunc concludit philosophus
gloria [illegible] eadem esse non quia
potentia est eadem cum sufficientia sicut
[illegible] esse sufficiens ita quod
nullo indigeret et tunc careret
potentia [illegible] includeret Si enim
careret potentia [illegible] per alios
non esset sibi omnis sufficiens [illegible]
cui est potentia similis et sufficientia

cuius esse deest similiter et reverentia
[illegible] aliquid [illegible] potentia
[illegible] et dignum reverentia [illegible]
[illegible] reverentur [illegible] quod sunt
[illegible] et [illegible] quia
[illegible] moneta [illegible]
[illegible] et reverentur [illegible]
et nos [illegible] videmus [illegible]
quod sunt [illegible] gubernatia vita
politica [illegible] et dicit [illegible]
[illegible] est maxime [illegible] quod est
potentissimum et [illegible] reverendissimum
[illegible] concludit philosophus quod ista tamen sunt
sufficientia potentia et reverentia sunt
[illegible] et [illegible] error humanus separat

Quid vero inquit

Hic philosophus ostendit gloriam et leticiam esse
[illegible] et gloria [illegible] precedenti
[illegible] et ideo quod omnia ista [illegible]
[illegible] sufficientia potentia reverentia gloria
leticia sunt unum et eadem [illegible]
[illegible] quod sola sufficientia non confert
beatitudinem quia sibi deest potentia [illegible] sufficientia
et potentia non confert beatitudinem quia
eis deest reverentia et ultimo
ista tamen non confert beatitudinem quia eis
deest gloria quia si non haberet vile
reputaretur [illegible] quod est potentissimum
sufficientissimum reverendissimum glo-
riosissimum [illegible] et letissimum
[illegible] quia [illegible] gaudent [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] suo [illegible] est [illegible]
[illegible] cum laude [illegible]
reputat [illegible] sub ratione
[illegible] est [illegible] laudis
[illegible] gloria sit clara cum laude

suffecerit. quam si perspicaciter intueris, ordo est deinceps
quae sit vera demonstrare. Atqui video, inquam, nec opibus
sufficientiam, nec regnis potentiam, nec reverentiam dignitatibus,
nec celebritatem gloria, nec laetitiam voluptatibus posse contingere.
An etiam causas cur id ita sit deprehendisti? Tenui quidem veluti
rimula mihi videor intueri, sed ex te apertius cognoscere
malles. Atqui promptissima ratio est. Quod enim simplex est indivisumque
natura, id error humanus separat et a vero atque perfecto ad falsum
imperfectumque traducit. An tu arbitraris quod nihilo indigeat
egere potentia? Minime, inquam. Recte tu quidem. Nam si quid est quod
in ulla re inbecillioris valentiae sit, in hac praesidio necesse
est egeat alieno. Ita est, inquam. Igitur sufficientiae potentiaeque una est
eademque natura. Sic videtur. Quod vero huiusmodi sit, spernendumne esse
censes, an contra rerum omnium veneratione dignissimum? At hoc, inquam,
ne dubitari quidem potest. Addamus igitur sufficientiae potentiaeque re-
verentiam, ut haec tria unum esse iudicemus. Addamus, si quidem
vera volumus confiteri. Quid vero, inquit, obscurumne
hoc atque ignobile censes esse an omni celebritate

Rethor

Et nota naturam [illegible] bonum est quod
est sufficientissimum potentissimum reverendissimum
est et gloriosissimum et iocundissimum. Capta
sunt ergo in fine quod solum deus sit summe
beatissimum quod sufficientissimo vel bono de quo est
etiam sed appetitus quietatur in bono
adepto / appetitus autem de bono adepto
cum quiescit de bono adepto delectatur
ergo bonum sufficientissimum est letissimum. Item
que sunt sed sufficientia potentiam sit ut de se
non absit vel sed vel aggregatum
ex diversis quod tunc ibi est oppositio quod
repugnat potentie et defectui [illegible]
sufficientia dignioris sit quam se

hoc igitur quod est

Philosophia ostendit quod hominis id quod est verum
[illegible] diversis [illegible] mortalium [illegible]
[illegible] Et [illegible] id quod est vel [illegible] per
naturam [illegible] error deducit quod vel
[illegible] et sic homines laborant adipisci
[illegible] quod in partibus [illegible] necessario
[illegible] adipisci [illegible] nec ipsam [illegible]
integram quam querit. Unde dicit Boecius
[illegible] quod non homines [illegible] sicut philosophia
ille qui petit divicias [illegible] sufficientie [illegible]
[illegible] de potentia [illegible] esse [illegible]
et gloriam et ita [illegible] [illegible] dignitate
et gloria [illegible] omnis homo [illegible] potentia [illegible]
ille qui solum desiderat potentiam [illegible]
opes [illegible] voluptates et honores
et vilipendit potentiam et gloriam [illegible]
[illegible] de aliis [illegible]
[illegible] de honoribus gloria et voluptatibus
[illegible] duobus [illegible]
[illegible] adeptus sit quod [illegible] tunc
qui petit [illegible] quod [illegible] non
apprehendit id quod desiderat [illegible]
qui querit [illegible] indivisibile non [illegible]
[illegible] ipsam [illegible] querit [illegible]
[illegible] natura [illegible] esse non [illegible]

[illegible] sunt sufficientia potentia
reverentia [illegible] et leticia [illegible]
et indivisibilia [illegible] differant [illegible]
[illegible] vel [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] et [illegible] sit [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ut [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] summa sufficientia et beatitudo
summa reverentia et beatitudo
summa potentia et beatitudo [illegible]
[illegible] desiderant beatitudinem [illegible]
[illegible] petita [illegible] desiderat
[illegible] quod pertinet ad beatitudinem
[illegible] [illegible]
[illegible] beatitudinem [illegible]
[illegible] deus [illegible] indivisibilis [illegible]
petita [illegible] indivisibilia
[illegible] quod [illegible] homines [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] indivisibilibus [illegible] homines
non [illegible] quod [illegible]

Habes igitur ante

[illegible] mortalium [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod [illegible] querens [illegible]
[illegible] in beatitudine [illegible]
[illegible] dubitam [illegible]
[illegible] quia beatitudo [illegible]
[illegible] beatitudo [illegible]
in [illegible] in [illegible]
[illegible] non [illegible]
beatitudo [illegible] quod non [illegible]
[illegible] in [illegible] non [illegible] beatitudo
[illegible] non [illegible] querit [illegible]
ille querit beatitudinem in [illegible]
[illegible] querere [illegible]
bonis corporalibus in [illegible] non [illegible]
non [illegible] summa sufficientia nec

clarissimum / Considera vero ne quod nichilo indigere quod po-
tentissimum quod honore dignissimum concessum est egere claritudine
quam sibi prestare non possit / atque ob id aliqua parte videatur
abiectius / non possum inquam quin hoc uti est ita etiam celeberrimum
esse confitear / Consequens igitur est ut claritudinem superioribus tribus
nichil differre fateamur / Consequitur inquam / Quod igitur nullius
egeat presidio alieni / quod suis cuncta viribus possit / quod
sit clarum atque reverendum / nonne hoc etiam constat esse le-
tissimum / Sed unde huic inquam tali meror ullus obrepat
ne cogitare quidem possum / quare plenum esse leticie / si qui-
dem superiora manebunt / necesse est confiteri / atqui illud quoque per
eadem necessarium est sufficientie potentie claritudinis reverentie
iocunditatis / nomina quidem esse diversa / nullo modo vero discrepare substan-
tiam / Necesse est inquam / Hoc igitur quod est unum simplexque natura pravitas
humana discrepat ut dispersit / et dum rapere conatur partem rei que partibus caret
nec porcionem que nulla est / nec ipsam quam
minime affectat assequitur / quo nam modo inquam / Qui divicias inquit petit
penurie fuga de potentia nichil laborat / vilis obscurusque esse

summa [illegible] inveniri in eis [illegible]

Tercio [illegible] et omnia [illegible] inveniri in rebus [illegible] beatitudinem [illegible] esse [illegible] querere [illegible] esse [illegible] omnia [illegible] quaerit [illegible] beatitudinem [illegible]

Habes igitur inq[uit]

Postquam assignavit [illegible] felicitatis [illegible] ostendit quod sit vera felicitas [illegible] in qua consistit [illegible] philosophia ad Boecium [illegible] prima [illegible] felicitas [illegible] felicitatis [illegible] veram felicitatem quam promisimus [illegible] Boecius [illegible] vera beatitudo est valde [illegible] [illegible] vera beatitudo [illegible] Paulo [illegible] demonstrasti [illegible] declarare [illegible] felicitas [illegible] Boecius [illegible] ista vera [illegible] felicitas quae [illegible] sufficientem potentem [illegible] reverendam celebrem [illegible] [illegible] philosophia [illegible] plenius [illegible] quod sit vera felicitas [illegible] esse plenam beatitudinem [illegible] philosophia [illegible] Boecio [illegible] [illegible] te [illegible] in rebus mortalibus [illegible] Boecius [illegible] a te philosophia [illegible] beatitudine adepte [illegible] [illegible] philosophia [illegible] in rebus caducis

[illegible] vel [illegible] quod beatitudinem [illegible] veri boni [illegible] videntur dare [illegible] mortalibus [illegible] bonum [illegible] bonum [illegible] non [illegible] in rebus [illegible] non est vera beatitudo [illegible] beatitudinem [illegible] sufficientia [illegible] omnia alia [illegible] alia [illegible] quod dat unum [illegible] dat omnia alia [illegible] quod dat omnia [illegible] Boecius [illegible] quod sit [illegible] [illegible] beatitudine [illegible] [illegible]

Quoniam igitur

[illegible] philosophia [illegible] quod sit vera felicitas [illegible] esse [illegible] vera beatitudo [illegible] quod sit vera felicitas [illegible] beatitudo [illegible] Boecius [illegible] quod sit vera beatitudo [illegible] veram beatitudinem [illegible] [illegible] philosophia [illegible]

mavult || multas esse quas valeat voluptates subtrahit
ne pecuniam quam paravit amittat || Sed hoc modo ne sufficientia
quidem contingit ei quem valentia deserit quem molestia pungit quem
vilitas abiciat quem recondit obscuritas || Qui vero solum
posse desiderat || profligat opes despicit voluptates
honoremque potentia carentem gloriam quoque nichil pendit || Sed
hunc quoque quam multa deficiant vides || Fit enim ut aliquando
necessariis egeat ut anxietatibus mordeatur cumque
hec depellere nequeat || id quoque quod maxime petebat
potens esse desistat || Similiter ratiocinari de honoribus gloria et
voluptatibus licet || nam cum unumquodque horum idem quod cetera sit
quisquis horum aliquid sine ceteris petit || nec illud quidem
quod desiderat apprehendit || Quid igitur si quis cuncta
simul cupiat adipisci || summam quidem ille beatitudinis velit || Sed
num in hiis eam reperiet que demonstravimus id quod polli-
centur non posse conferre || Minime || Nullo modo igitur in hiis que singula quedam
expetendorum prestare creduntur beatitudo non est investiganda
Fateor inquam et hoc nichil dici verius potest ||

Habes igitur ante oculos propositam fere formam falsae felicitatis et causas deflexi

nunc in adversum mentis intuitum reflecte / ibi enim veram quam promisimus

statim videbis / Atqui haec vel caeco perspicua est eamque

paulo ante demonstrasti dum falsae causas aperire conabare

Nam nisi fallor ea vera est et perfecta felicitas quae sufficientem potentem

reverendum celebrem laetumque perficiat / Atque ut me interius

animadvertisse cognoscas / quae unum horum quoniam idem cuncta sunt

veraciter praestare potest hanc esse plenam beatitudinem sine ambiguitate

cognosco / O te alumne hac opinione felicem / si quidem hoc inquit

adieceris / Quidnam inquam / Essene aliquid in his mortalibus caducisque

rebus putas / quod huiusmodi statum possit afferre / Minime

inquam puto / idque a te nihil ut amplius desideretur

ostensum est / Haec igitur vel imagines veri boni vel imperfecta

quaedam bona dare mortalibus videntur / Verum autem atque perfectum

bonum conferre non possunt / Assentior inquam / Cum

igitur agnoveris quae vera illa sit / quae autem beatitudinem

mentiantur / Nunc superest ut unde veram hanc petere

Ie(ronimus) Iste no(nu)m q(uod) o(mn)ib(us) reb(us) divinu(m) auxiliu(m)
e(st) implorandum q(uia) deus e(st) q(ui) divi-
cias suas proprie infinit(as) a(n)i(m)ab(us)
perfecte et studentib(us) dat gra(tia)m
cognoscendi tam intellig(ibi)l(e) (et) difficile
et sine q(uo) nichil e(st) possidere p(ro)b(abi)le
scientia sicut Ier(onimus) in prologo s(upe)r pelagiu(m)
originem (et) in canonica iacobi
Iac(obi) O(mn)e datum optimu(m) et o(mn)e donum perfectum
sursum e(st) descendens a patre
luminum Et huic dicto alludit
Aug(ustinus) beatus augustinus Nec tam eruditus
nec tam doctus q(ui) superna illustra-
Gre(gorius) tione non indigeat Et beatus gregorius
nisi intus sit q(ui) doceat laborat
in vanum lingua doctoris Ideo
p(hilosoph)us ostendens in q(uo) sit vera beatitudo
primo invocat divinum auxilium q(uia) p(re)missis
in [illegible] fundam(en)ta concordiam scientia
in [illegible] ipso d(icitu)r q(uia) a [illegible] reb(us)
[illegible] duorum (et) cum beatitudo sit maximum
bonum [illegible] [illegible] demonstrationem magis
merito divinum auxilium [illegible] sub-
iungit o(mn)e textum O q(ui) perpetua [illegible]
[illegible] ad deum [illegible] o qui

O qui perpetua.

Metrum nonum huius tercii i(n) q(uo) p(hilosoph)ia invocat
divinum auxilium ad ostendendum in q(uo) sit
vera beatitudo (et) quo ad ipsam p(er)venitur
[illegible] p(hilosoph)ia [illegible] benivolentia
dei [illegible] [illegible] quendat r(ati)o(ne) eius
perpetua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
S [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] r(ati)o(n)e volun-
tas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
cum [illegible] [illegible] [illegible] p(hilosoph)ia

ostendit q(uod) deus possit et sit et fiat
[illegible] sua perpetua [illegible] [illegible]
esse potentem [illegible] mundi guberna-
tionem et [illegible] celi et terre cause et temp(or)is
[illegible] [illegible] [illegible] esse volente(m)
seu benivolum [illegible] sua bonitate et
clementia q(ue) cuncta [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] effectum
[illegible] productione [illegible] q(uia) non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] o q(ui) [illegible] gubernas mundum
perpetua [illegible] q(ui) es [illegible]
celi et qui iubes tempus [illegible]
perpetua duratione et tu [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cuncta [illegible]
Iste [illegible] [illegible] [illegible] o q(ui) perpetua
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] admiratione [illegible]
[illegible] Iste non gubernare
[illegible] seu [illegible] [illegible] sua [illegible] [illegible]
ordinat [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
et bonitatem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vite et [illegible] [illegible] libro [illegible] [illegible]
Iste [illegible] [illegible] mundus [illegible] libro
de celo et mundo [illegible] [illegible]
[illegible] celo et terra et nature [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mundum deus [illegible]
[illegible] perpetua r(ati)o(n)e [illegible] sua [illegible]
[illegible] perpetua q(ui) [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
duratione infinita Item [illegible]
[illegible] [illegible] sator [illegible] semina plantarum
et arborum [illegible] in terra sic deus
[illegible] sator [illegible] celum et terram
creavit et [illegible] [illegible] celum et
terram [illegible] intelligentie [illegible] [illegible]

p antitesim

quod sicut in motu sic contentum in con-
tinente. Et sic terram possum
dicere in uno quolibet loco nunc sunt
esse propter 3 duracio successiva
in sit nunc motu sicut tempus et
posterius ut dicit philosophus. Sed
duracio contraria ab evo. Ubi
que cum est duracio temporis permanens
tota nunc simul successione vel
mutabilitate angelica et c(etera). Ubi quod

No. 1 eternitas que est ipsa duracio
dei sicut quod deus 3 ea temporis
Quomodo cum deus per suum esse
est ea causis esse et per suam bonitatem
omnium causis boni ita per suam duracionem
est ea causis duracionis. Sed quod deus

No. 2 est stabilis, immutabilis quia nec a parte
motus modo nec generacionis nec corrup-
cionis ut sit immutabilis nec augmen-
tacionis nec diminucionis quod non est quantus
nec alteracionis nec loci mutacione
ut sit impassibilis ut probat 8 physi-
corum. Et omne movens et mo-
bile quod nunc est [illegible] ad
aliquid sicut [illegible] per se vel
per accidens. Item quod omnia a primo

No. 3 sunt concepta prima causa sunt im-
mutabilia deo sicut esse vel secundum
operacionem, si sicut [illegible] dur[illegible]
vel sicut esse [illegible] ut eterna
mutabilia vel sicut esse accidentalia sicut
corpora celestia que licet non mutantur
generacione tamen motu loci mutantur
vel sicut esse locale sicut est
multa sicut operacionem sic mutacione
sunt mutabiles. In tempore enim est
successio intrinseca licet ipso non
mutantur quantum ad esse [illegible]
ad operacionem. Aliud oppositum sic sta-
bilis quod manens [illegible]

[illegible] motum dedit [illegible] esse motu
accipiens motu sicut vel large
dans cuncta moveri non quod omnia
moveantur. Sicut [illegible] vel te dare
motum. Et sicut [illegible] loquitur hic
quia illuminat omnes homines venientes
in hunc mundum. Non quod illuminati sunt
omnes qui illuminantur a deo illuminantur.

Sicut autem philosophus deum esse benivolum
ex bonitate clemencie quod omnia
produxit. Dicimus quod sic deum causa con-
tinue non [illegible] componere causatis
pluralitatis [illegible] que fluxit de causa
ad non esse. [illegible] fortune
bonitatis cogit te producere opus
pluralitatis [illegible] producat
[illegible] complacencia [illegible] solitudinem
produxit istum mundum sensibilem
imaginem suam [illegible]
[illegible] mundum [illegible]
[illegible] productum sine defectu
aliquo [illegible] ad [illegible] quod pertinet
ad integritatem mundi. Item nota
quod [illegible] necessitate a causa
[illegible] vel necessitate ab
efficiente vel a fine quod non sit
[illegible] efficiencia
ab [illegible] vel violencia
[illegible] ut [illegible] lapidem
sursum vel aliquid [illegible] quod
[illegible] moveatur sicut gravibus [illegible]
dans formam levitatis [illegible]
sursum [illegible] deus autem
non [illegible] ab efficiente [illegible] sunt ne-
cessitate volendo ut sit [illegible] potius
nec [illegible] nihil ab
aliquo [illegible] nec [illegible]

Posse agnoscas. Sed quidem inquam id audire vehementer
exspecto. Sed cum ut in Timaeo Platoni nostro placet
in minimis quoque rebus divinum praesidium debeat implorari
quid nunc faciendum censes ut illius summi boni sedem
reperire mereamur. Invocandum inquam rerum omnium patrem
quo praetermisso nullum rite fundatur exordium. Recte
inquit ac simul ita modulata est.

Metrum 9m libri 3ii

O qui perpetua mundum ratione gubernas
Terrarum caelique sator qui tempus ab aevo
Ire iubes stabilisque manens das cuncta moveri
Quem non externae pepulerunt fingere causae
Materiae fluitantis opus verum insita summi
Forma boni livore carens tu cuncta superno
Ducis ab exemplo pulchrum pulcherrimus ipse
Mundum mente gerens similique in imagine formans
Perfectasque iubens perfectum absolvere partes

necessitate sic quod quod necessitatur
ab aliquo tamquam a fine operari
ad ipsum sicut impossibile ad possibile eo
quod finis est bonum et perfectio ipsius quod
est ad finem. Deus autem a nullo
extrinseco perficitur. Item nono quod sola bo-
nitas divina cogit deum ad produ-
cendum opus pluralitatis, nec tamen ideo
cogit eum necessitate sed libere
movet. Item quod invidia facit
quod aliis alteri bona non communicat,
quia invidia est tristitia de bono alterius,
et quia talis invidia in deo non est, ideo
sua bonitate per suam actionem aliis
communicat. Et de ista invidia dicit
Plato in Timeo: invidia ab optimo,
id est a deo, longe relegata est. Item
sicut agentibus per naturam formae
rerum faciende preexistunt in agente
secundum esse naturale, sic in agentibus
per intellectum formae rerum producendarum pre-
existunt secundum esse intellectuale, sicut
artifex non potest construere domum nisi
formam domus tamquam exemplar
ad cuius similitudinem imitationem faciat domum
in mente habeat. Ita deus sicut agens per intellectum
producens mundum ipse per habitum
exemplar mundi, cuius per rationem
ad eius imitationem produxit mundum
ad esse, qui mundus in mente divina
preexistens dicitur archetypus ab archos,
id est principium, et typus, id est figura, idest
quasi principalis figura eius imago dicitur
iste mundus sensibilis.

Tunc unius elementa

Sic philosophus concedat deum quod ad
specialem effectum productionem

et primo quod productor elementorum,
secundo quod productor ac nobilitator, tertio
quod productor ac [illegible] etc. sic
in triplici mota tertia ubi tunc causis
accidentibus quantum ad primum dicit o pater tu
ligas elementa proportionibus [illegible]
quod elementa frigida concordant cum
calidis et quod elementa sicca concordant
cum humidis et tunc per hoc fit ne ignis
purior [illegible] ascendendo et
ne ponderositates deprimant terras mer-
sas. Item nono quod elementa habent
proportionem [illegible] nec sic sicut
duo numeri quadrati [illegible] in uno
medio proportionali sic duo elementa
contraria in duabus qualitatibus concordant
in uno elemento medio proportionabili-
ter. Unde numeri quadrati dicuntur quia consurgunt
ex ductu alicuius in se ipsum ut duo
bis duo faciunt quattuor et ter tria novem
accipe ergo inter numeros medium proportiona-
liter scilicet sex, quia tamen sextus capere senarius
habet sic cum proportionem quod reddit
eos per se eorum nomine. Ita proportio
concurrit elementorum medium quod compositio
simul in elementis sicca ignis et
aqua in duabus qualitatibus contrariantur quae
colligantur medio scilicet aere quod [illegible]
igne in calidate et cum aqua in
humiditate. Secundo dicit aqua et aere
et transpositio liquoris. Item nono dicit
quod deus [illegible] ligat elementa quod
ignis non potest volare quo sua spe-
cialis ascenderet per suam puritatem
deorsum extendi [illegible] [illegible]
de loco suo naturali sibi dato a
creatore scilicet de medio [illegible] quod
locum cum gravitate quod cum attingit
[illegible] sic tunc triplici

Tu numeris elementa ligas ut frigora flammis
Arida conveniant liquidis ne purior ignis
Evolet aut mersas deducant pondera terras
Tu triplicis mediam nature cuncta moventem
Connectens animam per consona membra resolvis
Que cum secta duos motum glomeravit in orbes
In semet reditura meat mentemque profundam
Circuit et simili convertit ymagine celum
Tu causis animas paribus vitasque minores
Provehis et levibus sublimes curribus aptans
In celum terramque seris quas lege benigna
Ad te conversas reduci facis igne reverti
Da pater augustam menti conscendere sedem
Da fontem lustrare boni da luce reperta
In te conspicuos animi defigere visus

Nota

Nota

Tu triplicis mediam

hic philosophus ait sapientiam dei quod dic
mundi productor dicitur o deus creatio
mundi et intelligencia que est media inter
deum et hominem et que est sic operacio
distinguitur in corpora. Item notandum quod per animam
mundi intelliguntur intelligencie moventes
orbes quod per motum et virtute influunt
inferioribus et hec est media inter deum et
animam humanam sicut enim est dignitate et
perfectione ipsa anima mundi conceditur a deo
sic ipsa concedit animas nostras. Item
quod huiusmodi intelligencia dicitur sic natura propter quod
operacionem quibus hec scilicet movere orbem inter
deum et inter corpora. Item notandum quod orbes
celestes dicuntur corpora media inter creaturas
propter tamen per organa et destructiva
intelligencia efficit inferioribus. Sic enim
intelligencia prima interiore moveat propter se
sic prima interiore movet propter inferiora
elementa. Sic corpora celestia sunt media
sic inter unitatis ordinis per duo unum
corpus simplex intelligencie. Sic sunt duo per
sic duo ultima intelligencia propter unum ordinis
de operacionibus movendi producit et simul animas
et nostras animas. Sit tu causis est

Tu causis animas pa[ribus]

hic philosophus commendat deum sapientia
eo quod animas nostras creavit dicens tu pro-
ducis hominum animas brutorum et plantarum
similibus causis quibus animam mundi produxisti
sed tu eas aptas animas hominum
stellis de celo et sicut enim de celo et
corpora terrena quando animas humanas
curribus in igne producere facis vincti
ordinatore tua benigna. Item notandum quod anime
brutorum et plantarum dicuntur bone
vite minores eo quod non habent tot
potencias operaciones vite sicut anima hominis
Item quod deus animas hominum producit
paribus causis sicut animam mundi. Sic sed

sedem per clemencia et sapientia
Item notandum quod per levibus curribus intelligitur
planetarum intelligit stellas compares
dispersit enim planetas quod deus animas
animas sed creavit et seminavit
et celo delegans stellas compares
/ a quibus per gratiam delebantur in corpore
sed hec opinio non est quia non creat animas sed
simul creatas / unus enim dicitur de
novo creatur et creata corporibus infunditur
dicitur autem seri in celum et in terram
quod virtute celesti corpore unius
anime ad corpus sicut peccatum
sic anima producitur a deo in corpore
unio quod parte dispositionis corporalis
dependet a virtute celesti. Ideo dicitur
anima seri de celo et in terram quia anima
non captatur corporibus nisi mediante vir-
tute celesti et ideo dicitur primo philosophorum
generat hominem et sol. Item notandum quod deus
animas creatas aptat levibus curribus
id est stellis comparibus. Hoc propter intelligi
quod anime create potestate et similitudine
sic enim stella sicut enim stella est nobilis
pre orbibus et est perpetua sic anima
perpetua est et nobilior pre hominibus.
Vel sic potest intelligi quod deus animas crea-
tas aptat levibus curribus id est corporibus
interioribus quibus dicuntur creatas anime quod dispositas
hominis in corpore et quibus animas seri
de celo et terra quia anima ipse et inter
sic corporis celestium et terrestrium
Item non per gratiam reduci intelligit
ad eos celi / quod homines virtus
non queret nisi creat ipse non diceret
nisi diceret ipse non diceret
Augustinus dicit te pater intelligo
hoc quod te pater diligo et nisi
quod deum diligeret ad eum necesse
pervenit sed ea per augustam

Da patrem augustam

Dissice terrene nebulas et pondera molis
Atque tuo splendore mica tu namque serenum
Tu requies tranquilla piis te cernere finis
Principium vector dux semita terminus idem

Prosa x^a libri 3^ii

Quoniam igitur que sit imperfecti que etiam perfecti boni
forma vidisti nunc demonstrandum reor quonam hec felicitatis
perfectio constituta sit In quo id primum arbitror inquirendum
an aliquod huiusmodi bonum quale paulo ante diffinisti
in rerum natura possit existere ne nos preter rei subiecte
veritatem cassa cogitationis imago decipiat Sed
quin existat sitque hoc veluti quidam omnium bonorum fons
negari nequit Omne quod imperfectum esse dicitur id diminutione
perfecti imperfectum esse perhibetur quo fit ut si in quolibet genere
imperfectum aliquid esse videatur in eo quoque perfectum aliquid esse
necesse Etenim perfectione sublata unde id quod imperfectum
perhibetur extiterit nec fingi quidem potest Neque enim a
diminutis inconsummatisque natura rerum cepit exordium

hic philosophia petit quod capiat beatitudinis
sententiam dei ipsum multi quaedam
hic opponit sua petitio dicens da
pater quod faciat omnia predicta ascendere menti
humanae nobilem ascendere et sub-
tilem sedem summi boni et o pater da
invenire fontem boni scilicet deum qui
est fons omnis boni et est finis et a
lucida cognitione oculis mentis imperfectis
et rationis defigere in te per amorem
Et o pater dimove obscuritates et
grauitates terrenae dolorum et sple-
nde tuo splendore, tu es serenum
quo omnia illustrantur Et tu es requies
piis mentibus te credentibus et finis
est finis omnium et o pater tu es principium
est primum et finis omnium videre te tu
es vector velatus eundo nobis per
tuam gratiam quia venire possumus
per naturam et tu es dux scilicet ducens
ab errore ignorantiae ad veritatem
sapientiae et tu es semita via et
veritas sicut tu es ipse ut dicitur quia
in teipso quaeritur quod sit summum et
perfectum bonum secundo quod sedes summi
boni dicitur augusta et subtilis quia
due ad ipsam magno precium
scilicet quia pauci ad ipsum perueniunt
ut dicitur in ewangelio multi sunt vocati
pauci vero electi Unde Virgilius
sexto eneidos Noctes atque
dies patet atri ianua ditis
id est diaboli Sed revocare gradum superasque
evadere ad auras, id est ad
celum hoc opus hic labor est pauci
quos aequus amavit Iuppiter aut
ardens evexit in ethera virtus
Dis geniti potuere Id est electi
quod qui non ex sanguinibus neque ex
voluntate carnis neque ex volun-
tate viri sed ex deo nati sunt et dicit
apostolus sunt filii dei percurrendo
ad augustam sedem Dicitur augusta
nobilis quia nusquam sibi comparabilis
Et iterum non ex deum vocat fontem summi
boni sicut omnium rivuli sive conpositi
et plures a fonte et ipse sunt a nullo
sic a deo omnia bona sunt composita et ipse
a nullo Et iterum non ex ad hoc quod sedes
summi boni conspiciatur opportet quod investigetur
sed quia non sufficit aliquid investigari
si non inveniatur ut inventum sit
diligitur ideo philosophia petit pro amore
defigi visum animi scilicet rationem et
intellectum in summo bono Et iterum quia
intellectus quasi nubibus obscuratur et
impeditur per affectionem et desideria
terrenorum quae corpus aggravat animam
ideo philosophia petit fugari nebulas
terrenae molis Et quia non sufficit
fuga tenebrarum nisi assit lux
illuminans ideo illuminationem petit
dicens dicit tuo splendore mica Iterum
dissecto dicit ubi per discessum hoc dicit remanet
et quasi a proprio inseparabili dicit
ideo ipse in parte velut a dicitur et
ratio per inventorum a dicitur ut dissipi

Quoniam igitur

Ista prosa 10 in qua philosophia ostendit in quo
vera beatitudo sit constituta et primo
probat beatitudinem esse in deo secundo
hoc ostendit in quo sit ubi quarto vero magis
et veracissima ratione ex sanctis inquirit
quae est imperfectae perfectum in eodem
imperfecte perfectum sed in genere rerum
est imperfectum perfectum bonum in
eodem dicitur perfectum id est summum
bonum ad hoc quod non accipit esse
diu a diminutis et imperfectis ut
in rerum consequenter sed bonum quod per
probationem est esse aliquam felicitatem
fragilem et imperfectam et ideo est
quod dubitari ne est aliqua sit

No

Virgilius

felicitas summa et perfecta et hec est
vera beatitudo. Item non sunt summe
perfecta ea que in rebus naturalibus
non est summum bonum et perfectum et quia
multi sunt qui non putant esse aliud
bonum preter sensibilia ideo ne aliquis
putet unum bonum esse perfectum in rerum
natura philosophus autem ostendit summum
bonum ut sit summum per probacionem ipsius. Item
non quia illud sub necessitate dicitur quam hoc
summo et cogito seu cogitacio si non co-
gitat ut re esse non est et cogitacio
est esse et preter rei veritatem subse-
quentis non ad hec cogitacionem
seu cogito videtur esse summi boni
ideo philosophus probat quod esset prima natura.
Item non quia perfectum non potest esse pri-
mum quia perfectum est prius imperfecto prius
autem non est aliquid prius et primum ut sit
perfectum ibi esse est primum perfectum simpliciter

Resp vti paulo ante

philosophus probat prima racione beatitudinem
esse et dicta ratio naturalis productio
ab imperfecto quod est aliquid perfectum a quo
perfecta procedunt et illud est vera beatitudo
ut prius declaratum est. Item non quia non
nisi ad aliquid perfectum a quo natura magis
procedit ad perfecta ut ad imperfectum quomodo
sunt infra quam dicitur prima et effecta
sunt ultra racionem et hec non sunt nisi
aliorum infra simpliciter tractatus

Cum vero negavit

Hic ostendit quod perfectum bonum sit felicitas
sunt prima et primo ostendit esse in deo
secundo ostendit per quod non sit in deo
quod est intellectu adeptus ab ea vera
beatitudo est in deo probat per summum bonum
est in deo sed vera beatitudo est summum

bonum quod est in deo ad aliud quod vera
beatitudo et summum sit bonum sunt idem sed boni
probat quia idem est summum bonum quo adepto
nichil melius excogitari potest sed hoc est
deus quia deo nichil melius excogi-
tari potest. Item non quia deum esse summum
per aliud accidit sed quia ibi pitagorici
posuerunt esse duo principia omnium scilicet unum
unum bonum et aliud malum ne quo manicheo
heresi negaret deum esse bonum sunt quia est
quo nichil melius potest excogitari deus unde
dicit beatus augustinus in libro de doctrina
christiana cum latine lingue studiosis
in aures eius sonus tetigerit quod
perfectum deus movetur ad cogitandum
excellentissimam quandam naturam
simpliciter aut cogitacio deus ut quo
nichil est melius simpliciter

Ista vero bonum esse

Hic ostendit alia racione sed quod perfectum
bonum sit in deo et hoc est racione
perfectum bonum est vera beatitudo sed in deo
est perfectum bonum quod in deo est vera beatitudo
maior probatur quia est eadem sed perfectum bonum
et vera beatitudo similiter probatur quia si non
sunt esse aliquid perfectius et melius deo
est deo est prius quam deus quod
nichil melius excogitari potest. Item
non si deus non esset perfectum bonum sed imperfectum
non procederet in infinitum quia arguendo
vel non est perfectum bonum vel imperfectum
si perfectum habet propositum si imperfectum
tunc aliquid est eo prius non perfectum
sit prius imperfecto quod illud quod prius
non est perfectum bonum non imperfectum sed
perfectum illud est deus et hec proposito
si imperfectum tunc iterum eo est aliquid
prius ut est deductum prius quia

sed ab integris absolutisque procedens in hec extrema
atque effeta dilatabitur. Quod si uti paulo ante
monstravimus est quedam boni fragilis imperfecta felicitas esse
solidam perfectamque aliquam non potest dubitari. Firmissime
inquam verissimeque conclusum est. Quo vero inquit habitet
ita considera. Deum rerum omnium principem bonum esse communis humanorum
conceptio probat animorum. Nam cum deo nichil melius excogi-
tari queat id quo melius nichil est bonum esse quis du-
bitet. Ita vero bonum esse deum ratio demonstrat ut perfectum
quoque in eo esse bonum convincat. Nam ni tale sit rerum omnium
principem esse non poterit. Erit enim eo prestantius aliquid perfectum
possidens bonum quod hoc prius ~~antiquius~~ atque antiquius esse videatur.
Omnia namque perfecta minus integris priora esse claruerunt.
Quare ne in infinitum ratio prodeat confitendum est summum deum summi
perfectique boni esse plenissimum. Sed perfectum bonum
vera ~~veram~~ beatitudinem esse constituimus. Veram igitur beatitudinem in summo
deo sitam esse necesse est. Accipio inquam nec est quod contradici
ullo queat. Sed queso inquit te vide quam id sancte atque

presentiam et prius distantia ... ipse ... de ipso ... nec compositum vel oppositum etc. precedenti in tractatu

Sed queso inquit

Hic probat quod per quem modum vera beatitudo sit in deo et vult talis ratio: vera beatitudo est in deo per se et non per accidens quia non est in deo ut aliquid distinctum ab ipso sicut accidens a suo subiecto sed est idem cum deo quod probat per rationes. Secunda ibi postremo. Prima ratio est ista: summum bonum quod est in deo non est acceptum ab aliquo extrinseco nec est sibi naturaliter. Si ab extrinseco esset aliquid esset prestantius et nobilius quam deus summum bonum cum prestantius sit conferens summum bonum. Si autem dicatur quod naturaliter in deo non tamen idem sed distinctum ab ipso si tamen ... hoc opposito si tamen distinctum ab ipso esset aliquid prius quod ista duo coniungeret. Sed hoc est difficile. Sequitur ergo quod summum bonum quod est in deo non est distinctum a deo sed idem cum deo secundum rem.

Postremo quod a

Hic ponit secundam rationem quod summum bonum in deo non distinguitur a deo et sic ita probat illud quod est distinctum ab alio non est id a quo est distinctum. Si ergo summum bonum esset distinctum a deo, deus non esset summum bonum quod est inconveniens dicere cum nihil sit deo prestantius quo nihil melius excogitari potest. Si aliquid in deo et distinctum ab ipso tunc deus esset compositus et non esset simplex

tate carens quod est summum bonum. Si non aliquid in deo esset distinctum ab ipso vel esset accidens ut patet ex illo: accidens deus non est substantia alicuius actualis. Si patet ergo ... quod precedit esse aliquid prius deo quod est falsum.

Omnino enim nullus

Hic ponit tertiam rationem et est quod principium omnium rerum et summum bonum quod summum bonum non potest esse participatum sicut quod incipit prius accidentaliter sed deus est principium omnium rerum quod deus est ipsa beatitudo. Secunda probatur quia principium est melius principiato quia principium est melius et nobilius suo principiato sicut causa quia est nobilior causato. Et tamen non quod principium omnium rerum dicitur summum bonum sed aliter. Causa si aliquid esset principio et summum bonum aliter si aliquid principiatum tunc se habet principiatum suo principio secundum bonum, sed aliter sed tunc esset melius ... bono quod est bonum accidentaliter non bono accidentaliter. Et si ipsum non bonum sed aliter sed accidentaliter tunc ipse deus reduceretur ad aliquid bonum melius seipso quod est quod est per se bonum sicut reducitur ad aliquid quod est per se tale et tunc esset reducendum ad aliud et progressus non deceret principium tamen ... causa ... principium est quod ... ab ipso et reducendum ad ipsum.

Postremo inquit.

Hic ponit quartam rationem quod beatitudo in deo non distinguitur ab ipso quia si beatitudo differret ab ipso tunc essent duo distincta et ipsa beatitudo posset aliquando abesse vel adesse deo cum utrumque sit deo quod beatitudo sit summum bonum si tunc duo summa bona que non ... est summum

Inviolabiliter probes quod summi boni deum diximus
esse plenissimum. Quonam inquam modo. Ne hunc rerum omnium
patrem summum illud bonum quo plenus esse perhibetur vel
extrinsecus accepisse vel ita naturaliter presumas quasi habentis dei
habiteque beatitudinis diversam cogites esse substantiam. Nam si ex-
trinsecus acceptum putes prestancius illud quod dederit illo
quod accepit existimare posses. Sed hunc esse rerum omnium
precellentissimum dignissime confitemur. Quod si natura inest
sed ratione diversum cum de rerum principe loquimur deo fingat
qui potest quis hec diversa coniunxerit. Postremo quod a qualibet re
diversum est id non est illud a quo intelligitur esse diversum. Quare
quod a summo diversum est sui natura illud summum bonum non est
quod nefas est de deo cogitare quo nichil constat esse
prestancius. Omnino enim nullius rei natura suo principio melior poterit
existere quare quod omnium principium sit id etiam sua substancia summum
bonum verissima ratione concluserim. Rectissime inquam. Sed summum bonum
beatitudinem esse concessum est. Ita est inquam. Igitur deum esse ipsam
inquit

|| bonorum nature & contrarii
Sed per oppositum michi probas
argumentis refragari quibus
|| illis fit illatum quibus esse
Respicias || respice in magis
Namque sic firmis ap
probet per duo sunt bona
que a se diversa sunt esse
non possunt cum eandem diffinire
per bonum non esse alterum
quod sit alterum liquet
mentis potest esse proprium
cum alterius dee || sed quod
proprium non sit || sed summum non
esse manitum || nisi illos
quem sunt boni
pus ... diversa || atque et

alterius et cum vel desit alteri neutrum est
propriam et summum bonum cum proprium est in mutuo
... deest quod ut necesse est bonum esse
cum deo cum per vel sit summum bonum et sic est
deus et summum bonum et vera beatitudo sed ...
per vera beatitudo ... deo ...
aliquid desertum et diversum a deo ...
... supra habundantiam
... supra habundantiam ... duo summa bona
... duo summa bona ...
... diversa sunt ...

Super hoc magnum ...

... beatitudo ...
... beatitudo ...
... esse ... et ...
... deo cum divinitas sit ...
... beatitudo ... ab deo ...
... plures ...
... deus ...
... propria ...
... dii ...
... philosophorum ...
... principio ...
... deus ...
... philosophorum ...
... divina ...

Beatitudinem et deum summum bonum esse colligimus, eam ipsam necesse est
summam esse beatitudinem, nam que sit summa divinitas. Nichil inquam
nec re ipsa verius nec ratione firmius nec deo dignius concludi
potest. Super hec inquit veluti geometre solent demonstratis
propositis aliquid inferre que porismata ipsi vocant, ita ego quoque tibi
veluti corollarium dabo. Nam quoniam beatitudinis adeptione fiunt homines beati,
beatitudo vero est ipsa divinitas, divinitatis adeptione fieri beatos
manifestum. Sed uti iustitie adeptione iusti, sapientie sapientes fiunt,
ita divinitatem adeptos deos fieri simili ratione necesse est. Omnis
igitur beatus deus, sed natura quidem unus; participatione vero nichil
prohibet deos esse plurimos. Et pulchrum inquit
hoc atque pretiosum, sive porisma sive corollarium vocari mavis.
Atqui hoc quoque pulcrius nichil est quod his annectendum esse
ratio persuadet. Quid inquit? Cum multa inquam beatitudo continere
videatur, utrumne hec omnia unum veluti corpus beatitudinis cum
quadam partium varietate coniungant an sit eorum aliquid quod beatitudinis
substantiam compleat, ad hoc vero cetera referantur. Vellem inquit

corollarium

corollarium dicitur a corona vel dicitur a collo quod est pendens potius in collo ut torques vel quod dicitur coronarium

[illegible]

Atqui hoc quoque

[illegible]

Cuius rei discretor

[illegible]

ad ipsam rem commoratae

patefaces / nos minus videmus

bonum esse tempus at sed iuvat

quidem minus addas inquit

hoc ordine licet sed causa sufficientia

summa causa summa potestas

*ceteras veluti quae videmus

membra sicut ad bonum veluti

vertice cuncta referantur

intelligo inquit quod investigari

componas si quae constituas audire

desidero / Cuius rei discretor

sit atque sic bonum videmus

membra corporis a se quod

cuncta discrepat / haec

enim est providentia ut

unum corpus diversa componat

[illegible]

Atqui haec omnia idem esse monstrata sunt; minime igitur membra sunt.
alioquin ex uno membro beatitudo videbitur esse coniuncta, quod fi-
eri nequit. Id quidem inquam dubium non est, sed id quod restat expecto.
Ad bonum vero cetera referri palam est. Idcirco enim suffi-
cientia petitur, quoniam bonum esse iudicatur, idcirco potencia quoniam id quoque esse cre-
ditur bonum; idem de reverencia, claritudine, iocunditate coniectare li-
cet. Omnium igitur expetendorum summa atque causa bonum est. Quod enim neque
re neque similitudine ullum in se retinet bonum, id expeti nullo
modo potest. Contraque etiam quae natura bona non sunt, tamen si esse videantur, quasi vera bona
sint appetuntur. Quo fit uti summa cardo atque causa expetendorum omnium
bonitas esse iure credatur. Cuius vero causa quid expetitur,
id maxime videtur optari, veluti si salutis causa quispiam
velit equitare, non tam motum desiderat equitandi quam
salutis effectum. Cum igitur omnia boni gratia petantur, non illa
potius quam bonum ipsum desideratur ab omnibus. Sed propter
quod cetera optantur, beatitudinem esse concessimus; quare
sic quoque sola queritur beatitudo. Ex quo liquido

bonarum et appolinaris ipse pro
quos vel stan eorum membra con-
stituta aliquid vel adducere debet
esse durum forma quam ordinata sunt quod
non sunt membra et partes beatitudinis
sed per quod durum prius que sunt
divise adducere quaelibet totum non
per ipsam quod vera parte bonorum per quod
plus completiva Item non quod beatitudo est
dimitatis ut plures vero sunt quam
dimitatis de omnibus simplex et in diversis
ideo quod non potest esse ipsum quod et
constitutis esse plures constituto et ad
esse plures divinus quia est absconditus
ipse beatitudo non potest esse ipsum quod
pluribus membris vel quod vel membra
et partes in quod non sunt membra beati-
tudinis et quod prima per quod est forma

Ad bonum vero cete

Hic philosophus removet 2am partem questionis
quod omnia referuntur ad bonum tamquam ad finem
cuius est quod appetitur et vel in quod
sunt quod libera potentia bonum referuntur ad
bonum tamquam ad aliud per quod potentia
que appetitur eo quod contradicere
modicum de bono Item non quod bonum
de ea omnium deperditur cradebat eam
disperderet vocem bonum de quo est sine
et bonum secundum appetitum sibi propriam continuare
sed tollit vacuum appetibilem potentiam
non vocem bonum in aliquo sibi fore
sibi appetitum quod hoc est
appetibile ergo dicitur primo ethicorum bonum
est ut omnia appetunt Et hinc
sic alludit philosophus 2o de anima dicit
quod quidem movet appetibile
hoc quidem bonum proprie hoc ad apparens
bonum est 3o ethicorum vel ad voluntatem
quod est sed pro bono quod est sed ad apparens
bonum secundum textum

Cuius vero causa quod

Hic philosophus quod partes ducat quod relaciones
et sunt due prima est quod bonum est beatitudo
secunda quod deus et bonum sunt idem quod prima
est quemadmodum appetitum ipse est ca-
usa et prima ea sunt bonum et beatitudo
causa sic appetitur sed quod ad eam bonum
per non et pro sed est beatitudo quod omnia propter
eam dependentur Colliget appetitum
est bonum sed quod omnia appetunt quod bonum sit
et ipsum bonum et beatitudo sunt idem quod est
appetitur ut causa et propter appetitur actus
finem est propter quod aliquid appetitur est plus
dependens modicum dependitur quod est quod appetitur
appetitur ad quod ea primaria plus implet
quod ea causa secundo est propter quod aliquid appetitur
appetitur ad sunt sic plus implet quod ordinatur
ad finem et ideo declarat philosophus in ca
de prioritate quod plus appetitur quam actus
consuetudinis sunt propter prioritate Secunda
conclusio quod est bonum et beatitudo sunt idem probatur
ut patet quod prima conclusio quod deus est
vera beatitudo quod deus et bonum sunt idem
sunt plus quam quidem omni et eadem sunt eadem
intercipere super eadem secundum textum

Nunc omnes venite

Mercurii feria 2a in qua philosophus persuadet
omnes quod vera beatitudo sit et quod sit summa
beatitudo quod deus hortatur ad beatitudinem
hortantur tam nobiles quam ignobiles
hominem non est accipere personam apud
deum dicit venite etc per fidelem

apparet ipsius boni et beatitudinis unam atque eandem substantiam. Cui nihil video

inquam dissentire quisquam possit. Sed deum veramque beatitudinem unum atque idem esse monstravimus. Ita inquam.

Securos igitur concludere licet dei quoque in ipso bono nec usquam alio

sitam esse substantiam etc.

Metrum 10m libri 3ii

Huc omnes pariter venite capti

Quos fallax ligat improbis catenis

Terrenas habitans libido mentes

Hec erit vobis requies laborum

Hic portus placida manens quiete

Hic patens unum miseris asylum

Non quicquid Tagus aureis harenis

Donat aut Hermus rutilante ripa

Aut Indus calido propinquus orbi

Candidis miscens virides lapillos

Illustrant aciem magisque cecos

In suas condunt animos tenebras

dilectior et amore que est de ipsis ipse
ille boni vel gaudet sicut carnali vel
mundana ad de bono in quo est vera requies
et status vere et de quo intellectus vere illustratur
tunc eum non diverteret de hoc bono aliquid
amicum sicut de flumine quod de taggo
hyspanie dicit quod dum divertitur ipse ille
plurimus currit ut dicitur fluit. Quia
bonum in ducta operatur homo et omnes
ipse de se gloriam que est sua beatitudo
expellit et obscuritatem et in ipse
de se lumen possit attingere de ducit
sed tunc cum cetera, ideo non respicit
tactu claritatem solis plus quam
operare ad de lumen et cessare ipsum
Aristoteles de dominus spiritus quod fecit
animalia ab aliis et aliter tactu
in suo tactu quod non erat liberum ubi
aliquid tunc non offenderet ubi habuit
et plurimum tactu quia suo tactu quod
erat ipsum ubi aliquid tangere. Item
taggus fluvius ysidorus est quod plurimum in
hyspania producit aurum. Item eciam
per historiam est plurimus aliquid fluctibus
suis arenas ostendat raptas et
est plurimus arenis et habundat propter
quos. Item indus fluvius ysidorus et fluvius
in indiam india est habundans
margarita et smaragdus etc.

Attenditur ingenia

Aristoteles in 3 in quo philosophus innuit
dicit bactrum in quodam agro
quia sunt aspera crassa erat et regale
sicut est omnis res sunt et quibus
gubernaculum mundi regens et dicit
ipsum in rectorem est sed de ipsum rectore
et in quo cetera philosophia
investigat rectorem ut de quo bonum
et omnis quod est sicut omnia et cetera

et eciam quia promittit intellectum de quo
eius hoc auctor in dictis omnia eum
manifesta sunt firmissimis racionibus
Tunc de philosophia quod in primo contra
aliquam quod est bonum sunt bonum
ergo contrario esse pro se ingerat
rationibus considerare quia est bonum sunt philosophia
eius manifestissima racione cuius si esse
dare quod aliqua sit finis et maneat
sibi ad adventum de hoc. Item non
quod ad probandum aliqua aliorum est per se
manere de sua virtute et de eadem
virtute procedit si eum negaret
non posse quod aliquid. Nota
philosophia quod quidem quia aliqua sit tamen
ab hiis ostendere quod est bonum de hoc
velle facere manentibus hiis quod probat
esse et per de hoc manere de virtute sua

Nomine cuiusque mori

philosophia aggreditur ad intellectum suum ostendere
quod est summum bonum et ostendit contra illa
quoniam bonum est quod omnia appetunt quia
est unum et bonum sit in certum esse
non procedit sic quia est a oracione secundo
omnia sunt bona adeptione bonitatis
et omnia sunt bona adeptione unitatis quia non
et bonum est in voce et sunt in corpore
non sunt [illegible] et [illegible]
sit aliud nisi in corpore et de qualitate
summum bonum non est [illegible] effectus
[illegible] est bonum [illegible]
[illegible] est per [illegible]
[illegible] et bonum [illegible]

Nolli ne inquinet

philosophia probat bonum sic quia omnia appetunt
esse unum et ut alia [illegible]

Hoc quidquid placet excitatque mentes
Infimis tellus aluit cavernis
Splendor quo regitur vigetque caelum
Vitat obscuras animae ruinas
Hanc quisquis poterit notare lucem
Candidos Phoebi radios negabit

Assentior inquam cuncta enim firmissimis nexa rationibus constant. Tum illa quanti inquit aestimabis si bonum ipsum quid sit agnoveris. Infinito inquam si quidem mihi pariter deum quoque qui bonum est continget agnoscere. Atqui hoc verissima inquit ratione patefaciam, maneant modo quae paulo ante conclusa sunt. Manebunt. Nonne inquit monstravimus ea quae appetuntur a pluribus idcirco vera perfectaque bona non esse quoniam a se invicem discreparent cumque alteri abesset alterum plenum absolutumque bonum afferre non posse tum autem verum bonum fieri cum in unam veluti formam atque effectum colliguntur ut quae sufficientia

i. ad 3

Cum sit pom renun^a elatio

i. voluptas i. in

Aliis vero virtutes in vera vim

Aliis vero cum sint consistat in hijs

i. desideranda i. appetere

ut h. ut appetenda mu^nt dea

Et ingingistra tu^nt diviti non

pt clare i eo discrepent

imdme bo^n sit eo vero ven

i. potest vim bona

esse reperit bo^n sint imdne

hi ut bo^n sint vm^li fi adep

oe ghugit i ita ingi vt

i. di i. h. principa

h oe qd bo^n z bod ppra e

bo^n j ee atz imdme ita e

oz i^z ei ee vmn atz bo^n

illd roe gredeu eadu maz

foli e cont qt na^li no z

dmy ffthe i ee i ingi nao

Ite no

Si dicetz mali sit etc in no sit

qz ut pbat ce bo^n zu sit

mali no sit bod qz mali no sit

cum ista eo solunt qz eto hmg

negat a^d qz phus d eto hij pbat

malos no so esse apolates h sint

no ee Vn mali no hz sit mali

h qz sint no dicant esse ho no est

verit sit ho mortuus no e simpliciter

h h qz sit reptus

Est ne igitur magis

Ipphus d'clat a^d sic qpond appetitur

ee sm pmacre seq ad vt qz sa

illud qd qpit pslate z ecitat

morte appetit vini z pmacre

h oe ab e hg^i i a^d no h hoc dcla^a

in sa z h^o ho dcla^a d sa d'nalibz i m

zo in vehittabilibz zo i vbz dcacts

ite no q hocz no dubitat qn acalia

appetit ee z pmacre Sz zoz

dmit illud qd laboat tueri sa

late z vitac morte ho appetit

ee z pmacre h oe ab e hgi

ho Ez itz ita ee d vchittabilibz

z dcacts d'hot dubitat hocz

Et posset h ee zo dubitare

qz d'tlibz no sit cpacitas eta

madte appetit nali sp mettos

pmandi sic acalia qz monet

ad appetm mel^li mete z ad tha

ptmet ad qsmacoz vite sz

Atq no z qp ee ho

Ipphus qt qp hbe z acbacz appetit

ee z pmacre z h^o pt ho qz

hom qte qz d'tlibz lotz nasr^e

Nosti ne igitur unumquodque | quod tam diu manet atque subsistit
quamdiu sit unum | sed interire atque dissolvi pariter atque unum
destiterit | Quonam modo | ut in animalibus inquam | cum in unum
coeunt ac permanent anima corpusque id animal vocatur | cum vero
haec unitas utriusque separatione dissolvitur | interire nec iam esse
animal liquet | Ipsum quoque corpus cum in una forma membrorum coniunctione
permanet humana visitur species | at si distributae segregataeque
partes corporis distraxerint unitatem | desinit esse quod fuerat
Eoque modo percurrenti cetera | procul dubio patebit subsistere
unumquodque dum unum est | cum vero unum desinit interire
Consideranti inquam mihi plura | minime aliud videtur | Estne igitur
inquit quod in quantum naturaliter agat relicta subsistendi appetentia
venire ad interitum corruptionemque desideret | si animalia
inquam considerem quae habent aliquam volendi nolendi naturam | nihil invenio quod
nullis extra cogentibus abiciant manendi intentionem | et ad
interitum sponte festinent | Omne namque animal tueri salutem
laborat | mortem vero perniciemque devitat | Sed quid

De arboribus herbisque quod dicam
Materia ubi prius dubitasti
Atque non est quod homo quis [illegible]
Abige ad herbas atque arbores
Intuearis primum [illegible] nasci
De loco ubi quadam certa natura
Quod cito apparescere atque inte-
-rire non potest sola aere quinde
Campis de montibus [illegible]
Fert paludes ac [illegible]
Herent [illegible] faciunde [illegible]
[illegible] adire [illegible] si in aqua
Quampiam [illegible] consistere [illegible]
[illegible] dat nunquam [illegible]
Quod [illegible] macere
[illegible] inter [illegible] elaborat
Quid dicam quod [illegible] velut

[illegible] diversa [illegible] in [illegible]
quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
vegetabilia [illegible] herbe et plante
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] appetitus [illegible] et [illegible]
[illegible] natura [illegible] in [illegible] tendit

Quid dicam quod

[illegible] [illegible] [illegible] signo [illegible]
quod non [illegible] [illegible]
[illegible] attractor [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
illa appetitus [illegible] et [illegible]
[illegible] herbe et arbores [illegible]
non [illegible] declaratur in [illegible]
[illegible] nobilissima [illegible] medulla
[illegible] [illegible] plante et [illegible]
[illegible] [illegible] ligni et [illegible]
[illegible] cortice [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] possunt
[illegible] in [illegible] [illegible]
quod radices in plantarum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] herbe radices
[illegible] terre [illegible] humore
[illegible] [illegible] diffundi
in medulla [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] medulla
nobilissima [illegible] in medio plante
[illegible] arbore non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in medio [illegible]
[illegible] ligni arboris [illegible]

De medulla

in terras, ordinisque tibi aliter radiatus ac per
medullas robur corticemque diffundit. Quid nobilissimum
quodque sicuti medulla interiore semper sede recondi-
tur, vero quadam ligni firmitate, ultima vero cortex
adversum celi intemperiem quasi mali patiens defensor
opponitur? Iam vero quanta est nature diligentia, ut cuncta
semine multiplicato propagentur? Que omnia non modo ad
tempus manendi, verum generatim quasi in perpetuum permanendi
veluti quasdam machinas esse quis nesciat? Ea etiam
que inanimata esse creduntur, nonne quod suum est quoque simili ratione
desiderat? Cur enim flammas quidem sursum levitas
vehit, terras vero deorsum pondus deprimit, nisi quod
his singula loca motionesque conveniunt? Porro autem quod cuique
consentaneum est, id unumquodque conservat, sicut ea que
sunt inimica corrumpunt. Iam vero que dura sunt
ut lapides, adherent tenacissime partibus suis
et ne facile dissolvantur resistunt. Que vero liquentia

aer aqua facile quidem dividentibus
cedunt sed cito in ea rursus a quibus
sunt abscisa relabuntur ignis
vero omnem refugit sectionem
Neque nunc nos de voluntariis
anime cognoscentis motibus sed de
naturali intentione tractamus sicuti
est quod acceptas escas sine cogitatione
transigimus et quod in somno
spiritum ducimus nescientes. Nam ne
in animalibus quidem manendi amor
ex anime voluntatibus verum ex
nature principiis venit. Nam sepe
mortem cogentibus causis quam natura
reformidat voluntas amplectitur
contraque illud quo
solo mortalium rerum

[cr]uditate cortice exteriori tan-
tum defensione ob intemperiem
aeris. Item nota quod vegetabilia non
possunt [illegible] permanere in natura [illegible]
producunt in cibis semina per que
generatione permanent ut idem esse
sed in suo simili scilicet specie [illegible]

Est enim que.

Hic probat philosophia quod inanimata appetunt
esse et permanere et hoc per duo
signa. Primum est quod inclinatione naturali ad
loca conservativa [illegible] inanimata
naturaliter appetunt esse et permanere
quia naturaliter inclinantur ad loca conservativa
quia in illis conservantur. Unde hoc exemplum
de igne qui naturaliter movetur sursum
et terra deorsum quia in illis
conservantur et diutius permanent
per locum conservativum locum [illegible]

Iam vero que

Hic nota philosophia ponit secundum signum quod appetunt
esse et permanere per conservationem naturalis
[illegible] e continuitate per quam
quelibet res naturales appetunt conservari
et [illegible] illud quod naturaliter appetit
continuitatem in suis partibus hoc appetit
esse et permanere sed sic est de inanimatis
quia patet quia continuitas
maxime vult appetit ipsum esse et perma-
nere sed hoc patet exemplariter
de lapidibus qui habent continuitatem
in partibus hoc etiam patet de liquentibus
quia licet facile dividantur tamen cito
etiam labuntur in ea a quibus sunt abscisa
Unde nota quod hoc volens quod dicit ignis
refugit omnem sectionem per quod
[illegible] [illegible] sic [illegible] [illegible] [illegible]

Diuturnitas gignendi opus quod natura semper appetit interdum coercet
voluntas. Adeo haec sui caritas non ex animali motione sed
ex naturali intentione procedit. Dedit enim providentia creatis a se
rebus hanc vel maximam manendi causam ut quoad possunt
naturaliter manere desiderent. Quare nichil est quod ullo modo queas
dubitare cuncta quae sunt appetere naturaliter constantiam permanendi,
devitare perniciem. Confiteor inquam nunc me indubitato cernere
quae dudum incerta videbantur. Quod autem inquit subsistere
ac permanere appetit, id unum esse desiderat. Hoc enim sub-
lato nec esse cuiquam permanebit. Verum est inquam. Omnia igitur
inquit unum desiderant. Consensi. Sed unum id ipsum monstravimus
Diffinicio boni esse quod bonum. Ita quidem. Cuncta igitur bonum petunt, quod quidem
ita describas licet: ipsum bonum esse quod desideratur ab omnibus.
Nichil inquam verius excogitari potest. Nam vel ad nichil unum
cuncta referuntur et uno veluti vertice destituta sine rectore
fluitabunt, aut si quid est ad quod universa festinant, id erit

eius ab eius contrario vincatur itaque cum non habeat
proprietates ignis sicut non potest servari quia
ipsum in aqua quamvis licet vitis in igne quia
est flamma secundo corpus ignis conflagit
eius spiritus quia propter vehementiam
sue actionis corrumpit ipsum quod debet servare
et vivificando ipsum in sua natura quiescit
secundo quia proprietates eius omnino non potest separari
ab invicem quia sicut in aqua adherent

Neque nunc nos.

hic philosophus removet quoddam dubium quia ab dictum
est loquendo de desiderio et appetitu vo-
luntario et naturali et omne quod desiderium non est
appetitus voluntarius sed naturalis et hoc
dicit declarat primo per hoc quod voluntas propter
hoc interdum eligit mortem quam natura
formidat sicut patet in martiribus secundo quia
voluntas aliquando circa operationes videlicet
generationis quam tamen natura appetit et iste
appetitus permanendi procedit ex motore
naturali [illegible] ex intentione naturali quam deus
indidit nature quia divina providentia dedit
aliis rebus [illegible] permanendi
tempus sicut dependent [illegible] potest
permanere [illegible] appetitus sed
naturalis et animalis naturalis consequitur formam
naturalem et [illegible] perfectio eius [illegible]
forma naturalis est [illegible] appetitus
[illegible] habendum
[illegible] sic habet
appetitus vero animalis [illegible] consequitur
formam apprehensam et hoc est
dicit [illegible] quod ipsa apprehensio [illegible]
[illegible] est appetitus [illegible] qui
[illegible] tendit ad ingenium nature
[illegible] apprehensiva [illegible]
[illegible] inclinatio [illegible] appetitus

[illegible] quia voluntas [illegible]
[illegible] est desiderium [illegible]
aliud [illegible] apprehendit [illegible]
[illegible] aliquid [illegible]
[illegible] vite [illegible] voluntas
eligit mortem quam natura formidat
[illegible] appetitus [illegible]
et permanendi non est [illegible]
de appetitu [illegible] est vo-
luntas [illegible] appetitu naturali
[illegible] appetitus naturalis [illegible]
[illegible] in quibus appetitus naturalis [illegible]

Quod autem magis

hic philosophus concludit [illegible]
[illegible] bonum est [illegible] omnia
appetunt [illegible] omnia appe-
tunt esse et permanere [illegible] omnia appe-
tunt [illegible] bonum [illegible]
[illegible] omnia appetunt
bonum et hoc [illegible] bonum quod non
[illegible] cogitat [illegible]
ad [illegible] appetit [illegible] in
[illegible] salvari [illegible]
salvari [illegible] bonum omnia appetunt bonum
[illegible] omnia appetunt bonum
[illegible] bonum [illegible] pro bono
morali [illegible] bono [illegible] accepto
[illegible] bonum [illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible] sua salute

Et illa virtutum

hic philosophus [illegible] bonum
[illegible]
[illegible]
[illegible] bonum [illegible]
[illegible] lector quod attigisti
[illegible]

omnium scilicet bonorum. Et recte inquit. O alumne letor ipsam

enim mediae veritatis notam mente fixisti. Sed in hoc patuit

tibi quod ignorare paulo ante dicebas. Quid inquam. Quis esset inquit

rerum omnium finis. Is est enim profecto quod desideratur ab omnibus

quod quia bonum esse collegimus oportet rerum omnium finem bonum esse fateamur.

Metrum libri 3ii

Quisquis profunda mente vestigat verum

Cupitque nullis ille deviis falli

In se revolvat intimi lucem visus

Longosque in orbem cogat inflectens motus

Animumque doceat quicquid extra molitur

Suis retrusum possidere thesauris

Dudum quod atra texit erroris nubes

Lucebit ipso perspicacius Phebo

Non omne namque mente depulit lumen

Obliviosam corpus invehens molem

Heret profecto semen introrsum veri

Quisquis profunda

Metrum 11um libri 3ii in quo philosophia
ostendit quomodo possimus cognoscere bonum et
verum quia Boecius prius dixit se ignorare
finem omnium rerum et iam dicit se scire et
quia iam ostendit quid sit prima causa et
illud modo probat quod vult investigare verum
aliquid vel debet intus in suo bene super
multa investigando et videre an
aliquid prius sit prius in istis de quo
ipse querit et tandem verum eliciet
ita quod debet flectere oculos intellectus ad
res exteriores videndo ad ipsam
deliberationem utrum ita sit vel
non et tunc id quod erat dubium sive abditum
intellectui apparebit. Item qui
vult cognoscere debet dirigere racionem
et intellectum ad ipsam veritatem ipsam et
ad rem principaliter et si aliquid
cognoscit quod hominem quod non scitum
videat sed ipse revertat deli
berando an ita sit vel non quia ipse
vult esse quando non est et non est quando ipse
sciendo deliberando non est
inducendum quod non est longa deli
beracione probatum. Et quod dicit philosophia
revolvat in se lucem in animi
ipsius sed quia orbis est linea circu
ducta redies ad idem punctum
reflectere in longos motus deb
ent vel circuitus ducendo investigando
animam ipsam ad ipsam rem et ad animam
revertens deliberando an ita sit
an non sicut quod cognoscit scire.

Non omne namque

Hic philosophia ostendit contra id quod dixit est
hic quod possimus cognoscere verum quia
anima in membris obliviscitur non
expulit ad corpus a mente quia

hic penitus magis in mente quam exterius
doctrina. Et quod hic penitus sit anima
est per hoc quod puer ignarus quando recte
respondet ad interrogationem et utrum sit
dualitas numerus par vel impar. Et quod
hic prima prius dixit verum sed quod quam
addiscit recordatur oblitum. Item non
quia Platonis ipso quia voluit animas omnia
scivisse antequam coniungerentur corporibus sed
ad unitatem corporibus omnia tradidisse oblivioni
sed per studium et exercitium sic scita recupe
rasse sicut voluit quod scire nichil aliud est
quam antiquitus reminisci. Ad cuius intellectum
vide quod loquitur philosophia. Boecius non dicit
quod scire fiat per reminiscenciam unius scita
de novo addiscuntur per doctorem et doctrina
vel quod intellectus hic sed magis penitus
et quod virtute intellectus agentis et per doctrinam
deuenit in cognitionem principiatorum. Unde
reminiscens quia potest dicit hic solum per
doctorem exterius sonat nec sed intra docens
scilicet deus monet et excitat. Unde ait
doctor quilibet mentem illuminat et veritatem
ostendit. Item quia scientia pertinet quando causatur
a principio interiori sicut a corde quando a
principio exteriori et interiori puta a mo
dico sicut medicina a principio exteriori
sed interiori. Sic scientia quando causatur
a principio interiori puta intellectus agente
scilicet per inventionem scientiam per doctorem
quando causatur a principio interiori et exteriori scilicet
sed a doctore et intellectus agente. Similiter
et a principio exteriori addiscit sed interiori

Tum ego Platoni

Ergo volens et 12a huius 3ii in qua philosophia
reducit Boecium in cognitionem alterius cuius
ignoravit prius causam et confessus est
scilicet quibus gubernaculis mundus regitur
et hic Boecius assentit dictis Platonis in
metro et ostendit quod posse dedici

regni sui ut traderet sibi romanos
et fabricius rennuit. tandem cum
misisset ei aurum et argentum ille
respondit romanos nec desiderare
neque aurum neque argentum
sed volunt imperare habentibus
aurum. Iterum accidit quod isti duo
debebant simul pugnare tunc
medicus pirri accessit fabricium
et dixit quod daret sibi munus
aliquid ipse vellet tradere et
interficere pirrum dominum suum. iste me-
dicus fuit detectus per fabricium
et fuit missus ad pirrum et
illa verba sibi destinavit que
sibi locutus fuit tunc pirrus
dixit iste est fabricius qui
difficilius flectitur a iusticia
quam sol a suo splendore et hoc
sit in lingua nostra ubi modo sunt ossa
fidelis fabricii. Item nota
brutus fuit primus consul romanorum
et quamvis potuit ille tamen consule
hoc fecit et quia plura bella
vicit contra romanos et inde tamen
famosus erat. Sed cattho ille
fuit valde rigidus contra rigorem
... qui ad turpe potuit
flecti et tamen iuste fuit ut
lucanus ipsum comparat deo
semper meditanda que fuit nec
... separem et congregam
... ... displicuit ...
... ... et cetera.

Sed ne me in

... ... quia phylosophia
vult bona fortuna non esse multum
appetenda ... credit quod
in fortuna multum est boni ... in hac
... ... bonum sit in fortuna
probat fortuna adversam plus
esse bonam quam prosperam et ... promittit

interiorem suam dicit o boeci ne tu
credis me phylosophiam habere inexorabile
bellum cum fortuna tu dicis ... non
omnino dico fortunam malam sed dispo-
sicionem habet in se secundum quod aliquis se revelat
per adversitatem et suam naturam et dicit
phylosophia tu forte non intelligis quod ego volo
dicere volo verbum valde inenarrabile
et quod volo dicere vix verbo possum
dicere et dicit boecius quod est hoc inenarrabile
phylosophia dicit quod dicere volo quod adversa
fortuna plus prodest hominibus quam prospera

Illa enim semper

hic phylosophia probat intentum et vult ista
conclusio quod vera fortuna adversa
est melior quam prospera et istud probat
tribus racionibus et prima racio sic
includit in se multas raciones
sed ista prospera fortuna in specie
felicitatis decipit homines ... ...
sed adversa non decipit sed est vera ...
se talem qualis est. Secunda racio prospera
fortuna ligat mentes hominum mendaciis
sed adversa liberat homines a falsa
opinione vere felicitatis. Tertia prospera
fortuna reddit homines ignaros sed
adversa reddit homines sapientes.
Quarta racio prospera fortuna trahit homines
a vero bono sed adversa trahit
homines ad summam beatitudinem igitur
adversa est melior et cetera.

~~Nu hoc inter in~~ Postremo

hic ponit quartam racionem et dicit prima fortuna
que suis blandiciis seducit homines
a vero bono et deterior quam illa
que reducit homines ad verum bonum
sed fortuna prospera et cetera ... ...
bene probat in littera dicens quod prospera
fortuna plerumque suis blandiciis
ducit homines a vero putante eum
bono

Nota bene

in cogitacione quadam ex ignorancia tue confess
e 2o philosophia reducit eum in cognicionem illius ubi
mundus inquit etc. dicens ergo boecius vehementer
asseror philosophia quod tu philosophia me facis re-
cordari iam 2o quod deus sit supremum bonum
omnium rerum finis / primo quia amisi consuetudine
corporis memoriam 2o amisi tamen eorum memoriam
corporis bonorum / oppressus merore pondere
pro perturbacione Notandum quod boecius dicit se 2o
ignoratum quorum scilicet quod deus sit finis
omnium rerum et quod sit bonum supremum / primo oppressus
postquam mole corporis oppressus amisit
memoriam corporis et per consequens adquisivit
2o quod merore et tristicia afflictus in ig-
norancia corporis lapsus est / sed per ap-
prehensionem philosophie ad memoriam reducit
eum solum quorum recordans per pristina sed
quandam aliud quod ignorare se dicebat
dicens sed sicut confessa fateor non re-
cedet tamen a memoria mea quamvis
prius recordabor quod dudum confessus
sum te ignorare dicens libro primo prosa 6a quibus
gubernaculis mundus regatur non gubernetur
dicit boecius ego bene recordor me confessum
fore ignoranciam meam et iam cognosco
postquam plenius depulsa audire a te
quid de hoc dicas etc.

Mundus inquit.

Hic philosophia vult ostendere utrum et primo
communicat boecius quandam suis confessio
et boecius fatetur et et hoc confirmat
et vult et concludit quod mundus regatur a deo
quod / boecius probat 3bus racionibus prima
est sumitur ex diversitate rerum contrarie
et 3a ista dividuntur et contraria non vinci
et se adducit / sed cum mundus unitus
sit ex partibus contrarijs et eciam elementis
ex quibus sit ab aliquo unitus et post contrarias
aliud est deus ergo mundus regitur a deo
ista textus Cuncta vero

Cuncta vero

Hic ponit 2am racionem que sumitur ex conductione
rerum confirmacione et consolacionem dividuntur et
contraria quod compelle sic necessario dispone
adiuncta non ab aliquo confirmaretur sed prima
mundi sit dividuntur et contraria quod ab aliquo
confirmata adducta quod est deus

Non tam vero

Hic ponit 3am racionem que sumitur ex ordinata
disposicione motuum et est ita nichil
etitudinaliter sed sic disposita locis temporibus
efficere spacijs et qualitatibus nisi sit unum
rectificans sed motus corporis que sunt in
mundo sunt dicens talis sed prima ergo
et non et ponere rectificante et
regulante que est deus in mundus pro
et deus Notandum quod sunt regulares
motus in mundo certis locis quaedam
ad eclipticam et ad propinquos
polos in circulo obliquo sunt certis certe
temporibus quomodo ad variacionem dierum et noctis
efficiunt certis efficacia quod luna efficit
augmentacionem et diminucionem / tendere
prius sui esterna ad decrescencia
et efficit fluxum et refluxum maris
efficiunt certi ordinati motus / spacijs sicut
luna et alij planete certis et sui
spacio quo distat a sole et adiunctis
efficiunt certis in qualitatibus quod in estate
conspicimus calor et hyeme vero frigus

Hic philosophia supposito quod mundus regatur
a deo probat quibus gubernaculis regatur
ab eo sed non aliquibus gubernaculis
aptius / sed mutuo sed sua bonitate
et sufficiencia et vult et concludit deus
per se et per sua sufficiencia regit omnia
quibus quod in bonum est summa sufficiencia

Hic probat 2a ratione quod mundus ... a deo

minime convenisset nisi unus esset qui tam diversa coniungeret || Co-
niuncta vero naturarum ipsa diversitas invicem discors dissociaret
atque divelleret nisi unus esset qui quod nexuit contineret ||
Non tam vero certus naturae ordo procederet | nec tam dispositos motus
augmentatione et diminutione aquarum
locis temporibus efficientia spatiis qualitatibus explicarent | nisi unus
esset qui has mutationum varietates manens ipse disponeret || Hoc quicquid
est quo condita manent atque agitantur usitato cunctis vocabulo
deum nomino | Tum illa cum haec inquit ita sentias parvam mihi restare operam
puto ut felicitatis compos patriam sospes revisas || Sed quae
proposuimus intueamur | Nonne in beatitudine sufficientiam numeravimus
deumque beatitudinem ipsam esse consensimus | ita quidem | Et ad mundum
igitur inquit regendum nullis extrinsecus adminiculis indigebit |
alioquin si quo egeat plenam sufficientiam non habebit | Id inquam
ita est necessarium | per se igitur solum cuncta disponit | negari inquam
nequit | atqui deus ipsum bonum esse monstratus est | memini inquam | Per
bonum igitur cuncta disponit | siquidem per se regit omnia | quem bonum
esse consensimus | et hic est veluti quidam clavus atque gubernaculum

quia deus est summum bonum ideo deo est summa sufficientia / tale autem non indiget extrinsecis gubernaculis id est deus per se regit omnia

Atqui deus ipsum

hic philosophia probat quod deus regat mundum per suam bonitatem et vult talia conclusio / deus regit mundum per suam bonitatem probatur conclusio quia deus per se regit omnia sed deus est ipsum bonum ergo bono regit probatur deus per se quod sua bonitate et clementia regimen tractus

Sed quid dicam

hic ostendit philosophia per quem modum deus omnia regit et primo ostendit quod omnia regit suaviter et voluntarie quia omnia sibi obediunt secundo quod gubernat omnia fortiter quia nihil sibi resistit nec resistere potest ibi an si quis conari et vult talia conclusio quod omnia obediunt et voluntarie reguntur a deo probatur conclusio / quia omnia appetunt et cupiunt bonum ipsum ac regit omnia per suam bonitatem et regit sicut res cupiunt et ideo regitur voluntarie et hoc confirmat sic si regimen dei non esset secundum voluntatem et obedientiam illorum quae reguntur tunc esset quasi coactionem quod non esset bonum regimen quod est contra dominum de regimine dei cum ipse omnia conservet concludit. Item nota quod cum gubernare nihil aliud est nisi in finem ordinare et ideo cum deus per bonitatem gubernat necesse per bonitatem in finem dirigere / et cum omnia naturaliter tendunt ad bonum tamquam in finem / manifestum est quod omnia sponte in finem diriguntur et ita naturaliter obediunt naturali gubernanti et per consequens deus regit omnia suaviter et voluntarie. Item nota quod voluntarium secundum philosophum sui racione solum ducentur contrahitur voluntate secundum quod habemus

secundum quod extendendo voluntarium ad omnem voluntatem id est ad appetitum non coactum / sic potest in omnibus reperiri et isto modo communiter hic accipitur quia in sua natura nihil inclinat naturaliter repugnat deo / licet enim deo videatur repugnare peccator tamen ipse non servat naturam quia per peccatum diminuit et damnat naturam eius boni licet hic de appetitu naturali secundum quod per peccatum sit appetitus voluntatis

Quod si conetur ait

hic philosophia ostendit quod deus regit omnia fortiter quia nihil est quod potest resistere et vult talia conclusio deus regit omnia fortiter probatur conclusio quia nihil est quod velit nec posset resistere deo qui sua omnia regit fortiter ergo quod sibi non potest resistere. Velle enim non est in suo regimine potest resistere regit fortiter sed deus est ... quod fortitudo requiritur ad superandum resistentias secundum boetium quia cum deus sit beatitudo quae quidem potentissima et quae dominatur esset potentissima / sed potentissimo nihil potest resistere. Velle si aliquis posset resistere deo maxime gigantes qui sunt fortissimi et illi potuerunt resistere deo. Unde fuerunt quidam gigantes qui voluerunt expellere deos de celis posuerunt montes ut ascenderent celos et deos expellerent sed videns iupiter ipsos fulmine deiecit et oppressit montibus. Sic etiam volentes obviare potentie divine simili deportabuntur pena. Item nota quod hic philosophia alludit verbis sacre scripture / quae dicit attingens a fine usque ad finem fortiter et disponens omnia suaviter ideo dicit boetius se non tantum delectari de ipsis verbis philosophie quantum in suis verbis delectatur. **Tunc** id est ut / tandem hic ostendit quod homines superbi deo contradicentes et sua opera reprehendentes erunt sui

quo machina mundana stabilis atque incorrupta firma perstet
mecum asserere magister paulo ante dictum est. Termi
nis supponere percepi credo magister ut arbitror vigilanti
ad tuenda vera oculos dirigens. Ex quo dicta non minus ad
continendum pateat quod magister eum deum misericordem omnia clavo
gubernare ille credatur, eademque omnia sicut ad bonum naturali inten-
tione festinent, unum dubium potest qui voluntarie regatur, et
quod disponentis nutum veluti convenientia contemperataque suo
rectori sponte convertat. Ita magister necesse ut beatum regimen esse
videatur, sine detractatione imperium ferret non obtemperantium

[illegible] salutem. Nichil igitur quod naturam conservans deo contraire conetur, in-
quit magister. Quod si conetur ait, numquid tandem proficiet quicquam
adversus eum quem iure beatitudinis potentissimum esse concessimus?
Prorsus magister, nichil valet. Quod vellet igitur deum resistere?
Non est igitur aliquid quod summo huic bono vel velit vel possit
obsistere. Non magister arbitror. Est igitur summum magister bonum quod regit

cuncta fortiter suauiterque disposuit / tum ego nequaquam me non
modo ea que conclusa summa rationum / uerum multo magis hec ipsa
quibus uteris uerba delectant ut tandem stultitiam magna
lacerantem sui pudeat / accepisti inquit in fabulis lacessentes
celum gigantas sed illos uti condignum fuit benigna fortitudo depo-
suit sed uisne rationes ipsas inuicem collidamus / forsitan ex huiusmodi
conflictatione pulchra quedam ueritatis scintilla dissiliat / tuo inquam arbitratu /
deum inquit omnium potentem / nemo dubitauerit / qui quidem inquam mente consistat /
nullus prorsus ambigat / qui uero est inquit omnium potens nichil est quod ille non
possit / nichil inquam / num igitur deus facere malum potest / minime / malum
igitur inquit nichil est cum id facere ille non possit / qui nichil
non potest / ludisne me inquam inextricabilem laborintum rationibus
texens / que nunc quidem qua egrediaris introeas / nunc uero quo
introieris egrediare / an mirabilem quendam diuine simplicitatis orbem
complicas / etenim paulo ante a beatitudine incipiens eam summum bonum
esse dicebas / quam in summo deo sitam loquebare / ipsum quoque deum

operibus providebunt puta qui eos devicit
et fortitudine sua superavit eos sunt [illegible]
et superbis ... superbis [illegible] poeta
actibus et [illegible] ut tu quondam superbis [illegible]
retine [illegible] precipit deus de superbis

Sed vis ne raciones

Hic probat philosophia quod dictum est quod malum nichil sit
et nota conclusio. Malum nichil est probatur conclusio
deus potest facere omne quod est omnipotens sed deus
non potest facere malum ergo malum nichil est. Declaro
illud [illegible] ipse non potest quoniam omnia
potest sed deus omnia potest facere et malum non
potest facere ergo malum nichil est [illegible] non [illegible]
deus est [illegible] omnibus [illegible] ita est [illegible]
[illegible] sit ab eo ordinatum [illegible]
tamen in fine [illegible] bonum
tamen malum ordinatur ad bonum [illegible] deus
non potest facere malum [illegible] aliquid ipse
[illegible] malum
nichil est et [illegible] damnet quod ma-
lo [illegible] quod damnabitur [illegible]
quod malum dicitur defectus boni non [illegible]
[illegible] malum est defectus
boni [illegible] potestate
boni [illegible] bonum [illegible] aliud
[illegible] debet [illegible] damnat
[illegible] plus [illegible]
[illegible] solvat [illegible]
[illegible] quod non solvit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] debuit esse [illegible]
[illegible] de malo [illegible] quod malum
[illegible]
[illegible] malicia
[illegible] malum [illegible] abstrac-
tive sive formaliter [illegible] differ-
[illegible] malum nichil in re
est sed est privatio carentia bonitatis

[illegible] ne [illegible] damnat [illegible] hoc
[illegible] malum [illegible]

Ludis ne inquam

Hic boecius [illegible] quod philosophia solvit
[illegible] boecius admirando
[illegible] racionum
[illegible] philosophia [illegible] ista
[illegible] racionum sit [illegible] descripcione
[illegible] ut [illegible] vim
[illegible] breviter colligit [illegible]
[illegible] philosophia [illegible]
laborintum [illegible] quam fecit
dedalus [illegible] intrabat [illegible]
[illegible]
[illegible] circularibus [illegible]
[illegible]
[illegible] racionum
[illegible] circulacio et
[illegible] philosophia [illegible]
[illegible] circulare [illegible]
[illegible] conclusio [illegible]
[illegible]
[illegible] racionum circulari
[illegible] ad [illegible]
[illegible] racione
[illegible] conclusio [illegible]
[illegible] conclusio
[illegible] deo [illegible]
[illegible] ut probatum est

Tum illa inquit

Hic philosophia respondet boecio ad [illegible]
[illegible] nos non deludimus te [illegible]
[illegible] maxima
[illegible] quam [illegible]
[illegible] ista est [illegible]
[illegible] aliquid
[illegible]
aliquid [illegible]

bonum esse plenam beatitudinem disputabamus / quoque neminem beatum fore
nisi qui pariter deus esset / quasi munusculum dabas / ipsam
boni formam dei ac beatitudinis loquebaris esse substantiam / ipsum quoque unum esse bonum dicebas
[illegible] quod ab omni rerum natura peteretur
deum quoque bonitatis gubernaculis / universitatem regere disputabas /
volentiaque cuncta parere / nec ullam mali esse naturam / atque haec
nullis extrinsecus sumptis / sed altero ex altero fidem trahente
insitis domesticis probationibus explicabas. Tum illa
minime inquit ludimus idque maximum dei munere quem
dudum deprecabamur exegimus. Ea enim divine forma substantie ut neque
in externa dilabatur nec in se aliquid externum ipsa suscipiat
sed sicut de ea Parmenides ait [illegible] rerum orbem mobilem rotat /
dum se immobilem ipsa conservat. Quod si rationes quoque non extra petitas
sed intra rei quam tractabamus ambitum collocatas agitavimus /
nihil est quod admirere / cum Platone sanciente didiceris / cognatos
de quibus loquuntur rebus oportere esse sermones

Felix qui ~~[illegible]~~ qui potuit boni

Metrum xii libri tercii

Fontem visere lucidum
Felix qui potuit gravis
Terre solvere vincula
Quondam funera coniugis
Vates treycius gemens
Postquam flebilibus modis
Silvas currere mobiles
Amnes stare coegerat
Iunxit que intrepidum latus
Sevis cerva leonibus
Nec visum timuit lepus
Iam cantu placidum canem
Cum flagrantior intima
Fervor pectoris ureret
Nec que cuncta subegerat
Mulcerent dominum modi

Immites superos querens
Infernas adiit domos
Illic blanda sonantibus
Cordis carmina temperans
Quicquid precipuis dee
Matris fontibus hauserat
Quod luctus dabat impotens
Quod luctum geminans amor
Deflet tenara commovens
Et dulci venia prece
Umbrarum dominos rogat
Stupet tergeminus novo
Captus carmine ianitor
Que sontes agitant metu
Ultrices scelerum dee
Iam meste lacrimis madent

tu dicas pmenidis vt3 in lra
Et tue dicit celtis obicit per nos sup-
sumus racio non est supposicio cuiusmodi
istud qua sic tractabat in ethicis c q
d ho admirer scma testate plac
Vz si fumos [illegible] et gutes rubes
de quibus loquitur non est fumos aut
precii sit per maius subiecta [illegible]
cum non est sunt quenda in sibi
vt3 [illegible] ethicorum dicit quod disciplinatum
e attendere [illegible] [illegible]
[illegible] quam non vult pati [illegible] igitur
[illegible] sic respet [illegible] hoc quod gravissima
[illegible] vt3 in libro de [illegible] [illegible]
fumos de diva poz accipedist
[illegible] [illegible] divine [illegible] et non sub
[illegible] [illegible] non premissa [illegible]

Felix qui potuit

Metrum [illegible] et vltimum huius 3ii in quo
[illegible] philosophia ostendit que sit vera beatitudo
et vbi sit sita nunc hortatur nos ad
[illegible] in summo bono et ad eius
contemplacionem Et primo premittit illum esse
felicem qui relictis terrenis vacat
divine contemplacioni 2o ostendit quod huiusmodi
contemplacionem impedit 3o docet
evitare impedimentum 2a ibi
Quondam funera 3a ibi Vos hec fabula
Primo dicit sic iste est ad felicitatem
eternam dispositus qui postposita abiecit
impedimenta eternorum bonorum temporalium
[illegible] [illegible] | [illegible] et
[illegible] [illegible] in consortio veri
[illegible] possit ascendere in eius consorcio
adipisci veram felicitatem Et ideo
quod ipse felix est qui est speculator
fontis boni et qui contempnit de-
lectaciones terrenorum Vnde ars [illegible]
in libro de pomo et morte Ista est
causa quod non est infecta operibus [illegible]
mundi et quod [illegible] creatorem suum ipsa
est qui relucet in loco suo in deliciis
et diviciis magnis Unde ad [illegible]
[illegible] que non est posse [illegible] mundi
ad [illegible] sua Turpia enim opera
et delectaciones corporales impediunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quondam

Quondam funera

Hic ostendit quod impediunt contemplacionem divinorum
quod affectus terrenorum [illegible] quandam docet
fabulam et est Orpheus dicitur fuisse filius
Caliope et fuit optimus citharista et tanta
modulamina cum cithara sua produxit
quod non solum homines sed eciam bruta animalia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et eciam silvas [illegible] et aquas
[illegible] fecit Dicitur eciam fabulose quod
Orpheus dicitur fuisse pastor [illegible]
[illegible] super pratum [illegible] vxorem
[illegible] Orphei fugat [illegible] [illegible]
[illegible] vt adamare vellet [illegible]
[illegible] pratum dicitur [illegible] a quodam
serpente interiit seu mortua est et ad
inferos deducta Orpheus vero propter
suae vxoris amissionem multum doluit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nichil [illegible] deos supernos seu superos
[illegible] placare cithara [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] super celestia [illegible]
[illegible] [illegible] ad inferna et inter
deos infernales cithara sua deliniunt
seu mitigat quod [illegible] est ei vxor sua
[illegible] quod [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Orpheus amore allectus
[illegible] vxorem perdidit Circa istam
fabulam sic [illegible] quod Orpheus ascendit
ad inferos et [illegible] rogat 2o quod

Aristoteles

monstra infernalia placavit. 3o dicit quod uxor
fuit ei concessa et eam perdidit, 2a ibi
Stupet, 3a ibi Tandem vincimur. Iterum
hic applicatur 2o. Iterum non oportet capere
veritatem per eundem modum. Unde quidam per
simulatorem ad veritatem devenerunt
tangitur sicut proprium de ingenio secunda
per auctoritatem philosophorum sicut enim effecti quod
dicitur recedunt auctorum secunda aliter per
fabulas sive historias et narrationes
sicut rudes et grossi. Unde sic populus
nuda veritate quam per similitudines
et enigmata rudibus proposuit sicut et
vocem talibus satisfaciat aliquis demonstratione
aliquis autem aliquis fabulis utitur ut
in proposito. Item per orpheus dicitur vates a
vi mentis ut a video secundum traiicitur
dicitur traicia prudentia erat natus. Item
per tercia dicitur lamentabilia
quia a trenos et lamentacio. Sed tercia
sunt non esse de mundis in quo dicitur esse
via ad infernum. Sed tercia per plurimo
sunt sicut loca infernalia ut dicitur Hieronimo
et aliqui dicunt scriptum sit in prima
pesta duo tenebris ut de allegoria
et hic hinc scriptum est. Unde forsan
de vicio scriptorum sublectum est.

Stupet tergeminus

Hic philosophus ostendit quod quando orpheus pla-
cavit monstra infernalia dicitur ianitor
inferni qui dicitur cerberus qui vocatur
canis habens tria capita canina et
fuit captus melodie prius inaudita
et admirabatur et obdormivit. Tunc
declarat qualiter alia placavit monstra
dicitur 3s furie infernales que sunt
vindicatrices seu punitrices peccatorum
ipsi lacrimabantur et sic compaciebantur
propter cithare species dulcedine ab
ultione peccatorum desistentes.

Tunc et non ixionium tangit de missione
pene eiusdem in inferno oppositum
sed ixionis sed de rota non volucis
caput ixionis. Unde ixion fuit
sublatus in celum sumna dilectione
quia diis dilectus erat et interpellavit
iunonem de stupro. Cum iuno
opposuit nubem ixion compressit
semen suum in nube et genus sic
nati centauri et gigantes in
monstra talis dicta propter hoc nepha-
rie ixion in inferno rota revolvit
et in tanta sic voluitur. Tunc ibi et
longa siti tangit remissionem pene

¶ tantali. Unde tantalus dicitur laccasse
propter plurimas dapes cum diis comede
per quod fuit damnatus et hoc fecit
propter experiri divinitatem ipsorum
deorum. Talis tantalus propter hoc
nepharie positus est in inferno in
flumine usque ad summum labium et ar-
bor pomorum pendet aqua cum usque ad
supremum labium ipse sit esuriens
non potuit comedere et sitiens non
potuit bibere sed saciatus dulcedine
melodie mentis narravit ut prius
sed bibere et comedere. Tunc ibi vultur

¶ dum satur est tangit remissionem
pene ticii. Unde ticius philosophus fuit
cum de adquirendo futurorum scientiam
dicto divinacioni operam dedit. Unde
voluisse grabere cum latona matre
appollinis quod appollo interfecit et
ipsum ad infernum relegavit cuius iecur
a vulture continue devoratur sed or-
pheo canente vultur cessat a
devoracione secundum textum.

Tandem vincimur

Hic autem quando orpheo fuit concessa

Non yxionium caput
Velox precipitat rota
Et longa siti perditus
Spernit flumina tantalus
Vultur dum satur est modis
Non traxit ticii iecur
Tandem vincimur arbiter
Umbrarum miserans ait
Donamus comitem viro
Emptam carmine coniugem
Sed lex dona coerceat
Ne dum tartara liquerit
Fas sit lumina flectere
Quis legem dat amantibus
Maior lex amor est sibi
Heu prope noctis terminos
Orpheus euridicen suam
Vidit perdidit occidit
Vos hec fabula respicit
Quicumque in superum diem
Mentem ducere queritis
Nam qui tartareum in specus
Victus lumina flexerit
Quicquid precipuum trahit
Perdit dum videt inferos

Explicit liber 3 metrum

sua uxor et eam perdidit Et quia iste
erat apud inferos iudex et arbiter
scilicet radamantus vel pluto qui cogit
animas ad confitendum peccata commissa
et secundum merita sua connectit pena
sed sequitur Iste radamantus inquit
motus dixit nos vincimur dul
cedine cantus compelli donemus viro
uxorem suam carmine emptam comitem
comite admetam quod si retrospexerit
eam intercipiatur et perdat Despicies
vero oriens in modo tamen inferni adire
uxorem allectus se retrospexit et sic
uxorem eius in inferno relinquit cum hoc
amorem sciendum Iterum non quod amor non
potest lege constringi ad coercendum scilicet
Orpheus amorem hoc sufficiendo legem
et amor fortior est ad aliquid perficiendum
quod lex quod ad coercendum et hoc dicitur in sua
quis dat legem amantibus amor lex est
amor et quod dicit propter quod lex data
amantibus est ipse amor sit lex divina

Vos hec fabula

Hic philosophia applicat fabulam ad propositum
exhortativa nobis vitare impedimentum contempla
cionis summi boni dicens quod ista fabula
respicit eos qui elevaverunt mentem
suam in eternum lucem ita quod ipsam adipis
cerent illam videlicet beatitudinem quam desiderant
si non inclinaverint mentem eorum ad
terrena Iterum concupiscencia et affectus
terrenorum impediunt contemplacionem
summi boni unde boecius in tractatu de
summo bono dicit inordinatum concupiscencia
multos impedit a summo bono quia
cum peregrinum sequi videtur quia delecta
ciones sensuales quidam desiderium
aurum et argentum corporis panno
honoraciones potentie et cum contemnimus
desideria huiusmodi et sequimur desideria

intellectus et ipse summe tractatus dicit
philosophus magis delectatur in solo primo et
contemplacione summe bonitatis
et quia ipsa vera est delectacio Et subiungit
philosophus ad vocem omnium hominum conveniens
bene nature et qui est tedere in alta
et fumes vita adquirit ultimum finem
et optimum humane vite quod est dei gloria
Iterum philosophia addidit hoc metrum quod
boecius in precedentibus libris multa fuit
locutus de concupiscencia terrenorum quod dicitur
vera ratione sit quod ista est in fortitudine
boecius a philosophia quod ipse incepit oculos
elevare in celum vel beatitudinis et quam
philosophia in precedentibus libris intendit
sibi dare summe accessa ideo fundamentum
addidit hoc metrum ut non diceret se
declinare ad terrenorum curas etc.

liber
Explicit tercius
Incipit quartus
liber

Hec cum philosophia dignitatem

vultus et oris gravitate servata leniter suaviterque cecinisset ...
Liber quartus in quo philosophia considerat causas
quare mala eveniant in regno dei cum
omnia regat rector bonus quo restat secundum deum
et probat bonos semper esse potentes et
malos impotentes et sicut vicia numquam
sunt sine pena sic virtutes numquam
sine premio et probat eum quia omnis fortuna
sive prospera sive adversa bonis est ad premium
malis autem ad exercitium sic probat quod
omnia que sunt a deo racionabiliter sunt et quedam
alia sicut patebit in processu Et prima
prosa dividitur in duas partes in prima

Hec cum philosophia dignitate vultus et oris gravitate
servata leniter suaviterque cecinisset, tum ego nondum
penitus insiti meroris oblitus intentionem adhuc
dicere aliquid parantis abrupi. Et o inquam veri previa luminis que usque
adhuc fudit tua oratio tum sui speculatione divina tum
tuis rationibus invicta patuerunt, eaque mihi etsi ob iniurie
dolorem nuper oblita non tamen antehac prorsus ignorata dixisti.
Sed ea ipsa est vel maxima nostri causa meroris quod cum rerum
bonus rector existat vel esse omnino mala possint vel impunita
pretereant. Quod solum quanta dignum sit admiratione profecto
consideras. At huic aliud maius adiungitur. Nam imperante
florenteque nequitia virtus non solum premiis caret
verum etiam sceleratorum pedibus subiecta calcatur et in loco
facinorum supplicia luit. Que fieri in regno scientis
omnia potentis omnia sed bona tantum volentis dei
nemo satis potest nec admirari nec conqueri. Tum illa: et esset
inquit stuporis infiniti omnibusque horribilius monstris si

Dignitas decor

erit quod boecius interrupit cantum sui doloris
ipsa philosophia adhuc plura volente dicere
intendens postquam philosophia cecinisset me-
tra illa petita suavitate vultus
et stabilitate sui sermonis tunc ego boecius
non adhuc penitus oblitus intimi meroris
interrupi intentionem philosophie volentis adhuc
aliquid dicere et dixi o philosophia previa veri
luminis quecumque dixisti id est ea que tua oratio fundit
usque huc patuerunt esse divina quod fuerit
de deo esse poterit esse insolubilia
suis racionibus et licet tu dixisti michi
oblita propter dolorem quem sustinui non
tamen dixisti michi id est que penitus cave ignorata
sed oppressus merore ea ignoravi Item
Dignitas et decor honesta et reverenda auctori-
tatis dicitur ad philosophiam secundum dignitatem vultus
propter sui honestatem quod sunt vultum sola
sapientia scilicet quam conmovetur honorem propter sui
auctoritatem quod dicit scilicet imitatione
philosophia ait dicitur esse gravis et stabilis
sermonis philosophie cum sermones sui firmiter
sermonum sit stabilitas Item quod cum
philosophia dixit quod sit summum bonum et deus
sit sic tu et scripturis cohortatorem ad ipsum
et intendebat ostendere quomodo ad ipsum
perveniatur scilicet antequam compleret illam
intentionem boecius voluit animus ad sinum
quandam quorum ignorantia adhuc de-
turbabat in merore interrupit philosophie
intentionem volentis plura dicere Item
philosophia dicitur previa veri luminis quod ipsa ea
discussit dicens et traxit ipsam ab obscuritate
ignorancie ad lumen sapientie sicut
interpretatur ad claritatem dei ideo philosophia
dicitur previa veri luminis quia per ipsam traxit
per via ipsius pervenit ad cognicionem veri
luminis quod est deus summa scilicet in de-
promo et morte quod per philosophiam homo
cognoscit suum creatorem quod de nichilo
fecit omnia qui est inceptor omnium inceptorum

Nota

et omnia predicta propterea sit subditur ibidem
oportuit ut philosophia mitteretur ad instru-
guandum et ad eos quod cognoscerent
suum creatorem sicut testatur supra capitulo

Sed boecius exponit causam sui doloris dicens
Ista est maxima meroris causa et doloris et
maxima causa quod cum rector sit deus bonus
constat quod mala omnino esse possunt
vel impunita pertranseant ut quod sui na-
tura conveniencia sequentur considera-
tum sit dignum admirare et huic
adiungitur ad hoc maius admirandum
summa principis imperatoribus et floren-
tibus viciorum non solum facit premia
esse sublimiter pedibus sceleratorum et
paciuntur supplicia malorum si nos pos-
sumus admirari et conqueri illa fieri
in regno dei potentis et scientis omnia
et tamen velit bona Item hoc quod mala
sint in mundo patet quod racio ipsius respecta ad
optima et quod mali non regnant in ...
rectoribus scilicet vincuntur passionibus
ire et concupiscencie Item superhabunda-
ria et defectus sunt de genere malorum
utrumque consistit in medio cum in pluribus
sit habundancia et defectus patet quod in
mundo sunt mala sed cum omnia dependeant
a deo sicut a creatore et deus summe bonus sit
sit licet valde mirandum videtur quod mala
possunt esse vel saltem permaneant in-
punita Item quod boni attingunt finem
omnium rerum scilicet summum bonum ideo sunt po-
tentes mali autem non ipsum attingunt ideo
possunt sunt impotentes et quod boecius dicebat
propter causam ista dixit se ignorare
quod sit omnium rerum finis ideo probat
bonos esse potentes et malos
impotentes et de hoc boecius admiratur
ta et hec est causa sui doloris seu meroris

Tum illa hoc esset

Uti tu existimas / tanti velut patrisfamilias dispositissima
domo vilia vasa colerentur / preciosa sordescerent / Sed non
ita est / Nam si ea que paulo ante conclusa sunt inconvulsa
servantur ipso de cuius nunc regno loquimur auctore / cognosces semper
quidem potentes esse bonos / malos vero abiectos
semper atque imbecilles / Nec sine pena umquam esse vicia /
Nec sine premio virtutes / bonis felicia / malis semper infor-
tunata contingere / multaque id genus que sopitis querimoniis
firma te soliditate corroborent / Et quoniam vere
forme beatitudinis me dudum monstrante vidisti quo etiam sita sit
cognovisti / decursis omnibus que premittere necessarium puto esse /
viam tibi que te domum revehat ostendam / pennas etiam tue
menti quibus se in altum tollere possit affigam ut perturbacione
depulsa sospes in patriam meo ductu mea semita
meis vehiculis revertaris

Metrum primum libri quarti

Sunt etenim penne volucres mihi
Que celsa conscendunt poli

h' phia pmittit boec' dictu(m) eius et
pestm q(uo)d ppit d ptractate h(uius) mi(ser)abile
ib(us) o boeci infinite ess admirac(i)o(n)e
et hec horribili(us) orbi(us) defformitas
q(uo)d in ordinatissima domo i(d est) d mundo tanti
patrisfamilias sc(ilicet) dei honore p(ri)mi hominis
et boni homines sordescerent sep(er) in estimas
sed n(on) e ita q(uia) si ita q(uo)d ait paulo post
est sicut in terra in sua veritate tunc tu
cognosceres bonos s(em)p(er) esse potentes ma-
los a(ute)m impotentes et nu(m)q(uam) vicia esse
sine pena n(ec) virtutes sine premio pmi-
b(us) et meritis et co(n)spicies bonos s(em)p(er) eque
felicia et malos infortunata et multa
huius q(ue) corroborant te q(uod) adversitates fortune
quecu(m)q(ue) tuas prop(ositis) item n(on) sunt
propter ea prebet o(mn)ia d(e) et sunt a deo
a deo [illegible] ordo iustitie respicit vicia
puniri et virtutes remunerari si mali
manerent inpuniti et boni inremunerati
Tunc ess ordo p(er)versus in domo dei i(d est) d mundo
et ess horribilis orbis monstrum sic et cetera

h' p' dat modo remedii ip(s)e boec' d(icen)s o boeci
tu dicebas sc(ilicet) d(e) 2o lib(ro) vidisti formam
vel beatitudinis me docente s(ed) p(er) quas
orbis e' ostendam t(ibi) viam q(ue) reducat te
ad castra vel beatitudines et e' applicabo
tue menti pennas et voces cum q(ui)b(us) poss(is) te
tollere in altum ut cum depulsa p(er)turba-
tione q(ue) contingit t(ibi) co(n)tra affectione temporalium
securitas sanus in p(at)riam tuam item
n(on) q(uod) p(er) pennas q(ui)b(us) philosophia p(ro)mittit
boec' affingere menti boecii intell(igu)ntur rationes
et intellectus speculationes et virtutes et sapientia
quibus enim avis volat in altum dicuntur
anicularis pennas sic mens humana spe-
culatione rationis et intellectus virtute et
sapientia erigitur in studium boni contemplationis

Sunt etenim pene

Metrum primum q(ui)b(us) d(icit) q(uod) philosophia ostendit viam
per quam pervenitur ad castra studii bea-
tae et ista via p(er) capud cavorum retinetur
qua(n)tum contine(n)s datum sic tr(an)scendendo
q(uo)m(odo) co(n)venientia aliqui(s) q(ui) pervenit
ex creaturis est et ista via tradit sub
similitudine avis volantis d(icen)s q(uod) pen-
ne sunt ita agiles q(uod) si mens
humana induat eas tunc n(on) curat
bo(n)a terrena s(ed) volat volociter sublime
aeris et ultra circuli igneos et propter
ibi n(on) cognoscit suum creatorem
esse tunc volat aliq(uid) ad orbis pla-
netas deinde ad stellatum celum et
propter n(on) invenit creatorem tunc vo-
lat altius q(uam) celum et tunc invenit
dominum mundialis machine qui
regit et gubernat o(mn)ia item n(on) d(icit) igne
calere motu celi q(uo)m(odo) co(n)tra q(uod) calor
n(on) est p(er) se Tripartita q(uod) talis ignis
n(on) deberet p(ro)bi p(er) motum celi Item
q(uod) locus n(on) e solum ca(usa) conservativa loci
s(ed) om(n)i accidens naturale natura quem
Unde q(uia) celum e locus ignis ideo n(on)
solum e ca(usa) ipsius ignis conservativa
s(ed) etiam ipsius calorem ignis concepit
Et q(uia) [illegible] dispo(sitio) celi s(ecundu)m qua
s(ed) caus(al)itatem s(u)p(er) o(mn)ia e motus
ideo d(icit) ignem calere motu celi n(on)
concludendo p(er) h(oc) q(uod) calor p(er) se sit
q(uod) talis ignis Item q(uod) d(icit) sat(ur)nu(m)
gelidum senem n(on) q(uod) sit gelidus for-
maliter effective et enim effectu gelu et
frigoris est senex q(uia) motus e' tardi(us)
ad nos p(er)venit Nam tempus suum co(m)plet
d(e) aplicari tempus q(uod) sol n(on) luna Item
q(uod) mens humana d(icit) miles q(uia) milites
tr(an)scendendo o(mn)ia co(n)tendit usque ad sum-
bonum s(ed) sequitur hic si te

Quas sibi cum velox mens induit
Terras perosa despicit
Aeris immensi superat globum
Nubesque post tergum videt
Quique agili motu calet etheris
Transcendit ignis verticem
Donec in astriferas surgat domos
Phebo que coniungat vias
Aut comitetur iter gelidi senis
Miles corusci sideris
Vel quocumque micans nox pingitur
Recurrat astri circulum
Atque ubi iam exhausti fuerit satis
Polum relinquat extimum
Dorsaque velocis premat etheris
Compos verendi luminis
Hic regum sceptrum dominus tenet
Orbisque habenas temperat

Hic ostendit philosophia quod merito indicabit quia sic suc-
cedit extasias et perducet ad dei cognitionem
quibus communicatis per viam ducat te veritatis
a temporalibus ad dei cognitionem tue diccionis
Hic quod sit contemplacio dei cum vera patria
et dicitur a deo [illegible] mentis quia ad eius
ymaginem creatus sit Et dicitur hic sic
contemplacio dei figura finalis actionum
hominis mentis [illegible] plagam vide nostram
terram relicto tue tu videbis princi-
pes quos miseri timent et cives tuos
esse exules a vera patria Et hic no-
tandum quod [illegible] non [illegible] hic titulum permanentis
[illegible] futura [illegible] cum vera patria
a qua [illegible] volens tu fuisti ad quam tamen
reuersurus esse quod a deo recedit affere
[illegible] [illegible] patria [illegible] amittit [illegible]
[illegible] dicit de 3o libro metro 2o [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pape

Aptm

Prosa 2a huius libri quarti in qua philosophia de-
bello [illegible] [illegible] investigacionem et radi-
ce sue destruit ostendit quod boecius qui in
ignorancia [illegible] malos potentes et
bonos impotentes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] gubernatur mundus gubernacio
et fortuitarum vicem [illegible] [illegible]
sine racione quod vera philosophia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et quis gubernatur mundus
[illegible] Nunc philosophia vult [illegible] boecio
[illegible] [illegible] removere dolorem [illegible]
boecius [illegible] [illegible] ignorancia premissorum
Et [illegible] boecius [illegible] petit a philosophia
[illegible] philosophia [illegible] ubi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] philosophie [illegible] boecius
[illegible] admiratiue a philosophia [illegible] [illegible]
promittis [illegible] dubito quin possis perducere
ad effectum si tu modo non [illegible] me
quem [illegible] [illegible] Et [illegible] quod sapiens
[illegible] promittit [illegible] adimplere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sapiencie [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] boecius philosophia
[illegible] [illegible] promittis non dubito quin
efficere possis cum aliud [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] promittere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Hic [illegible] [illegible] et [illegible] probat bonos esse
potentes et malos impotentes [illegible] [illegible] boecius
[illegible] et [illegible] [illegible] quem vult [illegible]
ostendere 2o probat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] boecius licebit ut
[illegible] bonos esse potentes
et malos esse destitutos [illegible] [illegible]
[illegible] alterum [illegible] bonis adesse [illegible] de-
[illegible] [illegible] alterum [illegible] [illegible] [illegible] mali
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] boni et mali
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facit vel esse
potentes [illegible] [illegible] alterius
Et [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] habunda-
[illegible] [illegible] [illegible] via [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] boni [illegible] [illegible] [illegible]
mali Et [illegible] quod philosophia [illegible] [illegible] [illegible]
boni sint potentes mali impotentes fundat
super una [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opposito
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
velit [illegible] [illegible] via [illegible] [illegible] [illegible]
bonorum probando impotenciam malorum
[illegible] impotencia malorum [illegible] bonorum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] probaret et [illegible] [illegible]
reliquum concludet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] probare et [illegible] alterum [illegible]
reliquum concludere [illegible] duo sunt quorum

Hic philosophia [illegible] [illegible] [illegible] et premittit
duo necessaria ad [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] voluntas et potestas [illegible] [illegible] alterum
desit nichil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Et volucrem currum stabilis regit
Rerum coruscus arbiter. Huc
si te reducem referat via
Quam nunc requiris immemor,
Hec dices, memini, patria est mihi,
Hinc ortus, hic sistam gradum.
Quod si terrarum placeat tibi
Noctem relictam visere,
Quos miseri torvos populi timent
Cernes tyrannos exules.

deficiente voluntate nullus [illegible] quod nullus facit quod non vult et si plus habet voluntatem [illegible] frustra [illegible] quia non [illegible] philosophia dicit [illegible] aggredi quod non vult [illegible] dicit quod voluntas [illegible] aggredi quod non vult [illegible] cogitur facere quod aliquam voluntatem [illegible] aggreditur [illegible] quod non vult [illegible] philosophia [illegible] potentia [illegible] violentia [illegible] voluntas [illegible] comparari ad [illegible] aggredi [illegible] deficit voluntas [illegible] voluntas [illegible] nolentem [illegible] aliquid [illegible] aliud quod [illegible] tracte est [illegible] voluntarium [illegible] involuntarium aliquando [illegible]

Tum ego: Pape, inquam, ut magna promittis! nec dubito quin possis efficere; tu modo quem excitaveris ne moreris. Primum igitur, inquit, bonis semper adesse potentiam, malos cunctis viribus esse desertos agnoscas licebit, quorum quidem alterum demonstratur ex altero. Nam cum bonum malumque contraria sint, si bonum potens esse constiterit, liquet imbecillitas mali; at si fragilitas clarescat mali, boni

coactus nichil vult hic facere quod si fortune
pena vel prodere vitam ita similiter hic
effectus seu actus non est voluntas Sed quia
ad actum interiorem voluntatis secunda
voluntas ipsa est libera et cogi non potest
ut de illud quod fit voluntarie cum
ignorantia non ignorantia non est pars
talis cum ignorantia et unde secunda
effecta alia passa alia sua alia
extronia alia diminuibilis Item
sed sicut nichil magis concordat obliviosi
quam recordari et aliquid ad memoriam
reducere quod per oblivionem a memoria est
lapsum Sed bonum esse summum bonum
non recedit a mente boecii ideo non
oportet se recordari sed dicit in hunc

Hic philosophia arguit bonos esse potentes et
malos esse impotentes ista ratione scilicet
adipiscuntur quod volunt sunt potentes
sed boni adipiscuntur quod volunt scilicet summum
bonum Sed hoc mali volunt non tamen adipis-
cuntur ergo quia si adipiscerentur summum bonum non
essent mali ergo adeptione boni efficiuntur boni
ergo boni sunt potentes mali vero impotentes
quia non et ex hoc quod omnis humanus actus
constat effectus ex voluntate et potestate modo
sic est quia boni volunt et ipsi attingunt
Sed mali volunt sed non attingunt
ergo ipsi deficiunt nisi ad finem Item
sicut in hac questione dubitat nichil probo illud
dicta secunda veritas propositionum fundata super necessitate
sicut et consequentia ut per philosophum in predicamentis
tamen ex dicto Ex eo quod res est vel non
non est oratio dicta vera vel falsa quod qui negat
veritatem propositionum non potest concedere necessitatem
Sed qui negat veritatem propositionum non potest
concedere conclusionem secunda quia ratio
fundatur super veritate propositionum ideo dicit
boecius quod nichil dicit Ex hoc per oratione
nulli studium philosophia malis debet
prodere boni Sed quia dicit philosophia pro

non et firmitas sed ut nec
sic fides habundatior sit
alterutro calle procedam nunc
hinc nunc inde proposita confirmans
Duo sunt quibus omnis humanorum
actuum constat effectus
Voluntas scilicet ac potestas
quorum si alterutrum desit nihil
est quod explicari queat
Deficiente enim voluntate
ne aggreditur quidem quisque quod
non vult at si potestas absit
voluntas frustra sit. Quo
fit ut si quem videas adi-
pisci velle quod minime
adipiscatur huic optinendi
quod voluerit defuisse

valeant durare nequeant. Prorsus inquam nec negari
potest. Quod vero effecisse quod voluerint videas, num etiam
potuisse dubites? Minime. Quod vero quisque potest in eo
validus, quod vero non potest in hoc imbecillis esse censendus.
Fateor inquam. Meministine igitur inquit superioribus rationibus esse
collectum intentionem omnem voluntatis humane que diversis studiis
agitur ad beatitudinem festinare? Memini inquam illud quoque esse
demonstratum. Num recordaris beatitudinem ipsum esse bonum eoque modo
cum beatitudo petitur ab omnibus desiderari bonum? Minime inquam
recordor, quoniam id quidem memorie fixum teneo. Omnes igitur homines
boni pariter et mali indiscreta intentione ad bonum pervenire nituntur?
Ita inquam consequens est. Sed certum est adeptione boni bonos fieri. Certum. Adipiscuntur igitur
boni quod appetunt? Sic videtur. Mali vero si adi-
piscerentur quod appetunt bonum, mali esse non possent. Ita est.
Cum igitur utrique bonum petunt, sed hi quidem
adipiscantur, illi vero minime, num dubium est bonos quidem esse
potentes, qui vero mali sunt imbecillos? Quisquis inquam dubitat
nec rerum naturam nec consequentiam potest considerare rationum. Rursus

Au°

ethicorum passionibus pertractis utiles sunt
philosophie auditores, sed secundum rationem deperdita
sua facultate, multum utique utile est
et scilicet aia procedo et contra sit ponens
Et quia philosophia moralis dat modos secundum
et moderatur passiones et modos affectiones
ideo philosophia moralis recte dicitur
precedere philosophiam naturalem et hoc est uide
utere ... ipse thoc quod dat regulam modum
De modo studendi
studendi in artibus quia primo hic dicit studentes
in grammatica primo uacare et post ad doctrinam logicalem post
ad rethoricam postea hoc ad moralem philosophiam post
hoc naturalem postea ad methaphisicam et tandem ad theologiam.

Malus iniquus sit diues

Hic philosophia adducit rationem rationi quia ut philosophie
principalis sit impotens et bonus potentes et ratio
qua ut hoc probatur quia ... quia sed et
quod duo intendunt aliquid contrario naturalis
quorum id est contrarium respectu naturali officio et potens
et ... non ... est impotens secundum
bonum quia mali naturaliter tendunt ad bonum
et boni ipsum consequuntur naturali officio sed ... ¶
mali ad non sequitur sunt impotentes boni uero potentes
... in ... perfectum ... quod
medium ... et positum secun-
... ... eligit.
... et ipse ... ... sic signum
... ualescere et sanitatis boecii quia
... ratione philosophie et ... cui terrenus
philosophia et proximus complerit concludere
... et quod ... secundum ... ad te

Hic philosophia ... seu recolligit ... rationes
et ad ostendendum contrarium ... secunda ibi ...
... uero secunda ibi ... ... cum
... ideo ... quod ... quia ...
... et ... secundum nomine quia ...
bona quia mali ... et naturaliter tendunt ad
bonum et mali deficiunt ab eo quod appetit
... secundum naturam ... hoc ... maxime
impotentes et deficientes ab eo quod ... intendit
sed ab hoc deficiunt mali ergo mali sunt

impotentes. Unde notandum quod naturalis delectatio
et quod dirimibilis ... secundum quod appetitus
naturalis boni non ... ...
quod ... ... quod non ... ...
... mali quod naturaliter inclinatur
... ... et ... inclinacio
... ... ad ...
... secundum quod ... corrumpitur a suo
... corrumpitur sed ... appetitus naturalis
non ... ... sed ... ignorancia ...
appetitus ... mali ... quia omnis
malus ignorans et ita aliquis ...
... ...
philosophia adducit rationem rationi ad probandum
... et ratio quia ut philosophia ... secundum
... thome ... ... de ... a quo
aliquis deficit et maius et dignius
de tanto maior est suus defectus
et ... cadit seu labitur impotencia
sed id a quo mali deficiunt non ... ...
et quod ... seu ... ... sunt
bonum quod ... est maior impotencia
¶ ... ... philosophia probat ...
rationem ... ... potentes ...
... suppositum et quia hoc concludit
malos ... impotentes ... ...
super ... fundat sua ratio ...
Sicut ... uiator ... potest ...
ambulet seu ... ad eum locum
... nichil amplius restat ... uia ...
bonum ... ad ultimum uia
... ... quod ... ...
... ... nichil amplius
restat desiderandum quia ... ...
... sed ... ... non ... aliquod bonum
sed ... ... in se omnia bona ...
... potentes mali ... quod ...
... ...
... ...
impotentes ... ...

Nam si duo sint quibus idem secundum naturam propositum sit, eorumque unus
naturali officio id ipsum agat atque perficiat, alter vero naturale illud
officium administrare nequeat, alio vero modo quam naturae convenit non quidem
impleat propositum suum sed imitetur implentem, quem tu horum valentiorem
esse distinguis? Et si coniecto inquam quid velis, planius tamen audire desidero.
Ambulandi inquit motum secundum naturam esse hominibus num negabis?
Minime inquam. Eiusque rei pedum officium esse naturale num dubitas? Ne hoc
quidem inquam. Si quis igitur pedibus incedere valens ambulet, aliusque cui
naturale hoc desit officium pedum, manibus nitens ambulare conetur, quis horum
iure valentior existimari queat? Contexe inquam cetera, nam quin naturalis
officii potens eo qui idem nequeat valentior sit, nullus ambigat. Sed summum bonum quod
aeque malis bonisque propositum, boni quidem naturali officio virtutum appetunt,
mali vero variam per cupiditatem, quod adipiscendi boni naturale officium non est,
idem ipsum conantur adipisci. An tu aliter existimas? Minime inquam,
nam etiam quod est consequens patet. Ex his enim quae concessi, bonos quidem potentes,
malos vero esse necesse est imbecilles. Recte inquit praecurris idque uti
medici sperare solent, prognosticum indicium est erectae iam resistentisque naturae.

¶ Ex quam te ad mite nos p(ro)mittis

Sum ipsius celebritas consilio-

rores. Vide enim q(uan)ta viciosor(um)

ho(m)i(num) pateat infirmitas q(ui)

ne ad ho(c) quidem queant p(er)ve-

nire ad q(uo)d eos naturalis du-

cit ac pene compellit intencio.

Atq(ue) si ho(c) tam magno ac pene

invicto p(re)euntis nature desere-

rentur auxilio? Considera vero q(uan)ta

sceleratos ho(m)i(n)es habeat im-

potencia. Neq(ue) enim levia aut lu-

dicra petunt p(re)mia que (con)sequi

atq(ue) obtinere [no(n) p(oss)unt] s(ed) circa ipsa(m)

rer(um) su(m)mam v(er)ticemq(ue) deficiunt

nec i(n) eo miseris (con)tingit

effectus q(uod) solu(m) dies

nortesque mollitudine. In qua re bonorum vires eminent. Sicut enim
eum qui pedibus incedens ad eum locum usque pervenire potuisset
quo nihil ulterius pervium iaceret incessui ambulandi potentissimum
esse putares, ita eum qui expetendorum finem quo nihil ultra est apprehendit
potentissimum necesse est iudices. Ex quo fit quod huic prius dicto
obiacet, ut idem scelesti viribus omnibus videantur esse deserti.
Cur enim relicta virtute vitia sectantur? Inscitiane bonorum?
Sed quid enervatius ignorantie cecitate? An sectanda noverunt? Sed transversos
eos libido precipitat. Sic quoque intemperantia fragiles qui obluctari
vitio nequeunt. An scientes volentesque bonum deserunt, ad vitia
deflectunt? Sed hoc modo non solum potentes esse sed omnino esse desinunt.
Nam qui communem omnium que sunt finem relinquunt, pariter quoque esse desistunt.
Quod quidem cuipiam mirum forte videatur, ut malos, qui plures
hominum sunt, eosdem non esse dicamus; sed ita sese res habet. Nam qui mali
sunt eos malos esse non abnuo; sed eosdem esse pure atque simpliciter
nego. Nam uti cadaver hominem mortuum dixeris, appellare non possis.

Simpliciter vero

e p[ro]p[ter] et s[ed] p[ro]p[ter] recessisse h[oc] e[st] et d[e]
suo solido sunt et fertissimo p[ro]p[ter]
h[oc] d[eu]s h[ab]et ut testatur d[icen]s se ipso e[st]
s[ed] q[ui]a s[e]c[un]d[u]m q[uod] ipse e[st] om[n]i[um] [illegible]
quietatem p[ro]p[ter] i[n]t[er]itia [et] p[ro]p[ter] celi et
mundi [con]tinete ab h[oc] q[ui]dem e[ss]e [con]t[ra]
devia[re] esse et vi[n]cu[lum] h[uius] q[ui]de[m] [con]t[ra]ri[um]
h[uius] v[er]o ob[jec]t[um] [illegible] h[oc] n[um]q[uam] aliq[ui]s
procedit p[er] vitia ab e[ss]e p[ri]mi entis seu
a p[rim]o ente tanto m[a]g[is] desinit esse
q[ua]ntu[m] b[e]n[e] [Gregorius] in libro [quarto] [dialogorum]
malum [illegible] de dyal[ogo] d[icit] q[uod] dya[bolu]s
multo [et] b[onu]s d[icitu]r n[on] esse q[ui] a su[m]ma
e[ss]e[nti]a [recessit] [et] p[ro]p[ter] h[oc] quottidie [con]siste-
re desi[nit] [et] recessi[t] a p[rim]o ente t[ame]n
ad n[on] esse q[ui]a ab eo q[ui] e[st] v[er]e [illegible]
esse [et] p[ro]fu[n]dissi[mu]m cecidit [et] longissime
recessit q[uia] [illegible] ad terre [illegible]
[illegible] maior distans a celo [illegible]

Quod quidem [cuipiam]

[illegible] ph[ilosoph]ia [con]cludit quandam [illegible]
q[ue] posset fi[eri] [illegible] stati[m] [illegible] q[ui]a diceret
[illegible] quo aliq[ui]s posset e[ss]e malus [illegible]
[illegible] h[oc] dici n[on] posse q[ui]a [illegible] [illegible]
[illegible] malu[m] esse ut tollit[ur] [illegible]
[illegible] h[oc] [con]clu[dit] ph[ilosoph]ia d[ice]ns [illegible]
mir[um] forte videa[tu]r et [illegible] plur[es]
[illegible] e[ss]e malu[m] e[ss]e [illegible] [illegible]
[et] n[on] sunt sic[ut] esse ho[m]i[n]es mortuu[m]
n[on] esse hoi[e]s [illegible] d[icitu]r esse
cadaver seu ho[mo] mortuus [et] [illegible]
[illegible] h[oc] e[st] malu[m] [illegible] h[oc] e[st] sunt n[on]
[illegible] h[oc] e[st] mortu[us] h[oc] [illegible] homo
[illegible] [illegible] a sup[er]iori ad i[n]f[er]i[us]
[illegible] q[uod] n[on] [illegible] si malu[m] [illegible]
[illegible] esse [illegible] [illegible]
[illegible] si mortuu[m] [illegible] h[ab]et
[illegible] h[oc] [illegible] [illegible] cadave[r]
ho[m]i[n]is e[ss]e ho[m]i[n]es [illegible] malu[m]
[illegible] esse malu[m] n[on] [illegible]
[illegible] ip[s]e esse [illegible]

[illegible] cadaver ho[m]i[n]is esse ho[m]i[n]em
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
ho[m]i[n]is [illegible] malicia [illegible] [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] p[er] malicia[m] ho[m]i[n]is [illegible]
e[ss]e [illegible] fuerat [illegible] ibi [illegible]
ph[ilosoph]ia [con]clu[dit] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] e[st] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] possi[n]t ab dicere quo
h[oc] e[st] v[er]e[illegible] [illegible] [con]tradicere
q[uod] mali [possunt] h[oc] ph[ilosoph]ia solvit [illegible]
q[uod] [illegible] malo[rum] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] malo[rum] [illegible] esse
posse [illegible] [illegible] q[uod] b[on]i
n[on] p[oss]u[n]t face[re] malu[m] [et] p[er] [illegible] n[on]
[illegible] [illegible] h[oc] e[st] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q[uod] b[on]i n[on] faciu[n]t mala [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad optima [illegible] [illegible] [illegible]
b[on]i p[ossu]nt face[re] mala [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] voluntati [et] delectacio[n]i
[illegible] q[uod] [illegible] [illegible] n[on] p[ossu]nt face[re] mala
[illegible] eligu[n]t [illegible] malu[m] seu volu[n]t
mala [illegible] [illegible] [illegible]

Nam si paulo [ante]

[illegible] ph[ilosoph]ia [illegible] q[uod] [illegible] malo[rum] [illegible] mala
[illegible] ibi [illegible] ut [illegible]
[illegible] ibi [illegible] [illegible] q[uod] ph[ilosoph]ia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] posse ma-
lu[m] e[st] [illegible] posse [illegible] malu[m] [illegible]
[illegible] mali [illegible] p[ossu]nt mala [et] p[er] [illegible]
[illegible] e[st] [illegible] [illegible] [illegible] malu[m] e[st] n[ihi]l
[illegible] e[st] sup[ra] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] augustini [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dei [illegible] [et] dig[ni]tas [illegible] n[on]
[illegible] dig[ni]tas [illegible] [illegible]

Atqui idem in pollicitum

possis ita viciosos malos quidem esse concesserim sed esse absolute nequeam
confiteri est enim quod ordinem retinet servatque naturam quod vero ab hac
deficit esse etiam quod in sua natura situm est derelinquit sed possunt inquies mali
ne ego quidem negaverim sed haec eorum potentia non a viribus sed ab imbe-
cillitate descendit possunt enim mala que minime valerent
si in bonorum efficientia manere potuissent que possibilitas eos evidencius
nichil posse demonstrat nam si ut paulo ante collegimus malum
nichil est cum mala tantum possint nichil posse improbos liquet perspicuum est
atque ut intelligas quenam sit huius potencie vis summo bono nichil
potencius esse paulo ante diffinivimus ita est inquam sed idem inquit
facere malum nequit minime est igitur inquit aliquis qui omnia posse homines
putet nisi quis insaniat nemo atqui idem possunt mala utinam
quidem inquam non possent cum igitur bonorum tantum potens possit omnia
non vero queant omnia potentes etiam malorum eosdem qui mala possunt
minus posse manifestum est huc accedit quod omnem potentiam inter expete-
nda numerandam omniaque expetenda referri ad bonum velut ad
quoddam nature sue cacumen ostendimus sed patrandi sceleris possibilitas

Item si non dum possibilia
voluntas ad effectum
conveniret tamen aput
deum effectus ponitur

cōtra

cōtra

nota

h' phūa aut ita ex̄ⁿ mō/cōtraria op̄ite
nōnū ut colligitur ex ista sa posse malū
mag̅ arguit ī potencia q̄ potencia et
mag̅ ī pfcōm q̄ pfeccionē Similiter si
arguet poēt ī pfcōm sunt dō berent
potētisso scilicet deo q̄ ipse q̄ sicut deus
pt̄ facere oīa sic et deo attribuunt
oīa pracīa pfcōs Ideo ex
sa pp̄t argui ad oppositum ūd dicit deus
pt̄ oīa et nō mali quod nō pot
oīa et tamen pot malū ergo posse malū
mag̅ ōpet ab īpotencia et ī pfcōe
et pcūs mag̅ esse arguit impotencia
qm̄ ī pfcōm q̄ potencia et pfcōm
¶ Sed dicetur deus facit malū ergo etc
quod est ꝯtra ergo ꝯ cō fn causa malū
Dicendum an̄ts est concedendum deus
malū oper deus malū agit tamen
illi cū malū pcīn. modo capiuntur
abstractive eo dffor̄mite et sic 3°
negatur Alio capiunt ꝯcretive sicut malū
ēe q̄ in actu esse q̄ sit uel illud
no sic sed sic est ꝯcedit deus facit malū
¶ Sed dicetur quod deus peccat quia posset
mala ī pedire quod tamen nō īpedit ergo
peccat quia sicut ēa Similiter in
q̄ pt̄ multa mala ī pedire et nō ī pedit
peccat sicut quod ē sicut ꝯtrarias facit
oīa ex dictu dei ꝯtra sed deus nichil
facit quod deo et nō ē sicut Sed ad argumentum pfcō
iā negatur deus malū opatur Sed quod ꝯtraria
agit malū et 4 ꝯa et qui ꝯa causa
agit quia non cogete nisi p autoritatem de
causa et pma ꝯcedit p hoc solū necessario
ꝯ positus nō aut in pncatis Ista ꝯa
ēa facit quantum ꝯcrete sed nō abstracte
quod ad dfformitatē et hoc quod quia
eo quod deus ī actionibus suis nō pt̄ de
ficere sed q̄ ꝯa ēa deficit et peccat
et in hoc nō cogit sua ēa a voluntate
dī quod malū ꝯcretive sit ꝯa ēa sed nō
abstractive et hoc nec fit nec sit ē

Sed tunc dicetur quod ꝯ ēa ēe eius
ē ēa talis quod ꝯtra nisi ꝯi verum ēa
ē ēa ppe in bonū q̄ ēe tunc q̄
ē ēa causa et ꝯtra non ē ī ꝯposito
quod deus ē ēa p se forte et fortes ē
ēa pai Ideo tamen deus et pai ēa ppria
ē p dicatio liberi petens peccat Vel
q̄ iā aū tamen nisi ponit Ideo sed
ē ēa abstractive ¶ Tunc ibi sunt ipsi
phūa addūcat 3^m mō ꝯtra ubi ꝯtra
ꝯ ē quod nisi ꝯplacent qui ꝯfor
eo sa ut ꝯtra poni naturale et appetit
et ūsi ad bonum ꝯ poni ūbi nos
appetenda nisi ꝯfert ad bonum ergo poni
mali nō ē poni quod tamen in bonis
¶ Tunc ēa quod ꝯ illi phūa quod dicit
sup dicit ꝯcludit ꝯclusū quod pncipium
ꝯcedat rationibus ꝯ ꝯsumat eam autem
toritatibus ppria plures ut in sa
Item nō dicta ē ī dependencia cum libera
Ideo dependencia ē appetitus racionalis
sen quod ꝯcedit sicut tamen liberū arbitriū et
ꝯstat ad appetitū sensualem ubi appe
titū bestiale Ideo licet mali appe
tunt bonum appetitu racionali
tamen quod est sequitur appetitū sensualem
ad bonum nō ꝯueniunt sapientes
quod ꝯtenunt delectacionem sensuales et aliis
tales nisi malibus sicut ꝯfenunt
sua sic ūsi ē ratione quod de in bono fuit
bonū ut scribitur in libro de pomo et morte
Quare cum nō tēta nisi turbata que
ꝯcedit a corpore quod scribitur ibidem et
respicit ita ꝯtraria molestia sicut dicit

Quos vides ad

Istud ē metrum 2^m huius et ē metrum
ꝯtra quod p^o^ dī animacium ab
ductione exoiam uero a pede sub
minate 2^m dī ꝯtra ab
ductione spondaicum a pede ꝯtrante
In quo metro phūa ostendit quod ꝯtra
malorum sit ꝯtra ꝯ ꝯtra
tamen maior ꝯtra ēe poni sicut sic

inferri non potest ad bonos competere atque liquet a malorum potentia possibilitatem non esse potentem. Atque ex potentia expetenda est. Sed quod ab his bonorum quidem potentia malorum vero minime dubitabilis apparet infirmitas; veritatem igitur illius Platonis esse sententiam liquet solos quod desiderent facere posse sapientes, improbos vero exercere quidem quod libeat, quod vero desiderent explere non posse. Faciunt enim quae libet dum per ea quibus delectantur id bonum quod desiderant se adepturos putant; sed minime adipiscuntur quoniam ad beatitudinem probra non veniunt etc.

Metrum 2m libri 4ti

Quos vides sedere celso
Solii culmine reges
Purpura claros nitente
Septos tristibus armis
Ore torvo comminantes
Rabie cordis anhelos
Detrahat si quis superbis
Vani tegmina cultus
Iabet videbit intus
Artas dominos ferre catenas
Hinc enim libido versat
Avidis corda venenis
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens
Maeror aut captos fatigat
Aut spes lubrica torquet
Ergo cum caput tot unum
Cernis ferre tyrannos
Non facit quod optat ipse

reges et principes sicut dicit incipiendo
constructiones in versu primo dicitur si quis
detrahit superbis et removeret per imagi
nationem et intellectum regiminis vanam cultus
i vestes coloratas ab ipsis superbis
ita quod visus possit penetrare ipsos
reges et principes superbos quos vides
residere in alto solio omnes claritas
indumentis habentes arma splendentia
torvo vultu appetentes minando status
visus suo considerat ipsos ligatos intus
catheris insolubilibus scilicet passionibus
et de specie et timore et omnibus ligatis et
impotentes quod et ipsi sunt impotentes sicut quod
ipsi sunt ligati passionibus propter quod non
faciunt quod optant non facere possunt
propter impedimentum cathenarum et per quas
sunt impotentes quamvis tamen ipsi magis
videantur potentes ut dicit in littera non
facit quod facit ipse tyrannus sicut et non tamen quod
dicit ipse rex pressis iniquis dominus i viciis
dominantibus non facit quod vult ideo est
quod tunc rex est servus sed servi non est facere
quod vult sed nisi ipsius est facere quod dominus
vellit servus ut dicit [illegible] Seneca sicut
voluntate domini et non faciens vapulabit
multis verberibus i punietur Et quod sicut servus
propter quod est servus passionum possidentium
et ligantium eum Unde augustinus in li-
bro de civitate dei dicit Bonus si serviat
liber est malus autem si regnat servus est
non unius hominis sed quod gravius est tot
dominorum servus est quot viciorum passionibus
allaqueatus est quod quando facit peccatum servus
servus est ideo non dicit in littera torvo Unde
Nota est autem tornus torvi et tornus vel vi
cilia tornus in est instrumentum cum quo
vasa tornantur et a tornus pro torno
[illegible] i torvo aspectu vel grisis i
crudeliter mittere Et tornus vel vi id
est quod crudelis et quod quod duos corrumpere
scilicet a torvis et crudelis vel tortum Unde
papias scribit tornus terribilis eo quod
sit torto vultu et torculato aspectu

Vides ne igitur

Ista est prosa quarta huius quarti in qua philosophia ostendit
malis numquam deesse supplicia et bonis num
deesse sua premia et primo philosophia continuando
dicenda premittit suam intentionem secundo concl
intentum ibi rerum etenim dicitur Vides ne i
continuando quod mali viventes dissoluti vero et
mali et maiore libidine cunctis assueti
sicut prima probavit quod succedit de volunt
in ceno gaudentes sunt i deorum subiungentes
dicens Igitur de quibus malis dicitur scripta se
ceni ut immensa subsidere sui volue
re vobis quod de immo Respondes et tu
comperi cuius ad luce resplendet
quod utrum et probitas honorum semper numquam conclu
huiusmodi dicitur in assimilando Sumit ibi
rerum etenim dicitur hic philosophia primo intendit
et primo probat quod probis et bonis numquam deest
sua premia secundo quod malis numquam deest
sua supplicia ibi quod cum ita sit sicut primo
ipsis subdividitur in duas partes quia primo facit
secundo quod dicitur in secundo ostendit quod sit premium
boni ad quod premium secunda pars adhuc sequitur
tertia ideo quod dicit quod sua est omnibus
propter quod aliquid geritur est premium et iam
geritur sed propter bonum omnia fiunt ergo bonum
est premium quod queritur Et bonum a bonis
separari ipsis manentibus bonis est impossibile
quod eo separato bono iam non essent boni
quod sicut bonitatis adeptione efficiuntur boni
ita separatione boni redduntur mali cum
bonum ergo bonitas a bonis separari non potest
et per quas sunt devorantur boni Et magnum
premium est scilicet ipsi veritate devorari
boni quod melius est non bonum cum vicia
sed hoc premio boni numquam privantur in bonis
privatur ut probabit infra ergo bonis numquam
deest sua premia Et nota sicut dicit
in crevi in stadio et nota quod opportet
cum nos sunt consuetum certe aliquando spacio
quod volunt separari et quod proprie tamen admetta
cursus prius sustulit corona sed premium
Nec aliquis aliud de quo dicit apostolus

Nota dicit capitulo

Augustinus

Nota

Dum pressus mugmio

Prosa 3a libri 4ti

Vides ne igitur quanto ceno probra voluantur qua probitas luce
resplendeat. In quo perspicuum est numquam bonis premia, numquam
sua sceleribus deesse supplicia. Rerum etenim que geruntur illud propter
quod unaqueque res geritur, idem eius rei premium esse non iniuria videri
potest, uti currendi in stadio propter quam curritur iacet premium corona.
Sed beatitudinem esse idem ipsum bonum propter quod omnia geruntur ostendimus.
Est igitur humanis actibus ipsum bonum veluti premium commune propositum. Atqui
hoc a bonis non potest separari. Neque enim ultra iure vocabitur bonus qui careat
bono. Quare probos mores sua premia non relinquunt. Quantumlibet
igitur seviant mali, sapienti tamen corona non decidet nec arescet.
Neque enim probis animis proprium decus aliena decerpit improbitas.
Quod si extrinsecus accepto letaretur, poterat hoc vel alius quispiam
vel ipse etiam qui contulisset auferre. Sed quoniam id sua cuique probitas
confert, premio tunc suo carebit, cum probus esse desierit. Postremo
cum omne premium ideo appetatur, quoniam bonum esse creditur, quis boni compotem
premii iudicet expertem? At cuius premii? omnium pulcherrimi maximique.

Resultat quod hec virtus quod in studio [?] quod de-
[margin: Virtus] virtus accipit beatitudinem sic quod virtute
ut comprehendatur quod illud accidit quod virtute
et premium eveniunt. Item ut dicit commentator
dicitur hoc a bonis separari non potest in eo
hoc est nondum philosophus dicit in sua quod bonum
non potest separari premio sicut declaratur
quod ab illo a quo denominatur hoc bonum
est dicitur virtuosa operatio secundum Aristotelem
... 3o ethicorum omnis virtus et habitus
[margin: Aristoteles 3o ethicorum] et reddit honorem bonum et perfectum et lau-
dabilem secundum quod dicit virtus est que honorem
perficit et opus eius laudabile reddit
... dignitas virtutis est premium
virtuose agentium. Tamen dicit philosophus
quod premium virtutis sit laus et honor
[margin: Nota bene] [margin: virtus] ... est premium ... secundum ...
... pendens ... ...
... virtuti de quo dicitur in libro
... operans virtuose ... bonum
et virtuosum non potest separari virtute hoc
nec potest separari premio quod dignus est mer-
cenarius mercede sua ... quod ... libet
... non ... ... confirmat
... malis ... virtutis
non ... perpetua et venerabile
permaneat ... summis
... bonorum ... ...

... philosophus adducit rationem quare
... et ... quod ... est ...
premium non est ... premium ... ...
bonum quod est ... bonum est ...
et premium ... quod ... philosophus
philosophus dicit ... argumentando
ac si sic argueret: hoc non est ... hoc
... valet ... et valens ...
... premium non appetitur ...
bonum ... bonum ...

premium sed bonum et ... boni quod est
et ... premium et ... bono non ...
... premium ... ad ... premium

... philosophus ... premium ... quod ...
ipso bono et ... bonitate virtutis et operationis
et ... quod sit pulcherrimum et maximum
premiorum secundum quod dicit in sua quod ... bonorum
premium est ... deorum ... dicitur in sua ... ac
... colligitur quod ... ita deductione philosophus
non accipit ... statum quod ... habi-
tum ... in hac vita ... statu beatitudinis
... est ... in hac vita quod ...
... per virtutes et mores bonos ... sua
... premium bonorum est ... eos ...
... quod sit bonum ... ...
... bonum ... sint ... quod
... sint ... sint dii ... non ...
... et perpetuum ...
nondum quod esset est bonum esse et ...
ut deus ... qui esset ... deus
esset ... quod qui ... non ... bonum
... perpetuum quod est ... perpetuum
... ad virtutem ... et deus ... ut ...
ostendit ... perpetuum
... deus perpetuum ... sic
... perpetuum et ... sic et sunt
dii perpetui per virtutes et bonitatem
... quod virtutes et bonorum bonitatem
reducit eos ad esse divinum et reddit
eos divinos ... et ... hoc reddit eis
optimum pulcherrimum et maximum premium

Que cum ita sint

... philosophus adducit ... rationem ad ...
... malum ... desiderium ... sua et
rationem quare ... quod ... est ...
divinis subiecte ... passiones
... subiectorum omnium esse sua
passio ... a ... ...
... subiecto ... esse sua
passio ... bonum et malum sunt ...

merito. Idem cursus in paulo latius praemium dedi. ac si col-
ligere cum ipsum bonum beatitudo sit, bonos omnes eo ipso quod boni sint fieri beatos
liquet. Sed qui beati sunt, deos esse convenit. Est igitur praemium bonorum, A
quod nec deterat dies, nec minuat potestas, nec fuscet obscuritas
probos improbitas, deos fieri. Quae cum ita sint, de malorum quoque inseparabili No
poena dubitare sapiens nequit. Nam cum bonum malumque poena atque ita
praemium adversa fronte dissideant, quae in boni praemio videmus accedere,
eadem necesse est in mali poena contraria parte respondeant. Sicut igitur probitas
ipsis probis fit praemium, ita improbis nequitia ipsa supplicium est.
Iam vero quisquis afficitur poena, malo se affectum esse non dubitat.
Si igitur sese ipsi velint aestimare, possuntne sibi supplicii expertes
videri, quos omnium malorum extrema nequitia non modo afficit verum etiam
vehementer inficit? Vide autem ex adversa parte bonorum
quae improbos poena comitetur. Omne namque quod sit unum esse
ipsumque bonum esse paulo ante didicisti, cui consequens est
ut omne quod sit etiam bonum esse videatur. Hoc igitur modo quicquid a bono
deficit esse desistit, quo fit ut mali desinant esse quod fuerant

subiecta et premia et supplicia sunt
duo passiones corporis. Et ideo ostendit
bonis non decesse premia ideo et econtra
ostenditur malis non decesse supplicia //
Sunt enim ad verba concernentia philosophia circa racione
probat eadem conclusione sicut vero quod malis
numquam desunt sua supplicia sicut quod ea
te colligitur ideo pena non bene retur
pene nisi quod habet quod est mala
quod malis deus reddit pene sicut bonum
ex quod retur premii. Ideo quia est affectus mali
ipse est affectus et pene. Ergo mali sunt
affecti et pena et per consequens suppliciis
Unde quod malus sua malicia numquam deest
quod sit/ non est mali. Sed quod malia
et supplicium sicut gracia quod et malis
numquam desunt sua supplicia / Item
per articulum de consecutive habuit articulo
bono non est bono in quod est volens quod est
volens est / vero est bono sit et ad hic
dispositio pena non bene retur pene in
quod mala est quod quia est affectus pena
est affectus mala sed mali sunt affecti malo
ut notum est quod malis non deest malum
et per consequens non supplicium sed vide ad id

Hic ad philosophia ostendit racionem et quid est
pena / quia puniuntur mali sicut per
sicut premium bonorum est corona et decoro
ipsorum super naturam humanam ipsorum deus naturam
divinam / ita pena malorum est destructio
ipsorum seu degradacio infra naturam humanam
ipsorum ad sui tussorum est naturam bestialem
Pro quo notandum quod circa gradus superioritatis
dicta ipsorum distinguit secundum nobilitatem
et ignobilitatem ipsorum seu oppositorum quod non
est accidentaliter dicta ipsos quod persona homo
quod ac est quod non est bono non est ut
super homines non infra / mali autem ut est
probatum / per ipsorum maliciam desinunt
esse homines et naturam derelinquunt

humana / ideo necessario est malorum ut
esse super homines non infra. Sed ad probacionem
probitatis quia erat homines super naturam
humanam sic ad naturam deorum // et econtra
sicut facta contrariorum ytem politicorum
Sed quod malicia econtraria probitati quare
sicut quod malorum infra naturam humanam de-
trudat / sicut probitas probatos homines
super naturam humanam exaltat / et malicia
malorum destituens a natura humana
naturam tussorum est naturam bestialem et sicut
probitas reducit bonos ad naturam divinam
Est ita premia bonorum et esse pena
malorum sicut in malicia quomodo ferunt

Hic philosophia nunc quia probat homines per vicia
tussorum in naturam bestialem. Primo ostendit
quomodo per diversa vicia tussorum est naturam
bestialem. Item quod divisio cum consistit
est in nobis secundum intellectum et sensus intellectus
est quod divinum est nobis et qua virtute
cognoscimus ad superiora ascendimus et
deo similes sumus quod secundum hanc virtutem
dicimus facti ad imaginem et ad similitudinem
dei. Sed sensus numquam non obedit racioni
est quod brutale et quod bestiale est nobis
Unde sensus sic appetitus sensitivus et secundum eius iudicium
vivimus simpliciter consulta racione / infra naturam
humanam detrudimur et bestiis similes
efficimur. Unde boecius in tractatu de
primo bono / communi animo habens sic vero sicut est
dicit / De vobis homines quia de inmobilitatis
tantum contrariis est / Divinum quod est nobis est
non cognoscentes quod quid ad superiora
ascendite et secundum quod deo similes estis
Divinum autem quid est in homine ideo boecius
vocat intellectum quod intellectus est quoddam
depositum divini luminis quo lumine nostro dis-
cernimus verum et falsum bonum et malum
Unde patet quod quod ideo natura sic premium
cognoscimus verum et falsum malum et bonum

sed fuisse homines adhuc ipsa humani corporis reliqua species ostentat ||
Quare versi in maliciam humanam quoque amisere naturam. Sed cum ultra
homines quemque provehere sola probitas possit, necesse est ut quos
ab humana condicione deiecit, infra hominis meritum detrudat
improbitas. Evenit igitur ut quem transformatum viciis videas hominem
estimare non possis. Avaricia fervet alienarum opum
violentus ereptor: lupi similem dixeris. Ferox atque
inquies linguam litigiis exercet: cani comparabis. Insidiator
occultus surripuisse fraudibus gaudet: vulpeculis exequetur. Ire intemperans
fremit: leonis animum gestare credatur. Pavidus ac fugax
non metuenda formidat: cervis similis habeatur. Segnis
ac stupidus torpet: asinum vivit. Levis atque inconstans studia
permutat: nichil avibus differt. Fedis inmundisque libidinibus im-
mergitur: sordide suis voluptate detinetur. Ita fit ut
qui probitate deserta homo esse desierit, cum in divinam transire
non possit, vertatur in beluam etc.

Vela naricij ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit insule
Pulcra qua residens dea
Solis edita semine
Miscet hospitibus novis
Tacta carmine pocula
Quos ut in varios modos
Vertit herbipotens manus
Hunc apri facies tegit
Ille marmarici leonis
Dente crescit et unguibus
Hic lupis nuper additus
Flere dum parat ululat
Ille ut tigris India
Tecta mitis obambulat
Sed licet variis malis
Numen archadis alitis
Obsitum miseratus ducem
Peste solverit hospitis
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant
Iam sues cerealia
Glande pabula verterant
Et nichil manet integrum
Voce et corpore perditis
Sola mens stabilis super
Monstra que patitur gemit
O levem nimium manum
Nec potentia gramina

sibi dicatam et applacatam [illegible] quod se
q[illegible] vt se excusare de pcco per
ignoranciam sed testante psalmista re-
phendentes malos dicens sicut dedicare
domine qui ostendit nobis bona signatum est
sup nos lumen vultus tui domine
[illegible] [illegible] humane intellectus qui est quasi expressio
diuini luminis quia homo distinctissime potest
cognoscere inter bonum et malum Et quia homo per
virtutem intellectiuam est ad imaginem dei factus
et ideo deo similis Et quia per illas virtutes
s[illegible] formam internam facit homo ipse dici homo vel
quod scilicet homo non est dictus homo a magnitudine
sui intellectus sed homo dicitur per [illegible]
et iudicium intellectus et racionis et per hoc opa
sua disposita tunc iudicatur et arguitur esse homo
quia opus diuersitate opacionum arguitur diuersitas po-
tenciarum et formarum vt 2o de anima Et quia
forma est que dat esse rei ideo si homo opatur
humana opa per intellectum et racionem secundum eam
que habet in se formam et formam humanam
et per hanc viuit et si ideo tunc
ipsa dat ei esse humanum que est intellectus
et voluntas vt quia duce hominis homo est ad
volendum Sic quod homo abutitur intellectu et racione
vincitur et opatur per iudicium sensus faciens
opa brutorum et bestiarum quia viuunt
solo per iudicium sensus tunc iudicatur esse
bestia sine racione quia ex opacionibus arguitur
distinctio formarum Et forma est que dat esse
Sed si homo ipse habet similes opaciones be-
stiales merito arguitur et iudicatur de eo quod habet
formam bestialem et si habet dicatur in eo ipsa
dat ei esse bestiale Sed [illegible] homines
vicioso si [illegible] viciosi merito dici possunt
bestie quam homines [illegible] textus Et

Nota [illegible] quod deo obtemperaret ab
[illegible] [illegible] [illegible] a pede [illegible]
de [illegible] [illegible] transformari hominem in quandam
bestiam per quandam fabulam de vlixe
et sociis eius [illegible] transformari [illegible]

prudencia esse periculum transformacionis [illegible]
ibi o leue nimium Et fabulam quam
intendit quia [illegible] ad [illegible] [illegible] est
ista Vlixes post bellum troyanorum
redeundo ad patriam cum diu errasset in
mari peruenit ad quandam insulam quam
inhabitat quedam dea nomine circe filia solis
que per carmina et pociones consueuerat
suos hospites mutare in bestias diuersas
Et eius socios vlixes cum ad eam puene-
rant per suas pociones transformat
in diuersas bestias Sed mercurius unam
mater dedit vlixi que fuit [illegible] inter
[illegible] [illegible] flore per quam transformacionem et
pocionem venefica venefica euasit
quamuis sui socii essent muti in bestias
quantum ad figuram corporis sed remanserat
discrecio mentis et intellectus sen-
tencia [illegible] corpore bestiali [illegible]
Et [illegible] ista fabula quod transfor-
macio hominum in bestias remanente anima ra-
cionali [illegible] [illegible] non [illegible] quia si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] transformacionem
substancialem [illegible] accidentalem [illegible] substancialem
quia per illam introducitur noua forma substancialis
et due forme substanciales [illegible] [illegible]
sic forma lupi et hominis non informarent
corpus in [illegible] quia est [illegible] et contra
[illegible] [illegible] [illegible] et plures
formas substanciales in supposito [illegible] Sed
[illegible] [illegible] transformacionem accidentalem
sicut [illegible] [illegible] [illegible] disponunt [illegible]
[illegible] ad determinatam formam quia quia
forma [illegible] sua [illegible] accidencia et [illegible]
determinatam formam disposicio [illegible] quam
[illegible] [illegible] [illegible] una et [illegible] [illegible]
[illegible] proporcionari [illegible] formis
[illegible] Et [illegible] non [illegible] substancie
[illegible] accidentibus [illegible] formarum
substancialium quia accidencia non [illegible]
sine forma substanciali [illegible] accidencia [illegible]
forma [illegible] [illegible] [illegible] accidencia

diversarum formarum specierum requirunt diversas
formas substantiales. Et quod cum ... et plures
formas substantiales distinctas specie in eadem materia
quod sequitur transformationem hominis per corpus humani
sine dispositionem accidentales secundum membrorum extensionem
et colorem accidentium congruentium formae lupi
remanente forma humana substantiali et ...

¶ Et simul manente ... quod hoc quod acci-
dentia adveniunt ... compleretur sine ...
... in corpore humano esset completum
... lupi vel alterius bestiae non adveni-
ret sibi accidentia ut sic ... membrorum
lupi vel alterius animalis. Et quod eo fundat

¶ ... veritas ... philosophi
de anima ... magnum ...
... ad ... est ... [illegible] Topica
Et ... hoc ... non esset
... accidentia ... diversa
quantitate ... formam ... omnino
... ... dispositi-
one formae lupi vel alterius bestiae quod transformationem
figurate bestiae ... fabula si
esset ... sed solum ... secundum accidentia
... ...
... secundum accidentia ... quam forma
specifica. Quemadmodum ... contigisse
regi Nabuchodonosor de quo legitur in Daniele
quod ... secundum comedit fenum ut bos
et rore celi corpus suum ... et
... donec capilli crescerent in simili-
tudinem ... et ungues eius tanquam
ungula avium. Et quod transformationem secundum illa
accidentia ... ab ... reputatione
... ...
... dici transformationem sic ... factam
in bestiam anima remanente. Alii ... dicunt
quod ... forma non ... secundum rem sed per
apparitionem fantasticam. Unde non videtur
rationale quod rex Nabuchodonosor ad
... comedere fenum ... ... in

quadam apparitione fantastica agitatus
semper reputabat ... ad bestiam
... ... a ... hominum ... ...
... ... habitabat ... ...

... ... transformationem ...
... esse ... transformationem
corporis eo quod ... nobilior corpore
... ... transformationem
corporis ... ...
aut ... mala quod transformatio
... sit ... ... ista ...
anima est nobilior et ... et ...
... ... corporis ... sit ... ...
... ...
Topica: nobilis ut ... topice ... ...
... nobiliori ... ...
nobilis est ... et ... ...
... ... nobilis. Et ... ...
... ... dato quod corpus transmutare-
tur ... adhuc ... transmutaretur ...
... ... anima humana quae dat
... esse humanum ... ipsius formae sit
... esse. ... remanente corpore
humano transformata vel transmutata
anima ... non ... ...
... ... transmutatio animae ... ...
... peior transmutatione corporis
anima manente ... ...

Ista ... ... in ... philosophia ...
probat malos ... cupita et volita
... esse miseriores quam si
ea non ... Secundo probat malos
mala ... si ... ...
... esse miseriores quam si ...
pena ... ...
... ...
... ... / ... ... hoc ...
... ... malos ... miseriores

Membra quem cernis licet
Corda vertere non valent
Intus est hominum vigor
Arce abdita conditus
Haec venena potentius
Detrahunt hominem sibi
Dira quae penitus meant
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere saeviunt

quem faciunt intima quam hii qui pa-
tiuntur [illegible] ne accidas hoc
[illegible] sapiens [illegible] vetus
[illegible] dubitat [illegible] philosophia
[illegible] philosophia [illegible] intellectu [illegible]
[illegible] incredibile [illegible]
[illegible] intendit [illegible] mali
[illegible] bonos et hoc
[illegible] vitae [illegible] non licet [illegible]
malis [illegible] bonos [illegible] permittere
[illegible] ordinatione divinae providentiae ad
[illegible] bonos [illegible]
et ut bonum [illegible] tanto maiorem
mercedem et pro [illegible] mali [illegible]
[illegible] modo [illegible] ad bonos [illegible]
[illegible] filium [illegible]
corrigit [illegible] correctio [illegible]
et [illegible] ad [illegible]
[illegible] licet bonos et malos
[illegible] remunerat [illegible] malos
magno [illegible] creaturis [illegible]
Nec videtur licitum in veritate
malos [illegible] bonos et dicit
[illegible] credere

Prosa quarta libri quarti

Tum ego fateor inquam nec iniuria dici video
vitiosos tametsi humani corporis speciem servent in beluas tamen
animorum qualitate mutari sed quorum atrox scelerataque mens bonorum pernicie
saevit id ipsum eis licere noluissem. Nec licet inquit uti conveniente
loco monstrabitur. Sed tamen si id ipsum quod eis licere creditur auferatur
magna ex parte sceleratorum hominum poena relevetur. Etenim
quod incredibile cuiquam forte videatur infeliciores esse necesse est

Consequenter philosophia concludit intentum suum quod ille probando
quod cupiti malorum cupita seu volita perfi-
cientes sunt miseriores quam impotentibus perficere
Secundo ostendit quod ista vita mundi est durabile
per dimensionem comparacione ad vitam eternam
ubi nec est cum aliquis. Tercio ostendit quandam ad-
mirationem boecii super quandam deductionem
prius philosophie ubi tunc est media. Dicit ergo. Et est
notandum quod philosophia dicit in littera quod posse malum
sit peius quam velle malum. Sed contra videtur esse
quod posse peccare non est peccatum
sed posse malum et non velle et perficere est
bonum et laudabile et non est peccatum quia tunc non
ab oppositis [illegible] quod tunc ecclesia
de sancto laurencio dicit qui potuit trans-
gredi et non est transgressus et posse facere
mala et non fecit. Sed velle peccare
est malum sicut quod dicit [illegible] et non
potest deus sicut reputat [illegible] ergo [illegible]
de auctoritate sancti thome dicentis aliquod
peccatum ideo est peccatum quia est voluntarium
et si non esset voluntarium non esset peccatum
ergo sequitur quod velle malum sit peius quam
posse malum. Item Seneca dicit omne
peccatum est in actione et omnis actio est volun-
taria ergo omne peccatum est voluntarium. Item hoc
confirmat beatus augustinus dicens tolle voluntatem
et non erit tibi peccatum. Ergo peius est velle
malum quam posse malum. Et ergo dicendum est
in littera quod posse malum et velle
malum possunt considerari duobus modis. Uno modo
posse et velle malum simpliciter et absolute
considerata et tunc est peius velle malum
quam posse malum ut ostensum est de auctoritatibus.
Alio modo comparatur [illegible] ad accipi posse malum
ut est quedam mala voluntate et
subsequens eam ut voluntas perficiatur
et completiori opere sic posse malum est
peius quam velle quia sic tale posse habet
voluntatem et effectum et non procedit opus [illegible] ad quod

Et isto [illegible] modo peius est posse malum
quam velle malum. Et perficere malum peius
est quam posse malum et velle malum
ita quod unumquodque est trium velle posse
et perficere supponit aliud posse malum
supponit ad [illegible] in littera sunt infortunatus
necesse est ut [illegible] necessarium est cum

Consequenter philosophia probat quod est standum super
dicendo sed quia ipsi mali fortasse
peius carebunt possibilitate perpetrandi
scelera quia ipsi estimant caituram
post diuturnam brevitatem huius vite
comparatione ad vitam eternam. Dicit ergo primo
quod philosophia dicit quod hoc quod boecius optat malos
carere potestate perpetrandi scelera sunt quia hec
vita mundi est diuturnum in
comparatione ad vitam eternam. Item quia
ita [illegible] quod miserior est [illegible]
[illegible] oppositorum
oppositorum et [illegible] cum oppositorum opposi-
tione [illegible] cum est malum est diu-
[illegible] peius sic est bonum [illegible]
[illegible] est diuturnum [illegible] melius quam diu-
turna sicut melioria tertio topicorum.
Et cum mala faceret malos miseros
infinita esset eorum miseria si mali
perpetue durarent et sua volita
[illegible] mors tollat eorum maliciam et per conse-
quens eorum infelicitatem. Tunc est cum boe-
tius [illegible] posuit quandam admi-
rationem super quandam deductionem prius
philosophie [illegible] notandum dicit in littera [illegible]
conclusioni accedit [illegible] putat
[illegible] non crede [illegible] conclusionem [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] non [illegible] peccatum [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] ut si [illegible] punit [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] ut si non
esse [illegible]
[illegible] fallacia [illegible] ad [illegible]
[illegible] punit
[illegible] dicit boecius in littera [illegible]
conclusioni accedit [illegible] putat

Ar'

Dictum thome

Seneca

Augustinus

malos cupita perficere quod si ea que cupiunt implere non possent
Nam si miseria est voluisse prava potuisse miserius est sine quo
posse voluntatis misere langueret effectus. Itaque cum sua singulis
miseria sit triplici infortunio necesse est ut urgeantur quos videas
scelus velle posse perficere. Accedo inquam sed ut hoc infortunio cito
careant patratione sceleris vehementer adopto
Carebunt inquit ocius quam vel tu forsitan velis vel illi sese estimant
esse carituros. Neque enim est aliquid in tam brevibus vite metis ita serum quod
expectare longum inmortalis presertim animus putet quorum magna spes
et excelsa facinorum machina repentino atque insperato sepe
fine destruitur quod quidem illis miserie modum statuit. Nam si nequitia
miseros facit miserior sit necesse est diuturnior nequam quos esse
infelicissimos iudicarem si non eorum malitiam saltem mors
extrema finiret. Etenim si de pravitatis infortunio vera conclusimus
infinitam liquet esse miseriam quam constat eternam. Tum
ego mira quidem inquam et concessu difficilis illatio sed

Ipsis que ea prius concessa sunt nimium conuenientia. Rigiose

recte inquit estimas sed qui conclusionem accedere durius putat

equum est uel falsum aliquid precessisse uel demonstret uel collocacionem

propositionum non esse efficacem necessarie conclusionis ostendat alioquin

concessis precedentibus nichil prorsus est quod de illacione causetur

¶ Ita hoc quoque quod dicam non minus mirum uideatur sed ex his que

sumpta sunt eque est necessarium. Quidnam inquam. Feliciores inquit esse

improbos supplicia luentes quam si eos nulla iusticie pena

coerceat. Neque id nunc molior quod cuiuis ueniat

in mentem corrigi uiciosos prauos mores ad rectum supplicii

terrore debere ceteris quoque exemplum esse culpanda fugiendi sed alio

quodam modo infeliciores esse improbos arbitror impunitos tametsi

nulla racio correctionis nullus respectus habeatur exempli. Et quis erit inquam

preter hos alius modus. Et illa bonos inquit esse felices malos

uero miseros nonne concessimus. Ita est inquam. Si igitur inquit mi-

serie cuipiam bonum aliquid addatur nonne felicior est eo cuius pura

equm z ut sunt aliqd grede demostrac
ud collaconem respond no esse ef
ficace q dicat sine boeci diposi
ho ee drez f ut ptite gclusioes qs
deid f qo cad putas no ee grede
das eat quod' aqd pary ud falla-
ciam comissa in predictibus roibus
co mstu rz ut oudas pary ud falla-
cia petray romn p pary dpedicet
illez illacon sec sta ho quocz qd

h 3 2a ps pu lib in q pbat malos
pumedos dig pea esse miseribes
qz si no punid 2o solut dicit qdd
ibi sz qsto mq 3o ponit qd ob epilogu
i illud vero hattenus pmo pmittit
gclusioe qua intedit h' pbare tu
ho gcludes qda modos pbacos
eas gclusiois dq ipa gclus bn posst
pbare sz tn qr pueri no vult ea pbare
huius duas racoibus z ita gclusione
tangit i nega id mr z c 2o pbat qda
modu pbacoe quo intedit pbare
sua gclusio i z 1a bonos magis esse
dicit in ea nega id mr mollior z c
ibi 1a elicm due roes z cause
quare mali puniti sunt feliciores q
no puniti una e qr p penas
mali rectificant z reprimunt a malo
qr pene sunt medicine vicior ut
p ethicor sed arc sic pz qr vicia
oriunt ex libertate z voluptate
z lecicia inmoderata secuda dicit phs
2o ethicorum vbi z vicium sunt circa
delectacoes z tristicias et dicit ibide
medicine a ctrijs cuiata sunt
i ctria ctrijs curant sz qua pene
inducunt tristicia sz qr tristicia e
ctria delectacione z voluptate

qo fugat ipaz sz delcao z vo
luptas sunt causa viciorum Ergo remoto
causa remoto z effectus sz qr pene
amouent delectacoes z voluptates
z p ons mali puniti sunt feliciores
qz impuniti sz qz no puniti Et
illud ibi roe sic qr pena reddit
malos sapientes qr alij sunt insi-
pientes z stulti qr oes malus
e ignorans ut dicit phus in
ethicis secunda ex dicit iuste
cum stultus e in culpa sapiens
erit in pena secundo qr vocac
dat intem 2a causa qr alij
timore supplicij z pena malorum
si sunt mali declinant a malo
si boni magis confirmant in bono
et pena malorum e alijs cum
fugio malum lz ie due cause
sunt vel tn phus no intedit
cu hus pbare sua gclusionem
h punt intenta sz vult assignare
aliam cum ptr ista qua ponit
in scripti sa sez Et illa bonos

h phus addncit istu aliam no
que pmisit quo velit pbare
malos impunitos esse miseriores
qz si punirentur 2o declat quod
assum in pbacoe sz punire probos
iustu ez dicit Secundu qua phus
intedit in la z ita Cum igitur hoibus
malis addit aliqd bonum ipe
reddit melior z felicior ei cum
malicie nichil addit sz cu malus
punitur sue malicie aliqd addit
bonum sz pena q e ei medicina

ac solitaria sit, tantum boni admixtione imminui sic miseria
videtur? Quod si eidem misero qui cunctis careat bonis praeter ea quibus
miser est malum aliud fuerit annexum, nonne multo infelicior
eo censendus est cuius infortunium boni participatione relevatur?
Quidni? Habent igitur improbi cum puniuntur quidem boni aliquid annexum,
poenam ipsam scilicet, quae ob rationem iustitiae bona est; idemque cum supplicio ca-
rent, inest eis aliquid ulterius mali ipsa impunitas, quam
iniquitatis merito malum esse confessus es. Negare non possum.
Multo igitur infeliciores improbi sunt iniusta impunitate donati quam iusta
ultione puniti. Sed puniri improbos iustum, impunitos vero
elabi iniquum esse manifestum est. Quis id neget? Sed ne illud quidem
quisquam, ait, negabit bonum esse omne quod iustum est contraque
quod iniustum [illegible] est malum. Liquet. Tum ego: Ista quidem con-
sequentia sunt eis quae paulo ante conclusa sunt. Sed quaeso, inquam,
te, nullane animarum supplicia post defunctum morte corpus relinquis?
Et magna quidem, inquit, quorum alia poenali acerbitate, alia vero
purgatoria clementia exerceri puto. Sed nunc de his disserere

quod ratio iustitie est bonum seu quod non punitur eius mala tunc malum, puta quod nec mali non additur aliquod bonum sed quoddam malum scilicet inputatio quod ratio iniustitie est mala pro malo puto felicior est malo inpunito secundum quod ponitur in Gorgia Platonis

Sed idem philosophus declarat quondam assumptionem in precedenti quod prius fuit concluse scilicet hoc scilicet hoc quod pena malorum sit bona et quod inpunitas sit mala ad hoc probandum philosophus ponit duas rationes prima est ista Malorum pena est iusta seu quoddam iustum sed omne iustum est quoddam bonum ergo pena malorum est bona seu bonum quoddam Secunda ratio inputatio malorum est iniusta sed omne iniustum est malum ergo inputatio malorum est mala que intraciones rationis sic note sed dicitur patet quod legibus et iuribus scilicet Boecius patet quod philosophus dicitur ethicorum dicitur ipsa quod iustitia non est preter virtutem sed est tota virtus et dicitur iniustitia est non virtus et neque vespera neque lucifer ita preclara et sic est ipsa iustitia et virtus est pars ut posterius patet sic eciam iniustitia non quidem est pars malicie sed tota malicia quod hoc patet quod omne iustum et bonum et omne iniustum est malum

Sed philosophus solvit Boecio quoddam dubium quod movet circa predicta quod dicit est scilicet quod mali non desinunt sua supplicia diceret quod Boecius dicens quod omnis miseria malorum finiatur morte utrum mea supplicia finiantur dicit quod Boecius in ea diceret quod philosophus quod scire sed vult dicere quod quarta alia pecuali arbitrarie est nominatum quod quod pars est tale quod ipsius habitualiter voluntas ad malum

huius peccatum et mortale peccatum pro mortali et talia pro desiderio esse per mortem puniuntur eternaliter quod eternitatis peccatum est magna pecati arbitratio quod ab ea et separata omnis spes complacentie et liberacionis et sic est annexa viribus penis infernalibus ubi nulla est redemptio ista secundum Gregorium ad magnam iustitiam iudicantis dei pertinet ut nunquam careat supplicio Unde patet quod voluntas peccantis puniatur sed quod si mali in peccato habituati possent semper vivere et eternaliter peccarent quod non est defectus quod perpetua voluntas sed defecit eo posse peccandi propter peccantes non per peccatum temporale sed propter velle eternale eternaliter puniuntur Ex hoc patet ratio quare deus non dimittit puniri quod pro temporali ut apparet eternaliter scilicet non est omnino temporale quod voluntas peccati est eterna sed quod vivit et non potest deus scire apponitur ratio quare pro temporali puniatur quod pena eternali seu infinita dicta quod peccatores faciunt et ordinant bono infinito et peccatur contra bonum infinitum per quod est dignum est ut esset puniendus pena infinita Secundum quod peccatum est tale quod stat sub voluntate divina ad bonum sicut est peccatum veniale peccatores tale pro non eternaliter puniuntur post mortem sed quod ad iustitiam dei pertinet ut nullum peccatum maneat inpunitum nec nullum bonum irremuneratum ideo sunt hic puniuntur ad tempus quod pro veniali et quod per talem penam anima purgatur ad redemptionem plenam peccatorum Et ideo ista pena dicitur purgatoria sicut intelligit Vincentius Galterus et philosophus intelligit quod supradicta ut quod huius sunt quod contraria non contrariantur quod ubique quod supradictis Secundo ait Boecius opinionem vulgi esse contra opinionem philosophie sed tamen dicit in sua parte sed inspiciens esse contra sapientes

Hic dicit queritur de peccatis mortalibus et mortalibus quod declarat quod et dicitur quod eorum quod erat Secundo quod iustitia dei non est quam sua natura quod utique est infinita quod non tenet dicitur esse eorum iustitie quod effectum eorum quod fort sapientibus est eterna sic pena malorum infinita

consilium nec [illegible] id vero hactenus egimus ut que indignissima
malorum putas ea nulla esse convinceres quos impunitos
querebaris videres numquam improbitatis sue carere suppliciis licentiam
quam cito finiri precabaris nec longam esse disceres infelicioremque
fore si diuturnior infelicissimam vero si esset eterna
post hec miseriores esse improbos iniusta impunitate dimissos quam
iusta ultione punitos cui sententie consequens est ut tum demum gravioribus
suppliciis urgeantur cum impuniti esse creduntur. Tum ego
cum tuas rationes considero nil dici verius puto. At si ad hominum iudi-
cia revertar quis ille est cui hec non credenda modo sed saltem non
audienda videantur. Ita est inquit illa. Nequeunt enim oculos tenebris
assuetos ad lucem perspicue veritatis attollere similesque sunt
avibus quarum intuitum nox illuminat dies cecat. Dum enim
non rerum ordinem sed suos intuentur affectus vel licentiam vel
impunitatem scelerum putant esse felicem. Vide autem quid eterna
lex sanciat si melioribus animum conformaveris nil opus est iudice

contra tiranos

vere quid

Et si ex sup dcta, sed dices q si magis
esse miseru q peccare qr non primitur
q ite q punit p pcco ho z mth
artibus d miseria pnte vite ut
sit conformis gpacio principio eius
miseria pnte vite qr una pte q
qr alia pte miseria q e p9 morte
est difformis gpacio 4 ert ppositio
qr non loquitur d miseria p9 morte sz tm de

Sz boecius ont opiones vulgi ee gtria
opioni phie eo ont non ee gtie
opioni vulgi in q ia hs9 Sco dz
dt in sa silues p9 sicut aiaba9 ze qr ga
visu regunt me j illustratiu io sicy
gez nam visu nocture ut bubonis
seu nocticorace debet melis de
die vide q d nocte sz tn accidit
d eius ppe natu lez debilite visu sic
d nocturnis d q9 dt ysidorus qr orta
splendore solis visu nocture ebetat
ppe consuetudinem tenebrarum sicut scribit
de bubone sndem bubo hr s
dab avibus p dpnimitad io in die
carnerus hitat 4 a ips9 avibus
quesitebus pnantate vietus d nocte
volat sic p9 dt vide ar q ze
Au dt bn Aug i libo d libero arbi-
trio illos eterna d q misdz ut
oia debite 4 io sicy ordine eius
sz divine iustie ruinys miseris distribuunt
pmia et mali supplicia sz qnd hs9

Sz z za ps pnlis in q phia gbat
illos esse miseriores q faciunt d
iniuria q q iniuria patiunt 4 rn
ho ont non esse gtiam opionibus
vulgi sz qr vulgares opiti
indicat tamen longe distantes

a veritate qr iudicat sicy gen
psidencia 4 sensualitate 4 non
sicy rei veritate ppe q9 non est
gtrarie in eorum iudicio. Item qr
ho gclut q iniuria non z ipsus pa
tiente sz inferentis i ar i ays ze zo
Duchit q modicos oratores i alius
nunc ait Boet z q i i ita sa intendit
duos plores ad gbam sed inferens
4 ps intagi i oes rez magis impetrat
et sor sic dz ppt e miser sz qr
dignus supplicio e reus qr oes
digus supplicio e miser 4 p qns
aliqs magis dignus supplicio qns
e tanto e miserior. Et si ergo
phia dnnt sic q zn q? wt ad
gbabe 4 sor zc sicuto ab e dignor
supplicio tato e miserior sz faciens
iniuria e dignior supplicio qm pa
tiens iniuria qr faciens iniuria
e miserior paciente miseria seu
iniuria ergo ad gbandu caudo
gclusio gtra sic pt argui sicut
opa malu ppotu magis peccat q
qui suffert malu sine ppoto sz
inferens pcat ex ppoto 4 volutate
qr inferens iniuria peior 4 miserior
e paciente iniuria ergo ze Sicut i
do alys qr decaus phia qr supdcte
infert qr q tz dnntia est
miseria pacientis sz non inferentis
Et zo qr ya pt cete ad gbam
infetu turpido qr ppa sua ma
fit hoiem miseru sz turpitudo e
i inferenti 4 non pacienti qr inferens
iniuria e sceptis 4 qnt miser 4 p qns
non e miseria pacientis sz inferentis sz ad hunc nunc an

Sz phia intelligit q oratores seu
pruatores eum zo gclut qr dicit q
oda non hz locu aput sapientes 4
ideo intelligit q oratores q dicunt iudices
ad miseriam pacientis iniuria eius

potius sit miseratiuum patienti iniuriam
Item quod sancta dicitur secundum ... Ista est
magis danda et impendenda facientibus
iniuriam quam patientibus iniuriam Secundo
patet quia ista est respectu aliene com-
passionis sed est vel secundum quam aliquis
compatitur aliene miserie, cum ergo
maior miseria est debenda et deprecanda
est ... [illegible] sed declaratur est maior
compassio impendenda inferentibus quam patientibus
et quod facientibus magis debent deprecari
et compati iudices quam ad miseratiuum
patientibus iniuriam cum quantum fuerint
oratores qui inducunt iudices ad mi-
seratiuum patientibus iniuriam tunc sic potius
debent eos inducere ad miseratiuum facientibus
iniuriam Item sancta dicit quod non ab irate
quod in textu quod facientes iniuriam
non sunt accusandi quod ideo ut odio sed
ex compassione et amore iustitie ut remoueantur
pene morbus culpe eorum curetur
Et hoc declarat in textu in sancta quia sicut
egrotis secundum corpus non est insultandum sed po-
tius compatiendum sic et spiritibus morbo
viciorum affectis est magis et adhibenda
accusatio quam defensio ut acerbitate pene
minuatur eorum malitia Ex sancta colligitur
quod iudices sunt medici anime Item colligitur
quod pene sunt medicine viciorum quod
hoc attestatur philosophus 2o ethicorum Item
ex sancta colligitur si mali comprehenderent
sordes viciorum et dignitatem virtutum
non ~~[struck through]~~ vilicentur sed se
accusatoribus et iudicibus voluntarie
offerrent pro remedio Item nota sit
prodesse patientibus iniuriam quam accusa- 2
tor eorum ex compassione et amore
iustitie quia eos declinare compellit
a malo ad bonum Tunc est ... sit ut
apud sapientes secundum philosophum quod dicit
concludit quod odium non habet locum apud
sapientes Nota quod sancta dicit quod sa- 2
pientes non debent odire bonos

respudaret

Job

Nota

nec malos quia odire bonos est
stultorum Et odire malos est contra rationem
prima dicit seneca ad lucillum sunt assimilati
sunt sapientes adversus malos qui sunt
medici adversus suos egros quos non
odio sed remedio studet retractare sic contrarios

Secundum est mortis ... quod dicit valerius
... ad ... hominem ab ... [illegible]
... [illegible] a meo ... [illegible]
... [illegible] describit
... ad describendum ... inuisibile
... laborem ... Et hoc
... philosophus ... hominis qui
bellicis mortibus ex odio ... ad se ...
ad mortem ... ut in sancta Et
Secundum quod in sancta morte non ... [illegible]
... suos ... mortem
... dispositiones periodi
... hominis ad mortem tendit ...
cum hoc ... periodo
sue vite ... omnium ... (margin: A)
... celestibus corporibus ... (margin: A)
ut 2o de generatione Item nota
quod philosophus non ... bellum ... iniustum
iniustum bellum ... dicitur
... acies quia bellum iniustum ...
et ideo ... ut ... iniusticiam
ad iustitiam ... et non ...
... mortem ... deus
... quod iniusta ... 2
... victores ... quos ...
... deus et ... Item Job ... (margin: Job)
2o ... si ... ad ...
edificaberis et ... iniquitatem
a gubernaculo tuo ...
Et ... epistola ... suprema ...
feliciter ... non ...
Et ... eiusdem ...
victoria possidebit Item ...
... quod deus mittit nichil
agi ... Augustinus de ciuitate dei
Deo auctore bellum gerunt ... reges

punire desisset. Tum te ipse excellentioribus addidisti; si
studium ad peiora deflexeris, extra ne quaeras ultorem.
Tu te ipse trusisti in deteriora, velut si vicibus
sordidam humum caelumque respicias, cunctis extra cessantibus
ipsa cernendi ratione nunc caeno nunc sideribus interesse videaris.
At vulgus ista non respicit. Quid igitur? Hisne accedamus
quos beluis similes esse monstravimus? Quid si quis amisso penitus
visu ipsum etiam se habuisse oblivisceretur intuitum nihilque sibi
ad humanam perfectionem deesse arbitraretur. Num videntes eadem
caecos putaremus? Nam ne illud quidem adquiescent quod aeque validis rationum
nititur firmamentis: infeliciores eos esse qui faciant quam qui patiantur iniuriam.
Vellem, inquam, has ipsas audire rationes.
Negasne, inquit, omnem improbum supplicio dignum? Minime.
Infelices vero esse qui sint improbi multipliciter liquet.
Ita, inquam. Qui igitur supplicio digni sunt miseros esse
non dubitas? Convenit, inquam. Si igitur cognitor, ait, resideres,
cui supplicium inferendum putares, eine qui fecisset

Conclud(it)

Iam q(uod) p(er)tulisti iniuria n(on) ambigo mi(ni)me qui p(er)pessis satisfacit
his in dolore facientis miserior mihi e(st) ~~dicte~~ iniurie illator
q(uam) acceptor videtur esse. Mihi minime aliud q(uam) de causis
ea radice nitentibus q(uod) turpitudo suapte na(tur)a miseros facit
apparet illatam cuilibet iniuriam no(n) accipientis s(ed) inferentis
miseriam esse. Atq(ui) nunc ait contra faciunt oratores. Pro his enim
q(ui) grave q(ui)d acerbumq(ue) p(er)pessi s(unt) miseratione(m) iudicum excitare
conantur cum magis admittentibus iustior miseratio debeatur
quos no(n) ab iratis s(ed) a p(ro)pitiis potius miserantibus q(ue)
accusatoribus ad iudicium v(elut)i egros ad medicum duci
oportebat ut culpe morbos supplicio resecarent. Quo
pacto defensorum opera vel tota frigeret vel si prodesse
hominibus mallet in accusationis habitum verteretur. Ipsi q(uo)q(ue) i(m)probi si
eis aliq(ua) rimula virtute(m) relictam fas esset aspicere
viciorumq(ue) sordes penarum cruciatibus se deposituros viderent
compensatione adipiscende p(ro)bitatis nec hos cruciatus
esse defensorum q(ue) opera(m) repudiarent ac se totos

ducerent

Nota

accusatoribus iudicibus ~~committerent~~ || quo fit ut apud sa- (submittent)

pientes nullus prorsus locus odio relinquatur || Nam bonos quis nisi

stultissimus oderit | malos vero odisse ratione caret || Nam sicuti

corporum languor ita viciositas quidam est quasi morbus est

animorum cum egros corpore minime dignos odio sed potius

miseratione iudicemus || multo magis non insequendi sed mi-

serandi sunt quorum mentes omni languore atrocior urget improbitas

Metrum quartum libri quarti

Quid tantos iuvat excitare motus

Et propria fata sollicitare manu

Si mortem petitis appropinquat ipsa

Sponte sua volucres nec remorat equos

Quos serpens leo tigris ursus aper

Dente petunt | idem se tamen ense petunt

An distant quia dissident que mores

Iniustas acies et fera bella movent

Alternis que volunt perire telis

[illegible]

Iob — inscelerat[us] q[ui] p[re]munt. It[em] redimi[te]
[illegible] de[us] [illegible] auxilium tu[um] c[on]tinue
Basili subsidiu[m]. Et ho[c] d[icitu]r in ep[istol]a
de illis q[ui] c[on]fidunt in baculo aru[n]-
Palemon — dineo. It[em] [illegible] in palemone vir[gi]lio
tali [illegible] state virgilii [illegible] videbit[is]
aux[i]liu[m] d[omi]ni sup[er] vos. Inite viros
dimicos et ventilabimus nove
tuo [illegible] spergamus insurgentes in
nos. [illegible] [illegible] quo de[us] est
¶ — inscr[ipt]a [illegible] [illegible] [illegible]
illud [illegible] [illegible] nobiscu[m] [illegible] de[us]
qui fecit virtute in ih[e]r[usa]l[e]m. Et ap[osto]l[u]s
Aplus — ad corinthios si de[us] p[ro] nob[is] quis
c[ontra] nos. Et [illegible] [illegible] bellu[m] [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible] bellu[m] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] ad insi[piens]-
tia ut [illegible] [illegible] at insi[piens] no
[illegible] [illegible] [illegible] Unde augustinus
Augs — in lib[r]o nono de civitate dei ca[pitul]o [illegible]
loquens de [illegible] d[icit] [illegible] cu[m]
[illegible] mor[illegible] ista [illegible] qua ita p[ro]be[tur]
¶ — vita ut insi[piens] [illegible] It[em] [illegible]
[illegible] [illegible] illos qui [illegible]
volunt [illegible] [illegible] optat mortem
[illegible] mors appropinquat eis. Ubi
Mors affectata duplicat[ur] — q[uod] mors affectata du[plicat]ur. Unde [illegible] af
fectat morte[m] [illegible] evadere miseria[m]
Maximianus — [illegible] vite. Unde maximianus
[illegible] [illegible] [illegible] fuerat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] corpe
tarda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] miseria[m] [illegible] [illegible]
vita[m]. Mors [illegible] [illegible] [illegible]
pene [illegible]. Et [illegible] boeci[us] no[n] [illegible]
affectare morte[m] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vivere [illegible]. Unde seneca
Seneca — tollerabilior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ·X
qui mala [illegible] [illegible] [illegible]
undiq[ue] [illegible] [illegible] [illegible] ille
Undiq — [illegible] subita q[uam] [illegible] unda [illegible]

[illegible] q[ui] timidus brachia [illegible] aqu[i]s
It[em] maximianus dulce mori miseris [illegible]
apta [illegible]. Et boeci[us] [illegible] mortem
illa quam [illegible] [illegible] [illegible] cu[m] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ista e[st] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] boeci[us] [illegible] [illegible] bonis mala [illegible]
malis bo[na] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fortuna[m] [illegible] no[n] [illegible] ordinata[m]
divine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] boeci[us] [illegible]
[illegible] [illegible] mal[is] bo[na] [illegible] bonis mala [illegible]
Et [illegible] boeci[us] [illegible] dolore[m] [illegible]
[illegible] fortuna[m] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] ubi ita [illegible] It[em]
[illegible] [illegible] boeci[us] [illegible] [illegible] [illegible]
quo bonis [illegible] bonis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mali [illegible] mal[is] [illegible] [illegible] suppliciu[m]
Et no[n] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fortuna no[n] e[st]
bo[na] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] felicitate
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fortuna [illegible]
aliq[uod] boni in se [illegible] [illegible] solent ph[ilosoph]ia
in [illegible] [illegible] ubi [illegible] [illegible] sapiente[s] [illegible]
Et d[icit] [illegible] fortuna [illegible] aliq[uod] boni [illegible]
[illegible] [illegible] ratione [illegible] illud q[uo]d appeti[tur]
a q[ui]b[us] sapiente [illegible] [illegible] bo[na] [illegible] bona
[illegible] fortune appetuntur a quolib[et] sapiente
[illegible] bo[na] [illegible] in 3o [illegible] [illegible] no[n] [illegible]
[illegible] sapientes no[n] appetunt aliq[uo]d malu[m]
X [illegible] sapiens falli no[n] [illegible] [illegible] clerico[s]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] sapientes volunt
esse paup[er]es [illegible] divites [illegible] bona
fortune [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

est aliquid boni quia per ipsas divicias
sapientes ut monarcha conpediencius
peragit officium gubernandi subditos. quia si
diviciis potencia et fama precellunt aliquos
aptiores sunt ad regendum rempublicam etc.
superantes talibus quia melius est a melioribus
gubernari et quia aptiores sunt ad sustinendum
expensas ad deprimendum malos et protegere
bonos et oppugnandum inimicos quam
carentes talibus scilicet diviciis potencia etc.
et ita patet sapienti regenti rempublicam
necessaria est potencia et diviciarum habundancia
secundum quod philosophus attestatur 2o ethicorum dicens
impossibile est impotentem bona operari
scilicet politica. Et sapiens qui vacat
contemplacioni cum divicie sint onerose
quia generant nimiam in se sollicitudinem solli-
citudinem et in sua operacione contempla-
tiva deprimendo quare removent a se curam
ne per sollicitudinem de ipso impediatur
diligencia sui studii etc. ut patet

Hoc consequenter commemorat suum dolorem et ad- 2
miracionem dicens ut in littera. Et dicit
in littera primo proponit omnibus etc.
quia tormenta legalia sicut carceres
membrorum mutilaciones flagellaciones debent
esse debita propter malos sed quia ipsi
tormenta sepe videntur infligi
bonis malis evadentibus
super hoc multum admiratur Boecius. Cum
deus regat istum mundum et ordine
sue iusticie debet punire malos et
remunerare bonos cum ipsa tamen
invicem sint permixta sit michi
ignota racio cognoscenda quare hoc contingat
nichil est quod hec talia videntur contingere
a casu et fortuna et non subiacere
divine providencie quod absurdum est

dicit cum tamen non miretur etc.
philosophia assignat eius apparenciam et
confusionem volens quod ut hec omnia
cause ignorancia sit est nota quod
admirans est ea nescit quod tanto enim multi
mirantur eclipsim solis quia eius ignorant
si eius causas scirent nichil de ipsa mirarentur.
Et quia Boecius huius confusionis causam ignorabat
scilicet quia malis bona et bonis mala
contingunt et ea miracio eius fuit quedam
dispensacio divine providencie. Patet per quinto

Metrum quintum huius quarti quod dicitur alemanticum
ab auctore, dactilicum vero a pede
predominante, tetrametrum autem vocatur
a numero pedum quia est quatuor pedum et
catalecticum dicitur quia habundat in
una sillaba. In quo metro philosophia declarat
quod causa quorumcumque non apparet si latet
videtur mira. 2o ostendit quod cognita causa
cessat admiracio ubi non miratur. Et primo
ostendit quod propter latenciam et ignoranciam
cause fiat [illegible] mira et primo ad quod philosophiam
adducit duo exempla quorum primum est de eo quod accidit
in stellis iuxta polum septentrionalem
quia ille stelle ceteris stellis circumpositis
tardius circumvolvuntur et velocius volvuntur
quod autem ignorat eius causam huius videtur hoc
mirabile. Unde dicit in littera Si quis arcturi
sidera etc. Est notandum arcturus dicitur ab
arctos quod versa quod est quoddam signum iuxta
septentrionem quod nos vulgariter appellamus
horwagen sive currum plaustrum sive et
rursus septem stelle super ipsum dicuntur arcturus
septem stellis maior similiter et pos-
ita et iuxta medium huius non dicit in
littera primo propinquum summo cardine unde ille
ablativus cardine ponitur pro suo dativo scilicet
cardini et hoc causa metri per antitesim
Et dicit cur legat tardus etc.
Notandum quod stelle iuxta polum articum
mote sicut arcturus et alie stelle moventur 2
tardius aliis stellis circumstantibus in
celo artico quia breviorem circulum solis

Et

Nota

Boecius

Non est iusta satis seuicie racio
Vis aptam meritis vicem referre
Dilige iure bonos et miserere malis

+ Pro

Prosa q̄ta libri q̄rti

Hic ego video inquam que sit felicitas uel miseria
in ipsis proborum atque improborum meritis constitutum. Sed in hac ipsa fortuna
populari non nil boni maliue inesse perpendo. Neque
sapientum quisquam exul inops ignominiosusque esse mallet potius
quam pollens opibus honore reuerendus potentia ualidus in sua per-
manens urbe florere. Sic enim clarius testatiusque sapientie
tractatur officium cum in contingentes populos regentium quodam modo beatitu-
do transfunditur. Cum presertim carcer nex ceteraque legalium tormenta
penarum perniciosis potius ciuibus propter quos etiam constituta sunt de-
beantur. Cur hec igitur uersa uice mutentur scelerumque supplicia bonos
premant premia uirtutum mali rapiant uehementer admiror
queque tante iniuste confusionis ratio uideatur ex te scire desidero.
Minus etenim mirarer si misceri omnia casibus fortuitis crederem.
Nunc stuporem meum deus rector exaggerat qui cum
bonis sepe iocunda malis aspera contra bonis dura tribuat

et malis optata concedat nec sua deprehendatur. Sciunt quod a fortunis casibus differre videatur. Nec mirum inquit si quid ordinis ignorata racio temerarium confusumque credatur. Sed tu quamvis causam tante dispositionis ignores tamen quoniam bonus mundum rector temperat recte fieri cuncta ne dubites.

Metrum quintum libri quarti

Si quis arcturi sidera nescit
Propinqua summo cardine labi
Cur legat tardus plaustra boetes
Mergatque seras equore flammas
Cum nimis celeres explicet ortus
Legem stupebit etheris alti
Palleant plene cornua lune
Infecta metis noctis opace
Queque fulgenti texerat ore
Confusa phebe detegat astra
Commovet gentes publicus error

Describit quod stelle remote rem in equali tempore arcum circuli describunt. Unde iste stelle remociores in tempore equali pertranseunt terram circuli maioris quam stelle propinquiores. Sed quia iste stelle semel revolvuntur in naturali die et tempore pars quam stelle propinquiores tardius moventur et remociores remociores velocius. Illud enim movetur tarde quod in equali tempore pertransit minus spacium et illud movetur velocius quod equali tempore pertransit maius spacium. Modo stelle remociores a polo septentrionali in equali tempore pertranseunt maius spacium quam corpora vel stelle propinquiores ergo stelle remociores velocius moventur. Et declarat in figura de partibus rote. Nam ista pars que est circa axem tardius movetur quam circa pars que in circumferencia. Non obstante isto quod pars circa axem cum cito revolvatur sicut illa pars sibi contigua in circumferencia rote quamvis ista pars sit circumferencia velocius movetur. Modo racio ita est quod stelle

Nota

Sec

cta polum septentrionale tardius
movet͛ qꝫ stelle q̄ sunt in celo et ceᵗ
inequali tempore revolvunt͛ cum aliis
stellis firmamenti ita qꝫ nec ille
tardius nec alie velocius revolvunt͛
q̄ ista f̄ una stelle circa polum sit ac
si essent circa centrum propinquiores et alie remotiores
et sic sicut in adiuncti fixe ut patet
de rota cum partibus eius. Item dicit in sacra
pollicat plene etc. qꝫ luna et etiam
stelle recipiunt lumen a sole si ergo corpus
opacum interponitur inter solem et lunam ut
terra contingeret ne solis lumen perveni-
at ad lunam in toto vel in parte sed obvia
illius corporis interpositi necesse est lumen
eius deficere vel in toto vel in parte et hoc
est lunam eclipsari. Unde eclipsis lune
diffinitur ex causa efficiente destituta
que est interpositio terre inter solem et
lunam. Unde dicitur sic lumen privatio
luminis a luna que describitur per complexionem
et perfectionem dumtaxat ambabus duabus est
privatio luminis a luna causata per interpositionem
terre inter solem et lunam. Item dicit in
sacra commentator gentiles fuerunt communiter qꝫ ipsi
gentiles nescientes eclipsim lune ad
ad eclipsim mirabantur eo qꝫ putabat
ea eclipsim causari per incantationes et
volentes assimulare lune et depre-
dicere ne audiret incantationes ꝑcusserunt
vasa vasa erea et sonora tempore eclipsis
quod nunquam fecissent si causas eclipsis
scivissent. Unde patet qꝫ admiratio est signum
ignorantie quod etiam attestatur philosophus
primo metaphisice qui dubitat et admira-
tur ignorare videtur sed non mirari

Philosophus enim dicit qꝫ cognita causa cuius effectus
cessat admiratio de eo. Et notandum est
qꝫ ex ista tota sententia colligitur qꝫ causa admirationis
de aliquo effectu est primo ignorantia causarum
effectuum secundo raritas eius effectus. Unde
ignorantia cause non sola sufficit

quia multi ignorant interiores causas
et concupiscentias et tamen non mirantur eius
frequentia etiam effectum sed solum raritatis
patet qꝫ dicit philosophus 2° metaphisice et verum
est qꝫ dicit et mirantur ignorare videtur
causam eorum vel evenit admiratio
qꝫ ablata causa aufertur et effectus eius
patet quia sacerdotes in egipto ad quos
vite necessariis ceperunt admirari
ceperunt philosophari. Unde etiam
cum eclipsim solis et lune et ig-
norantes causas admirabantur. Unde magi-
stri causas earum et ipsius diversitatis
adepti sunt sciant eclipsim lunam sive
esse causam rei cognoscere nec primo propter [illegible]
quia causa cognoscitur et rerum effectus
et perfectus eius ipsius causam cessabat ad-
miratio quia se qꝫ admirationes causa
est ignorantia sed ita est in multis

Apostata hic etiam est qꝫ philosophus apostolus hoc
assignat causas petere quia videtur multa
ipsius causas ignorantia est primo boecius
petit applicari istas causas et philosophus
tangit difficultatem inter 2° principium
sed volle assignare causas 3° eas
assignat rationibus sed quia 3ᵃ in omni
questio est et secundo hoc ponit
deus quod deus est de admiratione
homini propter ignorantiam quibus ut dicta
est et notandum hoc dicit philosophus inter
declarare causas est sicut
scio qꝫ philosophus de diversis luminibus
est cognitio est ad philosophiam pertinet
magis indicare de occultis et sen-
sibilibus quam de manifestis et corpo-
ralibus qꝫ simplicioribus et rusticis
considerare de hiis que pertinet
ad finem. Et quia ipsius propter philosophia
est ipsa sapientia sed propter eius
facere et maxime difficilia
licet qꝫ philosophus metaphisice est et stie

Lassat que crebris pulsibus era
Nemo miratur flamina chori
Littus frementi tundere fluctu
Nec nivis duram frigore molem
Ferventi phebi solvier estu
Hic enim causas cernere promptum est
Illic latentes pectora turbant
Cuncta que rara provehit etas
Stupetque subitis mobile vulgus
Cedat inscicie nubilus error
Cessent profecto mira videri

Ita est inquam sed cum tui muneris sit latentium rerum causas evolvere velatasque caligine explicare rationes queso uti que hinc decernas quoniam hoc me miraculum maxime perturbat edisseras. Tum illa paulisper arridens ad rem me inquit omnium questu maximam vocas cui vix exhausti

Et te per tui cognoscitur ... ad ipsius phie ... evolare ... rerum latentium. Ita est inquam. Tum illa paulisper quia ipsa phia dicit paulisper arrisisse boecio quia hoc phia dimittit more et consuetudine sapientum cum ipsa ... sapientia quia sapientes audita simplicitate ... arridet eis congratulando quia ipsi cum ambiguitate sapientiam querit. Ita quod dicit velut ... fabulas ... in quadam pa- lude ... capita ... sagittis ... igne ... solvendi ... respondet ... subtilitates ... cognitio ... simplicitate divine providentie de serie fati ... quoddam medicamentum ... boecio ... phia ... aliqualiter ... detractare ... hec

Ita hic ad ... apompa ...

A perfecta libri ...

Quippe talis enim materia nata est ut dubitatione una succisa innumerabiles alie
velut ydre capita succrescant nec ullus fuerit modus nisi quis
eas vivacissimo mentis igne coerceat. In hac enim de
Nota — providentie simplicitate de fati serie de repentinis casibus de cognitione
ac predestinatione divina de arbitrii libertate queri solet
que quanti oneris sint ipse perpendis. Sed quoniam hec quoque te nosse quedam
medicine tue — angusto limite temporis septi tamen aliquid deliberare conabimur.
Portio est — Quod si te musici carminis oblectamenta delectant hoc oportet
paulisper differas voluptatem dum nexas sibi ordine contexo rationes.
Ut libet inquam. Tunc velut ab alio orsa principio ita disseruit. Omnium
generatio rerum cunctusque mutabilium naturarum progressus et quicquid aliquo
modo movetur causas ordinem formas ex divine mentis stabilitate sortitur.
Hec in sue simplicitatis arce composita multiplicem rebus regendis
modum statuit. Qui modus cum in ipsa divine intelligentie puritate
conspicitur providentia nominatur cum vero ad ea que movet atque
disponit refertur fatum a veteribus appellatum est. Que diversa
esse facile liquebit si quis utriusque vim mente conspexerit.
Divina providentia describitur — Nam providentia est ipsa illa divina ratio in summo omnium principe

Sed quoniam hoc iste

Hic philosophia promittit se velle assignare
causas supradictorum. Est notandum quod philosophia
totum tempus vocat angustum limite temporis
presentis vite, quod dicit quamquam est angusto
limite temporis; et hoc intelligens presentis
vite, quod adeo esse desiderabo quod totum tempus
presentis vite tuo cognoscere seu discere
aliquis non est breve, et visum sufficit ad
plenariam predictorum declarationem. Iterum
hoc dicit in littera philosophia, ergo fuisti
orta ab alio principio, id est quod philosophia prius
probabat reducendo ad id, quod deducta
scilicet ex principio quod deus est primum et summum
bonum et ultimus finis omnium, nunc vult
demonstrare, id est quod deducendo ex hoc principio
quod deus est primum efficiens omnium et esse
rectorem omnium gubernatorem etc.

Omnium generatio rerum

Hic philosophia vult assignare causas quare mali
bonum et boni mala coniungantur, quod velle
facere promittebat supra declarando quod ad
istam assignationem seu declarationem premittit
multa necessaria. Secundo ponit sua declaratio-
nem, ibi eum vero ad ea etc. Et est primo philosophia
declarat de providentia divina et de fato;
secundo ostendit quod sit ea quod ad fatum disponitur;
tertia ibi sextus scilicet quod contraria quod est
philosophia primo ostendit quod nos divina providentia
et quod vocatur fatum; secundo tangit differentiam inter
ea ponendo distinctionem ut patet ibi
quod licet divina sit; tertio potest dividi ab operationes
de fato et providentia ibi si vero famili-
aritatibus; primo dicit generatio omnium rerum; secundo cunctus
progressus mutabilium etc.; tertio et patet de quo
modo. Iterum quod philosophia premisit probabat per rationem
ad diversas operationes diversificata
entia mutabilia quod oportet precedere esse

semper ordine et dispositione et stabilitate
divine mentis, sed omnia entia que sunt
mutabilia quia moventur, sunt sicut generabilia et
corruptibilia et corruptibilia, et quantum ad
ea dicit in littera generatio omnium rerum. Alia
autem sunt entia mutabilia sunt loco et non
substantia ut corpora celestia, et quantum ad ea
dicit in littera cunctusque mutabilium naturarum
progressus. Alia sunt entia mutabilia sunt
operationes sicut sunt intellectus et non sunt substantia
nec sunt subiecta ut patet sunt ubi sunt
intelligentie, et quantum ad illa dicit in littera
et quidquid aliquo modo. Alius iste tertius passus
aliter exponitur de rebus mutabilibus
quantum ad earum dispositionem. Unde notandum est
quod dispositio in rebus mutabilibus una
est quod tangit de non esse ad esse
ut generatio, et quantum ad hoc dicit omnium generatio
rerum. Alia est rebus quod permanent ad tempus
aliquid in existentia per quod generata
et corrupta, ad hoc dicit cunctusque mutabilium
progressus. Alia est rerum quod procedit ab esse
ad non esse et hec dispositio vocatur corruptio,
et quantum ad hoc dicit et quidquid aliquo movetur.
Iterum dicit in littera eum vero ad ea etc. Est
notandum quod quidam dicebat fatum esse
quandam dispositionem derelictam in rebus
inferioribus ex operatione corporum celestium
sicut quam inferiora necessitatur
et constringuntur ad immutabiles effectus
sicut homines in quadam omelia
Johannis Crisostomi probat fatum dictum debet
a fidelium cordibus ut fatum aliquid
dicamus secundum necessitatem inferiora
cum sic omnia evenirent ex necessitate
et nichil contingeret et cassaretur liberum
arbitrium et frustra consiliaremur.
Secundum alium quem philosophi vel poete ponerent
alius fatum accipitur pro dispositione
rerum sicut quam res dependent

Diuina prouidentia
&c

a diuina voluntate et potestate. Et
fatum generaliter accipiendo esse videtur. Notandum
quod prouidentia diuina est ordinatio
siue exemplar conceptum in mente
diuina quorum omnia inferiora sunt
prouisa secundum statum suum naturalem. Sed fa-
tum est ordinatio seu dispositio diuina
conceptus seu prout explicatur in rebus mo-
bilibus et suis [illegible] ordinibus
ut inferius melius patebit secundum quaestionem.

Comparat post deinde ut prouidentiam
diuinam et fatum utrisque assigna-
[illegible] differentiis. Secundo dicit quod unumquodque
illorum dependet ab altero. Quia
licet diuina [illegible] quod ea dicitur [illegible] quod
dispositio rerum succedentium ut est in mente
diuina dicitur prouidentia et ut refertur ad
res mobiles dicitur fatum. Ex hoc dicto
posset aliquis videri quod fatum et pro-
uidentia [illegible] eandem rem secundum diuer-
sas rationes. Ad concludendum [illegible]
[illegible] et appetitum philosophia [illegible] ipsa [illegible]
distinguit dicto quod post diuersas utrasque
differentias [illegible] quod dei
cognitio [illegible] se ad res sicut cognitio
artificis ad artificiata. Sicut enim
omnia artificiata subduntur ordini et rationi
artificis sic naturalia [illegible] fati [illegible]
[illegible] rationi et ordini diuine prouidentie.
Et quod dicit quod prouidentia diuina est
ratio constituta in summo principe omnium
rerum que [illegible] cuncta disponit. Item dicit
fatum vero inherens [illegible] quo est
notandum quod dispositio in duos fati accipitur
[illegible] [illegible] quod fatum est dispositio
seu ordinatio siue ordo inherens
rebus mobilibus et hoc ad [illegible] ordinis
[illegible] in ipsa mente diuina que
vocatur prouidentia. Sed quod ordine
diuina prouidentia [illegible] [illegible] [illegible]

ordinibus scilicet ut [illegible] [illegible] vero [illegible]
et [illegible] altero [illegible] [illegible] et [illegible] posteriori
[illegible] sub [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] decor-
[illegible] et sub dispositionibus ut [illegible] cali-
da et ista frigida [illegible] magis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] que licet diuina.

[illegible] philosophia ostendit quod licet fatum et diuina
prouidentia differant, unum tamen dependet
ab altero. Quod quidem est notandum quod prouidentia di-
uina licet [illegible] [illegible] causa fatum vero
in causatis. Item prouidentia diuina habet
unicum modum quod est in uno simul et
mente diuina [illegible] ab [illegible] [illegible] pluralis
quod est in pluribus causatis. Item fatum depen-
det a prouidentia diuina sicut effectus a sua
causa et non econtrario. Sicut enim forma artificiata
dependet a forma seu imagine precedente
in mente artificis et non econtrario sic fatum
dependet a diuina prouidentia et non econtra.

Tangit ibi [illegible] [illegible] [illegible] fami-
liaribus [illegible] philosophia narrat [illegible] [illegible]
[illegible] opiniones circa fatum [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] fatum est dispositio rerum
temporalium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a deo
[illegible] ad effectum mediantibus causis secundis
administrantibus [illegible] [illegible] illis causis secundis
administrantibus fuerunt diuerse opiniones.
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quidam antiqui dicebant fatum
[illegible] [illegible] [illegible] diuinis spiritibus
deo seu prouidentie diuine famulantibus.
¶ Alii dixerunt [illegible] fatum [illegible] [illegible]
animam mundi ut platonici [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] anima humana [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus
liberi arbitrii qui actus sub prouidentia
diuina cadunt ¶ Alii autem dixerunt
fatum [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ Alii autem dixerunt fatum

Fatum describitur

omnium constituta cuncta disposuit. Fatum vero inherens
rebus mobilibus dispositio per quam providentia suis quaeque nectit or-
dinibus. Providentia namque cuncta pariter quamvis diversa quamvis infinita
complectitur. Fatum vero singula digerit in motum locis formis
ac temporibus distributa. ut haec temporalis ordinis explicatio in divinae
mentis adunata prospectum providentia sit. Eadem vero adunatio di-
gesta atque explicata temporibus fatum vocetur. Quae licet diversa sint
alterum tamen dependet ab altero. Ordo namque fatalis ex providentiae
simplicitate procedit. Sicut enim artifex faciendae rei formam mente
praecipiens movet operis effectum. et quod simpliciter praesentarieque prospexe-
rat per temporales ordines ducit. ita deus providentia quidem singula-
riter stabiliterque facienda disponit. fato vero haec ipsa quae disponit
multipliciter ac temporaliter administrat. Sive igitur famulantibus quibusdam
providentiae divinis spiritibus fatum exercetur seu anima mundi seu
tota inserviente natura seu caelestibus siderum motibus seu angelica
virtute seu daemonum varia sollertia seu aliquibus horum seu
omnibus fatalis series texitur. Illud certe manifestum est immobilem ...

|| Boetius^o prosa

conterei motibus corporum celestium
sicut ipsi astronomi. Alii autem dixe-
runt fatum contexi per varia
potestia i. astucia demonum
sicut dicunt demones in proposito
spiritus habitantes circa infimam
partem aeris secundum doctrinam quorundam
platonicorum qui dixerunt
cathademones i. malos spiritus
¶ Alii autem antiqui dixerunt conteri
fatum virtute angelica. Unde
notandum in prima opinione dicitur fatum
conteri inerentibus spiritibus deo
familiaribus quod est intelligendum de
spiritibus omnia disponentibus. Sed
autem dicitur in tercia opinione fatum
conteri virtute angelica intelligitur
de angelis sive spiritibus appli-
catis divinis loco missis ad ministerium

Ago

angelicum cum magis alteri peccatum
et est non officii et non nominis secundum beatum
Gregorium. Item in quo sit ut omnia ¶
dicit philosophia infert quod dictis quandam
conclusionem corollarium de fato et provi-
dencia. Secundo eam declarat ibi nam ut
orbium. Dicit ergo quod quia sic est sicut ita
dicendum est quod ordo fatalis contexitur
a quibusdam spiritibus divinis tunc est

Falco

notandum quod quamvis fatum dependeat a divina
providencia sicut effectus a sua causa tamen
necesse est et tamen quod dependet a fato
dependet a divina providencia, non autem
econverso quia effectus non adequatur sue cause
sed exceditur ut orbium

Dicit philosophia conclusionem prius illatam declarat
per exemplum dicens quod quanto que propinquiora sunt fato
magis quanto autem minus et quanto totaliter
excedunt fatum. Secundo cum dicit concludit
habitudinem ad providenciam per quam
stabilia ibi ut autem est et ipse notandum quod sa-

ua. Ita tunc de qua cessa sunt magis propinqua
de fato sunt magis immobilia. Secundo declarat
philosophia cum exemplo diversorum circulorum ab
eodem centro ductorum. In quibus circulus ex-
terior fertur et ampliori et velocius motu quia
maius spacium pertransit de equali tempore. Sed in
autem est vicinior centro est brevior et tardius
movetur eo quod minus pertransit de equali tempore
circuli vero medii medio modo se habent
¶ Sic proportionaliter et comparacio circulorum ad centrum
et centri ad creatorem. Illa sicut centrum
est indivisibile et ab ipso plures possunt
procedere circuli. Ita creator unicus et medialis
omnibus infinita creat et gubernat. Secundo
quia hec comparacio creatoris ad centrum patet quando
quia hoc verbum philosophus qui in propria diffinicione
deo dicit ipsum esse centrum. Tunc in-
tus cum ad intentum. Secundo philosophia concludit
habitudinem fati ad providenciam divinam
per quam plures et dicit quod ordo fatalis se habet
ad divinam providenciam sicut tempus ad eter-
nitatem. ¶ Ratio est quia sicut in tempore est
successio presentis temporis secundum preteritum preteriti
et futuri que ordinarie sibi succedit
eternitas autem est duratio sine successione
presens totum simul existens ut indivisibilis
sine preterito presenti et futuro. Ita se habet fatum
et providencia divina sicut circulus se habet
¶ ad suum centrum. Ratio quia circulus distat
a centro et per partes diversimode mobiles
existentes. Centrum autem deficientes
et mobile existens et per nullas dimo...
quia est indivisibile et immobile. Secundo quia
partibus et indivisibilibus patet quod sine
elementorum vinculis que est comparacio
cum per ea non est ... sicut ca ...

Dicit philosophia concludit quod ... fato disponuntur
Secundo concludit quod illa que in intellectu eterno
ma et confusa videntur. In divina gu-
bernacione sunt venerabiliter ordinata

Similem rationem gerendarum rerum esse providentiam, fatum vero eorum que
divina simplicitas gerenda disposuit mobilem nexum atque ordinem temporalem.
Quo fit ut omnia que fato subsunt providentie quoque subiecta sint cui etiam ipsum subiacet
fatum, quedam vero que sub providentia locata sunt fati seriem superant. Ea vero sunt que prime
propinqua divinitati stabiliter fixa fatalis ordinem mobilitatis excedunt.
Nam ut orbium circa eundem cardinem sese vertentium qui est intimus ad
simplicitatem medietatis accedit ceterorumque extra locatorum veluti cardo
quidam circa quem versentur existit, extimus vero maiore ambitu rotatus quanto a
puncti media individuitate discedit tanto amplioribus spatiis
explicatur, si quid vero illi se medio connectat et sociat in simplicitatem
cogitur diffundique ac diffluere cessat, simili ratione quod longius a
prima mente discedit maioribus fati nexibus implicatur ac tanto
aliquid a fato liberum est quanto illum rerum cardinem vicinius petit. Quod
si superne mentis heserit firmitati motu carens fati quoque supergreditur
necessitatem. Igitur uti est ad intellectum ratiocinatio, ad id quod est
id quod gignitur, ad eternitatem tempus, ad punctum medium circulus,
ita est fati series mobilis ad providentie stabilem simplicitatem.
Ea series celum et sidera movet, elementa ad invicem

Effatum conceditur

ibi quo sit tertio quia notandum quod fatum
dicitur consideratur dupliciter uno modo ut est in causis
rebus ordo et dispositio dicitur fatum et sic
mobilis et omnes res fato subiacentes
sunt mobiles alio modo fatum consideratur
prout dependet a divina providentia
et sic fatum sortitur ~~[illegible]~~ immu-
tabilitatem et similiter omnes res fatales
ut sunt subiectae sunt immobiles. Item est
notandum quod si aliquis posset declinare ab
ordine divinae providentiae tunc quodammodo
providentia divina deficeret a suo effectu
et hoc redundaret in potentiam regentis
Item dicitur quod omnia subiacent ordini
divinae providentiae quod omnia veniunt
ex necessitate quia non quod deus
providet rebus sicut sunt futurae Nam
quaedam providet necessario evenire
quaedam contingenter et casualiter et de hoc
magis videbimus in isto libro Tunc
ibi quo sit ut tu etc Philosophia ostendit
quod ea quae sunt in rebus providentia
divina sunt ordinatissima
et omnes in eis gubernator Item
ea dicit nihil enim quod mali causa
etc Ideo etiam tu non estimes quod nihil est sit
aliquid malum nec causa mali sed dicere
debes malum sub ratione mali non quia
est contrariae quod mali facientes malum
non intendunt malum sicut propter ma-
los facere nec causa mali Contra
oppositum quia nam multi mali inclinantur
semper ad id quod est malum
Respondetur quod nullus eis nisi ipso mali fa-
ciunt malum intendere mali semper
appetentes ad malum Cum omnia
bona appetunt primo ethicorum Si
~~[illegible]~~ quo de operantur malum hoc contingit
ex fantasia boni Nam aliquis
ex magna anxietate cordis
estimat fugere anxietatem et ipse
nihil aliud considerans
sed hanc estimationem inficiens
se ipsum et se ~~[illegible]~~ suspendit se

Nota

Contra

Responsio

Augustinus

sed bono dicitur fantasia boni quia
ex tunc videbatur sibi esse bonum
fugere anxietatem per vitae privationem

Tunc vero inquit

Hic in philosophia solvit quaestionem superius motam
et hoc probatur quare malis bona et bonis
mala contingunt et primo ostendit hoc in ge-
nerali secundo in speciali ibi Sed sit
adhuc tertio primo assignat causam praedicti accidentis
quod contingit ex defectuoso iudicio
hominum secundo ab eius iudicio dei et hominum
ibi nam et pauca primo facit hoc quod dictum
est secundo declarat per simile ibi nec enim dissimilia
Item sequitur quod propter defectuosum iudi-
cium hominum contingit iudicari bona mala
et mala bona evenire Sed in hominibus
sunt malos esse bonos et si illis
eveniant mala putant bonis mala
evenire et si bonis quos iudicant malos
eveniant bona putant malis evenire
bona Sed et e converso cum putant bonos
deprimi et malos deprimendos iudicantes
malos esse bonos et putant malos
extolli cum boni extolluntur quos iudicant
bonos esse malos Ad habendum
autem certiorem cognitionem in bonorum et malorum
iudicio audi doctrinam Tractaturus dicit
Si velis inspicere et hoc scire vide infra
textum debes vide enim summa dicit philosophus
8 ethicorum quod non potest cognoscere
verum amicum nisi per eum modum salis
consumpserit Sic nec aliquis ex uno
actu vicioso vel bono potest iudicare hominem
bonum et malum quod dicit philosophus primo ethicorum
Sicut una hirundo non facit ver nec una
dies calida estatem facit sic nec unus actus
facit hominem virtuosum vel viciosum quod virtus
et vicium sunt habitus sed habitus non generatur nisi
ex multis operationibus sed actus vel vicia
non cognoscuntur esse intellectus Tunc ibi
nec enim dissimile est philosophia declarat suum
declarat per simile sed solvit quaestionem suam

perat / et alterna commutatione transformat ea / nascentia / occidentia-
que omnia / per similes / fetuum / seminumque renovat progressus //
Hec actus etiam fortunasque hominum indissolubili causarum conexione
constringit / que cum ab immobilis providentie proficiscatur exordiis /
ipsas quoque immutabiles esse necesse est // Ita enim res optime reguntur
si manens in divina mente simplicitas indeclinabilem causarum ordinem
promat / Hic vero ordo res mutabiles et alioquin temere fluituras
propria incommutabilitate coerceat // Quo fit ut tametsi
vobis hunc ordinem minime considerare valentibus / confusa omnia perturbataque — Hunc ordinem
videantur / nichilominus tamen suus modus ad bonum dirigens cuncta
disponat // Nichil est enim quod mali causa / ne ab ipsis quidem improbis
fiat / quos ut uberrime demonstratum est / bonum querentes pravus error [illegible]
avertit / nedum ordo de summi boni cardine proficiscens
a suo quoquam deflectatur exordio // Que vero inquies potest ulla
iniquior esse confusio / quam ut bonis tum adversa / tum prospera / malis etiam
tum optata / tum odiosa contingant // Num igitur ea mentis
integritate homines degunt / ut quos probos improbosve censuerint
eos quoque uti existimant esse necesse sit / atqui in

(Right margin:) causas ad divinam providentiam quia non penitus alius dispositor quam deus sua causa disposita

No[ta] bene
Aliis mixta

mota per quandam similitudinem. Item quod bo-
na corpori et sanitas corporalis et egritudinis
ad medicum et corporibus et vitiis eorum ad
deum sicut deus gloriosus se habet ad corpora
et corporibus sicut medicus ad egritudinem
Ista secunde comparatione philosophia utitur ista in
ista similitudine. Sicut medicus cognoscit
causam sanitatis et egritudinis sic et quis
et ex quibus [illegible] mutatis et [illegible]
sic deus scit [illegible] et cognoscit qualis
[illegible] sic et quod mali et quod boni et
[illegible] sibi [illegible] quod [illegible] quod mali
quibus [illegible] mali [illegible]
ideo sic convenit [illegible] quod
iudicium dei et ipsius providentia divina
convenit [illegible] quod sibi [illegible] bonum
[illegible] non indicamus [illegible] hoc
[illegible] quodammodo quod homines [illegible]
norant [illegible] bonum vel mali [illegible]
norant [illegible] homines quod [illegible]
[illegible] bonis [illegible] dei
iudicium et providentiam [illegible]
eius [illegible] quod et [illegible]
homines [illegible] non [illegible]
quod videt eius [illegible] quod specula
de loco alto ad [illegible] et quod
deus [illegible] prudentiam omnia [illegible]
similitudinem ista [illegible] specula
[illegible] exemplo [illegible] in [illegible]
[illegible] bellum [illegible] et illud
[illegible] [illegible] sapientiam
et virtute maxime auctoritatis [illegible]
[illegible] popem
[illegible] attribuens ei [illegible] victoriam
[illegible] indicabat illud [illegible]
attribuens ei [illegible] victorie [illegible]
[illegible] quod [illegible] homines [illegible]
[illegible] iudicia dei et hominum ut [illegible]

Sed sit aliquis

[illegible] philosophia assignat causas speciales quare
bonis [illegible] [illegible] eveniunt
[illegible] [illegible] adversa [illegible]
[illegible] de aphorismi [illegible]
[illegible] illud [illegible]

[illegible] philosophia assignat causam quare aliquibus
bonis non eveniunt. 2o quare aliquibus eis
contingunt mala ubi aliquis [illegible] quidem
[illegible] quare bonis non contingunt mala
[illegible] quare contingunt eis aliquando bona [illegible]
[illegible] quare quibusdam bonis eveniunt
mala assignat duas causas [illegible]
Prima causa est infirmitas [illegible] boni
[illegible] si adveniret adversitas tunc ipsa
deteriorare [illegible] in [illegible]
ita [illegible] quod quidam boni [illegible]
[illegible] quod modica temptatione adversitatis
[illegible] quod videt deus
[illegible] eius [illegible] ab adversitate
[illegible] dicit apostolus. Fidelis
deus qui non patitur vos temptari
[illegible] illud quod potestis [illegible] Tunc
ubi [illegible] philosophia assignat [illegible]
ad [illegible] quare quibusdam bonis non [illegible]
eveniunt [illegible] 2a causa quare aliquibus
bonis non eveniunt mala [illegible]
[illegible] deus [illegible]
malorum non [illegible] in futuro
[illegible] in presenti et aliquos [illegible]
bonorum non [illegible] futuro
[illegible] in presenti ab adversitate [illegible]

Aliis mixta quedam

[illegible] philosophia assignat causam quare bonis
[illegible] contingunt mala et [illegible]
[illegible] bonorum
[illegible] et [illegible] comperitur
[illegible] homines [illegible] et [illegible]
[illegible] ignorant ut [illegible]
[illegible] 2o [illegible]
de honore [illegible] in honore [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] quibusdam bonis deus
[illegible] adversitates ne [illegible]
dei et [illegible] obliviscerentur [illegible]
obliviones ut [illegible] in libro [illegible]
[illegible] infirmitate animi
[illegible] damnationis [illegible]
in [illegible] ut deus corroboret bonos

No[ta]

hoc hominum iudicia depugnat ut quos alii premio alii supplicio
dignos arbitrantur. Sed concedamus ut aliquis possit malos bonosque
discernere. Num igitur poterit intueri illam intimam temperiem
velut in corporibus dici solet animorum. Non enim dissimile est miraculum
nescienti cur sanis corporibus his quidem dulcia illis vero
amara conveniant. Cur egri etiam quidam lenibus quidam vero acribus adiuvantur.
At hoc medicus qui sanitatis ipsius atque egritudinis modum temperamentumque
dinoscit minime miratur. Quid vero aliud animorum salus esse videtur
quam probitas. Quid egritudo quam vicia. Quis autem alius vel servator bonorum vel
malorum depulsor quam rector ac medicator mentium deus.
Qui cum ex alta providencie specula respexit quid unicuique conveniat
agnoscit et quod convenire novit accomodat. Hic iam fit illud
fatalis ordinis insigne miraculum cum ab sciente geritur quod
stupeant ignorantes. Nam ut pauca que ratio valet humana capere
de divina profunditate perstringam. De hoc quem tu iustissimum et
equi servantissimum putas omnia scienti providencie diversum
videtur. Et victricem quidem causam diis victam vero Catoni fami-
liarem noster Lucanus admonuit. Hic igitur quicquid citra spem videas

Nota quod iste textus ostendit habere quod deus non permittit homines temptari ubi non possunt resistere temptationi

ceteri in rebus quidem certo scio / optimi vero tue prudentie consilio

sed sit aliquis ita bene moderatus ut de eo divinum iudicium pariter

et humanum consentiat / sed est animi viribus infirmus / cui si quid eve

niat adversi / desinet colere forsitan innocentiam / per quam non po

tuit retinere fortunam / parcit itaque sapiens dispensatio ei

quem deteriorem posset facere adversitas / ne cui non convenit laborare

patiatur / est alius cunctis virtutibus absolutus / sanctusque ac deo proximus

hunc contingi quibuslibet adversis nefas providentia iudicat / adeo

ut ne corporeis quidem morbis agitari sinat / nam ut quidam

me quoque excellentior ait / quod sacri viri corpus virtutes edificant

fit autem sepe uti bonis summa rerum regenda deferatur ut exu

berans retundatur improbitas / aliis mixta quedam pro animorum qua

litate distribuit / quosdam remordet ne longa felicitate luxurient / alios

duris agitari / ut virtutes animi patientie usu atque exercitatione

confirment / alii plus equo metuunt quod ferre possunt / alii plus equo despiciunt quod ferre non possunt / hos

in experimentum sui tristibus ducit / nonnulli venerandum

seculi nomen / gloriose pretio mortis emerunt / quidam suppliciis

inexpugnabiles exemplum ceteris pretulerunt / invictam malis esse virtutem

alii plus equo despiciunt quod ferre

modalitas ipsius mentis contemperatione
et consuetudine patiendi seu tolleran-
tie sicut ut in ethicis Unde sine
adversitate languescit ut dicitur sequitur
dicit in sua non est veneranda etc
Unde postea subiungit quod super mar-
tyres diuina prudentia permisit venire
mala mortis ut per isto malo temporali
caperent premium eternum et honorem per-
petuum et exemplum aliorum Et nota
p° quod sic tangit primo quod deus permittit
mala accidere bonis ne superbirent
quia superbia est odiosa deo ut de sancto
paulo qui dicit ad hoc datus est michi
2° stimulus etc 2° ut confirmet bonos
in virtutibus et ut ostendat maior esse
vis virtutis quam viciorum etc permittit
3° bonis mala accidere ut in Job 3°
4° quia quidam boni plus timent quam
timere deberent de adversitate
quibus deus permittit adversitatem
et eos vincere adversitates ut cognoscant
se per dei gratiam posse resistere ei quod
timebant et quod ex victoria resistentia
non solum dependent ab eis ut per hoc
excitet eos ad maiorem confidentiam
de gratia dei quam de propria potentia et hoc patet
de sancto thoma non ipse formidavit
ingredi indiam dicens mitte me domine
quo vis preter ad indos quem tamen deus
misit ad indos Quarto presumentes de
propriis viribus desperant et contemnunt
temptationes, estimantes se posse
resistere adversitatibus per propria virtute
illis deus mittit temptationes et adver-
sitates et permittit eos succumbere ut
cognoscant quod fragiles sunt humana
natura et sine dei gratia et ita tales
habeat confidentiam de propriis viribus De
quibus confidentibus dicit malachias
qui confidit in multitudine virtutum suarum
Et hoc patet de sancto petro qui dixit
presumptuose Et si oportuerit
me mori tecum te non negabo

ter eum negavit antequam gallus
cantavit etc. Nam illud quoque

Nam illud quoque

Hic iam philosophia assignat causas quare malis quandoque mala
contingunt et quandoque bona et primo ostendit quare malis
contingunt mala 2° quare bona ibi Lecta vero etc
Dicit quod philosophia in sua sententia dicit 3 causas
quare malis eveniunt mala prima quod omnes
homines estimant eos dignos malis 2a
quod suppliciis malorum alii a malo deterrentur
et quiescunt 3a quod mali suppliciis emendantur
et medicantur quia pene sunt medicine viciorum
Tunc ibi Lecta vero etc philosophia assignat causas quare malis contingunt bona
2° solvit quandam obiectionem ibi nam in [illegible]
et philosophia tangit hic 3 causas prima ponitur sic [illegible] p^a
ibi In quo etc et est ista quod deus concedit
malis bona et prosperitatem quia quidam mali per
prosperitatem [illegible] a malis [illegible] [illegible]
[illegible] ne fiant fures raptores [illegible] 2a causa
tangit ibi Hic se data etc Vocat quod 2^a
eveniunt malis bona ut de prosperitate emendant
vitam suam timentes ne propter maliciam
amittant prosperitatem 3a causa tangit 3^a
ibi Alios in clade merita Voluit quod
malis adveniat prosperitas magna et inmerita
ut per ea confundant miseriam adversitate
quia sic dicit 3 de consolatione prosa [illegible] in
omni adversitate fortune infelicissimum genus
infortunii fuisse felicem Unde dicit in sua
quod felicitas indigne [illegible] maiorem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malos
[illegible] [illegible] clade Et hinc dicto
est quod pauper henricus [illegible] [illegible] Pauper henricus
fortune volubilis ut quando [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Unde non colligitur
[illegible] quod bonis non permittitur
ut [illegible] malos [illegible] [illegible] [illegible]
dicitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
super fortune [illegible] ut non extendat
[illegible] ad iniquitates suas [illegible] [illegible]

Nam ut probis

Hic iam philosophia quandam solvit obiectionem
non infert conclusionem quandam [illegible] etc

Que quam recte atque disposite et ex eorum bono quibus accidere videntur

fiant nulla dubitatio est. Nam illud quod improbis nunc optata proveniunt

ex eisdem ducitur causis; ac de tristibus quidem nemo miratur, quod eos male

meritos omnes existimant. Quorum quidem supplicia tum ceteros ab sce-

leribus deterrent, tum ipsos quibus invehuntur emendant. Leta vero

magnum bonis argumentum loquuntur, quid de huiusmodi felicitate

debeant iudicare quam famulari sepe improbis cernant. In qua re illud

etiam dispensari credo, quod est forsitan alicuius tam preceps atque impor-

tuna natura, ut eum in scelera potius exacerbare possit rei fa-

miliaris inopia; huius morbo providentia collate pecunie reme-

dio medetur. Hic fedatam probris conscientiam spectans et se cum fortuna sua

comparans forsitan pertimescit ne cuius ei iocundus usus est sit tristis amissio.

Mutabit igitur mores, ac dum fortunam metuit amittere nequitiam derelin-

quit. Alios in cladem meritam precipitavit indigne acta felicitas; quibusdam

permissum puniendi ius, ut exercicii bonis et malis esset causa

supplicii. Nam ut probis atque improbis nullum fedus est, ita ipsi inter se

improbi nequeunt convenire. Quidni, cum a semetipsis discerpentibus

conscientiam vitia quisque dissentiat faciantque sepe que cum gesserint

(left margin, inserted after "improbis" in line 2:) et nunc tristicia

(left margin:) et quo bonis quod quibus

non gerenda decernat. Eorum
quae summa providentia protulit
insigne miraculum ut malos
mali bonos facerent. Nam quidam
dum iniqua sibi a pessimis perpeti
videntur noxiorum odio flagran-
tes ad virtutis frugem rediere
dum se eis dissimiles student esse
quos oderunt. Sola est enim di-
vina vis cui mala quoque bona
sint cum eis competenter utendo
alicuius boni elicit effectum. Ordo
enim quidam cuncta complectitur ut
quod ab assignata ratione ordinis
decesserit hoc licet in aliud
tamen ordinem relabatur ne quid
in regno providentiae liceat te-

Ista dicit ab utriusque quod mali [illegible]

[illegible]

malos mali bonos faciunt

[illegible] fortissimus deus cuncta disponit. Neque

enim fas est homini cunctas divinae operis machinas vel ingenio

comprehendere vel explicare sermone. Hoc tantum perspexisse sufficiat

quod naturarum omnium proditor deus idem ad bonum dirigens cuncta disponit

dumque ea quae protulit in sui similitudinem retinere festinat, malum omne

de reipublicae suae terminis per fatalis seriem necessitatis eliminat. Quo

fit ut quae in terris abundare creduntur, si disponentem providentiam

spectes, nihil usquam mali esse perpendas. Sed video te iamdudum

et pondere quaestionis oneratam et rationis prolixitate fatigatam aliquam carminis

exspectare dulcedinem. Accipe igitur haustum quo refecta firmior in

ulteriora contendas. etc.

Metrum 6m libri 4ti

Si vis celsi iura tonantis

Pura sollers cernere mente

Aspice summi culmina caeli

Illic iusto foedere rerum

Veterem servant sidera pacem

Non sol rutilo concitus igne

Gelidum Phoebes impedit axem

Sed per corruptorem aer ignis non co-
servare nec vita leonis foveri
nisi occideretur agnus vel asinus. Nec
laudaretur iustitia et patientia si non
esset iniquitas et malitia. Iuxta secundum
illud dicitur quasi non prohibendum. Nec
contingit aliquid dominum vel malum
cuiusque esse bonum aliquid bonorum aliquorum.
Vel non est aliquid quod obest uni
utique ad aliud prodest. Ex quo
patet quod multa in comparatione ad homines
sunt mala que in comparatione ad di-
vinam providentiam disponentem omnia
et sic quod melius comparatur undique
sunt bona sed Si vis celsi iura etc.

Secundum metrum huius quarti quod sic
aliquis dicitur adonicum sic vero aliquis
dicitur archilochium ab inventore. Tetra-
metrum a numero pedum dactilicum
a pede predominante. In hoc metro
philosophia commendat divinam providentiam
in rerum dispositione et primo ostendit pre ceteris(?)
que a divina dispositione sequuntur. Secundo ostendit
pre dei respectu in rebus de terra. Primo
commendat divinam providentiam
de corporum celestium regimine. Secundo
de regimine elementorum. Tertio de gubernatione
temporum. Quarto de rerum generabilium et
corruptibilium. Prima patet ubi sic loquitur
dicens postea sit: Si tu sollers cernere
iura alti tonantis dei pura mente
tua in summis tunc aspice mentis
oculo in summi culmine celi. Ibi
etenim sidera celestia pura fide
veterem servant pacem ubi rutilus
sol lumine adveniens non impe-
dit gelidum axem lune. Ibi ursa
maior ceteris sideribus de pelago
aquoso se mergentibus nunc occeano
mari tincta cupiens in occeano
cupit [illegible] flammas. Ibi vesper [illegible]

stella dicitur secundum naturam mutat occiduas umbras
mane et pertinens dicens velut lucifer
almum revelat diem. Sic in ethere celestium
corporum circumque altitudine refoventur
[illegible] bella discordie seminatorum a
[illegible] asperiores temporum cogit consulare
hic corpus celestium amator rerum et elementa
[illegible] [illegible] ut [illegible] humida [illegible]
sicca [illegible] calida gelidis ut levia gravis vel
[illegible]. Nec eum pendulus ignis diligat
alta sed terra [illegible] ponderata petit yma
[illegible] eodem de sideribus [illegible] concordia
[illegible] ver [illegible] spirat odores estas
[illegible] [illegible] [illegible] fruges ubertate
replet hiemis imbribus irrigat terram
et cum [illegible] aqua [illegible] calor [illegible] [illegible]
de [illegible] tempore et divine sorte [illegible]
[illegible] vita [illegible] spiraria in mundo producit
et producta alimento et alita [illegible]
[illegible] [illegible] et ipse [illegible] sigillatim
cuncta aufert mortis gladio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] deus [illegible] [illegible]
tonans ut celsi tonans vel altitonans qui
ab alto [illegible] qui a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et per [illegible] et per potestate tonantis [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] divina
potentia et ad [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tonantis
[illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible]
[illegible] sollers et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sollers [illegible] [illegible] [illegible] sollicitus
in arte vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duplex
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] totum
vel multum [illegible] arte [illegible] totus vel multus
in arte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] flectit rapidos ursa meatus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] constellatio septem stellarum
circa polum septentrionale mota que non
occidit nobis [illegible] appareat [illegible] alie stelle
nobis [illegible] et occidunt [illegible] venit [illegible]
[illegible] de nocte [illegible] polo [illegible] [illegible] vel
hesperus [illegible] de mane lucifer [illegible] [illegible]

[illegible]

Item
sollers
[illegible] [illegible] [illegible]

i. non — stella — i. de polo artico

Nec que summo vertice celi
i. declinat — i. velocitas motus polorum — stella — aer vel stella sub planetis

Flectit rapidos ursa meatus
i. nullo tempore — i. firmiter — sua — i. de mari occidentali et sic locuto vulgaritur secundum poetas

Numquam occiduo lota profundo
i. videns — i. alis planetas — i. occidens — i. planetas et signa

Cetera cernens sidera mergi
i. desiderat — i. de mari occidentali — i. mergere — i. suas

Cupit occeano tingere flammas
i. semper — i. equalibus successionibus

Semper vicibus temporis equis
i. venus — i. cum — i. tardas vel stellas motus

Vesper seras nunciat umbras
i. reducit — i. venus sed dea — i. clarum diem — a stella

Revehitque diem lucifer almum
i. lucet — i. renovat — i. perpetuos motus siderum

Sic eternos reficit cursus
i. mutua concordia siderum — i. ex hoc mutua concordia — i. a superioribus orbibus astrorum

Alternus amor sic astrigeris
i. irregularitas motus — i. expellitur

Bellum discors exulat horis
i. de celi ordo — i. regit — i. equalibus qualitatibus sed conformitas — Nota

Hec concordia temperat equis
sed ex vota — i. cum — i. qualitatibus ubi quasi

Elementa modis ut pugnancia
i. vicissim — i. locum dent — elementa — elementa

Vicibus cedant humida siccis
i. associant — i. respondeant — i. elementa frigida complexionis

Iungantque fidem frigora flammis
i. levitas ignis — sed generata sunt ut — i. moventur — i. superius in locum

Pendulus ignis surgat in altum
i. ponderose terre — i. deorsum cadant secundum suam naturam

Terreque graves pondere sidant

¶ solis ut dicitur in libro quarto. Tunc dicit hec concordia etc. Philosophus concludit hanc ordinem providencie per ipsam ad ordinacionem elementorum dicens ut in sua natura non confusionis distinctio temporum et ordinata generatio sed sunt et frigida contraria a regularitate motuum corporum celestium ut patet per philosophum 2o de generatione dicentis quod ad solis in obliquo circulo fiunt generationes et corruptiones in istis inferioribus. Et ideo ordinatio et ordinata productio petitur ab aliquo divina providencie ipso deo sunt quasi sua gerendo solis adequatum effectum mente non divine et sic non convenit ad generationem inferiorum divine sed hoc modo mediate sed mediantibus corporibus celestibus quod fluunt corpora ut patet per philosophum primo methaurorum dicente iste mundus inferior contiguus est lacionibus superiorum ut tota virtus eius hinc gubernetur etc. In quo per congruitatem dicunt philosophi dicentes quod quasi aliquid melius fiunt sub celo aliquo i. celo quia quasi sua causa generatio et corruptio elementorum et in mundo temporum distinctio operamentibus corporibus celestibus. Unde sciendum quod creator omnium sua sapiencia creavit speram et in qua spera stellas lucidas et dedit eis virtutem dominandi in hoc mundo et faciendi bonum et malum mortem et vitam et prodire stelle sunt virtutes ipsius a creatore data sunt virtutes et desiderium eius in ascendendo et descendendo tunc de oriente in occidente tunc de occidente in oriente sunt conditione et occidentis stelle superiorum sunt domino obedientes et cursum et motus eorum non a se ipsis nec virtute eorum sed ipsius creatoris qui fecit eas moveri. Tunc ubi sunt infra et philosophus

Ipse dat causas vere tepenti
Spirat florifer annus odores
Estas Cererem fervida siccat
Remeat pomis gravis autumnus
Hiemem defluus irrigat ymber
Hec temperies alit ac profert
Quicquid vitam spirat in orbe
Eadem rapiens condit et aufert
Obita mergens orta supremo
Sedet interea conditor altus
Rerumque regens flectit habenas
Rex et dominus fons et origo
Lex et sapiens arbiter equi
Et que motu concitat ire
Sistit retrahens ac vaga firmat
Nam nisi rectos revocans itus
Flexos iterum cogat in orbes
Que nunc stabilis continet ordo

quem dicit divina providencia
et ptc dei regentis omnia Item
dicit in la na ii roos renovans
Notandum quod eciam regimur a deo
per quandam circulacionem secundum quam
perpetuatur in esse Unde gloria deus
sic disposuit res ut quod terra
cremat herba et quod herba
herba producta sit quod in quatuor
elementis fit quedam circulacio
ut quod aere generatur ignis et iterum
quod igne aer sicut in creaturis
nobilibus que progrediuntur a deo
productio est et fit iterum reflexio
ad ipsum deum per reddicionem gratie
Item dicit hic est tercius Notandum
quod sunt ad quod omnia naturali appetitu
tendunt et a quo tunc
repetunt quod primum bonum quod est deus
ideo sunt fine consequente
racionales creature quod operacionem
intellectus et voluntatis Sed irracionales
creature consequuntur solum quod hoc
quod ipsi repetunt quandam
participacionem essendi et io in corpus
appetitum intendunt summum bonum
et hoc est quod dicitur
in la hic est tercius amor

Iam ne igitur

ista est prosa quinta et ultima quarti libri
in qua philosophia deducit quandam
conclusionem que videlicet omnis fortuna
tam adversa quam prospera est bona
et non mala non obstante quod
vulgariter secundum vulgarem...
appareat ista conclusio ad vulgi
opinionem dicit si eam placet
Iste Notandum quod secundum divinam providenciam
boni et mali
tam adversa tam prospera boni
per remuneracionem prospera propter

Dissaepta suo fonte fatiscat
Hic est cunctis communis amor
Repetuntque boni fine teneri
Quia non aliter durare queant
Nisi converso rursus amore
Refluant causae quae dedit esse

comparatam verum in virtutibus adversa quia ipsa fortuna praemineat bonos et adversa ipsos exercitat utrique bona et illa ipsa fortuna malos emendat et a peioribus [illegible] ut visum est prius et adversa ipsos corrigat et iuste puniat quia itaque utraque esse bonam [illegible] ipsa fortuna tam prospera quam adversa tam bonis quam malis [illegible] providentia quia nihil mali

Ista prosa libri quarti

Iamne igitur vides quid haec omnia quae diximus consequatur? Quidnam? inquam. Omnem, inquit, bonam prorsus esse fortunam. Et qui id, inquam, fieri potest? Attende, inquit. Cum omnis fortuna vel iucunda vel aspera tum remunerandi exercendive bonos tum puniendi corrigendive improbos causa deferatur, omnis bona quam vel iustam constat esse vel utilem. Nimis quidem, inquam, vera ratio et si quam paulo ante docuisti providentiam fatumve considerem, firmis viribus nixa sententia. Sed eam si placet inter eas quas inopinabiles paulo ante posuisti numeremus. Qui? inquit. Quia id hominum sermo communis usurpat et quidem crebro quorundam malam esse fortunam. Visne igitur, inquit, paulisper vulgi sermonibus accedamus, ne nimium velut ab humanitatis usu recessisse videamur? Ut placet

credit quod omnis fortuna sit bona
ut innuit ibi Sed si placet philosophus comparat
istam conclusionem ad opinionem vulgi omnis
ea esse despicabile sit quamquam
vulgus senserat de quibus fortuna
secundum opinionem vulgi concludit quod quando
ipsi vulgo videre necesse [illegible] Item
de ista lectione contra praeterea [illegible] quod omnis
fortuna est vel ad exercendum bonos
et corrigendum malos vel remune-
randum bonos et ad puniendum ma-
los Sed fortuna quae est ad exercendum
bonos est bona et etiam fortuna quae
est ad correctionem malorum est bona
etiam secundum opinionem vulgi et hoc probat
philosophus in lectione sit illud quod prodest
est bonum Sed fortuna quae exercet
bonos prodest ipsis Similiter quae
corrigit malos est utilis ipsis
ergo utraque fortuna est bona Sed for- 2
tuna quae exercet bonos est bonorum
quae gerunt bella quae movent vitiorum
et fortuna quae corrigit est malorum
quae declinant ad virtutem fortuna
autem quae remunerat bonos bona est
etiam secundum vulgares Sed quae [illegible]
malos punit est pessima secundum
vulgares Et haec opinio vulgi
De utraque fortuna philosophus tangit
in lectione [illegible] Sed ea si placet

Videsne igitur

hic philosophus ex concessis infert vulgo
quod despicienda est et contra vulgo sed
malam esse fortunam omnium malorum
[illegible] vulgus opinatur ut plurimum
malam fortunam evenire bonis [illegible]
et [illegible] fama et haec contra vulgares
De [illegible] maior [illegible] tanto [illegible]
sibi melior [illegible] tanto [illegible]
tanto secundior extat Item

quod omnis bona fortuna vel remunerans
vel exercens vel corrigens ffortuna
remunerans est eorum qui sunt in pos-
sessione virtutis et fortuna vero exercens
est eorum qui sunt in conflictu virtutis Sed
fortuna corrigens est eorum qui incipiunt
esse virtuosi Et quae affligunt quod eorum
qui [illegible] manent in malitia fortuna sit
pessima secundum hoc est vera secundum vulgares
Unde quaelibet fortuna potest considerari
dupliciter uno modo ad causam ultimatam
quae omnia facit et disponit ordinate secundo
est finem eius [illegible] alius fortuna
potest comparari ad ipsum cui ipsa fortuna evenit
et solummodo fortuna dicitur bona quae confert
ad bonum illi cui advenit et mala
quae nihil confert boni homini cui
advenit et ista est fortuna puniendo
et una alia et prima est magis consideranda
vulgariter et ideo ista fortuna dicit
vulgus mala ut innuit ibi Quae dicta
philosophia fuit quaedam exhortatio ad [illegible]vios
sapientes et quia hic philosophia hortatur
sapientem ad magnanimitatem
et dicit sapientes non debere ferre moleste
quotiens deducuntur in certamen fortunae quia
magnanimus est qui non deformatur in multis
fortunae variamine neque constrictus
militat Et de hoc dicit philosophus in ethicis
Magnanimus potest ferre moderate et
bene dispensare bonas fortunas quia
magnanimus ut probatur secundo ethicorum
est in virtutibus perfectus et vere felix
Et ipsa magnanimitas est decor
[illegible] omnium virtutum Sed quia felix
secundum se sicut tetragonus secundum [illegible]
Sed tetragonus est corpus quadratum
quorum perfectum per firmitatem stat Sic
ipse magnanimus quando contracta
fortuna moderate et bene ipse fuit
ferre et ideo philosophia hortatur hic sapientes

ffortuna proprie [illegible] dicitur

magis honorari bonos et certe prodest. Ita est, inquit. Quae vero

aut exercet aut corrigit prodest. Fateor, inquit. Bona igitur.

Sed haec eorum est qui vel in virtute positi contra aspera bellum gerunt

vel a vitiis declinantes virtutis iter arripiunt. Negare, inquit,

nequeo. Quid vero iucunda quae in praemium tribuitur bonis, num vulgus

malam esse decernit? Nequaquam, verum uti est ita quoque esse optimam

esse censet. Quid reliqua, quae cum sit aspera iusto supplicio

malos coercet, num bonam populus putat? Immo omnium, inquit,

quae excogitari possunt iudicat esse miserrimam. Vide igitur

ne opinionem populi sequentes quiddam valde inopinabile confeci-

mus. Quid? ait. Ex his enim, ait, quae concessa sunt, evenit eorum

quidem qui vel sunt vel in possessione vel in provectu vel in adeptione

virtutis omnem quaecumque sit bonam, in improbitate vero manen-

tibus omnem pessimam esse fortunam. Hoc, inquit, verum est,

tametsi nemo audeat confiteri. Quare, inquit, ita vir

sapiens moleste ferre non debet quotiens in fortunae certamen

adducitur, ut virum fortem non decet indignari quotiens

increpuit bellicus tumultus; utrique enim huic quidem

ad magnanimitatem. Ista non quia potius
consistit circa communes vitia duo
extrema ad quorum unum compellit
prosperitas fortune et ad aliud adversa
Unde adversitas compellit ad
desperacionem et ad timiditatem prosperitas
autem ad presumpcionem et ad audaciam
Sed quia consistit inter utrumque medium
excessus et defectus virtutum sicut
dicit philosophus in secundo ethicorum ideo aliqui ad
ista quod vult propter dictam sententiam habet
[illegible] Iste [illegible] in [illegible] in via est
unum [illegible] [illegible] quod quidam [illegible] philosophus
dicit in [illegible] quod [illegible] ponit homines esse
facere fortunam qualem volunt sive bonam
sive malam [illegible] declarat de adversa
fortuna ut si accipimus eam bono
animo et [illegible] et convertimus
pacienter ipsa est bona si autem cum
malo animo et quia pena dispacienter
ipsam sufferimus et indignatur ipsam
facimus malam et cetera

Iterum et [illegible] et ultimum [illegible]
[illegible] sapiencia ad [illegible]
Progaint [illegible] a precedente parte
in qua philosophia confirmat sua exhorta-
cione exemplo virorum fortium qui spretis
voluptatibus et delectacionibus suis
magnos subierunt labores pro
laude et [illegible] et post exempla
talia [illegible] hortatur nos ad imitacionem
ubi ipse nunc fortes [illegible] primo dimi-
dio et in tot partes quot ponit exempla
que patebunt per ordinem. Et primum exemplum
est istud sicut habetur in historia
Troye [illegible] de bello troyano
Paris filius Priami regis troyanorum
de grecia [illegible] rapuit uxorem
Elenam uxorem menelai et
duxit eam in frigia [illegible]
[illegible] in terra Menelaus autem conquestus

est fratri suo agamenoni. Ideo [illegible]
Menelaus convocatis principibus
grecorum cum exercitu [illegible] in
frigia et obsedit troyam et per
plurima bella eam tandem [illegible] cepit
et destruxit et eam [illegible] captivavit
sicut ait ovidius narrat libro primo
metamorphoseos. Sed Agamenon
de grecia [illegible] [illegible] troyam
venerunt in quadam insula nomine Aulide
ubi [illegible] deci [illegible] et [illegible]
vates et deorum quod esse [illegible] quod dixerunt
quod non [illegible] venire [illegible] nisi placaret
dyana sacrificando ei suam filiam nomine
Ephigenia cuius [illegible] videre esse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible]
ulixes [illegible] laude et gloria de victoria
optimenda [illegible] ut eam immolaret
quo facto obtinuerunt ventum prosperum
ad voluntatem Iste non virgilius dicit
[illegible] ad troyam venerunt ad insulam
que vocatur aulide. Agamenon [illegible] volens
[illegible] sagitta cervam videns cervam dyane
quam ignorabat esse eius emissa sagitta
interfecit [illegible] venti fuerunt ei contrarii
Appolline [illegible] dante venti placari
[illegible] sanguine filie sue et [illegible]
ita [illegible] ibi [illegible] [illegible] [illegible] 2a fa
philosophia [illegible] [illegible] quod declarat
[illegible] [illegible] et [illegible] ipsius ulixis
[illegible] [illegible] fabula Ulixes rediens
de bello troyano [illegible] annis errauit
in mari sustinens multa pericula et
adversa tandem [illegible] venit ad
antrum polifemi qui erat gygas habens
unum oculum in fronte qui [illegible] socios
ulixis occidit et voravit super quos
ulixes contristatus sustinuit [illegible]
gygas cibo repletus dormiret quo
dormiente oculum quem habuit in fronte
ulixes ei eruit qui [illegible] [illegible]
ulixem quesivit sed excecatus eum invenire
non potuit. Huius fabule [illegible] fit

glorie propagande illi vero confirmande sapientie difficultas
ipsa materia est. Ex quo etiam virtus vocatur quod suis viribus nitens non
superatur adversis. Neque enim vos in profectu positi virtutis
diffluere deliciis et emarcescere voluptate venistis. Prelium
cum omni fortuna nimis acre conseritis ne vos aut tristis opprimat
aut iocunda corrumpat. Firmis viribus medium
occupate. Quicquid aut infra subsistit aut ultra progreditur habet
contemptum felicitatis, non habet premium laboris. In vestra enim
situm manu qualem vobis fortunam formare malitis. Omnis enim que
videtur aspera nisi aut exercet aut corrigit punit.

Metrum 7 et ultimum libri quarti

Bella bis quinis operatus annis
Ultor Atrides Phrygie ruinis
Fratris amissos thalamos piavit.
Ille dum Grecie dare vela classi
Optat et ventos redimit cruore
+ Federat nate iugulum sacerdos
+|| Exuit patrem miserumque tristis

Quod in hoc metro conpo-
sitos a [illegible] libro
[illegible] de Agamemnone
historiata est ista
de Ulixe et fabulosa
[illegible] veritas [illegible]
[illegible] Poliphemus [illegible]
[illegible] fama [illegible]
[illegible] Hercules [illegible]
[illegible] voluptate
[illegible] fama neglecta
negligit [illegible]
[illegible] sola [illegible]
[illegible] se derelicto
[illegible] effectu [illegible]
[illegible] prudentes
[illegible] ille cum [illegible]
[illegible]

Flevit amissos Ithacus sodales

Quos ferus vasto recubans in antro

Mersit inmani Poliphemus alvo

Sed tamen caeco furibundus ore gaudium

Mestas lacrimis rependit

Herculem duri celebrant labores

Ille centauros domuit superbos

Abstulit saevo spolium leoni

Fixit et certis volucres sagittis

Poma cernenti rapuit draconi

Aureo levam gravior metallo

Cerberum traxit triplici kathena

Victor immitem posuisse fertur

Pabulum saevis dominum quadrigis

Ydra combusto periit veneno

Fronte turbatus Achaleus amnis

Ora demersit pudibunda ripis

Strauit antheum libicis arenis

Cacus euandri saciauit iras

Quosque pressurus foret altus orbis

Setiger spumis humeros notauit

Ultimus celum labor irreflexo

Sustulit collo precium que rursus

Ultimi celum meruit laboris

Ite nunc fortes ubi celsa magni

Ducit exempli via. cur inertes

Terga nudatis superata

Tellus sidera donat

[illegible]

Explicit liber quartus boecii de consolatione philosophie

Incipit quintus

Dixerat orationisque cursum ad alia quedam tractanda

atque expedienda vertebat. Tum ego recte

quidem inquam exhortatio tua que prorsus auctoritate dignissima

[illegible]

et abstulit ei aurea poma. Tunc
ibi cerberus traxit etc. Ponitur hic post
quintum laborem herculis. Unde notandum
quod pirithous volens desponsari
reginam inferni cum hercule et theseo
et alios viros fortes secum assumpsit
quibus venientibus ad infernum cerberus
ianitor inferni propter suos latratus
impediunt. herculis autem eius catenis
vinxit seu ligavit vel secundum alios ipse
de inferno triplici catena traxit
secundum quod dicit textus. Illa capita canina
que fuerunt ab hercule sui kathena
vincta. Tunc ibi victor immitem etc.
Ponitur hic sextus labor herculis. Ubi
notandum quod diomedes thrace fuit vir
crudelis et dominus qui pavit suos
equos carne humana quem hercules
interfecit et suis equis eum dedit
ad devorandum. Tunc ibi ydra combusto. Ponitur hic septimus labor herculis
Unde sciendum quod in lerna palude
fuit serpens quidam habens plura capita
quorum uno precisso succrescebant
ei tria quem cum hercules aggressus
esset sagittis videret se non proficere
attulit lignorum congeriem et ipsum
combussit. Tunc ibi fronte turbatus
Ponitur hic octavus labor herculis
Unde sciendum quod cum hercules vo-
luit ducere filiam regis ethol(?) qui
achelo[us] dicebatur dianeira fluvius achelous
quem debebat uxorem invenit sed
dimicavit fortiter contra eum qui hercule
cum ipse vertit se mutasset se in speciem
tauri hercules ipso deiecto
abstulit sibi unum cornu quod sacrificavit
dee fortune propter quod achelous
confusus fuit et in aquis latuit
Tunc ibi stravit antheum etc.

Ponitur nonus laborem herculis. Unde notandum
quod antheus erat quidam gigas in terra
generatus qui erat talis virtutis quod si aliquando
ex agitatione seu labore debilitatus
tactu terre statim suas pristinas
recuperavit vires. Cum ergo esset magne
tirannitate in libia, advenit hercules
et aggressus eum diu, sed luctabatur
cum eo. antheus sentiret se debi-
litatum sponte cecidit in terram et
vires deperditas recuperavit. Quod
cognoscens hercules ipsum de terra
exaltavit et super pectus suum tam diu
ipsum tenuit quousque expiravit fuit
et quousque ipsum exalaret. Tunc
ibi cacus evandri. Ponitur decimus labor
herculis. Ubi sciendum quod cacus fuit monstrum
quoddam, evomens ignem per os. Iste cacus
semper fuit furans. Manebat autem
cacus in monte aventino spolians
et occidens homines et plurimum
furtum committens. Cum autem hercules
veniret de hyspania ducens secum
multos boves cacus autem quasdam
boves furabat et traxit eos in
antrum suum retrorsum per caudas
ne furtum pateret. Cum autem hercules
quereret boves per unum bovem
mugitum convenit ad antrum caci
cum eo tractato ipsum interfecit. Que
morte placata est ira evandri quia
iste cacus multum offenderat et hoc
dicit in illa cacus evandri etc. Tunc
ibi quoque presseras. Ponitur hic
undecimus laborem herculis. Unde sciendum
quod in archadia erat quidam aper
devastans totam regionem quem
cum hercules agitaret aper sibi
insultans humeros herculis spuma
maculavit quem aper tandem
~~interfecit~~ interfecit et hoc dicit in

cum quorum possessores. Tunc est ultimus
celum labor philosophia post scilicet labores
Herculis et ultimus. Ubi advertendum
quod Athlas fingitur fuisse quidam
gigas supportans celum humeris suis
sed fatigatus rogavit Herculem ut
celum supportaret quousque ipse re-
spiraret. Et Hercules fecit
cito celum quod prius [illegible]. Sed
fabule veritas hec est. Athlas
astrologus quidam erat qui dicitur
supportare celum quia celestium scientiam
habuit quo superato Hercules
celum supportavit quia post mortem
Athlantis qui consideracio et inquisicio
corporis (?) a laboribus huius vite
Hercules contemplacione celestium va-
cavit et hic fuit ultimus labor quia
theorica sua dignitate precedit prac-
ticam sed theorica est posterior
tempore practica quia prius debemus
sed mores nostros virtute per practicam
ut eo convenientius possit vacare
theorice vel speculatione. Tunc
dicit ite nunc fortes quod hic philosophia
exhortatur nos ad imitacionem fortium
predictorum virorum. Superata
enim terrena concupiscencia effi-
citur homo dignus celo quod est locus
deorum et spirituum beatorum. Secundo quia
per subieccionem ipsarum concupiscencia
terrenorum homo facilius potest adipisci
scienciam beatitudinis que reddit homines
divinos et participatione deos ut dicit
pluribus ostensum est. Unde quia sunt artes (?)
philosophi celi et mundi. Et loco deorum
homines qui fuerunt a deo dotati attribue-
bant barbari et greci quemcumque
putabant esse deos. Et ideo etiam homines

bus eciam participes divinitatem princi-
paliter debet loco divinitatis sed celo
et attestatur (?) ... in federacione (?) ...
nimis (?) ... vincentibus vita contemplativa
celestes sedes recipiat in quibus
feliciter deo pariuntur eterna felicitate
cum hominibus feliciter deputati faciat
nos participes pater (?) ihesus in secula seculorum
super omnia sit benedictus Amen

Pincipit liber quintus eiusdem consolacionis
Boecii de consolacione philosophie. Et ita est
... in quo philosophia ... plures ... (?)
sua detinacio de fato et divina providencia
... sit [illegible] ... sit. Unde
... dicit quod casus vel fortuna non sit
quia si omnia provisa sunt ita quod nichil
veniat preter ordinem divine providencie
tunc ergo ... nichil casualiter
vel fortuitu eveniat. Eterna casus
... dependat ... et for-
tuna ... fortuna sit casus ... non
... philosophi ... dicit ...
... quod liberum arbitrium non sit
quia si omnia disponuntur per ordinem fatalis
necessitatis tunc liberum arbitrium ...
dit necessitate quia si aliquod necessitate
non dicitur arbitrium ... si ponatur
divina providencia et fatum ut superius tactum
est hic ... concluditur liberum arbi-
trium casus et fortuna. Philosophia ... inquit
in principio libri utrum casus sit et quid sit
et inquirit utrum liberum arbitrium sit
ponendo argumenta quo liberum arbitrium
... cum providencia fato non possit stare
... homo potest quandam conclusionem
... qua probat deum sub ...
... quam rationibus confirmat

Sed quod tu dudum de providentia questionem pluribus aliis implicitam
esse dixisti re experior. Quero enim an esse aliquid omnino
et quidnam esse casum arbitreris. Tum illa festino inquit debitum
promissionis absolvere viamque tibi qua ad patriam reveharis
aperire. Hec autem etsi perutilia cognitu tamen a propositi
tramite paulisper aversa sunt, verendumque est ne de viis
fatigatus ad emetiendum rectum iter sufficere non possis.
Ne id inquam prorsus vereare. Nam quieti loco fuerit ea
quibus maxime delector agnoscere. Simul cum omne disputationis
tue latus indubitata fide constiterit nihil de sequentibus ambigatur.
Tum illa morem inquit geram tibi, simulque sic orsa est: Si quidem mora
inquit aliquis eventum temerario motu nullaque causarum conexione
productum casum esse definiat, nihil omnino casum esse No
confirmo et preter subiecte rei significationem inanem prorsus esse
vocem decerno. Quis enim coercente in ordinem cuncta
deo locus ullus temeritati reliquus esse potest? Nam nihil ex

Sicut philosophia in secundo libro destruit dictum fortune
et de quibusdam aliis quae patet sequenti ordine
et dividitur iste liber in undecim partes
quia primo sicut ipse et respondet quae eciam
causa inter precedentes in processu libri
Unde in prima parte philosophia destruit dictam
et primo in textu tangit acta philosophie comen-
dans eius exhortacionem factam et monuit
quod dictam causam secundo philosophia corripit se ab
eius detractione Sed Boecius ista exhortacione
commovet in textu prima Festino etc. 3o
philosophia destruit dictam causam ibi tu illa
moram Item notandum quod 4o ubi dicit in se
invocat / Boecius dimittit philosophiam compe-
dimisse eam quae ad sui consolacionem
spectat et ita tractasse prout hujus libri
intencionem / dicit quod philosophia ostendebat causam
eorum quae patet ad processum sui libri quarto
quod ipsa philosophia omnino non dependit
doctrinam congruam nec eius tranquillitate
dissentit / Secundo quod hic eorum ostendebat ad
alia tractanda / quae vero sunt 4a 2a /
Boecius hic non comprimit quod scriptum de sua
opinione erat nunc dependenda Vel quia
quantum ad primo in capite opinio Item
Boecius dicit exhortacionem philosophie fuisse racionem
quod sic patet quia philosophia hortabatur ad
virtutes imitandas et ad contemptum fortunarum
talis ad exhortacio quae sit ad bona
consequenda et mala fugienda iusta et hoc
iusta est quia sicut similiter est competere quod
iuste potest negari sicut per oppositum racionem et
iniustum est competere quod nequit negari Item
dicit exhortacionem philosophie esse dignissimam
auctoritate quia quod a sapientibus approbatur
et completur dicitur auctoritate pro parte et compe-
tencia completi et quod approbatur approbati
digni conputatur esse fide et credulitate
Secundum quod dicit philosophus 6o ethicorum
quare oportet attendere opiniones seniorum

Tunc philosophia corripit se de huius opinionis

sc pars 4a
festino

detractione et Boecius ita exhortacionem admonitus
ibi nec id nunc etc. Item notandum
quod philosophia hic promittit verat videre
quando prius dicendo docuit Unde
aut quod quia hoc veniat ad tempus
prius et magis sicut verus dicit quod
Boecius intendit agebat non in 3o libro
sed velut sunt libere iniuste atque
iniusta hujusmodi interiorem sine non
applicuit quod augustino theodericus
morte puniendus fuit sed quod tali
dicit festino debitum commissionis absolu-
tus dicit paulisper quod ista compendiosa
et protractanda in temporibus non tollit
sed angustia nunc dono accedunt limites
materie presentis et tamen tercius libri
Sed dono aliquantulo claudat permissa
et ad perfectum et plenam cordis cogitacionem
descendunt etc. Tunc in textu moram etc.
philosophia iam quod sequitur intendit detractio
dicit causam resolucio quorum dicit ipsa promissa
et primo ponit sic videlicet an casus sit
2o rerum sed quod sit casus ubi dicit igitur
diffinicio etc. Sed ad quod philosophia detractat
an casus sit sicut omnes quod patet etc. id
non casus ponendo opinionem antiquorum dicta
antiquorum 2o approbat istam opinionem
ubi tamen cum coherente etc. Sed
Dicens tunc quod sicut detractatur
de precedente quod hic dicit et eius dicitur
et convenit quod philosophia hic male procedit
detractacio istius quoniam sequitur quamvis
quod sicut deest et eius detractacio non ordine dicitur
precedere quod quia sicut sed quod quod
queritur de quiditate sicut quia quod
rei nulli debetur nisi dicitur et quod quod
quod presuppone quod sicut deest a principio
quod sicut deest non ordine de precedere quod
quod deest prout queritur de quiditate
tamen solo quod quia quod deest prout queritur
quod non ordine ..... quod non presuppo-
sitio in casu primo signat et prius cum dicitur

nichilo vera sententia consistere. Cum nemo umquam veterum
refragatus sit. Quamquam id illi non de operante principio
sed de materiali subiecto hoc omnium de natura rationum
quasi quoddam iecerint
fundamentum. Si vero nullis ex causis aliquid oriatur id de
nichilo ortum videatur esse. Sed si hoc fieri nequit, ne casum
quidem huiusmodi esse possibile est qualem paulo ante diffinivimus. Quid
igitur inquam nichilne est quod vel casus vel fortuitum iure
queat appellari. An est aliquid tametsi vulgus lateat cui vocabula ista
conveniant. Aristotiles meus id inquit in phisicis et veri propinqua
breviter ratione diffinivit. Quonam inquam modo. Quociens
ait aliquid cuiuspiam rei gratia geritur aliudque quibusdam de causis quam
quod intendebatur contingit casus vocatur ut si quis colendi
agri causa humum fodiens defossi auri pondus inveniat.
Hoc igitur fortuitu quidem creditur accidisse, verum non de nichilo
est; nam proprias causas habet quarum inprovisus inopinatusque concursus
casum videtur operatus. Nam nisi cultor agri humum

Secundo philosophus arguit contra dicentes quod si aliquid de casu fieret, utique casus sit vel non sit. Quarto dicebat quod quia si aliquid contingit quod non sit, quod fortuna proprie non causa sit. Ista quoque dicta dicit in secundo. Qui autem dicunt casum esse aliquid temerarium sive occultum causam, conclusio tunc est contra istos et in dicto illa vox scilicet casum esse dicendum vel verum factum quia intellectus correxit in re sed et hoc non chimera. Tamen ibi quidam contradicunt et hic in philosophia istam opinionem quendam reprobat omnibus causam intellectualem esse sive occultam. Secundo solvit quod sive ex necessitate casu in aliquibus motus nostri fit. Primo ponit rationem contra eos. Ubi quando quia illud intellectus contra esse sit ut in aliquibus quoque antiqui dicebant quod casus esse quandoque temerarius et impossibilis. Ergo hoc est secunda ratio philosophi contra dicentes causam sic arguit presupponendo causam quod superba sit divina providentia et facto tamen vera. Ubi causam omnia sit prospera ubi intellectus et temerarius quod omnia quod sit a deo, quia prospera sit, in illis quod sit in fine in illis intellectus temerarie agunt. Hoc autem dicit in secunda parte, quinimmo ullus locus. Item ita secunda est presuppositum. Tamen verum quod omnia prospera sit a deo secundum ad hoc probandum fortuna secundum concorditer dicit et cum omnia prospera sit a deo secundum deus omnium causa, omnia etiam prospera sit a deo et non et de se. Sed hoc patet quod quamvis ignoretur primo caeli ubi per ab hoc esse contra dependentem caelum et tamen non sequitur ab hoc etiam motus dicuntur esse et omnes hoc quidem clarius lux vero obscurius, secundum nam [illegible]

Nam michi ex

Hic philosophus ponit [illegible]

Deus secundum quod in loco ut sic sive aliquis caelum quod in causa et quod est electione producta sive ex processio creata in causam intellectualem et sive quod saepius in divinae aliquid diffinitio et quod primo nominatum quod prima propositio, quod in intellectus fit sive consistit. Sed vera in comparatione ad causas proprie et finite producta cum sua actione proprie praesupposita, sed non et vera in comparatione ad causam solem et infinitae potestatis quae eam totaliter non praesupponens, sed ubi aliquid in sua actione, quamvis et ista philosophica sed ipse deus gloriosus. Unde dicitur et fide credimus deum quod in loco omnia creasse. Sed ergo ista producta per creatorem intellectus temerarie fide. Unde ergo secundo et sic quod supple et ergo sive quod hoc quod non sit in hac opinione, quia ex quo naturalis transcripta fuit locuti sunt. Unde autem sic praesupponerent quod esse hanc necessitatem esse quod in loco sit et hanc esse oppositum quod in loco aliquid sit. Sed catholici istam opinionem intelligunt sic deus et de potentia universali et singulari et non de potentia infinita. Et quod philosophus dicit in secunda et de quantitate illi non de deo operante primo sed de materia subiecto secundum aristotelem et cetera.

Hic philosophus solvit quod causa est de causa, secundum praemissa et praemissa et primo ostendit causam esse solutam et ostendit modo eius. Secundo dicit hic causa non capit per se sed causatum per accidens. Item quod causa sive accidentaliter ut colligitur quod sive et operatio aliquid fit propter aliquem finem ut fossio agri propter seminationem et si aliquid aliud eveniret de quibus tamen praeter hoc quod intendebatur operabatur evenisse hoc et praeter intentionem aliquis eveniret et causa ut

fodiebat nisi quod pecuniam suam depositor obruisset aurum
non esset inventum. Hec igitur sunt fortuiti causa compendii
quod ex obviis sibi et confluentibus causis non ex gerentis
intencione provenit. Neque enim vel qui aurum obruit vel qui
agrum exercuit ut ea pecunia reperiretur intendit sed uti
dixi quo ille obruit hunc fodisse convenit atque concurrit.
Licet igitur diffinire casum esse inopinatum ex confluentibus causis
in hiis que ob aliquid geruntur eventum. Concurrere vero atque confluere
causas facit ille ordo inevitabili connexione procedens
qui de providencie fonte descendens cuncta suis locis
temporibusque disponit etc.

Metrum primum libri quinti

Rupis achemenie scopulis ubi versa sequentum
Pectoribus figit spicula pugna fugax
Tigris et eufrates uno se fonte resolvunt
Et mox abiunctis dissociantur aquis

inventio auri vel thesauri ab eo
qui intendebat fodere suum agrum dicitur
casus. Unde patet quod inventio auri vel the-
sauri est casualis quia non intendeba-
tur ab eo inventore. Unde si quis intenderet
querere aurum et ipse inveniret aurum
talis inventio non esset casus. Sed primo secundo
consequentie quod inventio auri vel thesauri
est casualis quia non intendebatur ab eo
inventore. Unde si quis intenderet querere
aurum et ipse inveniret aurum talis inventio
non esset casus. Sed primo secunde consequentie quod inventio
auri vel thesauri dicitur casualis non ideo
quia non premissa sit a deo sed ideo quia non est
premissa ab homine et ita casus in respectu
non est ad deum sed dicitur est quo ad homines
propter eorum intentionem et cursum eventuum.
Secundo aliter colligitur quo ipse potest scire
divina providentia et fato ex una parte
et casum et fortunam ex altera parte sed [illegible]

Hec sunt igitur

Quoniam philosophia assumpsit et dixit casum
habere propriam causam sed dixit quod licet casus
habeat propriam causam non tamen habet causam tamen
causam per se sed tamen causam per accidens
et hoc per exemplum declarat ut declaratur illa
Sed notandum quod causa efficiens non agit nisi
moveatur a fine sive a finali causa
efficiens autem non movet nisi sit causa
in intentione et per consequens eius effectus qui
est in intentione agentis est causa per se
agentis. Sed si aliquid accidit preter actionem
preter intentionem agentis ~~non est causa agentis~~
~~per se sed per accidens~~ effectus agentis est causa
per accidens. Sed patet quod casus qui contingit
preter intentionem agentis non habet causam agentem
per se sed per accidens quia non fodiens vel
abscondens intendebat inventionem
auri et tamen sunt causa inventionis auri
sed quia non sunt causa per se sed causa per
accidens unde per sufficientiam dis[illegible]

[illegible] ex ista colligitur quod ipse fossor et
ipse depositor generantur [illegible] in uno loco
per casum sunt [illegible] causa inventionis auri
illius casus et sic [illegible] causa isto et causa eius
sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quibus causa-
tur [illegible] licet [illegible] differre [illegible] philosophia
solum [illegible] eorum ostendens quod sit casus
per [illegible] propria diffinitio sit licet causa
diffinire [illegible] [illegible] quod ista duo casus
[illegible] quod [illegible] casus distinguitur
ab aliis effectibus [illegible] quod dicitur
casus [illegible] concluditur
effectus necessario [illegible] ut frequenter
[illegible] philosophia [illegible] ad honorem
[illegible] digne [illegible]
[illegible] non eveniunt casualiter vel
[illegible] quod dicitur effluentibus ex
causis concluditur casus [illegible]
diffinitio ab aliquis qui dicebat casum
[illegible] ex nulla causa [illegible]
[illegible] quod dicitur [illegible] ab
ab aliis [illegible] concluditur a casu
casualiter [illegible] et effectus [illegible]
[illegible] deliberatione finalis intentio
casualia sive fortuita sunt effectus pre-
[illegible] a quibusdam causis non intendentibus
vel ordinatis ad eorum effectum a principali
agente qui sunt causa eius effectus ~~[illegible]~~

[illegible] metrum primi libri quinti [illegible] dicitur
[illegible] metrum dactilicum et
[illegible] metrum [illegible] pentametrum
vel dactilicum pentametrum et in hoc metro
philosophia ostendit quomodo eventus casualis habet
se ad divinam providentiam declarans
hoc per exemplum in [illegible] quod [illegible]
et quod Tigris et Eufrates sunt duo flumina
ab eodem fonte procedentes quia postea
ab invicem dividuntur et iterum [illegible]
ad se invicem revertuntur et [illegible]
et ideo necessario [illegible] et [illegible]

q(uod) i(n) 1a figura differu(n)t (con)tingit q(uod) q(ua)ndo
con(tra) sp(em) (con)vertit mag(is) ita delata
a flumi(ni)b(us) regu(n)tur et duc(un)tur ad (com)pu
tatio(nem) flumi(n)u(m) q(uae) et p(ro)pter introducunt
eo(rum) q(uae) (con)tingu(n)t navib(us) eod(em) m(od)o (con)fusio(n)e(m)
ac casualitate(m) sive effect(us) casuales
q(ua)ntu(m) sit p(ro)pter intenco(n)e(m) agentis (con)venit
sup(er) disposicio(n)e(m) o(mn)i(u)m fatali(ter) div(in)e p(ro)vi
de(nci)e regimine s(e)c(un)d(u)m q(uo)d a nob(is) ignorati
b(us) o(mn)e div(in)e p(ro)vide(nci)e videri ca
suale ut fortuitu(m) s(ed) i(n) (com)paratio(n)e ad
deu(m) o(mn)ia s(un)t distinctissime ordina(ta)
et (con)iuncta s(e)c(un)d(u)m illud 1a duo flumina s(cilicet)
tigris et eufrates n(on) intendu(n)t i(n) effect(u)
s(ed) navium (con)fect(i)o s(ed) i(n)tendu(n)t op(er)a na(tur)e
(con)fic(er)e et (con)fect(i)o navium (est) casualis
r(es)pectu aque flu(min)is Si(mi)l(ite)r h(ab)u(i)t
effectu(m) qui e(st) (con)fectio navium ad q(ua)s
causas 2as (com)parant(ur) s(cilicet) ad aque la
bilitate(m) et terre declivitate(m)
(con)fect(i)o navium n(on) (est) casual(is) s(ed) p(ro)mo intra(n)s
S(ed) in p(ro)p(osi)to q(ua)ntu(m) ad effect(u)m p(er) casual(em)
s(ed) i(n)venta aliq(ui)s in agro p(re)parare ad
illas causas q(ui) s(un)t fod(er)e agr(u)m et p(re)parare
eu(m) ad seminandu(m) aut lapides (con)ferre
s(ed) n(on) (est) casual(is) in (com)paracione ad p(ro)vide(nci)a(m)
dei p(ro)videt o(mn)ia p(er) quo(d) no(ta)ndu(m) e(st) q(uod)
sup(er) aliq(ui)b(us) tigris et eufrates s(un)t flu
mina quo(rum) fons et origo e(st) in paradiso
S(ed) iste(n)im(o) auctoritate salustij d(icitu)r
q(uod) ipo(rum) orig(o) de(m)o(n)strat(ur) in achimenia
c(ivitas) p(ro)pria in illa regio(n)e et h(ab)uit vi(ri) boe(tius)
h(uius) a(u)c(t)ore Ubi s(ed) augustinus sup(er)
genesim ista (con)cordat(ur) in unu(m) (con)cordat
h(uius) illud q(uo)d (con)tingit in istis flu(min)ib(us)
ac in alijs (con)p(er)ime(n)t(ur) s(ed) de(m) sorbe(n)t(ur)
a t(er)ra et i(n) t(er)ra o(mn)ia et q(uod) h(oc) s(em)p(er) p(otes)t
(con)tinge(re) iu(xt)a h(uius) d(e) orto ipo(rum) multa dicu(n)
tur Ubi (et) moyses in gen(esi) dixit
q(uo)d o(mn)ia in paradiso p(ro)pter ni(mie)t(atem) de
sup(er) originem ipo(rum) Ul(trum) o(mn)i(a) de abiss(is)
p(ro) alibi o(mn)ia p(er) ni(mie)t(atem) d(e) orto ipo(rum)

pado Ite(rum) q(uod) achimenia e(st) regio
q(uae) q(uan)do alia no(m)i(n)e d(icitu)r p(er)sia Unde dicu(n)t(ur)
h(ab)enc(ia) p(er)si q(ui) vincunt hostes suos
fugie(ndo) sagittas p(ro)ici(un)t i(n) hostes
mittendo et d(e) istis co(n)s p(ro)pter poeta d(icitu)r
q(uod) sic nu(llus) vinc(it) amor fugie(n)do
sic p(er)si fugie(n)do vincunt suos hostes
W(e)n(us) ciuna p(ro)pter mare cedit victoria
parte s(e)c(un)d(u)m ea p(ar)te s(e)c(un)d(u)m q(uod) vinci(tur)
arte Unde nota q(uod) cipris e(st) venus
que colebat(ur) in cipria Unde no(n)
q(uo)d i(n)i(ci)o loci multo(rum) co(n)ti(n)uat
ad repelle(n)d(um) suppliciu(m) amore(m)
q(uo)d d(icitu)r incipiste q(uo)d i(n)i(ci)o loci multo(rum)
(con)fert ad salute(m) q(uo)d i(n)teg(ri)t(atem) d(e) salute
dic(itur) q(uo)d r(ati)o e(st) q(uod) cu(m) loci i(n)i(ci)u(m) tu(n)c
a morte effect(us) mutat p(er) s(ed) h(oc) d(icitu)r
i(n)tensive no ~~____~~ i(m)posi(tu)m de cor(pora)li
salute qua(m) medici dicu(n)t n(on) h(abe)t ad
corale(m) mutacio(n)e(m) (con)ferre (con)p(er)
c(ur)re mutac(i)o(n)em s(e)c(un)d(u)m ammi(ni)strac(i)o(n)e
 (margin: a ....)

Ista e(st) (con)p(ar)a(ci)o 2a h(ui)us isti in q(ua) ph(ilosoph)ia intep(ri)t
astidare d(e) (con)c(or)dia lib(er)i arbitrij et div(in)e
p(ro)vide(nci)e et p(ri)mo (con)c(lud)it an liberu(m) arbitriu(m)
poss(it) stare cu(m) div(in)a p(ro)vide(nci)a (com)ph(ilosoph)ia
p(ro)bat lib(er)u(m) arbitriu(m) e(ss)e p(ri)mo 2o ost(endit)
qu(omod)o liber(um) arbitriu(m) d(e)u(m) sufficie(n)t(er) in d(iv)i(n)is
3o ost(endit) act(us) lib(er)i arbitrij cade(n)t sub
div(in)a p(ro)vide(nci)a 2a ib(i) s(ed) n(on) h(ab)e(t) in orb(e)
2a ibi que cu(m) 1a ab e(ter)no s(un)t ro(tu)nd(a) quan(to)
ph(ilosoph)ia vult q(uod) la(tin)a p(otes)t s(ic) formari
(con)de h(ui)us indicem cognoscendi fugie(n)d(a)
et optanda q(uo)d p(otes)t uti r(ati)o(n)e s(ed) q(uo)d
(con)nexio(n)e i(n)dicat optan(dum) h(oc) (con)p(re)h(ende)re et
q(uo)d i(n)dicat fugie(n)du(m) h(oc) refugit
ad q(uo)d s(ed) p(otes)t uti r(ati)o(n)e h(oc) habet
libertate(m) nole(n)di et vole(n)di que
libertas e(st) ipsu(m) arbitriu(m) Ite(m) s(ed)
q(uod) ph(ilosoph)ia accipit h(ui)us r(ati)o(n)em natura(m)
large q(uod) (sicu)t 1a q(uod) h(ab)et in t(er)ra cursu(m)
et d(iv)i(n)a(m) s(ed) q(uo)d no(n) h(ab)et declina(n)t

Si coeant cursumque iterum revocentur in unum
Confluat alterni quod trahit unda vadi
Conveniant puppes et vulsi flumine trunci
Mixtaque fortuitos implicet unda modos
Quos tamen ipsa vagos terre declivia casus
Gurgitis et lapsi defluus ordo regit
Sic que permissis fluitare videtur habenis
Fors patitur frenos ipsaque lege meat

Animadverto inquam idque uti tu dicis ita esse consentio
Sed in hac herentium sibi serie causarum estne ulla nostri arbitrii libertas
An ipsos quoque humanorum motus animorum fatalis catena constringit
Est inquit neque enim fuerit ulla rationalis nature quin eidem liber-
tas adsit arbitrii Nam quod ratione uti naturaliter potest id habet iudicium quo
quidque discernat per se igitur fugienda optandave dinoscit Quod vero
quis optandum esse iudicat petit refugit vero quod estimat

der dominus omnibus intellectus non a divina potest [illegible]
nec per ipsam rationem Ille est nonum quod philosophia
dicit nominatur in sua ratione uti potest naturaliter
ad dictam iudicii naturalis quod est in brutis
quod mente non iudicat unumquodque genus
agendum secundum aliquid potentie Sicut omnis
non iudicat de quolibet fugiendo secundum tempus
de hyposte et apes non habent industriam
ad faciendum aliquid opus quam faciunt melius
Patet quod iudicium brutorum animalium est
solum de particularibus quod solum habent cognitionem
particularem et non universalem quod utitur collatione et
cognitione sensitiva que est solum sensitivum et caret
intellectu et per quam cognitione intellectiva que est
universalium caret iudicio et cognitione universalium
Sed iudicium nostrum est de quibus agimus
et est universale quod procedit ex cognitione intellectiva
et intellectus quod est universalium ut patet philosophus secundo de
anima Dicendum ergo quod est singularium intellectiva
cognitio universalium In hominibus nostrum habet iudicium
quod id quod dixerit demonstrat fugiendum
et optandum Sic igitur bruta animalia que di-
iudicant fugienda et optanda non habent per se
sed solum per naturale iudicium est determinatum ab
institutione nature Sed rationalis natura est
causa sui iudicii quod non per se cognoscit finem
et ea que sunt ad finem sed est non potest collatio
ut in hominibus non potest simplicitatem [illegible]
intuitu sicut deus non angelus [illegible] vel
certitudine [illegible] que ad finem sunt virtute sua
apprehendit Nec solum [illegible]
[illegible] quasi supra se et suum iudicium
diiudicat et discernit [illegible] non habet

Sed in philosophia dicit quod liberum arbitrium
diversificatur in diversis creaturis rationalibus
scilicet in angelis dicentes Et non constituo [illegible]
Patet nonum quod liberum arbitrium est libertas
in eadem conceptu rebus Vel secundum Boetium super
[illegible] periermenias liberum arbitrium
est liberum iudicium de voluntate [illegible] non
coactum a violentia cogente a violentia

coepedicte non cogente ad faciendum
quod displicet et non impediente ne
fiat quod placet Sicut sancta dicit ut in supernis
divinis quam febris Nonum quod ita sancta scientia
quod angeli habent [illegible] libertatem quam homines
[illegible] est ista quod liberum arbitrium in duobus
consistit scilicet in libertate iudicii et libertate
iudicii consequi [illegible] scilicet libertate
iudicii impedit ignorantia Sed libertatem
consequi impedit impotentia concupiscentie
et corrupta voluntate Unde possunt
efficere sed voluntate vitio corrupta non
efficit In celis ab superbie non est
ignorantia iudicii et impotentia efficiendi
iudicium Nec corrupta voluntate
quod penitus prolongatum est ab eis Unde
[illegible] in eis est maxima libertas liberi
arbitrii Intelligentia enim non fallitur
et habet efficacem iudicium et [illegible] ad
nisi bonum et habent voluntatem incorruptam
Et quod potest efficere quicquid desiderat et in ipsa
efficax optatorum potestas Sed in hominibus
est ignorantia iudicii et impotentia efficiendi
et corrupta voluntate Ergo homines non
habent tantam libertatem liberi arbitrii sicut
angeli Item [illegible] dicit intelligentias [illegible]
animas [illegible] est nonum quod quidam dixerunt
fuisse de intellectu omnium animarum
intelligencias [illegible] creatas in celo et po-
sitas in corporibus stellarum et postea depositas
corporibus descendere in ipsa terrena corpora
vel in eis detineri tamquam in vinculis
Ordinem [illegible] ipsa philosophia [illegible]
sic distinguebat gradus libertatis liberi
arbitrii animarum intelligentiarum Tantum intel-
lectus per [illegible] creata [illegible] in celo
creata in [illegible] contemplacione divine
[illegible] ut [illegible] effusiores earum in corpora
sunt magis libere [illegible] ad desideris
corporum [illegible] in [illegible] corpora [illegible]
minus libere Sed quod [illegible] intellectus [illegible]
non est in eis libertas [illegible] corpore
non [illegible] veritate [illegible] opinionem

No[ta] [illegible]

No[ta] ibi valde [illegible]

theologorum modernorum secundo aliter exponitur
In ista parte declarat vero humanas esse magis
animas humanas esse liberiores cum divine
contemplacioni vacant per ipsum vivunt ut animas
virorum studiosorum et contemplatorum quorum
conversacio est in celis et ideo animae minus libe-
riores sunt quando dilabuntur ad corpora i. e. de-
volvunt se circa terrena temporalia sicut sunt
viri practici in negociacione circa bona temporalia
et corporalia ad eorum utilitatem dispe-
randi. Adhuc vero liberiores sunt qui
terrenis artubus colligantur i. e. afficiuntur
amore proprii corporis et proprie utilitatis
amantes proprium corpus et utilitatem propriam
plus quam deum. In extrema autem servitute et
illibertate sunt cum dedite viciis ita
quod amittunt usum racionis quia tales vo-
cantur bestiales et quia insolentes et
sunt viles et similes equorum. Nam viciosus
homo non tamen dignus est homini nomine sed tot
dominis quot viciis est subditus. Sed minime
[illegible] ab eterno prospiciens omnia quo
actus liberi arbitrii cadunt sub divina
providencia. Notandum hic quod ad omnia se extendit
divina providencia. Item notandum quod licet di-
vina providencia ab eterno omnia prospiciat
non tamen inducit necessitatem libero arbitrio
ad faciendum bonum vel malum quia homo licet
[illegible] preparato, dominus actuum et operacionum
suarum quod dicit philosophus 3o ethicorum. Omnium
enim dominus est operacionum a principio usque
Aut ad finem. Item notandum. Ubi notandum licet divina
providencia ab eterno omnia prospiciat tamen non
inducit necessitatem libero arbitrio
ad faciendum bonum vel malum quia sicut dicitur
Aut 3o ethicorum, homo dominus est operacionum
suarum a principio usque ad finem et homo
secundum merita liberi arbitrii vel penam
vel premium recipit, sicut patet clarius

Metrum 2m quinti libri quod dicitur archilocium
ab inventore, dactilicum vero a pede
predominante. Dicitur et tetrametrum a

minus perfecto quia per hoc pedes sunt acata-
lecticum i. e. sine syllaba deficiente vel de-
ficiente. In quo metro philosophia commendat immensam
divine providencie vel cognicionis super
ipsius claritatem quia quod licet deus omnia
cognoscat et provideat, ideo concludit quod sit cum libero
arbitrio. Volunt tamen quasdam creaturas
esse liberi arbitrii quod homo et angelus decet
divina libertate conveniunt cum melius
et nobilius et magis in quo non tamen sunt
[illegible] sunt [illegible] sunt a libere
quod arbitrio tamen sunt [illegible] a sensibus est
melius et nobilius est secundum deum quod hoc
quod sunt alique creature libere, scilicet
demones homo et angelus quod si [illegible] voluntate
similiter se moventes et operantes, sed si sunt
alie creature preter homines et angelos
que ex determinacione nature necessitatem ad sua
opera. Unde dicit alterius. Nota et verum
de libero arbitrio sed quod ipse deus gloriosus
[illegible] sunt opera liberi arbitrii utrumque
vel tamen in futuro sunt in presenti. Ita
quod homo per sibi ipsi providencia [illegible]
corporis [illegible] quod morte non per curam
per tamen [illegible] bona opera [illegible] illa
Item notandum quod deus dicitur verus sol quia
[illegible] veritatem de ipso [illegible]
sicut quidam sol. Nam sol dicitur quia solus lucet
sed deus gloriosus solus lux ipse super
quem illuminat homines deo servientes [illegible]
mundum ut [illegible] primo a quo omnia recipiunt
lucem cognicionis ipsius veritatis sicut tamen [illegible]

Ipsa enim prosa 3a quinti libri in qua boecius movet
questionem insolubilem quod simul stare non possunt divina
providencia et liberum arbitrium non posse
simul stare et primo premittit quod prima pars
secundo [illegible] racionem dicitur
ibi [illegible] dicit in secunda questio
[illegible] Notandum quod questio est ex
[illegible] sequitur [illegible] clare per parte

esse singulis scientie quibus ipsis inest ratio inest etiam volendi nolendique libertas. Sed hanc non in omnibus equam esse
constituo. Nam supernis divinisque substantiis et perspicax iudicium
et incorrupta voluntas et efficax optatorum presto est potestas.
Humanas vero animas liberiores quidem esse necesse est cum se in mentis
divine speculatione conservant, minus vero cum dilabuntur ad corpora,
minusque etiam cum terrenis artubus colligantur. Extrema vero est
servitus cum vitiis dedite rationis proprie possessione ceciderunt.
Nam ubi oculos a summe luce veritatis ad inferiora et
tenebrosa deiecerint mox inscitie nube caligant perniciosis
turbantur affectibus quibus accedendo consentiendoque quam invexere sibi
adiuvant servitutem et sunt quodammodo propria libertate captive.
Que tamen ille ab eterno cuncta prospiciens providentie cernit
intuitus et suis queque meritis predestinata disponit. Deus omnia
videt et deus omnia audit et deus omnia illustrat clarius quam sol.

Metrum 2m libri quinti

Puro clarum lumine Phebum
Melliflui canit oris Homerus
Qui tamen intima viscera terre

Non valet aut pelagi radiorum
Infirma perrumpere luce
Haut sic magni conditor orbis
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terre mole resistunt
Non nox atris nubibus obstat
Que sint que fuerint veniantque
Uno mentis cernit in ictu
Quem quia respicit omnia solus
Verum possis dicere solem

Tum ego en inquam difficiliori rursus ambiguitate confundor
Que nam inquit ista est iam enim quibus perturbere coniecto
Nimium inquam adversari ac repugnare videtur prenoscere universa
deum et esse ullum libertatis arbitrium nam si cuncta prospicit
deus neque falli ullo modo potest evenire necesse est quod providentia
futurum esse previderit. Quare si ab eterno non facta hominum modo sed
etiam consilia voluntatesque prenoscit nulla erit arbitrii libertas

Et liberum arbitrium non esset ... propter hoc dicit philosophia ... iam enim quibus ... ostendens divinam providentiam ... liberum arbitrium ... conclusit ... divinam providentiam ... probando ... concludit ... liberum ... divina providentia infallibiliter ... voluntates ... deo infallibiliter ... necessario evenire ... divina providentia ...

Futurum esse ... previderit

fallibilis quod nec philosophus adversarius est dicere
isto stante scilicet non esse liberum
arbitrium quod ex hoc dicit ista ratio erit
verum quod ex hoc sequitur per formam quod omnes
omnes res sunt immutabiles et necessarie
sed quod praescitur a providentia divina
vel potest se aliter habere quam divina
providentia eas providit Ergo etc. Ipse
habet propositum scilicet quod omnes res de
necessitate eveniunt sicut ex prima ratione
probabatur Et si dicitur quod res aliter
se habent quam divina providentia eas provi-
dit sit impossibile quia divina provi-
dentia sit falsa opinio de rebus futuris
cum opinio sit contra quod se aliter
potest habere ut patet primo posteriorum Certum
autem est quod nec potest se aliter
habere in dei scientia nec est dicenda
opinio sed scientia eius certissima probatio

Sed ista philosophus concludit quandam
solutionem seu responsionem quae ad supradictas
possunt dari rationes et primo per eam
responsio concludit contra ibi quod videtur
prior ratio intendebat probare quod omnia
de necessitate eveniant ex hoc quod
deus omnia infallibiliter providet Ergo quod
sicut deus res providet etiam infallibiliter
eveniant quod dicitur de deo cedere
quod necesse sit contingat non providerit
quod hoc quod sua providentia sit infallibilis
et mota responsio quaedam est quam
dimittit hic philosophus in sua quam volunt
plures istam rationem et istam dicunt esse
non esse quod deus providet futura ipsa
necessario eveniunt sed potius e contrario
sed quod futura ventura sunt ideo deus
ea providet Tamen ei quod vero quod ...
... sit quod philosophus non concludit
istam communem solutionem seu responsionem
iuncte data quod quodammodo est nova

quod ista pluralitas et responsio quam dimittebat
praeter sententiam videtur fuisse ipsius origenes
quia sup... ad romanos ... nono sic dicit
non propterea aliquid erit quod deus scit futurum
sed quod futurum est ideo scitur a deo antequam fiat
sed deus propter infallibiliter dicit vos quod
eventus sit causa praescientiae sed rationem quam
alios praesciunt quod eventus sit causa
praescientiae sed contraria et est falsa et hoc
sed improbat solutionem illam a boetius contra ... boetius
et boetius concludit quod ista responsio non sit ad
propositum secundo ostendit quod non includit veritatem scilicet ad verum

Sed ista philosophia ostendit quod ista plus contra responsio sit
quaedam includit falsitatem quod eo quod potest sed
includit quod aliquid temporale sit causa aeterni sicut
eum ... in sua solutione quod res futuris
sit causa praescientiae divinae quod non est philosophus
dicere sed novum quod philosophus in se dimittit
quod nihil temporale est causa aeterni sed potius econverso
sicut ... quod indignius non est causa magis
dignioris eo quod causa est dignior suo effectu
temporale autem est minus dignum aeterno sicut corruptibile
est minus dignum corruptibili sed quod dicit philosophus
omne quod est diuturnius et nobilius et dignius
Item temporale est contra aeterni et ... vero
quo ad secundum sicut est posterius alio quo
ad contraria sicut est prioris sed tamen
ad hoc sicut philosophus potest eorum rationem ad
probandum conclusionem principalem ... novum est quod
non quae sit formalis et ... sicut se ... scientia
sicut scibile posterius sicut se ... praescientia
sicut effectus futurum sed cum scio aliquid contingenti
idem esse est necesse quod nihil scio non est
. . . ut patet per philosophum primo posteriorum scientia de
non ente non est scientia sed cum praescio aliquid
esse futurum idem esse futurum est necesse
sed deus praescit et providet omnia futura necessario
enim eveniunt sicut deus ipsa providet
et praescit quia si non tunc sua scientia esset fallax

Sed/

No[ta] ⊙

Aut

et incerta et porro non inter divinam prescientiam et
opinionem quod dicere est maxime absurdissimum
Item iterum ex hoc sequitur interemptio liberi arbitrii
libertatem Tunc ubi primo sequitur prosa
post zam versu adductis superius eo quod potest
prescientia nostra ex ea quod si formam summam
estimat se tale habere aliter quam se habet, est
estimatio et falsa et non est scientia sed est fallax
opinio Si igitur ab presciit aliquid futurum
esse et si ipsum non necessario eveniat
sicut prescivit deus non est prescientia sed opinio
falsa si igitur omnia futura a deo preuisa sunt
prescita a deo necessario eveniunt
Item iterum tollitur liberum arbitrium contra

Cuo nam modo

Hic in prosa ostendit modos quibus aliqui nituntur
salvare providentiam divinam et primo ponit
quomodo possit salvari providentia divina ex
probationes duos modos quibus aliqui nitebantur
separare salvare Secundo ponit verum modum ipsum
improbando et ipsi aptat. Ad primum notandum
quod in ea tercie fuit dicto fulgencius et
ovidius in libro de transmutatione probant
quod tiresias et quia non eadem vi quoniam cum
vidisset duos serpentes coire scilicet percusso
baculo ipsos separavit et mutatus fuit
de masculo in feminam vero iterum vidit serpentes
coeuntes et iterum eos baculo separavit
et iterum mutatus fuit in virum Sed ab
orta fuit dissensio inter iovem et
iunonem an amor esset delectatio in coitu
viri vel mulieris electus fuit tiresias
in iudicem qui expertus fuit sortem
utriusque sexus Sed ab ipse dixit
delectationem mulieris esse ad primo com-
mota fuit et ipsum excecavit Iupiter
ab ministris sui, quia in recompensationem visus
amissi spiritum vaticinandi dedit
Consuevit ab hic sua vaticinatio quicquid dicam
aut erit aut non erit Si igitur deus

non dicitur presciret futura de veritate nisi
quod erit vel non erit sua prescientia
non differret a vaticinio tiresie
quod est ridiculosum Tunc igitur est
capitulum tercium quarto ponit alium modum
conandi salvare providentiam et
ut ponatur omnia evenire de necessitate
et auferatur liberum arbitrium quod non potest
esse modus Secundo ostendit quod inconveniencia sequuntur
ad ipsum ubi a quo scilicet excepto Ad primum
notandum quod motum est de ista
via dicitur quod non minus credidit in forte
certissimum omnium rerum quod cognitio eorum
non potest esse incerta, quia si certa non
esset tunc esset opinio et diminuta quod
eumphatius dicere cum ipsa sit certissima,
perfectissima et ab omni falsitate separata
cum ipsa met sit veritas Si igitur
ipsa certa rerum futurarum necesse
est ut omnia futura prescita a deo ne-
cessario eveniant et si sic tunc utique
frustra erit omne quod agitur et omnis actio
humana quia si ita contingat quod sicut non sit ante
ita nec tunc non magis et minus est
de quo consilium agitur eveniat ut non
eveniat scilicet quo semel excepto

Hic in ponit inconveniencia que sequuntur
excepto seu ablato ipso libero
arbitrio et primo ostendit quod inconveniencia
sequuntur ex parte hominum secundo quod ex
parte dei ubi quo nil scelerius tertio
quod ex parte commercii hominum ad deum
ubi igitur ut sperandi Inconveniencia
vero que consequuntur ex parte hominum
sunt ista si non sit liberum arbitrium
frustra proponuntur hominibus pene
vel premia vel demeriti punirentur et
mali sed boni premiarentur ut eciam
vicia vel eciam virtutes de ipsis

Neque enim vel factum aliquid quod ullum vel quilibet existere poterit
voluntas nisi quam nescia falli providentia divina praesenserit. Nam
si aliorsum quam provise sunt detorqueri valent non iam erit
futuri firma praescientia sed opinio potius incerta quod de deo credere
nephas esse iudico. Neque enim illam probo rationem qua se credunt
quidam hunc questionis nodum posse dissolvere. Aiunt enim non ideo
quid esse eventurum quoniam id providentia futurum esse prospexerit sed e contrario
providentiam latere non posse eoque modo necessarium hoc in contrariam potius quoniam quid futurum
relabi partem. Neque enim necesse esse contingere que providentur sed necesse esse
que futura sunt provideri. Quasi vero que cuius rei causa sit
prescientia ne futurorum necessitatis an futurorum necessitas providentie laboret.
At nunc illud demonstrare nitamur quoquo modo sese habeat ordo causarum
necessarium esse eventum prescitarum rerum etiam si prescientia
futuris rebus eveniendi necessitatem non videatur inferre. Etenim
si quispiam sedeat opinionem que eum sedere coniectat veram esse necesse est
atque e converso rursus si de quopiam vera sit opinio quoniam sedet eum sedere
necesse est. In utroque igitur necessitas inest in hoc quidem sedendi at vero
in altero veritatis. Sed non idcirco quisque sedet quoniam vera est opinio sed hec

nec ponens opinionem quam quispiam sedecias presserit ita eo

ea veritatis / ex altera parte procedat Incessit tamen quidem in

ambiguitate necessitas Quid ergo contingenter futuris liberi ra-

tionalis / Nec est si idcirco quod futura sunt contingentia

Non vero ideo contingenter eveniunt nichilominus tamen a deo

futura prenoscantur esse necessaria eveniunt sed ad comprehendenda

arbitrii libertate satis / Iam vero quod posterius est ut

eventus posse et aliud fieri eveniens ea esse dicat / Quid ad

ad esse arbitrium de deo futura quam sunt contingentia

contingentia / quod parte quoniam accidens animi preterita

esse contingentia / Ad hoc sicuti eadem quod esse scio idcirco

esse necesse futurum / Quod sit ut eveniens possit si

negat eventum Postmodo prodiit ab [illegible] tamen se nisi

hoc existimet Non est modo scientia Sed et opinio fallax

a scientia veritatis longe diversa / Quare si quod ita futurum est ut

eius certus et necessarius sit eventus id eventurum esse prescire

vel quod a quo vel qualis quod potest / Sed eum

impermixta ipsa scientia falsitati est Ita est quod ab ea

quoniam divina prescientia

non eos cogerat

necessarius

ita eo quod futurum non esse necesse

ideo futurum est necesse

et ad concordia ad

scientia / questiones

Hodbq ut in bestijs vel de aliqs
qlibet naturis ne z no libtate
ve ait Aug dt quo scil' ut ppter
rõnd qp to istq le z eta qr
oes virtutes z vicia oriunt qz
libera electione sz bod vel mald
si e tollit libertas arbitrij no
est libera actio z p9ns nc bo actio
nc mala sic gutet na est virtus
nc vicium nc opa virtuosa nc viciosa
z p9ns nq erit bo9 vel malus
moralit et quilibet ab diuste puie
nd punia ndnq punia nisi ppt
malu mores z nq punia nisi ppt
bonu mores Dz si tora ex necessi
tate eu eueniut z nichil de
pedz a libtate arbitrij tunc ta
bo9 qua q malq opant ex necitate
z si libtae z p9ns nc bz nec
male z p9ns iniuste malus z
punia bonq cu tq potiq dicend
e qz nq fit bo9 nc ab malus
Tunc i quoz m9 fit h' ouis dicitus
ex via ita pccatis ad z modu
salua punidencia ex pte dei
z de illud scriptisssito libro arbi
trio Deq est ca z auctor mor
vicioz qd absurdu e dicere cu
ipe sit fons z origo ouis boi //

Pa dt Jtz sim hoc fit ut vicia quoz
mrd it pro istq le z ista
qr defectq d opacoe q no e
in ptate sui ut eueniet nario
sz z z ptedit ab agete z p9
tente si actio mre voluntatis
no e libera defectq actios suy
voluntate reducet z redudat
in deu sic deq est ca defectu
mor qd e sicut dece Sed

i e ut sperandi st pfia pot dura
q spmd ex pte q uetoz hom ad
deu qr scrute ista via tolli actq
desperandi z sperandi q9 maie de eo
sumpimt Jt rõnd qp ro torq le
z ita na actq despandi z orandi
spectat ad ut 9 sz q9 ou sy dama
tem e ex asterug ipiq ad ut actq
ad deu sz in deu q9 q9 insinuang
deo ut ipe velit indigentia mea
exaudire no hz qp deo p insinuatoz
mea aliq diuis innotescat qd prius
ignorat sz ut nos ipa insinuacoe
nrã9 q9 ad eum in necitatibus nris
z indigentijs z de alijs opibq qre
ad diuinu refferendo auxiliu Actq
ad sperari ptinet ad volutate
qr obm spei e bo9 futu z pseq
actu sperari adherig deo tanq
pfo pn9 bo9 9 inmitetes z eq
auxilio indigeng ad osequy bo
futurj sz si h9 bo9 nario eueuit
tunc impble est dueire ut actq
sz tu sperari q9 despandi esset dutl'
se suet nal discord

Jtem q meth hq qti 29 qd dr
z adoniud ab iucudioe ul' sz
ab9 argilocud z dactilud a pdo
inarte pede in q metq fit ex
clamacoz sup impblitaz pude e
diue cu libeo arbitrio z ho qrit
ibe sup impblia cu si hz ipa p se
gnera sit pblia ro pot rndere
adhoc i ay na tr zo q9 respo
obuet ibi sz em tanto pro ob
ietoz solut ibi ay cu mente
Jtz9 pplud z respo ad eq qd

qo sq dam ses

capi[tur] esse aliter quam concipitur nequit. Ea namque causa est cur mendacio
scientia careat, quod se ita rem quamque habere necesse est uti eam
sese scientia habere comprehendit. Quonam igitur modo deus haec incerta
futura praenoscit? Nam si inevitabiliter eventura
censet quae etiam non evenire possibile est, fallitur; quod non
modo sentire nefas est, sed etiam voce proferre. At si ita uti
sunt, ita ea futura esse decernit ut aeque vel fieri ea
vel non fieri ea posse cognoscat, quae est haec praescientia quae
nihil certum, nihil stabile comprehendit? Aut quid hoc refert vatici-
nio illo ridiculo Tiresiae: Quidquid dicam aut erit aut
non erit? Quid etiam divina providentia humana opinione praestiterit,
si uti homines incerta iudicat quorum est incertus eventus?
Quod si apud illum rerum omnium certissimum fontem nihil incerti esse
potest, certus eorum est eventus quae futura firmiter
ille praescierit. Quare nulla est humanis consiliis actionibusque libertas,
quas divina mens sine falsitatis errore cuncta prospiciens ad
unum alligat et constringit eventum. Quo semel recepto quantus
occidat humanarum rerum lapsus liquet. Frustra enim bonis malis p[raemia]

[illegible] ad esse vel ad non esse vel [illegible] non potest evenire

[illegible] voluntate
aufert libertatem arbitrii

premia penene proponuntur Que nullus meruit liber ac voluntarius
motus animorum Idque omnium videbitur iniquissimum quod nunc equissimum iudicatur
vel puniri improbos vel remunerari probos quos ad alterutrum non
propria mittit voluntas sed futuri cogit certa necessitas Nec vicia igitur nec
virtutes quicquam fuerint sed omnium meritorum potius mixta atque
indiscreta confusio Quoque nichil sceleratius excogitari potest cum ex
providencia rerum omnis ordo ducatur nichilque consiliis liceat humanis
fit ut vicia quoque nostra ad bonorum omnium referantur auctorem
Igitur nec sperandi aliquid nec deprecandi ulla racio est Quid enim vel
speret quisque vel eciam deprecetur quando optanda omnia series indeflexa conectit
Auferetur igitur unicum illud inter homines deumque
commercium sperandi scilicet ac deprecandi Siquidem iuste humilitatis precio
inestimabilem vicem divine gracie promeremur qui solus modus est
quo cum deo colloqui homines posse videantur illique inaccesse
luci prius quoque quam impetrent ipsa supplicandi racione coniungi
Que si recepta futurorum necessitate nichil virium habere credantur Quid
erit quo summo illi rerum principi conecti atque adherere
possimus Quare necesse erit humanum genus uti paulo ante

scilicet quia ista oriuntur ex libera voluntate bona vel mala

necessitate ablato libero arbitrio

premia pene ne proponuntur quem nullus meruit liber ac voluntarius
animorum motus. Idque videbitur omnium iniquissimum quod nunc equissimum iudicatur
vel puniri improbos vel remunerari probos quos ad alterutrum non
voluntas propria mittit sed futuri cogit certa necessitas. Nec vicia igitur nec
virtutes quicquam fuerint sed omnium meritorum potius mixta atque
indiscreta confusio. Quoque nihil scelerius excogitari potest cum ex
providencia rerum omnis ordo ducatur nihilque consiliis liceat humanis
fit ut vicia quoque nostra ad bonorum omnium referantur auctorem.
Igitur nec sperandi aliquid nec deprecandi ulla ratio est. Quid enim vel
… [spret?]

sed libera electio boni et mali / et vicia oriuntur

sed quia ista oriuntur ex electione libera boni vel mali

necesse est ablato libero arbitrio

sed ad primum pertinendo glosam

---

pendeat opinionem que eum sedere coniectat veram esse necesse est, atque ex converso rursus de quopiam vera sit opinio quoniam sedet, eum sedere necesse est. In utroque igitur necessitas inest, in hoc quidem sedendi, at vero in altero veritatis. Sed non idcirco quisque sedet quoniam vera est opinio, sed hec potius vera est quoniam quempiam sedere precessit. Ita cum causa veritatis ex altera parte procedat, inest tamen communis in utraque necessitas. Similia de providencia futurisque rebus raciocinari patet. Nam etsi idcirco futura qui[a]

cipitur esse aliter quam concipitur nequit. Ea namque causa est cur mendacio
scientia careat quod se ita rem quamque habere necesse est uti
sese scientia habere comprehendit. Quo itaque modo deus hec
incerta prenoscit futura. Nam si inevitabiliter eventura
censet que etiam non evenire possibile est fallitur. quod non
modo sentire nefas est sed etiam voce proferre. At si ut
sunt ita ea futura esse decernit ut eque vel fieri ea
vel non fieri ea posse cognoscit. que est hec prescientia que
nichil certum nichil stabile comprehendit aut quid refert vaticinio

fatebatis discerptum atque disiunctum suo fonte fatiscere

Metrum 3m libri quinti

Que nam discors federa rerum
Causa resolvit quis tanta deus
Veris statuit bella duobus
Ut que carptim singula constent
Eadem nolint mixta iugari
An nulla est discordia veris
Semper que sese certa coherent
Sed mens cecis obruta membris
Nequit oppressi luminis igne
Rerum tenues noscere nexus
Sed cur tanto flagrat amore
Veri tectas reperire notas
Scit ne quod appetit anxia nosse
Sed quis nota scire laborat
At si nescit quid nescit ceca petit
Quis enim quicquam nescius optat

2a causa addunt spiritualia secunda causa est elongatio
earum a nostris sensibus. Et ille res que
sunt multum elongate a nostris sensibus
difficulter possunt cognosci quia omnis cogni-
Nota tio intellectiva procedit ex conversione
sensitiva. Unde ex philosophia posteriorum
res insensibiles et eas que sunt res
maxime insensibiles ut sunt dispositiones
et complexiones a nobis possunt difficulter cognosci.
3a causa tertia causa est puritas entitatis. Iste res
que sunt pure entitatis sunt pure et difficil-
ter cognoscuntur. Unde relationes et respectus sunt diffi-
ciliter cognoscibiles. Sic hec de causa est dif-
ficile cognoscere quomodo divina providencia
et liberum arbitrium possunt stare et simul
concurrere et eos [illegible] manifeste
appareat quod secundum predicta ambo
conveniunt quod est [illegible]

Sed iste philosophia obiicit contra solutionem premis-
sam [illegible] Sicut anima humana
ignorat quomodo possunt concordia divine
providencie et liberi arbitrii quod possunt sim-
pliciter stare et debiliter intellectus ut
dicitur et quando tunc anima ipsa anima
desiderat scire causas [illegible] ignorata
possit desiderari. [illegible] quod non
ut dicitur etiam in precedenti responsione quod
anima humana ignorat possibilitatem pro-
videncie divine et liberi arbitrii simul de-
siderat eam scire. Secundum hoc sic obiicit
si anima desiderat aliquid scire vel quod illud
quod desiderat scire ignorat vel scit
si scit tunc non desiderat ipsum scire
quia nullus appetit scire quod scit. Si quod
in secunda tunc sed non scire habeat
ut dicit nullus enim omnis appetitus est
[illegible] causa tunc ignorat
quod desiderat scire tunc quomodo
quod ignotum possit desiderari. Si appetitus
non fertur nisi in cognitum. Si anima
ignorat quod scire desiderat nunquam inveniret
ut quod dicit in secunda, ad valeat necessitatem
reperire quod diceret nunquam quod nullus ignotum pro-
veniret sicut puer familiaris querens
servum fugitivum sibi ignotum possit sepe
multociens et ipsum nunquam inveniret
ut dicit [illegible] post dicta
Solutio secunda dicitur quod anima humana sibi ipsa ignorat
quod desideravit querit nunquam posset in-
venire. Unde hoc dicitur quod cognitio non
est simile quod intellectus valde est incli-
natus ad verum sicut puer familiaris non
sic aliquid valde inclinatur in ingenio ad
omnem scientiam quam ad aliud sive nota
dum non mente et philosophia dissolvit
obiectionem contra [illegible] non
quod possunt animas esse de celo creatas
et habere cognitionem perfectam omnium sed per lapsum
ad corpora ipsas oblivisci cognitionem
earum in particulari et secundum communem cognitionem
in universali et per hoc per [illegible]
suas cognitiones recte in parte. Unde
sane anima plures potest obiecto
[illegible] quod [illegible]
si quamquam non anima scit quod desi-
derat sciendum necessitate [illegible]
in speciali et in [illegible] sibi scit
in universali [illegible] non desiderat notum
cognoscitur hoc quod non desiderat notum
sed non notum [illegible]
sibi aliquid non notum in universali et aliquid de-
siderat ipsum scire sicut quod [illegible]
in speciali sed non [illegible] ignorat
nunquam inveniat nisi scit [illegible]
sed in generali et non in speciali
et si ignorat in potentia et in actu
et non scit in potentia et in universali non
est [illegible] quod illud ignorat in actu

et in contradictione fore sicut adhuc stat quod
aliquis potest diversimode in voluntate et in potentia
contingenter in speciali et in actu se te(nere) a

Hic est conclusio contra hoc quinto huius quod philosophus inci-
pit solvere difficultatem de possi-
bilitate providencie divine et liberi arbitrii
Et primo tangit eius questionis difficultatem
et eius difficultatis et non credere
contra eius solucionem secundo dissolvit ea
quod evenit ibi et quod de
providencia divina et libero arbitrio
et omni questione difficillima ut dicit
philosophus in littera de hac questione multi
auctores dubitabant sicut ymmo non nisi
moderni propter eius difficultatem
... in libro questionum
... quorum pertractans et non solvere
valens eius difficultatem negat
cognitionem providenciam et prescienciam
futurorum a deo in libro predicto secundo
quod evenit etc.

Hic iam philosophus accedit ad solucionem
illius questionis et primo disputat motiva
boecii primo illa primum enim motivum boecii
quod narratum videtur Si deus providet
futura quod necessario eveniat quia
superius dixit quod si non eveniat providencia
divina esset fallax et incerta
quod est inconveniens dicere secundum motivum
est boecii quod si omnia futura non
necessario eveniunt sicut scilicet
quod futura sunt eventus contingentes
sicut futura contingentia non possunt
a deo certe provideri et certa
esset providencia divina et fallax
et non differret ab humana opinione

quod fatum est dicere primo philosophus per
tractat primum motivum secundo secundum ibi
si hoc quibus Dicendum primo ostendit philosophus
quod si deus providet futura non sequitur quod
necessario eveniunt secundo unum movet
dubium ibi sed quia sicut primo ostendit quod
prescientia divina non infert necessitatem
liberi arbitrii secundo ostendit quod prescientia divina
etiam non sit signum necessitatis futurorum
ibi sed prescientia in effectu circa primum motivum
est intendendum quod philosophus hoc improbavit
quandam responsionem seu solucionem
quam quidam nitebantur dicere
seu probare liberum arbitrium non esse
propter divinam prescienciam quia tamen
respondit philosophus omnibus eam allegando
bona que sufficienter impedit intencionem
adversarii contra adversarium quod non
probat necessitatem futurorum nisi quia
sunt prescita et a deo precognita Sed
contrarie habet quod prescientia non habet
causalitatem super futurorum necessitate
Videtur sufficere esse ostensum quod ea que procedat
... quod libero arbitrio non sunt
necessaria ut credunt quod necessitate
coactionis Secundo cum post philosophus recitat
solucionem eius solucionem seu responsionem secundo
quod evenit cum inquit istam solucionem vocat secundo sed prescientia

Hic philosophus ostendit quod prescientia divina non
sit signum ~~providentie~~ necessitatis rerum futurarum
secundo ostendit quod modus probandi quod signum
non est efficax ibi iam vero probat
et hoc ostendit quod necesse signum quia potest
ibi quod namque signum Dicendum est
notandum ut colligitur quod illa signum
non est causa eius cuius est signum

pm

2m

Aut quis valeat nescita sequi
Quove inveniat quisve repertam
Queat ignarus noscere formam
An cum mentem cerneret altam
Pariter summam et singula norat
Nunc membrorum condita nube
Non in totum est oblita sui
Summamque tenet singula perdens
Igitur quisquis vera requirit
Neutro est habitu nam neque novit
Nec penitus tamen omnia nescit
Sed quam retinens meminit summam
Consulit alte visa retractans
Ut servatis queat oblitas addere partes

Prosa quarta libri quinti

Tum illa vetus inquit hec est de providentia querela
Marcoque tullio cum divinationem distribuit vehementer agitata
Tibique ipsi res diu prorsus multumque quesita sed haud

i. prius signi sit [illegible] mutat / sunt signatum ut [illegible] / ad exemplum [illegible] / signum [illegible] / Sed si prescientia esset [illegible] / futurorum tunc oportet / [illegible] futurorum et ad / ostendendum prescientiam esse signum / necessitatis futurorum et ut / prius necessitas futurorum / esse ostendere, [illegible] / prescientiam esse signum [illegible] / futurorum quia esse signum [illegible] / futurorum presupponit [illegible] / futurorum esse et nisi hoc / prius sit probatum ostendere / non posset apparere quod prescientia / esset signum necessitatis / futurorum sed potest videri / quod prescientia esset signum [illegible] / [illegible] absurdum / [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible]

quamquam ab ullo ~~vestrum~~ hactenus satis diligenter ac firmiter expe-
dita. Cuius caliginis causa est quod humane ratiocinationis motus ad
divine prescientie simplicitatem [Non potest] admoveri que si ullo modo cogitari queat
nil prorsus relinquetur ambigui. Quod ita demum
patefacere atque expedire temptabo si prius ea quibus moveris
expendero. Querendo enim cur illam solventium rationem minus efficacem
putes que quia prescientiam non esse futuris rebus causam necessitatis existimat
nichil impediri prescientia arbitrii libertatem putat. Num
enim tu aliunde argumentum futurorum necessitatis trahis nisi quod ea que presciuntur
non evenire non possunt. Si igitur prenotio nullam futuris rebus ad-
icit necessitatem quod tu etiam paulo ante fatebare quid est quod
voluntarii exitus rerum ad certum cogantur eventum. Etenim gratia ponendi
ut quid consequatur advertas statuamus nullam esse prescientiam. Num

prescientiam. Num igitur quantum ad hanc attinet que ex arbitrio eveniunt ad necessitatem cogantur. Minime. Statuamus iterum esse prescientiam

rebus necessitatis iniungere manebit ut opinor eadem voluntatis integra
atque absoluta libertas. Sed nec potentia [...] aufert
liberum arbitrium non aufert. Sed prescientia inquies tametsi
futuris eveniendi necessitas non est signum tamen est ne-
cessario ea esse futura. Hoc igitur modo etiam si precognitio non
fuisset necessarios futurorum exitus esse constaret. Etenim

signum est per omnem non vero efficit quod designat similiter de
mutandis [illegible] necessitate contingere ut priorum
signum esse sed necessitate apparebit alioquin si hec
est vera prima quidem dei eius signum poterit esse quod non est
Jam vero probatorum firma ratione sub [illegible] efficit non quod signis
neque petitis [illegible] [illegible] [illegible] naturis
[illegible] esse [illegible] [illegible] quo [illegible] ut ea non [illegible]
quod futura esse [illegible] quod vero non ea que [illegible] futura
[illegible] non esse [illegible] [illegible] ut non id [illegible]
arbitrium [illegible] evenerit [illegible] ut eveniret [illegible]
[illegible] habuisse quod [illegible] facile [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut ea que in
[illegible] moderandis [illegible] flectendis facere [illegible] [illegible]
[illegible] adhuc non certam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita
[illegible] necessitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manent [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] necessitate [illegible] [illegible] fiant sine
necessitate futura [illegible] [illegible] [illegible] quedam eventura

q̄ ꝺ istis ꝺc̄ ꝫ ista qꝛ ꝓbaᵒ q̄ꝺ
ex signo nō ē efficax ꝫ demr̄atio
qꝛ illa ꝓbaᵒ ꝓcedit ex posterioribꝫ
ꝫ ꝓtꝫ demrāᵒ at q̄ ē potissīa
ꝓbacōnd ꝓcedit ex ꝑoribꝫ qꝛ ꝓcedit
ex causis ꝓpe dīnētis ꝑoribꝫ ꝫ neccaꝛi-
bꝫ vꝫ ꝑᵒ ꝑꝫ vꝫ demraᵒ ē sīm
sīlcī sole ꝫ iste ē solū efficax
ad ꝓbandū ꝫ ꝑm̄o arguᵐ q̄ꝺ ꝓcedit
ex signo nō est efficax sīt ꝑ̄ q̄ sīt

Nō ?

Sꝫ iā ꝑhuꝺ ꝺr̄a ꝑ̄ta mouꝫ quadam
ꝺbꝫ seu ꝺuōꝫ quā ꝺꝫ soluit vi-
ꝺenꝺ ꝑ ꝑtꝫ q̄ aliq̄ ꝑuꝫ sī-
que sꝫ necessario nō eueniunt si
autē necessario nō eueniūt ꝑuꝫ
nō euenire ꝫ ꝑꝫ q̄ aliq̄ ꝑ̄fata
nō euenire ꝺꝫ quo ꝫꝫ q̄ dīna
ꝓuidentia seu ꝑ̄scia ē fallax
ꝫ mōta q̄ꝺ falsū ē diꝺ ꝑ tollēdo
ꝑ illud ꝺuꝫ ꝑhuꝺ dicᵒ ꝺ hᵒ ꝓꝺꝫ
ꝺꝫ sic aliq̄ ita ē q̄ ea q̄ sūt ꝑ̄scita
nō sīt necessaria seu nō necessario
eueniūt ꝑ ꝑuꝫ nō euenire a deo
ꝺūᵒ q̄ ꝫ a quo ꝑꝫ sꝫ vꝫ quo ꝑꝫ
sꝫ ut ea q̄ ꝓuident a deo ē futā
nō eueniat ꝫ tūc in ꝑ̄sēti lit̄a
ista soluit dubitacōꝫ ꝺicēꝫ ꝑꝫ
ꝺꝫ q̄ ꝑ̄scita a deo nō eueniat
ꝑmo oꝫ ꝺicē q̄ eueniat ꝑ̄scita
ꝫ tꝫ ꝑꝫ eueniūt ꝫ necessē ꝺ
dicit līa q̄ ꝺeꝫ nos ꝑ̄ ꝺicere ista
dubitaciō ꝓcedit q̄ꝫ nos reddamꝫ
ea q̄ ꝓuidentia ꝺei posit nō esse
veniam ꝫ ꝺ ē ꝺꝫ ꝑ ꝑꝫ ea
deꝫ ꝫ līꝫ futūꝫ eueꝺ
ꝫ ꝺꝫ ꝫ necce hꝫ ꝺ
na ut eueꝺꝫ ꝫ meꝺꝫ ꝺꝫ ꝑꝫ
quoꝺ aliquiꝺ ꝫ ꝓhendꝫ
ꝺꝫ ꝫ ꝫ nō ꝺꝫ ꝑꝫ
ꝑꝫ ꝫ ꝫ ꝫ eueꝺ

ꝫ ita līa tollꝫ q̄ ꝑꝫ ꝑ-
ꝺ ꝫ ꝓparacōꝫ aꝺ ꝺiuina ꝑꝫ
nō eueniāt sūt necia sꝫ ꝫ necia
eueniunt necessārie ꝓpterea nō
aut oīa futura sūt necia
aut nullo eueniunt necessārie
absoluta Nulla ē līa libꝫ
eueniunt ꝑꝫ illa q̄ sūt ab
arte ꝫ voluntate ꝫ alia q̄ ꝺꝫ
ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ ꝓtingenꝫ
seu arte ꝫ ꝫ ꝓtingenꝫ
nullo eueniet sīlr ꝫ ꝫ
ꝫ ꝫ ꝓtingenꝫ ꝫ
ꝺꝫ līa ꝫ ꝓsequuntur
Nō in ꝑ̄scia līꝫ ꝫ
tenꝺit ꝑꝫ ꝫ ꝫ sūt
abs ꝫ sūt libere futura
ꝫ ꝫ nō oīa euenit ut
necia sūt futura necessārie ab-
soluta līꝫ necessārie ꝓꝺꝫ
ꝫ ꝓparacōꝫ aꝺ ꝺiuinā
ꝓuidentiā ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ
ꝓcedentia nullo eueniunt
necessārie absoluta ꝑꝫ ꝫ
ꝫ ꝫ ꝺistinguit ꝺꝫ
necessārie ꝫ ꝫ ꝫ ab-
soluta ꝫ ꝫ hᵒ inquit

Hec ea q̄ ꝺꝫ ꝫ ꝫ
motū ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ
ꝫ sīl sīt futura ꝓtingentia
posse ꝫ ꝑ̄sciri ꝫ ꝑᵒ mouet
ꝺꝫ ꝺ hᵒ ꝫ dubitacōꝫ
ꝫ seu ꝫ assignꝫ ꝫᵒ assignꝫ
causā erroꝫ ꝫ ꝫ erroꝫ
ꝫ ꝫ ꝫ q̄ qꝛ nos possumꝫ
nō futa ꝓtingentia ꝫ ꝫ
cognoscē ꝑutamꝫ similiter
deū hᵒ nō posse ꝫ ē ꝑꝫ
qꝛ rēs ꝫ nō ꝫ ꝫ
mōꝺe ꝑꝫ cognosci a ꝺꝫ

Quod extra a[?] mitte sit absolutum || Nam quod illud
arbitror esse dictum quod que nunc fiunt prius fient
eventura non fuerint || Sed prescita liberos eventus
scilicet Nam scientia rerum presentium nichil hiis que fiunt ista presentia futuris
nichil hiis que ventura sunt necessitatis importat || Sed hoc
ipsum inquis dubitatur an earum rerum que necessarios exitus non habent ulla
posset esse prenotio dissonare etenim videtur putasque si previdentur
consequi necessitatem, si necessitas desit minime presciri
que scientia comprehendi posse, et cum scientia nichil nisi certa
que sic eveniunt opinionis esse incerte, non scientie veritatem
Aliter enim ac sese res habeat arbitrari ab integritate
scientie credis esse diversum || Cuius erroris causa est quod omnia que
quisque novit ex sua tantum vi atque natura cognosci estimat quorum
contrario est omne enim quod cognoscitur non secundum sui vim sed secundum
cognoscentium potius comprehendit facultatem || Nam ut hoc
brevi liqueat exemplo eandem corporis rotunditatem aliter visus
aliter tactus agnoscit, ille eminus manens totum simul iactis
radiis intuetur, hic vero coherens orbi atque coniunctus circa ipsum

No

rem cognoscere realiter quam est ut
se habet et ex parte rei cognite non est
sicut si cognosceret aliter quam se habet
sed ex parte ipsius cognoscentis quia
potest esse sicut et licet futura contingentia
in se sint incerta et quantum est ex ipsis
non possunt certe presciri possunt tamen
certe sciri ab ipso deo sine er-
rore falsitatis quantum est ex parte
clarissime et certissime cognicionis
ipsius dei cognoscentis Et ideo dicitur
tamen dicit philosophus in libro predicamentorum
sicut res habet esse sic habet et cognosci
dicendum quod philosophus loquitur de cognicione
humana et non de divina cognicione
Vel aliter potest dici quod quamvis ex
parte rei tunc non habet aliter cog-
nosci quam se habet sed quantum est ex parte
facultatis ipsius cognoscentis
scilicet potencie cognitive tunc
res aliter potest cognosci quam se habet
scientia de quanto potencia est
efficacior et perspicacior et certior
de tanto certius et limpidius
rem cognoscit et apprehendit et ideo
non est mirum quod aliter deus cognoscit
eandem rem et aliter homo scientia non
apprehenditur secundum vim et modum sue
nature Sed potius secundum difficul-
tatem potencie cognoscentis ut
inferius patebit Et sic patet ille error

Hic assignatur causa predicti erroris Unde
notandum quod iste error est quia pu-
tavit futura incerta non posse
certe presciri quia putavit quod
facultas cognoscentis sit secundum facul-
tatem rei cognite et non secundum fa-

cultatem cognoscentis quod est falsum
primo quia includit hunc errorem causa
[illegible] secundo implicat contra ibi [illegible] ut [illegible]
hoc dicit sic [illegible] hunc errorem causa est
ista quia estimavit quod omnia que [illegible] noscit
illa cognoscit tamen ex vi et natura propria verum
quod [illegible] ex vi cognoscentis Et totum
est contrarium quia rebus [illegible] cognoscuntur
secundum naturam cognoscentis Ubi enim quod cognoscitur
non apprehenditur secundum suam vim vel secundum modum
sue nature sed potius secundum facultatem
cognoscentis Ubi notandum quod si cognoscit
quod secundum facultatem rei cognite tunc
res secundum eundem modum cognoscerentur et quod aliquid
apprehenderetur eodem modo ab intellectu
humano et etiam divino quod est falsum scientia
quia sic incerta apprehensione humana
illa etiam [illegible] apprehensione divina [illegible]
[illegible] cognicio potius attenditur secundum
facultatem potencie cognitive vel cognoscentis
ita quod quanto potencia est efficacior et certior
tanto certius et limpidius apprehendit rem
sicut [illegible] laz [illegible] quod aliquid stans
longe a silva cognoscit eam [illegible]
stans at [illegible] cognoscit eam videre et tamen
res eadem non habet se sic [illegible] ut [illegible]

Hic patet quod facultas cognitiva est secundum fa-
cultatem potencie cognoscentis et non rei
cognite et primo declaratur hoc exemplis
[illegible] per rationem ibi necesse illud primo
[illegible] in [illegible] secundum duos [illegible]
[illegible] est ibi ipsum [illegible] primo
[illegible] quod cognitio sit secundum facultatem cognoscen-
tis hoc liquet brevi exemplo
[illegible] aliter cognoscit eandem cor-
poris rotunditatem et aliter tactus ipse

motu ambitus rotundi tractibus comprehendit. Ipsum quoque hominem
aliter sensus aliter ymaginacio aliter racio aliter intelligencia contuetur. Sensus enim
figuram in subiecta materia constitutam ymaginacio vero solam sine materia iudicat figuram.
Racio vero hanc quoque transcendit speciemque ipsam que singularibus
inest universali consideracione perpendit. Intelligencie vero celsior oculus
existit. Supergressa namque universitatis ambitum ipsam illam simplicem formam pura
mentis acie contuetur. In quo illud maxime considerandum est. Nam
superior comprehendendi vis amplectitur inferiorem. Inferior vero ad superiorem
nullo modo consurgit. Neque enim sensus aliquid extra materiam valet vel universales
ymaginacio contuetur species vel racio capit simplicem formam. Sed intelligencia
quasi desuper spectans concepta forma que subsunt eciam cuncta diiudi-
cat. Sed eo modo quo formam ipsam que nulli alii nota esse poterat
comprehendit. Nam et racionis universum et ymaginacionis figuram et materiale
sensibile cognoscit nec racione utens nec ymaginacione nec sensibus
sed uno ictu mentis formaliter ut ita dicam cuncta prospiciens.
Racio quoque cum quid universale respicit nec ymaginacione nec sensibus utens
ymaginabilia vel sensibilia comprehendit. Hec est enim que conceptionis sue
universale ita definivit. Homo est animal bipes racionale. Que cum universalis noticia sit

Inter potencias [illegible]

cum visus maneat eminus et longe
distet a corpore, sed iactis radiis
visualibus vel emissis radiis visuali-
bus; hic vero scilicet tactus cohereus et
coniunctus orbi vel rotunditati et motus
circa ambitum vel extra corporis rotunditatem
comprehendit eius rotunditatem partibus et
iudicat partem post partem. Ubi nota
quod circa obiectum commune duo dicam, unum
non cognoscere visum et tactum, secunda
est quod visus eminus conmotus cognoscit
aliquod corpus rotundum, tactus
autem non nisi coniunctus. 2o dicendum est
quod visus totum corpus apprehendit, tactus
autem per partes sed post quoque

Hic ponit exemplum quomodo omnes cognitiones virtu-
tibus ceteris superius cognoscentibus et 2o omnes
quomodo iste virtutes habeant se adinvicem
ibi in quidem 2o declarat quod ex a po-
sterius diversis diversimode apprehendi.
Sensus communis excellentior [est] quam homo
consideret, et [est] imaginatio [quam] vero
sensus et [est] intellectiva divina. Sensus enim
excellentior sic visus iudicat figuram
hominis in propria materia et in sensibili materia.
Sed imaginatio sola figuram describit
sine materia et in absentia sui materialis.
Ratio vero hanc materiam transcendit et speciem
spiritualem et perspectam naturam hominis que in singularibus
dependit [et] dispensat universali. Vero
in considerando intelligentie et celsior
et excelsior omnibus predictis. Summa
intelligentia supergressa ambitum uni-
versitatis que consistit in singularibus et
simplici forma scilicet ideam hominis que
est in mente divina contuetur acie
et speculatione pure mentis. Ubi dicit
quod prius exemplum sunt de virtutibus cognitivis
non subordinatis sicut de visu et de
tactu et de corporibus rotunditatem similiter
autem exemplum de virtutibus subordinatis
quia sensus communis scilicet sensus excellentior quam communis in
omnibus animalibus est imaginatio que
sunt communis in animalibus perfectis ut in homine
est ratio que tamen est in hominibus est intelligentia
per quam intellectus est divina cognitione
perfecte virtutes hic divise non cognoscunt
eandem rem scilicet hominem ut declaratur
in sensu quod non fieret nisi cognitio esset
per facultatem cognitivam cognoscentium
et non rei cognite. Sensus enim ratio
per superiorem partem eius intendat dominus
Dicit hic ab intelligentia summa ratio
apprehendit eius diversitates. Intelligentia vero
vero sine discursu et ratio apprehendit
cum collatione unius ad alterum intelligentia
vero apprehendit absolute. Et sic quod non moveri.

Hic prosequitur quomodo iste virtutes
cognoscitive se habeant adinvicem. Dicit
quod omnis quod potest virtus inferior potest
etiam superior et amplius et primo omnes hoc
de intelligentia sed non aliarum virtutum
2o omnes unde de ratione in prosa quarta.
Dicit quod dicendum est earum virtutum
illud est magis considerandum quod vis
apprehendi superiorem amplectitur in se
inferiores quod virtus superior cognoscit
id illud quod inferior, inferior
non consurgit ad superiorem ita quod apprehendit
illud quod superior. Prima quia ostendo
quod virtus superior virtute includit
inferiorem sicut tetragonum includit
trigonum etc. 2o de causa eius quod
potest virtus inferior etiam potest superior et
similiter quod non vel apprehendit
quod inferior non potest licet non

Nota bene

cum non quod per intelligentia humana est
etiam per intelligentia divina licet non [illegible]
Unde non intelligentia est duplex scilicet humana
et divina / humana intelligit formas vel
conceptus secundum discursum / intelligentia vero
vero divina per suam simplicem cognitionem intelligit
omnia per terminos [illegible] quod

Hic philosophus ostendit quod ratio comparata
comprehendit supra alias duas virtutes
scilicet imaginationem et sensum. Unde ipsa ratio
comprehendit aliquid quod cognoscit res ima-
ginabiles et sensibiles non utens
fantasia ut sensibus exterioribus
Ratio enim per hominem mundum diffinit
comprehendendo universalis speciem quod est homo scilicet
dicendo quod animal rationale et bipes / habens
duos pedes / quod duo / que tamen non
perficiuntur sensu vel [illegible] nec dubitat
ratio notificata predicta duo comprehendere
comprehensibilia imaginatione et sensu
quia ratio ipsa ratio non cognoscit imagi-
natione ut sensu aliquid exteriori Sed
suum discursum quem fit per se et quibus
imaginatio propter considerationem et secundum
dispositionem [illegible] recipiat quod res sensibi-
les in absentia sensus exterioris ipsa
fantasia cognoscit omnia non sensum sensum
in materia subiecta secundum discursum quod discernit
[illegible] [illegible] quod in loco [illegible]
quo omnia cognoscunt potentiam cognitiva
quantum [illegible] cognitionem [illegible] quod
[illegible] cogitant quod sunt phantasie
Ubi non quod licet ratio in comprehendendo
universalia non utitur imaginatione et
sensu tamen in actu suo presupponit
imaginationem et sensum Similiter
[illegible] intelligentia [illegible] sensus sunt [illegible] sensu [illegible]

2o dicit anima [illegible] imaginari [illegible]
imaginatio est motus factus a sensu
secundum actum scilicet 2o de anima [illegible]
ibi necnon enim illud [illegible] [illegible]
affirmat ratio autem Unde presentem
quem [illegible] [illegible] [illegible] talibus ratio
[illegible] actum et operationem [illegible] illum
potentie [illegible] est actus et operatio [illegible] iudicare
sine consensu [illegible] actus et operatio potentie
consistunt et non [illegible] agente quia est
[illegible] [illegible] similiter [illegible] [illegible] est
[illegible] [illegible] est vera [illegible] quondam porticus

[illegible] est metrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ab inventore Trimetrum coriambicum
coriambicum dicitur [illegible] datum ita
metrum [illegible] libri [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] trimetrum [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] philosophie [illegible] [illegible] [illegible] philosophus
[illegible] eorum stoicorum [illegible] in duas partes
dividitur [illegible] philosophus ponit stoicorum
opinionem 2o eam [illegible] ibi [illegible] [illegible]
[illegible] quondam porticus id est scola seu
porta athenensium attulit [illegible]
obscuros senes id est maturos philosophos
obscuros [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] cre-
debant sensus et sensibilia et imaginabilia
imprimi humanis intellectibus ab exterioribus [illegible]
velocitate stilo imprimi in planicie [illegible] tabule
cerce que nullas habet notas id est impressiones
[illegible] Ubi non quod [illegible] fuerunt
[illegible] athenienses Una fuit stoicorum de quibus
[illegible] alia fuit epicureorum et etiam
achademicorum [illegible] fuit paripateticorum
Stoici dicebant quod intelligentia [illegible]
[illegible] et [illegible] quod [illegible] exteriora [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita quod [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] agente [illegible] [illegible] quod

tum imaginabilem sensibilemque esse rem nullus ignorat quod illa non imaginatione vel sensu sed in rationali conceptione considerat. Imaginatio quoque tametsi ex sensibus visendi formandique figuras sumpsit exordium, sensu tamen absente sensibilia quaeque collustrat non sensibili sed imaginaria ratione iudicandi. Videsne igitur ut in cognoscendo cuncta sua potius facultate quam eorum quae cognoscuntur utantur? Neque id iniuria. Nam cum omne iudicium iudicantis actus existat, necesse est ut suam quisque operam non ex aliena sed ex propria potestate perficiat.

Metrum quartum libri quinti

Quondam porticus attulit
obscuros nimium senes
Qui sensus et imagines
E corporibus extimis
credant mentibus imprimi
Ut quondam celeri stilo
Mos est aequore paginae
Quae nullas habeat notas
Pressas figere litteras.
Sed mens si propriis vigens
alternumque iter
legens

Nunc summis caput inserit
Nunc decedit in infima
Tum sese referens sibi
Veris falsa redarguit.
Haec est efficiens magis
Longe causa potentior
Quam quae materiae modo
Impressas patitur notas.
Praecedit tamen excitans
Nichil motibus explicat
Sed tantum patiens iacet

nota

q̄ p cognicō se naz in cogite et indi[illegible]
rei cognoscentis q̄d ē q̄ deu[illegible] p[illegible] [illegible]
dicit̄ stoici a stoia q̄ ē porticus
latine q̄ atheni[illegible] in manifestissimo
porticu et in aliis locis publicis stoici
solebant disputare [illegible] ineb[illegible] [illegible]

h̄ [illegible] opinionem stoicorum [illegible] quedam
[illegible] q̄ sequuntur ex [illegible] opi
nione [illegible] [illegible] [illegible] med[illegible] et imp[illegible]
[illegible] vig[illegible] et int[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] actione [illegible] [illegible]
se passive supposit similitudinibus
corporum et [illegible] varias sim[illegible]
[illegible] ad modum speculi [illegible] q̄ intell[illegible] vi
[illegible] d[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] corporalia q̄ incorporalia [illegible]
[illegible] et intell[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cognoscit [illegible] [illegible] singula [illegible]
distribuit [illegible] singulis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
specialissima cogita [illegible] nota [illegible] [illegible]
[illegible] collig[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] separata
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] collig[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] caput [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a generalissimis ad specialissima
[illegible] [illegible] et descendit a generalissimis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] appet[illegible] se [illegible] amica
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] parentis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q̄ indicat [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] redarguit [illegible] anima intell[illegible]

[illegible] q̄ anima intellectiva [illegible] [illegible] passiva
quia [illegible] [illegible] indicare [illegible]
et redarguere [illegible] [illegible] operaciones active
[illegible] [illegible] anima indicat int[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opiniones
redarguit ut [illegible] [illegible] [illegible] vera
[illegible] q̄ anima intellectiva indicat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] redarguit [illegible] [illegible] [illegible]

nota q̄ [illegible] [illegible] anima intellectiva

h̄ [illegible] applicat similitudinem [illegible] [illegible]
[illegible] q̄ [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potencia
[illegible] [illegible] [illegible] actiua [illegible] tabula que
suscipit [illegible] [illegible] similitudines [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] anima [illegible] passio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] passio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
at [illegible] [illegible] anima int[illegible] [illegible]
operaciones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vigor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] operaciones applicat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] applicat
imaginaciones exteriorum corporum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nota
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
a [illegible] anima [illegible] anima [illegible] corpora
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et applicans [illegible] rei

exteriori sic interius opera et
hac esse interior movet lineo
motus sicut [illegible] sicut spacio
de nobis non agit nisi [illegible] per opera
sensus exteriorum operacionibus que in [illegible]
agit sed quasi in corporibus

Q

Ista de questione [illegible] [illegible] que spectat
[illegible] quod divina cognitio sit perstancior
humana cognitione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
scientia divina et libero arbitrio pl-
-[illegible] / [illegible] esse divina cognitio [illegible]
non cognoscit et non rei cognitae [illegible]
[illegible] cum insufficiencia quae non [illegible]
deputat cognitionem divinam [illegible]
[illegible] racionativa [illegible] [illegible] sicut hoc
[illegible] differt duabus conditionibus in hac [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] corporalibus sensibus [illegible]
non [illegible] passiones [illegible] affectiones / [illegible]
[illegible] [illegible] sua [illegible] consistit [illegible]
sub [illegible] [illegible] [illegible] corporali / [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in sensibilibus corporalibus
[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]
sensibiles sublime sensibus / formetur
i. ab eo intra afficiatur i. [illegible]
organa sensuum exteriorum / [illegible] [illegible]
passio corporis [illegible] [illegible] corporalis
procedit [illegible] virtute intellectus speculative
[illegible] passio [illegible] [illegible]
operacionem intellectus / et ipsa passio
maneat [illegible] [illegible] formas
i. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] passionibus
corporis non [illegible] [illegible] cognitione [illegible]
obiecta [illegible] [illegible] i. [illegible]
sunt perficiunt [illegible] opera sue virtutis
Ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

formetur i. ab eo

virtute

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
cognitio [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
cognitive [illegible] sed facultas sue
cognitionis [illegible] multo [illegible] [illegible]
divina [illegible] [illegible] cognitio [illegible] [illegible] sue
cognitionis [illegible] [illegible] [illegible] cognitae [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duas conditiones
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duplex
[illegible] cognitiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] / [illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cognoscit [illegible] [illegible] rei cognitae
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divina [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / hac [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Multiplices cognitiones variis ac diversis
seu distinctis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] motu [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / seu
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / ymaginacio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] motu [illegible]
[illegible] non [illegible] appetitus [illegible] malum
et [illegible] bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
operaciones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] que [illegible] [illegible] ad [illegible]

Cum vel lux oculos ferit
Cassasque in speculi vicem
Reddit rerum imagines
Unde haec sic animis viget
Cernens omnia notio
Quae vis singula perspicit
Aut quae cognita dividit
Aut divisa recolligit
Aut vires animi movens
Vivo in corpore passio
Notis subdita corporis
Vel vox auribus instrepit
Tum mentis vigor excitus
Quas intus species tenet
Ad motus similes vocans
Notis applicans exteris
Introrsumque reconditis
Formis miscet imagines

[illegible]

[illegible]

Quod si in corporibus sentiendis quamvis afficiant instrumenta

Prosa quinta libri quinti

Sensuum forinsecus obiecte qualitates animique agentis vigorem
passio corporis antecedat que in se actum mentis provocet
excitetque interim quiescentes intrinsecus formas si in sentiendis
inquam corporibus animus non passione insignitur sed ex sua vi
subiectam corpori iudicat passionem quanto magis ea que cunctis
corporum affectionibus absoluta sunt in discernendo non obiecta ex-
trinsecus sequuntur sed actum sue mentis expediunt. Hac itaque
ratione multiplices cognitiones diversis ac differentibus cessere substantiis.
Sensus enim solus cunctis aliis cognitionibus destitutus immobi-
libus animantibus cessit quales sunt conche maris queque alia
aliqua saxis herentia nutriuntur. Ymaginatio vero
mobilibus beluis quibus iam inesse fugiendi appetendive
aliquis videtur affectus. Ratio vero humani tantum generis est sicut
intelligentia sola divini. Quo fit ut ea notitia ceteris
prestet que suapte natura non modo proprium sed ceterarum quoque no-
titiarum subiecta cognoscit. Quid igitur si ratiocinationi sensus yma-
ginatioque refragentur nichil esse illud universale dicentes
quod sese ratio intueri putet. Quod enim sensibile vel
ymaginabile est id universum esse non posse aut igitur
rationis verum esse iudicium nec quicquam esse sensibile aut quoniam

tamquam nobis certius sunt quam ulterius se ex-
nestis ergo est ut z dicit ad ro
[illegible] verbo / atque d / sed vos ipm
attingere non potestis sicut ergo ut ita
ꝯparie / z ita verum cum ro dicit
vox sensus ad z ymaginacio non dicunt
vox ideo illud non e ꝯparie / sed

hic patet solucio quod sunt que sumuntur
ex apparacione sensus z imaginacionis
ad racionem dubiis sic solue e id quod
deinde e d sensu z ymaginacione respectu
racionis / huic quod dicitur de racione respectu
intelligencie quia humana ro non sufficit
diuinam intelligenciam ꝯprehendere sicut
ro non nisi scit ipsa ꝯprehendit quod pur
s aq non videatur hic rebus ac ne-
cessarios exitus quia non pure pse
veritate forte euenirent z precipue ipsas
res contingentes ut quia cognosco scilicet
tibi [illegible] quod e [illegible] quam ipsas
[illegible] nos [illegible] in istis futuris
[illegible] et quod non [illegible] de ne-
cessitate z ad sic [illegible] valde
placet [illegible] hoc si ergo scilicet ro
[illegible] ita possumus habere
[illegible] / intellectus diuine / scilicet z ymagi-
nacionis z sensus iudicamus secundum racionem
sic humana racio [illegible]
[illegible] diuine [illegible] / diuine intelligencie
[illegible] quod sic e d iudicio sensus ymaginacionis
et racionis [illegible] intelligencie diuine [illegible]
sensui z ymaginacioni [illegible] quod ro non
[illegible] ꝯprehendere ro nisi scilicet ipsa
imaginacio vel sensus ꝯprehendit
[illegible] quod [illegible] ro quod
diuina intelligencia non possit res
incertas cognoscere [illegible] ipsa racio
cognoscit quod [illegible] humana
ro incerte cognoscit alia
[illegible] diuina intelligencia certe cognoscit

Quapropter hortatur nos ad contemplacionem
[illegible] diuine cognicionis seu contemplacionem
[illegible] quare i [illegible]
ri veritate attingere volumus [illegible] futura
contingencia ro non [illegible] dicere conte-
placionem [illegible] summe intelligencie z ho
si possumus quod ibi humana ro cognoscit
quod non pt in se intueri illud [illegible]
[illegible] non [illegible] determinatos
euentus / [illegible] illud [illegible] dei
veritate cognoscit Nec id ut [illegible]
iudicat [illegible] sine
medio [illegible] nullius [illegible] limitibus
[illegible] intelligencie diuine. Ubi nota
si cognoscit secundum facultatem sui cognoscit
z non secundum naturam cognoscibilis / sic scilicet
ro humana cognoscit futura contingencia
incerte sic [illegible] intelligencia cognoscit
futura incerta sed facultas cognoscitiua
secundum facultatem cognoscentis conueniencia
diuina excedit [illegible] humana ergo ipsa
potest certe cognoscere quod ro humana
incerte cognoscit [illegible] varius

In isto metro [illegible] de eo artifice
vel ductore [illegible]
[illegible] diuino [illegible]
[illegible] metrum alcmonicum
[illegible] dicitur in [illegible] pentametrum et
[illegible] metri libri 3ii concordia quod
sit [illegible] medica
[illegible] id e [illegible]
z dactilus ita [illegible] in isto [illegible]
quod habundat [illegible] sillaba [illegible]
[illegible] habundat vna sillaba
[illegible] debet [illegible] 3a sillaba [illegible]
[illegible] dactilus [illegible] sillaba [illegible] ad [illegible]
[illegible] in quo metro [illegible]

sensibile

cognitionem aspirare

disseris

Si notum sit plura sensibus et ymaginacioni esse subiecta inanem
conceptionem esse rationis que quod sensibile sit ac singulare quasi quiddam
universale consideret Ad hec si ratio contra respondeat se quidem et
quod sensibile et quod ymaginabile sit conspicere rationis
aspirare illa vero ad universitatis cognitionem non posse quoniam eorum
notio corporales figuras non posse excedere de rerum vero cognitione
firmiori potius perfectiorique iudicio esse credendum in huius-
modi igitur lite nos quibus tam ratiocinandi quam ymaginandi etiam sentiendi-
que vis inest nonne rationis potius causam probaremus Simile
est quod humana ratio divinam intelligentiam futura nisi ut ipsa
cognoscit non putat intueri Nam ita disseris si qua certos
ac necessarios habere non videantur eventus ea certo eventura
praesciri nequeunt harum igitur rerum nulla est praescientia quam
si etiam in hiis esse credamus nihil erit quod non ex ne-
cessitate proveniat Si igitur uti rationis participes sumus ita divine
mentis iudicium habere possemus sicut ymaginacionem sensumque rationi
cedere oportere iudicavimus sic divine sese menti humanam
submittere rationem iustissimum censeremus Quare in illius summe
intelligentie cacumen si possumus erigamur Illic enim

quilibet homo sit dispositus ad contemplandum
divina contemplandum [illegible] per hoc exhortando
confirmatum per eum qui dixit Anaxagoras
sit et sic animalia prava sunt terram
valde diversis dispositionibus secundum quod
animalia corpore dividuntur primum terre
[illegible] appetentibus et mota secundum suam
[illegible] campis currendo saltando terre
[illegible] animalia sicut que alas suas habent et
[illegible] nectales volant per loca spacia
[illegible] sicut aves et quedam animalia solida
[illegible] gradi per terram vel specialem per
[illegible] et corpus vel lactae [illegible]
[illegible] apes locis corporis [illegible] sicut que
[illegible] videntur discrepare in figuris
[illegible] electis sunt et faciem [illegible]
[illegible] terram intueri [illegible] est quod
[illegible] [illegible] sunt sicut ad terram semper
[illegible] erigi potest Ubi notandum quod [illegible]
[illegible] [illegible] animalium [illegible]
[illegible] reptatoria que volatilia que consilia
[illegible] diversa in figuris [illegible] que formam
[illegible] ut [illegible] que ad vo-
[illegible] sicut aves que ad [illegible] sicut
[illegible] [illegible] homo omnia [illegible] que habet
[illegible] inclinata ad terram [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] sed [illegible] genus

[illegible] quod [illegible] per sui creationem [illegible]
[illegible] animalia dispositione ad contemplandum
[illegible] divina [illegible] secundum [illegible]
[illegible] homo erigit summitatem sui
capitis in altum [illegible] [illegible]
[illegible] brutorum animalium [illegible] [illegible]
despiciens terrena et [illegible] homo
[illegible] sit homo [illegible] [illegible] amonet te
te quod celestia inspicis [illegible]
et manifestas caput in sublime
alligando quod [illegible] tollis et alto

contemplationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
corpore suo levato superius Ubi notandum
quod ad hoc [illegible] corpus erectum ad
celum [illegible] non erigitur ad contemplationem
celestium tunc corpus [illegible] nobilius esset
anima quod esset absurdum dicere [illegible] [illegible]
[illegible] de animalibus [illegible]
omnia animalia [illegible] [illegible] lineales
[illegible] [illegible] Ovidius libro Metamorphoseos
[illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] spectant
animalia cetera terram Os homini sublime
dedit celumque videre [illegible] et erectos
ad sidera tollere vultus [illegible] [illegible] paulo [illegible]

Ista est [illegible] [illegible] et ultima [illegible] libri [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] divina et libere arbitrium et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modicum
[illegible] in duas [illegible] antecedentibus
declarata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] considerandum
quod [illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible]
divine [illegible] ut [illegible] [illegible] valeamus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible] potestate et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] considerandum quod
[illegible] [illegible] [illegible] nobis
[illegible] divina [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vite Ubi
notandum quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
motum sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

videbit quod in se non potest intueri id autem est quonam modo etiam quae
certos exitus non habent certa tamen videat ac definita praenotio neque
id sit opinio sed summae potius scientiae nullis terminis inclusa simplicitas

Metrum quintum libri quinti

Quam variis terras animalia permeant figuris
Namque alia extento sunt corpore pulveremque verrunt
Continuumque trahunt vi pectoris incitata sulcum
Sunt quibus alarum levitas vaga verberetque ventos
Et liquido longi spatia aetheris enatet volatu
Haec pressisse solo vestigia gressibusque gaudent
Vel virides campos transmittere vel subire silvas
Quae variis videas licet omnia discrepare formis
Prona tamen facies hebetes valet ingravare sensus
Unica gens hominum celsum levat altius cacumen
Atque levis recto stat corpore despicitque terras
Haec nisi terrenus male desipis admonet figura
Qui recto caelum vultu petis exserisque frontem
In sublime feras animum quoque ne gravata pessum
Inferior sidat mens corpore celsius levato

Prosa sexta et ultima libri quinti

Quoniam igitur uti paulo ante monstratum est omne quod scitur non ex sua
sed ex apprehendentium natura cognoscitur intueamur nunc quantum fas est

Verbal putabatur plus ... illi
cessant ... de ... quod
eternitas [illegible] / et scientia dei non ...
... eterne ...
natura et scientia dei ... non quod eternum
... quod ... tunc ...
sit et ita ... eternum ... dei
... eternum aliquid ...
se non ...
... eterne ...
... non ... esse ...
... quod ...
... vite sua sit ita ...
... vite de
... non et ... non sit
esse eterne ...
sit quod ... collatione

... quod ... temporalem ...
nos ad eternitatis ...
dei ... eternitatis / ...
sit temporalem ... in tempore ... / in ...
et ... vita ... vita
temporali ... in tempore ...
...
sit ... temporaneum ...
sit ... sue vite / ...
... tempore ... sit
... vita non ...
... momento sive
instanti quod duo momenta non ...
sit ...
duo momenta ...
... temporis sit
presentis preteriti et futuri / ...
quod sit ...
... non ...
... de mundo / ...
... tempore sit
... tempore mundi non ...
... duracionem ...
... tempore sit ... / sit futura ...

non ... et quod ... eternum in
quo ... sit sit presens preteritum et futurum
sit quod ... preteritum vel futurum ...
duracionem infinitam ... eternum. Ubi non
quod ... temporis ...
eternitatis eo quod ... sit potentia
... temporale sit ... et successio
... temporis ... eternitatis
successio ... temporis ...
eternitatis ... temporis ...
successionem prioris et posterioris / ...
... preteriit ... futura /
temporis ...
...
eternitatis ...
eternitatis ...
sit ... futurum ... quod
...
non ... deficit
sit ... vita
... et ... assistat
... temporis sit ... tempore ...
... quod ... assistat ...
... / ... in se ...
... in se ... non ...
... temporis ...
...
... eternum ... temporis ... sit

... quod deo
... mundum ...
... mundum
... deo ...
... non ...
...
mundum ... temporis / ...
... quod mundus ...
... deo ...
...
sit non ... temporis ...
... mundo sit.

quis sit divine substancie status, ut quenam eciam eius sciencia sit possimus agnoscere.
Deum igitur eternum cunctorum esse racione degencium commune iudicium est. Quid
igitur sit eternitas consideremus; hec enim nobis naturam pariter divinam scienciamque pa-
tefacit. Eternitas igitur est interminabilis vite tota simul et perfecta possessio.
Quod ex collacione temporalium clarius liquet. Nam quicquid vivit in tempore id presens
procedit a preteritis in futura, nichilque est in tempore constitutum
quod totum vite sue spacium pariter possit amplecti. Sed crastinum quidem nondum
apprehendit; hesternum vero iam perdidit; in hodierna quoque vita non
amplius vivitis quam in illo mobili transitorioque momento. Quod igitur temporis
patitur condicionem, licet illud, sicuti de mundo censuit Aristoteles, nec
ceperit umquam esse nec desinat vitaque eius cum temporis infinitate tendatur,
nondum tamen tale est ut eternum esse iure credatur. Non enim totum simul infinite
licet vite spacium comprehendit atque complectitur, sed futura nondum, transacta
iam non habet. Quod igitur interminabilis vite plenitudinem totam comprehendit
pariter ac possidet, cui neque futuri quicquam absit nec preteriti fluxerit,
id eternum esse iure perhibetur, idque necesse est et sui compos presens sibi semper
assistere et infinitatem mobilis temporis habere presentem. Unde non recte quidam
qui cum audiunt visum Platoni mundum hunc nec habuisse
inicium temporis nec habiturum esse defectum, hoc modo conditori conditum mundum

aliud a dicta per p[ro]ductionem t[er]m[inate] diffinite
vite h[oc] e[st] p[ro]ductionem infinite vite
totam sim[u]l esse [com]plexam s[cilicet] p[re]sentia[m]
s[ed] p[re]t[er]ito [et] futuro q[uo]d deo e[st] p[ro]p[ri]um
et q[uia] ab diut[ur]nitate mundus magis dep[ro]
esse t[ame]n vi[detur] e[ss]e eternus deo adh[uc]
respondit ph[ilosoph]us in li[bro] d[e] c[ausis] ne[c]p[ro]p[ter] eum
d[icitu]r videri n[on] investigari rebus creatis
esse antiquor[um] p[er] q[uo]r[um] magis temp[or]ib[us] s[ed]
magis d[icitu]r videri [com]pletas fuisse creature
vel d[icitu]r videri p[ri]or[um] o[mn]ib[us] creatis simpliciter n[atur]a
q[uia] non e[st] ex diuinis [con]tingens sed p[ro]p[ter] ipsum
[con]dependens q[ui]a s[ecundu]m p[ri]mu[m] p[ri]nc[ipiu]m. Ubi
non q[uod] si[mu]l p[ri]us q[ue] lib[er]o intimes p[ro]p[ter]
vt mundum incepisse s[ed] fuisse non t[em]p[or]e
s[ed] h[oc] est ab ath[enien]s[ibus] s[ed] [com]posit[i]o lib[ro] celi
et mundi d[icitu]r q[uod] p[ost]q[ua]m p[ro]p[ter] [con]servauit mun-
dum s[ed] q[uod] q[ui]a t[ame]n e[st] q[uo]d d[icitu]r boe[tius]
q[uod] p[ro]p[ter] posuit mundum non incepisse
... q[uod] non ip[s]e p[ro]p[ter] d[icitu]r mundum ha-
buisse ... q[uod] t[ame]n ...
distinctio non ab t[em]p[or]is sicut p[ost]q[uam] ... de
vestigio pedis ut si pes ab et[er]no stetisset
in puluere et p[ro]p[ter] ab et[er]no esset causa
vestigii illa[m] p[ro]p[ter] vestigium lic[et] non t[em]p[or]e

[quo]d ph[ilosoph]us o[mn]i[n]o quo[modo] t[em]p[or]alia differunt a simpliciter
diuina n[atur]a quia i[n]t[er]m[in]um imitatur et o[mn]i[n]o
quo[modo] ista mundus d[icitu]r non et[er]n[u]s q[uia] ... differt
ab ip[s]o et[er]nitate d[icitu]r h[abe]t statum p[er]petuum
durationis vite et et[er]nitatis, e[st] [con]tinuus motus
re[r]u[m] t[em]p[or]alium imitatur s[ed] q[uo]d non ... [com]pre[hen]de[re]
seu similare vel adequare ip[su]m statum
p[er]petuum tunc pati defectum [e]t et[er]nitatis
motu[m] ... motus ... infinita ...
futuru[m] ac p[re]t[er]iti t[em]p[or]is ... ip[s]ius et[er]nitatis
s[ed] q[uia] motus re[rum] t[em]p[or]alium non possit p[ro]-
p[ri]e s[cilicet] totam p[ro]ductionem sue vite m[anifes]te
ita [com]p[re]he[n]dere q[uod] q[uo]da[m] modo nu[n]q[ua]m desinit
et[er]nitatem cui assimulari non p[otes]t q[uo]da[m] modo
vi t[em]p[or]is ... appropinquat se ad eius p[er]petualitatem
h[uius] mundi ... p[er]petua q[ue] [con]stat s[ecundu]m sol-
itudinem q[uo]da[m] eius et[er]nitatis ...

[con]tig[er]it alt[er]nit ad mome[n]tum ut videatur esse
q[uod] ... d[icitu]r a c[er]ta q[uod] s[ecundu]m ... p[re]sentis in momento
... q[ui]a tale mome[n]tum [pro]p[ter] n[atur]a[m] ... morando
non potuit, t[em]p[or]e infinitum arripuit ut
vita[m] possit [con]tinuando ...
... vite integritatem non valuit s[ed]
t[em]p[or]e p[er]p[et]u[am] ... s[ed] h[oc] d[icitu]r ph[ilosoph]us
si nos imitatus p[ro]p[ter] ... nouam ...
noua ... d[icitu]r ...
mundus v[er]o p[er]petuus e[st]. Ubi non q[uod]
infinitus motus re[rum] t[em]p[or]alium q[uo]d p[otes]t imitari
statum et[er]nitatis q[uem] ... non p[otes]t, q[uia] status
t[em]p[or]al[is] e[st] successiuus, status v[er]o et[er]nitatis non
s[ed] ... q[uia] status t[em]p[or]alis respicit p[re]t[er]itum et futurum
status v[er]o et[er]nitatis t[ame]n p[re]sens respicit. Tamen
d[icitu]r h[oc] imitari statum et[er]nitatis q[uia] sicut et[er]nitas
nu[n]q[ua]m desinit nec desiit sic infinitus
motus re[rum] t[em]p[or]alium nu[n]q[ua]m desinit esse
et sicut d[icitu]r t[em]p[or]e ... instans q[uo]d ... q[uo]da[m]
ymago est et[er]nitatis ita q[uod] sicut in et[er]nitate
d[icitu]r aliq[ui]d esse sic ... d[icitu]r ... p[re]sentis
sed instanti et ... status re[rum] t[em]p[or]alium lic[et]
non possit imitari statum et[er]nitatis p[er]petuum
p[er]manentem, tamen imitatur s[ecundu]m duratione[m]
successiuam [con]tinuando s[ecundu]m q[ue] ... ad inde

[quo]d ph[ilosoph]us o[mn]i[n]o q[uod] p[re]sentia dei non d[icitu]r n[ec] p[ro]p[ter]
t[em]p[or]is instantie s[ed] p[er]petue. Vo[lun]t[a]t[e] p[er] p[re]sentia[m]
... re[rum] ... s[ecundu]m n[atur]a[m] stabilis s[ed] dei h[oc]
n[atur]a[m] et[er]na et tota vita s[ed] p[er]petua
... sua p[er]petua futuror[um] et p[re]t[er]itor[um]
... s[ed] ut sup[ra] dixi p[ro]p[ter] e[ss]e velut
re[bus] nouam d[icitu]r ... diuina
... p[re]sentia vel p[ro]uidentia v[er]o d[icitu]r q[uod] ...
noua s[ed] ... futuror[um] ... s[ed] deo vel
d[e] futuris ut ... e[st] ... sua non
d[icitu]r ... p[ro]uidentia s[ed] d[icitu]r diuina p[ro]uidentia
q[uia] ... a rebus inferioribus. Ubi
non ab s[ed] argu[men]tum ... non p[otes]t esse
aliquid p[re]sens s[ed] p[re]t[er]itum et futurum s[ed] non ...
... non ... p[re]sens ... diuine ...
... e[st] non ... e[st] ...
... et tale non e[st] ... non e[st] p[re]sens

fiet eternum putatur aliud est enim per interminabilem duci vitam quod mundo
Plato tribuit aliud interminabilis vite totam pariter esse complexum presentiam quod divine
mentis proprium esse manifestum est neque enim deus conditis rebus antiquior videri debet
temporis quantitate sed simplicis potius proprietate nature Hunc enim vite immobilis presentarium
statum infinitus ille temporalium rerum motus imitatur cumque eum effingere atque
equare non possit ex immobilitate deficit in motum et ex simplicitate presentie
decrescit in infinitam futuri ac preteriti quantitatem et cum totam vite sue
pariter plenitudinem nequeat possidere hoc ipso quod aliquo modo numquam esse desinit
illud quod implere atque exprimere non potest aliquatenus videtur emulari alligans
se ad qualemcumque presentiam huius exigui volucrisque momenti que quoniam
manentis illius presentie quandam gestat ymaginem quibuscumque contigerit

ꝯsist diue sꝑs status / ut quia eius esse sua sit / possius agnste
den s' etiam auctor esse ree degenerando ge indictiu secundum
tat eiusmodi aiddq / si n' nobis naturam putatis diuina statura pa

ꝯstat ut esse videantur / quod vero mane non potest exitum tempus
iter arripuit eo quod non sicut est ut gemmullet vita eius eius ple
ntu non coplecti non valuit humanus statura sed dign. rebus nos relig
dponere plorum eius deum esse etiam mundum diuers vero complectum
Cum s' etiam sim. sim. naturam quod sibi sua sit ꝯphedit est ad deo
ff eius atque putabilis status diuina quod eius / vero tempus sic ꝯtra
motorum d sue manum simpliciter puerie suscita quod ptis ad futuru
spacia ꝯplectes quod qui id gerat in cogitatione sua simplici
ꝯsidit statum sit pueritie ut sicut dimosit non esse
ꝯstram qui futurus res sibi statura defactum instante incepisse eius
Vero non puidenda sit puidenda poris dico eo quod paul a reby insidiis ꝯstituta

s' assiste / et iustitate mox tempus hora putato / Vero non esse quod
sentimus quod tu audiunt ploi visu mundum hunc n' habuisse
dicimus tempus n' habent esse destitutu hoc editam editum mundum

eo modo sicut se habet. Aliud dico quod non est non sunt
secundum quod actu non est, vel quod huiusmodi non est [illegible]
non potest coexistere eternitati quia eternitas eius ipsa
sit infinita, comprehendit omnia tempora que fuerunt ad
presens et ad futurum, et presens et futurum sunt coex-
istentia eternitati [illegible] quod eternitati non est
successio temporis. Unde non est si adhuc cognosceret
eternitati non, quia tamen pro tanto sunt, distat
quod eternitas eius extendit se ad non [illegible]
sicut ad presens et futurum, sicut [illegible] postulat.

Item philosophi solent obiicere quod liberum arbitrium
[illegible] propositum de predictis [illegible]
quod deus cognoscit omnia tamquam presentia, Gregorio
in loco [illegible] ut omnia [illegible] de
necessitate [illegible] cognitione dei [illegible]
[illegible] necessitas ea esse que videt presentia
sicut dicunt philosophi [illegible] ea que sunt in suo
esse vel [illegible] necessitate
et [illegible] quod non sunt [illegible] atque vere
si divine [illegible] contingentia
sunt hominis eorum temporali intuitu quedam
videt ut ea [illegible] sic eius deus omnia
sub [illegible] intuitu ut ea [illegible] necessitate
[illegible] quod nota quod [illegible]
[illegible] super hoc [illegible] presentia
a deo [illegible] sit necessarium [illegible]
super hoc ut eveniet [illegible] non potest [illegible]
cognitum [illegible] quod philosophi duo [illegible] eum
aut quod scientia divina non [illegible]
[illegible] nota et per hoc solutio [illegible]
[illegible] quod scientia non imitetur [illegible]
[illegible] sicut stat [illegible] apte scientie dei et
[illegible] apte eveniet et per hoc solutio 2a
[illegible] divina providentia [illegible]
quod intendit in [illegible]
[illegible] ad ea que presentia coram nobis
sunt [illegible] divina cognitio ad omnia que
sunt in mundo [illegible] necessitate
necessitate [illegible] quod coram nobis sunt
[illegible] ad [illegible] providentia divina quod
omnia presentia cognoscit [illegible] necessitate

[illegible] videlicet ea presentia sicut eum futura
sit necessaria, futura necessaria videlicet [illegible] si
sit contingentia contingenter videlicet futura [illegible]

Item philosophi [illegible] quod [illegible] contingentia divina cognitio
non potest [illegible]
[illegible] divina providentia non [illegible] et non variat
[illegible] necessitate [illegible]
[illegible] ad contingentia vel necessitate. Talia con-
[illegible] divina providentia [illegible] apud se presentia
[illegible] successive [illegible] evenire in
futuro ut scientia divina [illegible]
[illegible] contingentis [illegible] intuitu
[illegible] providentia [illegible] presentia [illegible] contingentia
[illegible] quod decetat in [illegible]
[illegible] hominis [illegible]
[illegible] ambulare in [illegible]
in talo [illegible] sit [illegible]
[illegible] ambulare
[illegible] voluntarie [illegible]
[illegible] divina cognitio
omnia [illegible] apud se [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad successionem temporis futurorum
[illegible] quod scientia dei non [illegible] fallax
[illegible] ipsa veritate [illegible]
[illegible] cognoscit eventurum [illegible] futurum
[illegible] contingens vel futurum. [illegible]
quod dicunt philosophi deum [illegible] omnia cognoscere
[illegible] futura [illegible] de
[illegible] successione [illegible]
[illegible] successive
[illegible] eternitatis [illegible] tempore
[illegible] tempore [illegible] tempore
[illegible] successionem in tempore [illegible]
[illegible] si [illegible] eternitas [illegible] centrum
[illegible] tempore [illegible] circumferentia, [illegible] cir-
cumferentia [illegible] presentia [illegible] succedit
[illegible] ad [illegible] centrum uniformiter
[illegible] Aliud exemplum [illegible] quod vadit
per viam et non videt homines post se venien-
tes [illegible] in alta [illegible] videt
tota via [illegible] tunc [illegible]

q ab eterno sempiternaque cuncta prospicit ¶ Cur igitur postulas
ut omnia necessaria fiant que divino lumine lustrentur cum ne homines quidem
necessaria faciant esse que videant. Num enim que presentia cernis aliquid
eis necessitatis addidit intuitus minime. Atqui si est divini humanique
presentis digna collatio uti vos vestro hoc temporario presenti quedam videtis
ille omnia suo cernit eterno ¶ Quare hec divina prenotio naturam
rerum proprietatemque non mutat taliaque apud se presentia spectat
qualia in tempore olim futura provenient nec rerum iudicia confundit unoque
sue mentis intuitu tam necessarie quam non necessarie ventura di-
noscit sicuti vos cum pariter ambulare in terra hominem et oriri in
celo solem videtis quamquam simul utrumque conspectum tamen discernitis et hoc
voluntarium illud esse necessarium iudicatis ita igitur cuncta despiciens
divinus intuitus qualitatem rerum minime perturbat apud se quidem presentium
ad conditionem vero temporis futurarum quo fit ut hoc non sit opinio sed
veritate potius nixa cognitio cum exstaturum quid esse cognoscit
quod idem exsistendi necessitate carere non nesciat ¶ Hic si dicas quod
eventurum deus videt id non evenire non posse quod autem non
potest non evenire id ex necessitate contingere meque ad hoc nomen necessitatis
astringas fatebor rem quidem solidissime veritatis sed cui vix
aliquis nisi divini speculator accesserit respondebo namque idem esse

futur cum ad diuinam notitiam refert(ur) necessaria tamen vero in sui
natura contingens libere produci atque ab eterno videri. Sicut etiam
necessitas simplex vna velut quod necesse omnes homines esse mortales
altera condicionalis ut si aliquem hominem ambulare scias eum ambulare
necesse est. Quod enim quisque novit id esse aliter quam notum est nequit sed
hec condicio minime secum illam simplicem trahit. Hanc enim necessitatem non propria
facit natura sed condicionis adiectio. Nulla enim necessitas cogit incedere volentem quamvis
eum tum cum graditur incedere necessarium sit. Eodem igitur modo si quid
providentia presens videt id esse necesse est tametsi nullam nature habeat necessitatem.
Atqui deus ea futura que ex arbitrii libertate proveniunt presentia
contuetur. Hec igitur ad intuitum relata divini necessaria fiunt per condicionem
divine notionis. Per se vero considerata ab absoluta nature sue libertate non de-
sinunt. Fient igitur procul dubio cuncta que futura deus esse prenoscit
sed eorum quedam de libero proficiscuntur arbitrio. Que quamvis eveniant existendo
tamen naturam propriam non amittunt. Qua priusquam fierent etiam non evenire
potuissent. Quid igitur refert non esse necessaria cum propter divine
scientie condicionem modis omnibus necessitatis instar eveniant? Hoc scilicet quod ea que
paulo ante proposui sol oriens et gradiens homo. Que dum fiunt non fieri non
possunt. Eorum tamen unum prius quoque quam fieret necesse erat existere. Alterum

pre[...] quod precipites sit ipse deus glo[riosus]
de speculo sive eternitatis superne omnia par-
ticulariter videt tam presentia quam futura etc.

Hic philosophia redit ad primam rationem superius positam
ipsam fortificando ut fortius solvatur et
postea solvit. Secundo solvit eam. Tertio solutionem
declarat. Secunda ibi Huic ego, tertia ibi Duae sunt etc.
Primo dicit: si divinae obiciatur [illegible] id non eve-
nire quod deus videt eventurum, tunc deus fal-
leretur; et ad non posse non evenire id quod
necessitate evenit, et tu constringis me ad non
necessitatem ut concedam contingentibus aliquando necessi-
tatem. Tunc solvit obiectionem dicens: si constrin-
gis me ut concedam aliquam necessitatem
futurorum, concedo dicens quod futurum sub respectu
ad divinam providentiam cuius est presens esse ne-
cessarium, sed necessitate conditionata ratione
providentie. Cum autem id futurum respiciatur in sua
natura ratione cuius sic determinatum, tunc dico ipsum
esse liberum [illegible] quod [illegible] quod est [illegible]
[illegible] quod est nobis presens, sed ratione providentie
fortitur quandam necessitatem, quia natura est ipsius esse
[illegible] presens est sic, quia omnia deo sunt presentia
ratione cuius presentie est ordinata ad divinam cognitionem
sortiuntur quandam necessitatem, licet de sua natura
propria videatur libera. Sed tunc cum

Hic philosophia declarat solutionem predictam sive quandam
distinctionem necessitatis [illegible] dicens duplex est necessitas,
una simplex, sicut dicimus quod est necessitas nature ut
homines esse mortales, alia necessitas
conditionata, ut si scis aliquem ambulare
tunc necessario [illegible], necessarium est eum ambulare,
quia quod quis scit actu esse id est [illegible], necesse est
[illegible] conditionata non facit ipsum ab[solu]te
quia ista necessitas non procedit ex natura rei
sed ex adiuncta conditione quia in natura abstra-
cta necessitas que compellit ambulare; tunc sua
voluntate quemlibet ambulantem sic necesse
sit ambulare, cum conditione. Tunc appli-

cat ista distinctionem ad propositum dicens: sic divinum
quod providentia divina videt aliquid esse presens
[illegible] et esse sub conditione, quia providentia
est a deo sed quantum [illegible] necesse
[illegible] deus cognovit omnia futura contingentia
tamquam presentia quia propter libertatem arbitrii
eveniunt; sed relata ad divinum intuitum
sunt necessaria necessitate conditionata, sed de sui
natura non [illegible] ad divinam cognitionem
non desinunt a propria libertate sue nature.
[illegible] inter verba Boecii illa ratio, quia
providentia est a deo necessario evenit, solvitur
quod necessitate conditionata sed non absoluta, sed X q[uod] necessario evenit
aliqualiter solvuntur contingentia quia a providentia dei vera
[illegible] contingentia sed [illegible] dispositio [illegible]
[illegible] providentia a deo necessario evenit
[illegible] contingentia quia [illegible] a deo providentia
non evenire [illegible] dispositio de [illegible] quia eventum
rei [illegible] contingentis in se non est necessarium. teneas / fuerit etc.

Hic philosophia quod deus concludit quod ea [illegible]
quod aliquando [illegible] contingentia et multa que sunt
certitudinaliter eveniunt [illegible] tempora
sunt a deo et [illegible] [illegible] Boecii fundatur
super hoc quod quod [illegible] liberum futurum [illegible] sua
natura et comparatione ad divinam presentiam necessario
evenient et sic est necessitas conditionata
quod deus [illegible] tempora sunt [illegible] necessario eveniunt
sed non absolute [illegible] divina presentiae
[illegible] providentia [illegible] quia deus providet
sicut deus necessario eveniunt aliquin
divina providentia falleretur quamvis eum eve-
niat necessario propter providentiam libertatem
voluntatis non amittunt quia propter hoc fieret
vel eveniret, potuerit non evenire
ex libero arbitrio agentis etc. quia sic [illegible]

Hic Boecius obicit contra solutionem predictam quia non
[illegible] obiectio de isto [illegible] [illegible] futuris
[illegible] providentie certitudinaliter eveniet
et necessario non [illegible] necessario
et contingens etc. Solvit philosophia obiectionem
dicens quod refert sive inter eventum

necessarium et contingentem quemadmodum a quo
medietatem oppositi scilicet de possibile sedere
et de non possibile ambulare / utrumque enim istorum
esse / necessarium est secundum compositionem scilicet ad di-
vinam providentiam scilicet sedere secundum se contingentia
secundum dictam partem non possibile ambulare non est ne-
cessarie / possibile vero divisim secundum naturam absolute
ita quod ambo consistunt neutrum enim consistit
[illegible] esse ita quod deus providerat videlicet sive
deus eveniunt scilicet quod contingentia dependent
ex ordine necessitatis / secunda est de
contingentia sequendum ex libero arbitrio sicut
hoc non dimittit deviare nos physica quod
quod futura contingentia ad divina notitia
relata sit necessaria scilicet ex quibus dictis divine
notitie cui sit providentia / contraria vero
in sua contingentia non / non apponens quamdiu ‖
divine notitie sit subexempta a tali
necessitate quod mandat ... quod sic sit quod
illis contrariis videtur quod ad eorum efficacem
est vel si adimpleret ad ipsam naturam
secundum se contingens sicut enim relatum ad divina
potest esse vel et non esse vel providerit
quia oppositorum ad divina pertinet esse contingens
et non necessarium sola ratione secundum rationem generalis
contingentie vel vero rationem necessarium scilicet videtur
quod non quadam comparata ad intellectum agentem
abstrahentem a conditionibus individuantibus
et comparata ad intellectum possibilem secundum eorum volis sed
non quadam comparata ad speciem quod potentia comprehen-
dit secundum eorum sensus sola vel est de intellectum
potentia vero de sensu. Sic solvit etiam de
futuro contingenti quod sunt comparata ad divinam
presentiam et necessarium quomodo sunt in se et
comparatum sine contingentia sic scilicet de mea

hic physica obiciat contra obiectionem et solutionem
deinde et tunc solvit eas quorum et dicitur in duabus
partibus quod primo facit hoc secundo removet dubitationem
ubi quod enim inde dubitationes scilicet tu boecii dices
et dicitur in obiectione contra eam solutionem sed
mea potentia propositum est / mutare propositum

hoc de voluntate ad intellectum sicut
dicit ista solutio scilicet tu de nunc ut non esse
tunc de destruat providentiam divinam
quod divina providentia preposuit illa
que non possunt mutare quod physica
videbis et credis te propositum tuum
posse mutare sed quod principaliter vertit
divine providentie videlicet propositum te
posse mutare / et videlicet utrum tu mutes
propositum et quando vertas tuum propositum et
etiam scias te non posse vitare
divinam providentiam quemadmodum quod dicit ex
de providentia dei intuitus oculi cuius
aliquando potest evitare quamvis ex libera
voluntate tua te gubernes divinam
actionem quod tu non posses effugere intuitum
oculi provide conventionem quod licet hoc possis mutare
propositum tuum non effugit divinam
scientiam quod deus id mutationem noscit
proposito eum eam quod deus providet te
esse ad fortunam quamvis posses id esse
et proponas idem non et non ideo
quod deus providet sibi propositum et in potestate
non eundi et mutatione propositi et actionem
non eundi et ideo non potes effugere presciam
divinam sumitur quod secundo removet physica
movet dubitationem super solutione data
et solvit eam dicens tu boecii obicies
quod contingat ex ista solutione dicta modo
contingit quod mea mutatione quod scientia divina
potest mutari ut cum ego nunc volo hoc
nunc non volo / non ne prescientia divina
mutare scias vices cognitionis sicut
physica diceris / nequaquam scilicet contingit hoc
ita quod scientia dei mutetur sed omne
futurum principium fiat divina prescientia sua
cognitione prevenit et reducit ad
presens sue presentie ita quod cognoscit omnia
simul tanquam presentia sicut divina scientia
ut tu dicis presens mutat vices hic
cognitionis nunc hoc / nunc id successive
sed immobilis manens / tuas variationes
voluntatis tue / semel una cognitione
eius comprehensione prevenit simul hoc et simul

vero minime ista etc q̄ providencia deslz | simul dicto gestus

Sed certe hoc quidem vere rerum mutabilitate descendit ad vero de

potestate faciendi || Haec a divina dixi … si ad

divinam referantur notitiam necessaria si per se considerentur

necessitatis nexibus esse absoluta | sicuti omne quod sensibus patet

si ad rationem referas universale est si ad se ipsa respicias singulare

~~fiet~~ || Sed si in mea potestate situm est mutare

propositum || evacuabo providentiam | cum quae illa praenoscit forte

mutavero || Respondebo | et propositum te quidem tuum posse deflectere

Sed quoniam et id te posse | et an facias | quove convertas |

praesens providentiae veritas intuetur | divinam te praescientiam non

posse ~~vitare~~ | sicuti praesentis oculi effugere non possis intuitum |

quamvis te in varias actiones libera voluntate converteris |

Quid igitur inquies | Ex meane dispositione scientia divina mutabitur |

ut cum ego nunc hoc nunc aliud velim | illa quoque noscendi vices

alternare videatur || Minime | Omne namque futurum divinus

praecurrit intuitus | et ad praesentiam propriae cognitionis retorquet

ac revocat | nec alternat ut aestimas nunc hoc nunc

comparatione vices immutabilis ad presentiam vno ictu mutaciones tuas

manens presentia complectitur. Quam comprehendendi omnia

visendique presentiam non ex futurarum prouentu rerum sed

ex propria deus simplicitate sortitus est. Ex quo illud quoque resoluitur quod

paulo ante posuisti indignum esse, si scientiae dei causam

futura nostra prestare dicantur. Haec enim scientiae vis presenta-

ria notione cuncta complectens rebus modum omnibus ipsa

constituit, nichil vero posterioribus debet. Quae cum ita

sint, manet intemerata mortalibus arbitrii libertas,

nec iniquae leges solutis omni necessitate voluntatibus

premia penasque proponunt. Manet etiam spectator desuper

cunctorum prescius deus, visionisque eius presens semper eternitas

cum nostrorum actuum futura qualitate concurrit, bonis premia

malis supplicia dispensans. Nec frustra sunt in deo

posite spes precesque, que cum recte sunt

efficaces esse non possunt. Aversamini igitur

vicia, colite virtutes, ad rectas spes animum

comprehendit / quia presencia comprehendere
autem prescienciam dei omnia que adveniunt
non quasi prius in futurum sed quia eterni-
tatis racione quam tempore subiciuntur sed eo
sua simul [illegible] quam inmensa eternitatis que
deus omnia indemonstrabiliter comprehendit [illegible]
quod deus id quod scit declaratur quod omnis in-
diem prius scit cetera gracia [illegible] dixisti
esse [illegible] per nimia operaciones futuri divina-
dam [illegible] presencie dei [illegible]
presencie divine sua providenciali cognicione /
cuncta scilicet presencia preterita et futura comprehen-
dens omnibus rebus causa non sunt dispositi
quia omnes res eveniunt sicut quod divina
presciencia scit quia sciencia dei est causa rerum
sicut ars artificis est causa artificiatorum
Item si deus cognoscit ea que veniunt
in tempore successive / successive et non simul
simul cognoscit ea tunc sciencia dei esset
variabilis propter hoc quia cognicio unius suc-
cedet cognicioni alterius sed quia deus omnia
simul cognoscit talis presencia ideo sciencia
sua non cadit variacione ut prius necesse
esse fiat [illegible] et per consequens stat hoc esse / ymmo
omnia simul cognoscit et omnia simul scit / non
scit aliquid non esse in [illegible] tempus
inmensurabilis ideo et esse in [illegible] omnia
tempus / quia si scit tunc deus mutaretur de
ignorancia ad scienciam quod est absurdum
non scio [illegible] dicere sed est cogitare [illegible] quod

Hic philosophia concludit quod premissis intencionem
finalem scilicet quod [illegible] duo scilicet presciencia
dei et libertas arbitrii sunt insimul
vel sunt compossibilia quibus quia deus omnia
[illegible] non [illegible] rebus [illegible] vel
[illegible] ab omnibus [illegible] deo quia [illegible] accepit
ab omnibus [illegible] nos accepimus scienciam a
rebus et quia ita [illegible] rebus [illegible]

Habent tunc libertatem arbitrii hoc est
voluntatis liberam manet incorrupta
hominibus mortalibus / ut leges humane
hoc est instituta legalia sicut divini
prius proponunt vel dant mobilibus
premia vel penas voluntatibus humanis
ab omni necessitate liberis Manet etiam
immobiliter deus omnia / cernens presciens
auctor effectuum de excelso prospiciens
et manet eternitas eius visionis / hoc est
cognicio ipsius que prius / concurrit deus
glorioso sua qualitate / hoc est proprietate
concurrit [illegible] futura [illegible] auctor
morum actuum / dispensans bonis premia
et malis supplicia / ut spes et preces
[illegible] ipsi deo porriguntur que ista
omnia fiunt regulariter / hoc est debite
[illegible] / non possunt esse sine effectu
bona que penetrant ipsum celum Ubi non
[illegible] liberum arbitrium rebus
quam sunt / prius [illegible] tunc
non [illegible] bonis premia et malis
supplicia [illegible] / ut spes et preces
[struck through] frustratur / frustrate
[illegible] sed omnia / [illegible] necessi-
tate veniret scilicet adiuvamen hoc

Hic philosophia concludit [illegible] liber subiungit
quandam exhortacionem utilem [illegible] bonos
intendens [illegible] ut hoc quod deus
cognoscit [illegible] actus / remunerando
bonos et puniendo malos [illegible] ostendit
[illegible] ita [illegible] que non
[illegible] coacti [illegible] ad faciendum aliquod
[illegible] voluntas libera voluntatem
[illegible] valeatis deum nosce vitam
eternam obtinere supplicate deum
humiliter et adiuvamini [illegible] vitare
vicia hoc est opera viciosa vel prava
[illegible] et colite [illegible] vel

i. erigite — i. humiles oraciones de corde puro procedentes — i. ad deum — i. dirigite — et hoc in excelso quod significatur eterno

sublevate animos preces in excelsa porrigite magna

i. scilicet bonis — i. tradite animum ad superna quia ad deum sit — i. demandata

vobis est si dissimulare non vultis necessitas indicta

i. virtutis — i. operacio — i. scilicet — i. facere si sit — i. omnia — i. supplicacionis que agimus

probitatis cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis

que scilicet [illegible] et ante iudicem actum nostrorum

Et finis Boecii de consolacione philosophie per me anno domini 1413

animate virtutes per quod premia consequi possitis et erigite intellectum vestrum ad eternas spes que in veram beatitudinem tendunt et dirigite oraciones devotas ad gloriosum deum respondere [illegible] quod omnia nostra merita dispensat quia ubi deo potestis compensari et ubi scitis eum summa si non vultis procrastinare animum vestrum tradite ab hiis quod deum sunt tunc magna oportunitas seu necessitas virtutis a vobis indicta seu imposita quoniam cuncta opera vestra facitis ante oculos iudicis de cathedra celorum prodite omnia considerate cum eterna deum videat omnia vobis a necessitate innata ut bona operetis et ut ad vitam eternam valeatis pervenire ne male operantes morte intereatis eternaliter. Ubi notandum quod dicitur ad necessariam viciam quoniam vicia sunt spernenda eo quod reddunt homines brutalia teste salvatore nostro cum omnis qui facit peccatum servus est peccati et ut dicitur Seneca Si scirem deos ignoscituros peccata et homines ignoraturos adhuc propter vilitatem peccati peccare erubescerem. Virtutes autem sunt colende eo quod virtus est quod habentem perficit et opus eius laudabile reddit [illegible] et ut [illegible] aut in vita ad eternas spes et preces vestras ad eternas spes et preces vestras sunt sursum deo porrigende quoniam hiis mediantibus deo coniungimur

et ipsi alloquimur. Et si non dissimulas negligendo sperata magna virtute et probitate nobis addita et premissa in [illegible] cum omnia que agimus sunt de conspectu dei cuncta cognoscentis secundum scribitur ad Hebreos quarto omnia nuda et aperta sunt oculis eius ipsius dei qui deus trinus et unus consistens de secula et singula premiis eo nostre sua castissima ut nos celestis tollat omnia sit benedictus de secula seculorum Amen

Deo gracias et cetera per me scilicet glosulares

Crimen quod philosophia in persona Boecii amittit de causis exhortatur nos per [illegible] probitatis et ad fugiendum vicia per que condempnati regno celesti sumus [illegible] nam a te nemo ad [illegible] que nobis ad [illegible] scilicet reddunt statum beatitudinis per que in [illegible] beatitudinis vobis innatus

Virtutes hominis [illegible] mentem elevat et deum [illegible] sunt [illegible] opera [illegible] ubi dicitur [illegible] bona et [illegible] contra [illegible] pene et [illegible]

O superari a monstris precema cui dicto alludit poeta persius in amphitrione sic dicens infelix nimium [illegible] que non [illegible] tolerabile

malis et adepto regni celestis teste beato Bernhardo sic dicente recordacio [illegible] celestis spiritualis facit nos abhorrere pollutionem [illegible] et recordacio dei reprimit nos [illegible] agere que sunt [illegible] secunda nos de [illegible] agitare tercia [illegible] adepto regni celestis [illegible] dei nos [illegible] et hac vita [illegible] [illegible] [illegible] virtute [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] per hec via o Boecii [illegible] adherere a vita eterna et a te

239

dos sumā…
ptes et p…
lr parem…
inderta …
diuidit ī …
nistra ad…
tēa uō q…
tenet. In hoc repsentatur qd diuinū
corp9 in sepulchro positū et aīa descendit
ad limbum. deitate simul cū aīa descē
dente et simul et semel tēpore puncto
i sepulchro cū corpore remanēte. pateat
enim sepulchrū et calix infernū re
psentat. Sup' q' pte hostie q̄ ī pate
na pōit ostendit deposito corpis dn̄i
i sepulchro. q' aūt tertia ps remanet in

…puteū abyssi
…duit. Qz aūt īter
…est ī calice nūc
…diuinitas fuit ī
…īunctō cū aīa.
…aut nō p' repsen
…hoc fuit sed cū p
…ocis imitare que
… ponam. Respondeo qd
conueniēt accipi q' dr ips. Ignis sulphi
ps calic. Et cū infernus sit locus feti
dissim' et calix locus mundissim9. dicendū q
hora illa qua dn̄s ibi fuit infernus paradi
sus fuit eo qd sancti patres tūc existētes ipsi dei
tatē tam clare et limpide intuebant
sicut nūc in celo. Vn̄ enim et nūc est ubi rex
ibi curia. Et hec est ps sca. Vn̄ de
rīne dn̄i quā sacerdos repsentat cū

i. erigite — i. humiles oraciones & corde sp[irit]uales p[ro]cedentes — i. ad deum — i. dirigite

sublevate || humiles preces in excelsa porrigite || mag[na]

vobis est si dissimulare non vultis necessitas indicta

probitatis cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis

Et finis boecii de cons[olatione] phi[losoph]ie p[ate]t anno d[omi]ni 1473

1473

amate virtutes p[ro]pter quod p[re]mia [illegible] possitis et erigite affectum v[est]r[u]m ad [illegible] spes quae in vera beatitudine tenduntur et dirigite oraciones devotas ad gloriosum deum respondete in excelsis quod omnia merita dispensat || quia ubique deus potest quando et ubique [illegible] [illegible] si non vultis procrastinare [illegible] ante ab [illegible] q[uod] deum [illegible] magna oportunitas [illegible] virtutis a vobis indita seu proposita [illegible] cuncta opera v[est]ra facitis ante oculos iudicis in cathedra celorum residentis qui omnia considerat cum deus videat omnia vobis est necessitas [illegible] ut bonum operetis et ut ad vitam eternam valeatis pervenire non male operari [illegible] [illegible] Ubi notandum [illegible] quod dicit adnecessandum vicia [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] hominis [illegible] teste salvatore nostro [illegible] [illegible] peccati [illegible] dicit seneca [illegible] deos [illegible] peccati et homines ignorarent adhuc [illegible] vellet peccati peccare erubescerem Virtutes autem sunt colende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laudabile reddit [illegible] [illegible] at [illegible] ad [illegible] spes et preces [illegible] spes et preces [illegible] sunt deo porrigende quia [illegible] mediatoribus deo [illegible]

[illegible] nostri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Boetius
de consolatione
Philosophiae
1473.

Et nunc [illegible] philosophia in [illegible] boecii [illegible] exhortatur nos [illegible] [illegible] ad [illegible] vicia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] nos ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible]

Utrum [illegible] hominis [illegible] elevat ad deum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuga pene et[er]nalis et adeptio regni celestis teste beato bernhardo [illegible] [illegible] recordatio [illegible] [illegible] abhorrere [illegible] [illegible] [illegible] recordatio [illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] vite [illegible] nos [illegible] [illegible] agitare [illegible] [illegible] adeptio regni celestis [illegible] [illegible] [illegible] vera beatitudo [illegible] vita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vita eterna

sed libā nos amalo et timat p̄ pt
· Joseph petitō Infra pte nōr xpi ad
infēos descēsio. hāc repñtat sacer
dos sumēdo hostiā et diuidēs ī duas
ptes et ptīculam que ī sinist° manu est
sr patenā ponit et que remanet
in dextrā tenet ī labio calicis qm̄ sibi
diuidit ī duas ptes et ptē que ī si
nistra adiungit illi q̄ est ī patena
tertiā uo q̄ est in dextrā ī labio calicis
tenet. In hoc repñtatur qd' diuinū
corp' in sepl'ch° positū ꝫ aīa descend'
ad limbum. deitate simꝰ cū aīa descē
dente et simꝰ et semel ī eodē pūcto
ī sepl'ch° cū corpe remanēte. patena
enim sepulchrū et calix infernū re
pñtat. Sup̄ g° pte hostie q̄ ī pate
na poīt ostendit̄ deposito corpis dñi
ī sepl'ch°. q̄ aū tcia ps remanet in

limbū descendit et inde suos eripuit
nō enī descendit ad puteū abyssi
nec maleficēs liberauit. Q̄ aū īter
media pticula nūc est ī calice nūc
ī patena ostendit̄ q̄ diuinitas fuit ī
sepulchr̄ cū corpe et ī inferno cū aīa.
sed si sacerdos ad plenū nō pt̄ repñ
tare qr̄ ī eodē pūcto hoc fuit sed tn̄ p
ut pt̄ explicat. Sed potius instare q̄re
p inferno calicem ponam. Respōdeo qd'
conuenient accipit̄ qr̄ dr̄ ī ps. Ignis sulphr̄
ps calic. Et cū infernus sit locus teni
brarum et calix loc̄ mūdiciē. dicendū q̄
hora illa qua dn̄s ibi fuit infernus paradi
sus fuit eo q̄ sc̄i ptēs tūc existētes ip̄ius dei
tatē tam clare et limpide intuebant̄
sicut nūc ī celo. Dr̄ enī et ubi rex est ibi rex
ibi curia. Et hec est ps s̄ta. Ut de
ritu dni qm̄ sacerdos repñtat cū

1473

✝

Ecce nunc [illegible] plura [illegible] bona
multis [illegible] nobis exhortatur
nos [illegible] ad [illegible]
[illegible] vita [illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible] que nos
[illegible] Admirent [illegible]
bene [illegible]
[illegible] vobis [illegible]

✝

[illegible] decet ad de[illegible]
tussent [illegible]
vbi [illegible] bene [illegible]
[illegible] fuga pena
[illegible] adepto [illegible]
abhorre [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible]
[illegible] sequitur [illegible]

BOETII
CONSOLATIO
PHILOSOPHIÆ

CUM
GLOSSIS

5

1473

10223